

אוצר
למלאכת
הדפוס
העברי
הראשונה
במאה
החמש
עשרה

© 1968, by THE UNIVERSITAS BOOKSELLERS, JERUSALEM

Printed in Israel

57, 485

מחברים

אברהם אבן קורא. על התורה. נאפולי, רמ"ח. ע' 132. 4-1. 60.
אהרן הכהן מלונלי. ס' ארחות חיים. [ספרד]. ע' 315. 4-1. 37.
אלדד הרני. ס' אלדד. [מנפואה], לפני ר"ם. ע' 21. 6.
בחי בן אשר. ס' על התורה. נאפולי, רמ"ח. ע' 176. 3-1. 74.
[ספרד או פורטוגל], רמ"ח. ע' 305. 2-1. 31.
בחי בן יוסף. חובות הלבבות. [נאפולי]. רמ"ח. ע' 139. 3-1. 63.
דוד ב"ר יוסף אבודרהם. ס' אבודרהם. אשכנז, רמ"ח. ע' 266. 8-1. 19.

דוד ב"ר שלמה אבן וחיא. קב ונקי ← משלי ידעקה הפניני בחינת העולם. [מנפואה], לפני ר"ם. ע' 28. 11.
[שונצינו, רמ"ח]. ע' 64. 30.
[בקשת הממין. שונצינו, רמ"ח]. ע' 100. 2-1. 46.
יהודה בן יהואל. נפת צופים. [מנפואה], לפני ר"ם. ע' 22. 11.
יוסף אלבן. ס' העקרים. שונצינו, רמ"ח. ע' 70. 3-1. 32.
יוסף בן גוריון. ס' יוספון. [מנפואה], ר"ם. ע' 23. 2-1. 8.
יעקב בן אשר. ארבעה טורים. פייבקה, רמ"ח. ע' 8. 2-1. 2.
[שונצינו], רמ"ח. ע' 123. 3-1. 56.
[קופטניא, רמ"ח]. ע' 331. 4-1. 29.
[טור אור חיים. מנפואה, רמ"ח]. ע' 17. 2-1. 4.
[איטליא]. ע' 209. 5-1. 85.
[אישא, רמ"ח]. ע' 246. 2-1. 8.
[פורטוגל], רמ"ח. ע' 298. 4-1. 29.
[ספרד או פורטוגל]. ע' 308. 2-1. 33.
[טור יורה דעה. פירארה, רמ"ח]. ע' 19. 2-1. 5.
[אישא, רמ"ח]. ע' 248. 2-1. 9.
[טור אבן העזר. [ספרד]]. ע' 241. 3-1. 2.
[טור חושן המשפט. [ספרד]]. ע' 244. 3-1. 2.
יעקב לנדא. ס' אגוד וכו'. [נאפולי], רמ"ח. ע' 149. 3-1. 67.
יצחק אבן סהולה. משל הקדמוני. [ברישא], רמ"ח. ע' 184. 1-11. 76.
ישועה בן יוסף. ס' הליכות עולם. [פורטוגל], רמ"ח. ע' 297. 2-1. 28.
משה מקוצי. ס' מצות גדול. [רומא], לפני ר"ם. ע' 42. 2-1. 19.
[שונצינו, רמ"ח]. ע' 102. 2-1. 48.
מרדכי פינצי. לוחות. [מנפואה], ר"ם. ע' 25. 9.
נתן בן יהואל. ס' הערך. [רומא], לפני ר"ם. ע' 49. 2-1. 23.
עלי אלחסי אבן אבן סינא. ס' הקאנון. נאפולי, רמ"ח. ע' 162. 4-1. 71.

עמנואל בן שלמה. ס' המחברות. ברישה, רמ"ח. ע' 195. 3-1. 77.
קלונימוס בן קלונימוס. אבן בחן. נאפולי, רמ"ח. ע' 138. 62.
רמ"ח. ע' 138. 62.

אלחנארה, רמ"ח. ע' 237. 4-1. 1.
[ס' השרשים. [רומא], לפני ר"ם. ע' 51. 2-1. 24.
[נאפולי, רמ"ח]. ע' 147. 2-1. 66.
[נאפולי, רמ"ח]. ע' 156. 3-1. 69.
[רלב"ג, ס' על התורה. [מנפואה], לפני ר"ם. ע' 26. 2-1. 10.
[ס' על איוב. [פירארה], רמ"ח. ע' 29. 12.
[ס' על דניאל. [רומא], לפני ר"ם. ע' 48. 22.
[רמב"ם. מורה נבוכים. [רומא], לפני ר"ם. ע' 40. 18-1.
[משנה תורה. [רומא], לפני ר"ם. ע' 39. 17-3.
[שונצינו, רמ"ח]. ע' 115. 8-1. 55.
[פורטוגל], רמ"ח. ע' 307. 32.
[ספרד]. ע' 313. 2-1. 36.
[ספרד]. ע' 321. 4-1. 41.
[הלכות שחיטה. [אשכנז]. ע' 285. 22.
[רמב"ן. ס' על התורה. [רומא], לפני ר"ם. ע' 44. 20-1.
[נאפולי], רמ"ח. ע' 144. 3-1. 65.
[אשכנז, רמ"ח]. ע' 263. 3-1. 18.
[שער הגמול. נאפולי, רמ"ח]. ע' 142. 2-1. 64.
[רש"י. ס' על התורה. רמ"ח. ע' 35. 1-1.
[שונצינו, רמ"ח]. ע' 90. 42-1.
[ספרד]. ע' 245. 4.
[סאמורה, רמ"ח]. ע' 257. 3-1. 13.
[רומא], לפני ר"ם. ע' 46. 21-1.
שלמה אבן אדרת. תשובות. [רומא], לפני ר"ם. ע' 53. 25.
שלמה אבן גבירול. מבחר הפנינים. [שונצינו, רמ"ח]. ע' 58. 27-1.

ספרי אלמונים

ס' כל בו. [איטליא]. ע' 224. 94.
ס' מקרי רד"ק. [נאפולי], רמ"ח. ע' 136. 61-1.
ס' פתח דברי. [איטליא], רמ"ח. ע' 166. 72-1.

כתבי-קודש

תנ"ך. שונצינו, רמ"ח. ע' 179. 5-1. 75.
[נאפולי], רמ"ח. ע' 202. 2-1. 81.
ברישא, רמ"ח. ע' 37. 2-1. 15.

חומש עם תרגום ופירש"י. בולטניה, רמ"ח. ע' 160. 2-3. 70.
עם מגילות והפטרות. ברישה, רמ"ח. ע' 198. 3-1. 78.
[איטליא]. ע' 216. 3-1. 89.
עם הפטרות. [נאפולי], רמ"ח. ע' 231. 2-1. 98.
[נאפולי], רמ"ח—רמ"ח. ע' 233. 2-1. 99.
עם תרגום ופירש"י. אישא, רמ"ח. ע' 250. 4-1. 11.

רמ"ח. ע' 254. 3-1. 12.
רמ"ח. ע' 260. 3-1. 14.
עם תרגום ופירש"י. אשכנז, רמ"ח. ע' 274. 8-1. 20.
הוגה בהללי עם הפטרות ומגילות. ע' 302. 3-1. 30.
או תנ"ך? [ספרד]. ע' 317. 2-1. 38.
עם תרגום אונקלוס. [ספרד]. ע' 319. 2-1. 40.
נביאים ראשונים עם פ' רד"ק. שונצינו, רמ"ח. ע' 65. 4-1. 31.
עם תרגום יהונתן ופ' רד"ק ורלב"ג. ע' 293. 3-1. 27.

נביאים אחרונים עם פ' רד"ק. [שונצינו], רמ"ח. ע' 82. 2-1. 39.
ישעיה וירמיה עם פ' רד"ק. אשכנז, רמ"ח. ע' 282. 3-1. 21.
תהלים — איוב — משלי. נאפולי, רמ"ח. ע' 152. 4-1. 68.
תהלים עם פ' רד"ק. [בולטניה], רמ"ח. ע' 30. 4-1. 13.
[בולטניה], רמ"ח. ע' 34. 3-1. 14.
עם פ' רד"ק. נאפולי, רמ"ח. ע' 126. 2-1. 57.
רמ"ח. ע' 201. 80.
[איטליא]. ע' 220. 91.
[נאפולי], רמ"ח—רמ"ח. ע' 235. 100.

משלי עם פ' עמנואל. [נאפולי], רמ"ח. ע' 128. 2-1. 58.
עם פ' קב ונקי. ע' 286. 3-1. 23.
עם תרגום ופ' רלב"ג. [ליוראה], רמ"ח. ע' 290. 3-1. 26.

איכה, שיר השירים, קהלת, רות, אסתר, דניאל, עזרא, נחמיה ודברי הימים עם פירש"י. נאפולי, רמ"ח. ע' 130. 2-1. 59.

תלמוד

משניות עם פ' רמב"ם. נאפולי, רמ"ח. ע' 168. 8-1. 73.
פרקי אבות עם פ' רמב"ם. [שונצינו], רמ"ח. ע' 88. 2-1. 41.
מס' ברכות עם פירש"י וכו'. שונצינו, רמ"ח. ע' 54. 4-1. 26.
מס' שבת עם פירש"י וכו'. [שונצינו], רמ"ח. ע' 63. 29.
מס' ביצה עם פירש"י וכו'. [שונצינו], רמ"ח. ע' 60. 3-1. 28.
מס' כתובות עם פירש"י וכו'. שונצינו, רמ"ח. ע' 93. 43.
מס' גיטין עם פירש"י וכו'. שונצינו, רמ"ח. ע' 94. 44-1.
מס' קמא עם פירש"י וכו'. רמ"ח. ע' 104. 2-1. 49.
מס' בבא מציעא עם פירש"י. רמ"ח. ע' 106. 2-1. 50.
מס' סנהדרין עם פירש"י וכו'. [ברק], רמ"ח. ע' 207. 84-1.
מס' חולין עם פירש"י וכו'. [שונצינו], רמ"ח. ע' 108. 4-1. 53.
[ספרד]. ע' 310. 3-1. 35.
מס' נדה עם פירש"א וכו'. [שונצינו], רמ"ח. ע' 112. 3-1. 54.

ספרי תפילה

סדר תפלות. [ברישא], רמ"ח—רמ"ח. ע' 236. 102.
[ספרד]. ע' 325. 43.
מנהג אשכנז. [איטליא]. ע' 214. 2-1. 87.
[איטליא]. ע' 230. 97.
מנהג ספרד. [איטליא]. ע' 219. 90.
[איטליא]. ע' 221. 92.
[פורטוגל]. ע' 289. 25.
[פורטוגל]. ע' 326. 2-1. 44.
[ספרד או פורטוגל]. ע' 330. 47.
[ספרד או פורטוגל]. ע' 328. 2-1. 46.

כל השנה מנהג רומי. [איטליא]. ע' 225. 95-1.
סדר אלו ברכות מנהג רומי. [נאפולי]. ע' 227. 96-1.
תפלת יחיד (סידורילו). שונצינו, רמ"ח. ע' 74. 35-1.
מחזור מנהג רומי. שונצינו, רמ"ח. ע' 78. 37-1.
[איטליא]. ע' 222. 93-1.

פליחות מנהג אשכנז. [פייבקה די שקו]. ע' 13. 3-1. 3.
[ברק, רמ"ח]. ע' 203. 83-1.
מנהג רומי. שונצינו, רמ"ח. ע' 484. 40-1.
הגדה של פסח. [שונצינו], רמ"ח. ע' 76. 36-1.

[illegible]

זה חמש • לש שמחמם החמה חורז נמשך לך נקראו כלל חמשה ..

חמשה פקודי לש ששרטתי מעשה האחד והחמשה פקודים על פירוש המקראות
 ויש לראות צדקתן את בית מעשיהם יחד האחד כמין סיגור רחם כרחם גם של אדם ויחד יונגהו מכנגד
 האצלם עד הארץ והחסם מחובר ב צדאש על פני רחם ולף במחט לא מעשה אורג ומזרדך לכאן ולכא
 כדי להקדף ולחצר ב והכתיבת מחברות בסיגור אחת למין ואחת לשמאל ומזרחות ו מו שישר העלול
 כעשם סכסוקים יהי כנגד הכתשים של כהן והן לש קצות רחם של סיגור והן כמין רבועות עשויות מימין
 האחד ארזות כדי שישר לוחקן למעלה לכל טארו מיכן ומיכן נקטעלות לשתי כעשוי מעט והמסבבות
 נתנוות בראשיתן לש כעש הכהן יראשי שתי עשיתות וזהו צדקתו במסבבות וראשיתן הספ בשרי טעשת
 סגראם העלון של נאמא חסן תלי באשר לפני על גם ושתי טעשת נתינס בכתשת האשר מלמטה בראש
 המחבר בחסם וכנגד שתי טעשת בחסן בכתשתו אחד למין ואחד לשמאל ומעיל תכלת רחם החסן והאשר
 מעבשתו של זה לטעשתו של זה סוף יהי תחתיתו של חסן כד מאכל גם להיות בגדל ממנו ולהלן חזרו
 חמשה פקודי לש שמחמם החמה חורז נמשך לך נקראו כלל חמשה ..

חמשה

אל

ויקרא

לכל סדברותו לכל האמירותו לכל צוים קדמה קרייה לשון חנה לשון סמללכ: הסרת משתמטין ב סמללכ
 וקרא זה א זה ואמר קחם יאכל נכחי האומות בגליה עליהם בלסון ערתי בלסון טומאה ויקרא להים א בלעם
 סממה לך כאל מדבר עם העמא • ויקרא א משה הקול הולך ומצפ לפניו וכל ישראל לא היו שומעין • יכול
 אף להפסקות הינה קרייה תלמוד למר ודבר לדבר הינה קרייה ולף להפסקות יומה היו הפסקות מסממות
 לנתן ריח למטה להיתבסן בין פרסה לפרסה וכן ענין לשון קל ואומר להדיעו תלמוד מהדיע • אלנו למעט את
 אהרן • יחזה כן בתיאור אומ סלס עטרה דברות נאמר בתיורה למטה ולאהרן וכנגדן נאמר טלטה עשר
 מישעין • לדבר חית • מדבר אלנו • ודבר אלנו • וועדתי לך • כ בתיורת כהנס • יכול ישמש את קול הקרייה
 תלמוד למר קול ל קול אלנו מטה טמטכל ישראל לף טמש • מאהל מועד • מלמד טהיה הקול נעמן ולף היה
 יחזה חן לאהל • יכול מועד סהקול נמוך תלמוד למר את הקול • מהו הקול הוא הקול המתקדס • קול יא עבד
 קול יא טור ארזים • אם כן למה נאמר מאהל מועד מלמד טהיה הקול נעמן • כיצא ב וק ל כעש הכרובים
 נטמטע החצר החינוכה • יכול מועד טהקול כמוך תלמוד למר כקול שדי בצדו • אם כן למה נא עד החצר
 החנוכה כין טמטע טכ היה נעמן • מאהל מועד • יכול מכל הבית תלמוד למר מועל הכשרתי • יכול
 כל תלמוד למר מכן טכ הכרובים • לאמר • נא ואמר להם דברי כסמטין ב סמללכ הוא מדבר עמי סכן

ריגו די קלבריא. אברהם בן גרטון בן יצחק. י' אדר רל"ה. פי רש"י על החזרות.

Reggio di Calabria, Abraham b. Garton b. Isak, 17. Feb. 1475. Salomo Isaki, Perusch ha-Tora. St. p. 2342, no. 6927, 1. Pr. p. 500.

לא טוב היות האדם לברו מעשה לו עזר בגברו

יתברר

שמו של ה"ה שהוא חסד

בטובת ביריותיו שיוע

שאין טוב לאדם להיות

לברו ועל כן עשה לו עזר בגברו ועזר כי כוונת הכוונה
בבריותו כיון ליסודות ולרבות דוח אי איפשר בלא
העזר ועל כן צוהו לירבך בעזר שעשה לו לבן ח
חייב כל אדם לישא אשה כיון ליסודות ולרבות שכל
מי שאינו עוסק במריה באילו שופך דמים ובתיב ש
שופך דם האדם ודמיו לית ואחם מרו דברו ובאילו
ממעט המדות ובתיב כי בעלם אחים עשה את האד
ואחם מרו דברו וגורם לשכינה פנחחלק משרא ו
ובל מי ששרוי בלא אשה שרוי בלא טובה בלא ברכה
ב"א יורה בלא תורה בלא חומה בלא שלום וא"א
אלעזר כל מי שאין לו אשה אינו אדם וביריו ששוא
אשה עונותיו מתפסקין שנמצא אשה מצא טוב
ויפך רצון מה ומצוה גדולה היא ער נאר שאין מר
מוברין ט"ה אלא ברי ללמוד תורה ולישא אשה ומצו
על האדם נשהוא בו י"ה שנים דהנן בו י"ה לחופה א
אכל המקדים לישא נשהוא בו י"ה מצוה מן המובחר
דתר חמשיא בניו ובנותיו כמור למקדן עליו חכת
הכתוב ואמר וידעת כי שלום ציהליר וגו' ואומר
אניי הא עריפנא טחבריא משום דנסיבנא מבר שי
שיתכר דאי נסיבנא בר ארברס הוה אמינא גירא כע
בעינא דשטנא אבל קורם י"ה לא ישאם דהוי בזנות
ובשום עניין לא יעבור עשרים שנה בלא אשה דא"ה
דבא וכן תנא רבי י' שמעאל ער עשרים שנה חבב
בטחין לו לאדם שמיא אשה ובין שעברו עשר
שנה ולא נשא אומר חבב היפח עצמותיו ובה א"ה
היא"ש לו רוקא שעברו עליו עשרים שנה ואינו ר'ר
דוהא לישא בר כוסין אותו לישא בדי לקיים מצות
מריה ורביה ומיהו מי שאי איפשר לגלמוד אם י
ישא אינו חייב לישא בשנת עשרים

לכונן ה"ה במזל ואם עוסק בתורה וסדור בה ומ
ומתיירא לישא אשה כיון שלא יסור במזונות ויהב
ויחבסל מן התורה מותר ל"האחר שהעוסק במצ
במצוה פטור מן המצוה ונ"ס בתלמוד תורה
מי שחשק נפשו בתורה חמיר בכך עזאי וגרסא בה
כל ימיו ולא נשא אשה אינו ביר עזר והוא שלא יחל
יציר מתגבר עליו

וא"ה הראשון כלל בהם האומרים ואם אי אפשר לו ל
ללמוד ולמור וא"ה ישא אשה וקצבה לאותו למור ל
לא ירענא שלא יתכן שית. טל מריה ורביה כל ימיו
שלא מצוה זה אלא בו עזאי שחשקה נפשו בתורה
ע"ה

ביון שיש לאדם זכר ונקבה ק"ה

מצות מריה ורביה ח"ה חבן סריסא או הנקבה א"ה
אילונית לא קיים מריה ורביה אבל אם מתו והנ
בנים בין שיש לו בן לבן ובה או בן לבת ובה לבן
קיים אבל מת אחר מהם בלא בנים ויש לשני ב
בן ובה לא קיים ח"ה לו בנים בנותר ונותר ונותר
דוא והם קיים מריה ורביה אבל עבר שחיו לרב
בנים ונשתחרר הוא והם לא קיים וא"ה שניים
מצות מריה ורביה אסור לו לעמוד בלא אשה וא"ה
רב נחמן א"ה שיש לו לאדם נפח בנים אסור לו לע
לעמוד בלא אשה שנ לא טוב היות האדם לברו

ואמר ר' יחושע נשא אשה בילדותו יבא אשה בזקנו
בזקנותו ח"ה לו בנים כילדותו יחיד לו בנים בזק
בזקנותו שנ בבקר זרע את זרעו ולעירב אל תנח יר
ייר ואין חילוק בין יש לו בנים לשאין לו בנים
אלא לענין מכירה ספר תורה שלעולם נר"ה שיש
אשה בת בנים אם יש ספק ביר א"ה יש לו נפח ב
בנים ואם אין ספק ביר לישא אשה בת בנים אלא
א"ה ימכור ספר תורה אם אין לו בנים ימכור ביר
שישא בת בנים אבל אם יש לו בנים לא ימכור אלא
ישא אשה שאינה בת בנים ולא יעמר בלא אשה ויש
אומרים שא"ה אם יש לו בנים ימכור ספר תורה ב
ביר שישא אשה בת בנים ואין חילוק אם יש לו בנ
לשאין לו בנים אלא לענין נשא אשה ושחח עמנו ע
עשר שנים ולא ילדח שאם אין לו בנים חייב לגרש
לגרש כיון לקיים מריה ורביה ואם יש לו בנים
אינו חייב לגרש ד"ה יחושע לא קאמר אלא לכתחיל
ישא אשה בזקנותו שהיא בת בנים אבל אינו חייב
לגרש אם אינה בת בנים וכן היא מסקנת ז"ה

נזא אדם כחה נשים ראפר רבא נזא אדם כחה נזא
והוא ראפר לטיקס בסיפוקייהו ומ"ה נחנז חכמ
עצה טובה שלא ישא אדם יותר מ' נשים כיון שיניע
לכל אחת עוצה בחרש ובמקום שיש חקנה שלא יש
ישא אלא אקת חולבין אחר המנהג אשה אינה
מצווה על מריה ורביה למיכר אם שואלת גס בסע
בסענה שאינה ראויה ליבנות ממנו אין שומעין לה
באשר יתבאר לקמן כאילו שבי"ן אותן להוציא ב
בהילכות גירושין

ב

ישא אדם אלא אשה הוגנת
הוגנת לו מי שלא יחא בה עד

כדמ פסול שכל הנזא אשה
שאינה הוגנת לו בטח"ה מעיר על השבטים אינו
מעיר עליו ובאילו חרש לעולם כולו זורעו מלח
מי שטביא שטמה לעולם והיוין לו בנים שאינן מה
מהוגנים ואינן כופתו וחב"ה רוצעו ואין חב"ה מש
משה שבינתו עליו אלא על משפחות מיוחדות מי
שאינו בהם שט"ה פסול ואינן כימז היחם זה השד
השומע חרפה ושותף ראפר רב איא מיוחדת רב
רבכל שה"ה חזא ומ"ה משפחה שחעירב בה ספק
פסול אין צריך לרחק שכולו טהורים לעתיד לבא
כ"ה לישראל אבל כהן לא ישא מחו כולקטו וכל הא
תאוצות כתמא בחוקת כשרות חן עזמות ואיש או

לא

ותנח ונשאת ונתת וירשח חכעל אח על ככ רשימא חזרת לעולם חכא אינ חזרת רחוי כאילו מביתם לאחר
 וכן אכ נכו ממנו לבעל חוב ונשאת ונתת וירשח חכעל אינו מוציא מיד חלקותות חיה עליה טלוח על סח
 קדום שנשאת ונשאת אינה נזכרת מן חכעל ומלוח על סח אינה נזכרת מן חלקותות חיה עליה טלוח על סח
 נזכרת ממנו ורשכס ספסך דאח מליה על סח נזכרת ממנו וכן נכתב אה הראש וזל
 אלסם בתכז כססרא ראשונה וכן נכתב אה הראש וזל
 לה סבלותיה וחלבה לאח ונשאת לאחר ועתה חובע
 שאין לה מח לשלם כי היא כילתה ואכלה כל הסבלות
 ואינו נזכר מהן סבלותיה ורחה ליה בעלוח כשטר שדרר לשלוח הסבלות כסומכי הילכר נזכר מן שהבני
 שהבניסח לבעל

אח על מי שהכעל אוכל מירות נכסי אשתו אם חתנה עמו שלא יאכלם מחני תנא כיו
 כתב או אמר לח רין ורבריס אין לי בנכסיי מהני חתנה שאם מכרה או נתנה נכסי
 לאחר שהיא קיים אבל כל זמן שלא מכרה או נתנה אוכל חפירות ואם מתה י

יורשה ברא בבית או אימר לה בו בעורה ארוסה והנכסים נפלו לה בעורה ארוסה אבל אם נפלו משנשאת אה
 שחתנה בעורה ארוסה מרי שאין התנאי מועיל והרמבם כתב שתנאו שהתנח בעורה ארוסה מועיל לנכסים שיפלו
 לאחר חנישואין וכן הוא מסקנת אה הראש וזל כתב הרמבם שאם קנו מירד בעורה ארוסה בקניין שאין לו ר
 רין ורבריס בנכסיה חירי סילק עצמו מנוח הקרקע ואין לו בנכסיה מירות לעולם ואפי' ערער על קניינו ואמר
 לא היה שלא יהיה לי מירות בשביל קניין זה אלא לעניין זה חתנית שאם מכרה ונתנה קיים או שומעין לו א
 אלא מנוח הקרקע סילק עצמו וכן רעת רב אלסם ולא נחירא לאה הראש וזל ובין שאין במשענות לשון זה סילוק
 אלא לעניין זה שאם מכרה ונתנה קיים אין הקניין נזרם ליתן יתרון בלשון מה שאין במשענות כת עיר הרמבם
 שאם קנו מירד מהני תנא אסילו התנה אחר חנישואים ואם מכרה ונתנה קיים וכן פירש ר' יצחק ולא נחירא לא
 לאה הראש וזל הוסיף להנהגות גם על חפירות שאמר רין ורבריס אין לי בנכסיי ובפירותיהן אינו אוכל מן
 בחיה אבל יורשה אם תמות וא כל מירד מירות וכתב הרמבם שהרין הוא שימכרו חפירות ויקנו בהן קרקע ויאכ
 ויאכל מירות שהן מירד ואלה הראש וזל כתב רוקא אם מעצמה סיירות חפירות ימכרם ויקח בהן קרקע ויאכ
 ויאכל חפירות אבל אין בית רין ואמרם לה לשייר אותם ברי שאכל מירד מירות הוסיף עור לחתנות על מירד מיר
 מירות שאומר בנכסיי ובפירותיהם ובמירד מירותיהן אינו אוכל מן מירות ולא מירד מירות אבל אוכל מירד מ
 מירד מירות כגון אם לקחה מהפירות קרקע ובמירד אותה קרקע לקחה עור קרקע אוכל מירד הקרקע השיגור
 וכן לעולם ער שאמר רין ורבריס אין לי בנכסיי ובפירותיהן ובמירד מירותיהן ער עולם ואם כתב רין ורבריס
 אין לי בנכסיי ובמירד מירותיהן ולא חזקיר חפירות אוכל חפירות ולא מירד מירות ונסקא מינא אם סייר הסי
 הפירות ולא אכלם וקצת בהם קרקע אינו אוכל מירותיהן שהן מירד מירות ונכסיי אם מתה יורשה כתב רין
 ורבריס אין לי בנכסיי ובפירותיהן ובמירד מירותיהן ובמירד מירותיהן ובמירד מירותיהן ובמירד מירותיהן
 מתה אינו יורשה ואם לא חזקיר מירות אלא רין ורבריס אין לי בנכסיי ובמירד מירותיהן ובמירד מירותיהן
 יורשה ואם מכרה ונתנה קיים וכן אם חתנה עמה אם תמות בלא כנים שיחזרו נכסיה לבית אביה חלל לה הנא
 ור' ב' מליג ואמר שאין הנאי מועיל לבסל יורשה שהיא ואורייתא ור' חננאל ור' יצחק מסקד ברשכס ורב אלסם ור
 ורמבם כתב וזל חסכים אה הראש וזל ודוקא שחתנה בעורה ארוסה אבל אם חתנה לאחר שנשאת אינו מועיל ל
 לבסל יורשה ואורייתא

מת הבעל בחיי אשתו או שרישה גובה כתובתה אבל לא קדום שהכתובה היא כמו ש
 שטר חוב דא נח נזכרת בכל עת אלא לכשתתאלמן או שתתגרש אם תתגרש אין לח
 עסק עמו אלא גוסלת בכתובתה והולכ ברא שנת לח בכתובתה כלי איחר אבל אם מ

מעבכ מלינתה לח חייב במזונותיה ער שיסרע לח ער פרוסה אחרונה וכן אם דרך לח נס ברישות הרבים ספסך קר
 קרוב לה חייב במזונותיה ודוקא בחייו אבל אם מת אין היורשים חייבים לזונח בתאלמנה חייבין חורשי לזונ
 בתנאי כתובתה את יחאיתבא כחתי ומיתנא מנכסיי כל ימי מיגר ארמלותיה בבית ואפי' אם לא נכתב בכתובה דא
 ואפי' אם ציה בשעת מיתה אל תיוון אלמנותיה מנכסיי אין שומעין לו אבל אם חתנה בשעת נישואין שלא תיוון
 אלמנות מנכסיי חוי תנאי שבטמון וקיים וסליגי אנשי יחורר ואנשי גליל אנשי אומה שכן הוא התנא שחר
 שהרבר תלוי בה להיות נזונת כל זמן שלא תרצה לגבית בכתובתה ואנשי יהודה ואמרים שהרבר תלוי ביר היתומי
 בכל פעם שירצו ליתן לה אין לח מזונות ופולגותיהו בסתם שלא מירש אבל אם מירש לכל לסי תנאו וכן מ
 מסק רב הילכתא כאנשי יחורר ושמיאל הילכתא כאנשי גליל וכתב רבי חננאל ורב אלסם רבסרס שיש מנהגירוע
 היאר נהגו יעשר כמנהגם ואם אין מנהג ירוע יעשר בשכטאל ותיוון ער שתננה בהובתה ואין חילוק בין חנכסים
 מרובים למדעטים אפ' רבכי כת חנינותיה יש חילוק בין מרובים למדעטים ברלשמו חכא אין חילוק אלא בכל ענ
 עניין אם יש אלמנה וכן או אלמנה וכת תיוון היא עם הכז או עם חכת ער שיכלו הנכסים ואפי' תנשא חכת ונכנז
 חנכסים לבעל היא תיוון מהם אפי' אחרי מיתה חכת אבל אם יש אלמנה וכן ופי' יחנכסים מדעטים שאין בהם כרי
 שיוון הבן והבת או ירחי הכז והבת ותיוון האלמנה לביה ער שתנכה בכתובה אלמנה שתנכה בכתובתה בבית רין
 לא חססיה מזונותיה ואפי' בבית רין לא חססיה אלא אם כן תנכה מעצמה אבל אם תנכה מרוחק שלא נתן לה
 מזונותיה או שירעה ואמר לה פלוגי חפץ לישא אותה וסחפת זה תנכה בכתובתה אי כיוצא בזה לא חססיה מיר
 מזונותיה תנכיה לינשא אפי' נחסיסח לא חססיה מזונותיה יב' אם נחלה או סירכסח או יתה לא חססיה מיר
 מזונותיה בהארסה חססיה מזונותיה מכרה או משכנה בתיבתה או עשתי בתובתה אפיתקי לבעל חוב ביו בב
 בבית רין בין שלא בבית רין בין בתי בעלה או אחר מות בעלה חססיה מזונותיה מחלה בכתובתה לבעל חססיה
 מזונותיה ודוקא אחרי מות חססיה מזונותיה בטליתת אבל בחייו נזונת אהעל פי שמחלה ודוקא שמכרה או מ
 משכנה או מחלה כל התורה אבל שייח מסקנת גיונות אפי' לא שייח אלא חתומת וטחלה ומכרה כל חתיק רב
 גיונות בשביל חתומת וכתב אה הראש וזל ומיחו אם ירצו היורשים ימרוע לח חסית של הכתובה ומסלקין אותה
 אפי' לאנשי גליל דאם לא כן כל אשה תנכה בכתובתה ער תשלום ריגור ותתפרנס כל ימיה בשביל חריג החסר ואם
 תנכה בכתובתה בסתם לא אמרינא אין רעתה אלא על העיקר אלא מסתמא חבל תנכה ואין לח מזונות כתב רב אל
 אלסם בשאין בנכסים כשתתפרנס מחייו כגון משכירות כת' ומסירי קרקעות אלא סניכין למכור מהנכסים ב
 ברי לפרנסה או אינה גיונית אלא כרי בכתובתה אבל אם יש בפירות ובשכירות הכנים כרי שתייוון גיונית לעולם
 ולא נחירא לאה הראש וזל אלא לעולם גיונית וחולת ער שישאר בנכסים כרי בכתובתה וגוס לתן בכתובתה וכן כת

פיביא די שקן, ר משלם קחי, כ"ח תמח רליה, ר יעקב ב"ר אשר, ארבעה מורים.

Pieve di Sacco, Meschullam Cusi, 3. Jul. 1475. Jakob b. Ascher, Arba'a Turim. St. p. 1181, no. 5500, 1. Fr. p. 9, no. 25. Pr. 7231.

התנפוש

מעשר

יביצר

צריך

סומא

יהי שם יי מבורך כתב אדם הקוצץ

לנו שנתגזיר עמה וכו כתב אבי איתי הלאס זל רח
דודאי אסורה לבעל מותרת לגוי כת הרמב"ם טעות
חכמים היא על בני ישראל לקנות נשותיהם שנאמ
וקינא את אשתו וכל הפקנא לאשתו נכנסה
בו רוח טהרה ולא יקנא לה לא פתור ש
שחוק ולא פתור שיחה ולא טהור
קלות ראש ולא פתור מויבח
ולא לחסיל עליה אימח
ואם קינא לה פתור
אחר מאילו חר
חרביו

חריז קינאי ואין ראוי לקפץ ולקנות בפני עדים
תחילה אלא ביגו לבינה כנפיות ודרך טהר ח ואנחה
כיו לר

להרביח בדרך
ישרה ולהסיר חשש
המכשול וכל שאינו מקם
על אשתו ובניו ופזחיר ופוקר
דרכיהו המיר ער שירע שחו שלמים
מכל חסא נקרא חוטא שנאמ ופקרית גור ולא תחטא

נסמאת אינה שותח חיי מחצה על מחצה חריז שות
ער באו כל שאינה שותח בפני עירי חסומאח אסורה
לעולם ותצא בלא בתוך כתב בה שאין מוציאין עין
ער טומאח ער שיראח כמכחול בשפופרת ורח
כתב שאין צריך רק שיראו אותו וביקשים
זה עם זה ונחנין כדרך טנאפים וכו
היא מסקנת אבי ארוני זל אשח
שקניא לה בעלה ונסתרח
ומח אינה נוטלת ב
בהובח בל שאס
שאסורה

לבעל משום קינאי אסורה לבעל למיכר האירא
שאסורה לעולם אחרי קניו וסתיר אסורה גם לבעל
ואם גשא

תצא ואם אין
עירי טנאח אלא ע
עירי ביעור מיר לעעלה
בסימן עשר כתב ר"ה שישאל
שנשתמרה ונשאית לגוי ושוב חזרה
בהשובה ונתגזיר חנוי עמה וגרשה בעלה שמיתרת

פה בשלם טור שלישי שבח לא מרים ראשי

על מה גפול גורל חל
בחיותי הטור חשלי
דוא חתחיל בי חרים רא
איתי עיב וינט
לצה אותי אחי קור
גם בגרי אלמנות אלב
גר כוח ספרי כל אבו
בו יוכי לצאת לחפ
עם בגיין קריות עשד

אשריני ומח סדב חל
סר נשים הוחק חר
מחר קווי חרב ב
וחנה יום עמודי על פר
ויתהלך למירום שח
אז אמרתי אחיור ש
אזי בגיו מלאו כס
באשר זכו חזק בר
לחזות גועס מאור צד

חזק

סליק

פייביא די שקן, ר' משלם קווי, כ"ח תמוז רל"ה. ר' יעקב ב"ר אשר, ארבעה טורים.

Pieve di Sacco, Meschullam Cusi, 3. Jul. 1475. Jakob b. Ascher, Arba'a Turim. St. p. 1181, no. 5500, 1. Fr. p. 9, no. 25. Pr. 7231.

בת הרמבם לא ימשיכו רבנים שיעשו כחן אצל גמ
גמס ומניח לו מסח ומצע לעשיר וכל הנמצא כיוון
חוץ מאילו יוכל למשכנו ומחזור לו לעולם בלי יו
יום ביום וכלי לילה בלילה ער נתייב לילה
לחזור ולקח ער עולם היה המשכנו מרבנים ש
שאינו צריך להם ומניחין אותו ללוח דרי זה מניחין
אצלו ליום ומל יום ואילך מוכרין בל יום וקס לרב
לרביו ביום שצריך להניח לו בשעת נשכנו ורבנים
הצריכו לו למח מחזירין וחלל אין חורח אלא כרב
ברביו הצריכו לו ואותם הניח לו וגם לרביו הר
הראב"ק למח תלח חורב ברעת הלוח מיסתבר
סמי לתלות ברעת חמלוח על כן הוא עיקר כמו ש
שכתבתי וכן כתב אהר"ש ז"ל

סדר

בבית החוב בר הוא כשהמלוח
מיציא שטרות מקווימי בראיו
אומרי ללוח שלם אפי' שהחב
במה שנים ולא תבער ולא אמרינו מחללו כיון ש
שחק בל אילו השנים בין שסטר חובו ונצא מת
מתחת ידו בין שאין שטר חובו יוצא מתחת ידו
אם החייב מודה ואם בת הלוח כל נכסיו לגביו ו
וכת למלוח הקרקע כל שחו ושחק לא איכר כוח זכ
זכותו ולא אמרינו הכי אלא בכתיבה אבל בשטר חו
חוב לא וזהו חז"ל בת בשטות שצריך לשע
לעשות חריץ ורישח וחקירה בשטרות שנים שמוצ
שמוציאין אותם למח לא תבער ער עתה אם יראה
לד צרמאות כדי להציא חריץ לאמנת ואין ע
יורדו לגכסיו ער שיוצאו תחילה אם הוא כח
אז בגמס קרוב ולקמן יתבאר ער כח נקרא מקום
קרוב ואם סעה חריץ וחזיריו לגכסיו קרוב שית
שיתבענו מסלק אות סעו חלוח מזויד הוא שטר
תנו ל י זמן שיש לי ערים למסול שטרות גותני לן זמן
ל יום וכת הרמבם אים יראה לריי שיש משל לרב
גותני לן זמן ואם נראה לריי שאין בא אלא בעלי
בעליות ובתיעוש ובטענות של רומי אמרי לו ש
שלם ואם יאמר וישל ראייה יחזיר ואם היה חמלוח
אלם ושמן אינו יוכל להוציא מידו מניחין ביר של
שליש לא בא בונן שקבעו לו ממתינין לו יעד
החוב לא בא בותבין עליו גירוי וממתינין לו בג
בגירוי יום ואם לא בא ממתינין לו גירוי ובתב
למלוח ארבתא על נכסיו שיקחם בכל מקום שיה
שימצאם וכת בעל העיסור הארמשהין לוח ל
יום ודוקא בשבא ליסרעמן חלוח בעצמו אבל בא ל
ליסרעמן חלקוחות או ממתינין לו ל יום וכן כת
רב האי וזהו חז"ל בת רבין וחיישינו למסירה ויר
ירדו וממתינין לוח ל כל שכן למסירה חלקוחות
בדא וממתינין לוח ל יום ואם אחינא מי שהוא נשמש
לדמר עתה אבא ואביא דאיה ואבשל חסטר אבל אם
הוא מורד ואינו נדח לבא בותבין עליו ארבתא מ
מיר וכן אם התביעה היא מקורן אפי' אם נשמש
לדמר עתה אבא אין ממתינין לו אבל אם לא יבא כ
בותבין עליו ארבתא מיר ופ"מ אם יוריעוהו קוד
קורם שיכתבו ארבתא עליו חוה שלא יתח ודוק
אלא מחלד יום אחר אבל אם חארחוק יותר אין צ
צריך להוריעו והרמבם כתב ימים ואין גר' כן כב

בבית אבל אם חיו להם בלדים שעשה לחם הוא א
אין כל גובה חובו מהם אפי' אם הם חרשים שלא ל
לכשו מעולם כיון שנקאם לשטם אין בה גובה מח
מהו מבסות אשתו ולא מבסות בניו וכתב
הר"ה א ברצוני חוה אם קנה סמרים לבניו ללמ
ללמוד כחן מבבל מה ששנינו ואין לו מבסות אשתו
ולא נחירא וכל ערמי מסמרים שלקחו כמו שכת
למעלה ואם כל שכן סמרי בניו וכת הרמבם
בדא בבלי חול אבל בניו שבת למודע כל גובה מהם
דאין על אם היה בה טבעות וחלי זחב שהם לבח
ויש מחלוק' שאם היא מ' חסת אין בעל חוב גובה א
אפי' מבניו שבת ויט ולא מכל תבשיטית אפי' זחבו
ומרגליות ומפני שהיא עולה עמו ואי' יורד עמו
דא שאין חילוק בין מיוחסת לשאי' מיוחסת ולא מ
משל חול לשבת אלא מכולן אין גובין לבעל חוב כ
בין שזכת בהן משעת שלקחו אין לבח שיעבדו עלי
עליהן וכת הרמבם הא דאין לבעל חוב מבסות
אשתו ובניו אפי' שצריך לא לכשום ודוקא שקנא
להם קיום שלוח אבל קנאם אחר שלוח אפי' לבסום
בבר בח גובה מהם והוא שכת לו דאקני ושיעבר ל
לו מטלטלי אב מוקדקעי אבל אם חסר אחר מכל ח
הדרגים האלו אין גובה מהם וכל זה לא מ' יריא
אלא בבגדים שחכעל קונח לה אבל כל מ' שחכעל
לו בין נכסי מלוח בין נכסי צאן כדל אין כל גובה
ממנו אם ירוע הוא מה שחכעל הוא ואם אינו יור
ירוע יראה שהיא נאמנת בשכרעה בבגדים ותבשיט
סדר חאשה להבטיח לבעל חוב ואין חילוק בענין ס
סידור בין מוקדקעי למטלטלי רח"א אין לו מסל
מטלטלי וכן לגבות ממקדקעי מניחין לו לעורר כ
בל חרבים שפירשתי בכת בעל חרומות
חתב עמו שלא יסדרו לו בחוב זה לא אמרינו רחוי
מתנה על מה שכתב בתורה אלא חוי בכל תנאי ש
שכממנו וקיים אבל במח ששיעבר לו כל נכסיו א
בזה תנאי לבטל הסידור שלא היה ברעתו אלא על
נכסיו הראויין לו על תורה ער שצריך בהריא חב
תנאי הסידור ואפי' אם מלי' רעל כתפי לא אפי'
אלא על איצטילא בתק וזו שאין כסות הראויה לו
שימכורו ויתנו לו כסות הראויה לו

וכן אם אפי' שלא יאח בחוב זה ריון סידור אינו
מועיל רחוי לוח מתנה על מח שכתב בתורה כמו
ע"מ שלא תחא שביעית משמיתו ורא מהני ואין
מסורין בחוב שאינו דר חלואה בגון שכירתו ושכי
ושכירות בהמתו וכיוצא בו וכן בשבא ליסרעמן
חערב ברר אחר מכל אילו אינו בכלל משבת העבוס
בר אין סידור נוח בהם אבל קבלו ריגן כלוח
אבל הרמבם כתב שאין סידור נוח בהם בערב ובכל
אילו וזהו חז"ל בכת בענין הסידור וחחורה קר
קרוב לוח שפירשתי אלא שהוא תלח ברעת חלוח
שכת איאם הלוח לא בעינא לזבני מאני רילמא מי
מיתרמי לי וזו ופרעי לוח בחא אין מסורין אלא ש
שקיל מלוח בול ומחר לוח ללוח ואי אפי' לוח בעי
בעינא רתסתורין לו מסורין לו ופאי דמיש' יחבי'
למלות ומחלטינן לוח ע"מ ויא שכן בשעת
משכנו מסורין ומניחין לו בלום הצריכו לו וכן

בנמרא וזהו רבתא על נכסיו כלא בא דוקא על מקדקעי של רבשינא אפי' ראיח למסול את חסטר
יקח את של אלו בותבין ארבתא על מסלסלין דש' יבירחם המלוח ואפי' אם יש למלוח קרקע שיכול הלוח
לחזור ולקח ממנו כשכיל מסלסלין שלקח ממנו שלא ביד חיישינו שמא יתקלל בענין שלא יוכל לפרוע ממנו
כתב חנאני אפי' דלא כתבנו לחו ארבתא על מסלסלין יחבינן לחו ביר שלישי ויחבינן לוח זמן הראוי לכר אי
מירע לוח כח החוה זימנא לחי' ויא יחבינן לוח ביקת ומלוח וכן בקרקעות אם המלוח אלם ולא יוכל חלוח
לתצא מיד אפי' שישל סדר מאתירן את הארבתא ער דוריעו ללוח אפי' אם הוא דוקא מלאן הרבה

מייבא די שק, ר משלם קוי, כ"ח תמו רל"ה. ר יעקב ב"ר אשר, ארבעה מורים.

רבו שמעון בן גמליאל אומר על

שלש דבין העולם קיו על חרדועל האב ופ השל
סיר חרד ונח על איז מירוש שבשכיל ג רברי
אילו נברא העולם שחרי בתחילת הפרק אומ על
שלש דברים העולם עומד ואיגם אילו שזובר ב
באז אלא מתחלה אב שבשכיל ג רברים נברא העול
וזחן התורה והעבודה ונמילות חסדים תורה רבת
הש קצני ראשית דרכו אמרה תורה אני גברתי לפ
לפני כל הנבראים ובעבורי נברא כל הנבראים ר
רבו בשכיל העבודה שבה חסבה בישראל מכל האז
האומות ובחר בבית המקדש מכל המקומות שיע
שיעבדו בו ובשכילו נברא העולם: וכן נמילות
חסדים שהיא מות חסד שנורמת להיות לרצון לפ
לפני הש יתבר וכאן אב העולם קיים פי אחר שב
שגבר מתקיים על ידי אילו שפי חדיגין שרנין ב
בין איש לחבירו העולם קיים: בי אולמלא חדי
חנין כל דאליב גבר רבו האמת במד שאמר שסר
אין לירגלים אבל האמת הוא יסוד ומעמק גדול ל
לכל הרברים ובו השלום במד שאמר חדי מתפלל
בשלומה של מלכות שאלמלא מורא מלכות איש את

סכום שיהיה כל הממוז קח זהובי ויהיה ממוז ל
לכל אחת כל זהובי ונהנה לך ציור
והאל לך מירוש

מחלה נזעה מחלה מלכה

מחלה נזעה מחלה מלכה

מחלה נזעה מחלה מלכה

מחלה נזעה מחלה מלכה

מחלה נזעה מחלה מלכה

בשנתנה מח
מחלה תחיל
ממונה ללא
אחיותיה ל
לא צארי ב
בירה מאומה
דכיר כל אחת
לו ובשנת
נזעה לא צא
גשאר מירח
מאומה ובי
דכיר מחלה
לב דכיר חז

חגלה ומלכה כל אחת מל ובשנתנה חגלה גשאר
ביר מחלה כל וביר נזעה יו וביר מלכה סר ובשנת
בשנתנה מלכה גשאר ביר מחלה מט ושליש וכיר
נזעה לו ושליש וביר מחלה כל ושליש חרי קח לשל
לשלשתו וביר מלכה לא גשאר כלום ואפי גבתכו
בל השטרות בשטר אחר אלא שכתוב פלוגית נתנה ל
לג אחיותיה כל ממונה ומלוגית נתנה לג אחיותיה
כל ממונה ובו שמים האחרות חריו במד שכתבת

דער הוא ברא כמי שחא בעל עכירות ועוטר ברשע ושדנה בד כגון חרועים שפסדו בהם ושדגים באולתם אבל מ
מי שאינו עוטר ברשע אלא אוכל גבילות או עובר על שאר עבירות להנאתו אסור לעמוד על רמו ומצוה להצילו

הבית

את חבירו שדבק בנחר או שליסטין באין עליו חיים להצילו בין בגופו בין בממונו
ומתאם יש לו ממוז להציל עצמו חייב לשלם לזה והלכך בכת הדואה שחבירו ש
שדבק בנחר או שליסטין באין עליו ויכול להצילו או שיסבור אחרים להצילו או ש
ששע שגוים או מסורין מחשבו עליו רע ולא צילה לאוון חבירו וחוריעו או שירע בגוי או באבס שחא קובל
על חבירו ויכול הוא לפייסו בגלל חבירו ולחדציא שסגמלכו ולא מייס
וכל ביוצא בזה עובר על לא חקמד על דם ריער ו
דאם מצילו באילו קיים עולם

הדווח

חוש המשפט בשלם שבח לא עולם

ביום שיני עשרים ושמונה לחוש
חמשת אלפים ורל"ה למספר קבועי
חמבונח קווי יבורך מעתה ועד עולם

וחכל מלאכת עבודה חקודש
תסוד הוא חארש חרביעי
בכיוובא רישסו בבית מלח משלם

חזק

אני צאתר לכל סוד גסס
באין סופר חוברתי במ חב
בלי שירסוס בתיבה מירוש
בשכס סו פרים חיא משוטר
עלי ראשח חושעתי לבוק

אני חמכח לכל חמכח עס
בלי קולמסס ורישומי גב
בבת אחת ריו עלי עוב
תמיה על רבדוח חגב
לו אותי ר אתח במ חת

פייביא די שק, ר' משלם קווי, כ"ח תמוז רל"ה. ר' יעקב ב"ר אשר, ארבעה מורים.

Pieve di Sacco, Meschullam Cusi, 3. Jul. 1475. Jakob b. Ascher, Arba'a Turim. St. p. 1181, no. 5500, 1. Fr. p. 9, no. 25. Pr. 7231.

בשלם השור האחר שבח לא המיוחד חזק ונחזק

מי האיש חפץ לראות מוסר תכונות אורח חי ים
 ימים פעמים עלי דרכי בל יסח לסור אחר ים
 כי תעאד ואל תפאד קרב בוקראח אחר ים
 חלא אמת עובדי יום אעזכר גם ימי ים
 חירעתם את מי ינך חפץ ארבע חסוד ים
 דבח הרב מחר קידי נריב גם איש חביני ים
 או לא היה עם יומי זאת אקדנו בבבלי ים
 אותי עובדי ארץ הוא חלך ארץ ותי ים
 או בגיד ק מו בפרך הענה נירד חסיר ים
 שכרם תהא מדובח מ את חידשכ בשמ ים
 יוכו חודות לשנה ח באה עלות יודשל ים

סיכיא די שקן, ר' משלם קוץ, כ"ח תמוז ה'ת"ר. ר' יעקב ב"ר אשר, ארכעה מורים.

Pieve di Sacco, Meschullam Cusi, 3. Jul. 1475. Jakob b. Ascher, Arba'a Turim. St. p. 1181, no. 5500, l. Fr. p. 9, no. 25. Pr. 7231.

לך ית' הצדקה ולנו בושת הפנים מה נת
נתאנו ומה נאמר מה נרבר ומה נצ
נעטרק נחפשה דרכינו ונחקורה ונשובה אל
אלך כי ימינך פשוטה לקבל שבים
לא בחסד ולא במעשים באנו לפניך כדלים
וכרשים דפקנו דלתך דלתך דפקנו רחום ו
רחנו נא אל תשיבנו ריקם מלפניך מלפניך
מלכנו ריקם אל תשיבנו כי אתה שומע תפ
תפילה

שומע תפילה עדיך כל בשר יבאו יבא כל
בשר להשתחוות לפניך ית' יבאו וישתחו
לפניך ית' ויכבדו לשמר באו נשתחוה ונברע
נברכה לפני ית' עושינו באו שעריך בתודה ח
חצירותיו בתהילה הודו לו ברבו שמו הנה ב
ברכו את ית' כל עבדי ית' העומדים בבית ית'
בלילות שאו ידיכם קודש וברכו את ית' ברכו
ית' מלאכיו גבורי כח עושי דברו לשמוע בק
בקול דברו ברכו ית' כל צבאיו משרתיו עושי
רצונו ברכו ית' כל מעשיו בכל מקומות ממ
ממשלתו ברכו גפשי את ית' וכל קרבי את ש
שם קדשו ית' אלהי גדלת מאד הוד והדר לב
לבשת כי שם ית' אקרא הבו גודל לאהינו נב

א מלך ויעבור אל וסלחת סלח לנו כי אתה יי סוב

אל תבא במשפט עמנו כי לא יצדק לפניך
כל חי אוהב צדקה ומשפט חסד יי
מלאה הארץ ויגבה יי זכאות במשפט יי
הקדוש ונקדש בצדקה צדק ומשפט מכון
בסאד חסד ואמת יקדמו פניך למשפט
עמנו היום כי הכל עבדך מלפניך משפטינו
יצא עיניך תחזינה מישור ויי לעולם ישב
בין למשפט בסאד והוא ישפוט הכל בצדק
ולאמים במשפטים יי שופטינו יי מחוקצינו יי מלכינו והוא וישיענו
צביו בסאד מאז מעולם אתה אוהב צדקה ומשפט חסד ואמת יקדמו
פניך בקום למשפט אלהים להושיעה כל ענוי ארץ העירה והקיינה
למשפטינו יי אלהינו לדיכנו להוציא מאור צדקינו ומשפטינו בצהרים
בי עשית משפטי ודיני ישבת לבסא שופט צדק

א סלך ויעבור יי וסלחת סלח לנו כי אתה יי סוב

אל תבא במשפט עמנו כי לא יצדק לפניך כל חי
תשכחינו נצח ער ענה חסדך פניר טמנו ער אנה נשית עצות
אנחנו יגון בלכנו יוםם ער אנה ירום אויבנו עלינו ער מתי אלהים
יחרה צר יגאץ אויב שטר לצח ער מתי רשעים יי ער מתי רשעים יעלוז
יביעו ידברו עתך ותאמרו כל פועלי און כרחם אב על בנים כו תרחם יי
עלינו
לך תישא עתה יי זכאות עמנו יי זכאות אשרי יי חושיעה העלך יענינו
כי לא על צדקותינו אנחנו בי על רחמיך חרבים יי שפעה יי סלחת

חמו"ד ושהמ"ד [איטליא (פייביא די שקו)], באותיות רי משלם קוין. סליחות מנהג אשכנז.

S. l. e. a. e. t. [Italia (Pieve di Sacco?), Typis Meschullam Cusi]. Selichot rit. Germ. St. p. 430, no. 2829. Fr. p. 12, no. 39. Pr. 7440.

כהקיר צרות מתי להעקיר נגששה בעוורים ק
 קיר קיר עירה ויחרוש קנה קיימתה וי
 וישרוש קמיד עולים בברוש ומשנאיר נש
 נשאו ראש ראש זינבתה להחליש רואימו
 יריאמו להפליש ריעול בוסם להגליש
 ותשקימו ברמעות שליש שליש
 במועצות נבחר שבת בכל מס
 מסחר שימעה גרוני ניהר וע
 ועשה אל תאחר תאחר
 שלומת מאוחר תודש
 בעת מחר תנקה
 בצמר צחר השק
 הנשקפה במי
 שחר
 שחר מוציא מזרות לאור תוציא מזרות מהר
 ישועות
 בצורות כי
 נשכחו הצרות הצרות
 חטא היטנו הרבה בושל ומיעטנו
 קח טוב שפתינו אשר נואלנו ואשר חטאנו
 סליק סליק סליק

יהודה בן
 תימא אומ' הוי' עז במר
 וקל בנשר ורץ בצבי וגכור
 בארי לעשות רצון אביר
 שבשמים

מנמואה, אברם בן שלמה כונת, י"ד סיון רל"ו. ר' יעקב ב"ר אש"י, טור אורח חיים.

Mantova, Abraham Conat, 6. Jun. 1476. Jakob b. Ascher, Tur Orach Chajjim. St. p. 1186, no. 5500, 20. Pr. 6902.

אמר אברהם קטן המשיעיים

ותלמיד הרופאים הנסמך ועירא מן חברייהם ב"מ

טלמה כונת ולה	הכותב בכמה קו
קלמוס בלח	מעשה נס' וסדר
יגט ומיכא	להדביק ת
תורה	פיסדל
ל	ל

והשיג וזאת המלומה לכתוב כהלכה מערכת כ

ל	ל
פרוכה	לקדמות
מערכה א	לף עמודי
בכל יום פעמי	באהבה ובלב
טריבה מרבע עמוד	בפעם אחד ושדב
ביכר אחד מן הדף בטיד הגרל וכן הארבעה ושד	
ביכר השני עד שי	שימכא היות כתוב ה
הדף ושדל	כדלות ודפנים
בב פעמי	ונה מלמכת
כל הי	הימים
ל	ל

אשר	שסל
לכתוב זה	הספר הנק
אורח חיים ו	אשר כתוב בול
אמרי להטיב לדב	כי הוא הספר אשר
יתקדך לכל בית ישרל כאשר יתערסס לך בהקדמה	
בחרקיו וטדיו וסמכ כל	ענך וננך עד לכו ולכה
אלב' לקי יעקב	וידעו מרדכי ונלכ
במודחותיו כי	מיכין תכח ת
תורה וכן	ובדוך וול
חי על	פליין ו
ל	ל

ונרוא	כי נתן
לעברו ע	עורה לכתו
השולמות חספר	הזה בחמיטי
פיד לחרש טיון שט	חמשת לפים ודל
ליכירה למפין שוטו מונין פה מנטחאה השם יל	
למען רחמי יונכו	להגות בו ויכיליחט
בענינו ויקיים	בנו מקדח ט
שכתו לוח	ימוט ספר
התורה	הזה מ
ל	ל

מפין והגית בו יזמס ולילה למפין תשמר ככל הכ

ל	ל
הכתו	בו
תכליח ו	אשר דרכין
ואו תשכיל ה	הלא ימיתך ח
חוק ומופך אל תע	תערך וולתחת כי
עמך י' מליחך בכל אשר תלך	וכן יי ריבון ומן

תסוגשלם שבח לבורא עולם

מין מבטלין בהם לא טאין מסעדין בהם והרס מ
מרטנבורק כתב
המבלות וממ' ה
לא במרבה עש'
אלה ברכים ט

טיתפלול בבית
האכל בליל פורי
ילך לבית הכנסת
לעמוד מקדח מ
מגילה וחייב ל
חוק עלפי טאין
שולין לו ומטלים
ויש ומרים טולא

אלה יקרא בבית
וכן חתן לא ילך
בבית הכנסת לא
יקרא בביתו ווא

הרב רבינו אשר ונרו לברכה כתב כרבי הרב רבי
מוזיר מרוט' י

תרעט יום ארבעה
עשר יום ח

שבארד הראשון מותרים בהספר ובתענית ווא ו
ראמדין ביום ו
ארבעה עשר יום
חמשה עשר ו
רארד הראשון ו

אחר השט טוין
היטו דווקא כס
ובו ביום נראה ל
מת השנה וכל

קראו את המגילה
מותדים בהסדר
ותענית ובספר
המניות כתב ט

שוסמדין בהספר
מק על פי שולח ח
וכן יראה מרבי
בר רבי מיימון ו

כתב כן רבינו פ
פרץ עליו השלום
ויכריך להרבות ב
בספורה בארבע

עשר וכל ב
כתב טאין יכריך
בספורה וארני
אשר ול סחב

ליהורים היתה ותהיה אורה ושמה

וששון ויקר

לדי בשר בחלב ואסור לבשרלם לכתחלה והא דחטל
פגום בטהיית יום דוקא שהקדשה יפה וסר ממנה כל
שמננות ואסור הדבקה אבל לא הדיחה יפה אלא
שהוא בעין טאיסורא אי בטהיית יום אחד כת' הר"ט
באסור מועט שנבלע בכלל אם דרכו טלמות ה
הכלי טלם להשתמש בו בהתר מועט בכרי טימן זה
טעם בהתר טיטמטו בו כמו קדירה גדולה וחבית
וכירכא בהן הרי זה מותר להשתמש בו לכתחלה

אעפ' שהחז' בן יצחק לפי טאי אפטר לבא לירי כתיבת
טעם אבל אם הוא כלי טמטמטין בו בדבר מועט
כמו קופה וכירכא בה אסור להשתמש בו טאיין טי
מבטלין איסור לכתחלה אפי' אסור מועט ואפי' אסור
הבולע עכ' ואינו נראה להתיר מקור' דאפי' קדירה טי
טאי' בת יומא טהיא מותרת ואסורה מניס' גזרה אטו
בת יומ' כט' באותו כלי עכ' אעפ' טאי' דר' להשתמש
בו בהתר מועט טי' לט' לגזור אטו טמא ישתמש
בו בהתר מועט כהם כלי הקדש הן בחזקת טאיין
בני יומן לפיכך אם עבר ונטמט בו קודם הכשרין
התבטיל מותר וכת' הר"ט בא אעפ' אסור לומר לגור
בטל לי ירקות לו בקדחתך וכן לא יאמר לו עשה לי
מרחחת פת שכל האומר בטל לי כלו בטל בידיו

ואפטר טי' הפלטר או היקחיס מותר טכל האומני'
מיחרין כלים נקיים למלאכתן כדי שלא יפגמו או
חומטין ובטל טפס יחוש טרבריס לו מבאי' לידו
טהרה ונקיות עכ' וטעם דמחזק' כלי הקדש טאיין
בני יומן פי' אאול מניס' דהי' ספק אם נטמטו בו ב
ביס' ואפי' נטמטו טמא נטמט בו בדבר הפגום
וכיון דספק ספי' ואהו תולין להקל כתב הר"ט בא
כלי טמאסר בבלישת איסו' ונתערב באחר' וחי' נכר
בטל ביד אעפ' שאפטר להגעילו ולהחזירו להכשרו
פי' כן אין דין א' זה כדבר טי' מתירין לאסור כולך
ער טי' געילס' לא הרי' הו' כאסור יבט' טנתערב ביבט'
ובטל ברוב טכל טאיין מתירין טלו באין מיליהן ו
וכריך לפומרעמיו ולהיכיא הויכמה במתירין אינו
בטל דבר טי' ל' מתירין

קבר הלבנות

יין נסך יין טנתנסך
לעז' אס' בהנאה וחכמי'
גזרו על סתם יין מניס' בטותיהם ואכרו אף בהנאה
אעפ' טלא עכ' כן בטמא הרברים טגזרו עליהם
והטעם כיון טיין נסך גמור אסור בהנאה עטו סתם
יין כלי טנתנסך ודאי והחמירו לאסור בהנאה אפילו
מגש גוי ביין טלנו אבל רשבים בטס רטי' טכתב
בשם הגמ' דבומ הוה וי' איכו הנאה במגש גוי ביי'
טלנו דגריס בומן הוה אינו דגילין לנסך לעז' והו'
לעז' נסוך כלל אי' יורעי' בטיב עז' ומשמשויה והו'
כת' ינן טעמיה יין לאסור בטהייה ולא בהנאה ועל
זה סומכ' בכמה מקומו' לייחא יין מהגרי' בחובותיהם
וגם אם נגש גוי ביין טלנו מוכרי' אותו רגריס
ומאול האריך בו נסיוס דבריו וטעמיה הללו מספיק'
למגש גוי ביין טלנו אבל קתס' יין טאסור בהנאה

בוקא טהחזירה לכבטן טמיכופין שס טס כלי חס'
חרטיס דכיון טמכניסן להסך גדול כזה ודאי לא ח'
חייס עולה דלמא פקעה אבל לתגריס טלנו לא דאיכ'
למייחט טמא חייס עולה ויזיכאנה קודם טיתלכין ה
הטב כתב בעל העטור אי' לא דמסתפי' טא מדבומא
אמינא דאפי' כלי חס' כקדירה דלא בת יומא כיון
דזיסומא דרבנן מגעילה ג' פפמיס ודיו והביא דאי'
מהירושלמי וכן כתב הר"ט בא וסיוס דברין ואפטר
טלא התירו לא באיסל' טל דבריהס טאי' לו עקר טן
התורה כתרומה וחלה בחורה לחזק' וכן בטול גריס
אבל טאור אסו' טל דבריהס החמירו בהם כטל תורה
ורמז' לחוש טלא להקל בהם

קבג

כלים טמטמטין בהם טי' האור כ
כיון טיפרי' ואס' לאו יכריך ללבטן
הטב ער טיהא טיטמט טיתון ממנו וכת' הר"ט בא
טיכריך לטויע' תחלה וט' טאי' יכריך כי האפי' יעביר
הכל ולא דמי להגעילה טיכריך לטויע' תחלה טאיין כ
טח המיס מעביר המז' הגעילה כלי היכריך לבון אסו'
להשתמש בו בחמין טכל טיתמטיו פי' האמ'
אי' פחל' הכל טי' הגעילה וכל זמן טיטית בו פי' חמין
פולט מעט מעט ויכול ללבן חייס הכלי ואחכ'
חיוו' הסטי' כת' הר"ט בא כל כלי מתכו' טחם מקינתו
חס' כלו לפיכך אפי' לא נטמט בו ויכיר לא מקינתו
טאסר כלו ודוקא לאסור אבל לטנן הכשרו לא עלה
לו הכשר ער טיכטיד כלו בי' לעז' הגעילה בי' לעזין
לבון עכ' וטל דוקא כטמטמט טכלו אס' ידוע טלא
טטמט' לא במקינתו נכסר נמי במקינתו דכבולטין
פך פולטו מחבת טמטגני' בו כת' אבי' השורי' בטס
אביו דבי' יולי' טיכטיכה לבון והו' כת' טדיח בהגעילה
ולוה קס' באאול סכינין יטני' הנקחין מן הגוי' בין
גדולי' בי' קטנים אס' בא להשתמש בהם ביכונן נוכסה
ג' פעמים בקדח קטיה ודיו או טיפה במשחות טל נ
פחיס הטב על קטי' כולה ופי' הרמה טבכל פעם
ינכסנו בקדח קטיה טלא ינכסנו במקוס טנענו ב
פעס' ואס' טיכריך טיהא קדח קטיה בכל נכסי'
דמקוס טנען פעס' אחת נעשה דך ודטי' כת' טכרי'
טיפה ונעיסה וטל טה' וכתב הר"ט בא דאפי' לחתוך
בה דבר חריה כיון יטנו סגי בהכי ואס' בא ל'
להשתמש בו חתך מגעילו בדא' טהו' חלוק טאי' בה
גומות אבל אס' יט' בה גומות אסו' להשתמש בה בי'
ביקונן בין בחמין ער טילכנו הטב ויא' שאפי' אס'
בה גומות והוא קטן יכריך לבון טעמיה מהפך בה
הגוי' בעד ומתקן בו טר טל חלב בעור טהוא רחוק
וכ' ומוחל ומי' אפי' לא לבן לא חוזר כדרך טטמט'
בו הגוי' פי' האם טיפיד דמי' כל נותן טעם לפגם
מותר וכל קדירה טודטה בת יומא חטיבא טכס' ל'
לפגם ומי' חכמי' אסור לבטל בהן בתחלה גזרה אטו
בת יומא ואין חלוק בין אס' היתה בלושה מזסור כ
כטלה ובין אס' הי' בלושה מחלב ובא לבטל בה
בטור או אפכא שמועפ' טנעמיה הקדירה קודם טבומה

[מנמואה, אברהם בן שלמה כונת], פירארה, אברהם בן חיים מפיוארו, מ"ו אב רל"ז. ר' יעקב ב"ר אשר, טור יורה דעה.

[Mantova, Abraham Conat et] Ferrara, Abraham ben Chajjim Pisaurensis, 25. Jun. 1477. Jakob b. Ascher, Tur Jore Dea.
St. p. 1188, no. 5500, 30. Pr. 6902 A, 5746.

עצמות זיינו לא משיבילה הבשר כלה הכורה נישחת בעצמות זינא רהלכה כר עקבה מחכידו הכא מכתכר טע
 טבמא רר יוחנן מלקט עצמות שתי מתיס כמחר ברמש מפסקול מכאן וברמש מפסקול מכאן רברר יוחנן בכר ע
 עקבה מחר סוף מפסקול להעביל וסוף עצמות להעביל לא מלקטים ונחנכים בארזים פי סוף מפסקול להעביל ונ
 נכמא עצמות ב מתיס מהעבירם לא מלקטן ונחנכן כל מחר לעצמו בארון של מרזים מחר רלעוד בן יכרוך כר מחר רל
 מובא בשעת מיתתו מהחלה קברונו בכחפה ולבסוף לקטו עצמי ותנס במרזים ומל תלקטס מהה בידיו שלא יהו ב
 בזיון לעבדך וכן עשיתי לו כנס וחרן וליקט ועירש עליהם מה מפסקול ונכנסתי וקדשתי עליה ועירסתי
 עליהן מה הסרין וכשם שעשה למבין כן עשיתי לו הקימו המלקט עצמות והשומר עצמות והמל
 והמליך אותן ממקום למקום עמד מקדחת שמע והפלה ומהעלין וסכל מכת האמורות במדות
 בין בחיל בין בשבת לש עצמות של קדשים לש של רחוקים בין מש המא בספינה מו בר
 רך ומפילו מש הן רבים המלקטים ומס רכה להחמור על עצמן לא יחמיר ספ
 מפני כבוד עצמות העלין עצמות ממקום למקום הדיו וה לא יתנס בשק
 ולא ברסקימ וניחא על גבי החמור וירכב עליהן מפני שנהג בהן מ
 מנהג בזיון ומס מהימור מפני גנבים וליסטים מותר הנימו חי
 היה ר' מנחם מוסר טוב ללסות מל בית מכל מלכת מל בית
 משהה באשר הוא סוף כל המוסר והחיי יתן מל לבו מ
 ממי והחיי יתן מל לבו רבדים של מיתה ריספר
 מספרוניה ריקן וקברו ריטעו יטענו
 רדלמי ירלכיה היה ר' מנחם מוס
 גרמל השלום שלם ברמא
 הבה מרה יפה מן ה
 השלל שניתנה
 ליסדך
 סב
 שעה
 סכטור
 המוס מן ה
 סעולס ג' כיתות
 ממלכתי השרת מקרי
 מקרימים מומה בשלום הרמ
 הרמ שנוי מומרי יבא שלום ושניים
 מומרים ינחמו על משכבות ושלשית מוס' הולך
 נכחו ולא ריין לרחוקים שמיתתן בירי שנט והלך לעבדך
 ערקך כבוד יף ימספך מלמ שמקלסין לעניי יבא שלום יבא שלום
 ברוך עושה שלום

אך מסלי מלמכת עבודת הקדש	יורה רעה ומשמיע שמעיה
באב בחמשה עשר לחדש	וביום ו' נגמרה המלמכה המוריעה
רוס ושכח לעבדך בשרפי קדש	נמא עליה והמסיס רעה
הוא יתמך ביר ימיני	סמר כותבי הקדש להתוות
משמריק' הרבים יחשכני	האדיר רוסכ בערבנות

ותשלם כל המלמכה מזה היורה רעה אשר נכתב על ידי העציר מאומני הרפוס מברחם הקוסר יויא בכמר חייס וילה' סמו
 מוהשבי עיר עזמור ובה עירמנה נסתכ ונחתה ערכ נחמו יף ינחמנו בנחמת כיון וירושלם ובבנין מריא נבא לכיון גרל ויבל
 יעקב יסמח ישראל
 מכר

דמיני קץ

לכל תחלה

סכור יף

[מנמוא, אברהם בן שלמה כונת], פירארה, אברהם בן חיים מפיוארו, מ"ו אב רל"ו. ר' יעקב ב"ר אשר, מור יורה דעת.

[Mantova, Abraham Conat et] Ferrara, Abraham ben Chajjim Pisaurensis, 25. Jun. 1477. Jakob b. Ascher, Tur Jore Dea.

St. p. 1188, no. 5500,30. Pr. 6902 A, 5746.

בסמך עליון קני
ואסית כל רעותי

אשרים כל בטחוני
אל אלהי דני

רבעלי משפט ורח מבטלי תלמוד לא כך אדע
בכל הלכה כך למדנו מעי יהושע מעי משה מעי
הגבורה ובא למדנו לנו חסור והיתר ודאנו
טורה אחת היא לא במקדסט מחליפים
וכוונתנו לערש לעי מעלת ארוננו הלסון הוה
מה טכתנו במקדסט התלמוד סלחם לעי טיט
בו תמיהא גרולה ולפי טיעין בו ארוננו

בהלכות שחטה שלחם

אשרים אשר רבינו יהושע עממי משה מעי
הגבורה כל זוכחי הוכח אשר ליסדל סאנו
ינדע הלכות טחיתה אשר לחכול מטחיתו

ולו הן הלכות טחיתה

טחיותה דרסותיה חלרותיה הגרסותיה
קלמוכי עקוריה והכי פתרונו טחיותה
מבו כי יקח העדים הבהטה והאטמו אונס או
נפל המאכלת מידו או נפל סודו על פטו וטכס
כדי טחיתה אחרת פסולת ואס הצעיר טו
כשרה רדיסותיה מבו אס יהיה הטחולת הרה

יכתבם כמנו סל מלך מלכי המלכים הקדוש
ברוך הוא שבהר בידואל מכל האומות
והן לה תורה ומצוות והבדילם מטבשים
לכינות ויבה אותם לקיים כח מאוהב ולע
עסרה ערבות לעשותם ולקיים כל מצוה ב' מנה
וכל זמן כהיו עושים רצונו סל מקום לא
סלטה בהם אומיה ולסון עד סעמד בהם
ירבבם בן נבט וטכס סני עגלים סל וזהב
חטואה חטיו את יסדל וטחלקה מלכות בית
חד מה עכיה כנס את יסדל חומר להם קמו
ונלחם עם רחבם בן סלמה ואנכי ידוסלם
אכרולו למה אנו נלחמים עם אחינו וטס
בן ארוננו וזה אמרו לו כל וקני יסדל וכן לך
בכל סכני יסדל גבורי חיל ואנטי מלחמה
נכבט דך הך ואמר להם קמו והלחמה עם
בני יהודה / אמרו לו בחייון אבינו וכן אנו
נלחמים מלחמה עם אחינו וטס בן ארוננו ולא
נשפוק דס נץ ארבה מיד נלרבני דך

דברים על בוריהם דבר רבד על אפטו והוה
חנניא מומר עיניו הרד וינוי הדנו והרדנו
טתד ראשנו כטרת תפארתנו ואלפנו
ומחליפנו מר רב צמח גאון יעקב יהי ריכך
לפט ארין הארנים סיוסוף פלחיי ארנינו
לדנו מו לברכה להטיב גונו ולטייב סרסו
להפריח פרחו להיכין סיונו להיכין סיונו ליפות
פאיו להפריחו ולהמליחו ולסמיתקו ולהכיליחו
ולהצמיחו להטיב צמחו לעשות יצמחים
כ כמחי רכבה וכמחנינו כי חדונינו החמתפארת
שבח יסדל ונדפ נטריה לעדת יסדל מטה יסדל
ועצרת תפארתם חל לנו המצחירים בלבר אלה
לשבטים אשר מעבר לנהר נכס כי הם מלחז
אחוננו ומכלים ומימך הס סותס

נרדע לארוננו נמאח בינו וטס וטתד וטמו
לי דרני מטבט דן וספר לגי כי ארבעה
טבטים הם במקום אחד דן וטמל גרומסר
טס המקום חרילה הקדומה וסדל סס הנהב ויש
ליס סופט עברון סמו ורנץ בומבט מיתות
וי טביס באהלים וטסטים וחוטנים ממקו לסיקס
ונלחמים עם חמטת מלכי כוש

חמ"ד ושדמ"ד [מנשואה, אברהם בן שלמה כונת, קודם ר"ס]. אלהי דני, ספר אלהי.

S. l. e. a. t. [Mantova, Abraham Conat, ante 1480]. Eldad ha-Dani, Sefer Eldad. St. p. 924, no. 4934, 1. Pr. 6903.

ספר נפת צופים

הדור חפץ שפתי דעת על מה נרפים אתם נרפים
הטיבו נגן הדבר שיר כי בא מגיד נפת צופים
חבר ספר אמרי שפר כשמו כן הוא נפת צופים

אמר אברהם קטן המטפיעים ותלמיד הדופאים
הנאמן ועירא רמן חברייה בכמר שלמה כונת

אמר

העבר הקטן האוהב הנאמן יהודה
יכו הנקרא מסיח ליוון בימים ההם
בהיות אור ישראל כאור החמה כאור שבעת הימים
בסוד אלה עלי אהלנו בשבת עיר על תלה וארמון על
משפטו וככבי השמים וכסיליהם יראים מגשות אלינו
לרע ומטות הממשלה אף ברושים שמחו להם ארזי
לבנון מבין עבותים היתה צמדתם כעב תעופיה בנות
המומה וחכמות שרותיה אל הר הקדש וכיונים אל
ארבותיהם אף הליכה מיצאה בית וכת השיר קן לה בין
העימרים אשר שתה אפרוחיה את מובחות יי לכבוד
ולתפארת כל ממלכות התבונה בערו גן אלהים היו
משם יפרדו שם תרביצנה בנה טוב בואה התורה אשר
שם משה מבין שורותיה יסדירו בתוך אבני אש
התהלכו אשה רעותה לא פקדו אז ראינו בנעם יי
ונהרנו בחכמה ודעת במסלה עלינו עד מרומים

להוכיח טסבת המפלה העצומה הבאה עליהם היתה
על אשר הפליגו להדע ליטילי וטאל בינו לבין עצמו
איך נגרע ונטבר פטיט כל הארץ איך היתה לשמה
ככל הגרים ותכף הטיב ואמר כי ביי התגדית
ורכה לומר סיהתגרו בישרדל הנקראים בטס

ולהה הכותב בכמה קלמוסים בלא מעטה נסים ל
גנת אגוז השלמות ידתי וראיתי ספר מגיד אמרי שפר
מספר ספורים כספירים מפענעם יקרים נחלק לך שער
כוללים כללים גדולים בטפה ברורה לא יערכם והב
ווכוכית ואבן יקרה וכמהו לא נמכח ביענו בחכמת
ההליכה אשר מיטיר למדבר דבורי ויפק רצון האנשים
במאמרו ומי לא יחפוץ ביקרו וגדלת התפארת
הנותן בפשטי התורה והנבואה בכללה ועטרת גדולה
ברברי הקבלה כאשר תראה בשער הראשון פרק יג
פרק הזכירה אחד אשר למד אותנו איכות הזכירה המ
המלאכותיות ומהותה ועשיית המאמרות והיכורות גז
בטער הר בפרק לג פרק המטכת ובטאר המקומות
פטיטים נפלאים אין להם ערך בטובם על כן אחותיו
אף חבבתיו והבאתיו אל חררי מטכתי ושלחתי ידי
בקרמוסי וכתבתיו לזכות בו את הרבים והיה ביאת זה
הספר בבית הקונה אותו לתוספת ברכה והכללה וחיי
לן ולבעו אחריו לתכלית הנמשך ממנו שיגדיל תורה
ויאדיר

וישא משלו עלינו ויאמר

אחרי רואי ספר מכרין נפת צופים אטביעך
אחותי בו חבבתיו כי בו אמרי יוסר אורך
כשיי ריטוריקא כן הוא ולך ל עולם אורך
כי המצאת זאת ליהודה מיסר ליוון ואברכך

השער

פרק

תמו"ד [מנטווא], אברהם בן שלמה כונת, [קודם ר"ם], ר' יהודה ב"ר יחזאל, נפת צופים.

S. l. e. a. [Mantova], Abraham Conat, [ante 1480]. Jehuda b. Jechiel Rofe vel Messer Leo, Nofet Zufim. St. p. 1331, no. 5724, 1.

Fr. p. 10, no. 28. Pr. 6904.

אמר אברהם כונת חנוך

המספיעים ותלמיד הדופאים... הנסמך ושירא
דמן חברי'א בכמד שלמה כונת
זלה הכותב בכמה קלמוסים
בלא מעטה ניסים ראיתי לכתוב
זה הספר הנכבד אשר חברו איט
להים גבור חיל משוח מלחמה
כהן ליל עליון הנקרא יוסף בן
גוריון מלכד הספרים ספרי
החכמות אשר חבר כי הוא היה
ראש למחברים אחר שלמה המלך
שה' אשר יספר בזה הספר באמרי
שפר איך נפדרו כל משפחות
הארמה איט על טמו לתולדתם
לבית אבותם וספור המלחמות
אשר היו בין בבלים ובין רומנים
והזמן והסבה אשר נריכף מנחשית
כל קרקע נהר תיכרו אשר ברומה
מן הטער ועד הים שהיה מהלך
יח מילין
וספור מלחמו מלכי פרס עם מלך
בבל ואיך הומת בלשכר
וכו ספור גדולת דניל בעיני מלכי
פרס וסבת גדלתו ומה שנמשך
ממנה והב פעמים שהורד
בגרב אריות ואיך נתפרנס
על ידי חבקיך תנביא
ואיך על ידי נהרס היכל ביל התענות
הגדול שהיה בבבל ונהרגו כהניו

ויעבור במעבר אשר יכח משם ה
הימה האלפים ובשאר
מדינות אשר בצוליה
ויתן מספיעים לטיטוס בנו ארץ
אחמיניאה אפריקא
וארץ ספרד ויתן באשפיליה
עיר ממלכתו היושבת על נהר ביט
שלטים אלפים מלכד אשר נתן
במקומות אחרים וייכו טיטוס
להוהר לבתו הדע להם ויאמר
טיטוס ליוסף בחר לך מקום בכל
ממלכתי לטבת ואתן לך

ויבחר יוסף האי אשר ברומה
מפאת ררוס והיה להם סביב
ומכל פיה נהר תיכרו
ויבנה לו שמה בתים
עם משפחתו ובית
הכנס להתפלל
ובית המדרש
ללמוד
טס

עד הנה
חך דברי ירושלם
עיר הקדש ויהי דיון
מלפני ילי השמים
טיקבך נדחי עמו
יטדיל
במהרה בימינו אמן תס תל

והב
 אשר תקן
 במקדש ילינו
 שהוא ספור נאה בתכלית
 וכל גבורותיו והדיות אשתו
 המלכה וטלטה בניו . .
 וענין אנטיעט' בנר
 וסופו וספור'
 רביס
 אחרי'
 נאים כספירים
 אשר נילאיתי לזכרם
 ביה המקום וגבורת יוסף
 בן גוריון על עס יי ועל מקדשו
 ואיך היכל עיכמו ונפשו בח
 בחכמתו והקינה
 אשר עשה על
 ירושלים
 ועל היכל
 יי ועל עמו . .
 ותוכחותיו עם אנשי
 ירושלים בימי אספסיי וטיטוס
 בנו ותפלתו טעיה ליל לארון כל
 הארץ וכל הנמשך עד חרבן בית
 מקדשינו טיבנה ויכין במהרה
 בימינו אמך . .
 ברוך יי חי עליון נורא
 נתן לי אברהם טורה
 לכתוב הטלמת הספר
 יוס תשעה וארבעי לספירה .

אמר בעל ספר נתיב חכמה וסדר ממונו
 נציבא ספר החקירה בימי נעורתי
 בעלותי בסלס החכמה חכמת הכונה בחלח
 הפיוני וסדר היא חכמת עס הכס ובינונו לעיני
 העמים ומכזה לחכמה כמאמר חכמים ול
 והסגתי ידיעת סבת אריכות הימים והלילות וז
 וקצודס מספר מדוה האופנים ומאגדת הכדור
 ומכאור הספרים הקודמים להם ראיתי לתקן
 לחיות לדעת מהם אורך כל יום ויום מימיו הטטה
 ואזכור כי זה דבר נריטה מאד וכל המבינים
 כל טכן איכל ההמוך ובצלי המלאכות וסדר הם
 כוננו מפטי ידיהם לשעות טיים לבך אלה לחור
 הכתיבים לפינו במה טאחד ובכל לוח ולוח יט
 ימים טעות ודקים וחדטו עליו מחרטי חמה
 ומתחיל מיום האטון מקליטה מדינו וחוזרין
 חלילה לעולם ודע טהטעה טטיס דקים
 וכל דין טמטה פטר חלקים נציבא טהטעה
 ילף וטימטס חלקים ובניה תדע וארך כל
 יום טתריטה וקצודס בכל שט טתריטה וכמה
 יאריך היום בוטך האדיכית וכמה יתדכר בוטך
 הקיכור וילן הן הלחות

חמו"ד ושהמ"ר [מנטואה, אברהם בן שלמה כונת, קודם ר"ס]. מרדכי פינצי, לחות.

S. l. e. a. e. t. [Mantova, Abraham Conat, ante 1480]. Mardochoi Finzi, Luchot. St. p. 1658, no. 6224,1.

ומהנה

נחיל בבואורי התורה כמו שיעברנו

בראשית ברא אלהים את השמים

ואת הארץ

אמר לוי בן גרשום

מבואר למי שראה רעות האנשי אשר היו בימי משה רבי' שה' כי בימי' היתה הפילוסופיה חסרה מאד עד שרובם לא היו מורים שיהיה שם נמיא וזאת הנמיא המוחש ולא היו מרגישים בסבה היסודית כלל אבל היו חושבים כי חמר אחד בשני הוא נמיא בפעל בנמיא נמיא ויראו קצתם שלא יתחלפו קצת הנמיאות מקצת כי אם במי' חלקי החמר אשר ממנו היו ובתמונתם וצביון בחלקים ההם ומצבם וקצתם יראו שיהיה התחלפו באופ' אחד לפי הדעת שעתידהו בו ומה שנגשפו בו רוב האנשי בהם בזמן ההוא הוא שהם לא יראו שיהיה בכוח סבה פועלת אבל יאמרו שהמת כל הדברים ההם הם במקרה בזולת סבה פועלת וזה מבואר ממה שזכר הפילוסוף מרעות הקורמים בשני ממה שזכר הטבע

בהיות העשין כן והיתה כונת התורה להגיש המתנהגים בה אל השלמות האמתית כמו שזכר' הנה מן הראוי שיתסר בה לנו זה השרש האמתי תחלה והוא שיש בכוח סבה פועלת על הנמיאות והעמידנו על מי'אות הסבה היסודית כי בזולת זה השרש לא יתכן לנו שום קצין טפשי וזה מבואר למי שעיין בחכמת הנמיאות וגם כן בעבור היות התורה מקפדת בשלשה חלקים אשר זכרנו בפתיחתנו והיה החלק המקיף ממנה בחכמת הנמיאות הנולך מהלך השלמות והיסודה לשאר החלקים הנה ראוי שיונח קודם כי הוא אשר לוי היתה הכונה בתורה ואין ראוי שיופך עלינו מה שבמי'ות התורה מההאמתה בשם ית' ובעבורתו ופיראנו שהם כל פרי' התו' ויחשב שראוי שיהיה קודם מפני זה להחלק המקיף בחכמת הנמיאות וזה כי לא יתכן שיאמ' שני' מה ונעבדנו גירס

השיגנו שיש שם נמיא בזה התואר וכאשר נדע חכמ' הנמיאות לפי מה שזכרנו לנו ונתיישר אל שיש בכוח נמיא הוא הפועל לכל הנמיאות ונשיכיל ונרע וזוהי מי' פועלותיו הגו' אותנו וזאת ההשגה אל שטעברנו וטירנו ממנו

וגם כן בעבור שהיה מפתות התורה ההואמנה במופתים והיה מבואר שאם היה העולם קרמון אין דרך למי'אות המופתים חויב בהכרח שיוסר לנו תחלה אמונת החדוש ולאות הסבה התחיל בחדוש העולם עם שהוא מהדרושים העמוקים בתכלית עד שהוא רחוק שיגיע האמת בו לחסר בדרך שינוי' אם לא יתייש' בזה ממה שהי'ותהו אליו התורה והודיע לנו עם זה הרבה מסורנו הנמיאות כמו שטבחה ואחר שבאנו לוי וזו סבה חויב שיקדים התורה וזה הדרוש ראוי להגיע בכוח השרשים אשר מהם יתבאר מה שיבא במעשה בראשית' ונאמר שכבר יבואר בו' ממי' שהיה העולם מה יתע' ראוי שתהיה בזולת זמן וכבר ביאורו אל שהשמי' והארץ נבראו יחדו אמרו בפרק ויין רורשין וחקמי' זמ' זה וזה כו' נבראו שני' יחד יסדה חכ' וימי' טפחה שמי' קור' זמ' מליה' יעמדו יחדיו וזה יתב' פנח ויכלאו מזה שאמ' בתור' לה תולדו' שמים וארץ בהברא למד' מזה כי השמים והארץ ותולדותיהם נבראו ביום אחד והנה המשיך החכמים הגדולים בקצת הדברים קודם קצת במעשה בר' למי שזרע ורעי' חלוקים קדם בארץ וייסמח קצתם חסר קצת וכן אמרו שהיה העשין בהיות העולם הכל נתנה יחד מהש' ית' ונגלה קצתו קודם קצת וזו נאמר שכבר נתיחטה ההנה' לקצת הדברים קודם קצת' להעיד על היותם קודמים בשנים ובטבה כי כונת התורה הוא להעמידנו על חכמת הנמיאות בזה הספור הנפלא כמו שיקדם ואין שיהיה הענ' הנה יסוד מזה המקור הספק אשר טיפח לקצת הקודמי' בוי' זה דבר שזכר יוכ' דאמ' חס' שני' ויו' שלישי והנה לא היו המאורות נמיא' עד יום רביעי' וזה מבואר לפי ההנחה הראשונה שכבר יזכר לפי זאת ההנחה כי הגרס' השמי' היא נמיא ביום הראשון והסבוב האחד ממנו הוא ויום אחד בקרב היה שנשער בו ונחט' זה כ' לא נשער בו ואם יאמרו זה חס' כחם שזכר ידוב' מכל' הש' מ' שיכור הוסך בזולת שמש וכוכבים 11 :

חמ"ד [מנטואה], אברהם בן שלמה כונת עם אברהם ירדיה האורתי מקולוגיא, [קודם ר"ם]. פי' רלב"ג על התורה.

S. l. e. a. [Mantova], Abraham Conat et Jedidja ha-Esrachi ex Cologna, [ante 1480]. Levi b. Gerson, Perusch ha-Tora.

St. p. 1611, no. 6183. 3. Fr. p. 11, no. 33. Pr. 6906.

**אגרת חברה החכם הגדול המפורסם
אנכוניט אברהם הנקראת בחינת
העולם**

שמים לרום וארץ לעומק ורוחם לב נכון אין
חכם אזהב התחזק על סרשי מחשב אנושותו אין
חקר לתבונתו רבים חקרי לב אשר אתו רבו מחשבות
בלב יצחק יצחקות אהב בקרביו יחדש קדוש ישראל ובש
ובשפתיו יכבד לתי הכבוד אין חכמה ואין עצה ואין
תבונה אשר אין להם רועה מי מהשפלי בלעדי השלם
ותכחשו לו היכל כל לב שמים היכל לב ימים מחקר כ
כלוהו קירות לב היסובב כנפי רוח על רוח חכמה
מרחפת על מי מנוחות ונחלי עדן היקפו רחבי ארץ
מחשבה מוטבה עלית קיר קטנה כנה איש ראה זה
חלק אדם על וחלק לזה מעולמו האלקים בשמים וזה
לברו על הארץ הולך נכחו דורש רשומות בכתב אמ'
נפלאי מעשיו בדת ודין ולולי בעתות ומנו יבהלוהו
ורוח עזו מכעתו אל יעצור לו לרכוב שמים לחבק
ורועות עולם עד היות כל קיס לדעת טוב עלוואת
ישימם כל חסיד יבכל כי אולת יר כי אראה חמת
ושור בעיר ילימי אבזה כי אתכונן לתמורות במדינות
שנאתי נפשי אמרתי הן האדם הלו בתבל היה כאחר
מיסר במרום בעומס לכוך מע יס רחבו גדותיו יפרוש

עור בחכמות אמתיות ומושכלות נקיות בעבורם ידרא
להם בראשונה עם חכם ונבון ושואחרי ואת בכבר ל
מעבה ענע עונותיהם בין האור הלהי ובינם כמעצ
נרעך עליהם קצת מכבהירות ההשגחה להעזב אל
המקרי המאורי והיתה אריס לשמה ולחפזה וחלשה
בהם ידיעת אמיתית התורה וסתריה והסתתרה חכמת
וכינתם ויחזק להם הערש ער שימאסה וישנארה
פוזריהם בארצות הגויים אש נעתהו מש אחר כן במה
שיבא מהזמן תשובנה הסגלות כלם אל עצמותם
הקדומה ישוב המלכו ותצמח החכמה ותחזק ההשגח
ויוארו עיני הלבבות בחדרי הסתרי התגרי בשוב
שיב עמו ועיענו תחזינה ותכלי כל הטוב הזמנו חז'
מדי ישראל בגריותם ונפשותם ההאשוננו להחיות בהם
את מעשי יי כי נורא הוא סוף דבר תשמיט
לבבי או תאמין תאמין בכל מה שיהאמין בו אחרון
הקדמועס בזמן ראשם בחשיבות המורה הגדול רבי
משה עה אשר אין ערוך אליו בכל חכמי ישראל אתר
חתימה התלמוד בואת אע בוטח אשר בכל חררי
החכמה זה נורה את יי להיך תירא

חזק

אנכי אשטלינה אשת אדע אישי הנכבד כמר אברהם
כונת יוייא כתבתי זאת האגרת בחינת עולם עם עזר
ביעיר יעזב לוי מארץ פרוונצה מטרשקון יחי זמן

חמו"ד [מנטוואה], אשטלינה אשת אדע אישי הנכבד כמר אברהם כונת יוייא כתבתי זאת האגרת בחינת עולם עם עזר ביעיר יעזב לוי מארץ פרוונצה מטרשקון, [קודם ר"ם]. אגרת חברה אנכוניט אברהם הנקראת בחינת העולם.

S. l. e. a. [Mantova], Estellina uxor Abraham Conat, iuvante Jakob Levi Provinciali Tarasconensi, [ante 1480]. Jedaja (ha-) Penini, Bechinat ha-Olam.

St. p. 1283, no. 5670, 1. Fr. p. 10, no. 26. Pr. 6907.

כלא משפט לטו הנמצאים השפלים באמצעות המערכת
 וזה כי הכמות הטוב בלא משפט הוא בזה המושך מייבנו רשע ועול
 כמו שזכר והנה אם חפץ בהבמות הרע היה משחית זה המציאות
 השפל כרגע לפי שנמצא לטע ית מצנע הכח והיכולת ועוד טע
 שעמירה זה הנמצא חזיונו הוא בטע ית וכאשר לא יסבב הטע
 בשפירותו יפסד ותכף ואחר זה נשנה מקביל הנמשך וכאם
 אבל אין זה המציאות השפל נשחית ונפסד יחד ויחוייב מזה מק
 מקביל הקורס והוא שאין הטע ית חפץ רשע וזה המופת רסו מ
 מליו אליה באמת אם ישיש מליו לבן רוחו ונשמתו מליו יאסוף
 לבאר מה שהקדים ואמר מן משכס ל' לא ירשיע ואם מרס על ע
 עפר ישוב שום היה רשע מיוב טזה העול מייבנו נמצא כן בארס
 ולא יחוייב טיהיה חפץ להביא רע כי אם לארס הוא מבואר ש
 שום היה הטע יתעלה חפץ בהבמות הרע למרס היה משסר המי
 המין האנושי כרגע ולפי שלא ביאר אליהו בבואר שהבמות הטוב
 בלא משפט לרשעים מרס המערכת מייבנו על נטו זה הספק ל
 למיוב מחר רברי אליהו רסנו למרס מרע נמצאת ההסלחה לרס
 לרשעים כמו שנבאר בבוארנו רברי מייב טכ הש' יתעלה והנ
 והנה הרע אשר יגיע אל הנמצאים השפלים במקרה מהגרשים
 השמימיים כבר יאמר אליהו שאין רמזי טיחם לטע יתעלה
 לרשע ועול לפי שבו תועלות לענוש הרשעים על רשעם ויקבלו
 בזה תועלת שום האנשים וימלטו גם כן הטובים מיד הרעים ב'
 באופן וחר טכ זה אליהו שכבר יביא הטע רע לרשעים לחיות ה
 הסבה לבר ואם לא היה מחוייב להס.

בבואר טעה טזסרנו מרבריהם וספר מחר זה שכבר התעלה מ
 מייב לט' בער ריעיד ומחר זה הטיב הטע מחריח מייב טר
 מרמשינו ומחר ימים נקו לרובנים ובני בני ער
 מרבעה דורות הנה זה הוא טעה שכרמה לר
 בבואר זה הספור ונבטח שלם חסר מ
 ממנו מכונתיו הסלחה ונחטוב
 שלא ספל מהחלקיות גם כן וזכר היה הוא טעט וכלתי מבולבל
 הסונה הכוללת
 ותכל מלמכת הקרש על יד מברחם יזייא בכר חיי וללה מפיזמור
 סער מהיר רפסו והשלמות היה ית ג' ר' לחרש סיון רלו ולף ה
 השישי וברוך הנקט ליעוף כח ולמין מוניס עסמה ודבה
 לכל תחלה רמית יקץ

כבוד

כזרה לחסין יה מר יטענות
 ותקין מריר ונחמא לשוטטות
 נועמו נקו למברהס עבר עזרה
 מסיד מכטול להטלים ועיני כל ממירה
 סעף בגללו יבא מדרך מאפליה
 ל' מחר ברלינו מים מלר מביד התלשיה והפילסופים
 ודכר אשר להטלימו זכרי
 חוזר וחוזר להגות בו יסרמני רטני
 ויקחון חקירות הספר ובימורה
 קרס הטלמנו בתשעה ומרבעים לסעדה

המ"ד [פירארה?], אברהם בן חיים מפיוארו, די סיון רל"ו. פי' רלב"ג על איוב.

S. l. [Ferrara?], Abraham b. Chajjim Pisaurensis, 16. Maii 1477. Levi ben Gerson, Perusch Job. St. p. 1613, no. 6158, 15.

Fr. p. 11, no. 34. Pr. 57-45.

אַשְׁרֵי הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא הֵלֵךְ בְּעֵצַת רְשָׁעִים וּבְדֶרֶךְ חַטָּאִים לֹא עָמַד וּבְמִשַּׁב לָבַם

לֹא יֵשֵׁב :

אַשְׁרֵי הָאִישׁ

מלך אשרי הוא לעולם בלעוף רצות
זה הטעם כי לא יאשרו האדם בעוה

אחת שהמלך בו או בהמלכה אחת שהזרעין לו אלא הטובות רבות שימצאו בו יאשרו על ו אשריו וכ
וכלל דור בזה המזמור תורת האדם ומה שראוי לו לעשות בזה העולם והנמול והטוב לסתקם והעונש
לרשעים והוא מזמור נכבד מאד לשיכר המל סגור בו : ואמר אשר לא הלך בעצת רשעים סגור תח
המילה הרך הרע כמו שאמר גם כן סגור מרע ועשה טוב כי מהמילה ילמד האדם שנעזריו ררך מאות
העולם הזה לאכול ולשתות ולשמוח ובהם הוא גרל : כמו שאמר כי יבד לב האדם רע זנעוריו וכשי
וכשיעמוד אדם על רעתו ויחל להכיר הטוב והרע הזהירו שיסור מדרך הרשעים ולא ילך בעצתה וה
והרשעים הם המביאים לקנות מות והמאנה לבם בעולם הזה ולא יבחנו בין הטוב והרע ויגזלו ויגנובו וי
ויהרגו בעבור הטמון מרוב חרדתם כי ענין הרשע הוא המרדה כמו והוא ישקוט וסי ירשיע ויכל א
אשר יענה ירשיע ולא ימלט רשע את בעליו אל תרשע הרבה : ומפני זה סגור הלך עשר רשעים וסגור
עמיה העיבה כי הם יושבים ויועדי בני אדם לשמוע אליהם ויפדו להם פני ררך עיבה כי היא טובה
לאכור ולכנוס ולשמוח וכרוב ישגה האדם בזה כי תישור בעיניו הטובה הנראה לו לעיניו ולא יביט ל
לאחריהם : ואמר וברך חטאים לא עמד כי חטא יעשה אותו האדם בהיותו במקומו שקט במעשה
וכבוד ובלב ופירוש וברך אינו ררך ההליכה אלא הסתגלועס האדם ומעשהו כמו והורעמו להם
את הרך ויאמרו מדיק דרכו מעשות דרכיו והרמות להם 'וש' לא עמד לא נתעכב ולא השתרל עמיהם
ולא עמד במחורם כי שלא ילמוד ממעשיהם : ואמר ובמשב לבים לא ישב והלבים הם הערומים
ברעה לקעה ומתגאים ומרבהים רעות על בני אדם ונוכחים רוע' ומול בבני אדם ומגלים סור זה להם
והענין הזה לאנשים בטלים יושבי קרנות ומפני זה אמר ובמיושב לבים לא ישב והנה בשלשה אלה כ
כל הכונות האדם או הולך או עומד או יושב והשכיבה בכלל ישיבה ועוד כי השכיבה לישן ברוב וב
ובעור האדם ישן לא יעשה לא טוב ולא רע וכאמרו אשרי האיש אשר ריוס' פרי מהירו שלא יע
יעשה כמעשיהם ועל זה שאמר האדם שנכס מרובם ומה שפירשו בו רבותינו זל הוא מה שאמרו וכי
מאמר שלא הלך היאך עמד ומאמר שלא עמד היאך ישב אלא לומר לך שאם הלך סור לעמוד ואם ע
עמד סור לישב ואם ישב סור ללון ואם לך עליו הכתוב ואמר ולת לארץ תשא :

כי אם בתורת יהודה רבצו ובחוריהו יגדו יומם ולילה

כי אם בתורת

אמר אם סר מדרך הרע ולא עשה טוב הנה לא השלים מעשיהו ולא חזרו
עליו אשריו וכי אמר סור מרע ועשה טוב ואעפ' שאמרו דול ישוב אדם
ולא עשה עבירה נותן לו שכר כעושה מצוה הטוב כי פירשו והוא שבא רבר עבירה לידו ונמלס
מטנה שגא' סור מרע ועשה טוב סור מרע על סנת לעשות טוב וכי הוא אומר אף לא פעלו עולה בר
ברכיו הלכו והם חשבו מי שכבש יצרו למעשה כאילו עשה מצוה כיון שבא לידו עבירה אעפ' שלא
פעלו עולה צריך שילכו ברכיו ויעשו מעשה טוב : וכי אמר אשרי האיש אשר לא הלך אלא מה
יעשה בתורת ה' חסדו ובכלל המצד הלמוד והמעשה כמו עשות מצד' ולא יכשר המעשה מכל' הלס
הלמוד : ובחוריהו כפל ובחוריהו הלשון כמו נח' עננים בעבוק אמר וה' ישראל בעבוק אמר וא
ואחרים וזלס כי כן ררך לשון עברי ואמרו כי הוא ררך צמות ודול רדשו בתמילה נקראת תורה
ולכסוף שהתמוך בה ללמוד נעשת תורה ונקראת על שמו ועי' יתקה יתקה בלבו כמו הניח לבי לשכר
כי כבר זכר התלמוד והמעשה ומה זכר כוונת לכו וטחשבתו שיהיה היום והלילה מתחבתו על התורה
ועל המצות ולמי ששכרה עליהם בכל מעשה אשר יעשה כמו שאמר וכל מעשך יהי לשם שמים :

חמ"ד [בולונייה?], מיישטר יוסף ונריה חיים מרדכי וחזקיה מונטרן, כי אלול רל"ו. תהלים עם פי' רד"ק.

S. l. [Bologna?], Meister Josef et Neria, Chajjim Mardochai et Chiskijja de Venturo, 29. Aug. 1477. Tehillim cum Dav. Kimchi Comm.

St. p. 1, no. 1. Fr. p. 7, no. 14. Pr. 7330. Wachstein p. 35, no. 87.

בעורה הנח הוא מוטא ומחטיא כי בני ארס טרדאס אחנו למד ועושה הפך ממה שהוא למד ילדיו ט
 ממעטיו ואסדיו הלא זה תח' ועושה מעשים כאילו ואילו היו מעשים אילו רעים בעיני האל לא היה זה
 עושה אותם שהרי הוא חכם ולמד הנורה הנה הוא מוטא ומחטיא בני ארס שהם עמי הארצות ואינם י
 יורשים הנורה ואנשי טירעים מעשיו רעים והם הפך מה שכתב טונאס לטור הנורה ואוסרים ראי
 ראיתם פלתי טלמד הנורה כמה שקולקלים מעשיו וגורם רעה וקללה לאביו ולדבוליו ואוסר אדור טזה
 ילד אדור טזה לטור וגל ועל זה אמרה הנורה והמוכמה וכל טשנאי אהבו מות שהם מטינאי הנורה לא
 לאמרים כמעטיותם רעים שהם עושים והם מוטבים להתכבד בלימוד הנורה ומעשמים בס מוטיהם ס
 טבני ארס כי טי טרואה אותם לטורים יחזקו אחר מעטיותם וגם הם כטורים במעטיותם הגלי לעשותם
 כהוגן אבל מעטיותם הנמרים מרוב בני ארס עושים רע לעיכך אסר : אם ראיתם גנב ותנך עמו ועם
 מנאשים חליך אלה טכשים טכסמר ומקדם טטת הנורה טטננו ככרית ובריש ולטיט זה רואג ומטא
 בלתי טלא הייתה נורה טן הסעה ולמך : ואתה שנאת מוסר ותשלך רברי ארדיך :
 ואתה שנאת מוסר

הוא הסתת טבן ארס לחבירו וברי טאר טטת :

אם ראית עב ותנך עמו ועם מנאשים חליך : אם ראית ותנך

טו ותרעה ענין רען כלומר ריבא להית דך טטו : פך שלחת ברעה ולשוטר תצמיד
 מרמה : פך שלחת ברעה

לדבר רעות על בני ארס ואסר טלמה על רך הרמבה כא
 כאילו הנורה אותו מלכר רעות גם זה מהעבירות טכסמר טמרבר בביתו רע טבני ארס או טארס אחר
 בטמר תנמיר מרמה רבי טרטה וע' תנמיר טתמבר רבין עס חברי הארס האמר טמרבר רע בטון :
 תשב בארדי תרבר בכו אמך ותח רובי : תשב בארדי תשב כטושכ הליכס
 לדבר בארדי והוא
 בן אבך וכן בן אמך אנשי טזן בינך ובינו רבר כי אן ירושלים אמר ורועי הוא ענין מירק וגידוק
 אלה עטיות ולפי טאני המרטי כלומר טמתי עממי כאילו לא ידעת טלא הטיבותי לך גמול מעשיך
 הרעים רמית היה אהיה כמך מטבה טאהיה כטון טלא אדע הנסתרות עתה אוכיחך ואערכה לעיניך
 כל מה טעטיותה טתרע כי אני ידעת הכל ואנשי טהארבה לך העונט עתה יבא העת לעבר הרעים ריה
 ויהיו ידועים מי הם הטובים ומי הם הרעים כמו טאסר בנבואה טלאכי וטבתס וראיתם בך טריח לרשע
 בך עיבור אלהים לאסר לא עברו וטטעתי בו עידוס אמר טפי ון אמר אמר אלה עטית והמרטי אלה
 הרעות הארכתי לך עליהם אבל מה כדסיהם מטבה טאהיה גק כמך על זה אוכיחך ואערכה לעיניך
 כי זה גרולה טברעות : בינו טאזאת שבר אלה פ אטירות ואין מציל :

בינו טאזאת התוכחה וטובו מעטיותם הרעים אהם טטכתתם האל ככה טן אטרוק ואן טינל
 כי לא אמריך אפי עור כי בא יוס המטעט : זבח תורה יבברני ושם דרך אראנו
 בישע אלהים : זבח תורה טי טעטה זכמ עס נורה כלומר עס הנורות מעטיו
 הרעים וטוב מהם הוא יכברנני טהוא מרד לטבותי
 אסס רך תל טק מי טישים ררכו כלומר טיחך ררכו ולבו לטוב ולא יטחך לזכור אראנו ביטע אל
 אלהים לפי טבונק היטועה יהיה יוס המטעט והטובים טיט אז יראו יטועת אלהים ויהיו בטוב כל טיט ע
 פולס וכאוסרו ביטע אלהים אחר טאסר אראנו כאילו אסר ביטעי וכן ואל טטה אסר טלה אל ון
 מדרש וסס רך טין כטוב לטון טוסא מי טס אורחתיו כלומר טטטער אורחתיו טיהו ביטער וס
 ובטטעט עס בני ארס אראנו ביטע אלהים :

חמ"ד [בולונייה?], מיישטר יוסף וגריה חיים מרדכי וחוקיה מונטר, כי אלול רל"ו. תהלים עם פי רד"ק.

S. L. [Bologna?], Meister Josef et Neria, Chajjim Mardochei et Chiskijja de Venturo, 29. Aug. 1477. Tehillim cum Dav. Kimchi Comm.

St. p. 1, no. 1. Fr. p. 7, no. 14. Pr. 7330. Wachstein p. 35, no. 87.

נודע אצלנו והבאנו רבשעריה זל פירש' כמו סינים כלומר בעינים רבים טכיל הנזק לא נזכרו הכה :
הללוהו בצלצלי שמיע הללוהו בצלצלי תרועה . הללוהו בצלצלי טעם
צלצלים מטטטיעים קול גדול וכן אמר ברברי הימים במזמרים למשטיע בצלצלי תרועה
המטטיעים קול תרועה : בל הצממה תהלל יה הללויה : בל
ועל כל ההלולים הוא הליל הנשמה וזאת המבוע במעשה האל יתברך
ובדיעה כפי כפ הנשמה בעורה בקוף ואמר כנגד
הנשמות הללו

יה :

אאלל אל

יתברך עזרני בפירוש

ההללויה ונתן מאויי בטורי

אתנה לשמו תהלה ועל מסרו אברכנו

במיי בריך הנוקן ליעה כמ ולאין אונים

ענשה ירבה בריך רחמנא רסיוקן :

סליק

סליק

בנתה תושלמות מלאכת הספרים :	אשר ברשתי האותיות נקבעו לזכרתי :
באותה מלאכה יטבאו שלש מאות ספרים :	המהדרים טן פטהדרים :
תהלים פס פירוש הקסמי :	לעיני רואיהם יבהיקו יאירו כספידים :
על כן נאמר בגבורה נפארכו ברננה :	וקול זמרה ובשיר פל טטורדוס :
כי יזכנו להקות במס אנחנו וכל בני :	עטינו לערי ער ולדוד רודים :
ללמוד וללמד לטטור ולעטות ולקיים :	אה כל הכתוב בהם זכינו יזכר כל יזכרי :

וייהו כועס אל אלה עלי וטענה ירינו כוננה עלינו : אלה ימונינו

ויברכינו יאר פניו אהנו במלאכת ירינו : כי יעלימנו בכל

משלח ירינו מדאשיתנו וער אמתינו : בעשרים יום

במרש אלול בשנת רל נגמרה פעולתינו . יזכר

מעזינו ימיט גואלינו במהרה בימינו

הטענה יריס ככה בהס עושי

המלאכה שיישער

יוסף ונרה

חיים

סדרכי ומוקיה

סונטרו :

סליק :

סליק :

סליק :

חמ"ד [בולוניה], מיישטר יוסף וגריה חיים מרדכי וחוקיה מונטרו, כי אלול רל"ז. תהלים עם פי רד"ק.

S. l. [Bologna?], Meister Josef et Neria, Chajjim Mardochai et Chiskijja de Venturo, 29. Aug. 1477. Tehillim cum Dav. Kimchi Comm.

St. p. 1, no. 1. Fr. p. 7, no. 14. Pr. 7330. Wachstein p. 35, no. 87.

אמר דוד כן יתקן בן קמחי הספדרי אמרו רבותינו ז"ל כי דוד שלך ישראל כתב ספרו על ידו
עטרה וקנים ואילן זה ארס הראשון שלכי ידך אברהם אסף מן ידותן טטה
ושלטה בני קדח אסיר ואלקנה ואביאכה רבני לומר כי אלו העטרה אמרו סומורים בכתבים בשמים
ואמרו כי סומור שיר ליום השבת ארס הראשון אמרו שנברא בערב שבת ובשבת השכים ואמר סומור
שיר ליום השבת ואמרו דוד איהן אורמי זה אברהם אבינו ואמר כי סומור נאסף לארני שלכי ידך א
אמרו והסאר סומוריים הם בשמים ואמרו מה משה רבינו חלק כפר הורה להטשה ספרים כן דוד חלק
כפר הילס להטשה ספרים ואמרו בעטרה לשונות שלטבה נאמר הכשר הזה פנינו בנין בשיד בוטרה
בהלל בהשכל בהמלה בהמלה בהוראה ואמרו כי ביום הקודש נאמר זה הספר לעיניך כתבונו בכלל
הספרים אשר בין הנבואה ודומה הקודש כי לא נאמרו דבריו בנבואה כי אם ביום הקדש ונאמר אמנו טעש טן
ההפדים אשר בין הנבואה ודומה הקודש כי הנבואה הוא דבר בא על הארס שהיא חסם שלם במדותיו ונבוא
לי הנבואה במלס ובעת נבואתו בהקדש יתגלו כחותיו ההרגשיות ריב"ה מכולל מכל ריב"ה העולם
הזה ויראה במחנה הנבואה כאלו איש מדבר עמו ויאמר לו כך וכך או יראה רמיונות במראה ההוא או
לא יראה שום הטונה אלא ישמע קול מדבר עמו ודומה הקדש הוא שיראה הארס השלם מהשכח בדבר
האלהים שלם בכל הרגשותיו לא להבטל אחת טון וסוכר מה שמדבר בדרך בני ארס אלא טעמורה א
אומרו דומה עליוני ותשיע הרבים על לשונו דבר שבח והוראה לאלהיו דבר שכל ומוסרין גס יובר על
העבודות בשיוע אלהי כל כוחות המדברים ובוה הכח נאמר כפר מילס זה ואעפ"י שנקראו נבאים האמרו
איהם כמו שג' על דוד להלל להורות במדת דוד איש האלהים ולא נאמר זה השם אלא על נביא ונאמר ביד
ביתוהן הנביא על הורה וזלל ל"ף ונאמר להטן מונה הטלך ברבוי האלהים ונאמר לבני אכה והטן ודוד
וידותהן הנביאים בכבודות ובנבואות ובמחלות וכאמר על ידו המלך אכה הנביא על ידו נבואה היתה על
זה הדרך שפירשנו כי הנבואה טמחלה למדרגות זו לשעלה טון ואעפ"י שרניאל ראה מראות וריונו בכלל
ובהקדש לא הגיב כמו וידעתו באותן המראות כח ישיעיו וירסינו וירקאל ושמר הנביאים לעיניך לא נ
נכתב ספרו בכלל ספרי הנביאים ונכתב בכלל ספרים הנקראים פתובים לוטר שהם כהובים ביום הקדש וזו
הכפר חבירו דוד וכתב עס דבריו דברי אלה הספורים הנזכרים וגם הסומורים אשר מברס הוא נתנס לס
למשוררים לשורר בסומור הורו ל"ף טכ"א נמן דוד בראש להורות ל"ף ביד אכה ואמרי ונאמר לשכח
על ידותן סומור לדוד שמברו דוד ונתנו לרומון ויש סומורים נאמרים על דבר שהיה לישראל עם הא
האויבים גס יש שהם הפילה והוראה לבר שאין לשם זכר מעשה והמזאורים שכתב בהם בראשון לדוד
חברס דוד וכן אומס שלא נזכר בהם שום סמבר דוד מברס וגם יש לדוד שפירשו בעבור דוד זה כמו ל
לשכח סומור לדוד יענך ל"ף ביום ירה לדוד סומור נאסף ל"ף לארני וכן כתב בספרו מילה שהיתה כתובה
והיתה קבלה אצלם שהיתה לשפה רבינו עה"כ כמו שג' העלה לסשה ודבר עמדות שהיו אמר וטנו ודבר בו
על גלות בבל ועל זה הגללה ונחמות הרבה והקנינות והסומורים והשירים גס טהם נאמרים בכלי שיר
וטחם בלא כלי שיר ולא נורע אצלנו היום מחלוק אשר בין השפות האלה אשר בראש הסומור ואמרו
רבותינו ז"ל נכח וניגון לעמיד לבוא משכיל על ידי תורגמן לדוד סומור טשורה דומה הקדש עליו וא
ואמר כך אשר טידה וסומור לדוד שאמר שירה ואמר כך שירה דומה הקדש עליו ועוד נבאר זה הענין
בסומור הרביעי :

ועתה אחל לסרש במי אשר תשיג ידי בעזרת המלמד לארם דעת :

והיה נרפס ל"ף אלהי עלי • וטעשה דינו כוננה עלינו : אלהי יתנוני
ויברכני • יאר פניו אתנו במלאכה דינו : כי יתלחנו בבל
משלח דינו מראשיתנו ונר אחרתנו : בשירים יוס
בחרס אלול בשנת רל נגמרה פעולתנו • נור
מעזנו ימיט גמאלנו במהרה בישינו
הטעמדים ככה בהם עושי
המלאכה טייטער
יוסף
מיס
סידכי ומקדס
סונטרו :

חמ"ד [בולוניה], מיישטר יוסף וגריה חיים מרדכי וחוקיה מונטרו, כ' אלול רל"ז. תהלים עם פי' רד"ק.

S.1. [Bologna?], Meister Josef et Neria, Chajjim Mardochoi et Chiskijja de Ventura, 29. Aug. 1477. Tehillim cum Dav. Kimchi Comm.

St. p. 1, no. 1. Fr. p. 7, no. 14. Pr. 7330. Wachstein p. 35, no. 87.

אשר

האיש אשר לא הלך בעצת
רשעים ודרך חסידים לא
עמד ובטוב לב לא יש
ישב כי אם בנחלת חסידים ובהנהגתו יהנה ימים רבים
ולילה: והיה כעץ שתול על פלגי מים אשר עריו יתן
בעתו ועליו לא יבול וכל אשר יעשה יצליח: לא כן
הרשעים כי אם כמור אשר הרענו רוח: על כן לא
יקומו רשעים במשפט חסידים בעצת רשעים: כי
יודע ייך דרך צדיקים ודרך רשעים תאבד:
למות רשע גויס ולא ימים יתנו רוח: יתייבשו
מלכי ארץ ודוכנים נסרו יחד על ייך ועל
משיחיו: נגתקה מה מוסדותיו ונשליכה מסגרתו
עבהסו: יושב בשמים ישחק ייך ילעגו לו: וזכר
מלכותו באשר ובחורו: יבהלם: ואני נסכתי מלכי
על צוק הר קרסו: אכפרה מל חוק ייך אשר מל ב
בני אמה מני היום ילדתיך: שאל ממני ואמתה
נחלק ואמתך אפסי מרץ: תרועם בשבט ברזל
ככל ידך הנפס: ועתה מלכים השכילו הנסוד
שופטי מרץ: עבדו את ייך ביד אמה וקל ברמה:

ב

לש

למנצח

לירושן מוזמר לרוב:
אמרתו משמרת דרכי מחטא
בלשוני משמרת לש
מחטא בצור
רשע לגרי:
נגלמתי דמיה המשיח
משוב וכאבי
נעבר:
חס לבי בקרבי בהנחי

וכאלם לא יפח שיו: ואהי כאיש אשר לא שמע וא
אין בפיו תוכחות: כי לך הוחלתי מזה הענה מרני
מלה: כי אמרתו ען ישמרו במוט רגלי עלי הגדיל:
כי אני לכלע נכון ומכאובי נגרי המיד: כי עוני אף
אגיד אדאק מחטאתי: וארבי מים עצמו ודבר ש
סנמי שקר: ומשלמי רעה תחת טובה יטענוני תחת
רדפי טוב: מל העובדי ייך אהי מל הדרך ממני: תרעה
לצורת מרני תשובתי:

חנני רפאה נפשי כי חטאתי לך: וארבי יאמרי רע
לי מהי ימות ואבר שמו: ואם בא לרמות שוה ידבר
לבו יקבץ מן לו יצא לתוך ידבר: יתר עלי ימלשו
כל שנאי עלי יחשבו רעה לי: דבר בליעל ידח בו ו
ואשר טכב לא יוסף לקום: גם איש שלמי אשר ב
בטחתי בו אוכל לחמי הגדיל עלי עקב: ואהה ייך חנני
הקיימני וישלמה להם: בומת ורעתי כי
תשבת בי כי לא ירע ארבי עלי:
ואני בתמי המכת בי ותעבני
לשניך לעולם: ברך
ייך אשר יסדל מהעולם ועד העולם
מן וממן:

חללת ספר
ספר שיני
למנצח
מטכיל
לכני קח: טב
כחיל הערג על אפיק
מים כן נפשי תערג מלך מלהים: צממה נפשי ליהים
לאל חי מתי אבא ואמחה פני אהים: היתה לי רמעות
לחם יומם ולילה באמור מל כל היום מיה אהיך: מלה

במעמקי מים ושבילת שטפוני: יגפתי בקרני נחר
גרוני כל עיני מיחל לאה: רבו משפחות ראשי סנאי
חנם עצמו מנמיה מיבי שקר אשר לא גזלתי מן משיב:
אהי אהה ידעת לאחלי ואשמותי מן לא נכחתי: מל
יבשו בי קורק ייך אהי בבמות מל וכלמו בי מבקשך אהי
ישרל: כי עליך נשאתי חרטה כסוה כלמה פני: מור
היית לאחי ונכרי לכן ממי: כי קנאות ביתך אכלתני
וחרפותי חרשך נפל עלי: ואבכה בלום נפשי וההי
לחרפות לי ומתנה לבתי שן ואהי להם למשל ישיח
בי יושבת טעור ונתינת שוהה שכה ואני תפלתי לך ייך
פה רבן אהים ברב מסוך ענני באמת יסעך: היכלתי
סטיט ואל אטבעה מנבלה מוטנאי ומעבמקי מים:
מל השטפני שבלת מים ואל הבלעני מיחלה ואל האטר
עלי באר שח: ענני ייך כי טוב מסוך כרב רחמיך פני
מל: ומל השטר פניך מעבור כי יר לי מהר ענני:
קרבה מל נפשי נחלה למען מיבי פני: ממה ידעת חרשתי
ובשתי וכלמותי נגדך כל נדתי: חרטה שברה לבי ומנוסה
תקוה לנד חייך ולמנחמי ולא מיחתי: ויהנה בבורתי ראש
ולמנמי יסוקי חמך: יהי שלחם לפניך לשח ולשלמי
למחש

רמיה: ויכניסוהו בבטנותם והפסילוהם יקניוהו: ט
 טמטז אלהים ויפגעבר וימאס מאד בישראל: ויטש מ'
 מסיכן סלה מהל
 סכן באדם: ויזקק לטבי עזו והפארתו ביד נד: ויסגר
 לחרב עמו
 והפגעבר: בתודיו מכלה נש ובתלדו לא הולל: כהני
 בתרב
 מילטנחו לא תכבינה: ויקץ כסן א' כגבור מה'
 סהרן
 ודן נדיו מתוד חרפה עולם נק למו: וימאס במהל
 יוסף
 מפריס לא בחר: ויבחר מות טבט וילודה מות הר דיוק
 משר
 ויבן כמו רמים מקדשו כמארץ יסרה לעולם: ויבחר ב
 ברח
 ויקחמו מסיכלחנה נקן: מומח עלה הביון לעדות
 בישקב
 ובשראלי כחלוא: וירעס כהס לבבו ובתבונה
 כפיו
 ימס:

אג'

בב'

עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כונ'
 כוננה: יושב
 סדי יהלון אמר
 ל' ממי ומימדי: אה'
 מבטח בו: כי הוא יחילך מפח יקוט מרבר הוות: ב'
 במברתו יכך לך ותמנה כפיו ותמנה כנה וסמחה מיט
 מיטו: לא תדמי טפח לילה סמך יצוק ימס: מרבר
 באפל יחלך מקטב יסרה כהדים: יסל מרסן מלך מ'
 חרבה מיטיסן מלך לא יגש: רח בעיניך תביט וסל
 וסלמות רשעים תדמה: כי משה א' ממי צליון שמה
 טעונך: לא תמנה מלך רעה ונגע לא יקרב במהלך:
 כי מלחכו ימנה לך לשמך בכל דרך: על כשים יש
 יסמוך פן תהן במבן רגלך: על טחל ופח תדון
 תרמס כשר ומנן: כי בי חשן ומשלטהו מסגהו כי
 ירע ססי: ויקראנו ומענהו עמו מכני במרה ומלחמהו
 ומכברו: מדרך ימים מסביבהו ומדמהו ביסועה:
 מומור
 סדי ליום הסבט: טוב להודות ל' א'
 ולמד לשמך עליך: להגיד בבקר ח
 חסוך וממנוק בלילה: עלי עשר ועלי נבל עלי הק
 הקין בכבוד: כי סמחתי א' במעלך במעשה ידיך מ

הדיו על מרץ ושמים: וידם קח לעשו והלה לכל חס'
 חסידיו לבני ישראל עם קרבו הלליה:
 הללויה
 סידו ל' סיד מרש מהלכו בקהל קס'
 חסידים: ישמח ישראל בעשיו בני דיוק יגלו
 במלכס: יהלל שמו במחל בקה וכבוד יסרו לו: כי
 רס' א' בעמו ישאר עניים בישועה: יעלו חסידים
 בכבוד ידגו על משכבתם: חסמות אל בגרנס וד'
 ותרב פיעות בורס: לעסות נקמס בגרים תוכחות כל
 בלאמים: לא יר מלכיהם בוקים ותכבריהם בכבלי
 ברוח: לעסות בהם משפט כהוב הדר הוא לכל חסידיו
 הללויה:
 הללויה
 בקרשו הללויה בקרש עז:
 הללויה בגבורתו הללויה כרוב גרלו: הללויה בשקב
 שוער הללויה בנבל וכבוד: הללויה בנהן ו
 ותחל הללויה במנים ועובב: הללויה
 בכלכלי שטע הללויה בכלכלי
 תרועה: כל הנשמה תהלל ית
 הללויה:
 נטלס ספר תהלים
 תהלה לו על כל יום

קל'

למשלה ביום כי לעולם חסרו: מה הדר וכוכבים ב
 למשלה בלילה כי לעולם חסרו: למכה מרבים ב'
 בבכריהם כי לעולם חסרו: וימא ישראל ממוכס כי
 לעולם חסרו: ביד חוקה ובדורע נטויה כי לעולם חסרו
 לגחז יס סוף לגחזים כי לעולם חסרו: והעביר ישראל
 בתוכו כי לעולם חסרו: ותגד פרעה וחלו בים סוף כי
 לעולם חסרו: למולך עמו במרבר כי לעולם חסרו:
 למכה מלכים גרלים כלל: ויהדק מלכים מרדים
 כלל: לסיתך מלך האמורי כלל: ולעג מלך הבשן כלל:
 ותקן מרעס לנחלה כלל: נחלה לישראל עברו כלל: ס'
 טבטעלנו וכר לנו כלל: ויפחזנו מרדינו כלל: כקן
 לחס לכל בשד כלל: הדיו לא הסטיס כלל:
 עגל
 כהדות בבל סס יסבנו גס בכינו בוסרנו
 מות דיוק: על ערבים בתוכה תלינו כגורינו: כי סס
 טמלנו טובינו רברי סיד ותללנו שמה: סידו לנו
 ססיד דיוק: מיק נסיד מות סיד א' על מרטה נבר: מוס
 מיסכחן ידועל חסכה מיני: וסבן לשוני לחי מוס
 לא מוכרכי מוס לא מועלה מות ידועל על רמס סס'
 שטמח: וכד א' לבני מרוס מות יס ידועל האמורי

סדר ברכת השזון

ברוך משביע לעבדים ברוך הוא וברוך שמו
ברוך מזה **א** אהינו מלך העולם הון מה
העולם כולו בעבור שמו הגדול בטובו בון ובחסד
וברחמים כאמור נותן לחם לכל בשר כי לעולם חסדו
חסדו הגדול יהיה עמנו ושובו אל יחסד לנו כי **א** ו
ומסרנו ומכלכל לכל ומכין מזון לכל בריוהו ולכל
מעשה ידיו אשר ברוך מזה **א** הון מה הכל
טובה לך **א** אלהינו ונעמך מלכנו ונשבך י
יורכנו ונחדד משיענו ונמליכך מלכנו מלך יחיד חי
העולמים על שהנחלת לאבותינו מרץ מטה טובה וד
ורחבה ברית וחדת חיי וזון על שהנחלתנו **א** אהינו
מיורך מנחים ופריהנו מלכנו מבית עבדים ועל ברי
בריתך שחתמות בבשרינו ועל החדך שלרוננו ועל
חיי רכונך אשר הורענו ועל חיים וזון שמהנו **ע**
עשרכם מותנו המיר בכל

צד	לטה אהי ונחה לכה	א	יטב בסתר פליח
עה	הודינו לך אהים	ב	טיר ליום הטובה
עו	נודע ביהודה אהים	ג	א מלך גמחה להש
עז	קולי מל אהי ומצב	ד	א נזמות א
עח	המחנה עמי הודתי	ה	לכו נרננה ל א
עט	אהים במו גרים	ו	טירו ל א טיר מרש
פ	רועה יסרל המדינה	ז	א מלך תהל המדך
פא	הרנינו לאהים עוז	ח	טיר ל א טיר מרש
פב	אהים נכב בעדה א	ט	א מלך ידגו עמי
פג	אהים אל רועי לך	ק	הריצו ל א כל הא
פד	מה ידרות משכנו	קא	חסר ומשענו מסי
פה	רבינו א מרנך	קב	הפילה לעני כי יע
פו	הטה מלי מונך ענני	קג	ברכי נפשי מה א
פז	מזמור טיר יסודתו	קה	הודו ל א קדשו
פח	על מחלה משכיל	קא	מי יסלל גבוחה
פט	חסרי א עלם אשר		ספר חמישי
	ספר רביעי		
ז	השלה למטה	קז	יחמדו גמחל א
		קח	פכו לבי אהים

[illegible][illegible]

א' נשאר השרון יא עקריא דין א'
 א' מלהכין וסכרמה וקסמה דם
 א' דפדור ונעבר רכשר וריתקן
 א' קסם ביל רישב לך ונעול
 א' וסדור יא מרעא קרסין א' לוב
 א' לרמבדך לרמבר יא כל בעלי
 א' דבבן מן קרסן כשא רמול
 א' מרי וסמלינך

בולגוניה, מישמרה אברם בן חיים מן הצבועים מארץ פיטרו, ה' אדר א' רמ"ב. חומש עם תרגום אונקלוס ופירש"י.

מאת הברכה

ולכל היר המזקה: שקבל את האורה בלוחה בירית: ולכל המורה הגדול: נסים וגבורות שבמרבך ה', יול והנורא: לעיני כל ישראל: נשאת ל
לבן לשבור הלוחות לעיניהם שנ' ומטברס לעיניהם והככימה רעת הקבה לדענן שנ' אשר שירת ייטר כחך טטברת...
נליך סכר ומרה הדברים • ברוך נותן לתן כח ולמין מונט יחמטה ידבה •

בארץ מצרים לפרעה ולכל עבריו ולכל
ארצו: ולכל היר החזקה ולכל
המורא הגדול אשר עשה
משה לעיני כל
ישראל:

חוק

סכום הסכומים של סכרם ד' נה': ס' ס' הסכומים
שור מורה חמשה זכיס שמכה מנחה
ושלטים חמשה
הסי

במדעו ומתירי לכרע
ולכל עברוהי וכל
מרעה: ולכל דמ
נקטמא וכל
מונמא רבא
רי עבר
משה לעיני
כל
ישראל:
מו

ברך חמשה
רטיען

משנן

אני יוסף חיים

בהר' מהרן ולה' שטריסבורק ירעתי רמתי המלמכה הנכבדת אשר החלו לפשזת ממש וחרגוס וכדונס
רשי בכרך מחר ובחנני כי ממה ה' הינה ומה נפ' למת היא ונעתי מה לבי להגיה השדרוש מוסי וי החויר
העטרה לישנה כפי המסשר וזמנה הנה משמרה ירעתי יסכמו בו התלסירי מרגוע לפעשזת שמה ינורו ירעתי כח כי הרברים אשר היו חסן
משוכיס בהכנתם טרוב הטעויות יח' להם לאורה ויטהקו להם בפהס כרבע למתן וממר העירותי לב המשחלילס במלמכה לעשות מונס
ובהירס תלויס ועומויס מכ לפשזת מכ למו טנכמי מתניהס מטרתי להס חזקו וממיתו כי מלמכת שמיס היא •
כל המלמכה מלמכת עבורת ה' רש מונס ומרגוס וירוש רשי בכרך מחר מדרחוקיס בכמר בכל המרד להס והעיר
ה' מה רוח המשומר משכיל ונכון המלוק כמר ידכ קרומיטה ינו בכמר מברסם ולהס להכין מה כל העבורה נפסות
מות בכססו וחבו הכין כל כליה והשכיר מונטיס ופועלים הבקויי וזריס במלמכת הרעוס מכס מרש יבקש לו וגס ירעתי כער להגיה מונס
גס בשלמ מחר וזריין ולא כתיבן וכתיבן ולא קריין בנקודו וטעמיו והמרגו כהלכתו וגס עירד רעו להעמיר על סכונו ותלוי •
לוי מיש בקי במלמכה מונן ידמ מין כמנהו בכל המלמכת במלמכת הרעוס בכער אשרי ובשוו עבר שמו טרע בטעריס
מישטרה מכרס ינו בכער מייס ולהס מן העבועיס ממך סיכורו ונשלמה המלמכה הממימה ביוס ששי במככה ימיס לוח מ
מדר המאסן שכת חמשה פיס וממתיס ומדכפס ושתיס לבריימט ע' ר' סה בולוניימ • • • • • וכל הקונה סינו הכפריס טוב טוב ימסר הקונה
וההקנה בהס ידעס ורע ימירד ימיס ומכס ה בירד ימלח ומייס ושלוס על ישראל מנן •

ותשלם

ויבחר

בולוניימ, מישטרה אברס בן חיים מן הצבועים מארץ פיסרו, ה' אדר א' רמ"ב. הומש עם תרגום אונקלוס ופירש"י.

Bologna, Abraham b. Chajjim Pisarenensis, 26. Jan. 1482. Tora cum Onkelos. Targum et Sal. Isaki Comm. St. p.1, no. 2. Fr. p.5, no.14. Pr.6557.

נגמר ספר שביעי והוא ספר זרעים

והלכותיו שבע ופרקיו חמשה ושמונים

הלכות כלאים

עשרה פרקים

הלכות מתנות עניים

עשרה פרקים

הלכות תרומות

חמשה עשר פרקים

הלכות מעשרות

ארבעה עשר פרקים

הלכות מעשר שני

ונטע רבעי

אחד עשר פרקים

הלכות בכורים ושאר מתנות כהונה שבגבולין

שנים עשר פרקים

הלכות שמטה וזבל

שלשה עשר פרקים

מיוש תער כע

בדיק דחמנא דסייען

ותכל מלאכת עבודת הקדש חשבעה ספרים הראשונים על
ידי המחוקק שלמה ב"ר יהודה ועובדיה ב"ר משה ה' זכינו
להתחיל ולהשלים החצי האחר וספרי אחר לחיים ולשלום

שג נאלת עולם תהיה ללויים ישראל שירש את אבי
אמו לוי הרי זה גזל מלוי אעפ שאינו לוי הואיל והערי
או השדות של לויים גזל לעולם שרין זה תלוי במקומות
או ולא בבעלים ולוי שירש את אבי אמו ישראל גזל כישראל
ולא כלויים שלא נאמר נאלת עולם תהיה ללויים לא בערי
הלויים כל שבט לוי מזהרין שלא ינחלו בארץ
כנען וכן הן מזהרין שלא ישלו חלק בבזה בשעה שכובשין
את הערים שנאמר לא יהיה לכהני הלוי כל שבט לוי חלק
ונחלה עם ישראל חלק בבזה ונחלה בארץ וכן הוא אומר
בארץ לא תנחל וחלק לא יהיה לך בתוכם בבזה וכן לוי
או כהן שנטל חלק בבזה לוקה ואם נטל נחלה בארץ
מעבירי אותה ממנה יראה לוי שאין הרבד אומרים
לא בארץ שנכרתה עליה ברית לאברהם ליצחק
וליעקב וירשה בניה ונתחלקה להם אבל שאר
כל הארצות שכבוש מלך ממלכת ישראל
הרי הכהני והלוי באותן הארצות ובביתן
בכל ישראל ולמה לא זכה לוי בנחלת
ארץ ישראל ובביתה עם אחיו ספני
שהוברל לעבוד את ה' ולשרתו
וליהורו דרכיו הישר ומשפטיו
הצדיקים לרבים שנא יורו
משפטיו ליעקב ותורתך
לוישראל לפי הוברלו
סדרמי העול לא
עורכין
מלחמה כשאר
ישראל ולא נחלין
ולא זוכין לעצמן
במח גופן לא חס חיל
ה' שנאם בך ה' חילו והוא
ברוך הוא וזכה לחס שג אני
חלקך ונחלתך ולא שבט לוי
בלבר לא כל איש ואיש מכל באי
העולם אשר נדבה רוחו אותו והבינו
מרעו להברל לעמוד לפני ה' לשרתו
ולעבדו לרעה את ה' והלך ישר כמו שעשהו
האחים ופרק מעל צוארו עול החשבונות הרבי
אשר בקשו בני האדם הרי זה נתקדש קודש
קדשים ויהיה ה' חלקו ונחלתו לעולם ולעולמי
עולמים וזכה לו בעולם דבר המספיק לו כמו שכה
לכהנים וללויים הרי רוד עליו השלום אום ה' סנת חלקי
וכוסי אתה תומיד גורלי

כל המצות קידוש חמץ

חמ"ד [איטליא (רומא?)] שלמה ב"ר יהודה ועובדיה ב"ר משה, [קדם ר"ם]. רמב"ם, משנה תורה.

S. l. e. a. [Italia (Roma?)], Salomo b. Jehuda et Obadia b. Moses, [ante 1480]. Moses Maimonides, Mischne Tora.

St. p. 1869, no. 6513, l. Fr. p. 13, no. 44. Pr. 7340.

היות השם שעל לבי דעתם ובכחם אלה האמונות יאמר אצלי ואצל כל בן רעת אם כחלל באנוש ותחללו בו שיהו גוף ההחול באמת: ההקדמה השביעית היא האמינם שהעדר הקניינים הם עניינים נמנאים כגוף נוספים על עצמו והם מקרים נמצאים ג' כן והנה הם יבראו תמיד כל אשר יאבד דבר יברא דבר וכאד זה שהם לא יראו כי המנוחה היא העדר התנועה ולא שהמות העדר החיים ולא העוודן העדר הראות ולא כל מה שדומה לזה מהעדר הקניינים אכל רין התנועה והמנוחה אצלם רין החל והקודר ובמו שהחום והקד שני מקרי נמצאי בשני הנשאים הנשאים החם והקד כן כל התנועה מקרה נברא במתנועה והמנוחה מקרה יבראהו השם כנח ולא יעמד שני ומנים ג' כמו שקדם בהקדמה אשר לפני זאת הנה זה הגשם הבח אצלם כבר ברא השם המנוחה ככל חלק מחלקיו וכל אשר העדר מנוחה יברא מנוחה אחרת כל ימן שהדבר הזה נח והוא ההקש בעצמו אצלם כחכמה ובסכלות שהסכלות אצלם נמצא והוא מקרה ולא ישוד סכלות יאבד וסכלות יברא תמיד כל עוד שיתמיד הסכל סכל ברבר אחר והוא ההקש בעצמו בחיים ובמות ששניהם אצלם מקרי והם יאמרו בביתאור שחיים יאבדו וחיים יבראו כל ימי אשר החי חי וכשירצה השם מותו יברא בו מקרה המות אחר סוד מקרה החיים אשר לא יעמד שני ומנים אמנם זה כלו חם אומרים אותו בביתאור ויתחייב כחכמה לבי זאת ההנחה שמקרה המות אשר יבראהו השם הוא ג' כן יעדר לשעתו יברא השם מות אחר ולולי זה לא היה מתמיד המות מת אבל כמו שיברא חיים אחר חיים כן יברא מות אחר מות ואני תמה עד מתי יברא השם מקרה המות במת הכל ימי אשר צדתי עומדת אי כל ימי אשר עצם מעצמיו עומדים כי מקרה אשר יבראהו השם אמנם יבראהו לבי רצון בכל עז פרי מן העצמי חם ואנחנו נמצא שני מותים להם אלפי מן השני והיא דאיה שהשם לא העשיר העצם ההוא אכל הוא ברא בו מקרה המות כל האלפים האלה כל אשר סר מות ברא מות זה דעת המונם וקצת המעתולה אומר כי קצת העדר העניינים הטבעיים אינם עניינים נמצאים אכל יאמר שהלאות העדר היכולת והסכלות העדר החכמה ולא ימשיך זה בכל העדר ולא יאמר כי החשך העדר האור ולא שהמנוחה העדר התנועה אכל ישים מאלו ההעדר קצתם נמצאי וקצתם העדר קניין כפי הטוב לו באמונתו כמו שעשו בעמידת המקרים קצתם יעמד ומן נחל וקצתם לא יעמד שני עתות כי כוננת הכל לחייב מציאת שיסכים טבעו לדעתנו ואמונתנו: ההקדמה השמינית היא אומר שאין נמצא אלא עצם ומקרה ושהצרות הטבעיות ג' מקרים וכאד זאת ההקדמה כי הגשמי כלם אצלם מחוברים מעצמים מתרמים כמו שכארנו בהקדמה הראשונה ואמנם התחלף קצתם מקצתם במקרים ולא דבר אחר ויהיה החיות אצלם והאנושות וההרגשה והדבר כל אלה מקרים ברמות השחרות והלובן והמדירות והמתיקות עד שיהיה הפרש איש זה המין מאיש מין אחר כהפרש איש מאיש ממין אחד עד שגשם השמים וגם גשם המלאכים ואף גשם כסא הכבוד לבי מה שדומה וגשם אי וזולת שתרצה מתולעי הארץ או אי זה צמח שתרצה הכל עצם אדור ואמנם התחלפו במקרים לא כוללת זה ועצמי הכל הם העצמים הפרדים:

חמו"ד ושהמ"ד [איטליא (רומא?)], קודם ר"מ], רמב"ם, מורה נבוכים.

S. l. c. a. e. t. [Italia (Roma?), ante 1480]. Moses Maimonides, More Nebuchim. St. p. 1894, no. 6513, 100. Fr. p. 14, no. 47. Pr. 7435.

זה הספר נשלם ב' א' עולם

זה לטון המעתיק השלמתי העתקת המאמר הנכבד הזה בחרש טבת שנה ארבעת
אפים ותשע מאות וששים וחמש לבריאת עולם אני שמא בן יהודה בן תכנן תהלה
לאל חי אשר עזרני עד הנה הוא יעזרני וישעני ברוב רחמי וחסדיו הרבים ויטיב
חלקנו במכני סתרי וירעי סודות תורתינו ויתננו בכלל הנבואה המיועדת על ידי
נביאיו והלכו עמי רבים ואמרו לנו ונעלה אל ה' וא' בית אהי יעקב וזרנו מ"כיו
ונלכה בארחותיו כי מציק תצוק תצא יסרה ורבר' מירחלי ונאמר בית יעקב לכו
ונלכה באד' י

הקרמה	החלק	צואת	פרק
כג	אמנם	רע	כב
	השני	סט	

בהן שאמרנו למעלה שאין חייבין עליהן משום פטול מי
מנין שחייבין עליהן משום טומאה תל אל הקדשים אשר
יקדשו לרבות את כלל ותנאי יכול מיד שהוקדשו
יתחייבו עליהם משום טומאה תל לא יקרב אמר ר' אעור
וכי יש גוגע שהוא חייב אלא מה תלמוד לומר יקרב
בהוכשר ליקרב הא כיצד יש לו מתירין משקרב מתירין
אין לו מתירין משקדשו בכלי שהוא מכשירו לאכילה ה
האמורה בו עוד שנינו במסכת מעילה פרק
חטאת העוף והכלל כל שיש לו מתירין אין חייבין עליו
משום פטול וניתר וטמא עד שיקרב מתירין וכל שאין
לו מתירין כיון שקדש בכלי חייבין עליו משום נותר וטמ
וטמא ופיגול אין בו תנאי בפרק הקומץ רנה
יכול יהיו חייבין משום טומאה על בשר לפני זריקת דמי
תל כל טהור יאכל בשר והנפש אשר תאכל וגו' מי
שהיתה לו שעת הכושר להיות ניתר לטהורין חייבין עליו
משום טומאה מי שלא היתה שעת הכושר להיות ניתר
לטהורין כגון לפני זריקת דמים אין חייבין עליו משום ט
טומאה שנינו בפרק השוחט והמעלה טמא
שואכל בין קדש טמא בין קדש טהור חייב ואעפ"י שר
יסי הגליל חולק ברב רבני הרבים עיקר

שם שמה לא תעבו
בכור צאנך והוא הרץ להפך כרתניא בפרק ראשית הגז
אין לי אלא שור בעטדה וצאן בגזית מניין ליתן האמור של
זה ביה תלמוד לומר לא תעבד ולא תגזז פי הוקשו
זה לזה ודנים שזה ותנאי בספרי אין לי אלא בכור
שאר קדשים מניין תלמוד לומר בקרב וצאן תקדש אכ
למה נאמר בכור לומר לך מה בכור מיוחד קדשי מוכח
אף כל קדשי מוכח יצא קדשי ברכ הכית ר' יהודה
אמר בכבוד שוודך אף אתה עובר וגו' אבל אתה עובר ב
בשלך ובשל אחרים פי גימ' ש' שמעון אמר בכבוד שוודך
אף אתה עובר אבל אתה עובר בפטר חמור וכן מביאה ב
בפרק קמא דבכורות ואעפ"י שמייעט קדשי ברכ ה
הכית מכל מקום מדברי סופרים אסורין בגזית ועבודה כ
בראי בפרק שני דבכורות תנאי על משנת טהרו
פי' ר' ומביאה בפרק ק' דכב מז' ספק קדשים כגון בהמה
שהיא ספק בכור וכיצא בה הרי הן אסורין בגזית ועבודה
והגזז או העובר בהן אינו לוקה בהמת קדשי
שנפל בה מום ונפירת אינה מותרת בגזית ועבודה והרי
היא באסורא עד שתשחט ואז מותרת באכילה שנאמר
דק בכל את נפשו ותבא ואכלת בשר וגומר המקרא ה
היה בא ללמד על פסולי המוקדשין שאין לך בהם אלא
היתר וביחה שנאמר תבא ולא גזיה ועבודה בשר ולא ח
חלב ואכלת ולא לכלבך כ' דברי א' בשקדם
הקדשן את מומן או קדם מום עובר להקדשן אבל
המקדש בעל מום וקבוע למוכח אינה אסורה בגזית ועב
ועבודה אלא מדבריהם גפירת הרי היא בחולין לכל דבר
ותנא לחולין ליגזז וליעבר בראי בבכורות פרק שני ובפ
הירדע חזן מן הכבוד והמעשר שהקדושה חלה בטמא אע
אעפ"י שהן בעלי מומין קבועין מתחלתן ואינן יוצאין לחולין
ליגזז ולהעבר לשלם

שם לא תוכל לאכל בשעריך וגו'
ובבכורות בקרב מנא שכתב שאכל בית

ומפרש שם בגמ' שהרי בחטאת הוא
אימר ושחט אותה לחטאת שתהא שחוטה לשם חטאת
וכן שאר עבודותיה לשמה וז' על חטאתו שתעשה אותו
לשם אותו החט וכן נפסלת כשיגד שם בעלים שנאמר
זכר עליו שהיה לשם בעליה ונאמר בפסח ועשי פסח
לה שתהא כל עשייתו לשם פסח ונאמר ואמרתם וכן פ
פסח לה שתהא וביחה לשם פסח ולא הוצרך כי אם לש
לשיגד בעלים וכן שני בתחלת מסכת מנחות כל
המנחות שנקמטו שלא לשמן כגון מחבת לשם מרחשת
כשרין להקטיר קומץ ולאכול השיירים חזן ממנחת חזן
ומנחת קנאות ומפרש בגמ' מנחת חטאת דכתיב ביה
חטאת היא לשמה כשרה שלא לשמה פסולה וכן במ
כמנחת קנאות כתיב היא ומפרש דמחשבה קדשים
היא רבוב מחשבה דשליחות יד ואמר ר' בפר' שני
דובחים גבי מחשבת קדשים אי ראפקיה בלשון אכילה
הכי גמי במאי עסיקין ראפקיה בלשון הקטרה וזה הלשון
ראפקיה משמע רבוב

שלח הזהירה תורה

קדשי מזבח בטומאת עצמים בין קדשי קדשים בין קדשי
קלים שנאמר בפר' צ' אם האכל יאכל מבשר וכן שלמין
וגו' וסמי' לה והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל

שלט טמא הקדש

הלוקחין על איהרתו ריש לקי אמר מעל קדש לא
תגע איהרה לאוכל דבר שיש בו גטילת נשמה דומיא ח
דביאת המקדש וד' יוחנן אמר תני ברולא אתיא טומאתו
ממטמא מקדש מה להלן ענש והזהיר אף כאן ענש זה
וזהוידר אתיא טומאתו ממטמא מקדש ובמטמא
מקדש כתיב איהרה ולא יטמא את מחניהם אבל
אינו יכול למצוא איהרה ממקדש שנאמר בפר' אמר איש
איש מורע אהרן והוא צדוק אי' וב' בקדשים לא יאכל עד
אשר יטהר שהרי אותו מקרא דודשו במסכת מכות ובפ
הערל בתרומה איהרה שמענו עונש מניין
דכתיב בפרשת אמר כל אשר יקרב מכל זרעכם אל הק
הקדשים אשר יקדשו בני ישראל לה וטומאתו עליו וגו'
ונברתה ובטומאת הטהר הכתו מדבר כמו שכתוב בפרש
צ' וגפש כי תגע בכל טמא בטומאת אדם וגו' ואכל
מבשר וכן השלמים אשר לה ונברתה הנפש
היא עוד דודשו בפרק שמי' ביבחי' טומאתו
טומאתו ממטמא מקדש מה להלן טומאת הטהר שנאמר
איש אשר יטמא ולא יתחטא אף כאן בטומאת הטהר
ועוד עושה הוכחות אחרות תנאי בתורת כהנים
ומביאה ביבמות פרק ק' דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל
ללמד לא ללמד על עצמו יצא אלא ללמד על הכלל
כולו יצא כיצד והנפש אשר תאכל בשר

מוכח השלמים אשר לה וטומאתו עליו ונברתה
והלא שלמים בכלל כל הקדשים היו דכתיב אל הקדש
אשר יקדשו בני ישראל לה אלא יצא ללמד על הכלל כולו
ולומר מה שלמים מיוחדין קדשי מוכח אף כל קדשי מז
מוכח יצא קדשי ברכ הכי שאם אכלן בטומאת הטהר פט
פטור ותנאי אין לי אלא כרומה לשלמים
שחייבין עליהן משום פטול הקומץ והלכונה וכיצא

<p>ומחזירין למטה לולב יתקו בלעו א קוד בשררה כזה פיר קשה כחריזה כמו המנק כזה לולב רסליק בחר אחד יוצאין אמר ר' יחוש הגזל קמא גחלקה בעשה כמי שיטלה התזומת רבינו שלמה שני עלין עליזני ונחלק השר עם העלין שלמטה ולשון תזומת שמרובקים בתאומים ור חננ דרב אלפס ורבי משח פרשו שגב כל</p>		<p>נפרדו בענפי אלן שכפף ראשו כאגמון מן קוצים יוצאים א עקום א חרות של רקל א סדוק בולן פסו אמ רבא הוצא פסול פי מצ עליו כזה בו לדי בפרק התזומת תפסול פי אמצעים ששם השדר כלה נחלקו זה מזה ונחלק השר עם העלין שלמטה ולשון תזומת שמרובקים בתאומים ור חננ דרב אלפס ורבי משח פרשו שגב כל</p>
---	---	--

הא לך סדר לאיין של נזיקין
 קנא לאתעשו על קנב לא יחיד לך כביסר

עו קו עו הילכות
 צפוד נהל חמיץ

הקדש וכן קדש הקדשים ויתכן שאמר כמזבח קדש קדשים כעבור שיקדש כמו שאמר והיה המזבח קדש קדשים כל הנוגע במזבח יקדש ויהי כחך הראשון באחר לחדש על דעת רבותי הזכיר הכתוב שהוקם המשכן לעמוד בן לחדש הראשון כאשר צוה ואמר ויקם משה את המשכן לספר מה שעשה בהקימו אותו מן היום הראשון שהתחיל בו שהוא כג' באדר ולא הזכיר בכאן משיחת המשכן וכליו ולא משיחת אהרן וכניו וקרבנות המלואים כי לא עשה אותם עד שסיים כל ההקמה שנצטוו בהם פעם שנית קח את אהרן כמו שמפורש בפרשת צו והנה המשכן וכליו לא נתקדשו לעבודה אלא במשיחה כמו שנאמר ומשחת את המשכן ואת כל אשר בו וקדשת אותו ואת כל כליו על כן פירוש יערוך עליו ערך לחם ויעל הנרות כי עשה כן בזמנם אחרי המשיחה והנה הם כשעם לעשות כן ומה שאמר גם כן למעלה והבאת את השולחן וערכת את ערכו יצוה שיערוך אותו אחרי המשיחה וכן אמר ונתת את מזבח הזהב לקטורת וכן ויעל עליו את העולה ואת המנחה בזמנם כי עדין לא הקים החצר סביב למשכן ואין מקריבים בלא קלעים כי יהיו שחופי חוץ אלא בולם בזמנם ויטעו ויקח ויתן את הערות שלקח הלוחו מארון עץ שהיו שם בתוך אהל משה והביא אותם אל המשכן ויקטר עליו קטורת סמים משה הקטיר עליו כל ימי המלואי ואעפ שלא אמר בצואה ותקטיר עליו קטורת סמים הכין זה משאר העבודות כולן שהרי צוה אותו בכאן שיסד הלחם ויעלה הנרות וכן ויעל עליו את העול ואת המנח משה הוא המעלה שכך נצטוו וזה אשר תעש על המזבח שיתחיל הוא לעשות כן כעברו כימי המלואים כי הצואות כלם שם על עבודת משה ואמר אחרי כן עולת תמיד לרורותיכם שיעשו כן הכהנים לרורות ולכך אמר בה בסדר פנחס עולת תמיד העשויה בהר סיני שהתחיל אותה משה שם והנה משה רבנו בכל העבודות הכהן הראשון ולפי הקטיר גם הקטורת ואולי בכלל ונתת את מזבח הזהב לקטור שתקטירנו עליו מיד ומה שאמר בצואה ונתת אותו לפני הכפרת והקטיר עליו אהרן קטורת סמים לחורות על ענינו מיום שהתחיל אהרן ככהונתו ולעולם שכך אמר ובהעלות אהרן את הנרות בין הערכים ואין הרבה אלא מיום זה ואילך כי בכאן צוה למשה בפירו והעלית את נרותיה ובפירוש רש"י ראיתי ויקטר עליו אהרן קטורת שחרית וערבית כמו שז' בבקר בבקר בהיטיבו את הנרות ובהעלות אהרן את הנרות בין הערב וגו' ולא ידעתי אם טעות טופרים ויכס הענן את אהל מועד ואמר כי הענן כסה את האהל מכל צד והוא מכוסה וטמון בו וכבוד השם מלא את המשכן כי תוכו מלא הכבוד כי הככו שוכן בתוך הענן תוך המשכ כענין שז' בהר סיני א הערפ אשר שם ה ואמר כי לא יכול משה לבא אל אהל מועד אפי' א הפת מפני שהענן היה מכסה אותו ולא היה רשאי לבא בתוך הענן ועוד כי המשכן מלא כבוד ואיך יכנס בו והטעם שלא יבא שם בלא וישות אבל יקראנו ויבא מתוך הענן כאשר עשה בהר סיני ויקח אל משה ביום השביעי מחוץ הענן ואמ' ויבא משה בתוך הענן ועלה כעבור שאמ' וירב ה' אלו מאהל מועד לא נכנס משה במשכן אבל קרא אותו מאהל מועד ועמד פתח האהל וירב אלו ורבו אמ' כתו אחר אומר ולא יכול משה לבא אל אהל מועד וכתו אחר אומ' וכבא משה אל אהל הכריע כי שכן עליו הענן כי לדעתם וכבא משה אל אהל מועד שיבא שם בלא קריאה מדעתו או מפני שאמר שם וישמע את הקול מדב אלו מעל הכפף נרא' להם שהיה משה עומד בתוך האהל לפני הכפף וכל עת היות כבוד ה' מלא את המשכן לא נכנס משה בתוכו ולכך יאמרו שהיה זה לאחר שנסתלק הענן כלומר שנסתלק מלכסות כל האהל כי לא היה זה רק כיום השמיני ברדת שם הכבוד והקריאה שאמ' ויקרא אל משה וירב ה' אלו מאהל מועד על דעתם קודם לכן היתה כאשר פירשתי למעלה ויתכן שהכתו שאמר פעם אחרת וכבוד ה' מלא את המשכן ירמוז אל הכבוד השוכן בקרבו והנה נשלם ספר הגאולה אשר ה' אלהי ישראל בא בו לכני ישראל עם קרבו הושיעו מיד שונאו וגאלו מיר אויבו ואליה יבא באלפי שנאן ורכב רבוא לתת לו תורת אמת להנחיל יש את אוהבו בנה בנה בית וכול לשכון שכינתו על כרובו ומקדש למקדש שהמלך במסכו וכרוך ה' חפץ שלום עבדו אשר ער הנה עורו לבא המחרש בעוריו בשיבו המשביע בתורתו רעבו ויניקו רבש וחלבו כי הכין כל לכבו ולשמו וכרך בקרו וערכו ברוך שאכלנו משלו וחיינו בטובו ברוך דיהב חילא לעבדיה גר אמתיה ברוך נותן ליעף כח ולאין אונים עצמה ירבה נעתק עלי עובדיה ומנשה ובנימין מרומא

חמו"ד [איטליא (רומא)], עובדיה ומנשה ובנימין מרומא, [קודם ר"ם]. פי' רמב"ן על התורה.

S. I. e. a. [Italia (Roma?)], Obadia, Manasse et Benjamin Romani, [ante 1480]. Moses Nachmanides, Perusch ha-Tora.

St. p. 1960, no. 6532, 48. Fr. p. 14, no. 48. Pr. 7341.

פירושי התורה לרבינו

הרב ר' משה בן נחמן ז"ל גירונדי

כשם הא' הגדול הגבו' והנורא אתחיל לכתוב פירושי התורה כאימח בראה ברתת
בויע כמורא מתפלל ומתורה כלב נרכה ונפש שבורת שואל סליחה מבקש מחילה ובפרה
בקירה בכריכה בהשתחוויה ער שיתפקקו כל חליות שכשו ייה ונפשי יודעת מאר ידועה

ספר בראשית סדר ויגש אליו סדר ואלה המשפטים

סדר אשה כי תוריע סדר תולדות יצחק סדר ויהי מקץ

רבותי ולבתם המדבר הגדול והנורא נחש שרף ועקרב וצמאון אשר אין מיס ולא חסרו דבר
ועל דרך האמת יאמר כי אותיותיו ומופתיו של משה היו פנים אל פנים כמו שפירשתי
ולכל היר החוקה קריעת ים סוף שנאמר בו וירא ישראל את היר הגדולה ולכל המורא
הגדול מעמד הר סיני שנאמר בו לנעבור תהיה יראתו על פניבסולפיכך הזכיר בלא שנעשו
לעיני כל ישראל שבכר הוכי כל הנעשה לפרע ולכל עבדיו ולכל ארצו ובסיפרי ולכל היר
החוקה זו מכת בכורות שנ בו כי ביר חוקה ישלחם ולכל המורא הגדול זו קריעת
ים סוף לא ולכל המורא הגדול זו מתן תורה ועל הדרך האמת היר החוקה
מדת הרין כלשון היתה עלי יר ה וכן כי יר ה עשתה זאת ולכן יאמרו כמשפט
כי יצאה בי יר ה והמורא הגדול מדת הרחמים בענין שכתו אותו תקרישו
והוא מיראבס ולזה מתכוונים בסיכרי במכת בכורות ובקריעת ים סוף
כי כתו גם לעשות לך שם תפארה ושעם אשר עשה משה שהבין
והרא זה לעיני כל העם כלשון את הנפש אשר עשו בחרן וימהר
לעשות אותו לעשות את יום השבת כי משה לא עשה היר
החוקה והמורא הגדול רק הכין אותם וכעבורו נעשו
לעיני כל ישראל ונשלמו חמשה הסברים האלה
אשר קצרה בהם חכמת אגור ואיתא ואלפי
ברכות והוראות לאל אשר גמלני
ברחמי ונרוכ חכדיו ויבא
אשר לכבי שוא והוא
למען שמו יואל
וכא לציון
גאל וכמהרה בימינו יעמד
מיכא לבנות

הבית והאריא ויתקיים מקרא שכתוב על ירי יחוקא וירעו הגוים כי אני ה' מקדש את ישראל
כהיות מקדשי בתוך לעולם וברוך ה' אלהי ישראל מן העולם ועד העולם אתה אל אמן ואמן

חמו"ד [איטליא (רומא?)], עובדיה ומנשה ובנימין מרומא, [קודם ר"ס], פי רמב"ן על התורה.

S. l. e. a. [Italia (Roma?)], Obadia, Manasse et Benjamin Romani, [ante 1480]. Moses Nachmanides, Perusch ha-Tora.

St. p. 1960, no. 6532, 48. Fr. p. 14, no. 48. Pr. 7341.

שנגמרה מלאכתו לחלח · כִּי יֵשְׁבוּ אֲחֵיהֶם שְׁחִיתָה לָחֵן יִשְׁכַּח אֶחָד
 בעולם פרט לאשת אחיו שלא היה בעולמו · יִחָדְרוּ חֲמִיּוּחֵיהֶם בְּנִחְלָח
 פרט לאחים מן האם · וְכֵן אֵין לוֹ עֵינֵי עֲלִיּוֹ אִם יֵשׁ לוֹ בֵּן אוֹ בַת
 אוֹ בֶן חֲבֵן אוֹ בֶן חֲבֵת אוֹ בַת חֲבֵת אוֹ בֶת חֲבֵן וְהָיָה חֲכָמָה גְּדוּלָּה
 אֲחִין הוּא מֵיבֵם אוֹתָהּ אֲשֶׁר תֵּלֵךְ פֶּרֶט לֵאלֻלוֹנִית · יָקוּם עַל שֵׁם
 אֲחִיו וְחַ שִׁיבֵם אֶת אִשְׁתּוֹ יִטּוֹל נִחְלָת חֲמַת בְּנִכְסֵי אָבִיו · וְלֹא יִמְחָח
 פֶּרֶט לֵאשֶׁת סָרִיס שְׁשֵׁמוֹ מַחֲוִי · חֲשֵׁעֶרָה כִּתְרָגוֹמוֹ לִתְרַע בֵּית דִּינָא
 וְעַמֵּר בַּעֲמִידָה · וְאָמַר בְּלִשׁוֹן חֲקֵדֶשׁ וְאָף הִיא רְבוּרָה בְּלִשׁוֹן הֲקֵדֶשׁ
 וִירְקָה בְּפָנָיו עַל גְּבִי קֶרֶקֶע · אֲשֶׁר לֹא יִבְנֶה מִכָּאן לְמִי שְׁחֵלֶץ לֹא
 יִחְוֹר וְיִיבֵם דְּלֹא כְּתִי אֲשֶׁר לֹא בִנָּה כִּיּוֹן שֶׁלֹּא בִנָּה שׁוֹב לֹא יִבְנֶה
 וְנִקְרָא שְׁמוֹ מִצּוּחַ עַל כָּל חֲעוּמֵרִין שֶׁם לּוֹמֵר חֲלוּץ חֲנַעַל · כִּי יִנְצוּ
 אֲנָשִׁים סוֹפֵן בְּאֵין לִירֵי מְכוּת כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר מִיר מִכְחוֹ אֵין שְׁלוֹם יוֹצֵא
 מִתַּחַת יְרֵי מִצּוּחַ · וְקִצְתָּה אֶת כָּפֶת מִמּוֹן דְּמִי כְּשֶׁתּוֹ הַכָּל לְפִי
 חֲמִיּוּשׁ וְהַמְתַּכִּישׁ אוֹ אֵינוֹ אֵלָּא וְקִצְתָּה מִמֶּשׁ · נֶאֱמַר כָּאֵן לֹא תַחֲסוּ
 וְנֶאֱמַר בְּעֵרִים לֹא תַחֲסוּ מִחַ לְחֵלֶן מִמּוֹן אֶחָד מִמּוֹן גְּדוּלָּה וְקִטְנָה
 גְּדוּלָּה שֶׁמִּכְחַשְׁתָּ אֶת חֲקִטְנָה שֶׁלֹּא יִחָא נּוֹטֵל בְּגִדוּלָּה וּמַחֲוִיר בְּקִטְנָה
 לֹא יִחָא לֶךְ אִם עֲשִׂיתָ כֵּן לֹא יִחָא לֶךְ כְּלוּם אֲכֵן וְאֲכֵן מִשְׁקָלוֹת אֲכֵן
 שְׁלֵמָה וְצִדִּיק אִם עֲשִׂיתָ כֵּן יִחָא לֶךְ מִמּוֹן חֲרֵבָה · וְכֹדֵר אֶת אֲשֶׁר עֲשָׂה
 לֶךְ אִם שְׁקֵרָה בְּמִדּוֹת הוּא דּוֹאֵג מִגִּירָה הָאֵיבִיב בְּרַכְתִּי מֵאֲזוּנֵי מִרְמָה
 תּוֹעֵבֶת ה' וְכֹתִיב בְּתִרְיָה כֹּא וְרוֹן רֵבָא קִלּוֹן אֲשֶׁר קִרְדִּי לִשׁוֹן מִקְרָה
 לִשׁוֹן קִרִי וְטוֹמָאחַ שְׁחִיחַ מִשְׁמָא אוֹתָךְ בְּמִשְׁכָּב וְכוּ' · דִּאֵל לִשׁוֹן קוֹדֵר
 וְחוּם צִינָנֶךְ וְחִפְסִירֶךְ מִרְתִּיחָתְךָ שְׁחִיחַ חֲאוּמוֹת יִרְאָן לְחֵלֶחֶם בְּכֵם
 וְכֹא וְחִרְאָח מִקּוּם לְחִבְרוֹ מִשְׁלָלָא מִכְּשִׁי רֹתַחַת שְׁאֵין כָּל בְּרִיחַ
 יִכְלֹחַ לִירֵד כֹּחַ בֹּא בֶן בְּלִיעֵל אַחֵר וְקִפְץ וִירֵד לְתוֹכֵי אֶעֱפֵי שְׁנִכּוֹת חֲקֵר
 אוֹתָהּ בְּפָנֵי אַחֲרִים וְלֹנֵב כֶּךָ מִכַּת וְנֵב חֲתָךְ מִלּוֹת חֲזָק לְשִׁמִּים כָּל
 חֲנֻשָּׁלִים חֲסֵרֵי כֹחַ מִחֲמַת חֲחֻטָּאִים שְׁחִיחַ חֲעֵנֶן פּוֹלֵטִים · וְאֵתָה
 עִיָּה וְיָגַע · בְּצִמָּא דְּכֹתִיב וְיִצְמָא שֵׁם חֲעֵם לְמִים וְכֹתִיב וְיִבָּא עֲמֵלֶךְ
 וְלֹא יֵדָא עֲמֵלֶךְ אֲחִים מִלְּחָרֶע לֶךְ · תִּמְחָח אֶת זִכְרֵי עֲמֵלֶךְ מֵאִישׁ
 וְעַד אִשָּׁה מִעוֹלָל וְעַד יוֹנֵק מִשּׁוֹר וְעַד שֶׁהָ שֶׁלֹּא יִחָא שֵׁם עֲמֵלֶךְ נֹכַח
 לּוֹמֵר אֶפִּילוֹ עַל חֲבַחְמָה לּוֹמֵר בַּחְמָח וְזוֹ מִעֲמֵלֶךְ הִיא
 חֲסֵלֶת פֶּרֶשׁ כִּי תִצָּא

וְהָיָה כִּי תִבָּא וִירְשֶׁתָּה וְיִשְׁכַּת בָּהּ מִגִּירָה שֶׁלֹּא
 נִתְחַיֵּיט בְּכַוּדִּים עַד שְׁכַבְשׁוּ

וְיָחִי מִקֵּץ פִּינָחַס בֶּן אֱלֵעָזָר וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים

וְיָגֵשׁ אֵלָיו יְהוֹרָה אֵלֶּה תוֹלְדוֹת יִצְחָק

חמו"ד ושהמ"ד [איטליא (רומא)], עובדיה ומנשה ובנימין מרומא, קודם ר"ב, פירש"י על התורה.

S. l. c. a. e. t. [Italia (Roma?), Obadia, Manasse et Beniamin Romani?, ante 1480]. Salomo Isaki, Perusch ha-Tora. St. p. 2342, no. 6927, 2.

Fr. p. 15, no. 54. Pr. 7345.

אני כותב מעשיהן יחד האפור היה עשוי כמין סינר של נשים רוכבות
 סוסים וחוגרו מאחריו כנגר לבו למטח מאציליו רחבו כנגר רחבו
 שלאדם ויותר ומגיע עד עקביו והחשב מהובר בראשו על פני רחבו
 מעשה אורג ומאריך לכאן ולכאן כרי לחקיק ולחגור בו והכתפות
 מחוברות בחשב אחת לימין ואחת לשמאל מאחרי הכהן לשני קצות
 רחבו של סינר וכשווקפן עומדות לו על כ כתפיו והן כמין כ רצועות
 אחרות עשויות ממין האפור ארוכו כרי שיעור לוקפן אצל צוארו
 מכאן ומכאן ונקפלות לפניו למטה מכתפיו מעט ואבני שהם
 קבועות בהן אחת על כתף ימין ואחת על כתף שמאל
 והמשבצות נתונות בראשיהן לפני כתפיו ושתי שרשרות
 זחב תחובות בכ טבעות שיבשן בשתי קצות רחבו
 חליון אחת לימין ואחת לשמאל ושתי ראשי
 השרשרות תקועין במשבצות לימין וכן שני
 ראשי שרשרות השמאל תקועין במשבצת
 שבכתף השמאל נמצא החשן תלוי
 במשבצת האפור על לבו
 מלפניו ועוד כ טבעות
 בכ קצות החשן
 בתחתיתו
 ובנגרף
 כ
 טבעות
 בכ קצות האפור
 מלמטה בראשו התחתון
 המחובר בחשן טבעת חשן מול
 טבעת האפור טובכין זה על זה ומרכסן
 כפתיל תכלת תחוב בטבעת האפור וחשן שיחא
 החשן רבוק לחשב האפור ולא יהא נר ונברל חולך
 וחוזר וכתבתי אני מעשיהן כמו שכתו כאן למען ירוץ קורא
 בו וכמו בן כתובין
 מלמעלה בתוך
 הפרשה
 נשלם ספר ואלה שמות תהלה ליוצר נשמות וזה ספר שלישי

וגבורות

שבמדבר חגדול וחנודא לעיני כל ישראל שנשאו לבו לטבר הלוחות
 לעיניהם שנאמר ואשכרם לעיניכם והסכימח רעת הקבל לדעתו
 שנ אשר שכרת ישר כחך ששגרת אשרי תלמיד שרבו מודה לו
 חסדת פרשת וזאת חכמתו וכו נגמדה המלאכה שבה לא רם ונשא

תמו"ד ושהמ"ד [איסליא (רומא)], עיבדיה ומנשה ובנימין מרומא? קודם ר"ם]. פירש"י על התורה.

S. l. e. a. e. t. [Italia (Roma?), Obadia, Manasse et Benjamin Romani?, ante 1480]. Salomo Isaki, Perusch ha-Tora. St. p. 2342, no. 6927, 2.

Fr. p. 15, no. 54. Pr. 7545.

פי דניאל לוי בן גרשום פה נתחיל ונסיים

בשנת שלש

למלכות יהויקים עד בלשצר
מלכא רל אחר
שעברו שלש שנים למלכות

יהויקים ונכנסה השנה הרביעית כי כן כתוב בספר ירמיה
כי השנה הרביעי ליהויקים היא השנה ראשון לנבוכדנצר
ורבים כמו זה בספר מלכים כמו שיארנו שם ואז
הגלה אותו נבוכדנצר ואסר אותו בנחושתיים כמו שזכר
בספר דברי הימים ולקח מקצת כלי בית האלהים ואחר זה
שכ לירושלים למלכותו ועבר מלך בבל שלש שנים כמו
שזכר בספר מלכים ואחר זה מרד בו וכאשר שלמו אחר
עשר שנים בא נבוכדנצר והיה מגלה אותו וירמה שמת
בדרך ולא נקבר והיתה נבלתו לקרח כלילה ולחורב כיום
כי כן נתנבא ירמיה ומה שאמר עליו סחוב והשלך למעלה
מהלאה לשערי ירושלים הוא להעיד על חזק הוצאתם אותו
מירושלם באו סחבוהו והשליכוהו וירמה שלא הרגו נבוכד
נצר כי בכר נאמר עליו בספר מלכים וישבכ יהויקים עם
אבותיו ואז הרגוהו היה מספר זה ולואת הסכה מלך אחריו
יהויכין בנו עד ששכ נבוכדנצר עליו והגלהו בהגלותו אותו
אכיו זיתן ה' כידו את יהויקים מלך יהודה וגו' ידוע כי
בכר גלו שם אז דניאל חנניה מישא ועזריה כמו שסיפר בזה
המקום ולזה אמר על יהויקים והאנשים אשר גלו עמו ויביאם
ארץ שנער בית אלהיו רל שכבר הביא אלה הגולים לארץ
בבל ששם בית אלהיו ואולם הכלים הביא בית אלהיו והנה
אמר בספר דברי הימים שכבר נתנם בהיכלו כבכל וירמה
שהיכלו היה בית אוצר אלהיו ויאמר המלך לאשפנו רכ
סריסיו רל שכבר אמר לאשפנו גדול סריסיו שיביא אליו

ואתה דניאל

סתום וחתום הרברים שלא תוסיף
להם ביאור על מה שזכר וחתום

בזה האופן זה הספור שישאר סתום וחתום עד עת קץ
ישוטטו רבים להבין אלו הדברים ותראה הרעת אז ואז יודע
פירוש אלה הדברים עד שהמתחרשים אז יישירו לעמוד

חמ"ד ושהמ"ד [אימליא (רומא)], עובדיה ומנשה ובנימין מרומא, קודם ר"ם]. פי רלב"ג על דניאל.

S. l. e. a. e. t. [Italia (Roma?), Obadia, Manasse et Benjamin Romani?, ante 1480]. Levi b. Gerson, Perusch Daniël. St. p. 1614, no. 6138, 19.

Fr. p. 12, no. 35. Pr. 7452.

מדכחא דם וין ומים ושמן חרם נזרק וחמים מתנסך וכן חיין והשמן קרב עם הקמצים
בית חלק כפר אם להם חממונה כגמ בא לו אצל פרו ובסיפ על
 ירך חמונה צפנה אבל מבית החילפות ולפנים פי' ואותו כלפי דרום נקרא
 בית החילפות ששם מצניעין סכיניהן וחכל מורין שדרום הוא ופסול לגבי שחישת חטאת
בית חץ בית החצים בכלים כפ' יז פי' קוקורא **בית יר**
 כפר כמה אשה כגמ ובמזיך שחתקניה לנריתה עשתה לו בית
 יר מהו פי' בית יר שעשתה לירה כרי שתכסה אותה כרי שתרכיק מוך לנרתח ולא תגע בו
 ולא תטנה בו **בית יר** אונקלי כסו גמ' דהקורא את המגלה עומר פי'
 אצילי ידיו **בית כסא** כפר מי שמתו כגמ' היה עומר כתפלה לא שנו אלא
 בית כסא קבוע פי' מקום שחוכן לבני אדם להפנות בו גרולים וכל שכן לחשתנה מדרון
 מקום שהמים נמשכין ויורדין ואינן נקוין ולא נבלעין במקומן **בית כסא עראי**
 מקום שנורמן לאדם כהליכתו כדרך ונפנה או חשתן מים בו
 חני בתי כסא דפרסאי כסתומין דמו ובגמ' דמי שמתו בסופו פי' שעשו חסירות בקרקע
 עמוקות שיורדת ציאה לתוכן **בית כפרת** כד' מירות ואחר לאחורי
 בית הכפרת פי' אחר שומר היה אחורי בית קורש חקדשים ששם ארון
 וכפורת **בית לגין** בכלים כפר' יז כל כלי עץ בית הלגין ובית חסיות
 אלפ' שלא ניקב מבפנים סמא שכן מקיימין פי' תיק של כלי חרש לגינן מלשון לוג שמן
בית מים כמגלה כפר בני העיר וחכמ' אומ' מנכרין אותו ממכר שלם חוד
 מארבעה דברים למרחץ ולבורסקי לטבילת ולכית המים פי' בית
 שמיחדין לחשתן **בית נגר** בכלים כפר' יז בית הנגר ובית חמנעול
 ומקום המזוזת **בית סאה** ככלאים כפר' ז כנופל לבית סאה וכפר' ז
 בעירובין ר' יהודה אומ' עד בית סאתים פי' מקום שראוי לזרוע בו סאה נקרא בית
 סאה לזרוע בו סאתים נקרא בית סאתים והוי חמשה אלפי גרמידי בת ברייתא
 דילפינן מחצר המשכן דהויא ה' אלפי גרמידי דכתיב ארך החצר מאה
 באמה ורוחב חמשים כחמשים חמשים פעמים מאה הוי חמשה אלפי גרמידי
בית שאור כפר כל שעח כס' גמ' חמץ שלנכרי כל הכלים שנשתמש בהן חמץ
 בצונן משתמש בהן מצה בלא הגעלה דכיון דצונן הוא לא בלע חוץ מכית
 שאור כלי שעושין בו שאור לחמץ חעיסה כיון דחרירה הוא ברותה ובלע ואין משתמש בו
 מצה אלא בהגעלה **ובית הרוסת** כלי שעושין בו כל חשנה חומץ וציר כרי ללפות
 בו פת ומחמת חריפות בלע הכלי ואין משתמש בו מצה אלא בהגעלה
 ובכלים כפ' ח' תנור בית שאור מוקף צמיד פתיל פי' כלי חרש עשוי להניח בו שאור והוא
 צמיד פתיל **ביתסין** כראש גמל רח שרצים שאל אחר ביתסין את ר' יהושע
 חגורסי מניין שאין כותבין תפילין אלא על גבי ער בהמה טהורה ובראש גמ'
 דר' ישמעאל נמנחות שהיו בית סין או עצרת אחר שבת פי' בית סין תלמידי ביתוס ומפורש
 באבות דר' נתן ז' תלמידים היו לו לאנטיגנ' איש סוכו ושמו צדוק ובייתוס ושנה להם אל
 תחיו כעבדים המשמשיין את הרב על מנת לקבל פרס וכו' הלכו ושנו לתלמידיהם ולתלמידי
 תלמידיהם ולא אמרו פירוש עמדו ודקדקו אחריהן אמרו אילו היו יודעין אבותי שתחת
 חמתים ומתן שכרן של צדיקים בעולם חבא לא היו שונין כך עמדו ופירשו מן התורה ואמ'
 מסורת ביד פרושים לצער עצמן בעולם הזה ולעולם הבא אין להם שכר ויצאו מהן ז'
 משפחות רעות צדוקין וביתוסון ונקראו צדוקין לשם צדוק ביתוסין לשום ביתוס
בית עלייה ברא גמ' דסנהדרין ושפשתם צדק בין איש ובין אחיו ובין גרו אב'
 רב יהודה אפי' בין בית לעליה פי' צריך הדין להיות בקי במשפט
 חפסדת העליה על חכית כמה הוא כמה שידין כמה יש לבעל העליה בתחתון כמפור' בפ' ז'
 הבית והעליה ר' נתן אומ' בעל הקרקע נוטל ז' חלקים ובעל העליה נוטל שליש קסבר כמה
 מפסדי עליה לבית תולתא תולתא בעי למישקל ובין גרו אב' רב יהודה בין תנור לכירים

חמו"ד ושהמ"ד [איטליא (רומא)?] עובדיה ומנשה ובנימין מרומא? קודם ר"ם]. ר' נתן ב"ר יחיאל, ס' הערך.

S. l. e. a. e. t. [Italia (Roma?), Obadia, Manasse et Beniamin Romani?, ante 1480]. Natan b. Jechiel, Aruch. St. p. 2040, no. 6632, 1.

Fr. p. 15, no. 51. Pr. 7342.

נשלם ערך צרי אהל ערך קוח

נשלם ערך יין אהל ערך חת

חמו"ד ושהמ"ד [איטליא (רומא)], "עובדיה ומנשה ובנימין מרומא", קדם ר"ם. ר' נתן ב"ר יחיאל, ס' הערך.

S. l. e. a. e. t. [Italia (Roma?), Obadia, Manasse et Benjamin Romani?, ante 1480]. Natan b. Jechiël, Aruch. St. p. 2040, no. 6632, 1.

Fr. p. 15, no. 51. Pr. 7342.

A 23, 2

וכתב וכבר אמר כי הוא שמעיה בן דליה וקראו נועריה בעבור אמרו לו נועד אל בית האחים וזה לא יתכן בלשון לעשות הנקבה וכן והוכר נקבה וכבר כתבנו מקצת מן הרומים וכן בחלק הרקדוק כתבנו רעיתנו בהם שם ונועריה היתה אשה נביאת שקר שכרה סגבלט וטוביה לחפחיר נחמיה וכן שכן נביאי שקר אחרים לחפחירו כמו שאמר וליתר הנביאים אשר מיראים אותי והנפעל ממנו יקם ה את רברך אשר נבאת ונכתב ביד מדוע נבאת בשם ה ונבאתי כאשר צויתי על יד אסף הניבא ולעיתים רחוקות הוא נבא בן אדם הנבא אל נביאי ישראל הנבאים בקמץ ושאר נבאים הנבאים בשוא אשר שלחו ה להנבא הנבא בן אדם והמקור בתוספת תח איש מחזיקו בהנבאותו ובא הענין הזה בלשון נפעל לפי שעניינו קיבול הנבואה מהא ולרברך בה אל השלוח אלי יחיר או רבים והחתפעל וחמה מתנבאים ויתנבאו ער לעלות המנחה הנבאו בבעל משפטו התנבאו וכן והנבאתי כאשר משפטו התנבאתי המתנבאות מלכה ויתנבא בתוך הבית תרגום ואישתשי בגו ביתא ובאח מלת וחתנבית עמם על דרך בעלי החא וכן ויכל מהתנבאות **נבא** לא יוכלו לנבוח צעקת חלבים תקרא נביחה **נבט** ונבט לארץ הנון שרש וחוא פעל עבר מהרגוש ויא שהוא נפעל וכבר אחד לא חביט און ביעקב והביטו אחרי משה והבטת צר מעון הבט נא חשמימה אל חביט אחריו המביט לארץ ותרעד וחבי אל עמל לא תוכל מהביט אל האחים ומקור אחר בצרי חבט ימין וראת והשם הנח כח מבטני מכוש מבטם בפתיח חמם ועקרון כי הוביש מבטח המם בסגול עניינם ענין החשגחה **נבל** נבל ציץ פעל עבר בפלס יבש חציר אכלה נבלה ארץ נבל תבול נבל עלה מגפן וציץ נבל צבי תפארתו והיתה ציצת נובל ונבלת מתאנה וחתאר וחעלה נבל כאלה נובלת עליה פי נקראת האלה נובלת לפי שעלה נובלים ופי נובלת מצר עליה ועל זה הדרך מגלחי וכן שזקנס מגולח וקרועי בגדים שבגדיהם קרועים וכן חגור כלי מלחמה שמותניהם חגורים בכלי מלחמה וכן וחלקה אשר לא תמסיר עליה תיבש שייבש עשבה וכן העיר היוצאת אליה כי אנשי העיר הם היוצאים וכן ותבא העיר במצור ואם לא תשלים עמך ועשתה עמך מלחמה והרומים להם והכבר ונבל כעלה כלנו בא הקמץ תמורת חרגש כמו שבא גב ויור יעקב נזיר משפטים ויור ונבל כדגש עץ הפע ועיקר וינור וינבל או יחיה מבנין נפעל ועיקרו ונבלל ובהערר נון השרש חטלה תנועתה על נון הנוט כמשפ כלם ענין נפילה ומוח נק לאדם הפחות והנפול נבל כי נבל נבלת ירב כאחר הנבלים כרבר אחת הנבלות ענין הכל נפילה ויריחה וזמן הענין חזה אם נבלת בהתנשא ופי הפסוק אם נפלת מגרולתך חיה בהתכבר והתנשא שלא תשאל את הנבלים ומאנשים שאינם ראויים לשאלתך כלל הוקד נפשך אעפ שנפלת כמו שהיית יקר קודם לכן וחל משאול אנשים שאינם ראויים ומעשות רברים חמוגנים לך וזהו שאמר ואם זמות יר לפה כלל אפי אם חשכת לשאול שים יר לפה שלא לשאל ושלא לעשות דבר שאינו ראוי לך לעשות ומוח עיר לבלתי עשות עמכם נבלה כלל דבר בעור ומגונה וכן נבלת שקוציהם בעור גילוליהם ומא אגלת את נבלותה ונבלותיך אגלה וחבר אל תנבל כסא כבודך כלל אל תפחיתו ואל תוריתו וינבל צור ישועתו הורידתו מגרולתו לפי מחשבתו ולפי מעשיו וחלכתי עליך שקוצים ונבלתיך כלל אשימך בעורח ומגונה או פי כנבלח חמושלכת ומוח נקרא חגויה המתח הנופלת נבלח חלב נבלה נבלתי יקומון פי עם נבלתי יקומון מתוך ומא או בנבלת חיה טמאה לא תלין נבלתי על העץ או הם משקל אחר ופעם ישתנה ופעם לא ישתנה כמו שכתבנו בחלק הרקדוק בשער השמות וכן נא בלשון נפילה על חגויה המתח ויסר לדאות מפלת האדיה אכ נבלה היא מענין מפלה נבל ימלא יין ואחר נושא נבל יין בשש נקודות ויש ספרים בחמש נקודות פי נאר העור או כר היצר כי כן כתוב ושכרה בשב נבל יוצרים ונבליהם ינפצו לנבל חדש נבל ותוף נבלל וכנור נבלל עשור בחמש נקודות אבל בבלי נבל סגול וחמסורת עלי לית סגול וחר וזיה כנור ונבל עלי עשור ועלי נבל

והגוהח קרח הזיין המוחץ

ומלח לצרך הקרבנות יתנו אשר לא כתוב בו מרח יתנו כל חצורך יתעביר ארדורא
יעשה בוריוות הן למות הן לשרושי אם למיתה שיחרג או לעקרו מן העולם הוא ובניו
הן לענוש נכסין ולאסורין או לענשו ממזן או לאסרו בכית הסחר

ברוך ה אלהי אבותינו אשר נתן בזאת בלב חמלך לפאר
את בית ה אשר בירושלים יובנו חל לראות בבניין החרא חברים
עם כל ישראל בעגלא ובומן קריב אמן אמן

נשלם ספר המכלל תהלח לאל המהולל

ברוך נותן ליעקב כח ולאין אונים עצמה
ירכה אמן ואמן נצח סלה

טצו מנחג תקון חגט לרשבא ול לחמיר ברברי חבל ברי שלא יבא בית דין ויפסלנו

נחגו לכתוב חגט ביב שטות במנין גט וכן נחגו
לעשות הקלה שכותבין בו חגט ארבי יתר על רחבו
וצרי שיחא הקלה וחריו משל בעל וצריך שיחתין
הקלה שכותבין בו חגט קורם כתיבתו כרי שלא
יצטרך לחתוך ממנו כלום לאחר שיכתוב חגט
וצריך שלא יניח חלק כלל בראש חשטין ולא
בסופן כרי שלא יוכל ארם לחוסיף שום אות לא
בראש חשטין ולא בסופן וצריך שיכתוב כל חגט
חוץ מברת משח וישראל ביא שטין וכרת משח
וישראל לברו בשיטת חלב ויחתמו ערי חגט באותה
שיטח עצמח וצריך הבעל לאמר לסופר כתוב לי
גט לאשתי פלוניתא וכן יאמר לעדים חתמו גט
לשם אשתי פלונית וצריך לחזר שלא יחא חסופר
אחר מערי חתימה אלא אחד כתב ושנים אחרים
חותמים וצריך שיבטל הבעל קורם כתיבת חגט
כל מזרעא שמסר על חגט ויאמר בן בפני עדים
הריני מבטל כל מזרעא שמסרתי על גט זה וכן אני
מבטל כל דבר שיגרום בטול לגט זה וכן אני מעיר

פרץ תיו עוד תטו הקובר שלה חשורה

חמו"ד ושהמ"ד [אימליא (רומא)], קודם ר"ם. ר' שלמה נ' אדרת, תשובות שאלות.

S. l. e. a. c. t. [Italia (Roma?), ante 1480]. Salomo Ibn Adret, Teschubot Scha'alot. St. p. 2272, no. 6891, 24. Fr. p. 15, no. 52. Pr. 7433.

מאימתי קורין את שמע
בערבין ימשה
טהנהני נכנסו לאכול בתרומת
בכהני שנטמאו וטבלו והעדיב
סומן והגע עתם לאכול בתר
בתרומה: עד סוף האשמורת ה
הראשונה שלים הלילה כדמשה
בגמר ומשם ואילך עבר זמן
דלא מקרי תו זמן סביבה דלא
קרינן ביה בסכך ומקרי הכי
כמו לאו זמן סביבה הוא לפיכ
הקורא קודם לכן לא יבא ידו ח
חובתו אס כן למה קורין אות
בכה כדי לעמוד בתפלה מתוך
דברי תורה והכי תני בבביתא
בברכו ירושלמי ולפיכך חובה
עלינו לקרות משתחן ובקרי
פי' ראשו שאר קורא על מטען
יבא: עד שיעלה עמוד השחר
סכל הלילה קרינן זמן סביבה:

הקטר חלבי ואבריו של קרבנו שזרק דמן ביום : מצות
לעלות כל הלילה ואין נפסלו בלינה עד שיעלה עמוד השחר
והן למטה מן המזבח דכתי' לא ילין לבקר : חלבוס של כל
קרבנו אבריו של עולה: כל הנאכלי ליום אחד כגון חטאת
ואסם וכבשי עצרת ומנחן ותודה: מצותן חזון אכילתן עד
שיעלה עמוד השחר והוא מביאן להיות כותר וכת' בתור לא
יניח ממנו עד בקר וכלס מתורה ילמדו: אס למה אמר חכ
חכמי עד חנות בקט ובאכילת קדשו: כדי להרחי' אדם מן
סעבירה ואסורין באכילה קודם זמנן כדי שלא יבא לאכול
לאחר עמוד השחר ויתחייב כרת : וכן בקט לארץ את האדם
שלא יאמר לו עד שיהיה וכתבך כך יעלה עמוד השחר ועבר
לו הזמן והקטר חלבוס דקטני הכא לא אמרנו בו חכמי עד
חנות כלל ולא נקט לכו הא לא להדיע שכל דבר הנוהג
בלינה כשר כל הלילה והכי נמי תנן בפס' דמגלה כל הליל
כשר לקצירת העומר ולהקטר חלבי ואבריו : גז' היכא

קורי את שמע בערבי' משעה שהכהני'
נכנסים לאכול בתרומתן : עד סוף הא
האשמורת הראשונה : דבריר' איעזר
וחכמי אום עד חצות רבן גמליא אום
עד שיעלה עמוד השחר : מעשה
ובאו בנו מבית המשתה אמרו לו לא
קרינו את שמע : אמ' להם אם לא עלה
עמוד השחר חייבין אתם לקרות : ולא
זו בלכד אמרו לאכל מה שאמ' חכמי
עד חצות מצותו עד שיעלה עמוד הש
השחר : הקטר חלבי ואבריו מצותן עד
שיעלה עמו השחר : וכל הנאכלי ליום
אחד מצותן עד שיעלה עמוד השחר
אכ' למה אמרו חכמים עד חצות כדי ל
להרחיק אדם מן העבירה :

מאימתי קורין וכו' פי' רס'
ואנו היכי קרינן
מבעוד יום ואין אנו מתעניין
לצאת הככב' כדמשה בגז' : על
כן פי' רס' שקט שכל המטה עי
עיקר' והוא לאחר צאת הככב'
והכי אית' בירן אס קרא קודם
לכן לא יבא ואס למה אנו מתע
מתפללין קט בכה כדי לעמוד
בתפלה מתוך דברי תורה תינן
לפי' והלא אין העולם רגילין ל
לקרות סומן לפיכך אלא פרט'
ראשונה נחכ' ב' פרטין היה לו ל
לקרות ועד דנריך לבדך בקט
שנים לסביבה נשתי' לאחריה כע
בערבי' ועוד דאית' קט סמו'
למטה אינו אלא כבטי' המזיק'
כדאל' בסמוך ואס תח' הוא אי
אינו צריך ועד דאס פסקי' כר'
יהנוס כן לוי דאח' תפלו באחכ'

תקנוס פי' באמצע ב' פני קט בין קט של שחרית ובין קט
של ערבית ואנו קל כר' יוחנן דאח' לקמן אחינו כן העה זה
הסומן גאולה של ערבי' לתפילה לכן פרט' דאדרב' קט של
ב' הכנס' עיקר' נאח' הוא אנו קורין ככ' מבעוד יום ויל' דקל
כר' יהודה דאח' פ' תפלת השחר דזמן תפלת מנחה עד פלב
המנחה דהינו יא טעו פחו רביע' ומיד כסוכלה זמן המנחה
מתחיל זמן ערבי' ואס' הוא אנו מתפללי' תפלת מנח' סמו'
למנחה ואס' לאחר פלב המנחה : ול' דקל כרבנן דאח' זמן
תפלת המנחה עד הערבי' נאח' לקמן השת' דלא אית' תלכתא
לא כמר ולא כמר דעבר כמר עכד ודע כמר עכד : מית
קט' דהוי כתרי חומרי דסתין אהדדי מהו מאחז טעם א'
אנו מתפללין ערבי' מיד לאחר פלב המנחה משו דקל דשעת
המנח' כלה אדבריו ר' יהוד' : נמי הני זמן ערבי' : נכוח התפל'
עצמה לא קל כר' יהודה אלא כרבנן : על כן אומר ר' דודאי
קט של בית הכנסת עיקר' ואנו מתפללי' ערבי' מבעוד יום
סל כהני תנאי דגז' דאח' משע שקדס היו' ונס' משע' טכני
ומסת' גז' היה קורא קט מכל אות' הראוי משמע דאית' קט של כה' הוא עיקר' והא דקאח' בירושלמי למה הני קורין ככה וכן
אות' דת' שהיו רגילין לקרוא קט קודם תפלת כר' שהיו רגילין לומר אשור תפלה נאיתו קט אינו אלא לעמוד בתפלה מתוך דברי
תורה ומכאן נראה מי שקורא קט על מטען שאין לבדך : ונס' אינו צריך לקרות אלא פרט' ראשונה : גז' א ב

שונצין, יהושע שלמה בן ישראל נתן איש שונצין, כ' סבת רמ"ד. תלמוד בבלי, מס' ברכות עם פירש"י, תוספות, פסקי תוס', פי' המשניות להרמב"ם ומרדכי.

Soncino, Josua Salomo b. Israel Natan Soncino, 19. Dec. 1483. Talmud Babyl., Berachot cum. Sal. Isaki Comm., Tosafot, Piske Tosafot,

Maimon., Mardochoi. St. p. 244, no. 1567. Fr. p. 15, no. 55. Pr. 7292.

כי פרים סודרא על רישיה וזה לכל כובע ולכל כסוי
דחזקא כספאנה אבל אם אינו נהנה כגון כספאנה
סוכב על חזקתו לא יכרך וזו חלבים ערומים ולא ברכין
כיוצא בהן כיון שלא נהנה כדמסמך בפך דתגלה גבי מי
שלא ראה תאורות חזיוני דכע
בעי טיהנה מן האורה

אשר קדשנו בתנותיו ונכונ
להניח תפילין כיון דת
דתחלת הנחתו בדיוע יס לג לב
לכרך להניח אבל כפל ראש מ
מכרך על מצות ולא להניח מ
סכבר התחיל והניח אחר מהס
וכפ' הקומץ את לא סח מבר
אחת סח מכרך שתיס פה דעל
סתי תפילין קאל דמכרך בר
ברכה אחת על שתיס כלל סח
בינתיס דחזקא לומר דלא הוצ
הוצרכו כ ברכות דלהניח ועל
מצות חלל כססס ועבר עבירה
וכך פי רש דעל סל ראש סה
גמר מצוה ועקרה דיש בה ד
בתיס ומן מכרך על מצות
אבל סח חזר ומכרך שתיס ע
על סל ראש וכן כסמוטא רבה
דנאנוי דלפי רתגבי סח מבר
שתיס ולפי אם יניח סל ראש
לכר דחז מעכבין זה את זה
מכרך שתי על סל ראש כלכר
ומה שלא חזר התלמן על סל
ראש כלכר מכרך שתיס לפי ש
סלין כלל רגילות להניח זה כ
כלל זה דתפילין כי בר חכר
סכיוי וכן פי רש בתנותיו
וכן רבי אלחנן כסדר תקון ת
תפלה שלו כתב כן

כי פרים סודרא על רישיה לים ברוך
עושר ישראל בתפארה כי מעטף בצי
בציצית לים ברוך אשר קדשנו במצ
במצותיו וצונו להתעטף בציצית כי
מנה תפילין אדרעיה לים ברוך אק
במצותיו וצונו להמח תפילין ארישיה
לים אקכו על מצות תפילין כי משי
ידיה לים ברוך אשר קדשנו במצותיו
וצונו על נסילת ידים כי משי אפיה
לים ברו המעביר שינה מעיג ותנום
מעפעפי והיה רצון מלפנך ה אלהי ש
שחרגילם בתורה ודבקם במצות ואל
תביאם לא ידיו חטא ולא לידיו גסיון
ולא לידיו בזיון וכוף את יצרי להשת
להשתעבר לך ורחקם מאדם רע וכוה
ומחבר רע ודבקם ביצר טוב ובחבר טוב כעולמך ותנמ היום וכל
לחן ולחסד ולרחמים בעימך ובעימך כל רואי ותגמלם חסדים טובים
באי גומל חסדים טובים לעמו ישראל חייב אדם לכרך כו
מאי חייב לברך על הרעה כשם שמכרך על הטובה אלים כשם
שמכרך על הטובה הטוב והמטיב כך מכרך על הרע הטוב והמטיב
וחתן על בשורות טובות אומ הטוב והמטיב ועל בשורות רעות
אומ ברוך דין האמת אמ רבא לא נצרכא אלא לקבולינהו בשמחה
אמר אחא משום ר' לוי מאי קראה חסד ומשפט אשירה לך ה
אזמרה אם חסד אשירה ואם משפט אשירה ר' שמואל בר נחמני
אם מהכ בה אהלל דבר בלאים אהלל דבר בה אהלל דבר זו מרה
טובה בלאים אהלל דבר זו מדת פורענות ר' תנחום אמר מהכא

בוס ישועות אשא ובשם האקרא צרה ויגון אמצא ובשם האקרא ורבנן אמרי מהכא ה נתן וה
לקח יהי שם ה מבורך אמ רב הונא אם רב משום ר' מאיר וכן תנא משמיה דר עקיבא לעול
יהא אדם רגיל לום כל דעביד רחמן לטב עביד כי הא דר עקיבא חיה קא אויל בארתא מטא ל
להחיא מתא בעא אושפיזא לא יחבי ליה אם כל דעביד רחמן לטב עביד אול וכת בדברא וזהוה
בהריה תרגנולא וחמרא ושרגא אתא ויקא כבייה לשרגא אתא שוגרא אכליה לתרגנולא אתא
אריא אכליה לחמרא אם כל דעביד רחמן לטב ביה בליליא אתא גייסא שבייה למתא אמר להו
לאו אמרי לכו כל טעסה הקבה הכל לטובה ואם רב הונא אם רב משום ר' מאיר לעולם יהיו
דבריו של אדם מועטין לפי הקבה שנ אל תכהל על פיך ולכך אימור לחוצי דבר לפני האקים
כי האלים בשמים ואתה על הארץ עלכן יהיו דברך מעטים דרש רבנחמן בר רב חסדא
מאי רבתי ויצר ה אלים את האדם בשני יודין שני יצרים ברא הקבה אחד יצר טוב ואחד יצר רע
מתקף להרב נחמן בר יצחק לא מעתה בחמה דלא כתי בה ויצר לית לה יצרא והא קא חזינו
דמוקא ונשכא ובעטא לא כדר שמעון בן פזי ראם ר' שמעון בן פזי אי לי מיצרי ואוי לי מיצרי
אי גמי כדר ירמיה בן אעזר דאם ר' ירמיה בן אעזר דו פרצופים ברא הקבה באדם הראשון שנ
אחור וקדם צרתני ויבן

הכי גר' אלימא כסס מתכרך על הטובה הטוב והמטיב
כך מכרך על הרעה הטוב והמטיב והתן על כסמית טו
טובות הטוב והמטיב ועל שמות רעות אומ ברוך דין ה
האמת לקבולינהו בשמחה מכרך על מדת פורענו כלל
פסל: אלקים לסון דין: כיון
ער האלקים יבא דבר סנייה:
וכתב דברא: ולן כסדה: הנה
בהדי תרגנולא לקיננו משנתנו
הכל לטובה אילו היה כר דל
לנוק חיו הגוים חזין אחי ויא
נאלו היה החומר נוער או תר
תרנגול קרא היה הגוים בא ו
נפוכה אחי: הא קא חזין דיון
דחזקא שמוקת: אחי לי תיזרי
אם אלקי אחי יצרי ואם לא אלק
אחריי אחי לי תיזרי חזינעני כ
בהרהורים: דו פרצופין: סני
ערצופין: בראו תחלה: אחד מל
תלפניו ואחד מאחריי ונלחו ל
לפנים ופסה מן האחד חזה:
אחרי וקדם צרתני לסון צורה
דחזקא סני פרצופין: זכר

כיצד מברכין

המתפלל ושעח סימן רע לו ואם שליח צבור הוא סי
סימן רע לשולחיו מפני ששלוהו של אדם כמותו א
אמרן עדיו על ר' חנינא בן דוסא כשהיה מתפלל על
החולה היה אומר זה חי וזה מת אמרו לו מנין אתה
יודע אמר לחם אם שגורה תפלתי בפי יודע אני שה
שהוא מקובל ואם לאו יודע אני שהוא משורף ..

מטורף מת וזהו מלפון טרוף כמו פזכרנו כי הסכחה חנה
אכזר הדבר תכח הזכרנות ..

ששי

פרק

כיצד

מברכין על הפירות על פירות
האילן אומר בורא פרי העץ ח
חוץ מן היין שעל היין אומר ב
בורא פרי הגפן ועל פירות האר
אומר בורא פרי האדמה חוץ מן הפת שעל הפת או
אומר המוציא לחם מן הארץ ועל הירקות אומר ו
בורא פרי האדמה רבי יהודה אומר בורא מיני דש
דשאים ..

הדרן עלך הרוואה וסליקא לה
מסכתא דברכות בגלך ואעי

נשילה השחר

שונציין, יהושע שלמה בן ישראל נתן איש שונצינו, כ' סבת רמ"ד. תלמוד בבלי, מס' ברכות עם פירש"י, תוספות, פסקי תוס', פ"י המשניות להרמב"ם ומרדכי.
Soncino, Josua Salomo b. Israel Natan Soncino, 19. Dec. 1483. Talmud Babyl., Berachot cum Sal. Isaki Comm., Tosafot, Piske Tosafot,
Maimon., Mardochoi. St. p. 244, no. 1567. Fr. p. 15, no. 55. Pr. 7292.

נשלם פירוש המשניות ממסכת ברכות להרם במזל

אברך ה' אשר יעצני וחקני ואמנני לקרבה אל מלאכת עבודת הקדש הזאת ולהתחיל ולבטור מסכת נג
ברכות זו עס פירוש רמ"י ותוספתו ופסקיהן והמשניות עס באור הרמ"ב עם זל והמדרכי גדול עס
הפסולות והטענה בכל הפרטי הנריכי לשלמות מלאכה זאת וראיתי לשתף אל החכמי הנחמדי יחד לחיות
חכמים נאה ומתקבל לכל יודעי דת ודין כי לא יצטרכו לזולתו מן הספרים בזאת המסכתא כאשר חלקיו ככ
בכללם יקפנו בכל עיונים גדולי חקרי לב ההכרחיים להנכי לאורה מעניני המסכת משפט דק וסיימתה
פה עיר טונל"ן היום עשרים לחדש טבת שנת גמ"ד לפ"ק ומי שזכני להשלמות ספר זה חכמי ברחמינו לחקק
עוד מן התלמוד תסכתות אחרות בסדר ושלמות זה אשר ימנע מציאות דוגמתם בגלותנו כאשר עס לבכי
ועס לבכ אהביתורנו למצן יחקקו בתורת המסיבת נפסנו לבית קדשנו וטס יגיה חסכנו יאיר עיני
טכלנו במצפוניה וסתריה יגלה לנו ולבנינו וכל הנלויס אלינו כנפס המדבר טמח כמנת חלקן להגדיל
תורה חטקן דרס טוב לעמו יהושע שלמה בן חזק ישראל נתן יג"א חיס טונל"ן

ידידי אל	בישראל	זמירה	אשר אביא	לעור אבי	תשורה
חלא שמעו	ונג תדעו	ברורה	מאד הפליא	חסדיו לי	לעזרה
והורני	יני	גבורה	לראש פנה	חקוק משנה	גמרא
שלמה עם	עפר דעים	מארה	ותוספות	משותפות	פתורה
עבור גבר	פסק גובר	זכירה	בסימנים	לשון דינים	קצרה
שאית כי	במרדכי	סדרה	להמריצו	מצוא חפצו	מורה
להביני	למימוני	קמירה	במשניות	לגליות	בחורה
משכתיא	סמכתיא	קפירה	למקן בה	תחי חבה	יתרה
החליתי	וכליתי	לגורא	תחדה עד	בבית ועד	תדירה
ברכות ראש	לאיש ידרוש	עתירה	פני רחום	צפות תנחום	בערה
ועוד חכן	ספרים כן	בעורה	כזאת שברי	עלי יצרי	גמירה
בעיר שונצין	גבול קצין	למשרה	מבקש דת	קנות חמדת	סחורה
בעת באו	בכסף או	תמורה	תשוקתו	בחוקתו	מסורה
ונאמן הוא	מוכרו	לתורה	כמפעלו	לשלם לו	שכרה
וכל חוסה	ברועה שח	פוזרה	לבית כקדש	בסיר חדש	ואורה
יביאנו	וראנו	עשרה	לחשנה בו	חוזר יום בא	פארה

שונצין, יהושע שלמה בן ישראל נתן איש שונצין, כ' סבת רמ"ד. תלמוד בבלי, מס' ברכות עם פירש"י, תוספות, פסקי תוס', פי' המשניות להרמב"ם ומרדכי.

Soncino, Josua Salomo b. Israel Natan Soncino, 19. Dec. 1483. Talmud Babyl., Berachot cum Sal. Isaki Comm., Tosafot, Piske Tosafot, Maimon., Mardochai. St. p. 244, no. 1567. Fr. p. 15, no. 55. Pr. 7292.

תדע וחשכל כי על כל דבור ודבור של זה הספר משפלים ו
ומתנגלים ומתכפלים להתגלגל ולהתחבר אליהם
בחכמה אגדות ומדרשים וראיות ושעמים מן הפסוק ומן התלמוד
כי לא יצא מפי חכמי אומות העולם דבר אמתי שלא יחא נרמז ב
בתורתנו אך לא חפצתי להאריך ואפרשנו לפי משמעות פשוטו ב
בקוצר לשון לפי מעט קט שכלי כאשר הראו לי מן השמים כי לא
היה לי בזה הפירוש רב וחבר ..

זה ספר מבחר הפנינים

במליצת החכמי הקדמוני ומשלי פלוסופוסים הראשונים ומוסרם
ומצותם ודבריהם וחידותם בבל ענין שאדם צריך אליו בחכמה
וביראה ובמוסר ובדרך ארץ מסודר לשערים בכל ענינים ..
פירוש

זה ספר מבחר הפנינים במליצת החכמים הקדמונים וכו' פ' זה ספר
מבחר נקרא מבחר הפנינים לפי שבו מבחר החכמה ס' יקרה היא
לפנינים : במליצת כלומי מוצא נחשב הוא זה הספר במליצות חכמים ה
הקדמונים שהבינו ופירשו דברי משלי של חכמה ממשלם הם פלוסופוסים
הראשונים : המשל הוא הדוגמא ופירשן המשל משמעותו נקרא תלוצה כ
כמא דאית אמר להבין משל ומליצת כו' : פלוסופוסים הם חכמי היושעאל
ונלחי אדום קנרים להם פלוסופוסים טומספרי חכמי היושעאלים הכתובים
בלשון ערב נשתקן זה הספר והועתק והחלף ללשון הקדש בדמיון לשון
ערב לפיכך תמצא למענו כבד בזה הספר בכמה מקומות : ומוסרם ומו
ומצותם כו' כלומר בזה הספר תמצא מוסרם ומצותם של חכמי הקדמונים
ונדבריהם וחדותם אשר העבילו בכל ענין שאדם צריך להם הן בחכמה ו
הן ביראה ובמוסר ובדרך ארץ כי בחכמה וביראה ובמוסר ובדרך אר
ארץ יתחכם האדם אל אשר יחשון להסתעשע בזה הספר וכל אחד ואחד מ
מסודר בטעמיו לכל ענין שער ושער לבדו ושער ראשון של זה הספר נק
נקרא שער החכמה

א ב

המ"ד [שונצין], יהושע בן ישראל נתן איש שונצין, כחיים הוה בשבט שנת רד"ס. ר' שלמה י' נבירול, מבחר הפנינים.

S. I. [Soncino], Josua Salomo b. Israel Natan Soncino, 14. Jan. 1484. Salomo Ibn Gabirol, Mibchar ha-Penanim cum Comm. anon.

St. p. 2319, no. 6916, l. Fr. p. 15, no. 53. Pr. 7293.

אנתי בלשון ישמעאל וחכמי תורתנו העתיקהו וחזקוהו בדבריו ר"ל פרטוהו
 דרשנוהו ויחפשוהו מחטמונים .. וישמע יהושע שר וקצין בן כחור
 ישראל נתן איש טובנין את קול ערבות מאמריו ונעיונותו טוב תכונתו
 ושלמותו על כל חבורים נאים וכל העם ראים רעבים גם מאיזם לש
 לשונות כזמא את דבריו ומנסריו ויזנו את נעריו לאחר באו טעריז בת
 בתורה לה נסי וכתבוהו בדפוסים למען כבוד ממנו ההשפעה ומלאה ה
 הארץ דעה ואנתי בזה לדקדק טופסיו והעתקותיו חסריותיו בתהלה וכל
 דפיאטר בהעתקה ישרה מקלקל הוא אצל חבורה להגיה ולהשיבה תמה
 נסדורה באופן לא יכשלו המעתיקים ולא יפילו דבר מאשר גבלו רא
 ראשונים .. והנני החזיף אף כי משה ידי נקברה הטנתי עטיתי כאשר
 צויתי ואבינה בכפרים המונעתקים וטבעתים מזקקים הטבתים צ
 צרפתים ובחננים ונאצל מהם ספר הישר זה מדיוק מפואר ומתאר ב
 ביופיו וכל שלמות מעלה לשם ולתהלה חקוק בעט ברזל ועפרת נחשת
 לא יברייחנו בן קסט אס ילנה אליו ויחדו יובא ויתראו פנים .. לכן וראוהו
 אכטיס אכטי מעטים המתקדשים והמטהרים ואלים השרים קולי ארים
 שמענו נא המורים צדק מטפט ומיטרים לכן נא הגברים פתחו טעירים
 וקחו מוסרנו כי טוב סחרו מסחר כסף ומבחר פנינים .. ומאלה
 צנורי אורי ויטעי רועי מעודי מנן בעדי נגרא ואיש אשאלה כהיום ה
 הוה כשכט פיו טכית ר"ס יקין יעיר און לשמע כלמודים נגידים ולו

אנתי יתיר אסירי בוד גלותנו ויטיב טבותנו יטיב מראשית אחרית
 טארית פלטתנו חזר ברית ראשונים וחסדי דוד הנאמנים כנפסכס ו
 נכפס עברכס נער בער יוסב משמים מאין אונים . נעיר כחכמה ו
 לוימים נשנים . הורק מכלים אל כלים שונים . וישטמהו ורבו היות
 היות ויהפוכותיו אשר מנרים לחצים . אלים . בעלי חצים . טננים ..
 סלמה בן מהר"ר פרץ בונפ"י צרפתי ינ"ל

חמ"ד [שונצין], יהושע בן ישראל נתן איש שונצין, כהיום הוה בשבט שנת רד"ס. ר' שלמה י' נבירול, מבחר הפנינים.

S.1. [Soncino], Josua Salomo b. Israel Natan Soncino, 14. Jan. 1484. Salomo Ibn Gabirol, Mibchar ha-Penininim cum Comm. anon.

St. p. 2319, no. 6916, 1. Fr. p. 15, no. 53. Pr. 7293.

פרק שלישי

אין צדין דגים מן הביכרין ביום טוב ואין
נותנין לפנין מוזנות אבל צדין
חיה ועוף מן הביכרין ונותנין לפנין מוזנות רבן
שמעון בן גמליאל אומ' לא כל הביכרין שוין זה חבול
כל המחוסר צידה אסור ושאינו מחוסר ציד' מותר ..

ביכרין פי' בריכות מים פסד' בהן דגים ועוד פי' ביכר'

ומה שחזקו כן מוקצה הוא .. והלכה כרשב"ג

מצודות חיה ועופות ודגים שעשאן מערב יום טוב
לא יטול מהן ביום טוב אלא אם כן ידוע שגזרו
מערב יום טוב מעשה בגוי אחר שהביא דגים לרבן
גמליאל ואמר מותרין הן אלא שאין רצוני לקבל מ
מסנו ..

רבן גמליאל סובר כי ספק מוכר מותר וכן סובר כי גוי ט

ימים טובים על ראש הפסח ספק קדושה אחת ..

בהמה מסוכנת לא ישחוט אלא אם כן ידוע שדוא י
יכול לאכול ממנה כזית צלי מבעוד יום ר' עקיבא
אומ' אפ' כזית חי מבית טבוחתה שחשה בשדה ולא
יביאנה במוט ובמטח אבל מביאה בידו אבר' אבר'
שלא יעשה בדרך שחוא עושה בחול ..
ואין הלכה כר' עקיבא ..

ד

בכור שנפל לבור ר' יהודה אומ' ירד חמומחה ויראה
אם יש בו מום יעלה וישחוט ואם לאו לא ישחוט ר'
שמעון אומ' כל שאין מומו נכר מערב יום טוב אין
זה מן חמוכין ..

הדרן עלך יום טוב שחל

אין צדין

חמ"ד ושהמ"ד [שונציין, יהושע שלמה בן ישראל נתן שונציין], ו' אדר א' רמ"ד, תלמוד בבלי, מס' ביצה עם פירש"י, תוספות, פסקי תוס', פי' המשניות להרמב"ם ומרדכי.

S. l. e. t. [Soncino, Josua Salomo b. Israel Natan Soncino], 2. Febr. 1484. Talmud Babyl., Beza cum Sal. Isaki Comm., Tosafot, Piske Tosafot,

Maimon., Mardochoai. St. p. 246, no. 1586. Fr. p. 16, no. 57. Pr. 7291.

ביצה

מאי דקא ערי תין קא אסר ר' דוסא דאפי' בסאר סולמית לא פרי אלף העורנית ר' דוסא דאפי' בחלון דלכע ערי הולכ' בסאר סולמית וז' דר' דוסא יאז' דלא נחלקו ב' נכ' בדבר זה משמע דקל כר' דוסא ותימ' דאז' כערובי' פ' חלון חטלולין את הסולס' וכבנלי' שמעתי משמ' דאז' לסולס' סולס' על עליה דר' דוסא אסר אפי' סולס' על סוכך וז' דשני מיני סולמיות הן ו' וכן תמ' כהר' פ' חלון והעם מיירי בקעני' והכא מיירי בצמלי' ויהי' אברהם תכונגויל' פי' דהתם מיירי בטבת דמחזי טע' טעול אסרי' לטולס' הסול' משום

דמחזי דלהטיח בגו הוא צריך ו' דבסכ' ליכא חשש טאסן להנציח לחז' אבל הכ' מיירי ביט' דמות' להנציח לחז' ואז' איכא דק' ח חששא' ולפי' זה אסר' לטולס' הסולס' עלנו ביט' ואפי' בכיתו דמז' הלכ' כר' דוסא וצנע עור' אלמא גבי שמחת' ט' כ' לח לחומר' וכו' נאז' אחאי לא פרי' תבי' שכולד' ופי' הקו' משו' דנבי' ביט' לא שידך שמחה' טאין בה שמחת' כ' ומה שז' שמחתי' כ' הינו מטעם דלית להו הכנה ומטעם דלא דמי' ל' לפירו' הנזכר' ולמסקין שוכר' אמר ר' יוחנן מוחלפת השיטה פ' רש' היהו דתריסין דב' סכרי' איז' מסלקין התריסין ביט' וכל הכ' משניות דמיתו ל מחליף ונאז' דהשוחט כדקאי קאי' וק' טובא לה' פי' דאז' מת מתקין ל' המסקנא כל הני ט' עניי' דחיקי' דלעיל דמיתו' ה האזיל' ולא מחליף' בשום פנים אית' דהשוחט' ועוד קשה מאי קאז' גבי עור' משום דמחזי למ' למזנ' עליה הא מפ' טעמ' לקחן דהיתר' סופ' משו' תחלת' ונעק' דאז' דאית' דהשוחט' כשארית' כ בתקונה אז' רבה נר' וספק' ה אקלי' ועור' אליב' דב' שז' דוח' גדל' ועק' כיון דמוחלפת' היא דתריסין סכרי' להו לכה דאין ו'

מסלקין משו' דע' כנן נסתירה בכלי' וכריס' פ' כל הכלי' פתים לן תנא דאין כנין נסתיר' בכלי' לכך פ' דמוחלפת' השיטה הינו היא דהשוחט דב' סכרי' יחבר' בדקדק' ויכס' וכו' והשתא כיחא הכל' ויאות' ר' תמי' אפי' על מה הנריכו העולם הכנה ונכר' אפי' דבימי' נע' נערתיו לא היו מצריכי' כלל' אך עתה לשי' מה טעם דסכרי' דמוחלפת' לא קאי' אהשוחט' וכ' וכן נכ' לחומר' לפיכך מצריכי' הכנה עני' זה אינו דלפי' פ' נמי' לכל השמות סכרי' כ' מאי דסכרי' כ' משמע דכ' בעו דק' נענן ואפי' בעשר תחום בעו הכנה מדקאז' הכא עד כאן לא קאמרי' ב' התם אלא דאיכא דק' נענן משמע אפי' בעשר תחום בעו כ' דק' נענן מדכור' יוס' משום הכנה כדפ' ותרע' דאז' ר' יהודה ג' ויהא שיש לו דק' נענן לאז' אליבא דב' הוא לשי' המסקנא דאז' כ' סיחטר' בדקדק' לכתילה ויטחשו' ואז' דמיתו' מלית' דרב יהודה גבי ממודים מוז' קאי' אכלה ל' מתני' כדפ' וסכרא הוא דלא פליגי' בית שמאי' ובית הלל' אלא כהא דבכנה דשר' כ' שמאי' בדע' כד' שר' כ' הילל' לכתילה' ו' ולעולם בעו דק' נענן משו' הכנה ועו' ראיה מדקאז' ר' יהודה ג' לשי' מתלא קופתו ועושה כה כל דרכו משו' דבעי' הכנה לשי' האמת' ואעפ' שיש דב' סכרי' צריכי' מיירי' כגו' לכסו' כו' צוה' אבל לכסו' דס' לא בעינן הכנה לא משמע הכי לעיל לשי' ה' המסקנא ונס' עתה דאז' מוחלפת' השיטה איז' להחליף' פירו' דברי' האמוראי' וז' יפה כהנו העולם טלא לכסו' דק' בעשר מוק' טח' תחום כגו' מצבור' על אפר' או טראוי' לזלזל' כו' ביצה ולא מעפר' תחום ע' קרקע טהור' בטל' אב' קרקע' ולא מאפר' הכירה כהוסקה ביט' אס' הינו ראוי' לכלות' כו' ביצה ותימ' אז' דמוחלפת' קאי' אהיא דהשוחט' וכו' לחומר' היכי מונה לה במס' עדות' גבי הכ' דכית' שמאי' לקולא ובית הלל' לחומר' וז' דמונה לה לשי' הטעות דנענת' קודם דמוחלפת' השיטה

מאי דקא אסר תין דר' דוסא ר' ד' יהודה דאז' בסולס' על עליה אסר' להנליך קא פרי' ר' דוסא מיהא להטו' וז' היאמאי דקא ערי תין דהינו על סוכך ו' להנליך קא אסר' ר' דוסא ונאז' למית' הולכ' אסר' השיטה שרי' נכ' ובסל' עליה לא איירי' כלל' מונה מוחלפת' השיטה' כאן המחלפה ט' פטת' וצריך להפק' דבריהם ותימאי' דמוחלפת' ותימאי' קטי' ליה ל' יוחנן דלית טעמיהו דכ' ה התם משו' דאיכ' דק' נענן וליכ' צד אסרי' אבל היכא דליכ' דק' נענן דאיכ' צד רחמ' חפירה לא פ' ואפי' בעשר תחום טהור' כחפז' ועומד' והכא נמי' לא ט' סכא דאז' איכא חפז' דלפטיח ג' אבל התם לא דגורי' משו' כתישה דלית זמני' דכעי' כתיש' אלא אי קסאי' מתני' אהדרי' טה סהוצר' ר' יוחנן להחלי' טעמ' וצריך להפק' דבריהם הא ק' קסאי' על זו החליפה' לא יטול' מן הגזלות ביט' אלא נענע' מ' מדכור' יוס' ולא שני בהכנה כ' בדכו' בעלמ' כדמס' לקח' טעמ' דלית למחר' כי פהיל' להו חיוס' ו' עליהו ומתני' אלא היכא דליכ' דק' נענן לא ויהא נמי' להא ד' דתיא דלמא מחליך ואשתכח' ד' דלמסל' כדרי' דכיון דמחליך בטלה לס' הזמנה למפרע' אלא כיון דמוקצה הוא' כיון דאינו אסר' אלא משום מוקצ' בהזמ' בעלמא פני' את העלי'

חמ"ד ושהמ"ד [שונצינ], יהושע שלמה בן ישראל נתן שונצינ], ר' אדר א' רס"ד. תלמוד בבלי, מס' ביצה ע"פ פירשי, תוספות, פסקי חוס, פי' המשניות להרמב"ם ופירכיו.

S. l. e. t. [Soncino, Josua Salomo b. Israel Natan Soncino], 2. Febr. 1484. Talmud Babyl., Beza cum Sal. Isaki Comm., Tosafot, Piske Tosafot, Maimon., Mardochai. St. p. 246, no. 1586. Fr. p. 16, no 57. Pr. 7291.

עומד לנדרין דאי הוה אתי להכא לא הוה חי לקניה מהוית על בית עומדת לפסני: בית זוית לטלגור דאיתעביר ז
 מלאכת לאסור לכתום במתקנת מסוס הוי אסרי ליה בית סמאי: גל' טאסור
 ליה בורק יוס טוב: כתבא גרמי' המיוחדת לקצב עליה בסר: מהו דתימא הוה הדין
 בט' דלמא בתי דטלטלה ממליך ולא תבר נאשקח דטרח בכדי: איכא דאמרי אחר אבוי
 עלי תנן שני אבוי גזיה הכי לא כנכא הא דאמרינא אכל תברא גרמא דברי הכל מותר: אלא לתברא גרמי חדתי שלא קצב ע
 עלים מעולם דאיכא למיחש דחיים עליה וממליך: לא חיישי:

סבבר סעור לכך: בית יד יקב לאחיו כו: וכידא שרי לנקוב באצבעו שרי דלא דרך חול הוא: אבל בסכין דרך חול הוא כט
 כסמוכר בסר עושה כו בית יד ונותנו ללוקח להוליכו לביתו וכיום טוב צריך לסנות ולעשות היכר שאין מקח וממכר מותר
 כו: סימן כבסר שלא יחלישנו הנושא: איתלת קרנתי: כזה פלו: ר' חייא ר' שמעון
 בעלת טלס קרנו וכבר היו מכירו אכתי ביתו עזה היה סימן

הדרן עלך משילין וסליקא לה מסכת ביצה

כי בצל החכמה הכחה למדינות וזאת המדינה אל כל החסות בה הניח ה' אל העוסקי' במלאכתה מלאכת
 שמים וכל אויבי העולם מסכים וימלא אותם רוח חכמה ודעת לחשוב מחשבות להכין אותה
 במשפט ולכנותה כן ומסקנות עמוס: כאות וישר וכי כבודה העבודה על האכסוס העוסקים בה באשר
 משרטה ומסבכים סבכי אבות מלאכות ותולדותיהם עצמו מאד לא מלאש לבם להנות להם ספר לעשות מ
 חמנו ההעתיקה להיותם עמוס: במלאכות רבות וולתה ולצרף מחשבתם למעשה קראונו ויבקשונו לסקוד
 על דלתי המדרש וליכנסם בספרים החכמים לדעת ולהכין אמרי בינה במסכת יוס טוב ולעשות מומחה טופס
 מן הגמ' והשי' והעוסקו והמדרכי בדקדוק עזו ונפלא בדרך ירון בהם הקורא בלתי אכן נגף ונצב מכסול
 ואני הכעיר חתן מטה כדרסתי לאי שאלוני והנהתי להם גל' ושי' ותן ומרדכי מן הגמ' הכ' בדקדוק ובעיו'
 רב אש מחסרות ויתדות אש מהטענות המטעות פשטי הסוגיות וההלכות גם המוצי' שם את הטיעות המתח
 המתחלפות לפי הגרסות ודעות המפרשים ועל כלם דקדקתי במאד והנהתי אותם בספר ההעתיקה על הא
 האמת והיושר המוחלט כפי הסגתי והיא מצער: ואחרי אשר בעלי המלאכה העתיקו מן הטופס הנהא את ה
 הגמ' והשי' והתן והמדרכי הכל וחקקו על ספר עשוי ברשום עם פסקי התן ושי' המסכת אשר העתיקו מעצ
 מעצמם הביאו את ספר הדפוס פלס לפני ושפתי כעל כל הון לאיתי תפארת החבור הלו ומעלית חקון כ
 בספרי גדולים חקקי לב שרי וטעמתי העירה הנקובים כשמות אשר מחזיקיהם יסקן את העדרי: עד אש כל
 לשתות וכל צמח הולך למי' לא יטורד לזולתם ולמען דעת חמדת החבור והדרן על השלמות קראתי ספר ה
 החבור הנהא כלו מראשו לשונם ומצאתי נקי מכל מום וטלס הדקדוק בתכלית: ואש כי מן הנמנע ש
 שלא תמצא בכל ספר מהספרים אחר הטעאה קטנה הלא בספר החבור הזה מצער הי' מאד תבטל במעטות
 דמועות כי הספר הכל רובו דרונו שהוא ככלו שלם הדקדוק בתכלית השלמות: כלל העולה אין להטיל מום
 בקדשי שמים חנם כי ספר הקדש הזה יפה אף נעים אש בדקדוק אמתי אש בהדרת הכתיבה והסדר הנכ
 הנכבד אש בקובץ המפואר הנעשה שם בחבור אחד מן הספרים הכל אשר הם ספרים מקורית החכמה אצל
 כל חכמי לב יתבונן בכל אלה כל אש אשר חטקה כפסם בתורה וכי ילמוד בספר זה יהיה לבו נכון בטוח כי
 ממנו תנא תורת אמת וכל דבריו דברי נדויים: וטלס כפסם הכותב יוס שטי לחדש אדר הראשון רחל ל
 לפי הקטן גבראל כן ה' דאחרי זלזה סטריסב' ד'ק

המ"ד ושהמ"ד [שונצין, יהושע שלמה בן ישראל נתן שונצין], ו' אדר א' רמ"ד. תלמוד בבלי, מס' ביצה עם פירש"י, תוספות, פסקי תוס', פי' המשניות להרמב"ם ומרדכי.

S. l. e. t. [Soncino, Josua Salomo b. Israel Natan Soncino], 2. Febr. 1484. Talmud Babyl., Beza cum Sal. Isaki Comm., Tosafot, Piske Tosafot,

Maimon., Mardochoi. St. p. 246, no. 1586. Fr. p. 16, no. 57. Pr. 7291.

[illegible]

ואחרי שטיעורן בפנימסיה אלף לחצניעיהן לכך ויחד וזענטע וואס צו
 חייב אבן מאד כל אדם שהוציאו אינו חייב ומכירא ליה לה שמען
 חצניע עבדו טיעור ונאל וכו' ויחד וזענטע וואס צו
 כפרקן, דעלט, לית ליה לה שמען כל שאין כפר להצני וואס חצניע
 מרחה שתיחב על חצניע: תנא בתמספת: הוציא יין כח מזוגת
 כוס ופה פ' לכוס דתנא: כוס של ברכה ברכת המזון שהדיכו חמיו
 ויפוטו כו' ואחר' בברכות שטור ושתוף הרה ושטה דיומל: אר'
 יב מאן ר' ולאט' דאר: שיעור כוס של ברכה צריך שיהא כן יין
 דובע של רביש כלב כח שמונו בחי' תחליף חס וואס יין וישור
 של רביעית: גלוב: תנינ

טעם דראון ליטמא מושב אבל אין ראוי
ליטמא מושב לא אפ' רבא האב גמי חזא
לדוגמא המוציא אוכלי כגורגרת
וסוכן ומורסנ' לא מצטרפי והתנן חמשת
רבעיקמח חייבין בחלה הן וסוכן ומורסנ'
א'אביי שכן עגי אוכל פיתו לעוסה כלסר'
יהודה או חוץ מקלפי עדשים המתבטלות
עמהן עדשים אין פולין לא וחתני' יהוד'
או חוץ מקלפי פולין ועדשים לא קשי' הא
בחדתי הא בעתיקי עתיקי מ'ט אמר רבי
אבהו מפני שגראין מכובי בקערה

כדי גמיעה דכש כדי
ליתן על הכתית שמן כדי לסוך אבר קסן
מים כדי לשטוף בהם את הקלור ושאר כל
המשקין ברביעית וכל השופכי ברביע'ר
שמעו' אומר כולן ברביעית ולא אמרו כל
השיעורין הללו אלא למצניעהו גם
תנא כדי מוצת כוס יפה ומאי כוס יפה כוס
של ברכה א' רב נחמן אמ' רבה בר אבהו
כוס של ברכה צריך שיהא בורוכע רביע'
כדי שימוגנו מעמוד על רביעית אם רבא
אף אנן נמי תנינא

רביעיית הלוג והא דקאמר התם קיסתא לאזרוי ויפאק הת בלסמורי וזאת
 חמין לוגא דחוקא דאזכר רביעית אל פסח לאז בכולה משערי
 דהיינו כל הלוג אלא כלוד ברבוע אל אחיה מדה משערי רביעית אל
 פסח כרי שמוזגו ויעמד על רביעית משערי דכוס אל ברה
 טעון מוצה וכן בפ' שאלא א"ר יוסי בר חנינא מור' חמין לר' אליעזר
 בכוס אל ברה פאין מברכין עליו עד שיתן לתכוס מים ויתמא דכסו'
 פ' שאלנו אמרי' עשר דברין נאמרו בכולם אל ברה הדחה וטעמים
 חי וחלא אלא חי בדין וחי התם י' בקי דלא שיהא פ' כסא דמור
 עליו אלא דמותו חי בכסו שם ברכין בולא דמקוי' מלא ומוזגו ויתגבן בכסו'
 אל ברה ור' תנח' דהי דקאמר היינו מוצה לולא מוצה דמיקרי חי כדאז
 ב' בן סורר אינו נעשה בן סורר עד שיהא תרטיור בשר ויטתה ויין
 יכרה י' כדאז ב' ב' שאלנו שמוסף בברכת הראיץ ולא כהנו שכיר שם
 א' שלם ואזי שמיר דכל איתן דברים דהשם התם הו' כוליה בכוס ולא
 חשיב כריח כדאז בסוף פ' עד הנשה ויעמד על רביעית וא"ר
 טני מרביעית כדמוכח בפ' בתרא דיומא ור' דחלא לעמא דהתם לאז
 דהתם ועד י' דחוקא מקדש' אף אף חמין טינה דכוס אל ברב טעון
 דהתם סימא דהו' רביעית וזכר' דחוקא כוס י' מדה משערי דמול' חי ברה
 י' אל אית' מיתת' אלא מיתא' ידע' דהא מוצה הויא חד על תלתא
 דכ' ועד ממש דהויא טע דחוי לכוס אל ברב חמי ונומיו בכסו שרבי
 ס' עליה דחמי דק אף חי כסו ומצטרף לגבו שבת מיד דחוי בעין

חמו"ד ושהמ"ד [שונצינו, יהושע שלמה בן ישראל נתן שונצין או גרשם בן משה שונצין, לערך רמ"ט]. תלמוד בבלי מס' שבת עם פירש"י ותוספות.

S. l. e. a. e. t. [Soncino, Josua Salomo b. Israel Natan vel Gerson b. Moses Soncino, ca. 1489]. Talmud Babyl., Sabbat cum Sal. Isaki Comm. et Tosafot.

Rabbinovicz, p. 13 s. Fr. p. 16, no. 56.

**אגרת חברה החכם הגדול המפורסם הכרשי
אנכוניט אברם הנקראת בחינת העולם**

שמים לרום וארץ לעומק ורוחב לב נבון אין חקר. אחב
התחקות על שרשי מחשב אנשותו אין חקר
לתבונתו רבים חקירי לב אשר אתו: רבות מחשבות בלב עדיק יצ
עדיקת אחב בקרבו יקדש קדוש ישראל. ובשפתיו יכבד אלהי חב
חכבוד: אין חכמה ואין עצמ ואל תבונה אשר אין להם דעת. מי
משפלים בלעדי השלם. יתבחושו לו: חיכל כל לב שמים חיכל לב
ימים מחקר כללית קירות לב. היסככו כנפי רוח על רוח חכמה מ
מרחפת על מי מנוחות ונחלי עין. היקיפורחבי ארץ מחשבת מ
מושבת עליית קיר קטנה כבף איש ראח זה חלק אדם מאל וחלק א
אלה מעולמו: האלהים בשמים וזח לבדו על הארץ. הולך נבחו
דורש רשומות בכתב אמת. גדולים מעשי בדת ודין: ודלא בעתות
זמנו יבחרו ורוח עתו מבעתו. אלי יעצור לו לרכוב שמים לחבק ז
ורעות עולם עד חיותו באלקים לדעת טוב:

אמר המבאר המאמר הזה הנכבד חברי החכם הגדול השלישי
האלף ר' ידעיה הפניתי כדתי ול קראו אגרת בחינת העולם להיות
הביא בו המאמרים בס יבחן חולשת זה המציאות הטפל בהנעת הכללית ודי
והיתני באופן זה מעיק לדכדי לעורר נפשותינו לכל נמשך אל המוחש ממנו
הכלה נמשכתם בהכרחי לבד ואל נגשים מעמיתנו כממשל מוחש הקיים א
אזר בו תבין לנו הכלליות הנכחית ולא חבד באומיתנו חבור קטן הכמות
גדול האיכות מדבר כמות כמות: ואמר שמים לרום וכו' ול כי השמים יש להם
גבול כחושם והארץ בעמקה. אחס לב נבון אין חקר ול שאין לו גבול. אז
אזהב התחזקת על שרשי מחשב וכו' ול כי הוא אזהב החכמות האכליות בטבע
עד הדכך במחשבו: אשר אין להם דעת וכו' ול סבבולס ימצאו שלמים מב
חבט אדם: יתמשלים בלעדי השלם הוא האדם. יתבחושו לו כח יתבחושו
ארכך לך. עליית קיר קטנה כבף איש הוא הלב:

ובכאן הסליס דברית המסלול תמו עליון המפורד. הוא תפודי זהב במעשיות
כסף אין עינך להם. בדרך רחמנא דסייען פה מונטנו כד כסלני רמא

ויד

שמואל

מבוא מלך יעקב לא בספר יחזקאל גוסס יחזקאל נאמר: היה כל עזרתי ישר דברתי בספר אחר: עמאל רחוק:

שונצינו, חשהמ"ד (יהושע שלמה בן ישראל נתן שונצינו), ו' חשוון רמ"ו. נביאים ראשונים עם פי' רד"ק.

Soncino, s. t. [Josua Salomo ben Israel Natan Soncino], 15. Oct. 1485. Nebiim Rischonim cum Dav. Kimchi Comm.

St. p. 1, no. 3. Fr. p. 6, no. 11. Pr. 7298.

שמואל

ובכל אשר יפנה ירשיע: ויעש חיל ויך את עמלק
ויצל את ישראל מיד ססרו:

ויהיו בני שאול יונתן וישו ומלכישוע: ושם שתי ב
בנותיו שם הבכירה מרב ושם הקטנה מיכל: ושם
אשת שאול אחינעם בת אחימעץ ושם שר צב
צבא אביגן בן נר דד שאול: וקוש אבי שאול
ונר אבי אבנר בן אביאל:

וזיהו המלחמ
חזקה על פרשתים כל ימי שאול וראח שאול כל
איש גבור וכל בן חיל ויאספחו אליו: ויאמר שם
שמואל אל שאול אתי שלח ידוה למשחך למלך
על עמו על ישראל ועתה שמע לקול דברי ידוה

: כה אמר ידוה צבאות פקדתי
את אשר עשה עמלק לישראל אשר שם לו בדרך
בערתו מבצרים: עתה רך והביתח את עמלקו
והחרמתם את כל אשר לו ורא תחמל עליו והם
והמתה מאיש ועד אשה מועדל ועד יונק משור
ועד שח מגמל ועד חמור: וישמע שאול את העם
ויפקדם בטלאים מאתים ארף רגלי ועשרת אל
אלפים את איש יהודה: ויבא שאול עד עיר עמלק
וירב בנחל: ויאמר שאול אל הקצי לבו סורו רדו
בתוך עמלקי: פן

אחר פלשתים בעת האתה כי חשב א'עפ סמלג ינתן
בטענה עון יש בינינו על השבוע: או אחד שהלך הלילה
בזה הענין שנתעסקו בו בין כך הלבן פלשתין למקומם
לכד המלכסה התחזק במלכסה והיתה בידו בלא טוס סק
פקפוק כי ראל כל ישראל כי היה מלכסה במלחמותיו:
ירשיע יחריד ויכלכל וכן והוא יסקט וימי ירשיע
וירגום ידיו: ויעש חיל אסף ויכתי' וכנס משדיון:

וידך את עמלק ידוה טענה לו האל לך והבית את
עמלק: וישו הוא אביכרוב הכוזב במלחמה שמתו בה ט
פאל וכינו והוא הוא הכוזב בדברי הימים: ולא זכר איש
בזאת כי אילו המלכסה היו יוצאים עמו במלחמה ולפי ט
סוכרס בענין המלכסה לא זכר איש בזאת ובדברי הימים
סוכרס בענין העולה וזכר והוא אשכנזל סוכרס הוא איש
בזאת וזכר אבי אבנר בן אביאל כזר פירשתי למעלה:
למשחך למלך בקרן חטף החית ועתה שמוע
כלנו כיון שמתשחת למלך על ישראל כרד שנתעשה זה
סמנה עליו לנשאת והוא מלחמת עמלק: ויחל רל שלם
מזנות כנענו ישראל בכניסתו לראש למנות להם מלך
ולחסיית ידיו של עמלק: ולכנות בית הכהונה:

פקדתי עתה את רוצה לפקוד ולבטל על עמלק את
אשר עשה לישראל: שם לו מארבים וחלל בדרך
וית דכונן לה באורחא: והאדומים כמו את כל הנשמה

שחיים: לשון כלליה והשתדל וכת' ונתגור ואל לו לשון חרס וקללה כלומר בתפילה החרימו שלא יהנה אדם מהם ואל
בן והיתה: ואל תחמל: לפי שספס לחמול כמו שאמר ויחמול שאל ונעם הדודי ולא תחמול שלא יהיה לו
פתחו פה צער חמור כי אם יחיו ויהם סור או חמור יחמור זה היה משלל עמלק והיה לא נמחה זכר עמלק והבית חמור
תמחה את זכר עמלק: וישמע כמו ויאסף וכת' וכנס כלנו אספס טיהת נשמותם אלתי ללכת למלחמה: או
פי אספס עי' סרח משמיע וכן במשנה באחד באחד משמיעים על השקלס פי מחרין:

בטלאים
סס מקום: וי' עפ סכא בהא הדיעה שלא כמנהגה הנה כמנהג בקרק' בסכות בטלים: וינתן פירשו כמו וכדוננו יקבן
טלאים: שנתנו באדמי פסחיא: ואל כדבר ינתן שאמר פסחא הו' אס כן וזן פסחא הו' וכנוכ טהיה אהל מועד סס
פקדס סכביא פסחיהם ועל ידי הפסחים ידע ויניכס כי פסח לא היה קרב בבמות יחיד וכדברי רל שמונה אותם כט
בטלאים לא מן הפסחים אלא שאמר להם טיקחו כל אנשי החיל טלאים משל ויקחו כל אחד טלה אחד ואל' כזה למנות ה
הטלאים וסמנו על זה הפסוק ואמר אסור למנות את ישראל אמ' ר' יוחנן אסור למנות ישראל: אפי' לדבר מנה סכ שיקדס
בטלאים: ואמר אמ' ר' אלעזר כל המונה את ישראל עובר בלאו שכ אשר לא ימיר ולא יספר: ואמר כל וזן שמונה ישראל
לצורך לא חסרו טלא לצורך חסרי בזוי דוד: נראה כי אפי' מנה אותם בדבר אחד כיון שמונה אותם טלא לצורך הס
חסרים טלא כן למה לא לקח יואב מכל אחד סוס דבר וימנה חדברי הוא ולא יהיה בהם נגף: וכן כמנה אותם לצור'
כרד שמונה אותם בדבר אחד כמו טאל שמונה אותם בטלאים: וכן במלחמה הראשונה שפקדס בבזון שפירן באבני
כמו שפירסנו: וירב בנחל: שרשן ארס: ונשפטו ויארב מכנין הפעול: או מן הדגום ונשפטו ויארב והוא
הנבון משני קצוות הוד: ויס לפרטו ענין ריב ומנה כלומי: ואל עמלק עליהם ונלחם אותם בנחל: וית וטיקס משר
משדיתיה ואח קדבא בנחל: וכדברי רל לשון דין הא ריב ורן טאל בענמו על עסקי נחל כלומי עגלה הערשה רכ
בנחל: ואמר ומה בשביל נפש אחת אמה תורה ערוף עגלה כל הנפשות הללו לא כל טכן: ינאחה בת קול ואמרה לו טא
טאל אל תהי כדק הדבה יתיר מבוראך: ויאמר טאל אל הקצי יח' עפ טראינו בכנוס הארץ כי הקצי עלג
ויעד שפירסנו ויטכו עס בני יהודה כדברי יהודה הלכו להם כלס או ויקתס לפכת עס העמלקי כי יושבי אהלי ה
והנשעים ויקקס למקס כפי טהיה ומדין להם: טן

ב

שונצינו, חשהמ"ד [יהושע שלמה בן ישראל נתן שונצינו], ו' חשוון רמ"ו, נביאים ראשונים עם פי' רד"ק.

Soncino, s. t. [Josua Salomo ben Israel Natan Soncino], 15. Oct. 1485. Nebiim Rischonim cum Dav. Kimchi Comm.

St. p. 1, no. 3. Fr. p. 6, no. 11. Pr. 7298.

מלכים

ועש דרע בעיני ידוה לא סר מן חטאת ירבעם
בן נבט אשר החטיא את ישראל: בימי פקח
מלך ישראל בא תגלה פלאסר מלך אשור ויקח
את עיון ואת אבל בית מעכה ואת ינוח ואת קדש
ואת הצור ואת הגלעד ואת הגלילה כל ארץ נ
נפתלי ויגלם אשורה: ויקשר קשר הושיע בן א
אילה על פקח בן רמליה ויכרו ממיתו וימלך
תחתיו בשנת עשרים ליותם בן עוזיה: ויתר דברי
פקח וכל אשר עשה הנם כתובים על ספר דברי
הימים למלכי ישראל: בשנת שנים לפקח בן
רמליה מלך ישראל מלך יותם בן עוזיה מלך
יזודה: בן עשרים וחמש שנה היה במלכו ושש
עשרה שנה מלך בירושלם ושם אמו ירשה בת
צדוק: ועש הישר בעיני ידוה ככל אשר עשה ע
עוזיהו אביו עשה: רק הבמות לא סרו עוד העם
בזבחים ומקטרים בבמות דא בנה את שער ב
בית ידוה העליון: ויתר דבריו יותם וכל אשר ע
עשה הלא הם כתובים על ספר דברי הימים למ
למלכי יהודה: בימים ההם חלל ידוה להשליח
ביזודה רצין מלך ארם ואת פקח בן רמליהו:
וישכב יותם עם אביתו וקבר עם אביתו בעיר ד
דוד אביו ויסלך אחו בנות תחתיו: בשנת שבע ע
עשרה שנה לפקח בן רמליהו מלך אחו בן יו
יותם מלך יהודה: בן עשרים שנה אחו במלכו
ושש עשרה שנה מלך בירושלם לא עשה הישר
בעיני ידוה אלקיו כדוד אביו: ויולך כדוד מלכי
ישראל אונם את בנו העביר באש כתועבת חגים
אשר דורש ידוה אתם ספני בני ישראל: ויובח
ויקטר בכמת וכל דגבעות ותחת כל עץ רענן:
אז יעלה רצין מלך ארם

ויצורו על אחו ולא יכלו להלחם: בעת ההיא השיב רצין מלך ארם את אילת לארם ויגשל את יהוה
היהודים מאילת ואדמים באו אילת וישבו שם עד היום הוה: וישלח אחו מלאכים אל תגלה פלאסר
מלך אשור לאמר עבדך ובנך אני עולה ודושיעני מכף מלך ארם ומכף מלך ישראל הקמים עלי: ו
ויקח אחו את דבסף ואת חורב הנמצא באצרות בית ידוה ובאוצרות בית המלך וישלח למלך אשו
אשור שוחד: וישמע אליו מלך אשור ויעל מלך אשור אל דמשק ויתפשטה ויגדה קירה ואת רצין המית
: ויולך המלך אחו לקראת תגלה פלאסר מלך אשור דמשק וירא את המוכח אשר בדמשק וישלח ח
המלך אחו אל אוריה חבהן את דמות המוכח ואת תבניתו לכל מעשדו: וכן אוריה חבהן את המוכ
המוכח ככל אשר שלח המלך אחו מדמשק בן עשה אוריה חבהן עד בא המלך אחו מדמשק: ויבא
המלך מדמשק וירא המלך את המוכח ויקרב המלך אל המוכח ויעל עליו: ויקטר את עולתו ואת מנ
מנחתו ויסק את נסכו ויזרוק את דם השלמים אשר לו על המוכח: ואת המוכח הנחשת אשר לפני י
ידוה ויקרב מאת פני דבית מכו המוכח ומכין בית ידוה ויתן אתו על ירך המוכח צפונה: ויצוהו ח
המלך אחו את אוריה חבהן לאמר על המוכח

בשנת עשרים ליותם: והאך חיה זה והלא יותם
לא מלך אלא י: והאך מונה לו עשרים
ועשרים סל פקח טלמו בשנת ארבע לאחו חס בן חיה
לן לומר בשנת ארבע לאחו: ואמר כסדר עולם וכי א
אספר לומר בן אלא פס יתה נזירה נזירה בימי יותם: ד
דבר אחר שנה הכתוב למנות ליותם כקבר ולא לאחו
בחיס: בשנת שנים לפקח: בתחילת שנים
ושקח מלך בשנת חמשים ושתים לעזריה
ועזריה מת בסוף לך לו מלך: יותם: הנה בשנת שנים
לפקח מלך יותם: דוא בנה את שער בית ה
העליון: והשער הזה היה בן בית הנזכר בית המלך: כמו
שראנו בדברי יואל ויורד המלך מכית הירבואו בתוך ה
השער העליון בית המלך: ומה שאמר כי הוא בנה אותו
אשר כן בניין לא נפל וכנחו שרי שלמה בנה שער ב
בין ביתו ובית ה' כמו שאמר ועולתו אשר יעלה בית ה':
בימים ההם החל האחר סמית יותם: את אילת ל
לארם שכבר לקחה עזריה מלך יהודה: ויגשל
את היהודים מאילת: וזה אילת כי בן היתה נקראת אילת
ואילת נזכר בדברי הימים אילת: ופירו' ויגשל כמו ויגשל
גויס ריבוי מפני: ענין גירוש ושלוח וארמים בא
אילת כתוב ארמים לפי שמלך ארם לקחה ועל ידו
ישכן הארמים וקר ארמים כדלת כי לבני אחס היתה
כמו שפירשנו למעלה: הקומים עלי: תואר בפלס טו
טובים: יעלה קרה: העם אשר בה הגלה אל קר וקר
היתה מאסור: הוא סלומר עומם הנכבא יגלעס ארם
קרה אחר ה: ויקרב המלך אל המוכח: פ
פועל יוצא וזה לבדו מן הקל יוצא
לל הקריב על המוכח קרבנותיו והעלה עולותיו או ית
היה ויקרב פועל עומד כמססו והיה על המוכח כמו
אל המוכח קרב הוא כעצמו אל המוכח והעלה עלת: ו

שונצני, חשה"מ"ד [יהושע שלמה בן ישראל נתן שונצני], ו' חשוון רמ"ו. גביאים ראשונים עם פ"ר ד"ק.

Soncino, s. t. [Josua Salomo ben Israel Natan Soncino], 15. Oct. 1485. Nebiim Rischonim cum Dav. Kimchi Comm.

St. p. 1, no. 3. Fr. p. 6, no. 11. Pr. 7298.

אמר **המחזק** כתב ישר ודבר חזק אשר בשונכנו : בהיות ארבע נביאים ראשונים אלה האמנם
 ספנים : שמואל : מלכים : דבקים ומשכבים אחד תורת משה רבינו ע"ה וכמאנה תורה לה למה
 שכם בספר אמת המעך ענין אמתנו חזק ע"י נביא היתבר עם שכם בס ליתור בארץ חלק גדול ומצות התורה
 הנקראת תורה סבעל פה כי הם מקבלנה ממשה רבינו ע"ה ובית דין ועל דם נמסרה מנביא לנביא עד עזרא
 ועד אהשי כנסת סגולה : ולזה אחד ליתור תורת משה רבינו ע"ה הם אלה הנביאים הכריזים וכפרט לנערים
 ומחזקה עללמוד הם נאלתם אנו צריכים : ולזה נראה לנו להקדים עם המפרט המופלג הזה רבינו דוד קמחי ז"ל ראש
 המוקדשים אב המפרטים : ואלם בהיות לא יבין עדות המעיד כי אם על הנעלם בהיות ענין הספר הזה ועצם
 מוכן ומושכל בנקלה לא נעיד בדברינו אלה על היותו מחדיק עם שלא נעבור בדברינו אלה מלהשמיע באמת וכ
 ובתמים לאשר באולי לא יהיה להם פנאי לעיין בו הספר המספיק להבנת זה מאלם הנה ורחיק על ידי ידעי ספר
 ומכירי ידעי ולא נטער שמואל בו פניא או טעות וכשרט הן בכונה הן בחלוקת אכן מה סאמר שמואל בו מהשגיאה
 הוא התחלשות אמת באמת כגון היא בהיות בית בכף וכינא כזה אשר לפעמים להיות כונת המחזק ודעין טרונה
 בריון הכונה והמלגת העבירה עינו מלהטות בסרשי האותיות חלה הכוונות החזקות בצורה וכינא בהם : וכן
 לפעמים דל ג אמת אחת בחלה ואף גם אלה לא ימצאו בו רק על המעט להיות נעטה ענין הספר הזה בהשגחה יתירה
 למען יאלם ענינו בשלם שבפנים כפי האשר בתלמוד חזק ואשר כוננו בשמות הקדש בשם יד האות הא שמונו
 תחת הא ראשונה דלת ואף תחת הא לשם אלקות מונתנו הינה לכבוד ולתפארת לשם ה' בעבוד היות לפעמים קצת
 מזה כדדים ואובדים אין בס צורך כלל וממה שאין ספק אצלנו אין שלא ימצא בכינא
 בשם ואשר נכתבו בקלות טובי הדיוק כאלה : כי אלה עם היות אין אצלנו העתקות רבות מחזקות טובות ואשר
 כלמד בס ימים ושנים וע"י מכתבים עם כל זה לא נחלטנו גם הם מהטעויות והשגיאות : כי אלה מחזקות ספר כלי
 שגיאה או טעות הוא כפלא : ואלם הינה הטעויות בטבת המסת אלפים ומאותים ושמו וארבעים לבריות שלם בתם
 סנה לחדש מרחשון פה שונכנו במחנת לומר בדיחא אשר היא תחת ומשלת חזקן האביר דכנס מילאט ידחא ה' ית'
 ואמתנו : ברך כותץ ליעף כח ולאן אונים עצום ידע : יתחזק סח על כל ברכה ומחלה :

שונכנו, חשהם"ד [יהושע שלמה בן ישראל נתן שונכנו], ו' חשון רמ"ו, נביאים ראשונים עם פ"י רד"ק.

Soncino, s. t. [Josua Salomo ben Israel Natan Soncino], 15. Oct. 1485. Nebiim Rischonim cum Dav. Kimchi Comm.

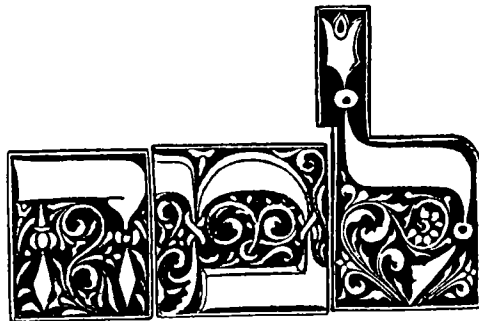
St. p. 1, no. 3. Fr. p. 6, no. 11. Pr. 7298.

הוא תחבא' שאני לכל בכל' ות שרע עקרי הדת ההיא שהוא מתחם אלה ידענה ויתחייב בשימה שימור טבע הענקין או יבינס הכנה שיורית הכאה בתחלת הענקין' ואם קציה לפי טלא מצניו להמון הזכמים שיזכרו בעקרי הדתות' רבון' מוספין ולא עיית מוסמיים בעקרים ולא במספרם אבל ממצים מתחלפים בהם' חילוף רב' ויבחרו בעקרי' תענית' מהם שנים שהכל מוסמיים בה היתה אלקות הם מתחלפים במספר עקרי' חילוף אינו מעט כי יש מי שסא אותם יב' עקרים ויש מי שסא אותם כז' עקרים ויש מי שסא אותם ו עקרים כלבר' ולא אחד בהם שנית לבן לבאר עקרי הדת ה האלחית בכלל' אשר לא ידומה תורה אלחית ואלת' אלה הדת האלחית ראוי שציה אחת או רבות' ואם הם רבות אם רא האלחית לכל עקרים מתוחדים ומאשר אלה שפירטית אם לאו' וימה טאן לפסח בו תוא שראוי שיהי לרת' האלחית עקרים כללים מאשר אלה אלחית' בכלל אם יבטל לא היה הם לא יצאיה היתיה אלחית' ועקרים מתוחדים פה שפירטים עקרים כללים אחד מהם תפול הדת האלחית בכללה' ורפי' שראיתי את האלחית עקרי' עקרים מתוחדים פה העיר שראיה אשר הנציג הכה המניע הראשון גדול' מעלת זה הדעו ואחר ידו שפירמה בתחון

[illegible]

אמר המצחק בהיות המלך הנכבד הזה הנקרא ספר העקרים לחכם הגמל רבינו יוסף אלבן זל ספרד מעיר סוריה אשר בספרד גדל התועלת והפרי לבני אומותינו עד מאד : להיות יגיע לבנו חמנו מוכר פרי העזרה והזכיה והסכמתם באופן כפלא מהשלמות ובלשון מבורך תקל הכנתו למתחילי בעתו ולאשר יאהבו הקדירה בחלק גדול ממנו : מצדף לזה בהיות לא כתשטט ענינו למרדכי הגולה בבני עמינו להחתם פחות משכנים שנה שנעדר החכם הנזכר זל סוכר הספר הזה : ככן אולם למען יתפשט תועלתו הרב והעצום באומותינו כנסנונות הגולה לזכותו את הרבי' להאיר בו עיניהם ולכבוד בני עמינו ראוינו לחדדן באופן שלם מונה וטוב ומאשר אין לנו ספק בו שלמאד ישמח בו כל מי שחננו ה' ית' אהבת מרע וקדיאה עם עיתן לפעולתו זאת תורה : כי בו יתבאר מעלת תורתנו ודתנו ואומותנו ונעלת אומותנו לתורה הזאת ואשר נסיב לבעלי רבינו בזה מאד הדעות ולאשיתקדמם וסיעתו ולהראות העמים והערים מעלת אומותנו ותורתנו כי טובת מראה נטעם היא : עם שטרם בלבנו עקרי הדת באופן יותר שלם מאשר קדם לחכמי תורתנו ואומותנו הקודמים שהם פרי מבורך התורה והחכמה : כי מעלת האיש הזה בתורה ובחכמה גדלה עד מאד כאשר יתבאר למעינינו בזה הספר : ולא יא לא יספיק להם הדק לעיין בו עיון מה יראו סימני מאתה הספר הזה וסימני פירקו ויעזרו בו דלא יודעת המהקרים המסולאים ההם אשר מה מואד תח תחוק ותכסיף כפש כל אחב מרע או השכל אל קדיאות פנת יקרתם וכפרט לדברי המחבר השלם הזה שהפליג בם ה המחבר על כל אשר קדמו לפניו מבני אומותנו וכעשה ברירה תוכן לרבים : ואולם לא אעזר בקליטתו לשכה מהם מהשכות מלאמר זאת להיות האמת ענוש דרכו ולמען זכות את הרבים שאמנם כל אחד מבני עמינו שחננו ה' יתבר' אהבת הקדיאה והמרע כפי כחראוי לו ומוטל עליו להמציא לידו ולהיות אצל הספר הנכבד הזה : להיותו באולי מהמא מהמאמרים היותר חלקים ותוריים המישר אל הכלת נפשנותו ובכלל רפי התועלת לאומותנו שחוכר חזק חצימת סתלמוד עד זמננו זה כאשר יתבאר למעינינו בן : וזה שיעור מה שרצנו בו בזה המקום : היום יס ב ככ מרחסן רמז לאלף השטי פה העיר סוריה :

והדשער לה :	צדיקים יבואו בו :
אל תבואני רגל גאח :	וד רשעים אל תעידני :
באלקים אהלל דבר :	בח אהלל דבר :

ובכאן נשלמה חקיקת המלך הנכבד הזה המקדש אשר בו שמנו הסגולה תורה אל שהיה שלם בכל פרטו מלאכתו עם טהרה ודיוק על ידי ידעיו ספר וזכריו מרע דיוק כפלא עד שירחוק ב בזולתו דיוק כיוצא בו והיתה השלמות פה טהרה אשר במדינת למרדכיאה תחת מתעלת הארץ האכיר דוכס מילאנו ידענו ה' ית' ויאמנתו בעשרים ואחד יס לחדש טבת שנת חמשת אלפים ותשעים נטעו נארכים לבריאת עולם : יתברך העוזר ויתתתם על כל ברכה ותעלה אמן סלה ועד :

ואני תלמוד המסרת אשר עשה במלאכת הספר היקר הזה טהור מהמאמרים א אשר עליהם יאמר המסולאים משו ומתקדש מרכש ונופת נשים : אחרי ראית התעורר אלך אשר כנס מורי ורבותי אשר בזה המק' להרכיב תורה בישראל בתה שחקק בדברי תורתנו בטכר כתב ישר ודברי חפץ ומצורף להם המאמר הזה הנכבד אמרתי על דרך מליצית הטיר כי תצית תכא תורה ודבר י' משנכנינו :

::

שונצינו, בני שונצין, כ"ב מרחשון-כ"א טבת רס"ו. ר' יוסף אלבן, ספר העקרים.

Soncino, Filii Soncino, 31. Oct. – 29. Dec. 1485. Josef Albo, Sefer ha-Ikarim. St. p. 1443, no. 5882, 1. Fr. p. 11, no. 30. Pr. 7300.

מאמר ב'

שומרי נדאה כי ענושה שב אל השם ויחזקו אשכנזים השומרים משפט השם אשר הוא ענושה בזה עתו ועשנו כמנהגו כל
כאמרים על והלכות בדרכיו מה הוא רחום אף אתה רחום מה הוא חנון אף אתה חנון וכו' וכן נקראו ארץ ארץ רחם וחסד
ופוקד עון אבות על בנים מצד הפעולות הנמשכות מאתו להנהיג בהן הכריות ואלה התוארים נזכרו בהן מחדשים בהקד
א'עם שיש בהם תוארים הסבכים כמו רחום ופוקד עון אבות על בנים ומהנמשכות למרעה כשאלו הודיענו כי את דרכיך
שאלו מנחנו אף אשכנזי סביבך האדם מלפני השם לעשות פעולות הטובות עש הייתו אחד פשוט פשוטות ונחמה ורחוק מן
ההתפעלות הנמשכות והראוהו ה' כי ברג מדות הוא מנהיג בריותיו ובהן ראוי לבקש מלפניו • וכמו שאמר יעקבני ה'
על פניו ע' א' ר' יתחנן אלמלא מקרא סתו אי אפשר לאומרו מלמד שפעטוף הק' בה כשליח נבחר ויהיה למשה ואמר לו כל
אין שיער אל חטאיו יעשו לפני כסדר הזה ואני מונח להם דל שהראוהו הק' בה למשה במדלות הנבואה כי באלו הן מדות
ראוי להתפלל לפניו שהם תוארים מתחשבים אליו מצד הדרכים שהם מנהיג בהן בריותיו והתוארים שהם מצד פעולותיו כ
כעון אלו לפי דעת הדומים ראוי להללו בהם ולבקש מלפניו בהם אבל התוארים שהם מצד ענינו לא הותר להללו ולא ל
להתפלל לפניו וזהו שאמר על האל העדל הצבור והנמרא שא'עם שאלו מנהיגים מרעה לא היוני מתעדים עצמנו להתפלל בהם
להיותם רחמים שהם תוארים מצד ענינו ולא מצד פעולותיו עד שכלו ראוי כנסת העדולה ובאשר שאף אלה הם תוארים
מצד הדרכים שהם מנהיג בהם בריותיו שהותר להללו בהם כמו שאמר במוסכת יומא למה נקראו שם ראוי כנסת העדולה
שהחזירו עטרה ליושנה אמרו זו היא גבורת פנת ארץ אשכנזי לעובדי רבנו וזו נוראנו שאלמלא נוראנו היך אומרו ויו
יחזיק ויכלה להתקיים בין האומות וכן בכלם בארץ שם שהם תוארים מצד המדות שנהג בהם עש חכמתו ומתוך כך
ראוי לתארם בתפלה כמו י' מדות שאלמלא למשה שנתפלל לפניו בהם להיתקם תוארים מצד פעולותיו ואף לתוארים שהם
מתחשבים אליו מצד פעולותיו ראוי שגבין אותם על הצד שיש בהם מן השלמות לא על הצד שיש בהן מן החסרון כי אשכנז
שאלו התוארים יחייבו הפעלות בהקדו וההשתנות מן ההפך אל ההפך אולם מתחשבים ענינו והתפעלות בהקדו ית' כי לא דרכיו

דרכיו ולא מתחשבים ומה שכתבנו
פרק כב' התוארים שיתואר בהם ית' ולא מצד פעולותיו כמו אחד וקדומו ואמת ודומיהם אי אפשר שיוחסו אליו ית'
לפי זה הדרך השילושית אלא בדרך שוללי כמו שבארנו באחד וקדומו וכן האמת שידענו הנמצא אשר לא
תלה מציאותו בעצמו כמו שכתב • אבל אף ראוי שיוחסו אליו על צד החיוב כלל כי התוארים שיתואר בהם מצד ענ
ענינו ועל צד החיוב לא די שאינם טבחים אבל הם גנות בחקן ואינם מוחזקין שיתואר אליו ית' כמו שאלו התוארים
ול הבא ראוי לתארם מרובי ר' חנניא שאמר על מי שהיה מרבה בתוארים משל לחלף שהיו לו ארץ אלפי דמיון וזהו ומוק
מוקלסין אותן באלף אלפי דמיון כסף והלא נבא ה' לו • הנה אחד שאלו חל' ומקלסין אותן באלף דמיון וזהו שהיה מונה
שהנבות היה מצד השחיתות • אבל חל' מקלסין אותן בשל כסף יראה שהנבות הוא מצד שחקלום אינו מוחזקין השבח
שם בו כמו שהסבף עש שהיו דבר השבח ומשוכח ומכל מקום אינו מוחזקין הדבר נעבד • זה יאמר הרב שכל התוארים ששוכח
או יתואר בהם הוא ית' שאין מצד פעולותיו ראוי שיוחסו שוללים לא חיוביים בשום צד כמו שבארנו בפ' • מזה התואר
בתאר האחד • ובעבור זה ראוי לנו שנתקן מלתאר אותן מעצמנו בשם תאר אלא מה שכתבנו למרעה' או לנבא שיתא
שיתארו בהם ואף הם ראוי שגבין שאינם אחרים חיוביים על צד ההרחבה הלשונית וכדי לשכך את האזן אבל ע' ה' הא
האמת ראוי • שיוכנו שוללים ויהיו לפי זה התוארים שיתואר בהם הוא ית' על ב' פנים • אם שיתואר בהם מצד ענינו
וזה הצד הוא נעלם תכלית ההעלה אף אל החכמים וע' אי אפשר לדבר בהם דרך חיובי וכ' להאריך בהם ואם שיתואר
מצד הפעולות הנמשכות תמיד מוחזקין וזהו הצד נכר לכל ואש' לשכלים חל' המעורר בינו בוערי' בעם וכסילים וחי' תם
הטובים הנעזר אחזן הלא יחזקו אם יתר עין הלא יבטו וכו' והדרכים שבהם הוא מנהיג בריותיו ואלו הנדרים ראוי אדם
להאריך בהם • ואל' כ' מיני השבח הללו רוח דוד במקורו ברכי נפשי אתה' כי אחר ב' פעמי ברכי נפשי אתה' כענין
מיני השבח שאלמלא • כענין השבח אשר מצד ענינו חל' ברכי נפשי וכל קרבי אתה' שם קדשו חל' ברכי נפשי אתה' • בקצור
השבח הראוי לו כפי מעלת טבעו ובחינת שם קדשו שזהו בבחינת ענינו שאין ראוי לאדם להאריך בו ואף לבטא בשפתיו
לא יוכל אם לא יוכנו התוארים ההם שוללים וזהו לא האריך בו ולא פי' בו דבר אבל חל' וכל קרבי אתה' שם קדשו כלומר
השבח הראוי לו כפי מעלת שם קדשו מה שאין הפה יכולה לדבר וכענין השבח השני אשר בבחינת פעולותיו והטוב המקובל
מומנו והדרכים שהם מנהיג בהם בריותיו חל' פעם שנית ברכי נפשי אתה' ובאר שזה השבח הוא מצד פעולותיו וזהו
סיים ואל' תבא כל נפשו והאריך בזה לשבר הטובות המקובלות ומוחו ואמר האולם לכל עניניו וכו' הנא וכו' • ויתר הט
הטובות שספר במקורו הוא • ובכללם וזו יודיע דרכי למשה לרמוז אל המדות שהם מנהיג בהם הבריות שהי' מידות
שאלמלא למשה הם תוארים מצד הפעולות הנמשכות מהם להנהיג בהן בריותיו כמו שכתבנו בפ' שלפני זה והם מדות ר
דמיון • וכן נמצא מרעה תואר ה' בפני מיני התוארים הללו שאמרנו ושכתבנו בהן על הדרך שכתבנו • ועל התוארים
אשר מצד ענינו חל' שהיה ירא מלהללו בהם אבל בתוארים אשר מצד פעולותיו הרחבים הדבור בהן והאריך לדבר בהם
הוא ובעבור זה חל' ב' פעמים מי מתוך באלם כענין ב' מיני השבח הללו • ועל הראשון חל' נורא תפלותיו ועל השני חל'
ענושה פלא והאריך במין השני נאמר נפשי ימין וע' נהלת כענין וכו'

ה

וכי

[illegible]

for the
concord in April 1907
the house at No. 100
the new library

אל

אֲרֹן עַל כָּל דְּמַעֲשֵׁים בְּיָדָהּ
 הוּא וּמְבוֹרָךְ בְּפִי כָל נִשְׁמָה
 גָּדֹל וְשׁוֹכֵן מְלֵא עֵלִים דַּעַת וְתַבְנִית סוֹב
 סוֹבְבִים אֹתוֹ הַמִּתְנַאֵה עַל הַיּוֹת הַקָּדִישׁ
 וְנִדְדָר בְּכָבוֹד עַל הַמְדַכְכֶּה זִכּוֹת וּמִישׁוֹר
 לִפְנֵי כִסְאוֹ חֲסֵד וְרַחֲמִים מְלֵא כְבוֹדוֹ טוֹ
 שׁוֹבִים בְּמִאֲזוּרֹת שְׂכָרָא אֱלֹדִינוּ יַעֲרֵם בֶּדֶךְ
 בְּרִיעָה בְּבִינָה וּבְדִשְׁכָּל כַּח וּגְבוּרָה נִתֵּן
 בְּהֵם לַהֲיוֹת מִשְׁלִים בְּקֶרֶב תְּבֵל מְרִאִים ז'
 זִיו וּמִפִּיקֵם נוֹגֶה נֶאֱהָ זִיוֹם בְּכָל הָעוֹלָם ש'
 שְׂמֻחִים בְּצִאֲתָם שְׁשִׁים בְּכוֹאֵם עוֹשִׁים ב'
 בְּאִמְרָה רַצוֹן קוֹנִידֵם פֶּאֶר וּכְבוֹד נֹתֵנִים
 לְשִׁמּוֹ צִהְלָה וְרִנָּה לִזְכֹּר מַלְכוּתוֹ כִּרְא ל'
 לְשִׁמְשׁ וְיִזְרַח אֹר רֵאָה וְהִתְקִין צוּרַת הַל'
 הַלְבֵנָה שֶׁבַח נֹתֵנִים לוֹ כָּל צֶבֶא מְרוֹם
 תְּפֹאֲרַת וּגְדוּלָּה שְׂרָפִים וְחַיִּים עִם אוֹפְנֵי
 הַקָּדֵשׁ אֵל אֲשֶׁר שֶׁבַת בְּכָל

כָּאֵבָן עַד יַעֲבֹד עִמָּךְ

יְיָ עַד יַעֲ
 קִנְיִי תִבְיָאֵמוּ וְתַטְעֵמוּ בְּדֶר
 נַחֲלָתְךָ מִכּוֹן
 לְשִׁבְתְּךָ פְּעִלַת יְיָ מְקֻדֵּשׁ יְיָ
 כִּינְנוּ יִדְךָ
 יְיָ יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד יְיָ
 מֶלֶךְ יְיָ בְּיָד יְיָ יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד כִּי לִי
 הַמְּלוּכָה וּמוֹשֵׁל בְּגוֹיִם וְעֹלֹ מוֹשִׁיעֶם ב'
 בְּדֶר צִיּוֹן לְשִׁפּוֹט אֶת דֶּר עֲשׂוֹ וְהִתֵּה לִי
 דְּמִלּוּכָה וְכַתֹּב וְהִיָּה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל כָּל ה'
 דְּאֶרֶץ בְּיוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וְשִׁמּוֹ א'
 אֶחָד

יעידון

יעידון כלס כיחד ה'אחר ושמו
 אחר שלשים ושתים נתיבות ש'
 שכלך לכל מכין יסודם יסמיו נולך והם יכינו כי
 הכל שלך ואתה האל המיוחד יעידון

העילמים אמן

ואות' החן בנעית

יתגל ויתקדש שמה רבא בעלמא דברא' כ
כדנעיה ויתגל חלכתייה בחיכוך וכדמכונ וכחי' ד
דכל בתישראל בענלא וכדנן קריב ואחרי' אמן
יהא שמה רבא חכך לעלם לעלמי עלמאי ולעלמי
עלמאי יתברך שמים דקדשא בריך הוא ...
ויתפאר ויתרום ויתעלא ויתעלה ויתעלה ויתעלה
שמה דקדשא בריך הוא לעילא מן כל ברכתא
סידרא תעבכתא (נחמתא דאמרי) בעלמא ואחרי' א
אמן (ואחרי' אמן) ברכו אתה הימבורך
והקהל ענין בריך ה' הימבורך לעולם ועד

ברוך אתה יי אלהינו מלך זה
העולם יוצר אור ובורא
חושך עושה שלום ובורא את הכל אור
עולם אחר חיים אורות כאופל אמן וי
ויה הכל יודוך ויהל ישבחוך ויהל יא
יאמרו אין קדוש ביי הכל ירומסוך סלה
יוצר הכל ראל הפותח בכל יום דלתות

לככות כ"סכס עולם בנח יתפאר כל יום בלתי' פ
סכוי' כחשך כחשך הכל חנו' כלם נתנו וידועה
אחד יעידון תראם ועד כוף יא לך סימן
מזה ויזכר כפון ויתמן סחך ותכל לך עד כחמן
מזה אחד ומזה אחד יעידון הכל יתקדש מבר
זכור אתה תעמוד ויהא יאבד אכוד לכן כל ייה ל
לך יתן כבוד מי הוא מראש ע' סוף הלא אב אחד
וכתירתך כעב לאתר שמוע ישראל ה' אלקינו ה' אחד

יהי חסוד יי עלינו כאשר יחלנו
לך מלכותך יי אלהינו מלכות
כל עולמים וממשלתך מלכנו בכל דוד ו
דוד שאתה דוא אדיר בקדושה ורך נא
נאה דמלוכה המלך הקדוש
לדוד בשנותו את מעמו לפני
אבימלך ויגרשוהו וילך אב
אברכה את יי בכל עת תביר ותהלתו בפי
ביי תתהלל נפשי ישמעו ענים ושמחו
גדלו ליי אתי וגרומה שמו יחיו דר

רצון מלפניך יי אלהינו האלה אבותינו
שתסלח ותמחול לנו על כל עונותינו ופ
ופשעינו ותכפר לנו על כל חטאותינו

נשלמו הימים של יום הכיפורים

קמאן כפליה מלאכת הקודש תזילת יחיד הטענה ל
לבני עמי קהל קדוש רחוק כפי חסד וסא' סע
לסעב כחשך הקדש לעצמות סחורלי' ואלה הם
כסדות העולות סלה על יתעלה וזרע הסדר סה
הסידור והיא כס גם נעשו כהנא דאחרי' וכלת
תחשך מ' כל האלי כס והיתה העלמות הקדושה סה פ
פונקן פני ימים לחוש איה סתתאמים וסס' ויד
ואכעיס לאלף חגי יתברך ויתרום אפי' עדינ' ע
על כל כרכה ותחלה

אין אנו מכלין אפילו פעם אחת הלילה
הזה שתי פעמים שבכל הלילות אנו אוכלים
אובלין בין יושבין בין מסובין הלילה הזה
כלנו מסובין

עבדים

היינו לפרשה במ
במצרים ויצאנו
לא אל לנו משם ביד חזקה ובזרוע נטויה
ואלו לא יוציא וקנה את אבותינו
במצרים דרי אנו ובנינו ובנינו בנינו
משעבדים היינו לפרעה במצרים ואפילו
כלנו חכמים כלנו נבונים כלנו זקנים כ
כלנו יודעים את התורה מצוה עלינו ל
לספר ביציאת מצרים שכל המספר ביצ
ביציאת מצרים ודרי זה משובח

מעשה

ברבי אליעזר ורבי יודן
יהושע ורבי אלעזר

לחמא עניא די אכלו אבותנא בארעא ד
דמצרים כל דכפין ייתי ויטול כל דצריך
ייתי ויפסח דא שותא דבא לשנה דבאה
בארעא דישראל דא שותא עבדי לשנה
דבאה בני חורין

מה

נשתנה הלילה הזה מכל ה
הלילות שבכל הלילות א
אנו אוכלין חמץ ומצה הלילה הזה כד
מצה שבכל הלילות אנו אוכלין שאר ר
ירקות הלילה הזה כדור שבכל הלילות

שאנו אוכלין על שום מה על שום שם
 שנדרו המצרים את חיי אבותינו במ
 במצרים שנאמר וינדרו את חיהם בעב
 בעבודה קשה בחיכוד ובלבנים ובכל עב
 עבודה בשדה את כל עבודתם אשר עב
 עבדו בהם בדרך

הציל הקוד העם ושתתחזק

שאנו אוכלין על שום מה על שום שלא ה
 דספיק בעקת של אבותנו להחמין עד ש
 שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים דקבה
 וגאלם שנאמר ויאנו את הבצק אשר הו
 הוציאו כמצרים שנות מצות כי לא חמץ
 כי גרשו ממצרים ולא יכלו להתסדמה
 וגם צדה לא עשו להם

לחמא עניא די אכלו אסתנא בארשא דמצרים כל
דכפין יתי ויטול כל דצריך יתי ויפסח . דא שתא
דכא לשתא דאתא בארשא דישראל . דא שתא
דכא עכדי לשתא דאתא בארשא דישראל בני חו
חדיין .

מה

נשתנה הלילה הזה מכל הלילות שבכל הלילות אין אנו משכלין אפילו פעם
אחת והלילה הזה שתי פעמים שבכל הלילות אנו אוכלין חמץ או מצה . וה
הלילה הזה כלו מצה שבכל הלילות אנו אוכלין שאר ירקות והלילה הזה ברור שבכל ה
הלילות אנו אוכלין בין יושבין ובין מסובין והלילה הזה כלנו מסובין .
מתחיל בננות ומסיים בסכס
עבדים היינו לפרעה בבצרים ורציאנו יי אלהינו משם ב
ביר חזקה וכוונת נטויה שאילו לא רציא הקדוש ברוך הוא את אבותינו ממצרים הרי אנו
בנינו ובני בנינו משועבדים היינו לפרעה במצרים ואפילו כלנו חכמים כלנו נבונים כלנו זק
וקנים כלנו יודעים את התורה מצוה עלינו לספר ביציאת מצרים שכל המספר ביציאת מצ
מצרים הרי זה משופח מעשה ברבי אליעזר ורבי יהושע ורבי אלעזר בן עז
עזריה ורבי עקיבא ורבי טרפון שהיו מסובין בבני ברק והיו מספרין ביציאת מצרים כל אר
אותו הלילה עד שבאו תלמידיהם ואמרו להם רבותינו דביע וכן קרית שמע של שחרית .
אבר להם רבי אלעזר בן עזריה הרי אני כבן שבעים שנה ולא זכיתי
שתאמר יציאת מצרים בלילות עד שדרשה בן זומא שנאמר למען תזכור את יום צאתך מ
מצרים כל ימי חייך . ימי חייך הימים כל ימי חייך הלילות . וחכמים . אינדיס ימי ח
חייך העולם הזה כל ימי חייך להביא את ימות המשיח . ברוך המקום ברוך
הוא ברוך שנתן תורה לישראל ברוך הוא כנגד ארבעה בנים דברה תורה אחר חכם ואחר
רשע ואחר תם ואחר שאינו יודע לשאל . חכם מה הוא אומר מה
השדה והדקס והמשפטים אשר צוה יי אלהינו איתנו אף אתה אומר לו כהלכות הפסח א
אין מפשירין אחר הפסח אפיקומן . רשע מה הוא אומר מה העבודה
הזאת לכם : לכם ולא לו ורפי שהוציא את עצמו מן הכלל וכפר בעקר אף אתה הקורא א
את שני ואומר לו בעבור זה עשה יי לי ולא לו שאילו היה שם לא היה נגאל .
תם מה הוא אומר מה זאת ואמרת אליו בחזק יד הוציאנו יי ממצרים
ומביט עבדים . ושאינו יודע לשאל את פתח לו שנאמר והגדת
לבנך ביום ההוא לאמר בעבור זה עשה יי לי בעצתי במצרים יכול מראש חדש תלמוד לו
לומר ביום ההוא אי ביום ההוא יכול מבעוד יום תלמוד לומר בעבור זה לא אמרתי אלא
בשעה שבעה ומרדור מנחה לפניך . מתחלה עובדי עבודה זרה היו
אבותינו ועכשיו קרבנו במקום לעבודתו שנאמר ואמר יהושע אל כל העם בה אמר יי א

לעולם

הוא ששנא

שמוע שמוע שמוע

אוס נשמה שיה

הורק הורק

דבר

שונצין וקזאל מיורי, בני שונצין, תשרי רמ"ז עד כ' אלול רמ"ו. מחזור מנהג רומי.

Soncino-Casalmaggiore, Filii Soncino, Septemb. 1485 ~ 21. Aug. 1486. Machsor rit. Rom. St. p. 393, no. 2576. Fr. p. 12, no. 37. Pr. 7297.

וחכמים כבלי מדע ונבונים כבלי שכל הלא
 כל מעשינו תודו וכוהו וימיחינו הכל לפנך ש
 שכן כתוב בדברי קדשך ומותר האדם מן הב
 הבהמה אין כי הכל הכל אתה הכדלת אנוש
 מראשות כירחול עמד לפנך כימי יאמר לך
 מה תפעל ומה יתאנן אדם חי גבר על חטאיו
 ותתן לנו יי אלדינו באהבה את זם ^{השבת הזה ואת יום}
 הבפורים הזה קץ סליחה ומחילה וכפרה על כל
 כל עונותינו למען נחדל מעושי קידנו וכו שו
 נשוב לעשות רצונך כלבב שלם כמה שנאמ
 שנאמר דרשו יי בהמצא וקראוהו בהיותו קרו
 קרוב יעזוב רשע דרכו ואיש און מחשבותיו יז
 וישוב אל יי וירחמנו ואל אלדינו כי ירבה לסלו
 לסלוח ואתה אלוהה סליחות חנון ורחום אר
 ארך אפים ורחב חסד ומרבה להטיב ורוצה את
 אתה בתשובת רשעים ואין אתה חפץ במיתת
 במיתתן כדבר שנאמר ההפץ אחפץ במות
 רשע נאם יי

י. ז.

אלה האנשים והאנשים אשר כל בנות ארץ
כל תולדות יהודה ביום העשיית הנהגה על
עולמו בחסד ובחיותו ברחמים וזה לא ינוס ולא יסן
המעייר ימים והיון רדיונים סומך נופלים ודו
ומתא חוליס וכן אכזב מודים

להשיע משיב היום ומוריד הגשם מכלל חיים
נופלים ורופא חולים מתיר אסורים ומקיים אמונות
דומה לך מלך ממשל ומחיה מצמיח לנו ישועה בקרן
רמתיים :

כער יתנו לך העני מעלה עש קבוצי
מטה יחד כלם קדושה לך יסלשו כמה ע
שכאמר על יד נביאך וקרא זה אל זה ואמר
קדוש קדוש קדוש ה' צבאות מלא כה ה
הארץ כבודו לעשותם כרוך יאמרו
כרוך כבוד ה' מוחמיו וכדברי קדשך כ
כתוב לאמר ימלך ה' לעולם אלהיך ציון
לדור ודור הללו יה' :
שלוש השק
יכירו בניך ו

עבדך מסיני אמרת פני ילדו ודגיותי לך
במטותינו קדשנו במצותיך ותן חלקנו בתורתך כ
לכנו לעבדך באמת ודגיותנו יא אלהינו באברהם

עדינה לאל שולם

תם ונשלים

עלנו לשבח לארח הכל אשר נתן לנו כח ואמן את חיינו לזכות את הרבים ולהטלים הספר המקדש הזה נקדשנו בו כח
האשור הנמנה בו מהדברים הטובים והטענות תחיתונבקהות הטובות נעשו על ידי מדלי עמנו נקדשנו כח לבו איוג
יתבדך להיות מושגים מעשר ומסד לעת העורף והיא האבטחה הקדושה ועזרת אבותינו שלא פכה
ריקס מלבד הדנין והמסקים הרבים נשאר דברי חסן הקדש טכטבו בו טאח ראוי
לבית כשר מבני עמנו להיות ולתם עם חיות כלל כל צרכי הבית
ושחוקן נרמ וידעיתו מראש הגנה ועד מסה כ
בסדר נחמן ואלם כל מה

טכטבה בו טכטבה על ידי חרעי ספר ומכתי מרע ודיוק ואשר ידעו חסד
האית וראוי בספר הזה באופן היתר שלם שאפשר בכינוא בו עם הגנה טרעית בכל כדדיו עד לא נטוב דבר וזה
מחראוי בו כפי הגנה הספר אך אולם נתוסף עליו קצת כדי להגליע בויתר שלם טכטבים כפי הגנה לקהל הקדש היו
המקדש ק

קהל קדש רומה ונגטפלים א
אליהם מבני עמנו ומה ראוי לכל אחד
מבני עמנו אף שלא יהיה מאגני הקהל הנזכר ומכטפלים אליהם ל
להתיר לידו ולהיות אצל
כה אשר הוא מולם יתב
לעלות בו ולשד ולחמן כ
חסד בעדס הראים וה
ללמד וללמד דבר תורה
סכולים לכלל ארמנו
הספר הזה על חיינו בני טכטבין
טכטב דיו לאלף הגש והגלמנה פה קאל מורו כטני בטכת בעשר ס יוס לחט אלול טנת חמשת אלפים ומאתים וטסה
וארכעים לבריות עולם דסינו טנה תמימה בקדש טעלנו ועשינו בחוקת הדי בבנינו יתקד ומעוררם יתר בראשיתא
אשר עזרנו להתחיל ולהגלים על כל ברכה ותהלה אמן כלה

רוח נבואה ·	בה יעלו ויגבו ·	אנשי אמת ·	ולא יכלו ויכמחו ·
תפריד יחידתם ·	מעל גויתם ·	עודם בחיותם ·	יראו ויתמחו ·
סודות פליאות ·	אכן בישראל בלבד ·	ועם אחר לא ·	ידעו מה הוא ·
ואני בנו קמחי ·	מאל אני שואל ·	עזרי בבאורי ·	בחזון ישעיהו ·

אמר דוד בר יוסף בן קמחי הספרדי

חמו"ד ושהמ"ד [שונצינו, יהושע שלמה בן ישראל נתן שונצין, לערך רמ"ו]. נביאים אחרונים עם פי רד"ק.

S. l. e. a. e. t. [Soncino, Josua Salomo b. Israel Natan Soncino, ca. 1486]. Nebiim Acharonim cum Dav. Kimchi Commi.

St. p. 1, no. 4. Fr. p. 6, no. 12. Pr. 7299.

ישעיה

וישח אדם וישפיל איש ואל תשא להם : בוא
 בעצור והשמך בעפר מפני פחד יהוה ומהדר ג
 גאווה: עיני גבהות אדם שפיל ושח רום אנשים
 ונשגב יחזה לבדו ביום ההוא :
 כי יום ליהוה צבאות על כל גאה ורם ועל
 כל נשא ושפל : ועל כל ארזי הרבנון הרמים
 וחגשאים ועל כל אלוני הבשן : ועל כל חזק
 ההרים הרמים ועל כל גבעות הנשאות : ועל
 כל מגדל גבה ועל כל חומה בצורה : ועל כל
 אגיות תרשים ועל כל שכיות החמדה : ושח
 גבהות האדם ושפל רום אנשים ונשגב יהוה
 לבדו ביום ההוא : והאלילים כליל יחלף : ו
 ובאו במערות צורים ובמחלות עפר מפני פח
 פחד יהוה ומהדר גאווה בקמו לערץ הארץ :
 ביום ההוא ישלך האדם את אלילי כספו וא
 ואת אלילי זהבו אשר עשו לו להשתחות לה
 לחפר פרות ולעטלפים :
 לביני כמו ועיני גבוהים תשפלה : ואמר שפל על כל אחד ואחד ונחנף עין כלשון זכר : סכעה עינים :
 עיניך לנכח יביטו עיני ה' המה משוטטים : ונשגב ה' לבדו : כמו שאמר יהיה ה' למלך על כל הארץ :
 כי יום טעם למה טאת ונשגב אחר כי יום לה צבאות כי כל גאה ורם ונשא ושפל ונחנף יהיה לה כי
 הכל יכיריו במלכותו : ושפל כמו וישפל : ועל כל ארזי ואלוני משל על מלכי הא
 האמות וזכר ארזים ואלונים כי הם הגדולים מכל
 וחסון הוא כאלני : ות' על כל מלכי עממיה תקפיה וחסניא ועל כל טורני מדינתא : ועל כל ההרים
 זכר הדברים אשר יתגאה האדם בהם וכל הגאות ישפל ביום ההוא כי האל יגבה על
 ויורד לו גבהותו וישפלה לפניו : וזה כרים סתגאה אדם בהם על בני אדם הם ההרים הרמים והגבעות ה
 הנשאות סתגאה כעגב בהם מפני אריות ויעשה הוא בהם והם לא יעשו בו : וכן מי שיש לו במיטתו מגדל ג
 גבוה או חמת העיר בצורה וכן מתגאה האדם בעושר וכרוב נכסים גדולים הבאים לאדם דרך מחירת ה
 הים ברוב וע' אחר ועל כל אגיות תרשים וזכר תרשים כי היא חוף אגיות ות' ועל כל דיתבין בנסיי יתא
 ויתגאה אדם גם כן בדירות גדולות ונאות ונצירות : ועל כל סכיות החמדה : פירוש סכיות צורות : כמו א
 אים בחדרי מטכיתו ות' ועל כל בריות טופרא : ושח חפזים הוא : והאלילים אע"פ שהא
 שהאלילים כבר פסקו מקצת האמות היום עוד יש
 אלילים ועוד יחסבו גם הם עובדי אלילים שהם משתחיים ועובדים לזלם : ואז
 בימות המשיח כל האלילים יכרתו עד גמיהא לפיכך אחר כליל : וכן כליל תקטר ופירוש יחלוק יכרת כלות
 האל יכרית אחת כלם וכן בענין כריתת אש יחלוק ויסניר וחלפה רקתו : ובא במערת צורים
 ומערת לא כסתנה כמיתות : אחר עובדי האלילים יתחבאו במערת
 יחסבו להצילם : לערץ הארץ כתרנו למחבר רשימי ארעא : ביום ההוא בימות המשיח כמי
 כמיעשה האל תספט ברשעים : אלילי כספו ואלילי זהבו כמו פסי
 המזרח עובדים אלילי כסף זהב וכן
 פירות טעם הלמד למלת יסלך מזכר כלומר אל החפירות ואל חרי העטלפים סס יסלכו האלילים וינחת
 פי טעם הלמד למלת להסתחות הסמך לה סתרגם למסגד לטעותא ולצלמניא : תרג' ולעטלפים ולצלמניא
 כיום עובדי נרות עטלף ולפי ג' יהיה לחסר פירות פי' כמו מלה אחת אע"פ שהיא שתי מלות ומפרטי אונת
 עוף סמקד הפירות ויז טרץ מחפר בארץ חפירות והיו עובדים נרית' ולפי' יהיה פי' לחסר פירות פיר
 שתי מלות ויהיה פי' פירות חפירות ודמה לו בדברי רבותינו פירא דמסלי שפי' חפירה סמסליכים סס ג

וישח אדם וישפיל איש ואל תשא להם : בוא
 בעצור והשמך בעפר מפני פחד יהוה ומהדר ג
 גאווה: עיני גבהות אדם שפיל ושח רום אנשים
 ונשגב יחזה לבדו ביום ההוא :
 כי יום ליהוה צבאות על כל גאה ורם ועל
 כל נשא ושפל : ועל כל ארזי הרבנון הרמים
 וחגשאים ועל כל אלוני הבשן : ועל כל חזק
 ההרים הרמים ועל כל גבעות הנשאות : ועל
 כל מגדל גבה ועל כל חומה בצורה : ועל כל
 אגיות תרשים ועל כל שכיות החמדה : ושח
 גבהות האדם ושפל רום אנשים ונשגב יהוה
 לבדו ביום ההוא : והאלילים כליל יחלף : ו
 ובאו במערות צורים ובמחלות עפר מפני פח
 פחד יהוה ומהדר גאווה בקמו לערץ הארץ :
 ביום ההוא ישלך האדם את אלילי כספו וא
 ואת אלילי זהבו אשר עשו לו להשתחות לה
 לחפר פרות ולעטלפים :
 לביני כמו ועיני גבוהים תשפלה : ואמר שפל על כל אחד ואחד ונחנף עין כלשון זכר : סכעה עינים :
 עיניך לנכח יביטו עיני ה' המה משוטטים : ונשגב ה' לבדו : כמו שאמר יהיה ה' למלך על כל הארץ :
 כי יום טעם למה טאת ונשגב אחר כי יום לה צבאות כי כל גאה ורם ונשא ושפל ונחנף יהיה לה כי
 הכל יכיריו במלכותו : ושפל כמו וישפל : ועל כל ארזי ואלוני משל על מלכי הא
 האמות וזכר ארזים ואלונים כי הם הגדולים מכל
 וחסון הוא כאלני : ות' על כל מלכי עממיה תקפיה וחסניא ועל כל טורני מדינתא : ועל כל ההרים
 זכר הדברים אשר יתגאה האדם בהם וכל הגאות ישפל ביום ההוא כי האל יגבה על
 ויורד לו גבהותו וישפלה לפניו : וזה כרים סתגאה אדם בהם על בני אדם הם ההרים הרמים והגבעות ה
 הנשאות סתגאה כעגב בהם מפני אריות ויעשה הוא בהם והם לא יעשו בו : וכן מי שיש לו במיטתו מגדל ג
 גבוה או חמת העיר בצורה וכן מתגאה האדם בעושר וכרוב נכסים גדולים הבאים לאדם דרך מחירת ה
 הים ברוב וע' אחר ועל כל אגיות תרשים וזכר תרשים כי היא חוף אגיות ות' ועל כל דיתבין בנסיי יתא
 ויתגאה אדם גם כן בדירות גדולות ונאות ונצירות : ועל כל סכיות החמדה : פירוש סכיות צורות : כמו א
 אים בחדרי מטכיתו ות' ועל כל בריות טופרא : ושח חפזים הוא : והאלילים אע"פ שהא
 שהאלילים כבר פסקו מקצת האמות היום עוד יש
 אלילים ועוד יחסבו גם הם עובדי אלילים שהם משתחיים ועובדים לזלם : ואז
 בימות המשיח כל האלילים יכרתו עד גמיהא לפיכך אחר כליל : וכן כליל תקטר ופירוש יחלוק יכרת כלות
 האל יכרית אחת כלם וכן בענין כריתת אש יחלוק ויסניר וחלפה רקתו : ובא במערת צורים
 ומערת לא כסתנה כמיתות : אחר עובדי האלילים יתחבאו במערת
 יחסבו להצילם : לערץ הארץ כתרנו למחבר רשימי ארעא : ביום ההוא בימות המשיח כמי
 כמיעשה האל תספט ברשעים : אלילי כספו ואלילי זהבו כמו פסי
 המזרח עובדים אלילי כסף זהב וכן
 פירות טעם הלמד למלת יסלך מזכר כלומר אל החפירות ואל חרי העטלפים סס יסלכו האלילים וינחת
 פי טעם הלמד למלת להסתחות הסמך לה סתרגם למסגד לטעותא ולצלמניא : תרג' ולעטלפים ולצלמניא
 כיום עובדי נרות עטלף ולפי ג' יהיה לחסר פירות פי' כמו מלה אחת אע"פ שהיא שתי מלות ומפרטי אונת
 עוף סמקד הפירות ויז טרץ מחפר בארץ חפירות והיו עובדים נרית' ולפי' יהיה פי' לחסר פירות פיר
 שתי מלות ויהיה פי' פירות חפירות ודמה לו בדברי רבותינו פירא דמסלי שפי' חפירה סמסליכים סס ג

חמו"ד ושהמ"ד [שונצינו, יהושע שלמה בן ישראל נתן שונצינו, לערך רמ"ו]. נביאים אחרונים עם פי' רד"ק.

S. l. e. a. e. t. [Soncino, Josua Salomo b. Israel Natan Soncino, ca. 1486]. Nebiim Acharonim cum Dav. Kimchi Comm.

St. p. 1, no. 4. Fr. p. 6, no. 12. Pr. 7299.

תפלה עורך כל בשר יבאר באר נשתחזה ונברכה נברכה לפני
 יי עושינו כי לו תכרע כל בך תשבע כל לשון לפניו יכריעו
 ויפולו ולכבוד שמו יקר יתנו נבואה למשכנותיו נשתחזה
 לדדוס רגליו נקדמה פניו בתורה בזמירות נריע לו
 נשפוך לפניו שירנו צדקתו לפניו נגיד יי אלהי ישועתנו יום
 צעקנו כלילה נגדך ואני תפילתי לך יי עת רצון אלהים ברכ
 חסדך עני באמת ישעך ואני ברוך חסדך אבא ביתך
 אשתחזה אל היכל קדשך בראתך אשתחזה אל היכל קדשך
 ואודה את שמך על חסדך ועל אמתך כי תגדלת על כל שמך
 אמרתך יי נחמי בצדקתך למען שורדתי הישר לפניו ודרכך
 יי שפתינו תפתח ופיה יגיד תהלתך יי בקר תשמע קולנו בקר
 נערוך לך ונצפה אלהי אקרא יומם ולא תענה תלילה ולא חו
 דמיה לי למען זכרך כבוד ולא ידוס יי אלהי לעולם אודך
 אל ישוב רך נכלם עני ואכזב ידלדלו שמך ואזינה יי תפלתנו

לִשְׁלֹחַ אֶפְרַיִם כִּי אֵל אֲנִי וְלֹא אִישׁ בְּקִרְבְּךָ קָדוֹשׁ וְלֹא אֲבֹא בִּ
 בְּעֵדֶיךָ שִׁמְעוּ נִאֲמָרְתִּי כִּמְהָ שְׂכָרְכֶם וְשִׁמְעוּ אֲלֵדִים אֶת נִאֲמָרְתִּי
 וְיִזְכֹּר אֲלֵדִים אֶת בְּרִיתִי אֶת אֲבֹדֶתְכֶם אֶת יִצְחָק וְאֶת יַעֲקֹב : רֹאה
 בְּעֵינַי כִּמְהָ שְׂכָרְכֶם וְרֹא אֲלֵדִים אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְדַע אֲלֵדִים :
 רֹאה בְּעֵינַי כִּמְהָ שְׂכָרְכֶם וְרֹא בְּצֵר לֵדִים בְּשִׁמְעוּ אֶת תַּחֲנוּן :

אֲתֵּינִי עַל עַמְּךָ ה' עֹשֶׂה לְמַעַן עַמְּךָ בְּעֵבֹד כְּבוֹד עַמְּךָ כִּי אֵל רַחוּם וְחַנּוּן
 עַמְּךָ כִּי לֹא עַל נְדָרֶיךָ אֲכַחֵן מִפְּלִיט תַּחֲנוּנֶיךָ לַפְּנִי כִּי עַל רַחוּמֶיךָ
 הַרְבִּיב : ה' עֹשֶׂה ה' סֶלֶחָה ה' הַקְּטִיכָה וְעֵשָׂה אֵל תִּלְחַד לְמַעַן אֲלֵדִי כִּי
 עַמְּךָ נִקְרָא עַל עֵידֶיךָ וְעַל עַמְּךָ :

שִׁיר רַמְּעֵלִית וְכוּדִי לְדָוִד אֶת כָּל עֲוֹנוֹתַי אֲשֶׁר נִשְׁבַּע
 לֵאמֹר נִדְרִי לֹא אֲבִיד יַעֲקֹב : אִם אֲבֹא בְּאֹהֶל בֵּיתִי אִם
 אֶעֱלֶה עַל עֵרֶשׁ יִצְחָק אִם אֶתֵּן לְעֵינַי תְּלַעְפָּעִי תַּנְכֵּה : עַד
 אֲמַצָּא מָקוֹם לֵאמֹר מִשְׁכְּנִיתִי לֹא אֲבִיד יַעֲקֹב : דַּע שִׁמְעוּנָה בְּאִפְרַתָּה
 מִצִּיאָתָה בְּשִׁיר יְעֹזֵב : נִבְרָאָה לְמִשְׁכְּנִיתִי נִשְׁתַּחֲוֶה לְהַדָּם רַגְלִי :
 קִוֵּי לְכַתּוּבְךָ אֲתָה וְאֶרֶן עֹתֶךָ כִּדְגֶיךָ יִלְבָּשׁ צֶרֶק וְחִסְדְּךָ
 יִתֵּנִי : בְּעֵבֹד דָּוִד עֲבֹדְךָ אֵל תִּשָּׁב פָּנֵי מִשְׁחָךְ : נִשְׁבַּעִי לְדָוִד
 אֲמַת לֹא יִשׁוּב מִמֶּנּוּ מִפְּרִי כִסֵּךְ אֲשִׁית לְכִסֵּא לְךָ : אִם יִשְׁמְרוּ
 בְּנֶיךָ בְּרִיתִי וְעֻדּוֹתַי וְאֶת אֲלֹמֶתֶם גַּם בְּנֵיהֶם עֲדֵי עַד יִשְׁבוּ לְכִסֵּא
 לְךָ : כִּי בָחַרְתָּ יֵשׁ בְּצִיּוֹן אִיזָה לְמוֹשֵׁב לָהּ וְאֶת מִנְחָתִי עַד עַד פָּה :

וְהַנְּשָׁלֵם סִדֵּר וְהַתַּחֲנוּנִים אֲשֶׁר טָעַן בְּנֵי הַרְבֵּא יִצְחָק וְהִתְהַלֵּךְ
 הַשְׁלִימְתָּ בֵּיתֶךָ כִּי אִידִי שֶׁנֶּת רַחֲמֶיךָ שֶׁנִּצְנֵן יָקִים
 בְּנוֹ מִקְרָא וְכֹתִיב לְשִׁמְעוּ אֵל הַרְבֵּא
 וְאֵל הַתַּחֲנוּן : וּפְרוּיִי יֵשׁוּב
 וְכֹא צִיּוֹן
 בְּרִינָה
 אֲמֵן

שֶׁנִּצְנֵן, חֲשֵׁה"ד [יְהוֹשֻׁעַ שְׁלֵמָה בֶּן יִשְׂרָאֵל נָתַן שֶׁנִּצְנֵן], כ"ג אִידִי רַמְ"ו. סִדֵּר תַּחֲנוּנִים מִנְהַג רומָא.

Soncino, s. t. [Josua Salomo b. Israel Natan Soncino], 16. Maii 1487. Seder Tachanunim rit. Rom. St. p. 443, no. 2920. Pr. 7303.

תִּתְּנָה מַגֵּדָה וְשׁוּדָדָה יִרְעוּת אֱהִי נִחַדִי בִּי כָּל מִכְבֵּד עָלַי
 שׁוֹנֵבָה מֵאֵן זֶרַע מִעָלַי עַד אֲנִי יָרוֹם אוֹיְבֵי עָלַי
 עַל עֲצָתָם לִדַּע כָּל יָמֵיהֶם פּוֹצִים לַעֲמֹךְ אִיהֶם אֱלֹדִיָּהִם
 צַפֵּר וְעָרֵב מְרִבִּים נֹאצוּתָהֶם דֹּאשִׁימֶם אֱלֹדִים יָפֹחַ
 מִמִּעֲצוּתָהֶם מִמִּעֲצוּתָהֶם קִרְבֵּם תַּעֲכֹר דַּחֲפֵם דַּגִּיעֵם
 בְּשִׁכּוֹר שְׁלֵמִי לְשִׁיבָה זָכוֹר בְּרוּגֹן רַחֵם תִּזְכֹּר
 תִּזְכֹּר תִּזְמַת שְׁלֵשֶׁת כְּהִלִּיךְ בְּנִיָּהִם מִלֵּט מִכִּיחִלִּיךְ
 יֵרָאֶה אֵל עֲבָדֶיךָ פֶּעֶלךָ נִשְׁבַּעָה בְּטוֹב בֵּיתְךָ קִדְשׁ חִכְלֶךָ
 אֵל מֶלֶךְ

מַצִּירִי

עַר יֵצֵר מִנְחִיב אֵל מִטְנִי
 וְמֵה אַעֲשֶׂה לְיוֹם צוּרִי יִבֹּא וּפִקְדוֹנִי

דִּבִּי פִשְׁעִי וּמִרִי בִּכְתָבוֹ יֵרָאֵנִי
 עַל זֹאת סִמֵּר בְּשִׁיר חִיל לִי יֵרָאֵנִי
 אוֹמֵר בְּשִׁמְךָ אֵלִי כִּבְרִי בְּהִיכָלְךָ
 שְׁמַע קוֹל תַּחֲנוּנֵי בְּשׁוּעֵי אֵלֶיךָ
 שׁוֹנֵה בְּהִבְלֵי תֵבֶל וְתוֹעֵה אַחֵר יֵצֵר
 אֵיכָכָה יִתְקַבֵּל וְתִרְצֶה פָנַי צוּר
 מִזִּבְחֵי אֵין וְטוֹבֵל בְּדָם יֵבֶשׁ קִצְרוֹ
 יִשְׁפֹּךְ דָּמִי לִבְהֵמָה יִרְף וְשִׁכְסֵם דְּבִירִי
 וַיֹּאמֶר בְּדָמֵעַ טוֹבֵל הֵבֵל בְּרוֹב חִילֶךָ

תִּתְּנָה מַגֵּדָה וְשׁוּדָדָה יִרְעוּת אֱהִי נִחַדִי בִּי כָּל מִכְבֵּד עָלַי
 שׁוֹנֵבָה מֵאֵן זֶרַע מִעָלַי עַד אֲנִי יָרוֹם אוֹיְבֵי עָלַי
 עַל עֲצָתָם לִדַּע כָּל יָמֵיהֶם פּוֹצִים לַעֲמֹךְ אִיהֶם אֱלֹדִיָּהִם
 צַפֵּר וְעָרֵב מְרִבִּים נֹאצוּתָהֶם דֹּאשִׁימֶם אֱלֹדִים יָפֹחַ
 מִמִּעֲצוּתָהֶם מִמִּעֲצוּתָהֶם קִרְבֵּם תַּעֲכֹר דַּחֲפֵם דַּגִּיעֵם
 בְּשִׁכּוֹר שְׁלֵמִי לְטוֹבָה זָכוֹר בְּרוּגֹן רַחֵם תִּזְכֹּר
 תִּזְכֹּר תִּזְמַת שְׁלֵשֶׁת כְּהִלִּיךְ בְּנִיָּהִם מִלֵּט מִכִּיחִלִּיךְ
 יֵרָאֶה אֵל עֲבָדֶיךָ פֶּעֶלךָ נִשְׁבַּעָה בְּטוֹב בֵּיתְךָ קִדְשׁ חִכְלֶךָ
 אֵל מֶלֶךְ

מַצִּירִי עַר יֵצֵר מִנְחִיב אֵל מִטְנִי
 וְמֵה אַעֲשֶׂה לְיוֹם צוּרִי יִבֹּא וּפִקְדוֹנִי
 דִּבִּי פִשְׁעִי וּמִרִי בִּכְתָבוֹ יֵרָאֵנִי
 עַל זֹאת סִמֵּר בְּשִׁיר חִיל לִי יֵרָאֵנִי
 אוֹמֵר בְּשִׁמְךָ אֵלִי כִּבְרִי בְּהִיכָלְךָ
 שְׁמַע קוֹל תַּחֲנוּנֵי בְּשׁוּעֵי אֵלֶיךָ
 שׁוֹנֵה בְּהִבְלֵי תֵבֶל וְתוֹעֵה אַחֵר יֵצֵר
 אֵיכָכָה יִתְקַבֵּל וְתִרְצֶה פָנַי צוּר
 מִזִּבְחֵי אֵין וְטוֹבֵל בְּדָם יֵבֶשׁ קִצְרוֹ
 יִשְׁפֹּךְ דָּמִי לִבְהֵמָה יִרְף וְשִׁכְסֵם דְּבִירִי
 וַיֹּאמֶר בְּדָמֵעַ טוֹבֵל הֵבֵל בְּרוֹב חִילֶךָ

שוכני	בתי חומר	למה תשא עין	שוכני	בתי חומר	למה תשא עין
לנו יש לדעת	מנחמו תולעת	מנחמו תולעת	לנו יש לדעת	מנחמו תולעת	מנחמו תולעת
לגבי חומר יצרנו	ואיך יראה לבנו	ואיך יראה לבנו	לגבי חומר יצרנו	ואיך יראה לבנו	ואיך יראה לבנו
מה יתרון לגבר	ואחריתו לקבר	ואחריתו לקבר	מה יתרון לגבר	ואחריתו לקבר	ואחריתו לקבר
זה ידעה לו חלף	זה ידעה לו חלף	זה ידעה לו חלף	זה ידעה לו חלף	זה ידעה לו חלף	זה ידעה לו חלף
הלא אם ילך קרי	הלא אם ילך קרי	הלא אם ילך קרי	הלא אם ילך קרי	הלא אם ילך קרי	הלא אם ילך קרי
וישרף בלדב	וישרף בלדב	וישרף בלדב	וישרף בלדב	וישרף בלדב	וישרף בלדב

אלדים אל תשחת עיניך ותחליף אשר פדית בגדך אשר
הוצאת ממצרם ביד חזקה אתה תקום תרחם ציון כי עת
לחננה כי בא מעור : אתה יי לעולם תשכ בסאך לזר חור :
אתה יי אל תרחק אילוחנו לעזרתנו חרשה : חרשה לעזרתנו
אלדי תשועתנו אתה יי לא תכלא רחמך ממני חסדך ואמנהך ת

אלדים אל תשחת עיניך ותחליף אשר פדית בגדך אשר
הוצאת ממצרם ביד חזקה אתה תקום תרחם ציון כי עת
לחננה כי בא מעור : אתה יי לעולם תשכ בסאך לזר חור :
אתה יי אל תרחק אילוחנו לעזרתנו חרשה : חרשה לעזרתנו
אלדי תשועתנו אתה יי לא תכלא רחמך ממני חסדך ואמנהך ת

פיר' מסכת אבות לרב הגדול המובהק
מורנו הרב רבנו משה בן מיימון ז"ל

שמואל

אמר

בן יהודה אבן תבון זאת המסכת ד"ל מסכת אבות ידוע' מסדר יסוד' סדור'
בן מסכת עדיות ומסכת עז' ולא כמצא לה' גמרא והרב הגדול רבי' משה
בן מיימון ז"ל פירשה בלשון הגוי ככלל מירושלמי למסכת סוטה סדרי פירשה
כלה בלשון הסו והרחיב במסכת הזאת המאמר להינתן יקרה בעיניו מפני
סמי' מדבר במד' האר' החשוב' והישר' והשפוח' והמענות' אשר החשובות
והישרות מהן משנות הדרך ומסקלות המעלה העולה אל המעלות השכליות
כמו שאמר החכם טמע עצה וקבל מוסר למען תחכם באחרייתך. ובין
ובמעלות השכליות יטיב המטיב אל ידיעת בוראו כמו שאמר החכם הנזכר על
החכמה אם תבקשנה ככסף וכמטמונים תחפשנה אז תבין וראתה ודעת
אלהים תמצא כלומר בקטף החכמה ככסף וחפץ אותה כמטמונים ר'
רצה בזה בקשה וחפץ בזיונות והשתדלות יתרה שהמבקש על דרך הזאת
אין ספק שימצא מבוקשו ויגיע אליו. אז תבין וראתה ה' ותגיע אל ידיעת
ז"ל בהבנת וראתה ה' הכנת אמתת דעות התורה שהיא וראתה ה' שהיו בידו ת'
מקובלים לבד קודם בקטת החכמה ובחכמה ידע אמתתם והנרצה בהם
נרצה לומר במציאות דעת אלהים טידע מציאותה יתברר במציאות מופת
לא בקבלה לבד כאשר היה לפני בקטת החכמה וידיעתה יתברך אין ספק
שהוא תכלית האדם כמו שאמר הנביא ע"ה כי אם בזאת יתהלל המתהלל הם
השכל וידוע אותו כי אני ה' עשה חסד משפט ונדרה באר כי באלה חפצתי
באם ה' ואע"פ שהרב ז"ל פיר' זה הפסוק פיר' טוב בפרק ל' מן החלק ה'
השלישי מספר מורה הנבוכים וחדש לנו בו חדש גדול לא יערכנו זהב
וזכוכית והו' מה שחבין ממל' בארץ יט' לי בפירושו תוספת מעט ראיתיהו
לזכרו הנה עטי קצת מלותיו דרך אחרת והם מלות כי באלה חפצתי וט' לי
בהן חדש אין כסף אצלי בטובו ואמתתו. כמו

ב א

חמו"ד ושהמ"ד [שונצין, ירושע שלמה בן ישראל נתן שונצין, לערך רמ"ד-רמ"ה]. פרקי אבות עם פי' הרמב"ם.

S. l. e. a. e. t. [Soncino, Josua Salomo b. Israel Natan Soncino, ca. 1484-1485]. Pirke Abot cum Mos. Maimonid. Comm.

St. p. 228, no. 1433 (I). Fr. p. 13, no. 41.

בן זומא

אומר איזו חכם · הלומד מכל אדם · שנ' מכל מלמדי השכלתי ..
איזו גבור · הכובש את יצרו · שנ' טוב ארך אפים מגבור · ומושל

לעולם הבא · וכן כתוב בספר תלים על ידי דוד מלך ישראל טוב
לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף · ואומר לי חכסף ולי חזקב אמר ה'

עבאות ..

לי חכסף ולי הזהב · פי' לשכח ולכבוד · פי' מלא כל הארץ כבודו ·

חמשה קנינים קנה הקדוש ברוך הוא בעולמו · ואלו הן · תורה
קנין אחר · שמים וארץ קנין אחר · אברהם קנין אחר · ישראל ק

קנין אחר · בית המקדש קנין אחר ..

תורה קנין אחר מנן · דכתיב ה' קנני ראשית דרכי קדם מפעליו
מאז .. שמים וארץ קנין אחר מנן · שנ' כה אמר ה' השמים כסאי
והארץ הדום רגלי · איזה בית אשר תבנו לי ואי זה מקום מנוחתי

פרק

ששי

שני חכמים לבשון חמשנה ·
ברוך שבוחר בהם וכמשנת

רבי

מאיר

אומר כל העוסק בתורה לשמח וזכה לדברים הרבה · ולא עוד
אלא שכל העולם כלו כדי הוא לי · נקרא רע · אהוב · אהב את ה
המקום · אהב את הבריות · משמח את המקום · משמח את ה
הבריות · מלבשתו ענה · ויראה · ומכשרתו · לחזית צדיק וחסיד
ישר ונאמן ומרחקתו מן החשא ומקדבתו ליד זכות ונתיני ממנו
עצה ותושיה בינה וגבורה שנ' לי עצה ותושיה אני בינה ולי גבורה

בעשרה מאמרות

עקביא

חמו"ד ושהמ"ד [שונצין, יהושע שלמה בן ישראל נתן שונצין, לערך רמ"ד-רמ"ה]. פרקי אבות עם פי' הרמב"ם.

S.l. e. a. e. t. [Soncino, Josua Salomo b. Israel Natan Soncino, ca. 1484-1485]. Pirke Abot cum Mos. Maimonid. Comm.

St. p. 228, no. 1433 (I). Fr. p. 13, no. 41.

בראשית

ברא. אומר ד' יצחק לא היה צריך להתחיל את התורה אלא מהחדש הזה לכם סדרה ונענו
ראשונה שנצטוו ישראל ומה טעם סתם בבראשית משום כח מעשית הגוד לעמוד לתת להם
נחלת נשים מאס יאמרו האומות לישראל לטעם חכם שבצמחם טבע ארצות והם אומרים
לחם כל הארץ של הקב"ה הוא בראש ונתנה לאשר ישר בעיניו ברצונו נתנה להם וברצונו כ
נטלה מהם ונתנה לנו. בראשית ברא. אין הפסוק הזה אומר אלא דורשני כיון שדרשנו רבון
רבנות בטובל התורה שנקראת ראשית דרכו ובטובל ישראל שנקראו ראשית תבואתו. ואם
בית לדרשו כפסוקו כך פרשנו. בראשית: בריית שמים וארץ. והארץ היתה תוהו ובוהו
ומחך ויאמר אלקים יהי אור. ולא בא המקרא לארצות סדר הכריחם לומר סאל קדמו
טאם בא לארצות כך היה לו לבקוב בראשונה ברא את השמים וע' סאלן לך ראשית במקרא
סחינו רבון לתיבה של אחרית. כמו בראשית מולכת יתונקים. ראשית מולכתו. ראשית ד'
דגנך. חף כחן אזה אומר בראשית ברא אלקים את השמים וע' כמו בראשית ברא כלומר
בברית ורומה לו תחילת דבר ה' ברושע כלומר תחילת דברו של הקב"ה בהשע ויאמר ה'
אל הנשע וע' וחת לארצות בא שאלו תחילת נבראו וסירטו בראשית כל ברא את אלו.
וים לך מקראות שמקצרים לשון ומעטני תיבה חסרת כמו כי לא סגר דלתי בעניי ולא פדש
מי הכונו. וכמו טא חיל דמשק ולא פירש מי יסאלו. וכמו ועד מראשית אחרית דבר אס
פן תמה על ענאך סהריו המים קדמו. סהריו כתיב ורחן אלקים מרחפת על פני המים וע'
ועדיין לא גילה המקרא בסדר הקדמוי ומלאוהוין כלום בריית המים לתת מבין למדת
סקדו בריית המים לארץ. ועוד ששמים מלא וממים נבראו על כרחך לא לימד יומקרא
בסדר הקדמוי המקדמוי והמלאוהוין כלום. ברא.

בהעלותך

על פס סלהב עולה כתיב כהד
בדלקתן לשון עלויה שדרך ל
להלוק עד פתחא סלהבת עולה
מזילה ועוד דמס רבנותו מכלן
פועלה הכח עומד ומטיב אל מול פני המנוהה נר האמצעי
פאזנו בקרים אלף כנף של מנוהה יאזרן טכעת הנרות טטח
טעל טעת הקדים טלטה המרחיק פונס למול האמצעי הפקולות
טכהן וכן טלטה המערכים ראיז הכת למול האמצעי ול
למה כדי שלא יאזרין לאורה הוא טרך ויגע כן אהרן להגיד ט
טכחו של אהרן שלא טנה וזה מעשה המנוהה פהירא הקבה
באנכע לפי טעקטה בה לבן נאמר וזה מקשה בטרין כלעז
לשון דא לרא נקטן טעט טל כסר דב היתה ומקטן בקורנע ומו
ומתקן בטטל למטח איכריה כתקנן ולא נעטית איכרים איכרי
על ידי חבור ער ידכה ער פריחה ידכה היא המורה טעל ה
התלם חלול כדרך מנורות כסף טלפני המורים ער ידכה ער פ
פריחה כלומר גופה של מנורה כולה וכל התלי בה ער ידכה
טחאז אבר גדול ועד פריחה טחאז מעשה דק טכה הכל מקשה
ודרך ער לשלם כלעז זה כמו מעשה ועד קמה ועד כסר זית כ
כמראה אשר הראה וכו כמבנית אשר הראה כהר כמה ער יראה
ונעשה כמבנית וכו כן נעשה את המנורה מי טעטמה ומירש אבר
על ידי הקבה נעטית מזלית קח את הלוי קחם כבדים
אזרכים טת כו להיות טמשים למקדס הזה עליהם מי חטאת
טל חסר פיה משני טחאז מותם טכהה והעביר תער מזאת
בדברי ר משה הדרטן לפי טעטנו כפיה על הבטורות טעכרו עז
והא קרינה זכוי מותם והמנוה קריני מת הקוקק תלמח כמנ
כמנועים ולקחו פיר כן בקר והוא עולה כמו טעכר ועשה
את האחד עולה והא קרב טכר בעז ופר טני מה תל לומר טני
לך מה עולה לא נאכלת אף חטאת לא נאכלת וכאן יש מקד לרב
לכריו כמירית כהנים ואומר אני טהוראת טעה היתה טעטיר
היה להם להביא למנוה עז עס פיר העולה והקלות את כל ערת
לפי טהלוט נתנו קרבן כפיה תתקיים יכאז ויעמיד על קרבן
וטמכו עליהם ידיהם ונאף אהרן את הלוי תנפה כדרך טח
טאטח מנורע טעון תנפה חי טלע טנפונת נאמר כפרטה הרא
הראמנה לכני קהת לבן נאמר טס וזה לעבר את עכבתה לפי
טעכבות קדש הקדשים עליהם הארץ והשלחן וכו הטניה לכני
נרמון לבן נאמר בה תנפה לה טאף עליהם חתה עכבות הקדש
ייענות וקדשים תראות בבית קדש הקדשים והטלית לכני מ
מירי נענוט נענוט נענוט למטח נענוט לטיר פטרת פ
פתיחת כי לי כל כסר טליה הבכמות כק הדין טעטנו טל
עליהם כין בכורי מנרים ולקחתי אותם לי ער טעטנו כעגל ו
טעכר ואקח את הלוי חמשה טעמים נאמר בני ישראל כמק
בחדא זה להודיע חבתן טעכר אחרותיהן במקדא אחד כמו
כמנן חמשה חמשה תורה וכן ריאותו בבדאטת רכא ולא יהיה
נגף טלא יטערו לטת אל הקדש טאט יטאז יהיה נגף ויעט מ
משה נאדן וכל ערת בני ישראל וכו משה העמידן אהרן הטף
וטחאל טמכו את ידיהם

כמו טעטירי אכל והו ימו מזה ועטרים טנה למיך נאמר וכו
מזרק אחד כסף ולא נאמר מזרק כסף אחד כינו טכ בקערה לומר
טאף אוניות טל אחד מטרפות למנן טכעים טקל ככר טכ
טכעים אוניות טטאז ומכנת קף אחת ככר התורה טעטנה מ
מירי טל הקבה עטרה זכב ככר עטרת הדברות מלאה קט
קטרת בניטרא טל קטרת טט מלות טטלע עטרה מנות וכל
וכלכר טעטלף קף כדלת על ידי את ככר דק פיר אחד ככר
אכריה טכ כו ניקח כן בקר איל אחד ככר ניקח ניקח את הא
האיל וכו ככר אחד ככר ניקח והכבטם הפיר יעקב טעטיר
עוים לכפר על מכירת דספ טכ וטחטנו טעטיר עוים ולכח הט
הטלמים בקר טנים ככר מזה וזהו טעטנו טלס כן ישראל
לאכריה טעטמים אילים ככמים ועטורים טלטה מנרים ככר כ
כהנים ולוי וטחאל וככר תורה נביאים וכתובי טלע חמשת
ככר חמשה חמשתין וחמשה הדברות הכתובין על לוח אחד וחמשה
הכתובים על הטני ער כאן מוסדות טל משה הדרטן כמס הי
הטלמי טטאז וכו ביום הטלמי היה הטמח המקדש לבני זכו
זכולן וכן כלס אכל כנתנאל טכ כו הקדש כנתנאל טפל אחת
הלשון לומר טטח לפי טככר הוכיד טמו והקדשן וכטאר טלא
נאמר כהן הקדש טפל עליהן לשון זה נטא לכני פלוגי אות
חיוס היה הטמח המקדש לטכט פלוגי ביום הטמח אונות כו
ביום טעטמח הקדש ומה אני מקיים אחרי הטמח טעטמח תולה
ואחר כך הקדש או אחרי הטמח לאחד זמן ולא כד לומר ביום
הטמח אלא לומר טעטמח כיום כטהוא אומר ביום טמחו אות
למדת טעטמח כיום ומה תל ביום הטמח אונות ביום טמחו הקד
קערו וכפ טני עטיר הם הם טעטכר וכל אירע בהם טפל
טלטים ומיה הקערה האחת וכו מה תל לפי טכ טלטים ומיה
הטקלה ולא פירש באז טקל לבן חור וטכאז כאן וכלל ככלן
כל כסף הכלים בטקל הקדש כל כסף הכלי וכו לומר טחאז כלי
המקדש מכוננים במטקלן טקלן אחד אחד וטקלן כלל כאחד לא
רבה ולא מועט כפות זכב טנים עטרה למה נאמר לפי טכ קף
אחת עטרה זכב חיל טל זה ומטקלה עטרה טקלים טל כסף או
אזני אלא קף אחת טל כסף ומטקלה עטרה טקלי זכב וטקלי זכב
אין מטקלם טחאז לטל כסף תל כמות זכב טל זכב הי וככא מ
מטה טני כטוכים המכחשים זה את זה טלטי כא והכרע כ
כטניהס כטכר אחד אומר וידבר ה אלתי מאלה מועד והא חן ל
לפריחת וכתוב אחד אומר ודברתי אתי מעל הכפרת בא זה ויב
והכרע כטניהס משה כא אל אהל מועד וטח טומע את הקל ה
הכח מעל הכפרת מוכן טני הכרובים הקל יונא חן הטמים ל
לבין טני הכרוב וטחאז יונא לאלה מועד מדבר כמו מתדבר
ככור טל מעלה לומר כן מדבר כינו לבין עטנו ומשה טומע מ
מזלני וידבר אלתי למעט את אהרן חן הדברות וטחאז את
הקל יכול קל נמוך תל את הקול הוא הקל טנדבר עמו כס
כטני וכטמיע לפתח היה נספח ולא היה יונא חן לאלה
חטלת נטח

חמ"ד ושהם"ד [שונצינו] יהושע שלמה בן ישראל נתן שונצינו, פ"ו סיון רמ"ו. פירש"י על התורה.

S. l. e. t. [Soncino, Josua Salomo ben Israel Natan Soncino], 6. Jun. 1487. Salomo Isaki, Perusch ha-Tora. St. p. 2342, no. 6927, 3. Pr. 7304.

כך ולא תמלאו בהם אני ה' אלוקיכם. הוא אש תמלאו אני אלוקי
אלוקיכם ואתם נפסלים מאחרי ומה הנאה יש לי בכם ואתם ואת
מתדייכים כלויה לכך נאמר אני ה' אלוקיכם.

חסלת אחדי ונות.

קדושים

דבר אל כל עדת בני ישראל.
תלמד סגולה פרישה זו בהק
בהקדל ומני פלוג גופי תנ
תורת תליון בה קדושים תה
תהיו. הוא פירוש וכן העניין וכן העבודה סכל תקום טאית מ
מעצא ביד עדיה איתא מוצא קדושה אשה וזכה וחללה וגי אני ה'

סלק ספרא דאלה הדברים וסלקו לחו רחמי
חומשי תורה בס' יעצא דמחיו
טו' לרח פיון רח' לפק' ביד נותן לעצב כח
ולאן ארש עצמה ורבה.

הודרן עלך

סני דיני

גזירות וסליקא מסכת כזכות
תל' בעשרים יום לידה כסלו
לבריאת עולם פה שונצינו

[illegible][illegible]

אחר העלמת המסכת אילמדור זה ויזעיל למכרה בעזרת הכותל ית' :

[illegible][illegible]

שונצינו, [יהושע שלמה בן ישראל נתן או גרשם בן משה שונציין], כ' כסליו רמ"ח. תלמוד בבלי, מס' כתובות עם פירש"י ותוספות.

הגיון

מילדמטמן אגלין להון עמד עליו נחשול שבים לטובעו אם כמדומה אני שאיירם של אלו אין גבורתו
אלא במים בא פרעה טבעו במים בא סיסרא טבעו במים אף הוא עומד עלי לטובעו במים אם גיבור הוא יע
יעלה ליבשה ויעשה עמי מלחמה יצתה בח קול ואמרה לו רשע בן רשע בן בנו של עשו הרשע בריה קלה
יש לי בעולמי ויתוש שמה אמאי קרי לה בדיה קלה דמעלנא אית לה ומפקנא לית לה עלה ליבשה וח

ותעשה עמה מלחמ' עלה ליבשה בא יתוש' ונכנס בחוטמו ונקר' כמחו' שבע שנים יו
יומא חד הוה קא חליף' אבא דבי נפחא שמע קל ארופת' אישתקא אמי איבא תקנתא
כל יומא מייתו נפחא ומחו קמיה לגני ידוב לי ארבע זוזי לישראל אמי ליה מיסתך דקא

חזית בסנאך עד תלתין יומין עכיד הכי מיכן ואילך כיון דרש דש תגיא ת
אמ רבי פנחס בן ערובא אני הייתי בן גדולי רומי וכשמתפצעו את מוחו ו
ומצאו בו כציפור דרור משקל שני סלעים כמתניתא תנא כנחל בן שנה מ
משקל שני לשרין אמ אביי נקטין פז של נחשת וציפורניו של כרול כי
הוה קא מיית אמ להו ליקליוה להוואגבר וכדרו לקשמיה אשב מיידלא
לשכחיה אלהא דיהודאי ולקמיה בדינא אנקלוס בר קלונקוס בר אחתיה
דטיטוס הוה בעי לאגיורי אול אסקיה לטיטוס בנגידא אמ ליה מאן חשיב
בהווא עלמא אמר ליה ישראל מהו לאידבוקי בהו אמר ליה מילייהו נפ
נפישן ולא מצית לקייומניהו זיל אגרי בהו בההיא עלמ' ודחית רישא דכתיב
היו צריה לראש וגו' כל המצר לשרא נעשה ראש אמר ליה דיניה דהווא
גברא במאי אמר ליה במאי דפסיק אנפשיה כל יומא מכנסי ליה לקשמיה
ורייני ליה וקלו ליה ומכדרו אשב מי אול אסקיה לבלעם בנגידא אמר ליה
מאן חשיב בהווא עלמא אמר ליה ישראל מהו לאידבוקי בהו אמר ליה לא
תדרוש שלומם וטובתם כל הימים אמר ליה דיניה דהווא גברא במאי אמ
ליה בשכבת זרע רותחת אול אסקיה בנגידא אמר ליה מאן חשיב בהווא
עלמא אמר ליה ישראל מהו לאידבוקי בהו אמר ליה טובתם דרוש רעתם לא תדרוש כל הנוג' בהן כאילו נוגע
בכבת עינו אמר ליה דיניה דהוואגברא במאי אמר ליה כצואה רותחת דאמי מר כל המלעין על דברי חכמים
נדרן כצואה רותחת הא הוה מה בין פושעי ישראל לנביאי אומות העולם תניא אמר רבי אלעזר בוראראח
כמה גדולה כחה של כושה שהרי סייע הקבה את בר קמצא והחריב את ביתו ושרף את היכלו
אתרנגולא ותרנגולתא דהריב טור מלכא דהו נהיבי כי הו מפקי' חתנא וכלתא מפקי' קמיהו תרנגולא ותר
ותרנגולתא בלומ' פרו ורבו כתרנגולין יומא חד הוה קא חליף' גוגרא דרומא שקלינהו מיניהו נפל עליהו מ
מחנהו אתו אמרו ליה לקיסר מדרו כך יהדא' אתא עליה הוה בהו החווא בר דרומא ויהח קפיץ
בילא וקפיל' בהו שקליה קיסר לחאגיה ואותכיה

מילדמטמן אגלין להון עמד עליו נחשול שבים לטובעו אם כמדומה אני שאיירם של אלו אין גבורתו
אלא במים בא פרעה טבעו במים בא סיסרא טבעו במים אף הוא עומד עלי לטובעו במים אם גיבור הוא יע
יעלה ליבשה ויעשה עמי מלחמה יצתה בח קול ואמרה לו רשע בן רשע בן בנו של עשו הרשע בריה קלה
יש לי בעולמי ויתוש שמה אמאי קרי לה בדיה קלה דמעלנא אית לה ומפקנא לית לה עלה ליבשה וח
ותעשה עמה מלחמ' עלה ליבשה בא יתוש' ונכנס בחוטמו ונקר' כמחו' שבע שנים יו
יומא חד הוה קא חליף' אבא דבי נפחא שמע קל ארופת' אישתקא אמי איבא תקנתא
כל יומא מייתו נפחא ומחו קמיה לגני ידוב לי ארבע זוזי לישראל אמי ליה מיסתך דקא

הדרן עול

המדרש וסליקא מסכת גשין הל' בששה ימים לידח אדר
שנת ה'אפים ורמח לבראית עולם פה שונציו

אדר השלמינ האסכעא יאמר זה חזעל לסכחה בעזרת הכורא ית'

הדרן עלך מסכת גשין והדרן עלך דעתן עלך מסכת גשין והדרן עלך לא כתבתי מיך מסכת גשין ולא תתנסי מיך לא בעלמ' הדרן
ולא בעלמ' דרתי : בן יאמר ב' פעמים : ואחר כך יאמר יהי רצון מלפניך ה' אלוקינו ואלוקי אבותינו סתה' תריתך אומנותם
בעולם הזה ותבא עמנו לעולם הבא : חזני בר פפא : רמי בר פפא : מאון בר פפא : יאזוי בר פפא : אבא מרי בר פפא : דרס בר פפא
רבי בר פפא : מרחב בר פפא : אדא בר פפא : דדו בר פפא : העדב לא ה' אלוקינו את דברי תורתך בפנינו ובפניו עמך בית
ישראל וסיה אכחמו וסאזאינו וסאזאי עמך בית ישראל יאזי עמך
לכי תמיס כחקך למען לא אבוט לעולם לא אסכח פקדריך כי כס חיייתי ב' אי למדני חקך און און סלה ועד : מדרס אגלפניך
ה' אלוקינו ואלוקי אבותינו סאזאת חלקינו ממשבי בית המדרש ולא סמת חלקנו ממשבי קרנות סאזנו ממשבימים והס ממשבימים אנו ממשבימים
לדברי תורה והס ממשבימים לדברים במלים אנו עמלים והס עמלים : אנו עמלים ומקבלים סכר והס עמלים ואינס מקבלים סכר : אנו
רבים והס רבים הס רבים לבאר סחמ' ואנו רבים להוי העולם הבא :

היתה עלי חקת יד סביר מהר חד ס' ינו יבאזי אל היכל קדשו ואל מסכנתו להנאמן בכח ולאל למלאת אחריו את אסר כברי עסה
והנלח בדרע עז בהגדת מסכת גשין גז' ופי' ותוספו' הלאו כאסר עיניהם הדואות : ואזא אחריו בעקבות הליכות טעמיו לעשות כאותנות
מוסותיו וכסוב וכימר בעינת לא אכלתי דבר כפי אסר הסיגה ידי הצעידה מבלי געות יומן וסמאל ועס היות כי מצאיות ספר בלתי טעות וס
וטציות סושר אספרי רחוק אזה ואת חקדמה בן היא סמנו סמוע וראו ראו כי אלס עמדנו עליה בהעגה יתירה ועיון נמרץ לבלתי הלכר ב
בפח המוקט הל' כד ס' הטובה עלינו עד העלמות אכל כל ידעי דת דין כחצות חות המלאכה האת הינה מדויקת ומונעת יותר מאסר פ
היתה לפנים בישראל על הערה וכל העגה לקיס כל דבר בעתו מה טוב ומה נעים ומה יקר ואו יתהלל האותהלל בקנין אמת אמתה סל
תורה הנורא' האת כמולחן הערך ומחן לפניו לרען בסמן ראסו מונת כסו חיה : אי כל צמא למי העורה ענו וכואו סכר כספ' ובמחיר
לאכול לסכנה ולסכסה עתק' : אד תתענו על חכ דברי סלס ואמת ודתה לכס למסורת אכלה היס כי ביוס האבת תמצא סכרה :
ותאכלו טריה דהעגותס חזו סכרה כרכ סאכ הצמון לאדך יומס עולם ועד יאן : כאס הצעד פומאל ככמר מחד לטע' ינו

שונציו. [יהושע שלמה בן ישראל נחן שונציו.] ו' אדר רמ"ח. תלמוד בבלי. מס' גיטין עם פירוש"י ורומפור.

Soncino, [Josua Salomo b. Israel Natan Soncino,] 18. Feb. 1488. Talmud Babyl., Gittin cum Sal. Isaki Comm. et Tosafot. ZfhB. VIII, p. 144.

וידה

אחרי כן משה עבד ידו ויאמר ידו אל יהושע בן נון משה
לאמר : משה עבדך מת ועתה קם עמו את הירדן הזה אתה וכל העם
הזה אל הארץ אשר אנכי נתן לך לבני ישראל : כל מקום אשר תדרוך
בך דגלכם בו לכם נתתיו כאשר דברתי אל משה : מהמר פר והלבנון
הזה ועוד הער והגדול נהר פרת כל ארץ החמים ועד הים הגדול מבוא
השמש ידו גבולכם לא יתצב איש לפניך כל ימי חיך כאשר הייתי עם
משה אחיה עמך לא ארפך ולא אעזבך : חוק ואמץ כי אתה תנחיל את
העם הזה אל הארץ אשר נשבעתי לאבותם לתת לך : רק חוק ואמץ
מאד לשמור לעשות ככל התורה אשר צוה משה עבדי אל תסור ממנו
ימין ושמאל למען תשכיל בכל אשר תלך : לא יבדל ספר התורה הזה
מפיך ודגית בו יומם ולילה למען תשמור לעשות ככל הפתוח בו כי אז
תצליח את דרכיך ואז תשכיל : הלא צויתך חוק ואמץ אל תערוך ואל
תחת כי עבד ידו אלהיך בכל אשר תלך : ויצו יהושע
את שושר העם לאמר : עבד בקרב המלכה וצו את העם לאמר הכינו
לכם צרה כי בעוד שלשת ימים אתם עוברים את הירדן ללא דגשת את

שפטים

יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּכָל־מַעֲשֵׂה יָדָיו
וְהָיָה אֲך' שִׁמְחָה שְׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יִרְאֶה
בְּלִבְיָדָיו אֶת־פְּנֵי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּמִקְדָּשׁ אֲשֶׁר
יִבְרָךְ בְּתֹרֵם הַמִּצֵּד וּבְתֹרֵם הַשְּׂבִיעֶת וּבְתֹרֵם הַסֵּב
הַסֵּב וְלֹא יִרְאֶה אֶת־פְּנֵי יְהוָה רִיקָם : אִי
אִישׁ כְּמִתְנַת יָדוֹ כְּכֹרֶת יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֲשֶׁר נ
נִמְלֵךְ

פ פ פ

שפטים

וְשָׁמַרְתָּ תְּחִלָּה

וְכָל־שְׁעָרָיו

אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֵינוּ

אֱלֹהֵינוּ נָתַן לָךְ לְשִׁבְעָה וּשְׁפָט אֶת־הָעָם מִשִּׁבְעָה צִדְקָה וְלֹא־תִשָּׁפֵט מִשְׁפָּט לֹא־תִבְרָךְ פְּנֵי
וְלֹא־תִקַּח שֹׁחַד כִּי הַשֹּׁחַד עֲוֹלָה עֵינֵי חֲכָמִים וְ
וְסִלְּוִי דְבַר צִדְקָה : צִדְקָה צִדְקָתוֹ לְמַעַן
תְּחִיָּה וְרִשְׁתָּ אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֵינוּ נ
נָתַן לָךְ :

תִּשָּׁע לָךְ אֲשֶׁר־הָיָה בְּלִעַץ אֶצֶל מִזְבֵּחַ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
אֱלֹהֵינוּ אֲשֶׁר־תַּעֲשֶׂה לָךְ :

וְלֹא־תִקַּח לָךְ מִצְבֵּה אֲשֶׁר
שָׂא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ : לֹא־תִשָּׁחַל לִיְהוָה אֱלֹהֵינוּ
שׁוֹד וְשֹׁה אֲשֶׁר יִהְיֶה בְּלִיטָה בְּלִי רֶגֶעַ בֵּית
תִּעֲבֹת יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְהָא :

כִּי־מִצְוָה בְּקִרְבְּךָ כִּאֲדָה
שְׁעָרָיו אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ נָתַן לָךְ אִישׁ אִישׁ
אֲשֶׁר־אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֶת־דְּרֹעַ בְּעֵינֵי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
אֱלֹהֵינוּ לְעַבְדֵּי בֵּיתוֹ : וְלֹךְ רַעֲמֵי אֱלֹהֵינוּ אֲחֵינוּ
אֲחֵינוּ וְשִׁתְּחֵל לָךְ וְשִׁמְשֵׁם לִיְהוָה וְלֹךְ

כִּי יִלְאֵם מִסְּךְ דְּבַר
לְשִׁפְטָה בֵּין רֵיב וְלֹא בֵּין דִּין וְכִי־נִגְעַל
לְנִעַדְדֵךְ רִיבִית בְּשְׁעָרָיו וְקָמָה וְעָלִיתָ אֶל
הַמִּקְדָּשׁ אֲשֶׁר יִבְרָךְ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ : וְכִתְּבָה א
אֶל־הַכֹּהֲנִים וְלֹא־יִשְׁפָּט וְלֹא־יִשְׁפָּט אֲשֶׁר יִהְיֶה בִּי
בֵּינֵם וְהָיָה דָּבָר שְׁתִּיחִי לָךְ אֶת־דְּבַר הַמִּשְׁפָּט
הַמִּשְׁפָּט : וְעָשִׂיתָ עֲלֵי דְבַר אֲשֶׁר יִהְיֶה לָךְ
מִקְדָּשָׁה וְהָיָה אֲשֶׁר יִבְרָךְ יְהוָה וְשִׁמְרָה ל
לְעִשְׂתָּ בְּכָל־אֲשֶׁר יִדְרֹךְ : עֲלֵי־הַתּוֹרָה אֲשֶׁר
יִדְרֹךְ וְעֲלֵי־הַמִּשְׁפָּט אֲשֶׁר־יִמְרֹךְ תַּעֲשֶׂה ל
לֹא־תִסָּדֵר מִן־דְּבַר אֲשֶׁר־יִהְיֶה לָךְ יָמֵן וְשֵׁמָּה
הַשְּׂמָאל : וְהָיָה אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה בְּחֹזֶן לְבָבִי ש
שָׁמַע אֶל־הַבְּהִיָּה הַעֲמֹד לְשִׁרָתָה שֶׁכֶּם אֶת־יְהוָה
אֱלֹהֵינוּ אִי אֶל־הַשְּׂפָט וּמִתּוֹרָה אֲשֶׁר הָיָה וּבְעֵד
וּבְעֵד הָרַע מִיִּשְׂרָאֵל : וְכִלְהֵם יִשְׁמַע וְיִר
וְיִרְאֵה לָךְ יְהוָה עֵד :

כִּי־תִבְנֶה אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה
אֱלֹהֵינוּ נָתַן לָךְ וְדִשְׁתָּה וְשִׁבְתָּ בָּהּ וְאִמְרָה
אֲשֶׁמָּה עָלֵינוּ מִלֵּךְ כְּכֹל־הָעָם אֲשֶׁר סְבִיבוֹתָ
שִׁם תִּשָּׁם עָלֵינוּ מִלֵּךְ אֲשֶׁר־יִבְרָךְ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ

האזהרות

ידיו רב לו עזר מצרו תהיה : וללוי אמר תפוך ואורך לאיש חסידך אשר נסח' במטה
 תרכבו על מי מריבה : האומר לאביו ולאמו לא ראתיו ואת אחיו לא הפיר ואת בניו לא ידע כי
 שמר אמתך ובריתך ינצור : יודו משפטך ליעקב ותורתך לישראל ישימו קטורה באפך וכליל
 על מוכחך : ברך יהודי ופעל ידיו חרצה מחץ מתנים קמיו ומשנאיו מן יקוסם : לכנימן אמר
 ידיד יהודי ישכון לבטח עליו חפץ עליו בלהים וכן כתפיו שכן : וליסר אמר מברכת יהודי ארצו
 ממגד שמים מטל ומתתוים רבצת תחת : וממגד תכאית שמש וממגד גרש ירחים : ומראש הררי
 קדם וממגד גבעות עולם : וממגד ארץ ומלואה והעון שכן : סנה תכאית לראש יוסף ולקדקד נ
 נזיר אחיו בכור שורו הדר לו וקרני ראם קרניו בהם עפים צנח יחדיו אפס ארץ וחס רכבת אפר
 אפרים חם אלפי מנשה : ולזכרון אמר שמח זכרון בצאתך ויששכר באהלך : עמים הר יקר
 יקראו שם יובדו וזכר צוק כי שפע ימים ינקו ושפת סמתי חול : ולגר אמר ברוך מרחיב גר
 בלביא שכן ושרף זרוע אף קדקד ירא ראשית לו כי שם חלמת מחוקק ספן וראש ראשי עם צדקת
 יהודי עשה ומשפטו עם ישראל : לזן אמר הן גור אריה זנק מן הדבשן : ולנפתלי אמר נפתלי
 שבע רצון ומלא ברכת יהודי ים ודרים ירשה : ולאשר אמר ברוך מבנים אשר יהי רצון אחיו
 וטובל בשמן רגלו : ברוך תהיה מנעלך וכימך דבאך : אין פאל ישורון רכב שמים בעורך ובגא
 ובנאותו שחקים : מעונה אלד קדם מתחת וזדעות עולם ויגרש מפגד איב חומר השמיר וישכן
 ישראל בטח בדר עין יעקב אל ארץ הן ותירוש אף שמי יערפסל : אשריך ישראל מי כמות עם
 נוסע ביהודי מן עורך ואשר חרב נאותך וחכשו איבך לך ואתה על במתימו תדרוך :

ויעל משה מערכות מואב אל הדר נבו ראש הפסטה אשר על פני ידו ויראהו יהודי את פלה
 הארץ מן הדלעד עד הן : ואת בלנפתלי ואת בל ארץ אפרים ומנשה ואת כל ארץ יהודה עד הים
 האחרון : ואת הנגב ואת הכפר בקעת ידו עיר התמרים עד צוער : וראמר יהודי אליו ואת הארץ א
 אשר נשבעתי לאברהם ליצחק וליעקב לאמר לזרעך אהננה הראיתך בעניך ושמה לא תעבר :
 וימת סם משה עבד יהודי בארץ מואב על פי יהודי : וקבר איתו בגיא בארץ מואב מול בית פעור ו
 ולא דע איש את קברתו עד היום הזה : ומשה בןמאה ועשרים שנה במתו לא כחתה עינו ולא נס
 לחו : רבפר בני ישראל את משה בערכות מואב שלשים יום וחמור מי ככי אבל משה ויהושע בן
 נון מלא רוח חכמה כיסמך משה את ידיו עליו ושמעו אליו בני ישראל ויעשו כאשר צוה יהודי
 את משה ולא קם נביא עוד בישראל כמשה אשר ידעו יהודי פנים אל פנים לכל האלות והמפתים
 אשר שלחו יהודי לעשות בארץ מצרים לפרעה ולכל עבדיו ולכל ארצו : ולכל יהודי החזקה וכל
 המורא והגדול אשר עשה משה לעיני בלישראל :

תתחוק

חוק

והשלח מלאכת עבודת הקדש העשרים ארבע בשלמות אשר החכים להרכיץ תודה בישראל
 המפואר כמר יהושע שלמה זי"א בכמר החכם הכליל ישראל נתן ישרו היום יום שילישו באחד
 עשר לחדש איר שנת רמ"ה לפרט קטן על יד הצעיר במשפחתו האומן המוחקק אברהם זי"א
 בכמר חיים ז"ל מן הצבעים מארץ פיסח הדר כבולתייה נחקק בסונצין

איש האלדים: כתב המטה

חמשי תורה חרץ משמנה פסוקים מן רמת
משה עד סוף התורה וספר איוב
יהושע כתב ספרו ושמונה פסוקים של ת
תורה: שמואל כתב ספרו וספר שופ
שופטים ורות: ישעיה כתב ספרו וספר
משלי וספר שיר השירים וספר קהלת
ירמיה כתב ספרו וספר מלכים וספר קטות
אנשי כנסת הגדולה כתבו ספר
יחזקאל וספר תרי עשר וספר דניאל

הלך שבילי הדעת קרכת
מליצת חכמה יתרון להבין
דרכי לשון הקודש כי הם
שלשה: שם מלה פועל
השם נחלק לארבע חלקי

שם העצם שם היחס שם המספר שם
התואר/השם/ארץ/שמים/דשה/עשב
שמש ירח לחם בשר יין מים ראש
רגל אذن עין נפש רוח נשמה חסוכל
דומים הם שם סימן לקריאת דבר נקרא
שם העצם: ושם התואר צדיק רשע
גדול קטן עבד מלך שר נגל וכל שם
שהוא מתואר מרכ אח נקרא שם תואר/
ושם היחס ישראל עברי מצרי ארומי
בת הלבמי ושם המספר אחת שניים

בהיות זה הקיצור מוקדק רב והתעלה
לנערים וחיות נבחר מכלל שאר הקי
הקיצורים הנעשים בו מצורף להו הרת
מחברו אכ למדקדקים דאיעו לעשותו
במלאכתו מלאכת הדפוס מוחקפה
סינצין יג אב רפח לאלף הששי

שונצין, חשהמ"ד [יהושע שלמה בן ישראל נתן שונצין], י"ג אב רמ"ח. ידעיה פניני, בקשת הממין וכו'.

Soncino, s. t. [Josua Salomo b. Israel Natan Soncino], 21. Jul. 1488. Jedaja Penini, Bakaschot ha-Memmin etc.

St. Suppl. C. B. p. 505, no. 6498. ZhfB. XIV, p. 44.

שירה ו
וקח כיום
תשורה
ושימאב
בד נפשו
קשורה

תשורה שר ליםך לה שיר
נחניך קים ובך תרה געה
אני וזו חזאת אורך ומי זה
כאב יורה לבן ורך יורה
שמע אלי ואל תבח למלי
ואס יגון ביצאתי וצרה
שמי אשוב אבל מלי ארדם
ובמאמר כסנסי תמדה ד
ארי הלב ומתראה כשיעל

תפעלי ולרבים המדברים בעבור עצמם
לזכרים ולנקבות נפעל ושלאל לנכח לל
לזכרים הזכרים יפעל לנכח הזכרים ל
לרבי תפעלו ולנקבות הרבו לנכח ושלאל
לנכח תפעלטה: הכינוני לזיח הזכר פועל
לנכבה פועלה או פועלת ולזכרים הזכרים
פועלים ולנקבות רבו פועלות: שם הפועל
פועל: הצור לזכר פועל או פועל ולנקבה
משל ולרבים הזכרים פועל ולנקבות רבות
פעלתה אי פעלתה: הפועל לזכר פועל
ונקבה פועלה: ולזכרים רבים פעלים
לנקבות רבות פועלות

שער האותיות האותיות הן
עשרים ושתים האותיות עשרה
בהם הם שורש ועקר ולא ישרתו: זה

שם הגט מרבי: חיאל מפאריש ואעפ שאינו כפי דעת המדבר לפי המזכיר מכל מקום כאשר בזה
הבקשות נהגו לעשות הגט בזה התוספת מלאני לבי להעלותו על ספר זה למען ידון הקרא בו

בשלישי בשבת בתשעה ועשרים לירח מרחשון שנת חמש אלפים
ושמנה עשרה לבריאת עולם למנין שאנו מנין כאן בפריש מתא
דיתכא על נהרי שיינא וכיכרא אנא פלו דמתקרי פלו בר רבי פלוני
הכהן העומד היום בפריש מתא דיתכא על נהרי
שיינא וביכרא צביתי ברעות נפשי בדלא אניסנא ושבקית
ופטרת ותרוכית יתיכי ליכי אגת אנתתי פלוני דמתקריא
פלונית בת רבי פלוני הכהן דהוית אנתתי מן קרמת דנא וכדו
פטרת ושבקית ותרוכית יתיכי ליכי דיתחייין רשאה ושל טאה
בפשיכי למהך להתנסנא לכל גבר דיתצביין ואנש
לא ימחא בידיכי מן יומא דנן ולעלם והרי את מותרת לכל אדם
ודן די יהוי ליכי מינאי ספר תרובין ואגרת שבוקין וגט פטורין
כרת משח ישראל

הלכות ביאן

בת שנים עשר שנה ויום אחד ודיו אינה ממאנת שירי ה
הגדילה והביאה שערות וצריכה גט מדברי סופרים דילמא
אתי למאן הנבעלת לאור הכאת סימנים והיא אשת איש ג
גמורה ועוד נתן טעם בספר התרומה שאם נדקו ולא
מצאו אינה כמאנת משום דפסקי גומות אעפ שאין שערות ו
וכי יוכל להבחין דבר זה שלא יהא שם גומות לכך אינה מ
כמאנת משתניעה לכלל שנים ועוד אמר בפ' בא סימן
אפילו אחד בגנה ואחד בכריסה ואי אפשר לעמוד על זה
הילכך אפי לא בעל אור זמן אין בודקין אותה וכן פסק רבי
תם בספר הישר ועוד אמר דר' אליהו דהא דאמ' כנ' בא
סימן דלאור הפר' נשים בודקות אותה היינו להחזיק בגדולה
אבל להחזיק בקטנה להקל אינם נאכנות דכיון שהגיע לכלל
שנותיה חוקה הריאה סימנים ולא תמאן בפ' מי שמחא אר' רב
נחמן אמר שמואל בודקין לקידושין לגיטין ולהלצה ולמאנתין
פירוש בודקין לקידושין אם קבלה קידושה ודא בת יב
שנה ויום אחד הרי הקידושין גמורים אם בודקה והביאה ש
שתי שערות ואם לא הביאה שתי שערות וגם אין גומות
נראות במקום הראוי לשערות קידושין כפ' דם וחוששין ש
שמה נשדו וצריכה גט בודקין לגיטין כיצד דתנן בן תשע
שנים ויום אחד הבא על יבמתו קנאה ואינו יכול להצריעה
בגט עד שיהא בן יב' שנה ואחר כך בודקין אותו ואין יכול
ליתן גט עד שיביא שתי שערות בודקין להלצה כיצד אעפ
שלעצמן יבום קנה יבמתו מכן תשע שני לענין הלצה אינו
יכול לחלוץ עד שיהא בן יב' שנה ויום אחד וגם שבדקדו ד
והביא סימנים ולמאנתין בודקין כאשר בארנו למעלה ואין
הלכה כל יהודה דאמ' שערין שיהו שערות שנכבות ונראות
במי שדבה שדור על דלכן הבתמים שגולה עד

שגיו בפרק בית שמאי ביבמות איווהי קטנה שיכולה למאן
כל שהשיאה אמה או אחיה לדעתה השיאה שלא לדעתה
אינה צריך ביאן בן אגטינגוס או כל מיטק שאני
יודעת לשכור קידושה אינה צריך למאן אמ' רב יהודה אמ'
שמואל הלכה כר' אגטינגוס ובפ' התקבל אמ' רבא גבי שלש
מדות בקטן צדור חורקו אנה נוסף זוכה לעצמו אם נתנו
לו בתת וואינו זוכה בשביל אדריס וכנגדו בקטנה בלקדושת
לענין שצריגה מלאן וכתב בהלכות גדולות וצריכה למאן
בפני שלשה דתנא מלאן בית שמאי או בבית דין ובית הלל
בפני בר' ושל' בפני בר' ואילו מלאן מדין שצריכין שלשה
ר' יוסי בר' יהודה ור' אליעזר בר' שמעון מבשרין בשנים אמ'
ר' יוסי בר' בנמי אמ' רב נחמן אין הלכה כאותו הוגו כך
כתוב בה' אגס בפ' מצו חליצה מוכיח דהל' כאותו הוגו
נרסין גבי מלאן שמוכח שאין צריך שלשה במלאן כמו
בחליצה קטנה שהשיאה אביה ונתאלכנה או נתגרשה
כשהיא קטנה בחיי האב לזו קרי יחומה בחיי האב לפי שאי
לאביה רשות בה ואם אחר כך נשאת לאור כשהיא קטנה כ
בחי' האב ממאנת החדשת אעפ שנישואיה מדברי סופרים
כנישואין לא תקנו שתמאן כדי שלא יבגוע מלשאי' ממאנ'
היא הקטן כי מן האחרון בין מן הנישואין בין בפני בעל בין
שלא בפני בעלה וכשם שממאנת כבעל כך ממאנת ביבם ות
ותני רבי בר' יחזקאל מאנה כבעל מותרת לאביו מאנה ליבם
אסורה לאביו לפי שמטעת נפילה ליבום נראית ככלתו והלכ'
בר' יוחנן דאמ' שם מאנה בזה מותרת כאחיו עד מתי הבת
ממאנת כל זמן שהיא קטנה עד שתחא נערה או עד שתחודע
שדאיה אילנית כתב רש"י בפ' יצא דופן קטנה שלא
מיאן הגדילה והביאה שערות אעפ שלא יבא עליה כשנעשת

חמ"ד [שונצינו], נרשם בן משה שונצינו, מ"ו מבית רמ"ט. ר' משה מקוצי, מ' מצות גדול.

S. l. [Soncino], Gerson b. Moses Soncino, 19. Dec. 1488. Moses ex Coucy, Sefer Mizwot gadol. St. p. 1797, no. 6453, 2. Fr. p. 13, no. 43. Pr. 7306.

מה אהבתי תורתך כל היום היא שיחתי
 שבתתי לישעך ה' ומצותך עשיתי :
 ודדיכני בנתיב מצותיך כי בו הפצתי :

קבל תורה מפי ארון העולם מסיני ומסרה ליהושע שכן כתוב
 ומשרתו יהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל ויהושע מסרה
 לשבעי וקבל לכהני ישראל אחריו בדרך ישרה שכן הוא או רעכור
 ישראל אתה כל ימי יהושע וכל ימי חזקנים וחזקנים מסרה

אלה

ותשלם המלאכה עזובה ורפה ערופה מתקדן מדוימת
 כאשר גרסה בפשי ועלה במחשבת ותשלם בשבת רמ"ט
 לאליף חששי בחמשה עשר בשבת שבת לאל אומר ועושה
 אשר מק אלי דנו נאם גרשם בן יהוד משה ודע ישראל
 אוש שובצני :

חמ"ד [שונצינו], גרשם בן משה שונצינו, ס"ו סבת רמ"ט. ר משה מקוצי, סי מצות גדול.

S. l. [Soncino], Gerson b. Moses Soncino, 19. Dec. 1488. Moses ex Coucy, Sefer Mizwot gadol. St. p. 1797, no. 6453,2. Fr. p. 13, no. 43. Pr. 7306.

למינה מיעבדוהו ומה צדק ללמוד מיעבדוהו ל' מודתו' בגופו למינהו דבאילו טרשתו ממנו ואזי הוה כתיב למתכו כדנני של דסוף אסור
לארבע פני דסוף זה כוח וזל דלמינהו לחודיה לא הוה חסמע סכנתב לאסור כלאים אילא חוקתי תעמוד דדיט מעל חוקות
סחוקתו לך כד ומכית סחוקת כמעט בראשית סמכות בו למינהו והיינו למינהו דיבסא וזילן דאיידי ביה קרא דחוקתו אבל למינהו דים
לחודיה ליתא למילף מידי דנים וז' דסוף דתלמודא דלא סרבן דכפ' דמיתת דלא מחייב בני נח לא בכלאים ולא בהרבעא אלא לא

כשחלא כמעניא אחת אח כר אינו
טוען בינה מנייה עד סתור את ה
היאסות: הנהיג בעיאל וסכנות
קשר קרן לעו ודגה ב' על המים
וזה מושך ומו על ספת דים: כלאים
כחול' לארץ לא כנה דמנה התלויה
בארץ הא כל חובת קרקע אר נהג
אלא בארץ מן העוה: אידי ואידי
מקום חיוב אס היה מנהג

ספיקה בים בטני
דגם טל
טו
מינין ח
חייב דהא דרש'
למינהו למיניית מביס:

הדרן עלך שור שנגח את הפרה

הסגס פטור דהא כדור וזיל
הנה ליה למעבד:
הניחה כחצה מצער לה טמא ולא
טני לה כנעילת כדורו דחוקתו כ
במחא דהיינו דלת סיכלה לעמוד
ברוח מצויה: נכנס הידעה תחתי
להתחייב כמקח: כסלה לבנה
כאנס מנג כעלה הסמך לנכנס ח
חבירו אן שחיתה רשות הרבים גבוה
מן הגביה ונפלה: מה שנהנית לפי
בגאיתו ולא לפי הדקה: פתח

הכונס צאן לדיר ונעל בפניה כראוי
ויצאה והזיקה פטור לא נעל כ
בפניה כראוי ויצאה והזיקה חייב נפרצה
כלילה או שפרצה לסטים ויצאה והזיקה
פטור הוצאה לסטים לסטים חייבין הנח
בחמה או שמסרה לחרש שוטה וקטן ו
יצאה והזיקה חייב מסרה לרועה נבגס חוה תחתיו נפלה לגביה ונהנית נ
משלמת מה שנהנית ירדה ברובה והזיקה משלמת מה שהזיקה כיצד מ
משלמת מה שהזיקה שמן

אלא מעתה חיבר חטה נשעורה וזרע חטה בארץ ונעור' כחצה לארץ
לדחיק בין דרע לדרע פדמוכ כמסכת סכת בפ' אר עקיבא וזא
דכעור יאסיה חטה נשעורה וזרע' כמסכת ד' להחייב ככלא דרים קאמר אבל ככלא דרעים חייב כחצה נשעורה לחוריה וק' סגיא וק' נקט
סרבן ולא כעו כמין אבל יארה פליג ומצריך טלסה דעים או מכ מין או מע' מין דיתבן הידעה חטה נשעורה ומרבן כאחד חייב ר' יהודה
אומר סני חטם נשעורה אחת או פני עננים וזרע חטה נשעורה וכסמית וכלכר טיהיט טלסה: הדרן עלך שור שנגח את הפרה

הכונס צאן לדיר זה חיה לפי כדאי מילי דמור דלא דיה לו להסמך במילי דבור לא אגב חצ' כפל לבור וזבאט מיניו ת' כתי' מילי
דבור א' מילי דבור ראוי לט' תחילה קודם שיטנה דני שמירה וגם דיני אס היה ראוי לט' תחיל לא אגב דתנן כסאן כראוי דבור
דאצריך להביר דין פוקח וטורה טכור דיבה התנח תנא נמי ק' דנעל כפניה כראוי: נפרצה כלילה אף על גב דתבא נעל כפניה כראוי
פטור אצטריך למיני נפרצה כלילה פטור כדדייק כפרק קמא הא כיוס חייב דקלא
כלילה אפילו נדעו על סנסי וזיתת הבהמה אן לו לט' חותך מרזא לחור אחריה כחפילה: או שפרצה לסטים ואצטריך לאשמועינן
דאפילו חלסטן פטורין כפלא הוציאה:

דרש' למינהו וזל נה דל' דרש' למינהו
לגבי בני נח דלא אסבא דמור כח
דחמא לגבי יס' דאדורגבי כלאים
דרש' ל' וזל לגבי דנים ח' ל' דרכ'
אין דקרא דסדך לא מיידי אלא כ
בדעים והסתא דרש' למינהו באין
דרש' מיני מה כהמתך בהרבעה אף
סדך בהרבעה אין וזל פליג ר'
לעור ורבן דר' אלעזר יליף מחוקות
סחוקתו לך כד סהורין בני נח
על הכלאים כלום חלמינה ורבן לא
לפי מינה אלא פדמוכ מלמינה
דמעט בראשית וזל לא נאסר לבני
נח ואס דאמא אפי' סרבן מילתיה
דמוג' וז' ל' למינהו למילף כלאים
דהרבעה כהמתך בהמתך מטבת ל'
ל' כיו' עוסות ת' מלמינהו כי היכי
דלפי דנים וזל דר' לאו ב' לא היה
מפיק קרא דהמתך ממשמענות
אבל חטא דאפי' ב' ומפיק לקרא
ממשמענות מרבי אפי' דנים למינהו
למינהו מביס: הנהיג בעיאל
וסיכנות וז' ד' דמסמע
דפטיטא ליה דכפני מיני טבים
חייב וזל למינהו הרבעה וזרעה
כתיב ולא גבי וזרעה וזרעה כדמוכ'
כפ' דמיתת דלא מיתסרי בני נח כ
בחייה וזרעה ולא אוקמי חוקות
סחוקתו לך כד כ' כל' למינהו דמעט'
בראשית לא דמית דהמתך לא ת
ת' כעו מה כהמתך בהרבעה אף פ
סדך בהרבעה וזל דס' דיוק למינהו
בן לישראל בן לבני נח לכל אחד
כמו שמינו אסרה כמין אחר לבני
נח בהרבעה ול' אף כהנהגה ועל'
כי היכי דלפי כלום מטבת ד' ל' ילפי'
טבת כהמתך בהמתך מהרבעה ל'

לאסור דנים כפנת כלל אסרה וזל ילפי' כלאים דהנהגה מטבת:
כנן כעורנה אחת כסמך מ' טפחים ד' טפחים צדך
דכעור יאסיה חטה נשעורה וזרע' כמסכת ד' להחייב ככלא דרים קאמר אבל ככלא דרעים חייב כחצה נשעורה לחוריה וק' סגיא וק' נקט
סרבן ולא כעו כמין אבל יארה פליג ומצריך טלסה דעים או מכ מין או מע' מין דיתבן הידעה חטה נשעורה ומרבן כאחד חייב ר' יהודה
אומר סני חטם נשעורה אחת או פני עננים וזרע חטה נשעורה וכסמית וכלכר טיהיט טלסה: הדרן עלך שור שנגח את הפרה

חמו"ר ושהמ"ר [שונצינו, יהושע שלמה בן ישראל נתן או גרשם בן משה שונצין, לערך רמ"ט]. תלמוד בבלי מס' בבא קמא עם פירש"י ותוספות ופסקי תוס'.

S. l. e. a. e. t. [Soncino, Josua Salomo b. Israel Natan vel Gerson b. Moses Soncino, ca. 1489]. Talmud Babyl., Baba Kamma cum Sal. Isaki Comm.,

Tosafot, Piske Tosafot. St. Suppl. C. B. no. 241. Fr. p. 16, no. 58.

ועודרי דקוח כזמן שבעל הבית מקפיד עליהם יש בהן משום גזל אין א.
בעל הבית מקפיד עליהן הרי לו שלו ארב יהודה בשות וחוץ אין בהן משום
גזל באתרא דקפדי יש בהן משום גזל ארבעא ומתא מדסא אתר דקפדי
הוא.

ועודרי דקוח כסוף תכסף חזר מדאי
כזמן כדי פיהא מקום להחזיק ול
להתפטר יחזו פהת סל תכסף ודעון
ושעורן בעודן דק : מתא מהסיו
תקל כהמות סא לבייכין למרעה טוב'

החזן עלך הגזל בתרא וסליקא לה

מסכת בבא קמא

מסכתות אלו פהס בבא קמא וכבא מצינא היגהתס דקדקקס באשן פורעתי פהס מודייקת מחד לבד מבחוקמות ומוענות סנסעק לי
ועמיתס כאשר היה בספרים פלפני וכחיות הקונים מוזני מסכתות אלו נסתעברתי להם בסכונע וקנסות לגמירס קודם
הספד וכסית מלוצעו רענת העמהותי בסיומס עד אור לארבעה עשר עס יגן ועמל גזל לא היה לי
פנאי לתודיע המקומות נסתפקתי בהם כאשר עמיתי במסכתות עמיתי בסכד
אומס תדען סעוכות הס מחד מחד ולא תיבאל
בס חסרן חס לא כ' כחילנך כ' וכספא
בזנאוס חד בן
מהיר לעוד הלח ס' ז' :

חמו"ד ושהמ"ד [שונצינו, יהושע שלמה בן ישראל נתן או גרשם בן משה שונצינו, לערך רמ"ט]. תלמוד בבלי מס' בבא קמא עם פירש"י ותוספות ופסקי תוס'.

S. l. c. a. c. t. [Soncino, Josua Salomo b. Israel Natan vel Gerson b. Moses Soncino, ca. 1489]. Talmud Babyl., Baba Kamma cum Sal. Isaki Comm.,

Tosafot, Piske Tosafot. St. Suppl. C. B. no. 241. Fr. p. 16, no. 58.

הפועלים

כריתתא דמחזא ותברא כחזא דמחזא אלא ליה דסתקא דמחזא שכיח בה אנשי זיג
איתיה דאיתא ואיפשר אס' ליה רב יוסף בריה כמאן באסי אמ' ליה אין באסי וסבירא לן כותיה ההוא גברא
דאס' ליה לחכמה ול' זבן לי ארבע מאת דני חמרא אול' זבן ליה לסוף אתא לקמיה אמ' ליה זבני לך ארב'

מאה דני חמרא ותקיפו דהו' אתא לקמי'

דרבא אמ' ליה ארבע מאה דני חמרא פ'
תקפי קלא את' לה למלת זיל איתיראיה
דמעיקרא כי מובנת דהו' חמרא מעליא
הוא ואיפשר אמ' ליה רב יוסף בריה כמאן
באסי אמ' ליה אין באסי וסבירא לן כותיה
אתקין רב חי'א ברי'א ברי'א חגי דרדי
באגרא ואיתבר נשלם פלג ברי'א משלם
כולה מאי טעם גפיש לחד חוטר לחד
קדוב לאונס ותרוב לפשיעה דבה בר בר
נח תבירו ליה הנהו שקלא חבית דחמה
שקל לגלימיהו אתא אמ' לרב אמ' לי חב
לחוגלימיהו אמ' ליה דינא חבי אמר ליה
אין למען תלך כדרך טובים חבי ליה ג'
גלימיהו אמרו לי עניי אגן וטרידן מלא
עמא וכפעין ולית לן מידי אמ' ליה זיל חב
אגריהו אמר ליה דינא חבי אמ' ליה אין
ואורחות צדיקים תשמור

הדרן עלך השוכר
את הא'מנין

השוכר את הפועל וואם
להם להשכיר
ולחעריב מקו שנתנו שלא להשכיר ושרא
להעריב אינו רשא' לבזוף מקום שנתנו
לזון זון לספק במתק' ספק הכל במנהג
המדינה מעש' ברי'א חזן בן מתא שאם לבנו צא שוכר לנו פועלין הדר'
ופסק להשמונות וכשבא אצל אביו אמ' לו בני אפילו אתה עושה דהם
בסעודת שלמה כשעתו לא יצאת ד' וחכתך עמתן שהן בני אברהם שחק
ויעקב לא עד שראיתו חל' במלאכה צא ואמור להם על מנת שאין להם
עלי' אלא פת וקטנית בלכיד רבן שמעון בן גמלי' אמ' לא היה צריך
לומר הכל במנהג המדינה גם פשיטא לא צרישא דטפא דהו' א
אגריהו מהו דתימא אמ' להו' דטפא ל' אגריהו אדעת דמקדמיהו
ומחשבתו כהדא קמ' לדאמ' ליה הא דשפתין אדעתא דעבידן לך ע'
עבידתא שפרתא אמ' ריש לקיש פועל' בפנייהו

כריתתא דמחזא ותברא כחזא דמחזא אלא ליה דסתקא דמחזא שכיח בה אנשי זיג
הנהו וכוללת לרצות הרבים : איתקין
ר'איה ואינו טאמן כמכונה אלא כ
בער' וזבני לך קמית' לך : ותקיסו
לת' החמיכו : קלא אית' לת' אית'
החמיכו ואכלתי הו' ושל' מי הו' שחז'
פלג' הו' או קמית' חומץ ברי'א פחתי
ולא אכלך החמיכו : דדית באגרא
מוט סוף בארבעו וטותו על כתפו
ונטא פני ברי'א כסר ראשו ונטו כן
מחא כבד : מפלס פלג פוע' סקבל
עלי' להלך חבית ממקום למקום
ונטאס בלית' מוט ונטבר מפלס
פלג' : מאי טעמא נפסס לחד ולא
הו' להטעינו לבדנו : ונוטר לדי
וכין דאית' ראוי לפני משאות דרך
בני אדם להחזק ולטוענו באחד
הילכך דמי נמי לאונס : דדון כ'
ברגלא עץ משולב בראשו וקשר בו
משא פני בני אדם ומכניס בלית' בין
סני פלג' ומוטל על כתפיו וקורין
אית' בלגון ארבעו בכלא דראשו של
משא ארך וכשעומד לפשו מצינו כ'
בשרקע : משל' כוליה מפשיט' היא
שדכה כחש' כשני בני אדם יסקולא
בנאוי משא' ותברו ליה טלא כחש'
מורדן וכפשיטה אי נמי ברי'א :
בדרך טובים לפנים משורת הדין :
ואורחות צדיקים תשמור טיפיה ד'
דקרא חז' :

הדרן עלך השוכר את הא'מנין

השוכר הפועל : אית'
יכול לבזוף בגל'
סריך פשיטא : מתקין ליתקן : כ'
בסעודת כשת' חלטי' דחל' ודיוט'
הו' : מה בני אברהם יצא ויעקב
וסעודתו של אברהם : חל' חל' חל'
שלמה כדומ' בגל' : עד שלא יתקדו
פועל' אלא דאין כאן אלא דברים ד'
ודברים אין טה' משא ומתן : כ'
חמה וזילן משה' חל' ל' יוכל
לחזר : דטפא הסוף על שפת' ת'
השחר פועל' : ככניסות לעד :

קטע [שונצינו יהושע שלמה בן ישראל נתן או גרשם בן משה שונצין לערך רמ'ט]. הלמוד בבלי מס' בבא מציעא עם פירוש' וחרספית.

Fragt. [Soncino, Josua Salomo b. Israel Natan vel Gerson b. Moses Soncino, ca. 1489]. Talmud Babyl.,
Baba Mezia cum Sal. Isaki Comm. et Tosafot. St. Suppl. C. B. p. 487, no. 241

פהיכנס במקום הייטא מליארה ה
 הקצירה הוא למנוע פלגים רעים
 : פהיכנס להשכיר אולמות כס שיה
 לכן סטול הארץ חלקו כהיחית ה
 האילן אב"ס סאנו עורק כהן סאנו
 פריכין לכוונה : תשכירין כלום תשתמח הן מושכרין יהי כחלת מתנן קרקעות לארסין על חלת פתולין חלק פליסי וארסין פליסין
 דתנו רבנן בקום שנהגו להשכיר אדנות ערגבי קרקע כשכירין במקום
 שאין נהגו להשכיר אין משכירין בקום שנהגו להשכיר כשכירין
 פשיטא לא צריכא דבן עולם יהי בתילתא ואול אדו ויהיה מריבעא מה
 דת"ס דא"ל האי דכצריך אדעת דלא דחיבנך באקלות קמ' לדאבעי
 פריכין לכוונה : תשכירין כלום תשתמח הן מושכרין יהי כחלת מתנן קרקעות לארסין על חלת פתולין חלק פליסי וארסין פליסין
 ליה לפרוש ל"י מקו שנהגו שלא להשכיר אין משכירין פשיטא לא צריכא דכ"ע

קטע [שונציני יהושע מלמה בן ישראל נתן או גרשם בן משה שונצין לערך רמ"ט. חלמוד בבלי מס' בבא מציעא עם פירש"י ותוספות.

Fragt. [Soncino, Josua Salomo b. Jsrael Natan vel Gerson b. Moses Soncino, ca. 1489]. Talmud Babyl.,

Baba Mezia cum Sal. Isaki Comm. et Tosafot. St. Suppl. C. B. p. 487, no 241.

A 53,1

הכל

מזהר כתר בהלכות ארץ ישראל הנשים לא יטעו מפני שנתן קלות ואין נראה
דאפילו במקדש שחשע לבתולה כדאמרין פה כל הפסולות כל הכלות
פסחטו ויעבד ארץ לבתולה לא ירמיה וטעו מלמד סמך טעו כו וטעו מאד דין דאפילו
לבתולה לא מוטע דבני למיתני טעו במקדש לבתולה לא נתן נתי טעו ולא קרא מוטע

אבל שוחטין

הכל שוחטין

כל הכה דתניא הכל
סלח מיתני בטענתא
קאמיתא דעריכא ומפני
הכל לאתני מדי ויכל
שוחטין דתניא פלגי כה
אמורא כחלי למד לאתני
פניא כחלי למד לאתני
ביתא לא מאמר : וכל
בביתא מפרע מדי וכל

שוחטין כסדרה חזק ס
מדרש שוחטין וקטן סמא
על קל את שוחטין וכולן
טעו וטעו וארץ ודא אתן
שוחטין כסדרה גם
הכל שוחטין לבתולה

למיתני נשים מוטע דבסוף עבודת נשים פס לית אפילו כחמת : שםא יקלנו כו כגורא
דיין ודקתני טעו יקלנו ולא קתני טעו קלנו סמך וינה ארץ מוסר להם חולין לבתולה ופי'
בא אפילו אחרים חזים אתן וקט לפי דא מוטע טעו לה וכל טעו ואחרים חזים
כו דתניא דעבד דוקא וליכא למימר דיעבד נקט מוטע טעו במקדש ארץ מוסר חזים
חזים טעו וקטן אפילו לבתולה שוחטין באחרים חזים אתן דא רבא דא דרין שחא קלנו לא
קתני ולרבא לא קאי וכל טעו אלא אדם מוטע וקטן כדאמרין בבבלי דא דרין רבא חזים
רבא לא דין כו יקלנו לקלנו כי הכי דא חזים כה דא קתני ואם שחא דית חפרה דין
מוסר להם חולין לבתולה טעו אפילו כדי להסלק לבתים דילמא אתי למיכל טעו להסיד
פחיתות מתקן פירא מוסרין להן כדפירין לקח פחיתות ויכארי דילמא אתי למימר שחיתות
מעליהן פירא ויכארי היעל דבאין אחרים חזים אתן עסקין ביניה : הנה

אב

קנה: בית הבלע רחשו נחישו התחננו
עם כלפון: הידע ונתן לבסן הדע :
כדאמר רבא כפרין גד הגש אביא
דרי יהושע דאמר אנו מנה אלא באת
והעת מבעת של ימין : רלחיס
למאן אתה : חלב של הקבה וחלב
מכחך קבה חלב הקדש : כהנשן
כמו כן עץ יפה טל לטלו מן ה
הבעלים אלא דמחאוריתא דאל כ
כהניס הוא דנשקף לוי מדי יתרא)
הקבה חרי- חמירית מחסר סמולי
הז אומר מלך דאל ימין מחסר : די
סמחני לבסן כבדו של פחו טעל כך
פיתה לו ברית כהנת עולם פכר
דאורו דנשום מלחמה לז אומר של
מדין : דעז ערומה דל אל כדו
תל תתנו תרומה לכהן : דוע חולני מ
מתנת כהנה וכות שחם נעם הינו
קום כצוח חסד באלכסן יתר
מן חס קח לעולם עד הפיקה ולאן
קדא בריתא קדח לה בית מחסר
חנינא היא דמסדר מחסר למעלה מ
מבית הבלע ומתני דלא קדי לה בית
מחסר רבנן היא : דאורא בריתא
נתי רבנן היא : ואי עמד דקניי ללא
עש תליי אלא עם אכמה היה נשאר
שית מחסר תליי נטול עם השפיק :

ואינו אלא חזק שכל תל'ם חזק מאי תלמודא בדאמר רבא הירך
המימנע שביד הכא נמי חזק דמימנע שבוזע והל'ם למאי אתא להבי'
צמר שבראש כבשים ושער שבין ח'שים והקבה למאי אתא להבי' חלב'
שעל גבי הקבה וחלב שבתוך הקבה דאמר ר' יהושע כותים נהגו בו עץ עץ
נשתנוהו לבעל'ם שעמא דנהגו הא לא נהגו ידיה הוא דורשי תמוזתהו א
אמרי'ם חזק כנגד היד וכן הוא אמר וקח רומח בידו ול'ים כנגד תפילה
וכן הוא אמר ועמוד פנחס ויפל' קבה כמשמעה וכן הוא אמר ואת האשה
אל קבתה ותנ' מייתי לה מהכ' שזק הימין אין לי אלא שוק הימין וזק מוקדשין
מניין תל' תרומה וזק חול' מינן תל' התנו איהו לחיבן הפרק של לחי'ו
ועד פיקח של ג'גרת והאתני' ג'טלה ובית שח'ש' עמה לא קשיא דא'רב'
דא'ר' ח'נעא בן אגסיגוס דתניא מוגרמת פטולה העיד ר' ח'נעא בן אגסיגוס
על מוגרמת שהיא כשרה ואי' איהו דא'רב' ומה עמה דבהכה

222

ראשי' וכן על הנזכר כאן כח עליו
ובחזקתו ושלנו נזח מזה פנימית
כות' אלהה מתנה לכה ושיעורא מש'
לקח' מזהה נזח' סח' בכל אחת מה'
ופר' דה נזח' משקל חש' סלעים.
מתני' בדיק' ובכא' דכח' אס' מר' אס'
ס' וכוונת' אס'לו ל' חש' חלף א'
אחת' חלף ברחל' דנ' צדק' כתיב
ונח' לא נ' אקדו' כדכתיב' כנח' א'
מתני' וכו' ופר' ס' אחת' מה' וכו' ובכד'
מדי' לא חש' ב' ח' מ' מ' מ' מ' מ' מ'
כל ס' כנח' מש' מ' מ' מ' מ' מ' מ'
עת' לו כנח' מש' מ' מ' מ' מ' מ' מ' :

A 53.3

מצוה אע"פ נזקק לא בהליכתו ולא בחזרתו סולם רעוע היה ומקום דקבוע הוקא שיעיד בתיאור שמואל
אין אלא ושמע שאל והרגני אם רב יוסף אלמלא דרשיה אחר להאי קרא בר יעקב בר ברתה לא חטא
מאי חזא אכא דאם ביהאי מעשה חזא נא אכא דאם לישנא דר' חוצפת הבתורגמן חזא דחזא מוטלת
באשפה אם פה שהפיק מרגלית ילחוד עפר ודוא לא ידע למען יטב לך בעולם שכולו טוב ולמען יאריכון
ימך בעולם שכולו ארוך

הדרן עלך שלוח הקן וסליקא לה מסכת חולין

אחד העלמות המשכתא יאמר זה וזה עיל לטכסה בעזרת הבורא תכדי:

הדרין עלך מסכת חולין מהדרין עלך מסכת חולין מהדרין עלך לא נתקם מיכא מסכת חולין ולא תתנפי מיכא לא בעלמא דחולין
בעלמא דחולין: כן יאמר גפנתי ואחד כך יאמר יס רבן מלפניך ה' אלוקי אבותינו סתה יעורתך אומנותינו בעולם הזה ומה
עמנו לעולם הבא חננא בר פשא רמי בר פשא נחמן בר פשא אחא מרי בר פשא רפרס בר פשא רבינו בר פשא סורחב
בר פשא אחא בר פשא רמי בר פשא הערב נא ה' אלוקינו את דברי תורתך בפנינו וכפיפית עמך בית ישראל ויהיה אנחנו ונאצינו ונאצינו
עמך בית ישראל ידאי סקי ולמודי תורתך מדיכי תחכנוני מנועדך כי לעולם היא לי יהי לבי תמים כחקך למען לא אכנס
לעולם לא אשכח פקדך כי בס חיינו באל' למדני חקך יאזא סלה ועד מדרס אנו לסבך ה' אלוקינו ואלוקי אבותינו שמחת חלקנו מיוסכני
בית המדש ולא שמחת חלקנו מיוסכני קדושת: טאגו מעכמיס והס מעכמיס אנו מעכמיס לדברי תורה וחס מעכמיס בעליס אנו עמליס
והס עמליס אנו עמליס ומוקבליס מדר והס עמליס ואינן מקבליס: אמר רבס והס רבס סס רבס לבא פחת ואנו רבס לחיי העולם הבא:

הדרן עלך ראשית הנה

שלוח הקן אחוז ותרנגולין של חולין אמרין בבעליהן וטלג
לחן יאי העקר ומחזיק כסן וכו':

הדרן עלך שלוח הקן

סליקא לה מסכת חולין דיוס טו' לחדס תמוז רמ"ט לסק

. חמ"ד ושהמ"ד [שונצינו, יהושע שלמה בן ישראל נתן או גרשם בן משה שונצינו], מ"ו תמוז רמ"ט. תלמוד בבלי, מס' חולין עם פירש"י ותוספות ופסקי תוס'.

S. l. e. t. [Soncino, Josua Salomo b. Israel Natan vel Gerson b. Moses Soncino], 14. Jun. 1489. Talmud Babyl., Chulin cum Sal. Isaki Comm.,

Tosafot, Piske Tosafot. St. p. 249, no. 1626.

שמואל

שמואל אום' כל הנביא דין פניו אס חפס' די למו אס תימא תרומה וסד' פתגבס
כנענה האיה וילך ולא איה כי הכי דהאיה איתעבא יס בבית הוש' א
סוז ברקא נמי מקלי הכי איה אונקכז וסד' בית הדיס העמדה וקיל' לן כפ' זנא דת כל
הנשיס חטאית בבית הדבנ' : משקדה לפקד' ברקא עצמה כזא כעסת וסד' טאד למש

רביעי ברקא וסד' זנא
סוזא חיסכז וסד' זנא
וכוסק כל הדיסות ס
פנתעסקא סוזא משעת
בריקת אחד בסכ' סוזא
עסס לוק דיה האיה ו
וסד' סוזא הדיס ס
העמדה וסד' ליוס
דיבה וסד' יוסס דיבה

אומר כל הנשים דין ש
שעתן חילל אוב משקדה לפקדה ואפילו
לנשים היבה וחכמי או לא כדברי זה ולא
בדברי זה אלא

כך ברקא וסד' לנבייה וסד' זנא כל הדיסות פנתעסקא סוזא כנענה אכל הק דוקמי סוזא
קוייזאן טעמית דיהא כסכרקה עצמה מנאיה טאדה : לא כדבר זה פנתעסקא יעד מנאיה וסד' זנא
כלי הדי יוסס רבס לא וקמי ליה כנעלי בית הדיס : ולא כדבר זה סוזא קמי וסד' זנא :

א ב

הם"ד ושהם"ד [שונצינו, יהושע שלמה בן ישראל נתן או גרשם בן משה שונצינו], כ"ה אב שנת ה'תקמ"ט. תלמוד בבלי, מס' נדה עם פירש"י ותוספות ומסקי תוס'.
S. l. c. t. [Soncino, Josua Salomo b. Israel Natan vel Gerson b. Moses Soncino], 23. Jul. 1489. Talmud Babyl., Nidda cum Sal. Isaki Comm.,
Tosafot, Piske Tosafot. St. p. 264, no. 1801. Fr. p. 16, no. 59. Pr. 7307.

הדרן עלך הרוואה הדרן עלך תנוקת בתם האשה וסליקא לה מסכת נדה

אחד ה' בכל רבוי חסדו לעולם אשירה ואמרה לאליה בעודי כל ימי חילי אשר לא עזב חסד מעמדי ובורך אמת נחבי
יארני חיל חרני. ענפה דאין אנים ויכני להניח אלו הב' מסכתות יקרות מפנינים אשר כל רואיהן להן יהאב וחשלם
הנלאכה. וי' ט' כ' ח' ל' אב' שנת נטר' לפ' ח' ד' נטר' אומר לחד וחד יאיד נטר' דגיה חשכנו בשנת נר' מצוח
יאר הפאח לשוכח עליהן ושלח לנו בן וחד משיחנו יכנס נדחי ישראל ויכנה בנן אריאל ויוליכנו לקרית
כאבנה כאמור ופדויי הישוכן וכא עין ברנה :

יד ה' במלאכתיו שמים יפה ערופה מזקקת שבעתם יעלה יין תמימה וברה מדויקת בגמרא פירוש ותוכפות
ול' מכו ודי הרפות כגברא דנקשה תונביה רק מבח גברא דכולא ביה משה עז מקל תפארה שכינה דחכמי
עיןא דנהורא רבא דעמי באומתיה מרבנא מרנא ורבנא איציר כל כלי חמדה הוועס שבו בתהלת מסכת נדה
וכריש מסכת חולין לו שם בגדלים אשר בארץ הבח לא יבער ממנו כל מימה וחגה הוא הגיה חשכנו ועשה וך
ובר כחוקה לחבר שלא ינא דבר שאינו מתוק מתחת יד ואף כי אין צריך לסעוד בזהו בוכתר בגימטריס אני
הקטן באני אחריו להגיה הדפוסים ולעשותם ישרים ותמימים וקראתי תמיד כל עמוד שלישה פעמים ובכל פעם הגדתי
השעיות ורמזות כגראח לעניות דעתי ואחרי כן מסרתי לאור לחקני על הדפוס כהגן עד כי כודאי הוא מונח וכחזיק בתכלית
הדיקן האם באולי ימצא טעו' מאותו אל השיעו עלי חשאתי כי על לא פשע ועל לא חס' ככפ' חותה זאת כאשר גלי וידוע לכל יודעי
טבת של מלאכה זו ולכבין די בחירה קטנה אמנם ידעתי נאמנה כי לא ימצא בה טעויות רק מעט מזער וכל הקונה ומשהח
אותם בתוך ביתו לא יהיה עובר משום אל תשכן באהלך עולה רק רוח וחללה יעמר לו ולכניו ולכני בניו עד עולם
נאם הנאלם נער נער בן החבמה נמשל כבכחה נרטה הצעיר ממספודי לבי כלב האבן
מרדכי ערפוז בן כמר ראובן יע' איש באולא :

חמ"ד ושהמ"ד [שונציני, יהושע שלמה בן ישראל נתן או גרשם בן משה שונצין], כ"ה אב שנת ז'ת"ר. תלמוד בבלי, מס' נדה עם פירש"י ותוספות ומסקי תוס'.
S. l. e. t. [Sancino, Josua Salomo b. Israel Natan vel Gerson b. Moses Sancino], 23. Jul. 1489. Talmud Babyl., Nidda cum Sal. Isaki Comm.,
Tosafot, Piske Tosafot. St. p. 264, no. 1801. Fr. p. 16, no. 59. Pr. 7307.

לקח קודא	תורה	בגוף	אחד נבר	והציד	וקמה
חקוק ספר	אשר הנהג בארץ		חד מור	וכתר	למקומה
בתוך גלות	חכם עת וחרון		בתולת	ישראל מי מקימה	
הלא הנהג	בתורת אל חסון		שמירתה	תבשל אף וחימה	
לאורה נ	ראה ישע ונרן		מורה חדש	וכל קדם וימה	
תמלא ב	ספרך ויחנך		פעלך	במיעוט התנומה	
חכינותי	כתוב ספר וכשרך		מלאכתי	רעה נחן נ שמה	
נ שנו נא	ר את ישע ישחך		שלח לו	ם שיחנך ברמה	

אמר

צער המחוקקים בכתב אמת משפטים צדיקים נרשם בן דהר משה וזלה איש
 שונצינו נרשמו לאשר שאלנו ובמצאתי לאשר בקשנו הגדולים אשר
 בארץ שופט ארץ ונודדי פרץ רועי עדר הצבאות וצאן מרעיתו לחובים
 מלחמת ה' ותורתו לילה ויום עומדים על משמרתו ויאמרו לכה אתנו ניעצך והשכנו לנפסך
 נלבישך מן וצינו וכוונת ישועה בראשך בכל פגע ותמדת חזק להצלך ועשרת לך שם
 גדול משם המחוקקים היו לפנך עת לעשות לה' הפרז תורתך ואתה תאמר מתנך וקמת
 וחקקת בעט המהיר ספר הרב הגדול מרנאודכנא הנאון האלקי רבי משה בר' מייסד משנה תורה
 עשרת צבי וצפירת תפארה לבוש מכלול נים מס משנה וגמרא תלמוד בבלי וירושלמי ספרי
 וספרא לכל הד החוקה וכלל המורא והגדול אשר עשה משה משמרת למשמרת סיני לתורה
 אשר נר וסדרי המעולה על ראשו וחתר הלשון הבהירה בה ירוץ כל קודא בספריו וכל עין
 מאירה ומלאה כל העולה על ימיה ועל שמאלה מהספר היקר הזה אשר לא ימלה בזהב אופיר
 וחזילה יען זה משה שלא יעלה חזות מן המצויים לכל ירא ה' וחדד על דברו צופה לחזות בנעמו
 ולאור באור' להיות הספר הזה בביתו ולדעת בו יונם ולילה עם הלמוד בשאר ספרי הקדש
 משיבי שטם מפיצי מאמרים מוחד חרקי מוהדים על כן אמרת אקמה באוסתובה
 בבתי כבאת הספרים והצדיקים ואקח לי משם העתק ספר הרב הגדול ו'ל וכעש מחוקק' מהיד
 חנני האחקנו ועל ראשי עשרות אעבדנו ובדד המסכילים ומבינים מרע אגיהנו וקדא לי ספר
 מדויק אשר פי ה' יקבנו וזהו ית' בחמלתו ורחמי ודשים לבקרים יעזרי להשלים הספר הנבכר
 הזה עם שאר ספרי הקדש מעולפים ספרים אשר באדם נראה אור ובם נחיה לדור דורים
 וזאת מאד העולה חרב הגדול מנלה נסתרם אשר ספרד אחקק וארכיננו בכל פרטות ועזרים
 יעמוד לי למסדה ולמסדה מכל צדים וצירים ותפלתו העומד לנו עת נרד בשחצנו ונדם
 תפלה למשה איש האלהים :

שונצינו, נרשם בן משה שונצינו, ר"ח ניסן ז'ל. רמב"ם, משנה תורה.

Soncino, Gerson ben Moses Soncino, 23. Martii 1490. Moses Maimonides, Mischna Tora. St. p. 1870, no. 6513, 2. Fr. p. 13, no. 45. Pr. 7308.

אז לא אבוש בהבישי אל כל מצותיך

כל המצות

ואליהו קיבל מאליהו השילוני ובית דינו
ואלישע קיבל מאלישע ובית דינו ויהודע
הכהן קיבל מאלישע ובית דינו הכהני קיבל
מהודיע ובית דינו והשע קיבל מהכריה
ובית דינו ועמוס קיבל מהשע ובית דינו
וישעיה קיבל מעמוס ובית דינו ומיכה קיבל
מישעיה ובית דינו ויואל קיבל ממיכה ובית
דינו ונחום קיבל מיואל ובית דינו והבקוק
קיבל מנחום ובית דינו וצפניה קיבל מהבקוק
ובית דינו וירמיה קיבל מצפניה ובית דינו
ובחך בן נריה קיבל מירמיה ובית דינו ועזרא
ובית דינו קבל מבחך בן נריה ובית דינו
בית דינו של עזרא הם הנקראים אנשי כנסת
הגדולה והם חגי זכריה ומלאכי דניאל וחנני
ומישאל ועזריה ונחמיה בן חבליה ומדברי
בלשן חרובכל והרבה חכמים עמם תלום
מאה ועשרים וקנים האודון מהם הוא שמעון
הצדיק והוא היה בכלל המאה ועשרי וקיבל
תורה שבעל פה מכלם והוא היה כהן גדול
אז עזרא אנטיגנוס איש סוכו ובית דינו
קיבלו משמעון הצדיק ובית דינו ויוסי בן
יועזר איש צרידה ויוסף בן יוחנן איש
ירושלים ובית דינם קבלו מאנטיגנוס ובית
דינו יהושע בן פרחיה וביתא הארכלי ובית

א ב

שנתינו למשה בסניו בפדושן גיחנו שנאמר
ואתכה לך את לדות האבן והחנור והמצה
תורה זו תורה שבכתב והמצה זו פדוש וצנו
לעשות התורה על פי המצות ונעשה זו היא
הנקראת תורה שבעל פה כל התורה כתבה
משה רבינו קודם שימות בכתב ידו ונתן
ספר לכל שבט ושבת וספר אחד נתנו
בארון לעד שנאמר לקוח את ספר התורה
ושמרת אותו וכו' והמצה שהיא פירוש
התורה לא כתבה אלא עזה כה לוקנים
וליהושע והשאר כל ישראל שנאמר את כל
הדבר אשר אנכי מצה אתכם אותו תשמרו
לעשותו וכו' וכפני זה נקראת תורה שבעל פה
אף על פי שלא נכתב תורה שבעל פה למשה
משה רבינו כולה בבית דינו לשבעים וקנים
ואליעזר ופנחס ויהושע שלשון קבלו במשה
וליהושע שהיא תלמידו של משה רבינו מסר
תורה שבעל פה רצונו עליה וכן יהושע כל
ימי חייו למד על פה חקנים רבים קבלו
מיהושע וקבל עלי בן הזקנים ומפנחס
שמאל קיבל מעלי ובית דינם חזק קיבל
משמואל ובית דינו ואחיה השילוני מיוצאי
מצרים היה ולוי היה ושמע משה ויהיה קפן
בימי משה והוא קיבל מדוד ובית דינו

שונצינו, נרשם בן משה שונצינו, ר"ח ניסן ז'ל, רמב"ם, משנה תורה.

Soncino, Gerson ben Moses Soncino, 23. Martii 1490. Moses Maimonides, Mischna Tora. St. p. 1870, no. 6513, 2. Fr. p. 13, no. 45. Pr. 7308.

יש בכללן עשר מצות שתי מצות עשה ושמונה מצות לא תעשה
וזה הוא פרטן א' שיגדל הזכיר פרט :

ש ככלל שבע מצות חמש מצות עשה ותחת מצות לא תעשה חה הוא פרטן א' לדין בערכי אדם כאשר מפרש בתורה חה הוא דין ערכי אדם ב' דין ערכי ברמה ג' דין ערכי בתים ד' דין ערכי שדות ה' דין מחרים נכסם ו' שלא ימכור חרם ז' נמצאו כל המצוות הנכללות בספר חוזה ב"ה י' מרס מצות עשה וטו' מצות לא תעשה

שם כבלו חמש מצות
אחת מצות עשה וארבע מצות לא
תעשה : זה הוא פרט :

ט' א' ט' ב' ג' ד' ה' ו' ז' ח' ט'
א' ב' ג' ד' ה' ו' ז' ח' ט'
י' י"א י"ב י"ג י"ד י"ה י"ו י"ז י"ח
י"ט כ' כ"א כ"ב כ"ג כ"ד כ"ה כ"ו כ"ז כ"ח
כ"ט ל' ל"א ל"ב ל"ג ל"ד ל"ה ל"ו ל"ז ל"ח
ל"ט מ' מ"א מ"ב מ"ג מ"ד מ"ה מ"ו מ"ז מ"ח
מ"ט נ' נ"א נ"ב נ"ג נ"ד נ"ה נ"ו נ"ז נ"ח
נ"ט ס' ס"א ס"ב ס"ג ס"ד ס"ה ס"ו ס"ז ס"ח
ס"ט ע' ע"א ע"ב ע"ג ע"ד ע"ה ע"ו ע"ז ע"ח
ע"ט פ' פ"א פ"ב פ"ג פ"ד פ"ה פ"ו פ"ז פ"ח
פ"ט צ' צ"א צ"ב צ"ג צ"ד צ"ה צ"ו צ"ז צ"ח
צ"ט ק' ק"א ק"ב ק"ג ק"ד ק"ה ק"ו ק"ז ק"ח
ק"ט ר' ר"א ר"ב ר"ג ר"ד ר"ה ר"ו ר"ז ר"ח
ר"ט ש' ש"א ש"ב ש"ג ש"ד ש"ה ש"ו ש"ז ש"ח
ש"ט ת' ת"א ת"ב ת"ג ת"ד ת"ה ת"ו ת"ז ת"ח
ת"ט י' י"א י"ב י"ג י"ד י"ה י"ו י"ז י"ח
י"ט כ' כ"א כ"ב כ"ג כ"ד כ"ה כ"ו כ"ז כ"ח
כ"ט ל' ל"א ל"ב ל"ג ל"ד ל"ה ל"ו ל"ז ל"ח
ל"ט מ' מ"א מ"ב מ"ג מ"ד מ"ה מ"ו מ"ז מ"ח
מ"ט נ' נ"א נ"ב נ"ג נ"ד נ"ה נ"ו נ"ז נ"ח
נ"ט ס' ס"א ס"ב ס"ג ס"ד ס"ה ס"ו ס"ז ס"ח
ס"ט ע' ע"א ע"ב ע"ג ע"ד ע"ה ע"ו ע"ז ע"ח
ע"ט פ' פ"א פ"ב פ"ג פ"ד פ"ה פ"ו פ"ז פ"ח
פ"ט צ' צ"א צ"ב צ"ג צ"ד צ"ה צ"ו צ"ז צ"ח
צ"ט ק' ק"א ק"ב ק"ג ק"ד ק"ה ק"ו ק"ז ק"ח
ק"ט ר' ר"א ר"ב ר"ג ר"ד ר"ה ר"ו ר"ז ר"ח
ר"ט ש' ש"א ש"ב ש"ג ש"ד ש"ה ש"ו ש"ז ש"ח
ש"ט ת' ת"א ת"ב ת"ג ת"ד ת"ה ת"ו ת"ז ת"ח
ת"ט

מיני שבתות
ושבתות העדות שבתות בישי' וזא שבת'הא ונפס כי תשבע
לכסא בשבת'הא לדע' וא להשיב וזא נחלקת לראבי'ה חלקים
שתי' להבא וזא' לשעבר כגון שנשבע על דבר שעבר שנעשה
או שלא נעשה ועל דבר שעתיד להיות שיעשה וזא' כפ' ד'

בזה מבט'מבין בסוד ובנבנים בזבל דק ובחדל דק שאין היצר צריך לכתשו ובשדקת אנבים ודאשים ובנעורת של פשתן דקה ובנסות דאשים דקה ובכרינה דאשים וכמונה שכתשה שכל אלו מין עפר הן אבל אם כפר עליה כל או כסוה באבנים אין היכסי שגאם בעפר לפיכך אין מכסים בזבל וגדול וגם וקסח וסבין ומדום ושדקת כלי כתבות לפי שאין אלו מין עפר חוץ משדקת הזהב בלבד שכתבין בהם מפני שנקרא עפר שחור וזהו לא נאום עד אשר דק העפר ממסין בשחור וזהו שחורבן ובחבל ובקשר השפילין ובאפר כין אפר עצים וזהו אפר בנדים אפר אפר כין ששדקת שחרי תכום בעפר שרפת החשמת ומותר לכסות בעפר עיר הגדולה השחט צריך ליתן עפר למטה ואחר כך יסחט בו ואחר כך יכסה בעפר אבל לא יסחט בכלי יכסה בעפר וכן שחט הוא יכסה שנא' וסכו בעפר ואם לא כסוה והוא אד דייב לכס' שה מנזה בפני עצמו ואינה תלויה בשחט לבדו וכשמכסין לא יכסה ברנל אלא כירו או בסבסין או בכלי כדי שלא ינחג בו מרגב כיוון יהיו מצות כוונת עלייו שאין הכבוד לעצמן של מצות אלא למי שצוה בהן כיון וזהו צילנו מלמשש כדשדק ועוד אחס נר ליישר דמקשים ואור להדות ונביות והישר להגיד דברך ואור לתעבתי כריד רחמנא דסיעין:

ומג"ן פרקז שלטה וחמשים

הלכות איסורי ביאה שנים ועשרים פרקים

הלכות מאכלות אסורות שבעה עשר פרקים

הלכות שחיטה ארבעה עשר פרקים

ברוך באתן ליעוף כח הלאין אונים עצמה ירבה

נדבת פירצה נא ה' ומשפטך למדני

הלבנות ארבע	חור סידור	הלבנות שבועות
הלבנות נדרים	הלבנות נזירות	הלבנות עירובין ודרמים

הלכות שמועות

ש בכולן חמש מצ	אחד מצות עשה	חריבנו מצות לא
העשה	א' שלא ליטבע בשבול לטקד	
ב' שלא ליטא שמו לטמא	ג' שלא לנפול בפקדון	
ד' שלא ליטבע על כפרת ממון	ה' ליטבע בשום באמת	

הלכות נדרים

יש כבללן שלש מעות שתי מעות עטה ואחת מעות לא תעשה

ברך רחמנא דסינן

מניין פרקים של ספר זה אחד ושנים פרקים	הלכות מנחת
ששה עשר פרקים	הלכות עזרה
שנים עשר פרקים	הלכות מביאים
שבעה פרקים	הלכות אבל
ארבעה עשר פרקים	הלכות מלכים
שנים עשר פרקים	
ברך אל קוני :	חבל כלאכת המיטבני :

חולל חפצים של ספר זה :

א	ספר מדע הלכותיו	חמשה ששה וארבעים פרקים
ב	ספר אהבה הלכותיו	ששה שבעה וארבעים פרקים
ג	ספר זמנים הלכותיו	שבעה ותשעים פרקים
ד	ספר נשים הלכותיו	חמשה שלשה וחמשים פרקים
ה	ספר קדושת הלכותיו	שלשה שלשה וחמשים פרקים
ו	ספר הפליאה הלכותיו	ארבע שלשה וארבעים פרקים
ז	ספר דעים הלכותיו	שבעה חמשה ושנים פרקים
ח	ספר עבודה הלכותיו	חשעיה ששה ושנים פרקים
ט	ספר קרבנות הלכותיו	ששה חמשה וארבעים פרקים
י	ספר שדה הלכותיו	שבעה מאה וד' וארבעים פרקים
יא	ספר נזיקין הלכותיו	חמשה ושנים ששים פרקים
יב	ספר קנין הלכותיו	חמשה חמשה ושבעים פרקים
יג	ספר משפטים הלכותיו	חמשה חמשה ושבעים פרקים
יד	ספר שופטים הלכותיו	חמשה אחד ושנים פרקים

ספר הלכותיו שלשה ושנים וחמשים ותשעים פרקים

לחם העכתי עם הסימן שמצאתי לפרקי סדרי

המשנה להטיב לכת אמונה מחיל

משנה לחיל משנה וציון

בימיני חבנה וזהו

אמונת עתיד

חזק

אחד יפנו

השלישי ספר הכפרים

והראשונים סבסס הסדרים חזק

ידועה אהבה זמן הנשיא בקדושה הפלאת ורעם

ועובדי קרבנות שוארים ונוק וקנין משפטי שופטים

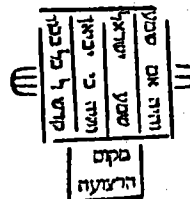
ותשלם כל המלאכה מלאכה ה' וזה היד החזקה אשר עשה משה לעיני ישראל ותוריא השלמה כי רח' ניסן שנת נד' מצוה תורה פה שוכענו אשר במדינת לומברדיה תחת כמטלם האדון רומס סלאנו דה' שבו וחדיה לאל נאם הצעור הצעיה אליקור ברכי שם אל' וצל' :

ברכו עד שיהיה לה ארבע דעות שוות ויהיה בעוד של ראש צורת שין מימן ומשמאל ושיכרד הפרשיות במטלית ושיכרד אותן בשיער מעל המטלית ואחר כך מכניסן בבתיהן ושיחיו תופרין אותן בנידן ושעושין להן מעבודת מעור הדפוי שתכנס בה הרצועה עד שיהא עוברת והלכת בתוך קוטר שלה ושיחיו הרצועות שחורות ושיחיה הקשר שלהן קשר ידוע בעצרת דלית ב' כיצד עושין הפולין של ראש לקוחין עץ מרובע ארכו ורחבו כגובה ואם היה גבוה יותר על רחבו או פחות ממנו אין בכך כלום ואין מקפידין אלא על ארכו שיהא כרחבו ודפריין בו שלשה חריצין כדי שיעשה לו ארבע ראשים כגון זה

ולקוחין עוד ומרשיבין אותו במים ומסימין בו את העץ ומבניסין את העור בין כל חריץ וחריץ ומכמשיין אותו והוא רטוב מכאן ומכאן עד שעושין בו דבת שין זה הוא הדפוס של הפולין בעוד

במין שין שיש לה שלשה ראשין מימן ומניח הפולין ודמות שין שיש לה ארבעה ראשי מסמאל המניח : נ ומניחין את העור על העץ עד שיכש האור כך תולץ העור מעל גבי האימס של עץ ומצא העור שיש בו ארבעה בתים פניין ומבניסין פרט בכל בית ובית ומחזירין מקצת העור מלמטה תופרין אותו מארבע פינותיו ומניחין כן העור שלשה מקום שתכנס בו הרצועה כגון תוכר וזהו הנקרא מעבדות : ד' וכיצד עושין הפולין של יד לקוחין עץ מרובע ארכו כרחבו ויהיה גבוה כאצבע או יותר על זה מעט או פחות מעט ומחפין אותו בעור רטוב ומניחין את העור על האימס עד שייכש ותולץ את העור ומניח את ארבע הפרשיות בבקס העץ ומחזיר מקצת העור מלמטה ותופרין מארבע פינותיו ומניחין כן העור תוכר מקצת הרצועות : ה' כיצד סידר הפרשיות בתפולין של ראש מבנים פרשה אחרונה שהיא היהא אם שמע בבית ראשון שהוא על ימין המציה ושמע סמכה לה והיה כי יביאך בבית שלישי סמכה לשמע וקדש לה בבית רביעי שהוא לשמאל המציה תפולין כדי שיהא הקדש שלפניו כנגד פני המציה על הסדר הזה כגון זה

ואם תולץ סדר זה הפולין

והיה קדש	שמע	והיה
ל' כי	ישראל	אם
כל יביאך	ידוה	שמע
בכר	אלדינו	תשמע

תפולין של יד סתכסם בד' דפין בעוד אחד ארוך כספר תורה על סידורן בתורה כגון זה

אם כתבן על ארבע עדות והבניסן בבית אחד יצא ואינו צריך לדבס : ז' כשהוא גולל הפרשיות כך של ראש בין של יד גולל אותן מסופן לתולתן עד שחצא כשהפרש הפרש תקרא כל פרשה ופרשה מתחלתה עד סופה : ח' וכשמבניסין את הפרשיות בבתים שלהם כדרכים אותן במטלית ועל המטלית שער ואחר כך מבניסין אותן בבתיהן ושיער וזהו צדדית שיער בחמה או של דה עזרה ואפילו מנגלות ושריפות שלהן וכבר

ספר שלישי והוא ספר זמנים

הלכות חמץ ומצה יש בכללן
המצות ג' מצות עשה והמצות
לא תעשה

הלכות סופר וסוכה ולולב יש
בכללן שלשה מצות עשה
הלכות שקלי מצות עשה אחת
הלכות קדוש החדש מצות עשה
אחת היא
הלכות תענית מצות עשה
אחת היא

הלכות מגילה וחנוכה יש בכללן
שתי מצות עשה מדברי סופרים
ואין מן המניין נמצאו כל
המצות של תורה בספר זה לה'
יש' מן מצות עשה ול' מצות
לא תעשה ויש בו שלשה מצות
מדברי סופרים

הלכות עשר והאסורין הלכות שבת
הלכות עירובין הלכות שביעית עשור
הלכות שביעית יום טוב הלכות חמץ
ומצה הלכות סופר וסוכה ולולב
הלכות שקלים הלכות קדוש החדש
הלכות תענית הלכות מגילה וחנוכה

הלכות שבת יש בכללן ה'
מצות שתי מצות עשה וג' מצות
לא תעשה

הלכות עירובין מצות עשה
אחת והיא מדברי סופרים ואינה
ג' המניין

הלכות שביעית העשור יש
בכללן ד' מצות שתי מצות עשה
ב' מצות לא תעשה

הלכות שביעית יום טוב יש
בכללן שנים עשר מצות ו'
מצות עשה ומצות לא תעשה

הלכות	קרי	שמע
הלכות	תפלה	אדבוקה פרקים
הלכות	תפילין ומזוזה וספר תורה	אדבוקה פרקים
הלכות	ציצית	שלושה פרקים
הלכות	ברכות	אחד עשר פרקים
הלכות	מילה	שלושה פרקים

סדר תפלות כל השנה

תשיעי

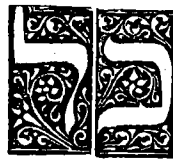
הלכות טומאת מת

מצות עשה אחת: דין טומאת מת ובאור מצות אילו בפרקי אילר

ראשון

פרק

וטמא בכגע
ובמשא ובאהל
וטמא שבעה
וטמא מגע ואהל
מפורשין בתורה
שנא' הנוגע במת
לכל נפש אדם
וטמא שבעה ימים ונא' כל הנא' אל האהל וכל אשר באהל יטמא

שונצינו, גרשם בן משה שונצין, ר"ח ניסן ג'ר, רמב"ם, משנה תורה.

Soncino, Gerson ben Moses Soncino, 23. Martii 1490. Moses Maimonides, Mishne Tora. St. p. 1870, no. 6515, 2. Fr. p. 13, no. 45. Pr. 7308.

שנתן חטאת קבועה ב' ואלו הם א' הבא על אמו
 ב' הבא על אשתו ג' הבא על אביו
 ד' הבא על אביו ה' הבא על בתו
 ו' הבא על בתו ז' הבא על בתו
 ח' הבא על בת אשתו ט' הבא על בת אשתו
 י' הבא על בת אשתו יא' הבא על אחותו
 יב' הבא על אחותו שהיא בת אשת אביו
 יג' הבא על אחות אביו יד' הבא על אחות אמו
 טו' הבא על אחות אשתו יז' הבא על אשת אביו
 יח' הבא על אשת אחיו יט' הבא על אשת אביו
 כ' הבא על אשת אחיו כא' הבא על אשת אביו
 כב' הבא על אשת אביו כג' הבא על אשת אביו
 כד' הבא על אשת אביו כה' הבא על אשת אביו
 כו' הבא על אשת אביו כז' הבא על אשת אביו
 כח' הבא על אשת אביו כט' הבא על אשת אביו
 ל' הבא על אשת אביו

שנתן חטאת קבועה ב' ואלו הם א' הבא על אמו
 ב' הבא על אשתו ג' הבא על אביו
 ד' הבא על אביו ה' הבא על בתו
 ו' הבא על בתו ז' הבא על בתו
 ח' הבא על בת אשתו ט' הבא על בת אשתו
 י' הבא על בת אשתו יא' הבא על אחותו
 יב' הבא על אחותו שהיא בת אשת אביו
 יג' הבא על אחות אביו יד' הבא על אחות אמו
 טו' הבא על אחות אשתו יז' הבא על אשת אביו
 יח' הבא על אשת אחיו יט' הבא על אשת אביו
 כ' הבא על אשת אחיו כא' הבא על אשת אביו
 כב' הבא על אשת אביו כג' הבא על אשת אביו
 כד' הבא על אשת אביו כה' הבא על אשת אביו
 כו' הבא על אשת אביו כז' הבא על אשת אביו
 כח' הבא על אשת אביו כט' הבא על אשת אביו
 ל' הבא על אשת אביו

שביארנו לקח בכור למשתה בנא לא ליתל ולא צריך לו מיתר
 למכרו אין שטין בכורות חמישים לישראל אבל שטין להן
 בכורות בעלי מומים ושטין בכורות חמישים לכתובים כסין הזה
 שהן עומדי להאכל במסן ואין צרי לום ששטין להן בעלי מומין

פרק ט"ז

מצה להפריש אחד מעשרה מכל בהמות טהורות שיהיו לאדם
 ככל שנה ושנה ואין מצה זו נודעת אלא בבקר וצאן בלבד שג'
 כל מעשר בקר וצאן וגו' מעשר בהמה נוגע בחליץ אבל לא
 במקדשים ונוגד בארץ ובחוצה לארץ בפני הבית ושלם בפני

נעקדו כחלי בית הרוח ויתלו בעמודי הדין זה ספק אם במקום
 מקדש או מקדש אף הדין למקדש נגמנו כחלי בית הרוח אינו
 קדוש נפרץ מקדש ועומד מוכנה על הפרץ ויצא דרך הפרץ
 או שהיה הפרץ מוכן על העמוד ויצא דרך העמוד הרי זה ספק בכו'

פרק חמשי

רחל שלא בכרה וילדה שני זכרים אפילו יצאו שני ראשיתן כאחד
 או איפשר שלא קדם אחד ה' ואין ידוע אי זה מהם יצא ראשון
 הכהן נוטל את הכחש והשני ספק בכור מן אחד מהם אין לכהן
 כלום שנה החי ספק הוא והמציא מחברו עליו הראיה וכן אם

שביארנו לקח בכור למשתה בנא לא ליתל ולא צריך לו מיתר
 למכרו אין שטין בכורות חמישים לישראל אבל שטין להן
 בכורות בעלי מומים ושטין בכורות חמישים לכתובים כסין הזה
 שהן עומדי להאכל במסן ואין צרי לום ששטין להן בעלי מומין

פרק ט"ז

מצה להפריש אחד מעשרה מכל בהמות טהורות שיהיו לאדם
 ככל שנה ושנה ואין מצה זו נודעת אלא בבקר וצאן בלבד שג'
 כל מעשר בקר וצאן וגו' מעשר בהמה נוגע בחליץ אבל לא
 במקדשים ונוגד בארץ ובחוצה לארץ בפני הבית ושלם בפני

נעקדו כחלי בית הרוח ויתלו בעמודי הדין זה ספק אם במקום
 מקדש או מקדש אף הדין למקדש נגמנו כחלי בית הרוח אינו
 קדוש נפרץ מקדש ועומד מוכנה על הפרץ ויצא דרך הפרץ
 או שהיה הפרץ מוכן על העמוד ויצא דרך העמוד הרי זה ספק בכו'

פרק חמשי

רחל שלא בכרה וילדה שני זכרים אפילו יצאו שני ראשיתן כאחד
 או איפשר שלא קדם אחד ה' ואין ידוע אי זה מהם יצא ראשון
 הכהן נוטל את הכחש והשני ספק בכור מן אחד מהם אין לכהן
 כלום שנה החי ספק הוא והמציא מחברו עליו הראיה וכן אם

שעדין לא יצא לדרך ועשה על פיהם מאד שידעו הרי זה פסול

פרק חמשה עשר

כבר בארנו שכל סגולה שהודיעו מביא עליה חטאתו הקטנה כשכח או שיערה אם שגג בה והביא מביא שיער ואם שגג בה כהן משיח מביא פר כבש דברי אמרי שכן משיח מביא פר על שגגתו בשטעה בהוראת עצמו ועשה מעשה אשגגת הוראתו לכרה והוא שיהיה חכם מופלא שנאמר אם הכהן המשיח יחטא לאשמה העם הרי משיח בעצמו מה יציבו שון בית דין אינן חייבין בקרבן עד שיהיו חכמים ראויין להוראה ויטעו בהוראה ועל שו העושים על פיהם וידרו לבטל מקצת ולקיים מקצת כך המשיח בכל הדברים האלו כיצד כהן משיח שטעה בהוראתו לעצמו ודמם שהתקדש בו שחן לרשות בשבת מותר וזרק מרשות לרשות והוא תולה בהוראתו לעצמו כשידע לו חטאו יביא פר לחטאת אבל אם לא תלה בהוראתו אלא שגג דרך בשגגה או שחלה בהוראתו ולא היה חכם מופלא או שעקר כל הג' בהוראתו לעצמו או ששגג בהוראתו לבטל מקצת ולא עשה והוא סומך על חוראתו אלא עשה בשגגה אחרת או שהיה מויד בהוראה ושגג במעשה הרי זה פסול בקרבן כלל שדינו להוראת עצמו כדון וקחל להוראת בית דין לכל דבר הורה לעצמו ושכח באיזה טעם הורה ובטעה מעשה אמר הדין עשה על דעת הוראתי הרי זה מביא פר והוא הורה לעצמו לבטל מקצת ולקיים מקצת בע"ז ועשה כפי הוראתו הרי זה מביא שיערה כהדיוט והוא שיטעג בהוראה כמו שבארנו שאין הכהן המשיח חייב קרבן אלא בזמן דבר בהוראה עם שגגת המעשה בעצמו אבל אם שגג

מביא שיער ששעיר נשוא במקום כשבה או שיערה של הדיוט הוא עומד נשיא שנצטרע עבר בנשיאותו נשיא שעבר בנשיאותו הרי זה כהדיוט חטא כשהוא נשיא ועבר בגדלוהו הרי זה מביא שיער שגא על חטאו אשר חטא בשעת חטאתו הוא מביא כהן משיח או מלך שחטאו עד שלא נתכנס אעפ"י שלא נודע להם אלא אחר שנחמנו הרי אלו כהדיוט שגאם אשר נשיא יחטא אם הכהן המשיח יחטא עד שיחטא כשהוא נשיא ובשעתו משיח למיכך אם אכל ספק חלב כשהוא הדיוט ומדע לו על ספק אוד שנחמנו להיות כהן גדול הרי זה מביא אשם תלוי אבל חצי זית חלב כשהוא הדיוט וחצי זית כשהוא נשיא בהקלם אחר או שאכל חצי זית כשהוא נשיא וחצי זית אחר שעבר אינו מצטרף ופסול אבל חצי זית כשהו הדיוט ונתמנה ועבר ואכל חצי זית כשהו הדיוט הרי זה ספק אם מצטרף או כבר הפסיק הנשיא ות

הלכות מחוסרי כפרה

יש בכללן ארבע מצות עשה וזה פרטן
א' שתקריב הזבה כשתטור קרבן ב' שתקריב
הזולת כשתטור קרבן ג' שתקריב הזב כשיתור
קרבן ד' שתקריב מצורע כשיתור קרבן
ה' שתקריב קרבנותיהן תגבר טהרות
וביאר מצות אלו בפרקים אלו

פרק ראשון

מביא שיער ששעיר נשוא במקום כשבה או שיערה של הדיוט הוא עומד נשיא שנצטרע עבר בנשיאותו נשיא שעבר בנשיאותו הרי זה כהדיוט חטא כשהוא נשיא ועבר בגדלוהו הרי זה מביא שיער שגא על חטאו אשר חטא בשעת חטאתו הוא מביא כהן משיח או מלך שחטאו עד שלא נתכנס אעפ"י שלא נודע להם אלא אחר שנחמנו הרי אלו כהדיוט שגאם אשר נשיא יחטא אם הכהן המשיח יחטא עד שיחטא כשהוא נשיא ובשעתו משיח למיכך אם אכל ספק חלב כשהוא הדיוט ומדע לו על ספק אוד שנחמנו להיות כהן גדול הרי זה מביא אשם תלוי אבל חצי זית חלב כשהוא הדיוט וחצי זית כשהוא נשיא בהקלם אחר או שאכל חצי זית כשהוא נשיא וחצי זית אחר שעבר אינו מצטרף ופסול אבל חצי זית כשהו הדיוט ונתמנה ועבר ואכל חצי זית כשהו הדיוט הרי זה ספק אם מצטרף או כבר הפסיק הנשיא ות

הלכות מחוסרי כפרה

יש בכללן ארבע מצות עשה וזה פרטן
א' שתקריב הזבה כשתטור קרבן ב' שתקריב
הזולת כשתטור קרבן ג' שתקריב הזב כשיתור
קרבן ד' שתקריב מצורע כשיתור קרבן
ה' שתקריב קרבנותיהן תגבר טהרות
וביאר מצות אלו בפרקים אלו

פרק ראשון

שעדין לא יצא לדרך ועשה על פיהם מאד שידעו הרי זה פסול

פרק חמשה עשר

כבר בארנו שכל סגולה שהודיעו מביא עליה חטאתו הקטנה כשכח או שיערה אם שגג בה והביא מביא שיער ואם שגג בה כהן משיח מביא פר כבש דברי אמרי שכן משיח מביא פר על שגגתו בשטעה בהוראת עצמו ועשה מעשה אשגגת הוראתו לכרה והוא שיהיה חכם מופלא שנאמר אם הכהן המשיח יחטא לאשמה העם הרי משיח בעצמו מה יציבו שון בית דין אינן חייבין בקרבן עד שיהיו חכמים ראויין להוראה ויטעו בהוראה ועל שו העושים על פיהם וידרו לבטל מקצת ולקיים מקצת כך המשיח בכל הדברים האלו כיצד כהן משיח שטעה בהוראתו לעצמו ודמם שהתקדש בו שחן לרשות בשבת מותר וזרק מרשות לרשות והוא תולה בהוראתו לעצמו כשידע לו חטאו יביא פר לחטאת אבל אם לא תלה בהוראתו אלא שגג דרך בשגגה או שחלה בהוראתו ולא היה חכם מופלא או שעקר כל הג' בהוראתו לעצמו או ששגג בהוראתו לבטל מקצת ולא עשה והוא סומך על חוראתו אלא עשה בשגגה אחרת או שהיה מויד בהוראה ושגג במעשה הרי זה פסול בקרבן כלל שדינו להוראת עצמו כדון וקחל להוראת בית דין לכל דבר הורה לעצמו ושכח באיזה טעם הורה ובטעה מעשה אמר הדין עשה על דעת הוראתי הרי זה מביא פר והוא הורה לעצמו לבטל מקצת ולקיים מקצת בע"ז ועשה כפי הוראתו הרי זה מביא שיערה כהדיוט והוא שיטעג בהוראה כמו שבארנו שאין הכהן המשיח חייב קרבן אלא בזמן דבר בהוראה עם שגגת המעשה בעצמו אבל אם שגג

תהלה

העברה כי חלב הוא ברשותו להשתו בדרך
הטובה או לרעה אף אחר שראו מעש חשוא
על כן התפלל שיעזרנו להשתו לדרך
הטובה אבל ראות השוא אינו ברשותו כי א
אפשר שיפגע בו פתאום לכן ודאמו ותפל
שיתכיד עיניו מרא' שוא ולא ימסדו לפניו
כלל לכן צריך האדם להתגבר בארץ לעמוד
בבקר לעבודת בוראו ואף אם ישאנו ישרו
בחורף לאמר אך תעמוד בבקר כי הקור נ
גור או ישאנו כקץ לאם אך תעמ' ממשתך
ועדיין לא שבעת משנתך ותגבר עליו לקום
שתהא אתה מעורר השח' ולא יאז הא מעור'
כמו שאמר דוד עז עזרה כבודי עזרה הצב
ובגור אעידה שחר אני מעיר השחר ואין ה
השחר מעיר אותי וכל שכן אם ישיבים קודם
אור הבקר לק' להתחנן לפני בוראו מה יזכיר
נמה טוב ושוב כי מסקרים שיכין לשעות ש
שומטנות המסמרות שוח בשליש הלילה ו
ולסוף שני שלישי הלילה ולסוף הלילה ש
שכאלי והמנו הקדוש ברוך הוא נגור הלילה
לחורכן הבית ונלות ישראל בין האומות ו
התפלה שיתפלל אדם באותה שעה על ה
החורכן ונלו רציה וקדוה להתקבל ופיל
תחננו לפני המקום אחד המרבה חסדו ה
המקיים וכלב שיכין לבו בתחנוניו כי מ
מעט בבחנה מרבות בהם שלא בבחנה ושל
לומר פרשת תעקרה ופרשת וזמן ועשר ה
הדבר ופרשת הקרבנות כגן פרשת העולה
ונטוה ושלמים חסות האדם אמנם פרשת

כן תימא אומר דוד עז כנגד וקל כגשר ורץ
כצבי ונכור כארץ לעשו רצון אביך שבשמים
פרט ארבע דברים בעבודת הבורא יתברך
וחתחיל בעז כנגד לפי שהוא כלל גדול ב
בעבודת הבורא ית' לפי שפעמים אדם חפץ
לעשות מצוה ונבגע לעשותה מפני בני אדם
שמלעיגין עליו ועל כן הוזהר שתעית פניך כ
כנגד המלעיגים ואל תבגע מלעשות המצוה
וכן אמר רבן יוחנן בן זבאי לתלמידיו דוד ר
רצון שתהא מורא שמים עליכם כמורא כשר
ודם וכן הוא אומר לענין הבושה שפעמים
אדם מתבייש מפני האדם וית' ממה שיתבייש
מפני הבורא ית' על כן הוזהר שתעית מעריך
כנגד המלעיגים ולא תבוש וכן אמר דוד עז
וארברה בעדותך נגד מלכים ולא אבו אף
בי ידה נרדף ובורח בין האומות ויה מחזיק
בתורתו ולומר אף כי דוד מלעיג עליו ואמר
קל כגשר כנגד ראו העין חדימה אותו לנשר
כי כאשר חגש שט בארץ כך הוא ראו העין
לומר שתעצום עיניך מראות כרע כי הוא
תחילת העבד שהעין רואה וחלב חומד וכלי
המעשה גומרין ואמר נגד כארץ כנגד הלב
בי הגבורה בעבודת הבורא יתברך הוא בלב
שתחזק לכך בעבודתו ואמר רץ כצבי כנגד
הרגלים שרגליך לשוב וירצו וכן דוד המלך
עז היה מתפלל על שלשתם אלא ששנה
הסדר אמר הדריכני בנתיב מצותיך על ח
הרגלים ואמר אחר כך השלכי ואמר אחר כך
העבר עיני מרא' רע וחזכי בלב השנה ובעין

חמו"ד [שונצינ], שלמה בן משה שונצין, [לערך ר"ן]. ר' יעקב ב"ר אשר, ארבעה מורים.

S. l. e. a. [Soncino], Salomo b. Moses Soncino, [ca. 1490]. Jakob b. Ascher, Arba'a Turim. St. p. 1182, no. 5500, 2. Fr. p. 9, no. 21. Pr. 7302.

חנין אלא אב נפרקו העצמו מעצמן ונפסקו חנין כל העצמות
אדם מלקט חרץ מעצמות אביו ואמו דברי ר' עקיבא פי'
לא ילקטם בידו אלא אחרי ילקטו לו ר' יוחנן

בן נורי אומר ליקוט עצמות אינו
אלא משיבול הבשר בלה
חבשר אין העצמות

בניכר
בעצמות

אף על גב דהלכה

בר' עקיבא מחברו רבא

מסתבר טעם בר' יוחנן מלקט עצמו

שני מתי' באחד בראש אפרסקל מכאן ובראש

אפרסקל מכאן דברי ר' יוחנן בן נורי ר' עקיבא אומר סוף

אפרסקל להתעכל וסוף עצמות להתעכל אלא מלקטן

ונותנם בארץ פי' סוף אפרסקל להתעכל ונמצא

עצבו שני מתי' מתעריב אלא מלקטן

ונותנן כל אחד לעצמו בארון

של ארזים אמר

ר' אלעזר

בר צדוק כך אמר לי אבא בשעת פיתתו מתוליה קברונו בבקעה
ולבסוף לקטו עצמות ותנם בארזים ואל תלקטם אתה בידך שלא
יהו בזון בידך וכן עשיתי לו נכנס יוחנן וילקט ופירש עליהן את
אפרסקל ונבנסתי וקרעתי עליהן את הסדין וכשם שעשה לאביו
כך עשיתי לו תניא המלקט עצמות והמסמר עצמות והמוליך א
אותם ממקום למקום פטור מק' ש' וכן דתפילה וכן תתפילין וסכל
מצות האמורות בתורה בין בחול בין בשבת לא שנא עצמות של ק
קרובים לא שנא של רחוקים בין אם הוא בספינה או בדרך ואפי'
אם הם מלקטין רבים ואם רצה להחמיר על עצמו לא יחמיר מפני
כבוד עצמות המוליך עצמות ממקום למקום הרי זה לא יתנם בשק
ולא בדרסקא ויניחם על גבי זמור וירכוב עליהן מפני שנהג בהן
מנהג בזיון ואם היה מתירא מפני הגנבים והלסין מותר תניא
היה ר' מאיר אומר טוב ללכת אל בית אבל מלכת אל בית משתה

באשר הוא סוף כל אדם וזהו יתן אל לבו דברי של' מיתא

דיספר יספרוני דקבר יקברוני דיסענו יסעננו

ידלאי ידלוגיה היה ר' מאיר אומר

גדול השלום שלא ברא

הקבה מדיפה

מן השלום

שנתנה לצדיקים שבשעה

שנפטר האדם מן העולם נ' כיתות

של מלאכי השרת מקדימין אותו בשלום

הראשונה אומרת יבא שלום והשנייה אומרת ינחונו על

משכבותם והשלישית אומרת הולך נכחו ולא

דיין לצדיק' שמיתתן בידי כבוד שנ'

וכבוד ה' יאספך אלא

שמקלס' לפני

יבא שלום יבא שלום

ובבזו עד שיטע הדגל וינקדו בו זון כשאלת של' וליכנס בבית
המשתח ומונה סיום מיתה ולא סיום שמועה לפיכך אם באתה לו
שמועה על אביו ועל אמו לאחר שנים עשר חדש אינו נחוג אלא
יום אחד אף ברין שלשים וכתב עוד שחשומע שמועה רחוקה אין
צריך לכתוב כל דין אבלות אלא דין בחליצת מנעל ואין צריך לא
עטיפה ולא כפיית המטה ומותר במלאכה רחיצה וסיכה ותשמיש
המטה וכתלמוד תורה חאם אין לו מנעלים כרגליו צריך שיכפה
מטתו או יעטף ראשו שצרי' שיעשה מעט' שניכר בו שעשה משום
אבלות ודאי אם היה עומ' בתורה או במלאכה או שדחה רוחץ וסך
וכאתה לו שמועה מפס' שעה אחת משו אבלות והו' למה שבידו
אכל אם היה לבוש תפילין אין צריך לחולצן ומס' אינו יוצא ידי
אבלות בחפס' זה וצרי' שיעשה מעשה שניכר שעושה משו אבלות
כג' חליצת מנעל או כפיית המטה ועטיפה ומי' כחרא סני' אין
קורעין על שמועה רחוקה אלא על אביו ואמו קרע לעולם כרין
קרעוהו שאינו מתאחה לעולם השומע שמועה בשבת או כרגל ו
למנוחאי שבת ורגל בעשית רחוקה אינו נחוג אלא יום אחד וכתב
הרמב"ם דבשבת ורגל אסור בדברים של צנעא והשומע שמועה
רחוקה בשבת או כרגל אינו נחוג אפי' בדברים שבצנעא ולמנוחאי
שבת ורגל נחוג שעה אחת ודיו' וכת' בספר המצו' השומע שמועה
קרובה בשבת השבת עולה לו ליום אחד ולמחר קורע וזהו ליה
יום ששה שבועה לאבלות וכן כת' בה' זהו ידאכל בת' שאין שבת
עולה לו בתולת חמסין אלא יתחיל למנות כיום א' וזהו ליה יום
שבעה שבועה לאבל ונהג בו דברי' שבצנעא במקצת היום חג
תניא המלקט עצמות אביו הרי זה מתאכל עליהן כל היום
בזול' ולקרב אין מתאכל עליהן אפי' צרורות לו כסדינו
כתב הרמב"ם כל זמן שלא נקברו חל' עליו כל דין אנינות ליאמר
כשתית יין ואכלית בשר ואחר שנקבר חל' עליו כל דין אבלות
עד הקרב ואפי' לא יאכל ז' כתב שאין עליו דין אנינות כלל אלא מ
טור חל' עליו דין אבלות אפי' קודם שקברום היה עומד ומלקט ו
וחשבה לו מותר ביום של אחרינו לפיכך אין מלקטין אותם סמוך
לחשיכה ולא דוק עצמות אביו אלא על כל הקרובים נמי מתאכל
ביום ליקוט עצמותיהן ככל הדברים הנזכרים באכל בקריעה וככל
דיני אבלות כל שקורעין עליו בשעת מיתתו קורעין עליו
בשעת ליקוט עצמות אין עומדין עליהן כשורה ואין אומרי' עליהם
ברכת אכלים אבל אומרים עליהן תנחומין לעצמן ואין מברין ע
עליהן כחבר עיר אבל מברין עליהן לעצמו תניא ליקוט עצמות
אין אומרים עליהן קנה ונהו ואין אומרים עליהן ברכת אכלים ו
ותנחומין אבלים אבל אומרים דברים מה דברים רבנן אומרים
קלוסי' פי' מקלס' המת ומספרי' בשבחו לפי מה שהוא ויא קלוסין
לחקכה שהוא מביט ומביח כתב הרמב"ם מותר ללקט במתעד ואינו
מתאכל עליהן כלל מפני ששמת הדגל עליו אבל הרמב"ם כתב
אין מלקטין עצמות אביו במתעד ואין צריך לומר עצמות שאר ק
קרוביו וירושלמי תניא אין שמועה לליקוט עצמות אמר ר' חגי
והוא שמע למחר אבל אם שמע בו ביום יש שמועה לליקוט ע
עצמות פי' אם שמע שלקטו עצמו אביו היום מתאכל עליהן אפי'
שלא היה שם תניא אין מפרקין את העצמות ואין מפסיקין את

חמוד' (שונצינו), שלמה בן משה שונצינו, [לערך רי']. ר' יעקב ב"ר אשר, ארבעה מורים.

S. l. e. a. [Soncino], Salomo b. Moses Soncino, [ca. 1490]. Jakob b. Ascher, Arba'a Turim. St. p. 1182, no. 5500, 2. Fr. p. 9, no. 21. Pr. 7302.

לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו

אלא יקרא בביתו וא"א הלאש ז"ל כתב בדברי ה"ס כמו' ל' תרצ"ג
יום י"ד וט"ו שבארר הראשון מותרין בהספד ותענית ודא
דאמרינן דיום י"ד וט"ו דאדר הראשון והשני שזין בהספד
ותענית ודינו דוקא כש קרא המגילה וכו' ביים בראח להם לעבר
השנה אבל אם לא קראו המגילה מותרין בהספד ותענית ובס"ה
כתב שאסורין בהספד ותענית ככל השנים אע"פ שלא קראו ה
תמלה וכן יראה מרכיז ה"ס כמו' ל' וכן כתב ה"ף ז"ל ושעריך ל
להרבות בו בטעמו כ"ד אבל בט"ו כתב שאין צריך להרבות בו
בטעמו וא"א הלאש ז"ל כתב כסברא ראשונה

נשלם העור האחר שבת לאל המיוחד

חוק ונתחוק

אני שלמה בן החבר משה שונצינו ז"ל

הדעתי

ודעו כי הפלה הפרי והפרי אותי למלך ולמה כי ח
 חסיו אני ואני סתראוני בגד עתה תדא כי א יסמע
 רגז ענין פחד כמו ורגז וחלי פחדו מהאל
 ויתאס לא תפחדו ממני תפחדו ותרגזו
 מהאל ואל תחטאו עוד לרדוף אחרי ולמרוד בי אמ
 חמרו בלבבכם על מסכבכם כי האדם על מסכבו י
 ימנא לבו יותר פניו מעסקי העולם ואז תהיה כונתו
 זכה ואמר דוד כנגדם חסבו בלבבם ודומנו וכן נקרא
 נקראת מחסבת הלב אמירה האומרה בלבבם ואמר
 ודומנו סלה מתיקן וחדלו ממרד בי כי הדממה ענין
 מתיקת הדבור וקול כמו וידעו למו עבתי דממה וקו
 וקול חסמע ויום מתיקת המעשה והתנועה כמו יקס
 סערה לדממה מעי רתקו ולא דמו וידעו השמים דו
 דומו עד הצענו אליכם לאכן דומם והדומם להם
 ודומם הענין הוא ודומנו סלה כלומר חדלו לכם ממע
 ממעמכם ורבר מורה נדק רבנו משה מיימון סיד
 טחפסוק הזה מנחם למסכילים החסובים סיכורו הא
 האמת ולשבח האל בלבם כדי שלא יטעו פגולה ב
 בדבור ואין זה מענין המזמור חסבי סהענין ספי
 הוא טוב מאד וזכרו נדק מאמר הרענות עד הנה נריכים אתם כפרס חסנו לם זכרו נדק וכן
 וכן זכרו נדק מתקומו לעשות נדק לא כזכרו הרענות סגאמר בסם זכר רעיות תועבה מיסובו לרענותם
 אחר הזכרים לפיכך אומר זכרו נדק וזכרו אל ה לא על גבורתכם על היותכם עם רב אלא על ה תבטחו לב
 לבדו וקסר חטא עם מלת אל כמו עם מלת על אלא על ה תבטחו לבדו וכן בטח בה בכל לבך אל תבטחו
 לבס אל דברי הסקר רבים אומרים רבים אותם טאמר עליהם בני אים ואמר עליהם רבים אומרים
 לכפסיהם המתאווים מי יראנו טוב מאלה מרד וסלום בנו וסרע סלי טוב לסם ומתאווים אותם
 ואתה ה נסה עלינו אור פניך לא כפי מחסבותי ומלת נסה בבחן במקום סין ובהא תחת א ויהא כמו נסא
 ויס לפרט לענין טאמר ובעתו אל ה אחר רבים אין דעתם אלא לטובת העולם הזה ומתאווים אליה ואומרים
 מי יראנו טוב אצל אני ועמי דל ואמר עמי אומרים נסה עלינו אור פניך ה כל תאותינו לאור כניך לעולם
 הבא נתי סמחה בלבי נתי והנה הם גומלים לי רעה תחת טובה כי אני היה לי סמחה בלבי בטובתם
 וחסו מעת דגל ותיירוס רבר וחס סמחי לרעתי ועני נתי בעני בא לטאר מסייעי אותי ודרך טובה היה לאדם
 מיסמח בטוב חבריו והחול בדר טוב סאל מסייעו ומדריכו וזהו טעם נתי יחדיו אני הייתי מתאוו טובות ואעפ
 טענתי הרענו לי אתאזה סכיה בעל יחדיו אני וה ואז אסכב ואיס סלא יהי לי דבר המטרי אותי מהסיכ אחר
 סה יסוע לי כי אתה ה לבט תוסיבני בעו אני סאת תסלי חסבי ולבט תוסיבני ופי לבדד את ה לבד תעסס
 זה וכן בטחוני לא באחר למנחת אל כנחילי כבד פירטנו טע כחילו וסאר מיני חסבי כחזו סלפני זה
 ויהי פי סאל סוז מלשו כחיל סל דבורי כדברי דודל כי נענו דמו לסריק דבורי ון סמוז גס כן כנל חסבי
 דוד סהיו לו סוכאי ביטר ור זל אמרו כי אמרו על דואג ואחיתופל סוכאיו אמרי האוינה מה סאוכיא
 בסי האוינה חסבי ומיסאחב בלבי בינה לפיכך אמ עס חסבי ביכ וע אמרי האויכ וואח חסבי בהכפל עין סמו
 כמו לחזו קולות מן חזה הקסביה תן חסב להיו קסבת כי סו פוע יוכ כתיב לסקטיב לחכמס חסב
 יקסטיב חסב והמילה הוא נקמדת עס למד ועס אלף ועס בית וסעמי בלאקסר או כמו הקסבתי ואסמע
 מי הקסבי דבורי מלכי סאת מלך עלי ואני נועק עלי כמו סבועקי אל המלך ואלהי סאת סופני סתוסיעני
 מן המרעו כי אלי אספלל ולא למוסיע אחר כי אין בלתי ה בקר תסמע כי בבקר עת אספילה טרס
 סתעסס סאל בנרכי העול בקר אער לך כי תכילתי אער לך ואכפה ואחיל לך סתת לי סאלתי ובקסתי
 לא למה אכפה לך כי ידעתי כי לא תחסון ברסע לא יתיבני ענין הנללים הוא סעמיס לסן
 סכלת כמו ויתקולל בדרס אמרתי מהולל והדומים לסם

האוינה ידעו בינה הגיגי הקסביה לקול שועי
 מלכי ואלה כי אליך אתפלל ידעו בקר חסבי
 תשבע קולי בקר אערך לך ואכפה כי לא אל
 חפץ רשע אתה לא יגידך רע לא יתיבני חולל
 חוללים לנגד עיניך סגאח כל פעלי אין

שלמה בן דוד מלך ישראל: לדעת חכמה ומוסר
 כל המפרשים כולם הסכימו כי זאת הפרשה הראשונה
 להבין אמרי בינה:
 לשבח הוא נכסות הראשון שהיא משלי שלמה בן דוד מלך ישראל הזכיר שם הספר
 ושם מחברו ונתייחס יחד סמנו הוא משלי שלמה וסני הכסופים האחריו שהם לדעת חכמה ומוסר להבין אמר
 חמרי בינה לקחת מוסר הסכל נדק ומספט ומסריס הודיע בהם כוונת הספר אמרו כי כוונת הספר הוא סכול

אמר מחבר הספר הוא תכו לה משרי ירה ונאלץ אמר אל בעלה ואל בנים אחרי שהיא הסתדלה זה הסתדלת
 סדול ואססה מנועס סמדות מה סאססה וקבנה מן ההון מה סקבנה תנג גס עתה לה משרי מעסיה
 כלום תנמלו לה ססר כפי מה סחייב טוב סכלה ונועס מדותיה או יאח עטו אתה ססר וכבוד כ
 כי סכל הוא מה סקבנה בעמל ירה או יאח' חונה כריכה מעתה סתתלל הוא או סיהללה
 סאססיה רק מעסיה הטובים סס סמה סיהללה ויוורו על היותה מהללת ועל ד
 דרך נס'רו יאמר כי סנפס המסכלת ססר סניעה אל סהכלה סאמתי
 הדבקה סאלהיה וספרדה מן העולם הוא והיא בעולם סנעמית עס
 נפסות סנדיקי' יאמרו בני העול' בעדה או ככסו סנדיקי'
 או מלאכי' או סיכיה ה' ית' תכו לה משרי ירה כל'
 תכו לנפס סואת ססר טריחה כל כך בעול' סזה וססתדלה לעלות בסולס סחכמה ססר סניעה אל מסקוסה משרי
 ירה כלומר גמול סעולתה ומעסיה הטובים וססענב מן הטוב סססן ליראי ה' ולחוסכי סמוני
 וסיהללה בסעריס מעסיה כלומר סיהללה סכל המקומות בעטו מעסיה הטובים
 או יאמר וסיהללה בסעריס מעסיה כלומר סינה כריכה ס
 ססתתלל או סיהללה סאריס כי מעסיה
 סס ססללה
 נמלס ספ' מסלי עס סביאור סארוך וסיהס מרבינו עמנואל זנל' ססבז יאות לרובכ ומניע כלי לאות סחן
 סני סיוס כר ינחק סלוי ססכנוי

חמו"ר ושהמ"ד, [נאפולי, יוסף בן יעקב אשכנזי, לערך רמ"ז]. משלי עם פי' ר' עמנואל ב"ר שלמה.

S. l. e. a. c. t. [Napoli, Josef b. Jakob Aschkenasi, ca. 1487]. *Mischle cum Imanuel b. Salomo Comm.* St. p. 162, no. 1066. Fr. p. 7, no. 15. Pr. 6727.

ישתבח אשר לו דומיה תהלה אחד ולא באחדותינו הסלס בכל סלימות בלי יחס לוולתו כי אין בלתי ולו אהן
 עהלל אשר היה עזרתה לנו להסליס המלאכה מלאכת שקוד' בעסעיה לחדם בירח האיתניס סנת ומר' לאלף ה
 הססי בתעא באפולני ע' ירי סמואל יזיאל בן כמד' אבי סמואל מדומא זכל
 נהי רענא דיתי בר כפלי לפרנק לעמיה דבצרי קטלימחקטלי בעגלא וכוחן קריב אמץ ואמץ

וילי, חשהמ"ד [יוסף בן יעקב אשכנזי], מ' תשרי רמ"ח. איוב עם פ' רלב"ג, איכה עם פ' ר' יוסף קרא, שיר השירים קהלת רות אסתר דניאל עזרא נחמיה דברי הימים עם פירש"י.

Napoli, s. t. [Josef b. Jakob Aschkenasi], 26. Sept. 1487 Job c. Levi Gersonidis; Echa c. Jos. Karo; Schir ha-Schirim, Kohelet,
 Rut, Ester, Daniël, Esra, Nehemia, Diwre ha-Jamim c. Sal. Isaki Commentariis. St. p. 1, no. 5. Fr. p. 6, no. 13. Pr. 6726.

אזכ

זה חלק אדם רשע עם אל ויחלח עריות משר
 יקחו: אם ירבו בניו למו חרב וצאצאיו לא ישבע
 ישבעו לחם: שרדו במות יקברו ואלמנתיו לא
 תבכינה: אם יצבר בעפר כסף ויבחר יבין מלב
 מלבט: יבין ויעדיק ילכש וכסף נהי יחלח: בנה
 בעש ביתו ובסופה עשה נוצר: עשיר ישבב ולא י
 יאסף עניו פקח ואיני: תשיגהו כמים מלחות ל
 לילה נגבתו סופה: ישארו קדים וילך וישערהו
 ממקומו: וישלך עליו ולא יחמל מיד פרוח יברח
 ישפה עלימו כמים וישק עליו ממקומו כי יש לב
 לכסף מוצא ומקום לוהב יקו: ברוח מעפר יקח
 ואבן יצוק נחוש: קץ שם לחשך וילכל תכלית
 הוא חקר אבן אפל וצלמות: פרץ נחל מעם גר
 גר הנשכחים כני רגל דרו מאנוש געו: ארץ מם
 ממנה יצא לחם ותחתיה נהפך כמו אש

מה סגנון מהרעות ללא מסכת כי אז יראה לכל מ
 סנדקתס במה סאמדתס עלי סאני רסע הכה עד יו
 יוס מותי לא אסרי תומתי ונדקתי ממני ולא יטה ל
 לבכי מהדרך הטוב אסר החוקתי בו מימי יהי איומי
 ומתקוממי כעול וברסע ואולס אמ' זה לסנחתו ה
 העול ורסע זה כי למס יסובב מפני זה הדעת אס
 אסר אני בו הרסע והעול מה תקות חקף כי יגול
 רעסס חמס ואס הוא סיניח ה' אותי כסלוח ולא יעני
 ועניססו האבטח סכבא עליו כרה יגולססו ה' ממנה ב
 כנעקו אליו סלס זה בלתי איססר לפי זה הדעת ולא
 לדעתס כי אינו מתענג ודבק בו עד סיוכל להקס
 להספלל אל ה בכל עת סידרה ותססע תפלתו כאמ
 כאמרו ותענג על ה ויתן לך מסאלו' לנך' ובהיות
 הענין כן ראו איך ראי לבס לספוט סאני מסבב
 הרסע והעול סלס הרסע נס כן מוכן לפי דעתי לר
 לרעות כפי סנדק ואין לו תכלי' אחר ואלת הסכלסה
 המדומה אסר הוא ככח סתאבד ממנו בבא' יוס איך
 אידי ולא יהיה לו או' סמלט מזה כסוס כניס' ואולס
 סנדק בבא' יוס אידי תאבד סכלחתו המדומה ותסא'
 סכלחתו סאמיתי' ויהי סכלחת הנסס ואיססר סכאמ'
 ססרכון סאמרו אס על סרי יתענג ונו' האס על סרי
 יתענג זה הרסע כסנדקתס בו תמיד כססו במה סיסכיל ממנו ויקריא לאלוה בכל עת להסכיל ולרע' אותה להיות
 עמו תמיד עד סתגיע לו סכלחת הנסס הוא מבואר מזה בלתי' איססר כי לא תגיע סכלחת הנסס עם סמדות ה
 ספחות' כסו סתסרסס ונתבאר במה סאין ססכ בו סאני מלמד אתכ' מה סבד האל אסר עם סרי אינו מעלי'
 מנס כי סאמת הוא עוב איסי האלס אל ססדור המונבל מנד המערכ' הנה איך תאמינו מפני זה סאני מסבס
 הרסע וסנה אקס חזיתס כלכס וספדתס סכבד הגיע לבס מהחוס סזה חלק אדס רסע מאל ונכלת סתקופיס
 הרסעיס אסר יקחו מסרי דל סכבד יגיעו להס רעות נסלחות כסו סססר אחר זה חקס ידעתיס סכל ראותי
 על דעתי אני לוקח מהחוס וכאסר הית זה נס כן סלפי המוחס יראה סכבד יגיעו מן סרעות הנסלחות לרסע'
 אכל סאני חלקתי עמכס במה סאמית' סלס ימלט רסע סלס יקריה לו כך וטענתי סכבד יראה מהחוס סיגיס
 לקכט סרסעיס סכלחה ולא יגיעס מוס עונס עד יוס מותס איך תאמינו סאני מסבס הרסע ולמה זה סכל תס
 תהכלו לומר סאני בחדר אחרס הרסעיס אסר היו בדר המבול ואכסי סדוס ועמורה סנה כסו סססרת' יקריה
 הרבס סאס ירבו כני הרסע יהיה תכליתס למות כקרב ונאנאיו לא יסכעו לחס ססרייוס סנסאריס
 ממנו וסס יקברוס כמותס סלס יעזבו' עד סתנא כססס לנמרי ולא תבכינה על מותו מותו כניו לרססעו
 ואסי' אלמכיותו אס יבגר כעפר כסף חכין מלבוס ללבוס עד סימנא לו כססע כסחומר הנה יבין סלבוס וא
 חיס כדי' ילכססו וסכסף אסר קבץ יהיה לנקי מחלקהו וספרהו כאסר ירנה בנה ביתו כעס דל סביתו יסרס
 כקלות כבית סעס וכסוכה אסר עסס נוצר סכריסס אסר אין לה קיוס עסרי ימות ולא יאסף לקבר אך יסאב
 סאוב וססלך כקבורת חמור כל כך ימות ויכלס כמעט זמן עד סכמות אסר יוכל האדס לפקוח בו עיניו וססך
 מים לאין תסיגו כמים בלהות דל סיבאז עליו כססף ובמדינה וכלינה תגבסו סופס ורוח קדיס ויכיעהו ממ
 מחקומו לפחדו מהגרות סבאות עליו ולא יוכל להמתין עד אור סכקד אכל יגוס בלינה יסלך עליו ה' סכותו
 ומכאובו ולא יחמול ממכתו ברוח קדיס יכרה ויחסב להמלט ויספוק על סכרו כפיו כל חיס וססרוק עליו ממ
 ממקומו לרוב סתמה על רוב מה סיקריהו מהרע סנה זה הוא מה סססרת' סכבד ימנא הרבס סיקריה לרסעיס
 אלס סרעות'

זה חלק אדם רשע עם אל ויחלח עריות משר
 יקחו: אם ירבו בניו למו חרב וצאצאיו לא ישבע
 ישבעו לחם: שרדו במות יקברו ואלמנתיו לא
 תבכינה: אם יצבר בעפר כסף ויבחר יבין מלב
 מלבט: יבין ויעדיק ילכש וכסף נהי יחלח: בנה
 בעש ביתו ובסופה עשה נוצר: עשיר ישבב ולא י
 יאסף עניו פקח ואיני: תשיגהו כמים מלחות ל
 לילה נגבתו סופה: ישארו קדים וילך וישערהו
 ממקומו: וישלך עליו ולא יחמל מיד פרוח יברח
 ישפה עלימו כמים וישק עליו ממקומו כי יש לב
 לכסף מוצא ומקום לוהב יקו: ברוח מעפר יקח
 ואבן יצוק נחוש: קץ שם לחשך וילכל תכלית
 הוא חקר אבן אפל וצלמות: פרץ נחל מעם גר
 גר הנשכחים כני רגל דרו מאנוש געו: ארץ מם
 ממנה יצא לחם ותחתיה נהפך כמו אש

נאפולי, חשהמ"ר [יוסף בן יעקב אשכנזי], מ' תשרי רמ"ח. אזכ עם פ' רלב"ג, איכה עם פ' ר' יוסף קרא, שיר השירים קהלת רות אסתר דניאל עזרא נחמיה דברי הימים עם פ'

Napoli, s. t. [Josef b. Jakob Aschkenasi], 26. Sept. 1487. Job c. Levi Gersonidis; Echa c. Jos. Karo; Schir ha-Schirim, Kohelet, Rut, Ester, Daniël, Esra, Nehemia, Diwre ha-Jamim c. Sal. Isaki Commentariis. St. p. 1, no. 5. Fr. p. 6, no. 13. Pr. 6726.

בשם האלה הגדול והנורא אחלל פרש' התורה

אנא אלהי אבי אברהם עשה חסד עם עבדך אברהם " ויהי פתח דברך מאיר לעבדך בן עבדך מאיר " ומיסועת פניך תבא עזרה לבן אמתך הנקר בן עזרא

והדרך השנית בחירה שגלתה ואם הם ישראלים אשר חסד כי עת עמד על הנקודה בעצמה והם לא ידעו מקומה יחול

המתקדשים והמטהרים מחלקת לסוף ההעשרה והישיבה ההלכה והתחלוקת הנבונה יחול אבי שמע את דברי חסידה " הה לביס מחלק הסלחות והנורה " אשר עזר בקסם נפסם לאור באור החיים אל מול פני המטרה " וי ערב אל לבו להבין להפסול נוסם סכל צמחת " כיה " הסמחים אלי גיל הענין לדעת אמות העבדים ודבר המספח וחבירה " אודיעה נא לתבא את אשר עמם לבו חסד הנכבד והנורא " היה דבר חסד אל אדם בבר מאיר בן עזרא " להחיות נקבי מסכות הערה " והתנחל והחוקם חושפארה " כאכסורה " דנפסם נהרה " ועמם זקנים יקח להנשא אותו בגשם סכלו וחמיתו ההרנה " עזר למד דעת את העם בדקדוק האסון ודרך הסטט חבירה " ואלו וחקר חקירה עבדמה " ככל חטמה עמדה " ככל ג' ודרדע " בדרך קברה " לא הכיח לאיש עתי דעת אונת " וטענה " באמנה יוראה יחשפיה " סלא ביארה " בלסון כמה וברורה " סנה ופדס יחד חבלס ואחריו כל אדם יונסך וירדס בדרך יסרה זואי הצעיר העיר הסס את נחמי " וכו סמתי וטבחי " לזכנת את הרבים בססר הזו סנחור " וזרא באומנים חרסס " אכניה כחתי חרסס " וזנה איז כבון וזנה בקי כמלאכת הדפס כמחור יוסף אסנבזי וכבן " ונפס משה לכת להניה הספר הזה ער אשר יסנז בו המעיין כטחון גמור " חבלי אשר לא ייחז וזנה הארס אחריו עז אשר חטא ממה סיוק אל הכונה פשעים סלם עברתי על כל עמוד " ברסתי כבדתי את הנ האסף כחכמי כבדתי חזק זה פריס " מאק סכעתי " וסלא עמו דק להסג' כופי חתעב והדיו ועל כל סכלי עליסד ולא יעבר אלס דבר בלתי מחוק " וכל משה את החלטה " סמורה ככל וערנה " כרת וסכלס " ערב סבת סחוק להכנסת סלה מערה " מול ושריה " סבת לי אכני אסירה א' מ' ר' " א' ל' ה' יחי העיר א'י הוא המדבר סכני הצעיר משה כס סס טוב למספחת בן חכב ססד' ומעסבי הקסלה הקדוסס אשר כל שטנה " קריה כאמנה " המעמד סח הערה נאסלי הלא לאמנה " והתלה לאל לבדי " חזון וחזון "

נאפולי, יוסף אשכנזי ובנו, אלוף אלה ימי העמר. ר' אברהם בן עזרא, פי' על התורה.

Napoli, Josef b. Jakob Aschkenasi et filius, 2. Maii 1488. Abraham Ibn Esra, Perusch ha-Tora. St. p. 680, no. 4221, l. Fr. p. 4, no. 1. Pr. 6729.

מקץ

מחלה כל אחד מהן רע: וזה הסיף לפרס חלומי
 סחא סחא השירות הטובה בקרב הרעות והיו כאשר
 היו סחא סחא בנחמות און לו רע במקרא וטעמו כוון
 דקות: ויס אומרים שפירושן בלמים כי כן בלסון
 יסמיעאל סכנ גדול סכ כוון רעב: על כן יעשה החומר
 בתפלת ססת וס אכנ כלכלתכו כי סוכנ: סכ השפיל הו
 והנכח וסכנ כלכלתכו וטע לא יודע הסכנ מיראיהן
 רע כאשר סתחלה ועל הסכנות מכנין כשנל מבזרת סכי
 סכיס וטעמו השירות והסכנוליס גס הוא לעד כי הרבר
 ככ ובעשר היותה סכי חלומות כלילה אחד לעד כי
 מומח האלהים: יעשה פרעז זאת העצה או יקנה כוון
 עשה לי את האיל הזה ויחמם סיקנה החומים: ויכבדו
 סד הסק דים: ויס אומרי כי טעם סד להיות עש סכנ
 סקקרא כד לח
 מלאת לזרות
 גס להבד והא
והנכון בעיני

והאומרים כי אורי מוצרים לח בעבור האויר ולא יעשו
 סס דג סכנ סכיס: וקל לערב אחת עש הדברים את
 סיעמדיהו: סכנכא כזה בגין כפעל פעל עברי: כחא
 כאומרי הכנכא בעילס כזה ויתכן להיות הכון סיוון
 האומרים הכנכא אכנכא כזה רדי פרעה אל עברי
 אחת תהיה סר על ביתי וסק דגמנת השין למסרון בגין
 כסק: והא הזה כגיד החיל ויס אומרים ססא מבזרת כ
 כסיקס כדדך רחוקה: רק הכסא אגדל מוקד ידוע כי ג
 גדל פעל עומד וכן טעמו לא תהיה לי גדלס מוקד רק
 גרלת הכסא ואין כי מנעורי גדלני כאכ פעל עזא רק
 פירושן גדל עמי: ודדך אגדל מוקד במקרא ידוע כוון
 נוסלת עליה ותאכדו דדך: רחא נתתי אומק סחזק
 למעלה על כל ארץ מצרים: כגדי סס מוסרס כפרסת
 ויקחו לי תרומה: רכיד הזהב כוון מרדס: רכדתי ער
 ערסי המסנה: מבזרת סכיס: כי המלך אחד ואחריו ס
 המסנה כוון סכי ואחריו הסליס כוון סליס מרכבת ען
 כתונה על ארבעה ססיס ומרכבת סלמה לעדה אכרד
 כל אדם קרא לסכיו אסתחוס ואכרע: וזאת סמלה מס
 והסכין הכסד הנוסף: קכרד על סכיו מוקד: ובלס
 מבזרת כרכיס: ומאמר ד יונה הודקדק הספרדו כי
 אסדך סס ספעל והאלף תחת הא כוון אסכס וסלחן
 לס דשת סאלף אסכס לסון המוסר: אכי פרעה: אכי
 לסד המלך ואין אדם מבזרים טהא כרסות: וזולתך
 מושג רגלו סאין לו רסות ללסת און על דדך מלל והוא
 הסכס: כסגת סעגכ: אס זאת סמלה מצרית לא ידעבו:
 פירסה ואס ותער פחת לא ידעבו סס וסוף ויהי פירס
 סעגכ כאשר תרדס אומירגס ויהי מלה מרסנת:

ג ב

פרשת ויחי מקץ

לאפירש

הסכנ תחלת זה הסכנ
 וכן ויהי מקץ ארבעי וס
 ובעוד סכיס ויחמם סכס
 ויהי כסלסס סנה: ויתכן להיות זה הסכנ: לביאית
 סר המוסקיס מכות הסהר און לסכת יוסף סס: וטעם
 יחיס: ככ פירסותיו: ופרעה חן לס יהיה חול וכן רכב
 סחזשת: כאחיו יס אומרים ספיקונו עמק כו: כמחוס
 ויס אומרי ססא סד צמח וסכ: כוסף כבית ססכיעני
 כמחוס: ועל סכי הסורסס כי האל סין אחי: יסריא
 הוא אחיו כן אומי: סכניס: לסון רבות כקבות: ואס הו
 הוא כחס כוון סכיס פילגסס: סרסות סחזיע להס
 סרסון מומח מומחית: כי כקרא מומח קדס בעבור כא
 צלות הסחוס מוס כתחלה: וטעם המלחות: כוון סכר
 סכריאות ותפסס רוחי מכנין כשנל כוון כסעמתי: ול
 ולא ארבר: ויס אומרים סככל מן גורת הולס סעס ס
 והטע סכרסח דומה לגוף המס: חרטומי חלה מרסכ
 ויתכן להיותה אריות או מוצרית: וסס סכמי סתולת
 זאת כל סכתי: כחולות וכסצרון הלומות: את חעזי
 אונס סחזכר חטאי: פרעה קצף על עברי: לפי דעתו
 כי אין פרעה סס עכס רק סס תואר הוא חלסון מפי
 מוצרים כוון חירוס ככור: גס היום יקרא כל מלך גד
 גדול על יסמעאל כגיד המלחמכיס: על כן מוכאכו סר
 פרעה כיומי אכריסס וכיומי יוסף וית פיעה וקס פרעה
 וכן כיומי ירמיהו: והא תראה הסכנ יפרס מה טעם
 פרעה כי הוא מלך מוצרים: והעד ספרע טהא סס ככ
 העכסס וכן פרעה ככה כי כסה סס העכסס: ואל יקסה
 עגדך דרס כסא סלמה כי לא לקחו מלך מוצרים: ועד
 סכי סחזר סר המוסקיס פרעה קצף על: וכן אומי
 יוסף את סלסס פרעה: אראה את פרעה: יעסה פרעה
 ואין מודך המוסר להזכר עס המלכיס סס העכס ת
 אומי ואת סר כחוליס: אומי אומי: סכס סכית כי כן
 דרך הלסון כוון ואני אנה אכי בא: אס כסצרון חלומות
 ככ פירסותיו: אומי סכיס: פרעה: ויס אומרים ססא כ
 כדכור סכיס חלה און כסצרון: וירמיהו סלחיו פרעה
 ויגדל את ראשו המעלה: כלעדי: מלה אחת מוכסבת מ
 חסתי חלן והטע סכ אל תסחיע חלסס לספער אחת אומי
 יוסף כלעדי: סכרני יענה חלהיס את סלסס פרעה: ויס
 אומי כעבור סאמר לו כי אחת סכר חלסס אומי: כלעדי
 הוא סכרס ואס חלהיס סיענה סלסס המלך: וטעם כ
 יענה סחזכא תמיד: וכן כי חלהיס חעגה סחזכא לג
 לבו וכן הארץ חעגה והא קרוב וססחזש: כוסוף דלות
 ותחת תראה אומי תואר כי זה קרוב מזה ומיראיהן וכן

אִישׁ אֲשֶׁר כִּבְרֵתוֹ. כֹּאשֶׁר בָּאָה לְכָל אֶחָד מִהֶבְרֵסָה בֶן כֶּדָּר אֲחִישֶׁר כְּעֹשֶׂה אִישׁ כְּפִתְרִינָן חֲלוּמוֹ. וְיֵצֵא אֲחִישֶׁר
 שִׁלְבוֹ כֹּלֵל עִם יוֹסֵף לִקְבֹּר. וְיִאֲסֹף רַגְלָיו אֶל הַמִּטָּה. כִּי בְּתַחֲלָה יֵשֶׁב עַל הַמִּטָּה וְיִגְלִיף תַּלְמוּת כְּמִנְחָה אֶרֶץ
 אֲדָמָה הָיוּ וְלֹא כֵן מִטָּה יִשְׁמַעְיָאל. כָּל אֲנָשִׁי מְצָרִים לְבַד מִשְׁרַעַה. עֲבָדֵי יוֹסֵף יִקְרָאוּ. וְיִיחָדְנוּ כְּרִמִּית אֲבָק
 וְיִתֵּן רֶק עַל דֶּקֶד רַחֲמָה מִעֵט לֵהֵיוֹת כְּמוֹהָ הַתְּלָמָה חֲנֻטָּה פְּנֵיהָ. אֲשֶׁר כְּרִיתִי. חִפְרִיתִי. כְּמוֹ כִּי יִכְרֶה אִישׁ.
 רֶכֶב מִרְכַּבֶּת פְּרָטִים יִדְוָעִים. וְיֵעָשׂ לֵאבִיו אֶבֶל. אֶחָד טַקְבְּרִינָהוּ כֹאשֶׁר אֲמִיר חֲמִינָהוּ זֶל. וְיֵעָשׂ בְּבִיּוֹלוֹ כֹאשׁ.
 צֹד טַקְבְּרִינָהוּ וְנִשְׁאַלְהוּ כֹאשֶׁר צֹד. בְּמִקְוֵם טָבֹס. לוֹ יִשְׁמַחֵנוּ. שִׁמְחָה יִטּוֹר לְבֹן אִיבָה כְּמוֹ וְיִשְׁטַס עֵשׂוֹ וְיֵס לֹ
 בְּמִקְרָא עַל דְּרָכִים רַבִּים. אֲנִי לִשְׁוֹן פִּינִס. וְיִאֲמַר הַגִּלְזֹן כִּי הַתְּחַת אֲלֵהִים אֲבִי כֹלְלוֹ אֲבִי בְּמִקְוֵם אֲלֵהִים
 טַכְפְּרִינָה לְפָנָי וְתִאֲמָרוּ עֲבָדֶיךָ אֲנִיחָנוּ. לְמוֹעֵן עֲשֶׂה טַכְ הַפְּעֵל. בְּנֵי טַכְסִים. בְּעֶבֶר הָיוּ מִלֵּת בְּנֵי טַכְסִים.
 הֵנָּה יֵהִיו רַבְעִים. וְיִוָּלְדוּ צֹרְלָנוּ וְיִחָדְנוּ אֲחֵנוּ הַרְפָּאִים. וְיִיִּסֵּס בְּאֶרֶץ. טַכְ אֲחֵנוּ טַכְ אֶחָד וְהֵנָּה טַכְסִין יִטַּס עַל
 מִסְקֵל וְיִצֵּר. וְיִאֲמַר רִינָה הַמִּדְקָרָק כִּי הַחִירִיק תַּחַת טַכְסִין וְהוּא רַחֲמָה בְּעֵינֵי. וְעֵשׂ בְּאֶרֶץ בְּקִמְצוֹת הַבַּיִת
 הוּא טַכְסִין לְכַפֵּס.

נאם אברהם בר מאיר אבן עזרא הספרדי

עֲנֵה וְתִזְכֹּר אֲחִית הַנְּעִיט וְיִחְזַקְמוֹת
 וְשִׁמְחָה מִשְׁרֵט בְּרָאשׁ סֵפֶר וְאֵלֶּה שְׁמוֹת

נִפְשֹׁת קְדוֹשִׁים לִיה מוֹדוֹת בִּזְכָּר יִמּוֹת
 וְכֹאשׁ כְּבוֹד אֶל בְּנֵי לִשְׁוֹן וְשֵׁה כְּוִלְמוֹת

אֲשֶׁר בִּיחִינֵנו לְבַדָּח נְעִימוֹת
 לְהוֹצִיא לְאֹרֶךְ כָּל תַּעֲגֻמוֹת
 סִמְכָלוֹ הוֹרִינֵנו בְּרִיךְ כְּלִמּוֹת
 כְּזִיר אֲחִישֶׁר בְּעַל הַחֲלֻמוֹת
 וְקִנְיָה טַכְסִין בְּעַל קִמּוֹת
 בְּרִיךְ כְּסֵף וְהֵב וְשִׁמְחָה
 וְיִאֲמַר לְבִנְיָם בְּתִזְכֹּרִית תַּעֲזִימוֹת
 וְכֵן סוֹדוֹת וְשִׁלְמוֹת סִמְכָלוֹת
 בְּסוֹף סֵפֶר וְאֵלֶּה שְׁמוֹת

בְּרִיךְ הַטַּס אֲלֵהִי תַעֲזִימוֹת
 הוּא הַנְּעִיט לְבַדָּח נְעִימוֹת
 וְכֹאשׁ הַזֶּה מִהֶמְמוֹת וְאִימוֹת
 וְאֵלֶּה הַתְּחַת אֲחִירֵי מוֹת
 וְכֹלֵד אֲבִי הַכְּבֻלְמוֹת וְהַחֲכָמוֹת
 וְיִוָּלְדוּ אֶת אֲבִיתָנוּ וְיִדְהֵס רַחֲמֵנוּ
 וְיֵעָשׂ לְעִינֵיהֶם כְּבִרְיָה כְּקִמּוֹת
 וְהֵן בְּכַתֵּב אֲחִית רַחֲמֵנוּ
 דְּבִר מִטַּס כְּעֵשׂה מִתְּרִימוֹת

כָּל הַתַּעֲזִימוֹת הָאֵלֶּה. וְאֲחִירֵי מִכָּל הַתַּעֲזִימוֹת הָאֵלֶּה.
 לְאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה אֲלֵהִי יִוָּלְדוּ לְהַרְשֵׁה יִמּוֹת אֲשֶׁשׂה לְאֵלֶּה.
 וְכֵן מִלֵּת לְזִי הַסְכְּחִית הַלְזִי הַכְּעֵר הַלְזִי. וְכֵן
 הִיִּית מִלֵּת אֲלֵה מִלְעֵיל. הִיִּיה הַהֵא כְּסֵף. כֹּהֵא לִלֵּה
 כֹּהֵא מְצָרִים. וְשֵׁם לִשְׁוֹן זְכָרִי. וְשְׁמוֹת לִשְׁוֹן רַבִּי

טַכְסִין הוּא בְּעֶבֶר טַכְסִין כְּסֵף
 הַסֵּפֶר הַרְאִסֵּן. כִּי יוֹסֵף רָאָה לֹ
 לְבִינֵי בְּנֵי טַכְסִים. הַזְכָּר כִּי
 אֲחִירֵי בְּרִיחֵה. הוּא וְעֵשׂוֹ. וְפָרֹן וְרַבִּי. וְיִוָּלְדוּ אֲלֵה
 גַּם בְּחִסְרוֹן הַהֵא טַכְ לְזָכָרִים וְלְנִקְבֵי. וְכֵן וְכֵן אֶת

ואלה

עוד ס' אחר וזהו מעשה הראשון: רק האחד על כל
 לסוף המדבר זה לשון יחיד שאינו מדבר ומבשרת י"ה
 חלה המלכה שנות ס' העצב "ועתה אשרם לך" וזה
 טעם ס' עצב וטעם חלה האלהיות וקצת סוד י"ה ס' ס'
 הנכבד ולמה אינו נקרא כהתבן

אמר אברהם המחבר

הנה בא האלף להאריך כי ליסוד מוסד אינו צריך

עוד ס' אחר וזהו מעשה הראשון: רק האחד על כל
 לסוף המדבר זה לשון יחיד שאינו מדבר ומבשרת י"ה
 חלה המלכה שנות ס' העצב "ועתה אשרם לך" וזה
 טעם ס' עצב וטעם חלה האלהיות וקצת סוד י"ה ס' ס'
 הנכבד ולמה אינו נקרא כהתבן :

אמר אברהם המחבר

הנה בא האלף להאריך כי ליסוד מוסד אינו צריך

די	דיסטיטן ובע' וילאזט כונו קנים והגא' נח' ושר' לש' קינח	יחזקאל
היא	אסא ובע' הייח כונו היא האסה ונ' היא כונו הוא לזכר ייחא' היא בנקבה בגמטרי	בראשי
היה	וים סחוא בלף חלא כונו זכנו תזכותיה וחי ושר' כונו היא באלף	יחזקאל
	מ' ובע' כאן כונו היה גבור ציד לפני י' וכן י' היה לשון חס	כח ואחא
	לא דרומשי ובע' כסאד כונו סכנו כהיית ועלי	דכואל
	ומזה יס וחס שרי גרדוי היו בן סאול אך שר' היו לבן סאול	סמואל
	לא אכסודשא ובע' יתקווא כונו יחי רקיע ושר' לשון חזק וכן סלחבת יה	סיר בראשת
הח	קומו ובע' כף כונו היך אכל עבד אדני זה לשון חיך	סיר דכואל
הן	אחיכארי ובע' עגל כונו ותהינן לעלות ההרה פר' ל' כלומר טרדנתם לעלות	דברים
הכ	לא סטארו ובע' כילא כונו סליטת ההיז' פ' מדה יב לגיז' והלע' ו' ביזיס	פנחס
הכל	סירואו ובע' דראכ כונו הכה כל כסר ורד קבע' כשרם כסה	כא
דבר	טוחשאו או עביר כקול ובע' קצר כונו היכל י' היכל ל' ארמונ' סלאבו	ירמיה
הל	לא סטריי ובע' יסאלע כונו מרבה להכל ושר' יתרה משהכל ורד קבע' כס' כל	יחזקאל
	דיסקטיסיר בע' תעריב כונו לא תבסנו חה ר' ל' פרט' תתכברי מתהיז' ל' ככברי ויית' ל' כריו' וחסיד' חיו	יחזקאל
	אכבערי או לאודרי ובע' תמטרא כונו הלל כרים נפל ארו	זכריה
	ושר' לשון התפארות וכן אל תתהלל ביום מחר	חזקיה
	לא' כוזי ובע' אל עורם כונו ובתולותיו לא תללו וכן ויעשו הלולים ושר' ל' תלולא ומוספה	תל' סופטים
	לא' פזיאה ובע' גאן כונו ויתתלל בידם ושר' לשון טבען	סמואל
	לא' חיסיתניט או קונטורב כונו היללות וסכלות ושר' ל' ערובכ כונו סכאך מוהיל כונו' והוא ל' ערובכ סכל קהלת	חזקיה
	לא' אלכטערי בע' דייח כונו כהנ' גרו עלי ראשי וכן לא יתלן אורם לא חנה	חזקיה
	לא' טבילינא ובע' כסן כונו לא יתל סס ערבי' וכן ירח ולא יאחל	יסעיה חזקיה
	לא' אהל ויית כונו כהנ' דלעל	
	לא' אסטילא ובע' כוכב כונו היכל בן סחר פ' כוכב החאיר בבקר	יסעיה
	לא' סטרילארי ובע' תוללייל כונו זעק וייל' ל' בן הארס ל' ילל' וכן תלילן חזקיה	יחזקאל
הלא	אונסן ובע' אל קוראס כונו מין הסמיני והלאה וכן גם הלאה וכן כל הלא' ל' רחוק כ' שר' חז' וירא	יחזקאל
	לא' יא או מירצירו ובע' הוורא או כלחאק כונו הלא זה הדבר	בשלה
	וכן הלא היתה בעבר הירדן ויסכב הלה כהא	מיכה ראה
	לא' אלכונא כונו הנהלאה לגי ערס פ' רחוק ונדחה ויית' הסמנת' ההולפת לשני הצאן סתעסיף עזר כחה	חזקיה
	לא' תקארי בע' כן כונו הלא מעתה קראתי לי אבי ושר' ל' הלואי כלמ' מי יתן והיית קורא	ירמיה
הרד	ייתן או אכאן ובע' מאר כונו הלך בדרך מרחוק ויית' דמוין ל' בואה כונו למה הסכת אלי	חזקיה
	לא' סאכריקא ובע' באסיר כונו הלך רכס ורס' לע' סוקרין הכוטר מן הקנים	סמואל
	לא' אורה ובע' גריב כונו ויבא הלך לאיס ושר' אורה חלא סאינו אכסכא' סהולך ממקום למקום	סמואל
	צריך עיון כשרם לך הליכי בשתי תיבות הא ליט	
הלם	רוחסירי ובע' דראכ כונו הלמו עקבי סם וכן הלמוי י' פ' ל' סכירה ומהומה	סופטים
	לא' קטעין חנט ובע' ארב כונו לחהלומוות יקרא שר' ל' יסירין וכן פ' במתלהמים	חזקיה
	לא' חרטילו ובע' חטורקא כונו את הלם פשע ושר' ל' מקבת	יסעיה
	לא' אכנקוא ובע' להונא כונו אל תקרב הלום יכן יסיכ עמו הלום שר' ל' סה	סמואל
	לא' סס אבן טובה כונו כסף ססיר ויהלם	תנח
הם	איסי בע' הומן כונו הם יבאו את העירי' וכן שר' לא מהם ולא מה' ויית' מה' מה' מאסית' מקץ	מקץ
	לא' אסומיראו ובע' תסויס כונו ויהי את מחנה מצרים וכן והמז' מהומ' גדל' ורס' לע' אסטודירי	
	וכן והומות' את כל העם ושר' כתר ואסניס לכל והמס' בלב עגלות' שר' משתבר	
	לא' גרידא כונו ואת ההומה ושר' ל' קול כהלות וכן על כן הומ' משה לו	תנח ירמיה
חבל	פרלאו ובע' כלאס כונו קול המולה ל' דבורי' וכן תרגס יונתן מלוליהו	יחזקאל
הטן	רקוליי' ובע' תגמיע כונו יען המנכס מן העי' וכן אב המז' גיס ל' אסיעה	יחזקאל
	ג	

חשמן בוק בית ביץ יסף יצג יסע

חרטם חתן בטח

דון חנמל

חשף	חתם	חתך	יעף	בור	יפע	בי	יעש
דוץ	חרצן	טאט	חשמל	חרגל	חספס	חלקק	חבעלת

מוכתר מוכתר מונם מכל מצוקי מרום מראשון מקום מקדש מחוקה מתעד
מבימת מאורות מאיר מטקה ממולח מיעולף מקרי דרדקי סליק

זה חיוס ראש · חדם אלול · סנתה רחם ליצירה
על הר גבוה ותלול ייעלה בו כל דרוש תערה
ומצא דרך ומסלול ירגלו רגל יסרה

חמ"ד ושהם"ד [נאפולי, יוסף בן יעקב אשכנזי], ר"ח אלול רלפ. מקרי דרדקי.

S. l. e. t. [Napoli, Josef b. Jakob Aschkenasi], 8. Aug. 1488. Makre Dardeke. St. p. 621, no. 3953. Pr. 6730.

אבן

בחן

החרשים שמעו רגע אחד והעורים הכיטו תוכחות אחד
התמהמהו ותמהו לרעם גבורתי ארזים אשר בלחמי ביום
קרב בבאתי גידודים וחילים אגבר ארץ ושמים האזינו קולי
מעשה בראשית שיתן לבבם לחילי כי מלאתי עברה כחשה
עוברה תבער כמו אש קבאתי בעצמותי עבודה תפיק חזן אל
זן עד שאראה גייתי כלה כמדורה חנפס ועד פשר דולקת
והולכת בסביבי נתתי תצת ותתלקח לסוף בוגדים כשהלתי
מראות כי אעצום עיני וכי אפקח כללתי בוגדים וסוד חין
לחל ידי שאסיר מדעתי אף אשכח עלה באשם ונחמתם לא
יעבירה עפרות תבלין וכל חבבת רוכל אשר ירקח לאלה תחלק
מליצתי ריב אריב עמיהם ועם מעשיהם אתונכח לזרע
יעקב תהו בקשו לבבי ישראל היסרה יעקשו לעבריים העורים
המטים עקלקלותם ליהודים האחללים וכלחיים במועגלותם
חזון הרביתי משא בור חזות קשה וכמה פורעני במליצה דמיה
לססא במאמרים מרים והמה שתיחות חדים כחריב פיות ירון
חדרי בטן ושפוני טמוני לבות וכליות כלי זיכר עלי חרב וחנית
קשת כחוסה וקרני ברזל על עש עברתי אבוס לנתנו ולנתון
לשלח אותו לעזאזל אכי טרם אחל התחלות קשות
קודם אספר קדמוניות עד שאגיד חדשות מפרומי
כשמות משיבי הרוח מצודות נפשות אתנצל לכל חכם לב
בלבבו יבין במשקולת דעתו אוהב ישר ודן דין אחת לאחת
כן יחסרי טומע לפתח אחרי כן יתן תפלה על חלומותי ועל
דברי כן בהשגלי אויבי עלי יגילו נבדידי ישמחו משכחי ומצרי
ידעתי אש ארבע לא יזכוני ילדות ושחרות לא יזדיקוני נערי
שמה יטעה בדברי המעמיקים סרה והמומים חוקר יי
מיתוכם ילמדו קנאים לשקרי אולי משנה

אבן בחן הכה נשלים " מ יבחן דרך עולם
כי הוא מרוב העם נעלם " בחיות לבם בריא חולס
אכי רבי יוס טוב צרפתי " כן מורינו רבי פרץ
סמתי עליי האנחתי " למען יפרץ סארץ
על יד יוסף אשכנזי " סה נאפולי ההללה
בצמח טרם חזק עמי " בור אשר לג הדגולה
השלמתי בעת מרא " ימים לפני ראש השנה
כל הוגה ב יסיג אורה " ובימים ימצא ערס

בגד

ראשון לכל ראשי מציא כל נמצא אכתוב כאן ראשי הקטגוריים
מזה הספר הנקרא אבן בחן אשר משפרם טבעה וכלס אסדרם
זה אחר זה על הסדר הבגן עד תם כל הספר למען ירון הקורא ב
בו ימצא חסכו בלי עמל יגיעה וה יסמרי משגיאה אחת

א אבן בחן " טעם כגון ב ומיורדי בור שתיק ידעיים
מספרות ג נכדס יין האזהרות יעציר
ד רקיע הכי הדרא זה איננו לבנות ויזהילו פני
ה מוקס אנה מסקת ואס כן איפה הגזרות
ו חלוקים המכיר מסקל סגנת ז מוקס בלינה
סחזיח

ותקנה ומחסה ותוחלת וחבי וסמיכה וסבר ומשכר וסל האלרים
יסיונו מן הכותשים עליו הנמסרים לרינו ברא' ובגסתר ברחמיו
סלס הסער הרביעי והוא סער ר' בנחון

השער החמשי בבאור אופכי חינוך היות כל
מעשינו מיוחדים לסמוללהזהר

מן החנוך. אמר המהרש"ת מפני סקר' חמורנו בבחון על האלרים
ית' ראוי לבחון לו באור אופכי חינוך היות כל מעשה העשרה ית'
מיוחדים לאלרים לבד' בעבור מה שה' ב'ר' זה מוסת המוסר
וס' הלכות מן העשרות המוסריות היותם וההגלה חמור' ר' יפני
המביא אל החנוך ולהתעורר בחלקות לברואים כחן סאח' אליהוא
אל כל אסא פני אים ונ' כי לא ידעתי אכזה וראוי לבאר עתה
מעניני יחוד המעשים לאלרים מטה ענינים. אחד מהם מה הוא
ייחוד המעשים לאלרים. והסני כמה יהיה והסלי סאי זה מעשה
חייבין בו. והרביעי כמרה חייב מוסרית. והחמשי איך אופכי
הרחקתם מן הכסף עד שיתכן לבני אדם ליחד כל מעשה מיעשה
לסם האל. והסני סיהיה כמה במחשבה וסמור מוחנה ומושל בה
אבל מה היחוד מן מעשינו לאלרים ר' הוא

פרק א הסנה בראיה ובגסתר סעשה עבודתו לשון

להניין אל רבנו בלד מבלתי רבון הסדואים
אכל כמה יהיה יחוד המעשה לאלרים לבד'
סעשה ענינים כאשר יתקיימו בלב האדם

ויתבאר אלנו כי הם אדני עבודתו וסרסי מעשהו יסלס יחוד
בהם לסם האל ולא יטה אל זולתו ולא יקוה בלעדיו ולא יסין בהם
זולתו רבנו. האסון יחוד האלרים בלב סלס כאשר קדם בסר
זה. והסני הסנינה כמסת האלרים והתעוררתם עליו כאשר בארנו
והסלמי סיקבל עליו העברה לאלרים כאשר זכרתי ס'. והרביעי
סמורה בבחון עליו מבלתי הסדואים

אני יוסף האסכנזי אחי המעתיקים אשר העתיקו וחקקו ב'ספוק'
ספרים יסרים רבדים עתיקים. העתקתי זה הספר הנזקן חמרי
ספר במחנות חובות הלבבות בתן לבן חקיס ומספטים בדיקים.
חדע מעלתי ותהלתו ותפארתו גדולתו קל לכל רחוא וקרוכל לכל א'
אשר יקראחו. סאמת ובאמונה עד סיגיע למדרגה העליונה.
להסיג מומנו דעת חכמה וכינה. והחזיק על ידי המנהיג אשר ה'
הגיה חסדי ויתן תמי' דרכי החכר סלח' בן מהלך סרן אשר מודע
סמון בכל הארץ. כי בהנהגתו לאין יוצאת ואין סרן. ססנת סר
היה סר' רבנו לרגלי. באור חכמה ה' אור לי סרן העזר והאזר
חילי והוא יזכנו אסמנו וכל הקוראים בספר הזה לחזות בבועס ה'
במחנה ביום העיל הסס את כבוד סמון וסדה ה' את עמו. אמן

שער היחוד

והם שיש בו מעט בלבד ושמהו ב' חלקי נקשרת והיו לטעם וסתבותם
והם תפלה של יד ותפלה של ראש והתחמה וכלם גורמים לזכור את
הבורא ולאחזק בלבב שלם ולפסוק ל' פסוק בחק זכרון אהבת ה'
האזהבים אצל סימני כחותם על לבך כחותם על זרעך וגו' ואח' צדור
המור דודי לי בין סדי ילין ושם אותם טלמרה כדי מירדיו חזק'
וקיימים יותר כאשר אומר אחר החכם והחוש המטלטל לא בזהרה יסתק

שער היחוד

והם תפלה של יד ותפלה של ראש והתחמה וכלם גורמים לזכור את
הבורא ולאחזק בלבב שלם ולפסוק ל' פסוק בחק זכרון אהבת ה'
האזהבים סימני כחותם על לבך כחותם על זרעך וגו' ואח' צדור
המור דודי לי בין סדי ילין ושם אותם טלמרה כדי מירדיו חזק'
וקיימים יותר כאשר אומר אחר החכם והחוש המטלטל לא בזהרה יסתק
והשרק הזה כלל עשרה ענינים חמשה מהם דחכמים ומחשבה ב'

פרק א

והסתובות והפני' אשר יתבאר מהם לקיים לו ולהרחיקם ממנו
אח' המחבר סגור יחוד האלקים בלב והלפסוק
סנים בייחוד הבורא אחר אשר יבין בדרכי
האמת הראיות דרך ומציאותו ואמתת אחרותו ודרך העיון מפני
סיחוד האלקי מתחלק בחדשים כפי התחלקת הכרתם והבנתם
והם מי מיוחד אותם בלשון בלבד והוא מסומן ב' א'ס אחרים

פרק א

והסתובות והפני' אשר יתבאר מהם לקיים לו ולהרחיקם ממנו
אח' המחבר סגור יחוד האלקים בלב והלפסוק
סנים בייחוד הבורא אחר אשר יבין בדרכי
האמת הראיות דרך ומציאותו ואמתת אחרותו ודרך העיון מפני
סיחוד האלקי מתחלק בחדשים כפי התחלקת הכרתם והבנתם
והם מי מיוחד אותם בלשון בלבד והוא מסומן ב' א'ס אחרים

סגור היסוד

וזהם מי שמיחדנו בלב ולסנו. ויבין עבין מה שהיה אומר מדרך
הקבלה סקבל תאמיתו וליבנו ירדע סרור מה סקבל מהעבין ההוא
וזהם מי שמיחדה אחר סיבין מדרך הראיות אמותת העבין. אך
יחסבנו כחשבתנו כסאר האחר' המצאים ויבא להגשים הכורא
להמשיכה בבורה ודמות מסבי סאיבנו ירדע אמותת יחורו ועבין
מכילתו. "הוא מי שמיחדה בלב ולסנו אחר סיבין האחר

דס והוא כמסך אחריהם מכלי דעת עבין מה שהיה אומר מדרך
וזהם מי שמיחדנו בלב ולסנו. ויבין עבין מה שהיה אומר מדרך
הקבלה סקבל תאמיתו וליבנו ירדע סרור מה סקבל מהעבין ההוא
וזהם מי שמיחדה אחר סיבין מדרך הראיות אמותת העבין. אך
יחסבנו כחשבתנו כסאר האחר' המצאים ויבא להגשים הכורא
להמשיכה בבורה ודמות מסבי סאיבנו ירדע אמותת יחורו ועבין

סהעמיקו בחכמה והבינו עבין הכורא והעבירא "הוא האחד ס
האמת' ומה שהיה מתבדר בו. ואמת אחר הסגורא בלחור לא
יכל לעבד עלת העלות ותחלת ההתחלות אלא כביא הדור כוסם
אז הסגורא הימסוק סנה סקסא מן החכמה. אבל זולתם עסדי
אלתו "הוא סאיבנו מבינים כחכא אלא מורכב וסגור זה מתחלק
היחור כפי התחלקות דעת בני אדם ויתרון חכמתם על ארבעה
חלקים

סהעמיקו בחכמה והבינו עבין הכורא והעבירא וחקר האחר
האמת' ומה שהיה מתבדר בו. ואמת אחר הסגורא בלחור לא
יכל לעבד עלת העלות ותחלת ההתחלות אלא כביא הדור כוסם
אז הסגורא הימסוק סנה סקסא מן החכמה. אבל זולתם עסדי
אלתו על סאיבנו מבינים כחכא אלא מורכב וסגור זה מתחלק
היחור כפי ההתחלקות דעת בני אדם ויתרון חכמתם על ארבעה חלקים

שער הגמול להרמב"ן ז"ל

סגן רבתינו מלשחם ספרים בסתמים מראש הסנה אחד מל צדיק
גמורים . ואחד מל רשעים גמורים . ואחד מל בינוניים . צדיקים
גמורים ככתבים וכתמים לאלתר לחיים . רשעים גמורים ככתבי
וכתמי לאלתר למיתה . בינוניים תלויים ועומדים מראש הסנה
ועד יום הכפורים זכו ככתמים לחיים לא זכו ככתמי למיתה . זה

נשלם שער הגמול מתורת
האדם חבור רבינו משה
בר נחמן זל היום יום ראש
חדש אדר ראשון שנת ה'
אלפים ומאתים וחמשים
לבריאת עולם
פה נאפולי

על יד יוסף גונצנדהור אשכנזי יץ

נאפולי, יוסף בן יעקב גונצנדהור אשכנזי, ר"ח אדר א' ר"ן. רמב"ן, שער הגמול.

Napoli, Josef b. Jakob Aschkenasi, 23. Jan. 1490. Moses Nachmanides, Schaar ha-Gemul. St. p. 1962, no. 6532, 55. Pr. 6733.

ולעשרים בין דקים בין גסים ולא כאחד דבר מיום סגורא העולם
 ועד עכשיו רק בעין הזה להתגלגל ולסובב ליסודו והוא אבדון נב
 האוברים כל זמן קיום העולם וכל סכן מזאת הנפש שהיא עליונה
 אי אפשר שתהא בטלה נאובדת ולא שתסובב בהמית ותצטרף אל
 היסודות הד' שאינ' מונח כי זה אינו אמת בקבלה והוא רחוק מאד
 מן הענין מכל מה שכתבנוהו המתחכמי ואם היא תסובב לתולדתה
 וליסודה סתולדת הנברא' בעלי ההייה וההסדר שהם טבים ליסודם
 אפשריה וטוב להם כי הוא הסדר הגדול והגמול הנכבד אבל הענין
 הזה כלו מונה סמך למעלה מדברי רבותי זל שחייבי העולם הזה
 דיונים בגיהנם טבים עשר חרם לפי הדא' להם לאחר גמר דינם
 נשמתם נסרפת והם נמשכים אפר כלומר סתבטל יצירתה שהיתה
 כדבר הנשרף המושב לאפר ורוח האלרי ית' והוא רוח הכחה ודבון
 משורתה תחת כפות רגלי הצדיקים כלומר במדרגה שהיא למטה
 מעניב הצדיקי' ומנחתם והיא המדרגה שאין להם בה עולם ונער
 בבתולה ולא מועד וענב כצדיקי' ומצפני' ועלי' שהזכיר רבנ'
 עלי' לאחר דינם למדרגה שיש בה מנוחה וענב ולא בענין הצדיקי'
 אחריו במסכת טבת אלו ואלו בין של דמעים בין של צדיקי' ביכוכי'
 לדיומה במסכות הללו יש להם מנוחה והללו אין להם מנוחה וכמו
 שאנו עתידים לברר והרע' הגמורים החמורים הנרנ' לדורי
 דורות רבון האלרי ית' לקיים אותם ודן הנפשות ההם בענין נסר
 שאינ' מכלה הנפש האנושית ההיא כדתיב כי תולעתם לא תמות
 ואם לא תבטל וגו' אף בזות הגוף כי מח לאדם שהיא מתסר
 ביסודים לסעתו יותר מסיחיה ימים רבים ולא יהירה סוף וקץ
 ליסודיו ונעני' כך אמרינן בירמלא' במסכת פאה רוב זכיות
 יורם גן עדן רוב עבירות יורם גיהנם היה בינוי אחר ר' יוסי בר'
 חכיהל מטא עובת אין סתיב כאן אלא מטא עין הקבה חוטף מעד
 אחד מן העבירות והזכיות מביעות וכו' וכבר נזכר
 למעלה רוענין הזה .

פירוש התורה לרב רבינו

משה בר' נחמן
זלה גירונדי זצ"ל

בסם האל הגדול והמרא' אתחיל לכתוב חרומים
בפירוש התורה. באימה ביראה ברדת כזיע במורא. מתפלל ומתורה בלב
נדבא נפסם סבורה. סואל סליחה מבקש מחילה וכפר. בקידה כבדיה טהמתחניה
עד סיתפקקו כל חליות סבסורה. נפסי יודעת מאד ידיעה ברורה. סאין בינת
הנמלה כנגד הגלגל העליון צעירה. כאש חכמה קטנה ודעתי קצרה. כנגד סתרי
תורה. הצפונים בבית הסמוכים סורה. כי כל יקר וכל פלא כל סוד עמוק וכל
חכמה מפוארה. כחוס עמה חת' באצרה. ברמז בדבור בבתי' ובאמירה. כאש
אמר הכניח המפואר בלבם מלכות והעטרה. משיח אליו יעקב ונביא המורה.
לכל תכלה ראיתי קץ רחבה מצותך מאד ונאמ' פלאות עדותיך על כן נברתם נפסי
אבל מה לעשה נפסי חסקה בתורה. נהי' בלבי כאש אובלת כוערה. בכליותי
עבודה לזאת בעקבי הראשונים אריות סבסורה. גאונ' הדור' בעלי גבורה. להבט
עמם בעובי הקורה. לכתוב בהם פסטים בכתובים ומדרשם במצות ואגידה
ערוכה בכל וסמורה. ואש' למאור סבי גרות המורה הטורה. פירוש רבי' סלח
עטרת כבי נצפירת תפארה. מוסתר כנימוסי במקרא במסנה ובמורה. לו מספט
הבטורה. בדבריו אהבה באהבתם אטבה ועמם יהיה לנו מסא ומתן דריסרה
וחקירה. בפסטינו ומדרסין וכל אגדה כבורה. אשר בפירושין זכורה. נעם רח' כן
עזרא תהיה לנו תוכחת מגולה ואהבת מסורה. נהאל אשר מומנו לבדו אירא.
יבילנו מיוס עברה. יחסכני מסגילות ומכל חטא ועבירה. יודרכני בדרך ישרה
ויפתח לנו סערי אורה. יוזכר לנו הבטורה ככת' מה נאמן על ההיר' רגלי מנסר
משמיע סלס מכפר טוב מסמיע יסועה אומר לבין מלך אלדיך בקדש חזרתך
מאד ועטך אהבה בקדש צדק לעולם ותורתך אמת צדק עיוותך לעולם הכיננו
נאחיה

חמ"ד ושהמ"ד [נאפולי, יוסף בן יעקב אשכנזי], ר"נ תמוז ה'ר"י. פי' רמב"ן על התורה.

S. l. e. t. [Napoli, Josef b. Jakob Aschkenasi], 2. Jul. 1490. Moses Nachmanides, Perusch ha-Tora. St. p. 1961, no. 6532, 50. Fr. p. 14, no. 50. Pr. 6741.

ספר ואלה שמות

האלים המתנבספר בראשית ספר

היזירה בחדש העולם ויזירת כל כנע

האבות מהם כנעין יציר רח וסוקרי

לזרעם מפני שכל מקריהם ביזרי דברים לרמוז ולהודיע כל עתיד לבא להם ואחרי מהשלים הוציר

התחיל ספר אחר כנעין המעשה הבא מן הרמזים ההם ונתיחד ספר ואלה שמות כנעין הגלות הראשון

הענין בפי' ובגלויה מיומנו ולכן חזר והתחיל שמות יורדי מצרים ומספרם אעפ"י שכתב זה בענין

כי יירדתם שם הוא ראשית הגלות כי מלך הנה הגלות אינו נכלל עד יום שוכס אל מקומם ואל מ

תועלת אבותם יסובו וכשיבאו ממצרים אף על פי שיבאו מבית עבדים עדיין יחשבו גולים כי היו בארץ לא

להם נבוכים במדבר וכשבאו אל הר סיני ונעשו המוסקן ושם הקב"ה מראה סביבתו כינייהם אז סב אל מעלת

אבותם שהיו סוד אלה עליהם ואלה הם המרכבה ואלו נחשבו גולים ולכן נכלל הספר הזה בהשלימו

ענין חמסן וכדמות כסדר ה' מלא אותו תמיד

ועם ואלה שמות כי הכות' ירצה למנות ענין הגלות

ותת רדתם למצרים כי אז גלו בראש גולים כלסר

פירשתי ולפיכך יחזור אל תחלת הענין סדרה חמסן

וכל זרע הבא אותו מצרימה ונשם כנען אחריו ואלו

שמות בני ישראל הבאים מצרימה וגו' ואותו הסמך בעצמו הוא מהחזיר כבאן כי אעפ"י שהם בני

העבור ומחזיר בדברים באים זה אחר זה נכאמר הזכיר בני יעקב קצר בבני בניו וכל זרעו ויחזיר הכלל

כאשר חזר מכל הכנס לבית יעקב הבא מצרימה טעמים ונענין הזה בספר דברי הימים וספר עזרא

סהלים דברי הימים וספדת אחת לפרט מלך פרס לסלות דבר ה' משי ירחיהו העיר ה' את רוח כרם וגו'

כה אחר כרם מלך פרס וגו' ואותם בני פסוקים בלשונם החזיר בראש ספר עזרא לחבר הספר אלא

סזין בני כפרים השלים הראשון כזה שהיה קודם בנין הבית והספר השני מעת הבנין וכן הדבר בסני

הכפרים האלה בראשית ואלה שמות ור' אברהם אלה' כי בעבור שהזכיר בסוף הספר הראשון כי ראה יוסף

למצו בני שלמים הזכיר כי גם אחיו כדדתם היו מעשים ופניו ורבו ואינם כסון ורם כתב אעפ"י שמתאן

בחייהם חזר ומתאן אחר מתתן בשמותם להודיע חבתם שמתאן בסוכים שמתאן ויחזיר

בזכרם ש' החזיר במספר כבאם לכלם בשם יקרא ואלו דברי אברהם והם דברים של אמת כנעין החשוב

סהב' מחבבן וכפל שמותם תדיר אבל קסור הסמך ויחזירם כן הוא כמו ספרשתי' הבה נתחבבם

לו לא ראה כרעה וחכמי יועציו להכתם סדר כי תהיה בגידה גדולה להסבת חנם העם אשר באו בארץ

מתנות המלך הראשון וגם עם הארץ לא יתנו רשות למלך לעשות חנם כזה כי עמיהם הוא מתייען ואף כי

בני ישראל עם רב ועצום ויעשו עמיהם מלחמה גדולה אבל את שיעשו דרך חכמה שלא ירגישו ישראל כי

בזיפה יעשו בהם ולכך הטיל בסם חס כי דרך הגרים בארץ להעלות חס למלך כמו שבא בסלמה ואחרי

כן כזה סתור למלכות להרוג הזכיר על האבנים ואפי' היולדות עצמן לא ידעו בהם ואחרי כן כזה לכל

עמון כל הבן היולד היולדה תשליכוהו אחת' ויחזירם שלא רצה לבנות לשרי העבד' אשר לו להרגם בחרב

במלך או שילכו הם אחת' ליאור אבל את לעם כאשר ימצא כל איש אחד ילד יהודי ישליך אותו באור

ואם יעקב אבי הילד אל המלך או אל שר העיר יאמרו סיבא עדי' ויעשה ב' נקמה' וכאשר הותרה רבועת

המלך היו המצרים מחפשים הבתים ונכבשים שם כלילות ומתבכרין ומנציא' הילד' משם כי על כן סתור

ולא יכלה עוד הצפיו' וכראח שערך זה ימים מעטים כי בלדת אהרן לא היתה הגזירה וכסביל' מש' ד

בראה שבתבולה אולי בת פרעה בחמלה עלי' אחר' לאביה שלא יעשה כן או כאשר' בסמיע' כי יחזק

המלך רהיר' רהיר' בעל אותו או סדרה' על פי ר' אלעזר' כדברי' ר' ב' כי רהיר' ה

התחממות עליהם שלא יודעוהם וזה טעם תאמר האומרי' למשה דבם אשר

הכאשתם את ריחינו לתת חרב בידם כי עתה יסיפו בשכאשתם אותנו ויתבאן טענה כי אנחנו מורדים

במלכות ויהרגו אותנו כחרב לעיני הכל לא יצטרך עוד לעשות בזה' ועל' מן הארץ ע

סדר ואלה שמות

חמ"ד ושהמ"ד [נאפולי, יוסף בן יעקב אשכנזי], י"ג תמוז נ"ר. פי' רמב"ן על התורה.

S. l. e. t. [Napoli, Josef b. Jakob Aschkenasi], 2. Jul. 1490. Moses Nachmanides, Perusch ha-Tora. St. p. 1961, no 6532, 50. Fr. p. 14, no. 50. Pr. 6741.

סדר בראשית

רבות צבות עמנו חיל לבי לחוקקי ישראל המחכמים בעם מושכי כסבט סיפר כי סס חלקת מחוקק ססיו
 ספיני טמוני אחוני הדפוס לסרביץ חורה וחכמם בישראל כי מלאה הארץ דעה יאמר ידברו תועה על
 המלאכה הזאת ישאן עינם וכל המחזיק ידיהם ידיהם על העלייה וכל הספרים אשר נתיסדו בחקוק ר
 דאונים לסבטם ולסארים אמנם הספר הקדם בהם עלה על כולנה ביופי ובקדוק גדול כי הספרים אשר
 הועתקו מהם ברפוס היו מדויקי על פי חכמי מייסיה וגם מאחד מחכמי הספרדי ובזאת יבחנו רברי
 בקריאת זה הספר אשר ידון סקנרא בו ולא יכשל בקריאתו מפני טעית הספר ומכף רגל ועד ראש איז בו
 מוס בלה יפה רעיתי ומוס איז בה אשרי כמחכה ויגיע להליץ ספר הזה בתוך ביחו כי סס מחארי
 יונה כנסת ישראל מוכח לכף רגלה וסס ינוחו יגיעי כח חלוסי האמונה ועלינו לסבט לארון הכל אשרי
 זכנו להסלים בספר הנורא הזה איז זה כי אס בית אלרים וזה סער הסמים ותסלם המלאכה ערוכה
 בכל מעלה לרס ולתהלה בין ססי סלסה עמר יוס לאדט תמוז סנת נר לרגלי דברך וסלנו על ישראל

חס"ד ושהמ"ד [נאפולי, יוסף בן יעקב אשכנזי], י"ג תמוז נ"ה. פי רמב"ן על התורה.

S. l. c. t. [Napoli, Josef b. Jakob Aschkenasi], 2. Jul. 1490. Moses Nachmanides, Perusch ha-Tora. St. p. 1961, no. 6532, 50. Fr. p. 14, no. 50. Pr. 6741.

אמר דוד בן יוסף בן קמחי הספרדי
 כבר כתבתי בתחלת פ
 פתיחת ספר מכלל הזה
 בתחלת חלק הראשון מן הספר שהוא חלק הדקדוק סכת השתדלוותי בחבור הזה: והשלמתי החלק הראש
 בכל אשר יעדתי עליו בדקדוק וכשמוש הלשון בנקוד בחסר ויותר לא חסר דבר כיד אלהי הטובה עלי
 אהל בחלק השני מן הספר שהוא חלק הענין לבאר כל מלה קשה אשר בספרי תו
ועתה
 תורה נביאי וכתובים חדושה ואשר לא אסעא לו חבר במקרא אביאיהו מהמשנה
 או מהנבדא מלשון יוני או הגרי כי כולם מלמדי על לשון עברי כי הוא הקדמו והשלם אך נתמעט אצלנו

מעך סרעף מץ עבט מקל

**כריך רחמנא דסייע בהרן נשלם ספרי המכלל
 תהלח לאל המהולל ברוך נתן ליעף כח
 ולאין אונים עצמה ירבה אמן ואמן נצח וסלה**

דגני הצעיר הבא על החותמת מתנצל לכל קורא בספר השלשים הזה יען שוטטה עיני עליו בהנחתו כל י
 ימי משך המלאכה: כי עברתי עליו וארא והנה כו פסוקים אשר לא מצאתים בכל המקרא: כשרש בנה וכבת
 עליה קו תיהו: נושעים כה אדריכס: מוכנים בית ה' ונבלותיך אגלה: ויהיו תואמים מלמעלה
 בין ריב לריב: ויעמידם לפני פרעה: הזכרים לבר פטף: ותשחדו שחדו כל אחד בשרשו: ויען
 כי בן מצאתים כל הספרים אשר חיו לפני: לא שמתי השנחתי עליהם לתקנם: אך שמתי הנה בסוף הספר
 למוכר למעינים למען ידעו כי מאתי לא יצאה זאת: כי האמנם כיתרה הנהגה אחשוב כי אמן ח' וחוק
 ורועותי עד אשר הכאתיו לתכלית טוב והגון: וכל קורא בו ידע ויבין שמרצא דבר כי בן הוא
 נאם הצעיר שמואל בכס מאיר לשיף ישרו פה נאפוליי בידח אלול ר' לפק

נאפולי, חשמה"ד [עזריאל בן יוסף?], אלול ר"ן, רד"ק, ס' השרשים.

Napoli, s. t. [Asriel b. Josef?], Aug. — Sept. 1490. David b. Josef Kimchi, Schoraschim. St. p. 873, no. 4821, 43. Fr. p. 8, no. 18. Pr. 6734.

חמ"ד ושהמ"ד [נאמלי, עזיאל ב"ר יוסף, לערך ר"ן]. ר' יעקב ברוך לנדא, ס' אנור וס' חזון.

S. l. e. a. e. t. [Napoli, Asriel b. Josef?, ca. 1490]. Jakob Landau, Sefer Agur et Sefer Chason. St. p. 1225, no. 5564, 1. Fr. p. 8, no. 20. Pr. 6735.

בארבעים שנה בחמישי בשש עשר לחדש • ואני בתוך חגולה על נדח
פזיני • נפתחו השמים ואראה מראות אלהים • ותהי עלי שם יד ה'
וארא וחנה רוח סערה באה מן הצפון ענן גדול • וארא כעין השמל
כמראה הקשת אשר יהיה ביום הגשם • ואראה ואפול על פני האשבע
קול מדבר • ויאמר אלי בן אדם פתח פך ואכול את אשר אני נתן אליך
וארא וחנה יד שליחה אלי וחנה נח מנ"ה עפה • ואפתח את פי ואכילני
את המגלה הזאת ותהי כפי כדכש למתוק ואחרי אכלי המגלה ואשבע
אחרי קול רעש גדול בן אדם הסבת נשמע ולבך יבין את אשר אדבר א'
אליך כי לא אל עסקי שפה וכבדני לשון אתה שלוח אל בית ישראל חמ'
ישמעו אל ד וידבר עמי ויאמר יעקב עתה יצאתי להשכילך בינה • כ
בתחלת תחנוניך יצא דבר ואני באתי להניד לך בין בדבר והבן במרא'

הקדמה

בהיות כי חמצות חמקניות פתומות בפירושו
והתלמוד אריך ארוכה מארץ מרתו ורחבה מגי
ים • ולבית בני אדם קצרו להשיגו על אמיתתו • ודברים רבים אשר הם
עמוקים וטראים חפכים מן האמת והסברה • מפורדי ומפורדים כקצוי ה'
התלמוד • בערתי חצני ללקט בעומרים אחרי חקוצים • וקצתי מים
בני ההודסן לא כבונה ורצון מאשר למדתי מעש פזער • ולמנין יהיו
לי למשפחת חקתי הענינים אשר הם זדים לשומעיהם וטראים חפכים
ומכחישים האמת • וכאשר יתכוון בזה המתכוון ימצאם כלם נכוחים ל'
למבין וישרים לסוצאי דעת • וקראתים חידות • חקתי החידות ככתב
אמת חרות על הלחות • למען אתחנן ממעשינו ומעצבן ידינו מן הא'
גדטה אשר ארדה ה' • ולא יחשב לי לסכלות ולא להתפארות

בעזרת הברא נתחיל דיני אסור ברוך הנותן ליעף כח
והתר הלכות שחיטה נשלם ספר אגור

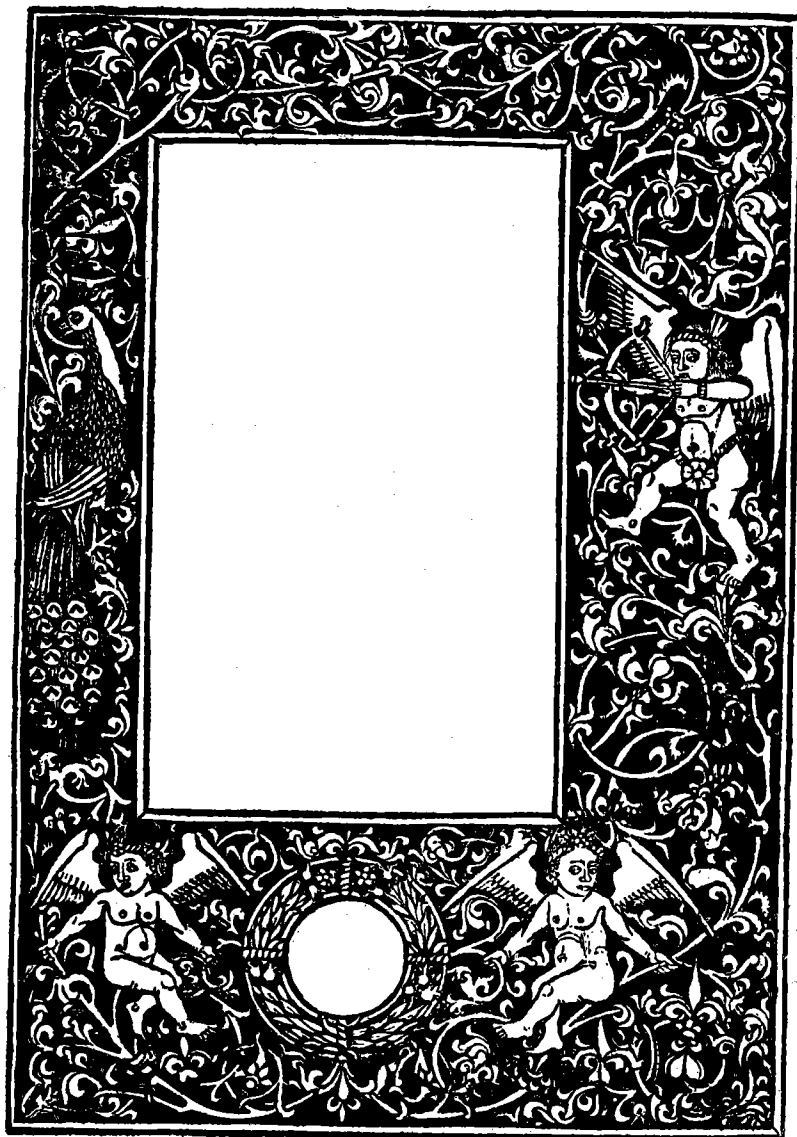
שוב לסקר הלכות חמץ ומצה ברחס פף ת

ב

הנקב ולמעלה אסור אפי' בהנאה ומה שממנו ולמטה ולדח מותר אפי' בשתיה • ודשי אסור כלו בשתיה • ודח אסור כלו בהנאה • ולדח אלפס שלמעלה אסור בהנאה ושל מטה אסור בשתיה וכן עקר • אשכנז כת דראש בתשובה אם נגע הגוי בקליח היין היין מותר אפי' אם נגע במתכוון ויראה מדבריו שמתירו אפי' בשתיה • והראב"ד אסר אשכנז נגע גוי שלא בכוונה על ידי דבר אחר • כגון שיש לו קפה בידו ונגע בו ביין שלא בכוונה או בכוונה מנע אלא שאינו יודע שהוא יין דשי אסור בשתיה • ודח והגורב אלפס מתירין אפי' בשתיה ולזה הסכים הראש • שוריים כת באור דרוע הגוי שנגע ביין של ישראל וכוונתו של גוי הגונע להכעיס הישראל • ולהפסידו מותר אפי' בשתיה • דדבר בזה לא נזרע עליו רבנן • וכן כתב ראבי"ה היבא דרוק הגוי חפץ לכוור להכעיס או בחמתו אפי' דקאזיל מיניה שתפס בו מותר בשתיה • וכן נמצא כתשובות המאונים • וקדוב הדבר בעיני אפי' אם נגע הגוי בידו להכעיס סמותר בשתיה וכן כת' רבי ברוך משום דאין אדם אסור דבר שאינו שלו היבא דלעצורי קא מכנין • וכן נמצא כת' בתשובות רב נחשון גאון שפעם אחת היה בורו של ישראל מלא יין ובא אנסא אחד והושיט ידו לתוכו להכעיס והיה לשם זקן אחד ירא שכים שנזרע על קדוש השם ית' • ושמענו שלקח מן היין ככלי ושתה הימנו בפני ח האנס כדי שלא יהא רגיל לעשות כן לישראל אחר • ובת דשכס אם דחק גוי אבן או כל דבר ליין אפי' בכוונה לא נסכו ומותר בשתיה וכן הורה ר' • וכן נשמע על רבי יוסף הגדול שחתיו איקה בגוי • וכן הגדול את דורו • מדרכי אשכנז מנע גוי שלא בכוונה על ידי דבר אחר כגון שיש לו קפה בידו ונגע בו ביין שלא בכוונה או בכוונה מנע אלא שאינו יודע שהוא יין • דשי אסור בשתיה • ודח ודח ורבא אלפס מתירין אפי' בשתיה ולזה הסכים הראש • אשכנז היבא חננל אסר אפי' בכח כחו • והלשכא כת' אפי' עשר כחות דיינין ליה ככחו לאוסרו בהנאה כסכרתו שאוסר בהנאה כחו • והראש זל' כת' בת בתשובה על הקורה שגלגל הגוי לבדו דאיתי רבותי מתירין לפי שיש כמה כחות וכן אני מתירו אפי' בשתיה • אשכנז כח הגוי והישראל מעירב בו כגון ששניהם עידו ביחד מותר • אבל אסור לבתחלה שמה יסמוך על הגוי לבדו • כת' הלשכא יש מי שהורה לאסור אפי' בדיעבד • והלכך התירו • וכת' עוד הלשכא כח הגוי וכח ישראל מעורב בו מותר במה דברי אמרי' כשגלגל ישראל וגוי את הגלגל ולא היה הגוי יכול ל' לגלגלו אם אין ישראל מסייעו • יש ב'

חמ"ד ושהמ"ד [נאפולי, עריאל ב"ר יוסף], לערך ר"ן. ר' יעקב ברוך לנדא, ס' אנדר וס' חזון.

S. l. e. a. e. t. [Napoli, Asriël b. Josef?, ca. 1490]. Jakob Landau, Sefer Agur et Sefer Chason. St. p. 1225, no. 5564, 1. Fr. p. 8, no. 20. Pr. 6735.

נאפולי, חשהמ"ד [יהושע שלמה בן ישראל נתן שונצינו], כ"ט כסלו י"א. תהלים, איזב, משלי.

Napoli, s. t. [Josua Salomo b. Israel Natan Sencino?], 12. Dec. 1490. Tehillim, Job, Mischle. St. p. 2, no. 9. Rossi p. 79.

בלם אליך ישכרון לתת אכלם בעתו : תתן להם
 ילקטון תפתת ידך ישבעון טוב : מסתיר פניך
 יבהלון תוסף רחם יגועון ואל עפרם ישוכון :
 תשלח רוחך יבראון ותחדש פני ארסתיהי כבוד
 יי לעולם ישמח יי במעשיו : המביט לארץ
 ותדע ינע בהרים ויעשנו : אשירה ליי בתי
 אומרה לאת בעודי : יערב עליו שתי אנכי
 אשמח ביי : יתמו חסאים פן הארץ ורשעים יעוד
 אינם ברכי נפשי את יי הללויה :

קה

הודו ליי קראו בשמו

הודיעו בעמים עלילותיו : שירו לו זמרו לו שיתו
 בכל נבלאותיו : התהללו בשם קדשו ישכח לב
 מבקשי יי : דרשו יי ועזו בקשו פניו תסיד וכו
 נבלאותיו אשר עשה כפתייו מספטי פיו : זרע
 אברהם עברו בני יעקב בחריו : הוא יי אלהינו
 בכל הארץ מספטינו וכו לעולם בריתו דבר צוה
 לאלף דור : אשר כרת את אברהם ושבועתו
 לישחק : ויעמידה ליעקב לחק לישראל ברית
 עולם : לאמר לך אתן את ארץ כנען וכו

נאפולי, חשמה"ד [יהושע שלמה בן ישראל נתן שונצינו?], כ"ט כסלו יא"פ. תהלים, איוב, משלי.

Napoli, s. t. [Josua Salomo b. Israel Natan Soncino?], 12. Dec. 1490. Tehillim, Job. Mischle, St. p. 2, no. 9. Rossi p. 79.

בשואגליו אתה תשבחם : אתה רכאת כחלל רהב
בורע עז פורת אויבך : לך שמים אף לך ארץ
תכלול מלאה אתה יסרתם : צפון וזמין אתה
בראתם תבור וחרמון בשמך ירננו : לך זרוע עם
גבורה תעז ירך תרום ימנה : צדק ומשפט מכון
כסאך חסד ואמת יקדמו פניך : אשרי העם ידעי
תרועה באור פניך יהלכון : בשמך יגילון כל
חיוס ובצדקתך ירומו : כי תפארת עמו אתה
וברצונך תרים קרננו : כי ל"י מנגנו ולקדוש
ישראל מלכנו : אז בברת בחיון לחסידך ותאמר
שויתי עזר על גבור הרימותי בחור מעם : מצאתי
דוד עבדי בשמן קדש שישחתיו : אשר ידי תכון
עמו אף זרועי תאמצנו : לא ישיא אויב בו וכן עולת
לא יענגנו : וכתותי ספניו צריו ומשנאיו אגוף ;
ואמיתני וחסרי עמו ובשמי תרום קרנו ושמתי
ביס ידו ובנתרות ימינו : תוא יקראני אבי אתה
איוצור ישועתי : אף אני בכור אתה עליון
למלכי ארץ : לעולם אשמור לו חסד ובריתי
נאמנת לו : ושסתי לער זרעו וכסאו כימי שמים :

נאפולי, חשהמ"ד [יהושע שלמה בן ישראל נתן שונצינו?], כ"ט כסלו יא"ר. תהלים, איוב, משלי.

Napoli, s. t. [Josua Salomo b. Israel Natan Sencino?], 12. Dec. 1490. Tehillim, Job. Mischle. St. p. 2, no. 9. Rossi p. 79.

קג	ברכי נפשי	קד	י"א ה' גרלת
קה	קראו בשמו	קז	מי ימלל גבורות
קז	ימרו גאולי	קח	נכון לבי אהים
קט	ה' יתהלתי	קי	נאם י"א
קיז	אודה י"א בכל	קיב	אשרי איש
קיג	הללו עבד י"א	קיד	בצאת ישראל
קטו	לא לנו י"א	קיו	אהבתי כי
קצו	הללו את י"א	קיח	חודולי י"א

שופר ה' ללוחו בנגל וכנור : ה' ללוחו בתוף ומחול
 ה' ללוחו במנים וענב : ה' ללוחו בצלצל שמע
 ה' ללוחו ובצלצל תרועה : כל הנשמה תהלל יח
 ה' ללוחו

נשלמה המלאכה הנעימה ואפולי יום ראשון

כטלחדש בסליו שנת לוליי"ה שהיה לנו י"א כ"ט
 ושראל בפרשת לשום לכם שארית באיע
 ולהחיות לכם לפליטה גדולה

כפר השרשים
אמר דוד בן יוסף בן
קמח הספרדי

כפר כתיבתי בפתחת ספר המלל חזק בתחלתו וחלק
הראשון שראתה יקח חריק סכת השתדלתי כחב' וז'
השולמתי החלק הראשון בכל אשר יעירתי עליו בדרך
ובספר קלסון בנקד וחזרת לא יסר דבר כיד לזה
ושיבה על ועדת אהל בל; השני מן הספר
סחא חלק ועין לבאר כל מלה קשה
אשר בספר חורח נביאם וכתובים חדשה ואשר לא
אמצא לו חכר במקרא אביאוד מחמשה אמיצמרא
פולסון וז' או העיר כי כלם סלמרים על לשון עשרי
הוא ת' דמון חשלה אך תמסע אצלנו לארך ג' חזו
זכום ניצור' שזולמרון לשון ש' ז' כ' אמרם לא
הז' דיעי רבן מא וזאמתיח בסמאמי השמר שמיצח
לאמיתח ד' ד' א' א' חזא אתה ש' ז' א' א' א'
ושאמי ב' יתא לאו דיעי רבן מא חש' על י' י' י' י'
שמי חזא טיעא ד' א' ל' ד' א' א' א' א' א' א'
ושד' א' א' א' א' א' א' א' א' א' א' א' א' א'
כאשר מא ס' א' ד' א' י' א' ל' א' א' א' א' א' א'
א' עקבא כשהלכתי לשיבא א' א' א' א' א' א' א'
וכו א' א' א' א' א' א' א' א' א' א' א' א' א'
שחיס פח באפר י' שחיס וכו אמר למרן לשון מלשו
כדא י' ח' א' א' א' א' א' א' א' א' א' א' א' א'
חלפתא ש' א' א' א' א' א' א' א' א' א' א' א' א'
דע' א' א' א' א' א' א' א' א' א' א' א' א' א'
קצת חמ' אשר בספר וארץ חזא' משוכש' ואנ'

נאפול, חשהמ"ד יהושע שלמה בן ישראל נתן שונצינ', רח אדר רנ"א. רד"ק, ס' השרשים.

Napoli, s. t. [Josua Salomo b. Israel Natan Sencino?], 10. Febr. 1491. David b. Josef Kimchi, Schoraschim.
St. p. 873, no. 4821, 44. Fr. p. 8, no. 19. Pr. 6742.

ספר השרשים אמר דוד בן יוסף בן קמחי הספרדי

כבר כתבתי בפתחת ספרי הסבל לזהו בתחלת החלק
הראשון שהוא חלק הדקדוק סבת השתדלותי בחבורת
החלומות וחלק הראשון בכל אשר יעזתי עליו בדקדוק
ובססו' חלשון במקד' והסד' וזה לא חסר דבר כדי אלדי
העזבה עלי **ועתה** אהל בחלק השני מן הספר
שהוא חלק **ועתה** לענין לבאר כל מלה קשה
אשר בספרי חזו' נביאים וכתובים קדושה • ואשר לא
אמצא לו חבר במקרא • אביאנו מהמשנה או מהגמרא •
מלשון יוני או דגרי • כי כלם מלמדים על לשון עברי •
וזהו הקדמון וחלשון • אך נתמנע אע"פ • לאד' גלותנו
ובן • מצאנו רבותינו ז"ל שהיו לסד' לשון מלשון
באמרו לא הו' ידעו רבנן • מאי תאשתית במשאשי
חשמו' שסעו' לאמרו' דר' רשא' לזהו' אתמא שקלי
שאמי' ביתא לאר' וידעו רבנן • מאי חשמו' על
זי' ידבך • שסעו' לזהו' שיינא רשא' לזהו' גברא שקלי
היבך וסדי' אמלא • ועד סמכו קצת המצות על לשון
אחר • באמרו' מאי משמ' דזהו' יובל לשון דברא הוא
אמר' עקבא בשחלכו' לשרא' ודקדוק' לשרא' יובלא
ובן ארבעה • בתים של תפלין • אמרו' ששפת שט' כגרי
שתים פת באפריק' שחם • וכן אמרו' לסד' לשון מלשון
בהו' • ר' חייא רבה דר' שמעון ברי' דבי שמעון • בן
הלפתא • שטרו' מלין מן חזין תרעמא • אתאן לתגרא
וערבא למלענין • וראיתי לבאר בחלק הענין וזהו' נקד'
קצת חמלין אשר בספרי חזו' והא' משובשים • ואני

נאפולי, חשהמ"ד (יהושע שלמה בן ישראל נתן שונציין?), רח אדר רנ"א. רד"ק, ס' השרשים.

Napoli, s. t. [Josua Salomo b. Israel Natan Soncino?], 10. Febr. 1491. David b. Josef Kimchi, Schoraschim.

St. p. 873, no. 4821, 44. Fr. p. 8, no. 19. Pr. 6742.

נכתבו בשרש כבר אבידי בשן לחם אבידים אבל איש
 אשתוללו אבידי לב: תלם " ענין אלו וענין הדומה
 לחם לשון ענין וחזק ופירוש לחם אבידים על המן
 שירד לחם מן השמים שהם אבידים כמו שנאמר
 עליהם חזקים כראי מתקן: דורות אבידי: סמנים
 הסמים החזקים וענין שני מיתן ליאבר כיונה
 תהלים " ארך האבר יחזקל " בחמש נקודות ומשקל
 אחר אם אברה חסידה ונצח: חזק " באברו יסך לך
 תהלים " ישארו על אבריו " חזק " ענין החזקה
 לחם כנף והפעל הכבד כמנו המבינת: יאבר כן יעוף
 חזק " ופירוש לפניו יפרסאכנפיה לתים | ופירוש ארני
 אבי זל מזה הברד החזק: ידמיה " ומשפשו האברו ונצח
 האלף כמנהג וענינו שימו אברה בחצים כדי לשרש
אנך אנחת אזוב: כא " דתר אנדות מושח
 יסעיה " ענין אלו וחורפה לחם ענין
 אספות הדברים וקשירתם יחד ואמרו מצור אזוב
 שלשה גבעולין וכן יהיו לאנחה אחת: סמל " בלומר
 בקבוצ אחר והסכמת אחת וכן האנדות על ארץ יסדח
 ענין " בלומר ענתו והסכמתו ולפי דעתי כי חשלו
 יסדחת אשר על הארץ קרא אנדות לפי שהם אנדות
 אחת זו על זו על הארץ לפיכך אמר האנדות על ארץ
 יסדה **אנז** אל גנת אנו ידדתי " סוד " ענינו
 ודוע **אנל** אנלי של חזק כמו רססיה לילה
 שפרשו ספים הידוע בדברי רבותינו
 ספת מים שפת יין עד אנליס יללתה: יסעיה " שם מקום
אנס אנס מים " סגלים " והיה חשרב לאנס
 יסעיה פירוש מקום חשרב יהיה לאנס
 ובקבוצ נדגש תפורת הנח ועל האננים נאמר " נאמר
 ובסמיכות נפל או הוא משקל אחר ושמתיח למורש
 קפוד ואנמי מים אנמי נפש יסעיה " ופירוש האנמים
 שיצורו בהם הדגים על ואודיה ועל אנמיהם
 נאמר " ענין אלו והדומה לחם מקום מקור חמים פילאנו
 בלעז או אשתיין התשים אנמן כאפו " חזק " דיוא
 כלי כמין חזק כדול שצדים בו הדגים ויורה עליו
 ובחזק תקוב לחיו ונקרא ען לפי שראשו כפוף כמו
 הנמא הלכף כאנמן ראשו יסעיה " ענינו כפוף גומא
 והוא הפוך בודא בלעז והוא הנקרא בלשון רבותינו
 זל גמי וכן את האננים שרפו באש: ידמיה " בלומר
 כל הנמא הגדל על הנדירות שרפו באש כדי שלא
 ימנעם דוב הנמא מלכא במדינות זל יונה פירשו כמו
 מבצרים ודמה אותו ללשון ערב שקודק למבצרים
 אנאם כפח ואנמן יסעיה נמא ואמר כפה על החזקים
 ואנמן על החלשים נמא או יהיה שם לשלשון כמו
 שפצאנו בדברי רבותינו מצא אותו הנמן וקסמן פיד
 שלשן כדוד נפוח ואנמן: חזק " יש שפרשו כמו נמא

חצרי אסך המורה: וכן וראותם על האבנים: סמנת " **אבס**
 מקום נפילת הולד מבטן אמו ויקרא משבר אבל חסלה
 הזאת נמרה מן בן ובנים והאלף נוספת " ולפי דעתי כי
 וראיתם על האבנים הוא הירח עצמו ונקרא אבנים על
 שם בנים: וכן נקרא משבר על שבר האשה היולדה
 וחבילה כי אם היה אבנים מקום נפילת הולד אחר
 יצאתו מבטן אמו למחבר וראיתם על האבנים
 והלא קודם יצאת כולו מהרחם ידאו בו אם זכר אם
 נקבה כי הזכר פניו למטה והנקבה פניה למעלה ועוד
 למח יקרא משבר מקום נפילת הולד ועוד שאמר
 הכתוב ראוי אשחיר ולא אוליד נמצא שהמשבר קודם
 ללדה וקראו אבנים בלשון שנים לענין הצירים שהם
 בפתח הרחם שווי שתיים כמו צירי הדלת וכן אמרו
 רבותינו תניא: וליעזר אמר כשם שצירים לבית
 כך צירים לאשה שנאמר ותברע ותלד כי נהפכו עליה
 ציריה ומה שאמר דניאל נהפכו עלי צירי דמה ציריו
 רצירו יולדה והצירים לאשה בצירי הרחם כי צירים שם
 משותף ואמר לצירי הדלת ואמר לחבלים וארני אבי
 עליו השלום כתב כי הנה הוא עושה מלאכה על
 האבנים האלף נוסף והוא מלשון בנין **אבס**
 באין אלפים אבוס בר: משלי " פי אבוס
 בר בהעדר הבקר יהיה אצרו התבואה נקד בלומר ויקן
 אבוס בעלי: יסעיה " שם בפלס אמן מצרים בנים לא
 אמן בסיוהא אחר בסמך ובסודרת ופירוש מקום
 מאכל הברכות וכן אם ילין על אבוס " חזק " האלף
 בחשף פתח וכתספת מם פתחו מאבוסיה " ידמיה " **אבק**
 דם המקומות שיאצרו בהם הפירות והפעל מהקל
 משור אבוס " משלי " חרבים וברכות אבוסים
 מלגים " פירוש מפותמים שעומדים תמיד על האבוס
אבק אבק ועפר " כי קבא " ופרחם כאבק יעלה
 יסעיה " כולו קסרן ואינו כמין כאשר
 כתב רחם אברהם אבן עזרא והוא שעהבין וחובין
 כאבק דק " יסעיה " הנמצא במקצת ספרים האלף
 בשבא ופתח והוא סמך ופירוש כאבק הדברים
 הדקים כי אין רצונו לומר עפר לבדו וברוב הספרים
 גם הוא קמץ האלף אבל הב בשוא כאבק דק והמסורת
 עליו לית ומסורת אחרת מצאתי על ויהיה לאבק " סמנת
 כל אבק קמץ והנה שכן וענין אבק רגלי: נחם " אולי
 בלול היה עם את השמוש העפר הדק יקרא אבק וכן
 הכמים השחוקים הדק: מכל אבקת רוכל " סוד " **אכר**
 והנפעל ממנו והאבק איש עמו " יסעיה " בלומר העל
 אבק ברגליו בהחזקתו זה עם זה **אכר**
 אכיר יעקב " ומוי " ומשקל אכיר ורדעים
 סממל " וארד כאכיר יושבים " יסעיה " משפשו
 אכיר ובנח האלף הושלח תנועתה על הבק ועד

נאפול, חשהמ"ד (יהושע שלמה בן ישראל נתן שונצין?), ר"ח אדר רנ"א. רד"ק, ס' השרשים.

Napoli, s. t. [Josua Salomon b. Israel Natan Soncino?], 10. Febr. 1491. David b. Josef Kimchi, Schoraschim.

St. p. 873, no. 4821, 44. Fr. p. 8, no. 19. Pr. 6742.

בחקתי

ואם כבדמה הטמאה ופדה בערכך ויכף חמשתו עליו
 ואם לא ינאל ונמכר בערכך יאך כל חרם אשר יחרם
 איש ליהוה מכל אשר לו מאדם ובדמה ומשרה אחותו
 לא ימכר ולא ינאל כל חרם קדש קדשים הוא ליהוה :
 כל חרם אשר יחרם מן האדם לא יפדה מות יומת :
 וכל מעשר הארץ מורעה ארץ מפרי העץ ליהוה הוא
 קדש ליהוה : ואם נאל ינאל איש ממעשרו חמשתו
 יספ עליו : וכל מעשר בקר וצאן כל אשר יעבר תחת
 השבט העשירי יהיה קדש ליהוה : לא יבקר בין טוב
 לרע ולא ימירנו ואם המיר ימירנו ויהיה הוא ותמורתו
 יהיה קדש לא ינאל אלה המצות אשר

צוה יהוה את משה אל בני

ישראל

בהר

סיני :

חוק

סכום שמוקים של שפר וקדא שמנה מאלת וחמשים ותשעה וסיון כסף

כל חרם קדש קדשים הוא : ללמד שחרמי כהני חלי על קדשי קדשים ועל קדשים קלים ונותן לבסוף כמו שסמינו
 במסכת ערכין : אם נדר נותן דמיהן : ואם נדבה נותן את נדבתה : מאדם כעין שהחרים עבריו וטעמותיו הנבעים :
 כל חרם אשר יחרם : היונאל ליהוה ואמר אחר ערכו על לא אומר כלום : מות יומת : כדי והסוף למנוח לפיכך לא יפדה
 אין לו לא דמים ולא ערך : וכל מעשר הארץ : במעשר שני הכתוב מדבר מורעה הארץ דגן : מפרי העץ תירוס ויבאר לה
 הוא קדש והשם משולחנו וזהו לך לעלות ולאכול בירושלם : כמו שכתובת לפני האלהיך מעשר דגך תירוסך ועו :
 מומעשרו ולא ממעשר חברו : הפודה מעשר שני של חבריו אין מוסף חומש : ומה היא גאולתו : כדי להחירו באכילה
 בכל מקום והמעשר יעלם ויאכלם בירושלם : כמו שכתובת בפסוק בידך תחת השבט : שכל לעשר מוציאן
 בשתת זה אחר זה : והעשירי מהשש בשבט כבועה בסיקרא להיות נכר שהוא מעשר קן הוא עושה לעלמים ועגלים של כל
 טהה וטאה יהיה קדש : לית רב למזבח דמו ואימוריו : והכשר באכל לעגלים שדרי לא כמנה עש סוף

מתנות כהונה : ולא מנינו שיהא בתן לכהנים : לא יבקר ענו : לפי שנאמר וכל

מבחר כדרכם : יכול יהא כורר ומנאל את היפה : תלמוד לומר לא

יבקר : בין טוב לרע : בין תם בין בעל מום

חלה עליו קדושה : ולא שיקרב בעל

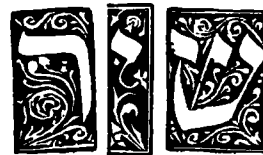
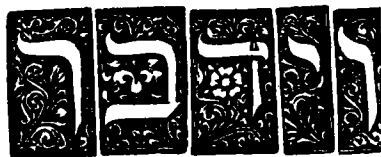
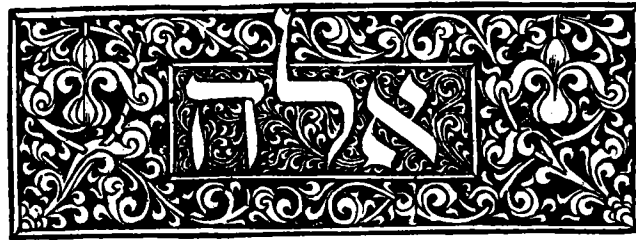
מום : אלא יאכל בפורת מעשר

ואסור ליטו

וליעבר :

חל'ת אס' בחקתי

ואם ככהמה הטמאה ונמיר : אין
 המקרא הזה מוסב אל הכבוד שאין
 לומר כבוד כהמה טמאה ופדה
 בערכך : ואינו מוסף חומש : שהרי
 אין מוסף פטר חמור לא טלה והוא
 מהנה לבסוף ואינו הקדש : לא הכתוב
 מוסב על ההקדש : שהכתוב על מעל
 כפריון כהמה טמאה : שהחומה
 וכאן דבר בחקדים : כהמה טמאה
 לבדה הכתוב ופיה בערכך : שפי מה
 פיעריכנה הכהן : ואם לא ינאל על
 ירי בעלים : וגמ' כבערכך : לאחר
 אך כג חרם ונמיר : כחלקו דביתו
 נדבר זה : אם אומרים סתם חרמים
 להקדש : בדרך הכתוב ומה אני מקי'
 כל חרם בשרא לך יכוס : בחימי
 סכנים : שפירש ואמר הרי זה לבסוף
 ויום שאמרו סתם חרמים לכבדים
 לא ימכר ולא ינאל : לא יכתוב לבסוף
 לדברי האומר סתם חרמי : של כהני
 נוסרם מקרא זה בסתם חרמים
 והאומר כסם חרמים לבסוף
 הכתוב : שפר וקדא זה בחרמי כהני
 שהכל מודים שחרמי כהנים אין
 להם פדיון עד שיכאזו ליד כהן
 וחרמי גבוה נפדים : כל חרם קדש
 קדשים הוא : האומר סתם חרמים
 לבסוף הכתוב מביא ראיה : מכאן
 והאומר סתם חרמים לכהני מפרש

וּאֵלֶּה יֵצֵא וְיָגֵשׁ וְיִקְרָא וְאֶתְחַנֵּן

שְׂפָטִים הָאֵינִי כִּי וְיִלְד וְיִשְׁמָע

נה כתורת אל כהר סיני נתו
נה בפירושה אשר גלמצו
נה עשאה בדיוק כתבו
השיבדו בני שונצין חבי
יבונה אלומלכה כר

ידי עס אשר בחורלמנה
שאי דבם לקבל זאת תשודה
ראו אים בתכל דחמחה
אשר ישאל לם זאת המלאכה
לעד נאפול שנת נרא תיחם

נאפול, בני שונצין, רנ"א. חומש עם פירש'י וחמש מגילות והפטורות ומגילת אנטיוכוס.

Napoli, filii Soncino, 1491. Tora, Megillot, Haftarot c. Sal. Isaki Comm. et Megillat Antiochus. St. p. 3, no. 11. Fr. p. 6, no. 10.

למדוה כלל א

השעור במקום אחד אצל כלי הרחצה כדי שתהיה ההשגה ית רבה יותר נאותה: אלו הן ג' תועלות: בתועלת אחת ואמנם: שנית כי היא יעזור בחתוך האותיות: להקל הרצאתם בחתוך: ושלל ידחק האויר בלחץ אצל המקומות אשר ישתדל בהם חיתוך האותיות כשיעור: הנה אלו שתי תועלות בתועלת אחת: ודמיון מה שיפעלו האם ב בחשירת אויר האותיות האלה הוא מה שיפעלו הנקב הנקב כמוחלט באחורי המזמר שלא יסגר: ואמנם השלישי שיחיה למותר: הגדלים מן הראש מסתור ומחכה מן הראות וגם הוא כלי יעזור לנעים בנפיתו ודרכת ע עצמות האף משני עצמות בשני משלשים יפגעו מהם ש שתי וזויהיה מלמלה: ושתי המושבות נוגעים זה לזה אצל וזיות: ומפרדים בשתי וזיות: ושתי העצמות כל א אחת מהן רוכב על אחד מהשני השלובי הקצונים הנזכרי ועל שני קצותיהם התחתונים יש שני שהוסים רכים: וכ ובמה שביניהם על אורך השלוב האמצעי יש שהוס חלקו העליון יותר קשה מן התחתון והוא בכלל יותר קשה משני שהוסים האחר: והנה תועלת השחוס האמצעי שמבדיל האף לשני נחירים עד שכשירד מן המוח מותר נחל ונוט ברוב לאחד מהם ולא יסתום ורך שאיפה המוביל א המוח אויר כרירה למה שיש בו מן הרוח: ותועלת שני השחוס הקצונים ענינים שלשה: אחד מהם התועלת המשתתף ל לשחוסים הנפלים על קצוות העצמות כלם וכבר כלינו ל לרבה בהם: והשני כדי שיהרוח ויתרחב: אם יצטרך לית ליתרון שאיפה או נפיתה: והשלישי שיעזור לנער האויר בהדוועס בעת הנפיתה והנערס והתרעס: ונבראו שתי עצמות האף דקים וקלים כי הצורך הנה אל הקלות: ויהר מחצות אל החוק וכפרט להיותם נקוי מהתחב עם אינם ס מקבלים הפגעים ומונחים במקום מצפה אל החוש ואכנס הלחי התחתון הנה צורת עצמי ותועלתו ידועים כי הוא משני עצמות חובר ביניה: תחת חוק נרק מהדוק ושתי קצותם האחרים בולט בסוף כל אחד מהם בליטה עקומה מתרכבת עם תוספת הלומה למה שיבא אליה מן העצם אשר יכלה אצלו קשור כל אחד עם האויר בקשור

נערצים בנקבי העצמות הנשואי אותם מן הלחיים ועומת על שפת כל נקב: תוספת ענולה עליו גדולה מקפת השן ומתדקת אותו ושם קשורים חזקים ומה שבלעדי השונות הנה יש לכל אחד מהם ראש אחד חזק: ואמנם השונות הנערצות בלחי התחתון הנה הפחות שיחיה לכל אחת מהן מן הראשיים ב ראשי: ואולי יהיו יותר: וכפרט לשתי הקצוות יש ג' ראשים: אבל התקועות בלחי העליון הפחו שיחיה לכל אחת מהן מן הראשים שלשה: ואפשר שיהיו יותר: וכפרט לשתי הקצוות יש לוק ד ראשים: והנה רבו ראשי השונות לגדלם ולתוספת מעשיהם ונוספו לעליונ לעליונות בהם נתלות: והכבוד ישנם נשייתם אל הפך צ צד ראשיהם: ואמנם התחתונות הנה כבדן איננו הפכי לנערצתן ואין לדבר מן העצמות חוש אלא לשינים: אם נאלינוס הנה הנסיון יעיד שיש להן חוש כיון בו השבע בכה יביאם מן המוח להבדיל נב בין התום ובין הקוד

הפרקהו בתועלת השדרה

השדרה נבראת לארבע תועלות: האחת שתהיה מעבר ל לחוש השדרה המצטרפים אליו בהשארות היו כמו שמכיריה: בתועלת חוש השדרה במקומו בכבוד: ואמנם הנה נזכיר מזה דבר כלל: והוא שהעצבים אליו היו צומחים כלם מן המוח היה צריך שיהיה הראש יותר ג גדול ממה שהוא עריו הרב: וכבר על הגוף משא: וע ועוד היה צריך העצב ללכת מהלך רחוק עד שיגיע אל ת תברית הקצוות: והיה מוכן לפגעים ולחתוך: והיה ארכו מחליש כחו במשיכת האברים הכבדים אל התחלתם: וה השיב הכבדות ללהצית חלק מן המוח והוא חוש השדר הולך לשפל הגוף: כמין מעין להפיר ממנו חלקי העצבים בשתי צדדיו והוציאם כפי נכחיותם ונגדיותם לאברים: ואחר שם השדרה מהלך ושמירה אליו: והב שהשדרה שמירה והנה אל אברים הנכבדים המונחים לפניה ועל כ כן נבראו לה קרצים וסננים: והג שהשדרה נב נבראת להיות התחלה לכל עצמות הגו בקורה אשר תוכן בעשיית הכפינה תחלה האויר נועצים בה וקושרים בה שא שאר הקורות שנית ועל כן נבראת השדרה: קשה: והד שיהיה לקומת האדם יכולת וממשות יעמוד בו ואפשרות להתנועע אל הצדדים: ועל כן נבראת השדרה מחוליות מסודרות לא מעצם אחד ולא מעצמות גדוליה השיעור והושמו הפרקים בין החוליות לא רפים שיתלוש המעמד: ולא מהדקים שימנעו הכפינה

הפרקהו בנתות החוליות

החוליא היא עצם באמצעיותו נקב יעבור בו החוש: והחוליא פעמים וזויהיה לה ארבע תוספות ימין ושמאל מ משני צדי הנקב ותקאנה מה שיש מהן למעלה מביטות למעלה: ובה שיש מהן למטה מביטות למטה: וחפוכות ואפשר שתהיינה התוספות שש שתיים מצד האויר האפס שתהיינה שמונה: ותועלות בתוספות האלו הוא

הפרקהו בנתות השנים

אמנם השנים הן שתיים ושלשים שן יאולי תעודנה השונות הנקראות נגואיד בערבי בקצת האנשים והן הארבע הקצוות: ואז תהיינה עשרים ושמונה: ומן ח השנים שתיים נקראות שניות ושתיים נקראות רביעיות מ מלמלה וכמותן מלמלה לחתוך ושתי מתלע: מלמלה ושתי מתלעות מלמלה לשבר: ושונות לשחוק מכל צד עליון ותחתון ארבע או חמש הנה כלם שתיים ושלשים: או עשרים ושמונה ארבע שניות וארבע רביעיות וארבע מתלעות: ושמונה רוחים: ושונות בכל אחד משני הצד הצדדים: ארבע קצוות הנקראות נגואיד ועצמות בר ברוב באמצע זמן הגידה: והוא אחד הגיע אל העמידה ק קרובה מל שש: ולכן נקראים שני החלימה וכערכי א אסנאן אלהם: ויש לשינים שרשים: וראשים מיוחדים

הפרק הראשון מן

הכלל אשר מהלמוח

ענ

הששי מהאופן

ג

הראשו והוא בסוני

מז

הכחות במאמר

כללי

כח

צנ

אתן תודה וקני אשר בדרך אמת הנחני פה מאפולי בית
אדוני ר' עזריאל בר חסד גע ועד הגז עזני לחשלי כפר
שני לחסד הרופא אכן סיני על ידי הצעיר אני אשר בהדר
הפרץ סינא סצר האותיות היום ודיח בסרו רגב לנק

מאפולי, עזריאל בן חסד, רג"ב. הקאנון לאבן סיני.

Napoli, Asriël b. Josef, 1491/92. Avicenna, Canon. St. p. 767, no. 4486, 1. Fr. p. 4, no. 2. Pr. 6736.

הצמחים יראו בשוק ש

שחוריות כגליו הם פרי תמריץ וחב אל בצורה הנדולים וחנ
והומרים חומרי הדליות ורפואתם מצד הנקוי ברפואות הד
הדליות ובשאר רפואתם כרפואת השחיתים השחיתים אש
אשר יזכר ענינם כספר הרביעי

כאב העקב הגה יורה
מנניפה או גפלה או ל
לחיצה ממנעל חולתם

וירפאותו יציקת המים הקרים הרבה נרשיית במיתא ושיץ א
ארימיני מחונך

כחולשת הרגל יהיה כי
ביצידה ויהיה חולשת ה
הרגל סיניעה רבה ומר

וטרפיון קודם ומסתימת דרך המזון כמו שיקה לסריסים
בכאב הצפרנים

הצפרנים הרעוצים ויק
ויקרב רפואתם מרפוא

הרצון ומטה שיועיל התחבשות בעלי הדם ובעלי סיפרש
ואספליגית מחלבים עם זבל העזים רצואת הכקר ויועיל
מזה אגוז סיפרש ואכהל על דרך תחבשות ויועיל מזה פס
פסטיק מבושל על דרך תחבשות ומטה שיועיל הדם המט
אשר תחת הרצון קמחבולש כזפת ויונה עליו

כנפח הצפרנים והח
והחכך כחם ירפא כ

במי הים רחיצה חם

תמידית או כבשול עדשים וכרשונים כבשול אפרודייליש
או בתחבשות נינופר ושמן וטאנים מבושלים מחוכרים ו
ונפרדים

ברוך חנותן לאדם דעת המלמד אותו לעות דבר המאורגו
חיל להחל ולכלות

חזק ונתחזק אברחם בן מחרד יעקב לאנר מצרף ח
האנחיות לא יק נס הקורא לא יעף בנלך ואעי כדח
לכא

הספר ד הקאנון לאבן סיני מספר

אחדה לאלי ונחזי ורצרי אשר בן לרעי וארזי ורביעי
ועזרו אבקש היותו לצדי הלא הוא למאז מאורי ישעי
ואחל כיום זה לחונן בקהתי ועטי בעזרו כספר רביעי
האופן הא בקדחות והוא ארכעה מאמרים המאמר הא
בקדחת יום

בקדחות

הקדחת היא חום נכרי
כלב ויעטמ ממנו באמצעות הדח והדם אשר בשדיינים ו

נאמולי, עזריאל בן יוסף, רנ"ב. הקאנון לאבן סיני.

Napoli, Asriel b. Josef, 1491/92. Avicenna, Canon. St. p. 767, no. 4486, 1. Fr. p. 4, no. 2. Pr. 6736.

ורדים שהי' ליט' רבש ארבעה ליט' סקאמוניא צלוח אוקי
 חיבשל עד שיקח עצם והשתיה המרה הנקרא

ורדים שהי' ליט' רבש ארבעה ליט' סקאמוניא צלוח אוקי
 חיבשל עד שיקח עצם והשתיה המרה הנקרא

הראשון מאברהם ברו

ואחר יקטור עד שלא יתור
 האנכול תשים עטף ותוריד לו שיטה שיצא המלח והשמן
 האחר יבוסה בצמך ויקטור וראוי שיהיה על ראש העלה כ
 בלי בלא מים וכו' וורדים יזה על פניו אם ידע והשכר של
 שלא ישרף הכסדר וישח'טנו
 ברפואת החם ראוי שירפאו
 בכה שיקרר בהדקות והב
 והכשרים והמוננות והפירו

פרק ז

ואחר יקטור עד שלא יתור
 האנכול תשים עטף ותוריד לו שיטה שיצא המלח והשמן
 האחר יבוסה בצמך ויקטור וראוי שיהיה על ראש העלה כ
 בלי בלא מים וכו' וורדים יזה על פניו אם ידע והשכר של
 שלא ישרף הכסדר וישח'טנו
 ברפואת החם ראוי שירפאו
 בכה שיקרר בהדקות והב
 והכשרים והמוננות והפירו

פרק ז

דברי וכלכבי מסלה לתת תהלה לאשר אין לנו תהלה ותהלה בחברנו
 וכל העמים והבני ילכו וכל האמים לבבדו ולתפארת לטע ולתהלה
 להינתנו סגלה ואח אין בפינו מלה החוכה עלינו כפי היכולת
 להללי וכתורת לסוננו הרח לרוממו ולגדלו על רוב חסדיו השליח
 לזרע עבדיו על מרעיתו וכלן ידיו יתעל כל מטייל להכין להסכל
 כי על כל טובותיו אשר עלינו כנסנו ועל כל חסדיו אשר ברחמי
 וברוב חסדיו עלינו חלמו השליח לעשות עמי להירוחבו כתיבתו
 העתירה ללכת בדרך יסרה בה הראנו חקים ומספטים צדיקים
 מודבם וכתת צופים מתקיים כה הבדילנו מיתר ונ הארצות
 להינתנו עם קדומו להעלותנו למדום קדמו להדמות אל משרתי
 הקדום העזברים עבודת הקדום לסבחו ולפארו כלסון הקדום
 ובהסכלנו צדקתו זאת העודפת וטיבתו הבוססת הנמול עלינו
 להיות כעושה בלבבנו אמונתו הטובה והשלמה וכמים האהבה
 סרסה ועבפיה היראה להיות יראתו על פנינו ואסבתו בין עינינו
 לחקוד יסודות תורתו ולירום סודות דתו וחי יעמוד על תבונת
 סודותיה אס לא ילעום עיני סכלי להכין ט חגולתיה ואיך
 יחקור יסודותיה אס יתפשח מחפש סתרי איתויה זאת נסים אל
 לבנו אס יסולח ספר לאחד ותתנו מאחד ומאחבין א א

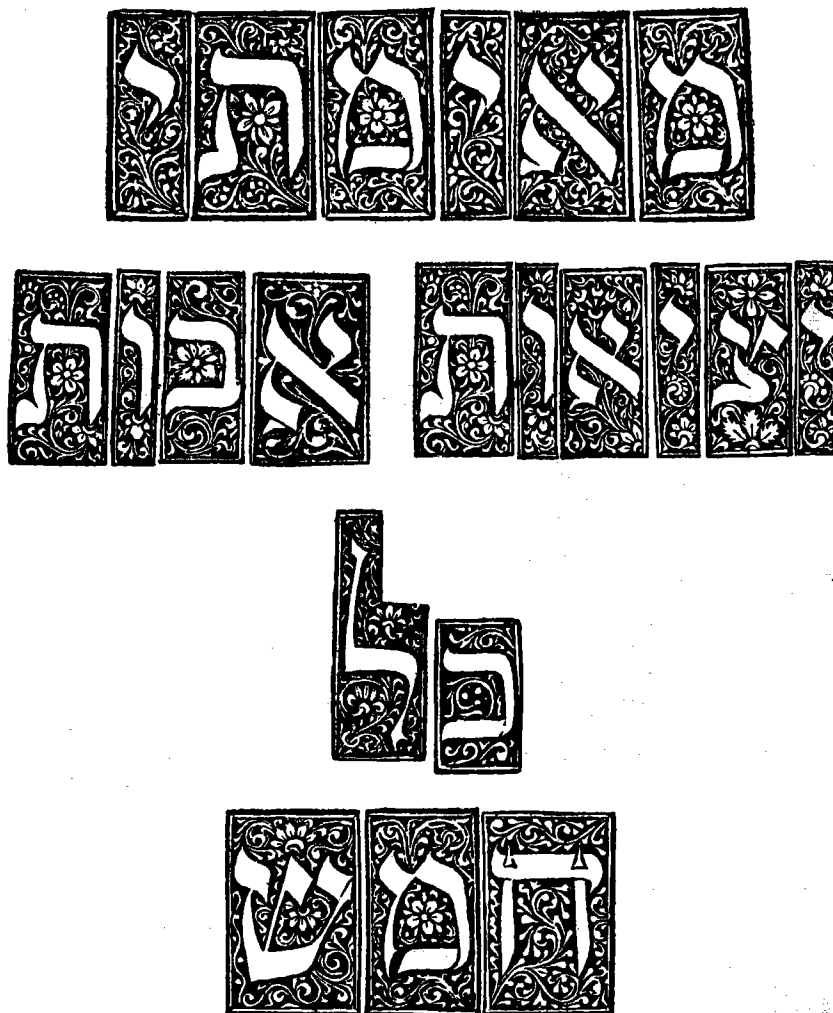
בנין פעל קל מנחי הפא יוד

יסב יסבת יסבדי יסכו יסבתס יסכנו יסבה יסבת יסכונ "
 הבינוני יסב יסבס יסבת יסבת " זה חבנין איין בו
 פעל לפי סהול מהפעלים סהס עומדים לל בודדים ואלס נמצא
 מהס על מוסקל פעיל כיוו עצוב ברוך ודומיהס סס כלס תאר לא
 פעל ודע זה " חצוני סב סכו סבי סבה " המקור
 סבת ועס אותיות בכלס כמספטו " האיתן אסכ יסבתסכ סכ
 יסכו סכו תסכ תסכי תסבה " כבר הו עידך כי נחות זה
 לא יוצא בעבר כי כל העבר בא בסלמות כאשר הראיתך " אונס
 נמצאו סתי חלות יוצאות מן סחקס סהן נחות כלסן עבר וסן "
 נהינס רד מור וספטנו ירד וכן " בצר סקדיך צקון לסס "
 בסלס אסר לא ידען אבותך וסנן נוספת בסתי חלות האלה על
 דרך חרות כי לא נמצא בן נוספת כי אס בעתיד עקב תסמל
 זאת כניהס ילמדין לא יאכלן ולא יריחן ידיסס ולא יחיסון "
 יסס אומדים כי קח על מוס רביס כונו כן עבר חסר פא הסעל "
 כונו לקח וכן נמצא מחסדי ססא העבר בחסרון ססא ואויבי
 תסא לי ערף כונו נחת ואין צריך להאריך בעבר בבולא כמספט
 סלמס ססצוני בא כונו ססא מן יסב סב ומן ידע דע וסיה
 ראני לחיות דע כצירי ובקצנות העין לולי סבתה לחיותה רחבה
 וסרחת את סלפניה " וסא כונוספת הא כמספט סלמס קוס בא
 סבה ומן ידע דעה ונמצא על דרך זרות בא בתכינת כחי הלמוד
 בעה חכמה לכסך וולת עוצו עצה סהול מן יען וראוי לחיות
 ענו כונו סכו רדו וסלח בתכינת כחי העין קונו סכו ג א

תא וסלס על די צפידתלמודי הידיד הנלחן מרסא מרסא וסלח
 יסרלל רלח גולת ארלל עומד סחוק ססס ססס ססס ססס
 ססס ססס ססס ססס ססס ססס ססס ססס ססס ססס
 ססס ססס ססס ססס ססס ססס ססס ססס ססס ססס

יסלס סללס סלס יסס רלסן לרלס ארד פני סנת וסדי "
 יסכנו וסל צין ברלס "
 בנלל מלס סדח לכא יכל ייב בילל

מסכת ברכות

עשרה נשים פוסרות צרותיהן וצרות צרותיהן מן החל
 החליצה ומן היבוס עד סוף העולם ' ואלו הן כתו וכת
 כתו וכת כנו כת אשתו וכת בנה וכת בתה חמותו ואם
 חמותו ' ואם חמיו אחותו ואחות אמו ואחות אשתו וא
 ואשה אחיו מאמו ואשת אחיו שלא היה בעולמו

נאמולי, יהושע שלמה בן ישראל נתן שונצין, י"א אייר רנ"ב. משניות.

Napoli, Josua Salomo b. Israel Natan Soncino, 8. Maii 1492. Mischnijot. St. p. 280, no. 1982. Fr. p. 12, no. 40. Pr. 6739.

הכשר

זה של תשעה זו סם נוסף על תקון הדבר והכנתו לקבל דין מן הדיני
כמו שכתבנו בתחלת עירובין ואמר שכל מה שיתחייב בהמירתו ש
שלא חזק לאדם 'אותו הדבר מוכן הוא כי ככל עת שיוק ואפילו ש
שלא מרשע בעליו 'יתחייב בתשלומין כיון שלא שמר 'וזהו טעם
אמר הכשרתי 'וכמו כן כל מה שכתבתי מקצת נזק יתחייב עליו
כאלו הכשר כל נזק כגון הכשר שזכרנו לא יתחייב עליו מה שזכרנו
להתחייב על נזק חבור עד פיהם עמוק עמדה טפחים 'נאין הפרש
בין שיחפור בור עמדה טפחים או שיחפור טפח בבור טפחים עמוק ע
תשעה טפחים ועמדה עמוק עמדה 'לפי שכוון שהכינו להזק הכה ה
הוא כאלו שפרו ממצולתו 'וזה שאמר הכשרתי מקצת נזק חבורתי
בתשלומין נזק כשכתב כל נזק אחר כן כתבה חמשה תבאין ואמר
כי לא יתחייב האדם לשלם בהזק המונע ממנו או יחסר תבאין מ
מאלו החמשה תבאין 'האחר שלא יסיר אותם נכסים מהקדש לבי ש
שזכרנו אם הוא חצאית או אשם והזיק לא יתחייב שום דבר 'וזהו ענין
שאמר נכסים שאין בהם מעילה 'כי הקדשים מי שיהנה מהם
יתחייב קרבן מעילה כמו שכתבנו במסכת מעילה 'והשני פיהם
הנזק כן ברית 'אבל אם נזק שזר יסרול לשורו של בני לא ילם ה
סיפאול שום דבר כמו שיתבאר 'והשלישי פיהם אותם נכסים
שביע מהם הזק מיוחדים והבעלים מיוחדים 'אבל אם אמר
שזק הזק ואמר האחר שזק הזק ולא יתבאר כי זה משני הפנים
הזק או כשספקי שורו והזק שאין לו בעלים מיוחדים בפעולת
הזק לא יתחייב על אותו הזק תשלומין 'אבל אם הזק אחר ב
באותו הפז המזיק אחר שהזיק וזה כן ברית כל השקר 'והרביעי
פיהם הזק כעשה חזן מרשות מיוחדת למזיק 'אבל אם נכנס
שורו של דאוכן לביתו של שומעון והזיק לא יתחייב שומעון שום דבר
לפי שאמר לו שזק ברשותי חלי בעי 'ואם שומעון הוא
בעצמו כגון שהכחש ובעצמו או המיחית יתחייב לשלם לפי שאמר לו כ
כדי דאית לך רשותא לאשקוף לאווקא לית לך רשותא 'והחמישי
פיהם הזק נוסף ברשות נכסים כגון פיהם חזן משותף לנזק ר
ולמזיק 'וכשזק שורו באותה חצר כגון וירגל לא יתחייב שום דבר
אבל אם הזק בקרן יתחייב כמו שיתבאר וכלל שתייה הירשות מ
משותפת ביניהם מיוחדת לפירות ונשורים אבל אם היתה מיוחדת
לפירות ושאר אחר מן השותפות והכנס בה שורו והזיק כגון וירגל ח
סיב 'ואעפ"י שהוא רשות לנכסים ובעצמו אלו התנאים כלם
והזק המזיק חב המזיק לשלם תשלומין נזק במיטב הארץ

**אבות מיקים השור החבור והמבעה וההכשר לא השור
כהרי המבעה ולא המבעה כהרי השור לא זה חיה
שיש בהם רוח חיים כהרי האש שאין בה רוח חיים ולא
והזה שדרכן לילך ולהזיק כהרי השור שאין דרכה ל
לילך ולהזיק הצד השווה שבהם שדרכן להזיק ושמידות
עליהם ובשהזיק חב המזיק לשלם תשלומין במיטב ה
הארץ**

אלו הארבעה עקרין מן הנזיקין הם הנזיקין הדמים ממנו
והשור רגל השור כלומר הנזק שהוא מדרסתו ושכרו מה שיסבר
ויקלקל בדרך סלכו ורגליו 'והמבעה רגל השן והוא הנזק המונע מ
מחלולתו למה שיאכל ממנו ונקראת השן בזה השם מעין פעולתה ל
לפי שהיא תפוס ותבקש מה שתאכל כמו שכל אדם נחשט עמו כבעה
מנפנפי לא הרי השור כהרי המבעה 'ולפי מה שהזכרנו בסתם
למנות אליו הארבעה נזיקין אחר אחר לפי שאין להם להחליט
קדשם מקדשם בכל וחומר 'לפי שכל אחד מהם יש ענין שאין כן
באחר על זה ההקדש 'לא ראי הרב'ל שהזיקה מני ברזל השן שאין
הזקקה מני ולא ראי השן שיש הנאה להזיקה בראי סרגל שאין הנאה
להזיקה ולא ראי זה וזה שיש בהם רוח חיים כהרי האש שאין בהם ר
רוח חיים ולא זה זה שדרכן לילך ולהזיק כהרי השור שאין
דרכן לילך ולהזיק 'ולפי שכל אחד ואחד מהם יש בו ענין שאין כן
באחר סתם ככתוב לבאר בכל אחד מהם שהוא חייב בהזק 'וזה
הנדרשות אינו לפי שאלו כתב הפס ית 'הרי כבור ובאחר מיוחדת
השלשה הנשואים היינו לנזיקים מהם השנים הנזיקים בדרך הכר
הטוב כמו שזכר ואמנם חלקם הכתוב לארבעה ימים לית כל מין
מהם כדן וזלתי האחר 'שן ורגל לפי שזק ברשות הרבים בור לפי ש
בו את הכלים 'אש לפי שזק בו את הטמון 'ועוד יתבאר כל זה
ולא הזכרנו למנות בכלל האבות קרן לפי שיש בו חלק מועד ותם כמו
שהתבאר הכתוב 'ואמרנו הנזק השווה שבהן וכו' רמזה לומר חף כל
שדרכו להזיק ושמידות עליהם הזק חב המזיק לשלם תשלומין נזק
במיטב הארץ כמו שזכרנו שדרכו ומיטב כרמו ילם 'וכבר בארנו
זה בחומשי' מעין ולאנו אבות תולדות תולדות דרגל אש הזיקה ב
בגובה או בפעולה דרך הלכה תולדות דרגל נחשבה ככותל להנאות
וטובה פירות להנאות תולדות דרגל דרגל אכזו ומשאל שהזכר ב
בראש הגב ונפלו ברוח מזיקה והזיקה תולדות דבור וניש וכוונת
כסם 'ועוד יתבאר דני אלה העקרין ותעלונתם

**כל שחבתי
בשמירתו השרתי את נזקו השרתי במקצת נזקו חבורתי
כתשלומין נזקו בהכשר כל נזק נכסי שאין בהם מעילה
נכסין שהם של בע ברית נכסין המיוחדין הרץ מרשות
המיוחדת למזיק בו רשות הנזק והמזיק ובשהזיק חב ה
המזיק לשלם תשלומין נזק במיטב הארץ**

**נ שום כסף ושהו כסף בפע בית דין
ועל פי עדים בע חורין ובע ברית והנשים בכלל הנמ
הנזק והמזיק בתשלומים**

לפי שזכרנו מה הם הנזקים
באין זה תבאין יתחייב האדם לשלם על הזק המונע ממנו
והתחיל לבאר הזק ילם ואמר ששומין הנזק ברמים 'לא שיא דבר
ברבר 'כגון אם אכל שור פירות לא באמר לבעל הפירות טול מהשור
חלק מה שחבל משלך 'אלא נשום מה שחבל לו ברמים וכשזן לבעל
השור לשלם 'ומה שאמר שזה כסף רגל כי הכר לא ילם הנזקין מ
מיתמי אלא מן הקרקע לא מן המטלטלין כי המטלטלין הם עצמם
כסף 'ואמר כי הם לא ידרו אלא במה שימנה כסף הוא הקרקע ענין
זה מיוחד ביותמים בלבד 'אמנם המזיק עצמו כשילם שיעור מה
שהזיק מן המטלטלין כשתלך יד בית דין מקרקעיתו 'ואתה שומא
והתשלומין לא יהיו אלא בבית דין מומחין ולא הדינות ובעדים ע
עדים כבי חורין וכבי ברית 'אבל לא בעדות עבדים או גנים שהזכר
למעט לפי שיעלה על הדעת שנותן ונזק בשדות הנזקין לרוב מ
מאדעיהם ולמעט מה שזדון פיהם עליהם עדים כשרים לפי ש
שההכחית בין האנשים ובין הכמותהם כן רוב היותם במעמד ע
עמי הארץ והעבדים והגנים לכן הודיענו שלא יקבלו בזה אלא עדים
כשרים כמו כשרי העדות והזק שיש בין האנשים והגנים כנזקים
בין שהיא חזקה או נזקת 'ומה שאמר והנזק והמזיק בתשלומין רמז
אלו דברים שחייבין

ב ב

הוא נשאר ויבטל להרצות מן ריחו הארץ בין כל מין ומין כדי שלשה תלמי' שלפניהם כגון זה המצוייר תחת קניור האחר כשתמטר יתבקעו בה בקיעים מתרחבים ונקרא כל בקיע מהם תלם שלפניהם ועניינו חפירת הבקיעים שנתפתחו בארץ ומלא העול הסדני נחב העול פ שחורשין בו בשמן רל שהוא רחב

היה ראש תור חטים ותבנם בתוך שלש שיעורי' מותר מפע שהוא נראה בסוף שדרו של חטים ושל חברו מין אחר מותר לסמוך לו מאותו המין שלו חטים ושלחברו חטים מותר לסמוך לו תלם שלפשתן ולא תלם שלמין אחר ר' שמעון אומר אחד זרע פשתן ואחד כל המינן ר' יוסי אומר אף באמצע שדרו מ מותר לבדוק בתלם שלפשתן

תור שם העיר שישימו הנשים באזניהם כמו תור זכב נעשה לך ותבניתו משולש כמו זה ועל כן יקרא חזוית הממודדת מכל תבנית ראש תור וענין מה שאמר הים ראש תור הוא על דמות את הנורה

אחר כך אמר כשתקיים שרשן זרועה מחטת ושל חבירו מין אחר מותר לזרוע' בשדרה זרועה חטים מן המין הסמוך אשר בשדרה חבירו זה ענין שאמר לסמוך לו וכללר' שסמכוהו לשרש חבירו משני' שיהא נראה סוף שדה חבירו אחר שהוא מורו אכל אף היתה שדרה וסדרה חבירו זרועה חטי' אסור לזרוע' ביניהם לא מורה של פשתן כללר' והטעם שכל מי שיראהו ידע שלא זרע אלא להבחין בין השדה אם יצא לזרוע בו פשתן ואם לאו שאין זרע תלם אחר של פס פשתן משני' שהוא מעט ולא יבא ממנו טעם תועלת אכל אם זרע תלם של מין אחר יראה שהוא כלאים ונאמ' שהוא לא זרע לא ליהנות ממנו ולא הים בריך מהמין הזה אלא לזאת הסדרה ור' שמעון אומר אחר הפשתן ואחר כל המינן אסור מפני שאפשר שיאמר עליו שהוא לא היה בריך מן פשתן ית' מזה השיעור ואמר ר' יוסי שאפי' באמצע שדרו מותר לזרוע בתלם של פשתן רל לבדוק ולבטל ולסמוך השדה ואינו חושש ר' יוסי למראית העין ואעפ' שהוא רומם כלאי' אמר שהוא מוקד וחכמים חוששין למראית העין משני' זה אמר להבחין את השדה בתלם של פשתן אלא בסוף השדה ואין הלכה בר' יוסי ולא בר' שמעון

אין סומכין לשרה תבואה חרדל וחריע אבל סומכין ל לשרה ירקות חרדל וחריע וסומך לבור ולצר ולגפה ו ולדרך ולגרד שהוא גבוה עשרה טפחים ולחרין שהוא עמוק עשרה ורחב ארבעה ולאילן שהוא מסיך על ה הארץ ולסלע שהוא גבוה עשרה ורחב ארבעה

חריע כלשון שמעל עבדו ואילו שני מינן מוסדין התבואה וכבר הקדמנו שאין להזהר בענין כלאים אלא בשדה שלו ובשכרחה חרדל וחריע ס מקור לתבואה כרע שבעל השדה זרע שלא היה מניח לאחר לזרוע א אותו אכל הים מרחיקו ואם הים שרה ידקת' יהיה מותר שאפשר לומר של אחר קן שאלו שני מינן אינן מוסדין הירקות והם סוף שרם אחר ומה שאמר סמוך לבור רל כששקיה בין זה החרדל והתבואה אחר מ מאלו המשרשין יהיה מותר ואין סהוא מוסך על הארץ הוא שידבק עשנין וידמה לאלה

חופך ויחפך אחר והם הבקאים כלשון הקודש איפשר שהם אכלם זה הלשון שהיו אוח' הסוף והפך וענינו אחר זה אינו חידוש כלשוננו שהרי יאמר ילך והלך והם שני עקרים מפתים והענין אחר וכשהיה השעל היבד הפך יהיה השעל העתיד מומנו יופך ואופך וכמה יהא חורש בתלמי הרביעה משני' שחייבנו אותו להפך הארץ אמ' שלא ית יתחייב שיהפכה כל מה מענית אכל מענית עד שלים הכל להפך אותה אלא יחרש אותה כמו שהפכין אותה קודם המטר כדי שירד המטר ב בה ויבנם בעמקם וזה שהפך קל ואין מעמיקין בו ופי' תלם הוא ב בקע פשוטה המחרשת בעזרה בארץ ואמ' אכל שאלו שיהפך אותה עד שלא יאמר מומה מקום שאינו סוף אלא פחות מחלק מכל בטוח הארץ והוא שיעיר רבע לבית סאה כמו שביארנו פעמים ואין הלכה כאכל שאלו

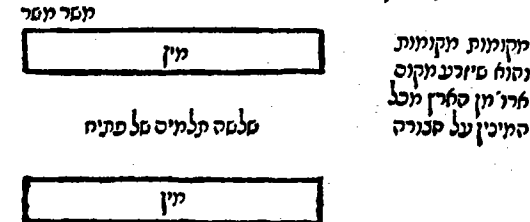
ורועה ונמלך לזרועה לא יאמר אסור ואחר כך אופך אלא חופך ואחר כך נוסע נוסעה ונמלך לזרועה לא יאמר אסור ואחר כך אשרש אלא משרש ו ואחר כך זורע אסרצה נוסע עד פחות מטפח וזורע ו ואחר כך משרש

וריעת הזרעו' כמו התבואה וקטנית וזרעוני גנה הקראת זרעים ומטע האילנות נקרא כעשה ומלת אשרש ומשרש בורר ומלת שרש בורר עד טפח וענינו לכרות השרש ולעקור אותו ו וכב כמנח בספרי הנבואה ושרש מאר' חיי' גומס עד פחו' מטפח יכרות הפרשים עד שלא ישייר מהם בארץ אלא פחות מעמק טפח וזרע ב בארץ היתה ואחר כך יעמיק לעקור את הכל עד שלא ישייר כלום

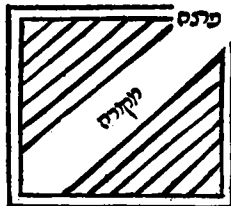
חיתה שדרו ורועה קנכם או לוף לא יהא זורע ובה על גביהם שאינן עושין אלא לשלש שנים תבואה שעלה בה ספחי אסמס וכן מקום הגרנות שעלו בהן מינן הרבה וכן תלתן שהעלת מינן צמחים אין מחייבין אותו לבבש אם נבש או כיסה אום לר' עקור את הכל חוץ ממין אחר

קנכם י' אומר שהוא סקרא כלשון ערב כריא ולוף בבר פרטנחו שהיה מין ממיני הבבלים ואינו זרע היך אלו עשיות לשלש שנים זה והענין כבר ידוע שהוא צמח שיכריתו אותו וישארו שרשיו יצמחו' אחר שלשה שנים לביך אמר שאעפ' שהכר כן אין חורשין עליו עד יעקרו שרשיו ויש מן הנחמ מה שיזרעוהו ויקברוהו ואחר כך ימח פעם שנית ופעם שלישית כגון העשב הקראת כיל' וכל' הוא חיכר' בלבו ותפספסא הוא הקראת אספתתו בתלמוד זה הנחמ שימח ב בפעם שנייה נקרא שפח ועליו נאמר את שפח קריך ומה שינחמ פעם שלישית נקרא שחי' ועליו אמר חכתוב אכול קשנה שפח וכפנה השניות שחים ופי' אסמס הוא הכיל' והוא חיכר' בלבו שנוכחין בו ת תכלת ותלתן נקרא בערבי חלבא וכלבו שנוכחין בו נכנסה לנקות פ שרשי הנחמ וכפוח הוא בריתת קצות הענפי' היוצאים מן הנחמ אשר אין נזק להם כגון זמיר הכרמים ותרגום לא תזמור לא תכסח וטעם אלא הרינים כי אותו הנחמ המעורב ממינים רבים כשיזרע שאין רב רבנו בעל השפה אין מחייבין עליו לעקור ומקום כרנות אין נזק ל לנחמ בקן כלום אכל נריך לסיוות חלק לרוב בו וכן קתלת' כש כשיזרענה למאכל אדם יזקן להם הענפים וידע שלמאכל אדם כרעה כשיזרענה מקומות מקומות עשויין בתקן ולא זרעו זרעו שאי' מהזר' ואם יכר' קצת מה שזמח מלא הענפי' והכית קצת הזרע בזה שרבונו להשיל הנשאר על כן יתחייב לעקור הכל מן מין אחר

הורוצה לעשות שדרו משר משר סבל מין בית שמאי או שלשה תלמים של פתח ובית הלל אומרים שלא העול השרום וקרוכין דברי אילו להיות כדברי אלו

על מקום העצם אלא אשר יהיה מוסב הקדוה בקדוה על זאת ה
ולפיכך הוא אשר אכל כשנפדן על
זאת הצורה

הרי זה מותר כי העץ
אכלנו פי תקדוה יורד ו
וסותם 'ור יוס' אומ'
אסורין באותה שבת
ואסורין לעתיד לבא
מלכא בר' יוס' ואל ת
תחשב כי זה המאמר
יקשה לאותו עקר שקד'
זכרו שמדברנו הותרה
למקדוה שבת הותרה
לכל השבת כלל כי מ
מה שאמרנו שם הוא
ברין הערוב יל כשנפדן אחר הכנסת שבת מה שאסור התפסות

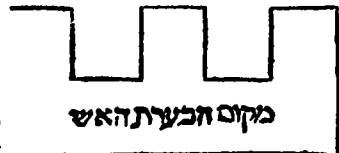
פרנס
קדוה
קדוה
קדוה
קדוה
קדוה
קדוה
פרנס

אסופה הוא חכמן טלפי פתח סבית
והיא ברמזית וכבר כתבנו הרשויות בתחלת מסכת שבת 'ואמרו
עד שלא הגיע לעשרה טפחים כאשר בארנו בשבת וכתבתי שיהיה
הכותל מוספע כזו הצורה'

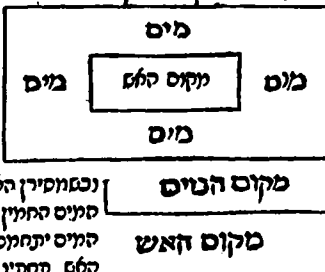

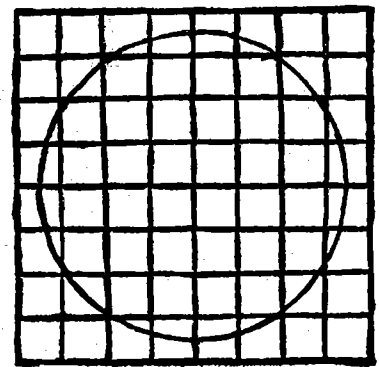
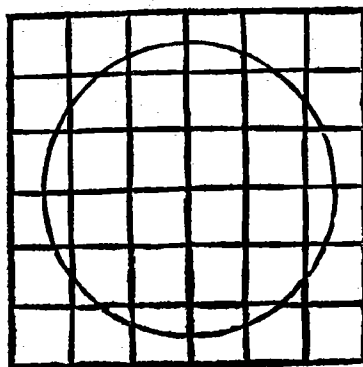
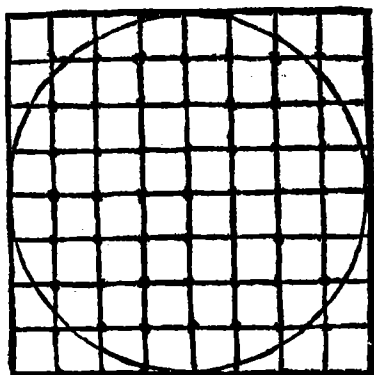
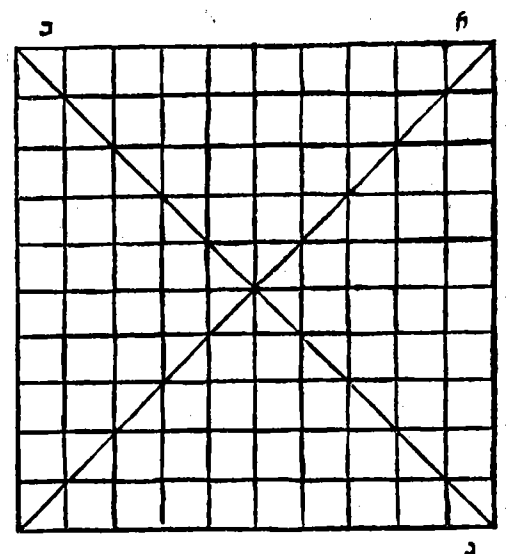
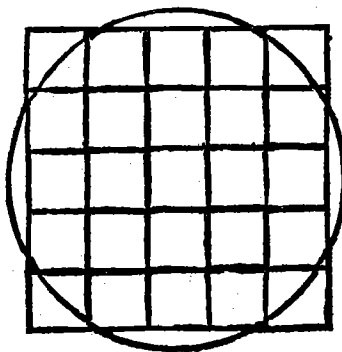
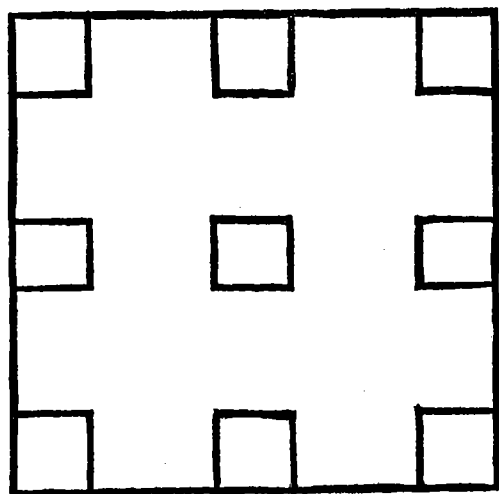
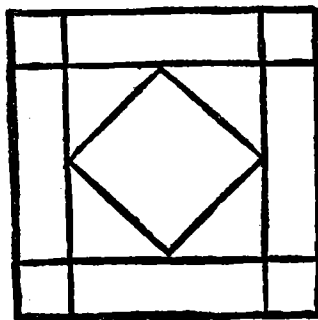
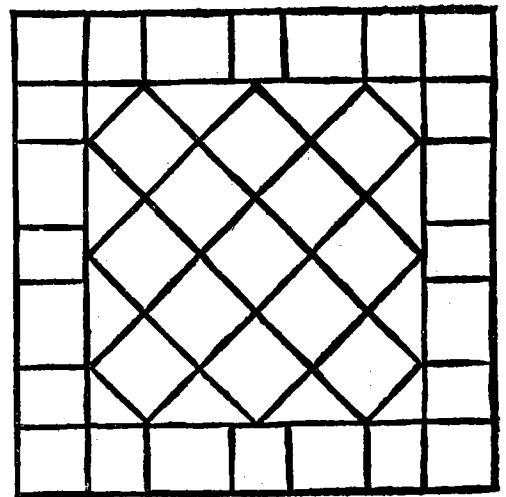
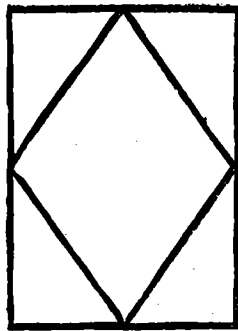
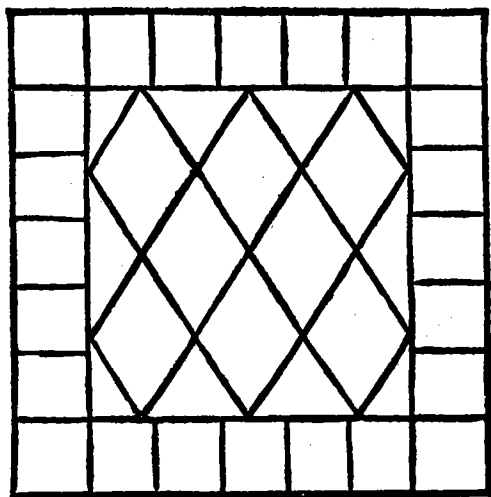
שינוח הספר ברשות הרבים 'אכל אם היה
הכותל עומד על הארץ על זווית עומדת ש
מקום הספר כשנפלה באויר רשות הרבים
כלי מונח על שום דבר הרי זה מותר לבלול
ולחבואו אכלו כל זמן שלא הגיע קצתו
לארץ 'ור' שמעון אומרי אפילו הגיע לארץ מותר להגביהו לפי שהוא

פתי קדוה ויתבו האש תחת שתי הקדוה כבירא אחת על זאת הצורה
וכפח הוא כמו כן בב
בנוי בארץ והוא מקום
ששופטים בו קדוה א
אחת וכותבין האש תח
תחתיה ולכן יגדל חמ
חמיותו ככופח יתיר
מין הכירה לפי שהאש מתחלק תחת שתי הקדוה כבירה'

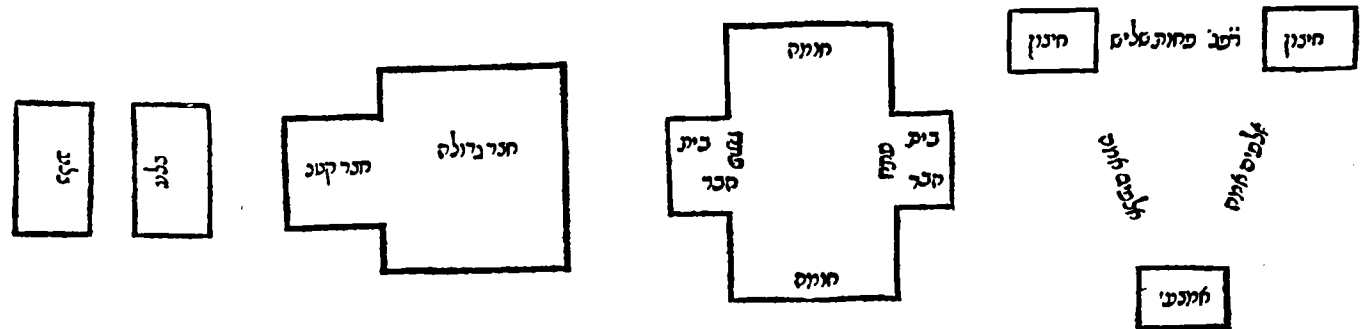
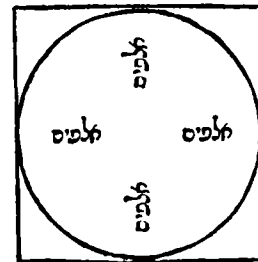
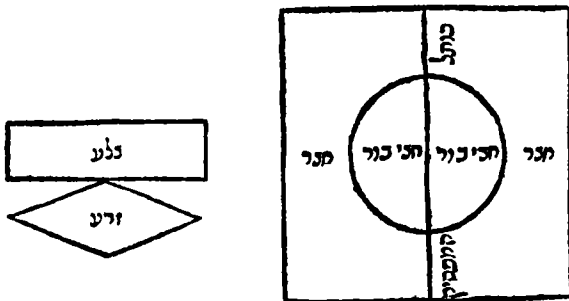
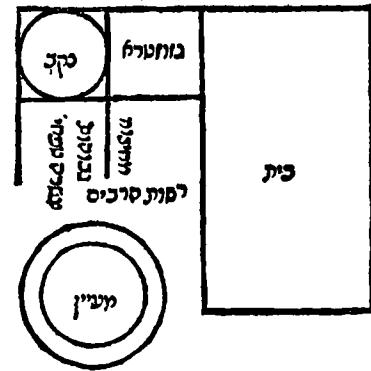
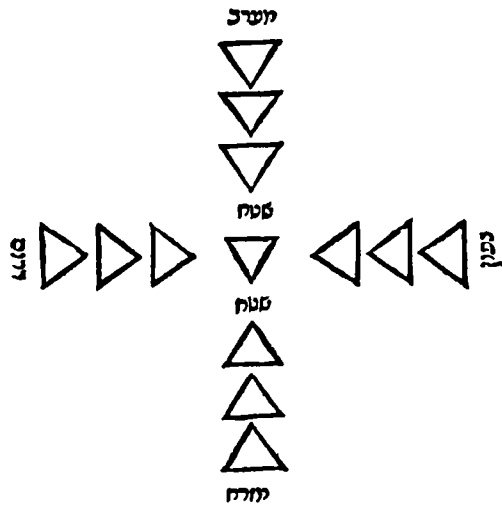
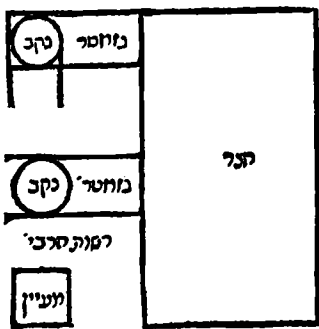
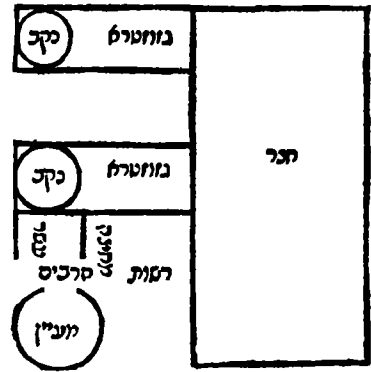
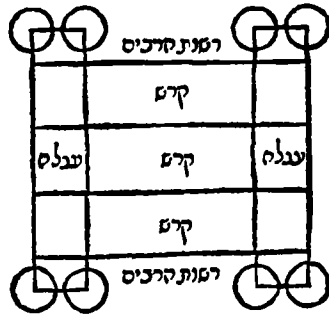
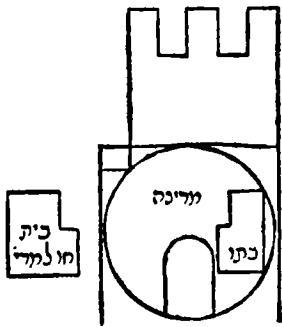
האש תעלה מבחין נומללזין אותה מקום וזו היא צורתה
וכשנפדן האש מן ה
המוללזין בשבת שבת
הם מותרין אותן המים
לשתות בשבת ואכלו
הן חמין ואכלו
זו היא צורתה
וכשנפדן האש מאותו הגד פיש שם
המים החמין בשבת הנחשת שים כג
המים יתחמם ויתמיד חמון וכלאוס
האש תחתיו בשבת והם חמין ש
שהחמון בשבת ואסורין בשבתה כאשר הוא העקר אכלנו ' ונומללזין

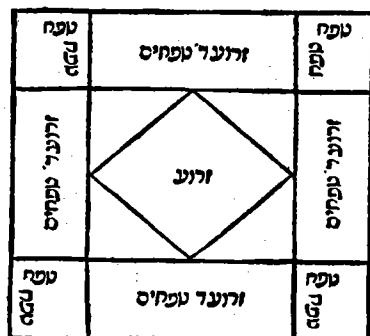
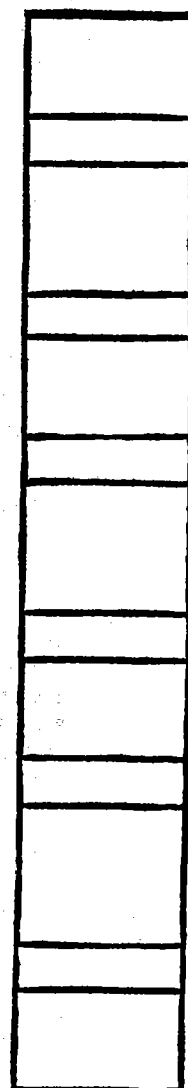
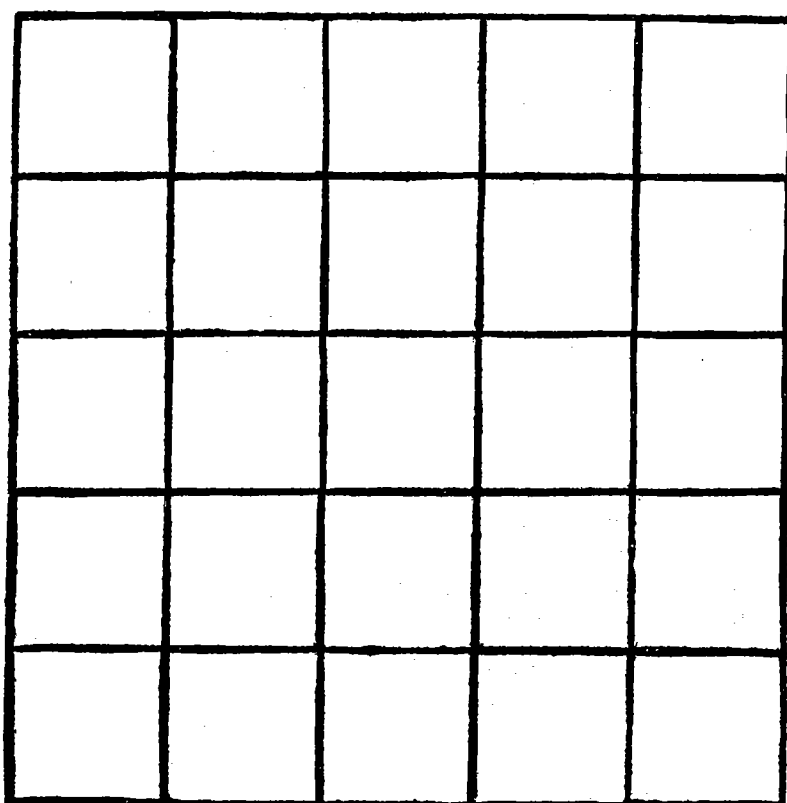
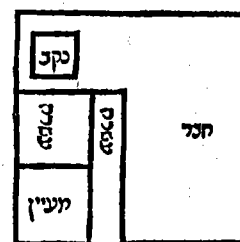
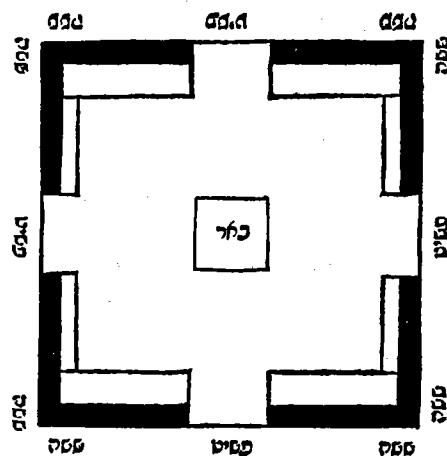
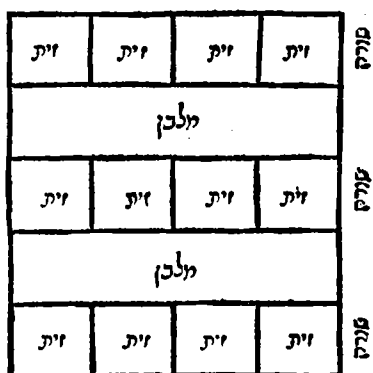
נאסולי, יהושע שלמה בן ישראל נתן שונצין, י"א אייר רנ"ב. משניות.

Napoli, Josua Salomo b. Israel Natan Sencino, 8. Mai 1492. Mischnijot. St. p. 280, no. 1982. Fr. p. 12, no. 40. Pr. 6739.

נאמלי, יהושע שלמה בן ישראל נתן שונצי, י"א אייר רג"ב. משניות.

Napoli, Josua Salomo b. Israel Natan Soncino, 8. Maii 1492. Mischnijot. St. p. 280, no. 1982. Fr. p. 12, no. 40. Pr. 6739.

שמעון
יהודה
ובולן
דן
אשר
בנימן

ראובן
לוי
יששכר
נפתלי
גד
יהוסף

נאפולי, יהושע שלמה בן ישראל נתן שונצין, י"א אייר רנ"ב. משניות.

Napoli, Josua Salomo b. Israel Natan Soncino, 8. Maii 1492. Mischnijot. St. p. 280, no. 1982. Fr. p. 12, no. 40. Pr. 6739.

נאם יהודה בן שלמה הספרדי

הירוע בן חרוד

נקרה

מקראתי בעיר מרשיליא אשר על מבואותים
יוסבת וכיתנתי כותנכת במכח המקומות
כחכבת ושומעה יוצא בכל הארץ ואלה ב
גוים יבואו מאפסי ארץ ונס קהל גדול מזרע הקרם עובדי עבדת
הקדש מלאכתם מלכתה ויערב בקרש תולס בביתה עולים
במעלותגבוסים אנשי חיל יראי חללים עומדים בחירות יוסר
ומעמידים נמלגין בקדש ואין מורידים ונהי עלי שם יר רבותי אבילה

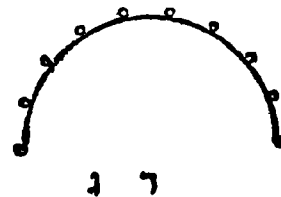
קחו פירוש לכל המשינות למשה רב בבל תלמוד ותורה
בנו מיימון אשר נודע למורה בבל מדע ודוע לו ונבירה
גדול כחוכיניו עצומה בספר זה הלא הראה והורה
ואיך זולת לספרו זה נבאר למשינות ואין לחם נסרא
כקדשים ורעים גם סחלות והם גופות לתורתא וזהרה
ועל כל הספרי המאירים אשר נמצא לראש משה מנורה
מאירה כל קהילות ישראל כזי רת וחכמתה ופארה
לספרו זה הלא מעל יתירה ועל כלם עטרה לעטררה
בעוד נאפו הלא נעש ברע יהושע ואיש שונצין מקור
באייר נגמר חדש ושנה רנב לפרס וה אלף לרצירה
וזן יופיו וכענו באיבור לקורא בו תהא עדו ברורה
אשר יוכ קנות אותו לעיון צרו חיים תהא נפש צרורה

בכרך האמר יעצנו חזקנו ואמננו לסתחיל ולהטלים מלאכת ה
החבור סגורל הלזה מהמפכמת מטתא סדרי עם פירושם
לספרים אל אשר חולס בעצם בעזר וסתעדרות אישי רוח אליהן
קדישין ביה אב בתורם אב בחכמה סגלם החד אברהם תלמיד ה
ספרדי יצן כי אמן כח להעשותו בדפוס למען זכות בו את הרכים ב
בהיות שלמשתט מציאות הסבור הזה שלם בגלגליתם לא הגיע לכלל
האומה התועלת אשר בו כונן סרב המורה מחבר הפירוש הסובר כ
מכובד בקדמתו שחבר למען תסיה תורם שבעל פה פסרד רבי
הקדו ערוכה ומוכתת לפי כל עד היום הזה אשר העיר ירוח החכ
הסובר כי באמצעותו יפוצו הסותיו חנה בכל סטונות הגולה ויגדיל
תורה ויאליר ועמו נסתתפו בהוצאם הרבה הזאת הנריב וחשוב
כמר יוסף אכן פיסו ספרדי בעל בריתו יצן ואבכ העביר זעירא דמן
חבריא יהושע שלמה אדם פונכינו בעל המלאכה הזאת וסיה ה
השלמתו יצן יא' לחדש אייר רנב לאלף הששי תה נאסגלי יסנגה
עליו ירוח הוד מלכת דון פיראדו שמים לאורך ימים אמן ואמן
בגלגלית

מזר האחד ויתחבר בגד לבגד ויהיו שתי תפירות כמו זה
חוט חוט
הוא כן בגד חוט ור יהודה
אומר שאין לבג לחשוב שני
הבגדים מחוברים בגד אחד ולבון
עליהם לו הדין עד שיתפור שלש
תפירות וישקיעה מחוט בבגד שלש
שלש שקועות ומה שאמר והשק
והקופה מנערשין לבגדים
כשיקבץ בגד צמר ופשתים ויחברים בחתיכת שק
או קופה שסבר החברים אלל השק או אל הקופה קנתם עם קנתם ויש

עשר נטיעות מפורות
בתוך בית סאה חורשין כל בית סאה בשבילן עד ראש
היו עשויות שורה ומוקפות עטרה אין חורשין להם לא
השנה לצרכן

כטיעות הם האילנות בתחילת כטיעות ועוד יפרס שערס
אחר כן ואמר עשר כטיעות
הלכה למש מסיני ושורה הוא
סיהיו בשורה אחת על קו אחד
ומוקפות עטרה להנות בקשת
מעגולה או דומה לקשת וזו
היא נורתה

למען לא נכיה נאשמים אכחמו שמי המלאכה על עשומינו הסיוס ב
בסוף סדר זה מקדשים אשר הים ראי' להיו' בסוף סדר טהרות להיונת
האחרון בסדר אמרנו לעשות התנגלותינו כי הים נסכה סביר קדש
נעשה במלאכתנו זאת אחרון בזמן להשדר מלאכתו ההשתקפות הר
הראיות בזמנם סביבין הספר ועל כן עשינו הסיוס בזה המקום
בהיות כי בהציענו סנה נמלכת השפה סדרים בעדי' והוח
שלח נאמרנו מקדש אמן

כפר בראשית

דע כי תורתנו הקדושה נקשרת עם החכמה העליונה וכל
החכמה מן נמללו בה וכפני זה נקראת חכמה ודי משיבת
נפש לשרטה והמעות שנתנו לנו סדר כיני הם תריג שנים
תורה צוה לנו משה בעצת כמנין תורה סבלנו במשה -
והי דברות שמענו הכבנו כפי הנבונה והנהגה הם תריג
דבר ידוע כי כל המעות מן אלויות וטקולות במאני
החכמה בניית על אדני הדעת מוסדות על עמודי התבונה
ואין לה כל מעשה שלא יהיה נכלל בה מין אחד כמנין החכמה
ותריג מעות הללו תריג כללים הם כי פרטי המצו אין להם
סוף ותכלית הדעת נתנה ק כי מין שהמעות אלויות וכלן
מורות על היות מציאות אלויות ועל ידיעת מצד דרכי
ופעולותיו כשה שאין תכלית בטנן לנו מצד ידיעת פעולותיו
כך אין תכלית לפרטי המעות ולזה סין הסוף דוד עז

נאמול, עוראל בן יוסף, חי' תמוז ב"ק. סי' ר' בחי' על התורה.

Napoli, Asriel b. Joseph, 3. Jul. 1492. Bechai b. Ascher, Perusch ha-Tora. St. p. 777, no. 4525, l. Pr. 6737.

שכני

ורשעים צלחה של כל בניו בנר שאל מאת הקדוש, אש שלח
 הרשעים היא נמול לחסד שעשו כבר כעולם הזה או הוא
 כדי לכפר עונשם חלדיות לחם יסורין והקבץ השיבו שאין
 שלח הרשעים והצלחתם כי אם להוסיף עונש על עונשם
 וכענין שא דוד חנה עין על עונם ואל יבאו בצדקך וכן
 בבאן היתה תשובה וקבץ למשה עתה תראה אש אעשה יאמ
 היסורין האלה לישראל אינן אלא לכפר שכי על שרם וזו
 עתה תראה והצלחה והשלחה לפרעה כלומר כדי חכמתו לו
 המכות ומפני זה היתה המכה מאתי שתכבד עליהם העבדה
 מיום ששלחתיך כדי לכפר עונש עונשם ולהגיד ולהאדיר
 שכי לישראל כשחם עומדים כאותם יסורין וסבילים אותם
 באהבה ודע כי עניני הגלות הזה הראשון רמז לעניני
 גלותו זה האחרון שאנו עומדים בו בשעבוד ויסורין
 ברשות מלכות אדם האנו מצפוק לישועת השם יתעל מענין
 שא דוד עתה על הענין הזה נפשי לה משומרי לבך שומרים
 לבקר ממתינים חוזרים וממתינים ואם תתאחד הנאמל לכא
 הבל להוסיף לנו שכי טוב ולהטיב אותנו באחריתנו וכדי
 להאריך פרענו ונענש לאומות העולם המשתעבדים כנו
 ובשם שמצינו שנחזקה להם השעה לישראל במצרים מעת
 בא הנאמל הראשון לפני פרעה ואמר לו בדי השי שלח את
 עמי ויחגורו רי במדבר ואחרי זאת בכרה עליהם העבדה
 ותעדרה עליהם השנאה ביניהם ונחטפם ביניהם מאר על
 מה שריתם קב כנאלתו זאת העתידה
 בגלות הנאמל האחרון חתעוד השנאה בין האומות לישראל
 ויוספו שעבוד על שעבודם ויחזה הנאמל גולה חסר ונכסה
 כלי להענות את האמנות ולהקשיח את לבם שכן מצוינו
 בגלות מצרים שנגלה להם משה חזר ונכסה מהם טהר
 שדרשו רזי רפנו את משה ואת אהרן אידי ששה חדשים
 גלה הקבץ במדבר ואמר לו רך שוב מצרימה בא משה
 ממדבר ואהרן מסצרים ופגעו בהם שושי ישראל בשם
 יוצאים מפני פרעה וכן דשו במדבר חזית דמה ודדי
 לצכי מה עבי זה הוא נראה ונכסה חזר ונראה כך נאל
 הראשון נראה להם וחזר ונכסה מהם חזר ונראה להם
 נכסה נכסה מהם ר' תנחומא אמר ג' חדשים חזר רפנו את
 משה ואת אהרן ר' יהודה בר' אימר לקיסין כלומר לשון
 פגיעה לפרקן היא וכן הנאמל העתידי יהי גולה וחזר
 ונכסה שדי נאחל וזו עתידה להיות כדמיון גלות מצרים
 כדרכה ענינים וכן אמר הנביא כיפי צאוך מארץ מצרים
 אראנו גפלאות ובאשר יתקרב הסן תהינה צרות רבות
 ומשחוקת הוא סמן וישועה לישראל וכן אמר במדרש
 כי יבא הגור צר ירח ה' נוססה בו ארץ ראות דור שצרות
 רבות באות עליו כמד חכה לו שנה כי יבא כהר צר רוח ה'
 נוססה בו ומסך להובא לציון נאל חלש פשע כיעסב
 נאסח

חריבו רעיו נרד ולא נדור אר מרחי אמרתי ליעקב
 הארץ אשר אתה שוכב עליה בקש מקום לנשות אהלו ולא
 כצא עד שקנו במאה קשיטה ולא הרור אר מרחי ואחז
 תולת שליחתי אמרת כה סכך ועתה אמרת לי לכה
 הרעות עתה תראה אשר אעשה לפרעה ולא תראה במלחמת
 שליחתי ואמר כלכי שיעשה בהם ידוע מלחמה מבאן אתה
 למי שנסל משה את הדין שלא יבנה לארץ עב' ונראה לי
 משפט הכתוב לומר שאין הטא ימשה בדבור למה הרעות
 ויה לשני טעמים האחד שכל להויענו ענין הרע הזה ושת
 ושדוא ית המטיב והמריע כי גם הרע בא ממנו ית זה זכר
 הנביא שהיה מוכיח האומר לא ייטיב ה ולא ידע וכתוב מי
 זה אמר חזי תל וכתוב כפי עליון לא חצא תל השני שחזר
 והזכיר פעם אחר' בפרש מתאננים למה הרעות לעבדך
 ואילו דגיש משה שהמנה חטבו לו לחטא לא היה חזר
 עליו אבל דמטא היה כסח שאמ ופאז באתי אל פרעה לומר
 בשכך הרע לעם הזה יאמר כי מעת שבה לפניו בשליחות
 השם הנודד הרע לעם הזה כי לא ידעו ולא נבנו מפני כלל
 והכור הזה היה כבהרד אחר בדותיו וככשיו דבר מלפי
 השי השם הגדול שהרע לו נסנה ולכך השיב לו עתה
 תראה אשר אעשה לפרעה כסח שמי ונודד שיתפרס אצל
 וידענו וכל מה שהרע לעם יתהפך עליו עד שהוא בעצמך
 יודה בשלחם על כדור' חפי שדרשו עתה תראה האמת תרא
 מה שאעשה לשליחתי ואמר מלכים יהיה עונש נשילת הדין
 שלא יבנה לארץ ובצאתי חזק לדבר משה שאמר במד
 ומאז באתי אל פרעה אמר משה לפני הקבץ רבט של עולם
 באן חטאתי באן אני מקלך באן חטאתי ומאז באתי אל
 פרעה באן אני מקלך אז יסיר משה ודמדרש שהזכירתי
 למעלה אמר הקבץ למשה תולת שליחתי אמרת לי מה שכך
 נעכשו אמרת לי למה הרעות הכיב המדרש למה הרעות לפי
 שהוא תולת הכיבדים למשה לא לסת שיהיה הוא חטא
 מן המעשים שאמתי וראיתי בפי רבי חננאל זל שכתב
 שאין לשון למה הרעות לשון תלונה והטות דברים אבל
 הוא לשון שואל כי שאל משה לפני הקבץ המנה חזאת רב'
 כצדק ורע לו ורשע ושיב לו שהיה הוא לישראל כשעבד
 גדל ועשם ובערות רבות חלמדי הרשעים הכופרים וזה
 רואה הצלחה ושלחה חפי שהסורין באים על כסה חלק'
 יש מי שיסורין באן עליו על עונת טעשה כענין שכתב
 כעון בעצמו קצפתי ואכזר הכח ואקפוף רש מי שיסורין
 באי עליו כדי לרשיב לו באחריתו כענין שסעז למען ענודך
 לנסותי להשיבך באחריתך וכן הן יסורין של איבה הוא
 שכתב אשי הגבר אשר חסרנו יה לפיכך כסראה משה
 כי מים באו אל פרעה בדבר השי הבניד עולד עליה ואמ'
 חבד העבדה וט שאל לשם ית למה רשע לרע לעם הזה
 ובידך נח להצילם והצל לא הצלת ודא כסח חזיון את
 פלחים וכן וכל הבת חזיון כי אין כיד האדם כח להמית חל
 ולהחית אבל הסט לחני להם חיים וכן כסא למה הרעות
 למה חזק לרע ותראה אני שסא יוסף לרע' והס'
 חשלה חזקת הוא שאלה הנבא ידמה שאם מדוע ודך

וארא אל אברהם

א א

נאפולי, עוריאל בן יוסף, ח תמוז בר"ן. פי ר בחיי על התורה.

Napoli, Asriel b. Joseph, 3. Jul. 1492. Bechai b. Ascher, Perusch ha-Tora. St. p. 777, no. 4525, 1. Pr. 6737.

סדר ויקרא אל משה

אחלה ח'כחי • ככל נפשו ומאורי • כי עזרו כל מאורי • אוקלה לו בעודי •
 נחן לעוף נח • ולאין אונ' עצמה • עני ע רים לפסה • לחת לפתאי ערמה •
 יה שמו סכור • לעורמי עולם • אשר עז נפשי ורך • השם דרכי תמים •
 שפת חרות • אלי חני יערכ • ששתי על אסרו • כמנצא שול רב •
 לי אני שלמה • בן מאיר העלה • סדר פרץ ששמו • נורע ככל מעלה •
 סאח ככל וסדו • חט של חסד הטח • לעוף לש פברו • ספר אור כח' עשה •
 דוא כפר היקר • ר' כחיי נקרא • אשר דש חקר • ועשה אותם חזרה •
 שרפי אסרו • לען כל נג' • כי ארס פארותי • ולמרומים יעלו •
 דאונים וס' ראו • דרכי הנכחת • ככל פרשה תמצא • ד' פנים לאחת •
 פשט ומדרש • ידוש החלה • ושום שכל ספור • עם רמזי קלה •
 והלה חסר • נתח אסרי שפר • אם באתי לכפר • איה שוקל וספר •
 יכינו ששכילים • כי לא נמצא כח • כדל רב כללים • מחזח אל מחזח •
 חיי כשרים בחי • שכל טוב יסצא • נודד לחם איה • לדס לחם יכא •
 זכר צד' ונרנה • חיה שמו דעולם • כי ספר דכ' זכה • דוא מדה את כלם •
 קשר תקים בלחי • ביקרו אענה עדי • אשרח לה' סדי • אומרת לאחי בעודי •

ואמלה לטמו כי בשנת זמרה עז וזמלת יה' הח' ל' לישועת נפשי חיתי • ובנעט
 אשר כינתי • למח הספר אורי עני וחתי רוחי חול כבודי • על כן אשרח לה' כחי
 אומיה לאלהי בעודי • ואלה שרי הנצבים לשלמה אשר על הכלאכה חרודים
 כעם העשים במלאכה אשר נדב לכם אותם לשרה אל • בלאכת עבדת וקדש
 חזאת לעשות אותה בממונם להגדיל תורה ולהאדיר • לכבוד ה' מרונם המה הנגד
 אשר מעולם אנשי השם והמעלה ר' אברה ז' יעקב פאקץ אחי הנאיכ' והנעמים
 אשר באי שיעליה • תל ידם החזיק איש נדיב השוכר את האמנים ר' עזריאל
 בר' יוסף אשכנזי ז' אשר רחוק • באומנות אנה נע' אשר נדע כשעודי לו יד רש'
 טוב במלאכת הדפוס זה ימים ושנים • ועל ידו והיו ניסור' משה ס' יעקב חרש
 חכם וחושב כחרשת עץ • לעשות ככל מלאכ' הדפ' פלא יועץ • תל ידם החול'
 גור איה יהודה הנקרא ר' לוא • בר' שלום וניקול' ז' • יהודע ועד נאמן כנרת
 ישכר ויחידו ויראהו בישותו • ד' אברהם בכבוד יעקב לגדוד אשר תורתו •
 אמנוהו • בתורה חסקה נפשו ואותה מאהבת • ים נפלאה אהבתו • כל אלף חברו
 וסדרו וצירו האתיות למלח מתקן • כחעתקי ישרות נמדיק • ביד ח' הטובת
 על' אני שלמה במדר' פרץ נפשי צרפתי יצ' בסה שחנני כפי מה שגזרה חכמתו
 העלונה במעש ידעתי וקצ' שטנתי • גם ד' שמואל ב' חוקה חלוי זל נלוח אלי
 לתקן על הדפוס כפי דרשים לפניו בהנהיג • ואל יאשימני המעיין בספ' הבפואר
 הזה על מקובות כחלופי נשאר כשדה לכן • ובקצתם חלקים ופרשיות בלחי
 מתחזקת פת ח' וסחובות ובלחי סדורה כי כן נמצא כל החזקתקי' הנאי • מארץ
 המזרח חסר יוכיח שג' יר חמעי • לחעת' שלם יסקיף וירא כל אשר לכן כול' להגדיר
 בכס הנצלו • ובה סוג ובה נעים נדלו כי כל דבר כצוה יקרא על שם נוכד
 בא ועטאו כל • וגשלם מלאכ' כר הנכד והגדיר הזה בשכנה יבים לרח

חמו שנת ס' יחד כוכבי כקר פה נאפולו יוכנו ח' יתעלה ב

ברחמי להנח בו ויראט נפלאות מתחתיו ספיו דעת

חכינה וחחוינה עינינו כשוכ עשיה

לי וננה • ועורו מושעתי לקרית

דנו חנה יופדתי ה' ישוב

ובאו ציון כרנה

וכו' אמנ

אחלה ואשירה לאל חיי כחיי כי מקור החיים הנצחים וכאור אמתה מצאיתו •
 נמצאו כל הנמצאים • ואולם בהשתלשלת המבט סובב אל סוככת הרוח הלאה • על
 סכינות בסוככות שבו נשגב כרח החי אשר באף מל בעל שכל משיך דודש ג' זים
 נעל כן יספח וכן מנקשי כי באמצעות זה הכנס סף תדבק נפשו אחר חשקה • ות
 וחנן הנפשו • משכלת אף גות ודנן • באחת ענק מהענקת השכל המרשע עליו מפי
 עריו • וזהו השמחה והרגה הנקראת ניל ער' ושמחת עולם • על ראשי השטכילים
 וגם אל דודשי ההשכלה ופונים אליה חלק מהחלקים בחיים הנכבדים • על כן
 אשירה לה' בחי נחיות נפשי ונחיות לפנות אל זה הענק בחשק שכל תקצר • בא
 כאשר וכני ה' לחסד כל באספ' קדימות אור זה החכם הנקרא ר' כחי כי בחי • ובכ
 נכנפשי אמין כי חיי רב מכלילי דורנו תלואים כחיו וס' האיש חזקן חזקן חזקן • יכ
 יכא בעלי יאכל מפרי עץ החיים הנשטע בעדני אסרו חיתיה נפשו כגלים • כל
 לכן יקרא בפי החיים כפיהו פרדס כי שם פרי רשא למאכ' חיי כל נפש ובהיתור
 כוכב על ד' האופנים פשט רמז ורש סיד סגס פרדס כי ארבעה אלה
 נכנסו לפרדס • וחכיות עונג הפרדס ר' ספר ד' והוא המקבל כבוד שם ר'
 שמחו בנשדקינן פרדס • והוא סוד עץ החיים הנשטע כו' שהיה פרדס • ענן חנן
 הנפשות השכליות שסימנו עדן • נר • גן אלהים חיים ונוד' יוצא מערן • להשקות
 את הגן ומשם יפרד והיה הארבעה ראשים • והם ספר ד' הנזכר • עכ' אשירה
 לה' בחי הנצחים אם ממש אשנכחם הלא מצער דוא חתי נפשי ואחלה • לה'

נאפולי, עזריאל בן יוסף, חי חמו ב'ר"ן, פי' ר' בחי על התורה.

Napoli, Asriel b. Joseph, 3. Jul. 1492. Bechai b. Ascher, Perusch ha-Tora. St. p. 777, no. 4525, 1. Pr. 6737.

בְּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ : וְהָאָרֶץ הִתְחַלְחֲלוּ וּבָהוּ
וַחֲשֹׁךְ עַל־פְּנֵי תְהוֹמוֹתֵי אֱלֹהִים מְרֹחֶת עַל־פְּנֵי הַמַּיִם : וַיֹּאמֶר
אֱלֹהִים יְהי אוֹר וַיְהי אוֹר : וַיֹּרֶא אֱלֹהִים אֶת־הָאֹר וַיִּבְרָא
אֱלֹהִים בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ : וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְאוֹר יוֹם וּלְחֹשֶׁךְ קָרָא
לַלַּיְלָה וַיְהי עֶרֶב וַיְהי בֹקֶר יוֹם אֶחָד :

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם וַיְהי מַכְבִּיל בֵּין מַיִם לַמַּיִם :
וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת־הָרָקִיעַ וַיִּבְרָא בֵּין הַמַּיִם אֲשֶׁר מִתַּחַת לָרָקִיעַ וּבֵין
הַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל לָרָקִיעַ וַיְהי בֵּין יוֹקְרָא אֱלֹהִים לָרָקִיעַ שְׁמֵי־יְהי
עֶרֶב וַיְהי בֹקֶר יוֹם שֵׁנִי :

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקְוּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל־מָקוֹם אֶחָד וַתֵּרָאֲרִי
חִבְשַׁת־יְהי בֵּין יוֹקְרָא אֱלֹהִים לִבְשַׁת־אָרֶץ וּלְמַקוֹה הַמַּיִם קָרָא
יָמִים וַיִּרְא אֱלֹהִים כִּי־טוֹב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תִּרְשָׁא הָאָרֶץ וְרֵשָׁא עֵשֶׂב

כִּשְׁרֵכְכָּל לְכֹא מְדוּעַ אַחֲרֵי
 שְׂרוּתֶיהָ תַעֲנֶנָּה אֵף הִיא תִּשְׁיֹב אִמְרֶיהָ
 חֲלֵא יִמְצְאוּ יַחְלֶקוּ שֶׁלֹּל רַחֵם
 רַחֲמֵרַתִּים לְרֹאשׁ נֶגֶד שֶׁלֹּל
 צִבְעִים לְסִסְרָא שֶׁלֹּל צִבְעִים רִקְמָה
 רִקְמָתִים לְצֹאֲרֵי שֶׁלֹּל: כֵּן יֵאָכְרוּ כָּל אֵיבֶיךָ יַחְוָה וְהָיָה כִּי צִצֵּאת הַשֶּׁמֶשׁ בְּנִבְרָתוֹ וְחִשְׁמֵט
 הָאָרֶץ אַרְבָּעִים שָׁנָה:

וַיַּעֲשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל חֲרָע בְּעֵינֵי יַחְוָה
 וַיִּתְּנֵם יַחְוָה כִּדְּמֹן שֶׁבַע שָׁנִים: וַתַּעַז
 יֵד מִדְּרֹן עַל יִשְׂרָאֵל מִפְּנֵי מִדְּרֹן עֶשֶׂר
 לַחֵם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַמִּנְדְּרוֹת אֲשֶׁר
 יִשְׂרָאֵל אֶל־יַחְוָה: וַיְהִי כִּי זָעַקוּ בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל אֶל־יַחְוָה עַל אֲרוּחַ מִדְּרֹן:
 וַיִּשְׁלַח יַחְוָה אִישׁ נָבִיא אֶל־בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר לָהֶם כֹּה אָמַר יַחְוָה אֱלֹהֵי
 יִשְׂרָאֵל אֲנִי הָעֵלִיתִי אֶתְכֶם מִמִּצְרַיִם

תַּכְרֵךְ צִדִּיק יַחְוָה כְּצִנְחַר צֹדֵק תַּעֲטֹרְנוּ:
 לְמַנְצַח בְּנֵי נִנּוֹת עַל חֲשִׁמִּינִית מִזְמוֹר לְדָוִד:
 יַחְוָה אֵל בָּאֶפֶד תִּנְכִּיתֵנִי וְאֵל בְּחִמָּתְךָ תִּיֹסְרֵנִי: חֲנִנִי יַחְוָה כִּי אִמְלֵל אֲנִי רַפְּאֵי יַחְוָה
 כִּי נִבְחָלוּ עַצְמִי: וְנַפְשִׁי נִבְחָלָה מֵאֵד
 חֲלִיצַת נַפְשִׁי הוֹשִׁיעֵנִי לְמַעַן חֲסֹדְךָ: כִּי אֵין בְּמוֹת זִכְרְךָ כִּשְׂאוֹל מִיִּזְרַח לֶךְ: יִנְעֲתִי
 בְּאַנְחֹתִי אֲשַׁחֶה בְּכָל לַיְלָה מִפִּתִּי
 מִכַּעַס עֵינֵי עֲתָקָה בְּכָל צוּרֵי: סוּרוּ מִפְּנֵי כָּל פְּעֹלֹתָיו כִּי שָׁמַע יַחְוָה קוֹל בְּכִי: שָׁמַע
 יַחְוָה תַּחֲנֻנֹתֵי יַחְוָה תַּפְלִיתִי יִקַּח:
 יִבְשׁוּ וַיִּבְחָלוּ מֵאֵד כָּל אֵיבֵי

סבת פסוקא בראשית אלף וחמש מאות ושלשים
 וארבעה וסימן אן לר' יוחנן ועל חרבך תחיה פרשיות
 יב וסדריו מג

שפטים קא

לספר שבעה שבועות : ועשית תג
שבועות ליהוה אלהיך מסת נרכת ירך
אשר תתן כאשר יברכך יהוה אלהיך :
ושמחת לפני יהוה אלהיך אתה ובנך
וסתך ועבדך ואמרת ויהוה אשר
בשעריך והגד ויהי תוס והאלמנה אשר
בקרנך במקום אשר יבחר יהוה אלהיך
לשכן שמו שם : חכרת כי עבד תהיה
במצרים ושמרת ועשית את החקים
האלה : פ

תג הסבת תעשור לך שבעת ימים
באספך מנרג ומיקבך : ושמחת בחנך
אתה ובנך ובתך ועבדך ואמרת והוה
והגד ויהי תוס והאלמנה אשר בשעריך :
שבעת ימים תתן ליהוה אלהיך במקום
אשר יבחר יהוה כי יברכך יהוה אלהיך
בכל תבואתך ובכל מעשה ידך ויהיה
אך שמח : שלוש פעמים בשנה יראה
כל זכורך את פני יהוה אלהיך במקום
אשר יבחר בתג המצות ובתג השבועות
ובתג תפלות ולא יראה את פני יהוה
רקם : איש כמתנת דו ככרפת יהוה
אלהיך אשר נתן לך :

פ פ פ

שפטים ושטרים תתן לך
בכל שעריך אשר
יהוה אלהיך נתן לך לשבטך ושפטו
את העם משפט צדק : לא תפח משפט
לא תכיר פנים ולא רגל שחור כי
תשחר יעור עיני חכמים ויסלף רבך

יהוה אלהיך תאכלנו שנה בשנה
במקום אשר יבחר יהוה אתה וביתך :
וביהיה כי מוס פסחא ועוד כל מוס
רע לא תזבחנו ליהוה אלהיך : בשעריך
תאכלנו הפסח והפסחול יחדו בצבי
וכאיל : רק את דמו לא תאכל על הארץ
תשפכנו במים : פ

שמוז ארש חדש תאכיל ועשית פסח
ליהוה אלהיך כי כחדש תאכיל הוציאך
יהוה אלהיך ממצרים לילה וחכרת פסח
ליהוה אלהיך צאן ובקר במקום אשר
יבחר יהוה לשכן שמו שם : לא תאכל
עליו חמץ שבעת ימים תאכל עליו
מצות לחם עני כי בחפזו יצאת מארץ
מצרים למען תזכר את יום צאתך
מארץ מצרים כל ימי חייך : ולא יראה
לך שאר בבל גבלך שבעת ימים ולא
ילין מן הבשר אשר תזבח בערב ביום
הראשון לבקר : לא תזבח לזבח ארת-
הפסח באחר שעריך אשר יהוה אלהיך
נתן לך : כי אם אל המקום אשר יבחר
יהוה אלהיך לשכן שמו שם תזבח את-
הפסח בערב בבבוא השמש מועד
צאתך ממצרים : ובשלת ואכלת במקום
אשר יבחר יהוה אלהיך בו ופגירת
בבקר ותלכת לארץ : ששת ימים
תאכל מצות וביום השביעי עצרת
ליהוה אלהיך לא תעשה מלאכה :

שבעה שבועות
תספר לך מחל חר מש במחל תחל

וְהָ

אֲחֵרֵי מוֹת מֹשֶׁה עֲבַד יְהוָה וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נֹון מִשְׁרַת
 מֹשֶׁה לֵּאמֹר מֹשֶׁה עֲבַד מֵת וְעַתָּה קוּם עֲבֹר אֶת הַיַּרְדֵּן הַזֶּה
 אַתָּה וְכָל הָעָם הַזֶּה אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָנֹכִי נָתַן לָהֶם לְבְנֵי
 יִשְׂרָאֵל כֹּל מְקוֹם אֲשֶׁר תֵּדְרֹךְ בְּךָ דְּגַלְכֶם כִּי לָכֶם נְרַתְּנוּ
 כְּאֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי אֶל מֹשֶׁה מִהַמְּדָבָר וְהַלְבֵנוּן הַזֶּה וְעַד הַנְהַר
 הַגָּדוֹל נְהַר פְּרִת כָּל אֶרֶץ הַחֲתִים וְעַד חִים תִּגְדֹּל מִמָּוֶה
 הַשָּׁמַשׁ יִהְיֶה גְבוּלְכֶם לֹא יִתְּצֶב אִישׁ לַפָּנֶיךָ בְּל יְמֵי חַיֶּיךָ
 כְּאֲשֶׁר חַיִּיתִי עִם מֹשֶׁה אֹדֶה עִמָּךְ לֹא אֶרְפָּךְ וְלֹא אֶשְׁכַּךְ חֶזֶק
 וְאִמָּץ כִּי אֶתְּנֶנְחִיל אֶת הָעָם הַזֶּה אֶת דְּאָרְךָ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי
 לְאַבְרָם לְתֵת לָחֶם רֶק חֶזֶק וְאִמָּץ מֵאֵד לְשֹׁמֵר לַעֲשׂוֹת כְּכֹל
 חַתּוּלָה אֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה עֲבַד אֱלֹהֵי תַסּוּר מִמֶּנּוּ יָמִין וּשְׂמָאל
 לִמְעַן תִּשְׁכַּל כָּכָל אֲשֶׁר תֵּלֵךְ לֹא יִסּוּס סִפְרֵי חַתּוּלָה הַזֶּה
 מִפֶּיךָ וְחַנּוּת כִּי יוֹמָם וּלְיָלָח לִמְעַן תִּשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת כְּכֹל חֻכֵּי
 בּוֹכֵי אֵז תִּצְלַח אֶת דְּרֹכְךָ וְאַתָּה תִּשְׁכַּל חֵלָא צִוִּיתִיךָ חֶזֶק
 וְאִמָּץ אֶת עֵרֶץ וְאֵל תַּחַת כִּי עִמָּךְ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ

י

הקדמה אל שער הראשון ' לאדם מערכי לב ומי מענה לשון '

אמר יצחק בן שלמה תהלת כל דבר ' וראשית כל מעשה ' לפאר
ולבנה ' להלל ולסבח ' לשם האחד והעולם ' אלהים חיים
ומלך עולם ' הקדמון והרחוק הנעלה ' כבוד ישראל לא יסקר ולא יכחש ' הוא
ראוי לתפארת ' המלך הנוכח עוז ונאיות ' המעבד בחבלי תפארת ' אשר

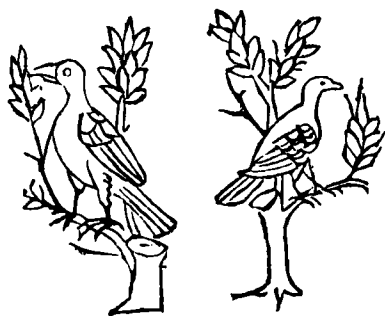
אנוש שלח השורת חן כלולה: לרבותיו רמות מענה בלהל שמו יצחק אשר חשקו להלך: נתיב ישר ואורחות סלולה והט אל שלכה בן זקונים: ושם ושאר יבין ואבי סגולה			
לב אדם יחשב ודבו נהיכן צעדו			
קדמו רעים	בואו שועים	עיר שעשועים	בית ארמו
וראו ניר	זרע שירי	גשם סתרי	טל חרמו
נועם חלקי	וכלי נשקי	חמדת חשקי	טוב משמו
ספר יבנה	מגדל מענה	מקל לבנה	לח ערמו
חידת יאצל	כי יתנצל	נפשו יצל	מיד מו
עז כלביא	כידוא יחביא	שיר מחצבי	בן עמו
שירו יאמר	שירכם יומר	חיסן אומר	בן אדמו
יבכל עבר	פתחו קבר	על בן עבר	בן אלמו
בשם אגביון	ערך ריטון	מערך פעמון	אל פעמו
זכיום סגור	חשך שפריר	כי השוה ריר	אל חלמו
לכן אם ש	לכ עם נוש	לבו בן עז	בן שלמו
על בן זדים	והיו נדים	ישתי דורים	יין רמו
כפר ירוש	כידוא הראש	אחר קדוש	אל פמלו
מסגב נכשל	מען נחשל	חדה משל	הקדמו

חמו"ד ושהמ"ד [ברישתה], גרשם בן משה שונצין, לערך רנ"א. יצחק בן יהודה, משל הקדמוני.

S. l. e. a. e. t. [Brescia?, Gerson b. Moses Soncino, ca. 1490]. Isak Sahula, Maschal ha-kadmoni. St. p. 1151, no. 5415, 1. Pr. 7309.

ואשכ מושב יאריס : שמעלות חסידים : גורר סרץ על בני סרץ : עם מלכים
וירוצי ארץ יתרח הינה כי התנאה לכא עד הלום : ותאמר לו לך לשלום :

צדוק העורב מתמרד מן הינה ופחד כנפים : כבשר יעוף בשמים :

ותנאה רוח לעלות אל
העבים : לתת קינן בין
סבבים ונבה לבבו לעל
במוטב הנשר : ויהי השמע
אמר והקשר : ושמעוה
העבדים ואל הארץ ה
האלכוהי מנחם הדדיכונה
: כי אול נפתה מסכן ואלך
: לעלות אל מושב המלך
: ולא שמעו ולא האמינו
דבריו : ולא כתבו ל
למעלת הדיוני ויצרעו אותו
מהסתמח : וישול ויסמח :

צדוק העורב מתמרד על מלכו והוא צולע על ירכו :

וישכ ביום ההוא העורב
לנעובו : וילך ויבא :
ויקרא אל רעייתו הינה :
בלב נדכה ונפס נענה :
ויצר לו מחלתו : ורשיו
מעלתו ורח העונש א
אשר נשאתו ואת כל התנאה

אשר מצאתה : ויאמר עבדים מעלו כי ושלכוני מבית המלכים : ולא כתבו לי
מהלכס : ונעצני כל אש סכל ונבזה : אל ארץ אחרת כיום הזה : ויהיו ב
בכבודי ותרשים : והני פוסח על שני הסעיפים : ותאמר הינה הלא כתבתי
לך סלימים : להציל נפסך משח ויקשים : והדעתך

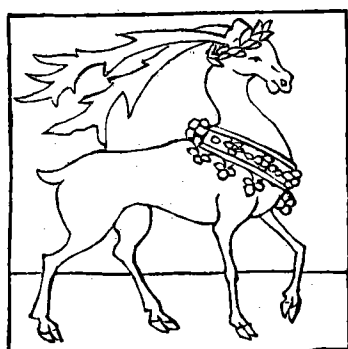
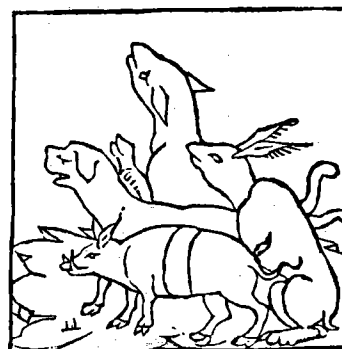
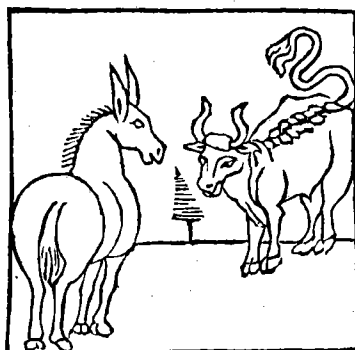
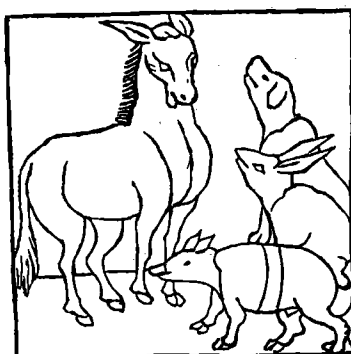

אשר הינה מקדש חסוכה : ויאמר אי כי חטאתי כעט כרל כעוכה : ועתה אנה
אני בא : כי עלה לבי קמטות : כיסון פני עונים : ותמארת נפשו בדיוני מנוגעת
והינה אל נפסן ננוגעת ולא יכול סכלי אל נוכח להמשיכן ונער ראשו הסך לבן
ועתה אני לי ואללי : אחיה לי איהה עלי : כי אף לי טוב דק להמלט מעל עוני
ואשכ מקדס בן עדן ואתעדה על דיוני בצאתי מן העיר אפרו כפי אל ה' : ואקס
ואנא אל הכקנה : ואערך תפלה וסועה : ואחל להתעדות על דון מעללי
ולאסיר סקי מעלי : ואתבונן לחדש סירי : ומליכתחלי לחזק ידי מוסרי
ועצה על עון מעללי וסכלי : ואשא משלי :

והעמד איש בסדר ריעו וחדו : ולא שרף לבבו אש נרחד :
והלב נסנה והלהב בסודו : כבוד האש ביצרו רע יקודו :
והב בוער ולא אכל יסוד אכל יסם כעש מיטב חמורו
והסוף ה נרוד לרדוד לנגדו : נעם קשתו יפלה חץ כבדו
והסוף ה תלאותיו משנה : ומשתנה למען ה כחידו
ועתה ה חזק שירי בסכרו : אשר נשאר ואל תשם בפדו
וישכיל ה נרוד הישכ דיעו : אשר עתה כרום שחק לעדו
ויתגודד וכן שודד ותודד : נרוד ישמח ואז יצמח בטרדו :

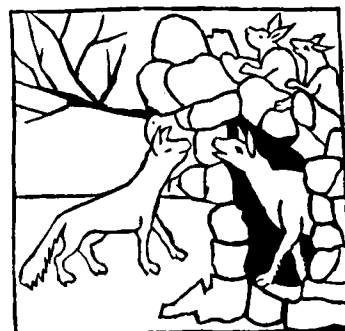
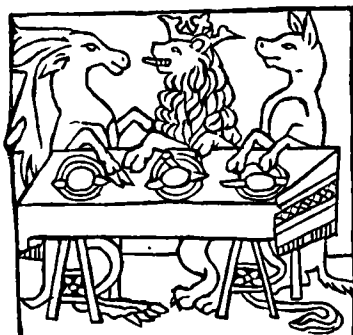
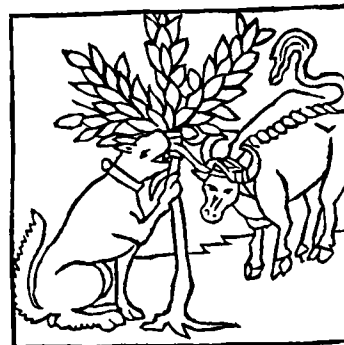
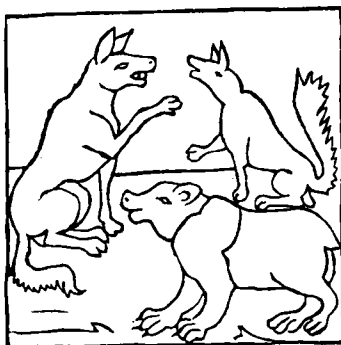
אני פוס איתחיל לרבר אל לבי : לשמוך דיוני וחלבי : והנה אש הבניס
מנכני בחרימו : גולת העלשתי יאמר : וידיכתי ויאמר לי :
לשוב מאחרי סכלי : הלא אתה ממרחק : ודרכינו וחקינו כנסק לא החק לבן
אתה לא תבא על בית ימחק ואני לא נשמחתי משח וזכיר : ואקדח את סכתי
ויקם סיריעלת ויחשה : ימלח דבת ויירשה : ויתחזק וישכ להלל את אומיו
שתח את כל דבריו : ויקם עלת שירי וימרוט א צעירי :

אודה עלי חסד לאל עתיו : משגב לכל חלך וכל א בין
ג א

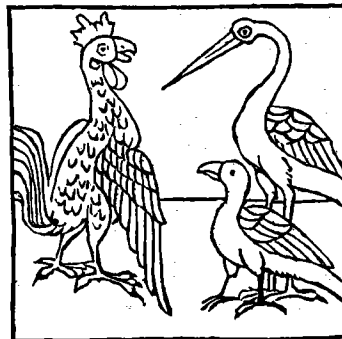
חמו"ד ושהמ"ד [ברישא, גרשם בן משה שונצין, לערך רנ"א]. יצחק ך מהולה, משל הקדמוני.

S. l. e. a. e. t. [Brescia?, Gerson b. Moses Soncino, ca. 1491]. Isak Sahula, Maschal ha-kadmoni. St. p. 1151, no. 5415, 1. Pr. 7309.

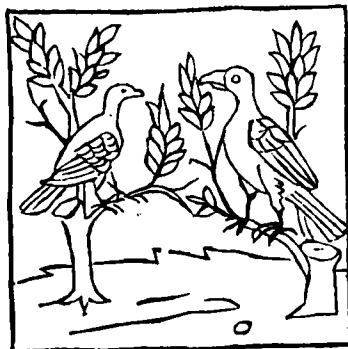
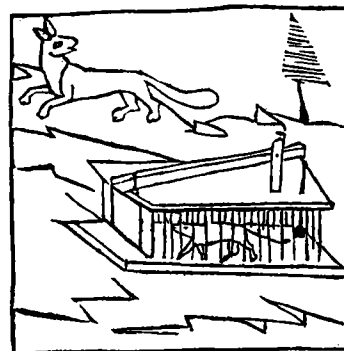
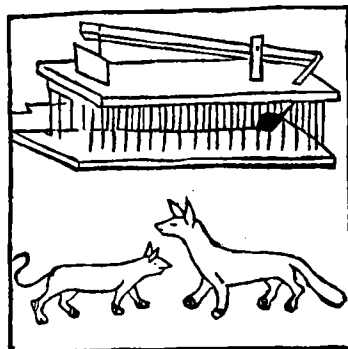
חמ"ד ושהמ"ד [ברישא], גרשם בן משה שונצין, לערך רנ"א. יצחק ך סהולה, משל הקדמוני.

S. l. e. a. e. t. [Brescia?, Gerson b. Moses Soncino, ca. 1491]. Isak Sahula, Maschal ha-kadmoni. St. p. 1151, no. 5415, 1. Pr. 7309.

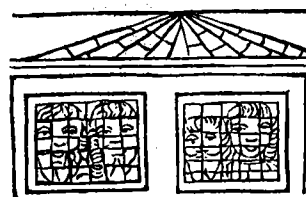
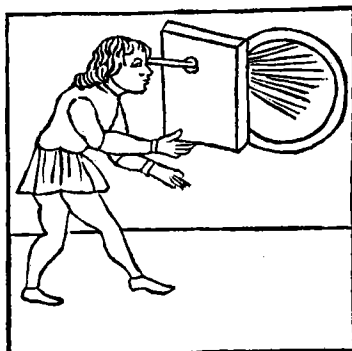
חמ"ד ושהמ"ד [ברישה?], גרשם בן משה שונצין, לערך רנ"א. יצחק נ' סהולה, משל הקדמוני.

S. l. e. a. e. t. [Brescia?, Gerson b. Moses Soncino, ca. 1491]. Isak Sahula, Maschal ha-kadmoni. St. p. 1151, no. 5415, 1. Pr. 7309.

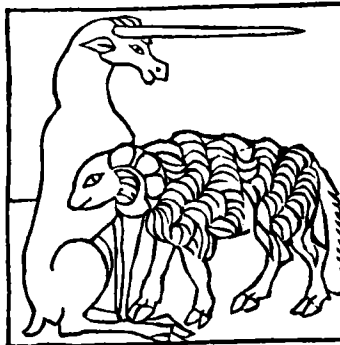
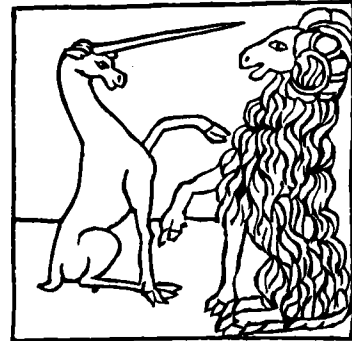
המו"ד ושהמ"ד [ברישתו], גרשם בן משה שונצין, לערך רנ"א. יצחק בן סהולה, משל הקדמוני.

S. l. e. a. e. t. [Brescia?, Gerson b. Moses Soncino, ca. 1491]. Isak Sahula, Maschal ha-kadmoni. St. p. 1151, no. 5415, 1. Pr. 7309.

חמו"ד ושהמ"ד [ברישא], נרשם בן משה שונצין, לערך רנ"א. יצחק בן סהולה, משל הקדמוני.

S.l.e.a.e.t. [Brescia?, Gerson b. Moses Soncino, ca. 1491]. Isak Sahula, Maschal ha-kadmoni. St. p. 1151, no. 5415, 1. Pr. 7309.

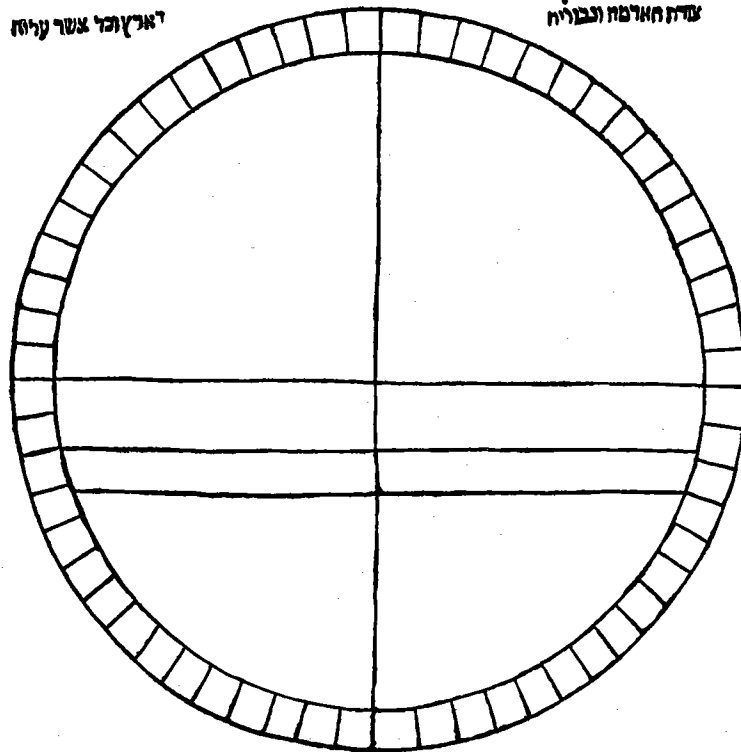

חמ"ד ושהמ"ד [ברישא, גרשם בן משה שונציין, לערך רנ"א]. יצחק בן סדולה, משל הקדמוני.

S. l. e. a. e. t. [Brescia?, Gerson b. Moses Soncino, ca. 1491]. Isak Sahula, Maschal ha-kadmoni. St. p. 1151, no. 5415, 1. Pr. 7309.

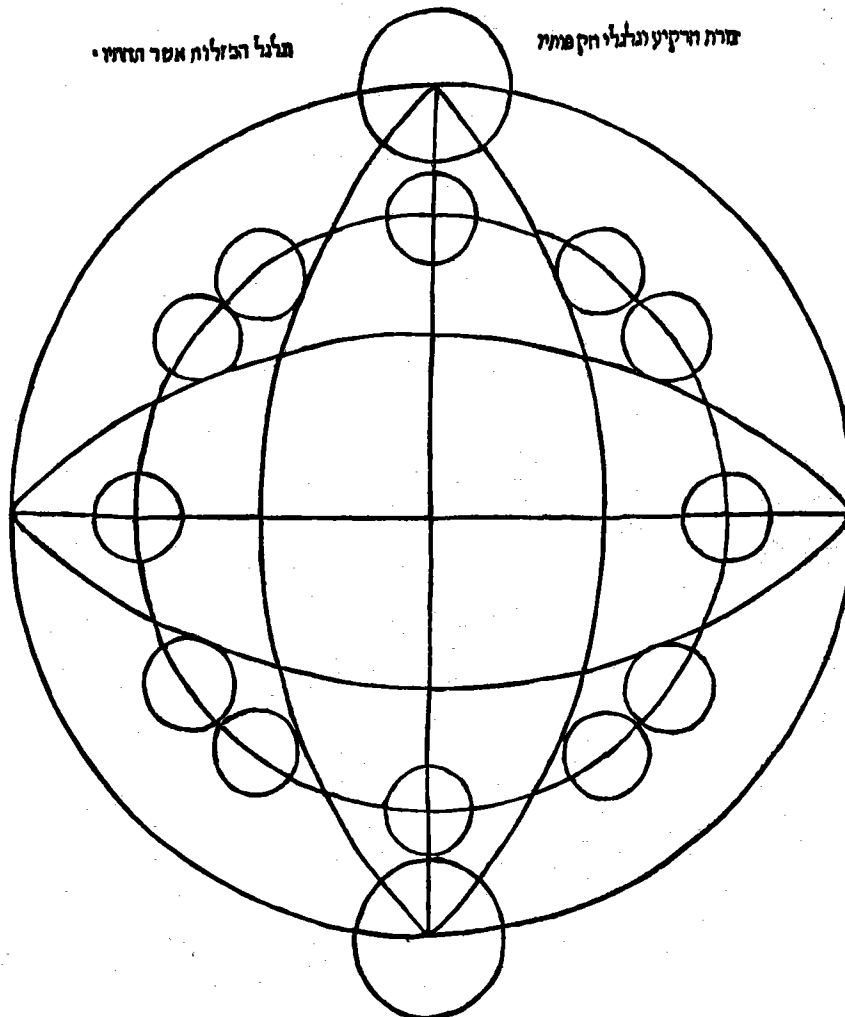
ראשון אשר עתה

עדת הארמון ובעליה

תלגל הבזלות אשר תדעו

חזרת ודיקיע ותלגל חק פותח

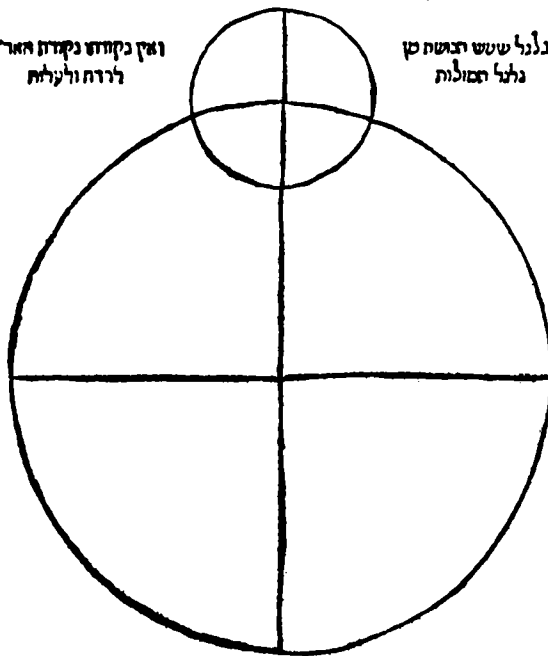
חמו"ד ושהמ"ד [ברישת], נרשם בן משה שונצין, לערך רנ"א. יצחק י' סהולה, משל הקדמוני.

S. l. e. a. e. t. [Brescia?, Gerson b. Moses Soncino, ca. 1491]. Isak Sahula, Maschal ha-kadmoni. St. p. 1151, no. 5415, 1. Pr. 7309.

בפאת צפון ועל זה אינו יאמר אלא משה עשר חלקים בלבד אלא הם מחלקות
המולות ואופניהם ' ולעולם הם חזל כהם '

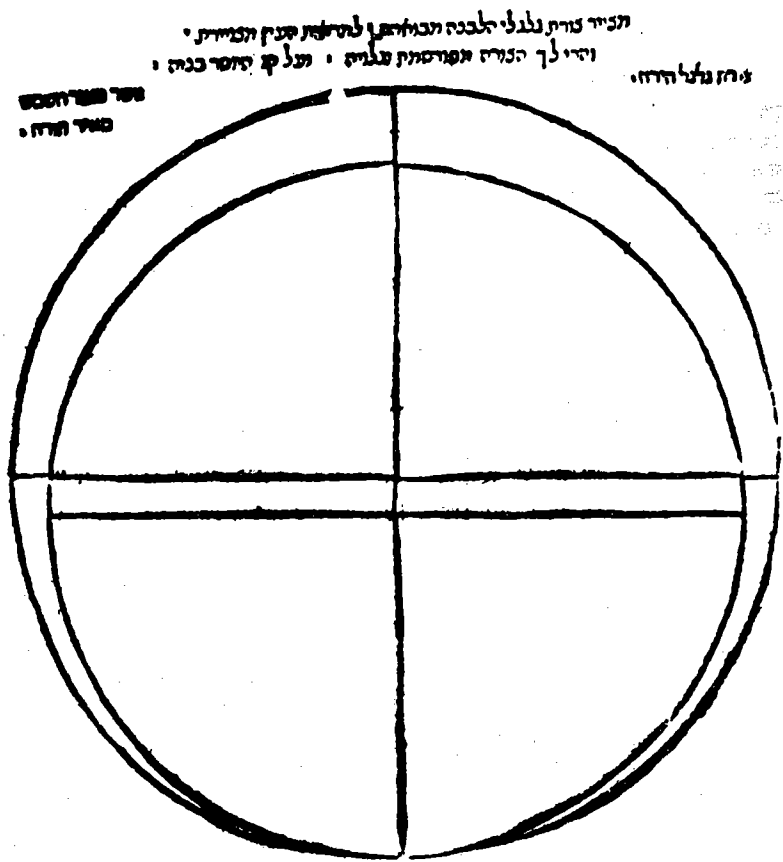
ואין בקדושת הארץ
לרדת ולקלות

בלגל שטש רבועה כן
בלגל המולות

חמו"ד ושהמ"ד [ברישא], נרשם בן משה שונצין, לערך רנ"א. יצחק ׳ סהולא, משל הקדמוני.

S. l. e. a. t. [Brescia?, Gerson b. Moses Soncino, ca. 1491]. Isak Sahula, Maschal ha-kadmoni. St. p. 1151, no. 5415, 1. Pr. 7390.

חמו"ד ושהמ"ד [ברישא?], גרשם בן משה שונצין, לערך רנ"א. יצחק בן סהולה, משל הקדמוני.

S. l. e. a. e. t. [Brescia?, Gerson b. Moses Soncino, ca. 1491]. Isak Sahula, Maschal ha-kadmoni. St. p. 1151, no. 5415, 1. Pr. 7309.

ספר המחברות למר עמנואל זלהה

עמנואל בבר שלמה זצל אחרי יאדמת אל הסבה
ליראטונה בלב כורע ובכפס מתחננה אומר כי
אחרי אשר ימליעידכ סנה ונסעתי מן העדנה חל
חוקנה הייתי ככפנור כודדת מן קנה ואני הייתי
כפרימו העיד אשר במתקא המדינה ושם חתנו
אנשי חסד ואנשי אמונה המשכים ראטונה

במלכות סדעית והתכונה יואני הייתי אדם באמנה
ויהי חיוס אחר סעורת פורס חלכנו ככח האכילה והיון והצטרס ונאספנו לחיה בכר
ברחב ויאריו הספוריס ונסעית כנספנו עצות לרבר רק מאורית העיריס והחלכות
וכל אשר חבר סיר מלכו יאמריו ואס שמע סיר חברו וולתו וספרהו ואיס לקט מהס ואל ספר
חברס ירחא לסריס יופיס והדרס ואסר לא יכא בעבת העריס נוקטיס כל רכונס ויחרס
ויהי כנו אנפס אשר חנוע מסכלותס להתפאר בסוריס חברס ולתס וקנתס התפאר כ
בסוריס חברתס והעלמתי עיני מהס כאלו לא חברתס וקנתס הביאו ספריס מלואי סוריס
אסר געו ללקט בין העומריס ויבכרו אותס חמריס חמריס קבוצת כסף וכחז לא לעזר
לא להעיל כי אס לבסת חקקו חקקי און וספריס חבדלו וכיו טהור לעמא לא חבדלו
וקנתס הי בסיר התפאר וכבור מליצותי מספריס זה אומר דלתי סירך דסקתי וכל סיר וולת
הרחקתי וכאשר דבק אחר על מתני אים סירך אלי הדבקתי ואומרה אהלי רעו וגואלי
סראוני הסוריס אשר יאמנתס אלי ויראני מכתבי תעתעונוס וארא והנה סרץ ארצס כפרדעיס
ואספנו עס סוריס הנסלואיס אשר היו כתרעיס היסו ממולואיס וכסו הסכל מסולואיס סורי
אנפס סקאס מבוקעיס ומצוריס ומעולואי וסוריס סכוכס וכסכאס סכוכיס ויסקונו לסס
עריס הממעט אסף עסרה חמריס ויחפזו אלי להגדיל עצבי אשר לא צויתי ולא רבדתי
ולא עלתה על לבי וסרצו כחומת הסוריס סרץ ויבכרו אותס חמריס חמריס ותכאס ארץ
גס דיותי מהס יחפז סדחתי לסחריס ונחלתינו נהסכה לריס בתנו לככריס
ואומרה אהפערתי העלצות ומליצותי הנמרצות הייתס כבי לכל הארצות והכס חיוס
כאכני גיר מתסצות ותסתעכנה אכני קדס כראס כל חוצות מי יעז זאת אליכס הסוריס
החמריס לקוחיס מפניי האמריס ומותרת הדכוריס אך נסלו גבוריס ואומרה על
חברת אהבי ומיודעי חנוני חנוני אס רעי עדר שרונס חלק עתי יחד כי העיק הוון תחתי
כאסר תעיק העגלה המלאה לה עמיר וחטאתי כעכס כעס כרול ככסרן סמיר כי כסאר
מרכבות סורי סניס סלסס כראס גרריס כראס אמיר ויהי כהריתי קולי ואקרא אלהי
העברים עלי כקרא ונס אתנו אחד מן הסריס חריס מיכל וכראונו כי הוון עדוי ככלי וסור
ומליצותי ירס העלכל קס קל חיס ולא התעכל ויאמר אלי כן ארס מה לך גררס א ג

ותסלס כל מלאכת ספריס הנקרא מחברת עמנואל על ידי צעיר כחחוקקיס גרסס החוקק
בן חחר חסס זכל רע יסרל אים סונצנו ותהי הסלמתי פה כריסס אסר תחת ממטלת הסריס
מוציאה ידה היסס חס סני בסבת כו לחדס מרחסון סנת חמסת אלפס ויככ לכריאת
עולס וה כרחמינו וכונו להתחיל ולחלסלס סאר ספרי קדס מעולפס ספריס בתורת אלריס
ולחברין תורה כיסרלס כאות כפסינו ויסמחנו ככנין אריאל עס כל יסרלס חון

ברישס, גרשם בן משה שונצינו, כ"ו מרחשון רנ"ב. ר' עמנואל ב"ר שלמה, ספר המחברות.

Brescia, Gerson b. Moses Soncino, 30. Oct. 1491. Imanuel b. Salomo, Machberot. St. p. 1057, no. 5269, 1. Fr. p. 10, no. 29. Pr. 7021.

נשלמה המחברת השמינית תהלה לאל חי

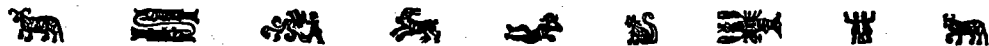
המחברת התשיעית

אמר עמנואל

המחבר עמנואל הסד ירום הודו : אס ראיתי סירי ד
יהודה חריזי ונבלה ליסודיו ואס לא נאצל עלי מהותי
ואומר דע אדוני הסר כי ראיתים ופמעתים : ועל ג
בריתתי ענך ענדתיס : כי הס פניני כזרינו : ויהלמו טביסיו וסחרנונו : איך עריך אליו כסידת
וכמליכד וסול לבדו כמסודרי סמון נרצה : ויאמר אלי הגר נא לי סר העדנה אס ראית פידתת
אסר חכר על חדסי הפנה : ואומר דע אים סלומי : כי ראיתים וסחרה רבות עמי : ודע אל נכ
ככונה : כי פידתי אלל סודו לא יקחו כסנה : לו ראית סירי אסר חכרתי על החדסיס : תקראני
כענן הסיר חכס חרסיס : ואומר הסר פחח פיד ויאיר דכריך : ואומר אסר חכרה
על החדסיס כסידך ואסא חסלי ואומר

בחשרי	א שמחה כי בו	עדי אל	יעירוני	לשחר שיר	ענבים
ואתענב	בנופת שף	ופננ	וכתורי	תלויס על	ערכים
ואציבה	סביבותי	בערי	ומול פני	לאילת	אחבים
ואסעד	מ עדן מלך	ואשחה	עסיס רמון	ואשכר דס	ענבים
ואשכח ריש	ולא אחריש	וארון	ופני ב	קרב כפני	להבים
ואלה	מ שפת עפרה	בשיקות	ולפרוע	טפתי לה	ערכים
ואודה אל	אשר יצר	בחכמה	כני אדם	וכרא כס	נקבים
במרחשון	מאר יעלת	וזיון	אחיעורד	למול אפל	ענביו
וקרתו	באש חשק	אגרש	ותמרדונו	בנופת	צף עדיני
ומול פרשו	יהי חשק	ודכשו	ואל מול	כאשור ריח	שמניו
אני אשתה	ואשכח ריש	ואחריש	ואסיר	מ לכבי ע	צבניו
ומכל די	ילוד אשה	אברך	אני נח	ונטעי נ	עמביו
אשר לולי	נעימותם	יבוסה	זמן הרול	ועל ק	משוניו
עלי ישרו	אחונן את	עפרו	בתוך קברו	וארצה את	אבניו
בכסליו	א היה שלי	ואודה	לצור ריכב	כנאותו	שחקים
ואורעליון	אשר איש דל	ואביון	מקמי	מ עפר ארץ	ומקים
ונהרות	א היה מדליק	שמונה	ושיקי	בנופת צוף	מתוקים
והיפת	זרועתו	השופות	ועיניהן	ירושן כ	ברקים
ואחת עו	רבה שלהן	ואחת	תשדד א	הריח ה	עמקים

המחברת העשרים וששה והיא מחברת הזקנות המחברת השנייה ולגנות הכעורה להלל היפה
המחברת העשרים ושמונה והיא מחברת התופת והערן המחברת השלישית והיא מגלת החשק

ברישא, גרשם בן משה שונציני, כ"ו מרחשון רנ"ב. ר' עמנואל ב"ר שלמה, ספר המחברות.

Brescia, Gerson b. Moses Soncino, 30. Oct. 1491. Imanuel b. Salomo, Machberot. St. p. 1057, no. 5269, 1. Fr. p. 10, no. 29. Pr. 7021.

אחר הכחור'אס דל ואס עפ'
 אלהמה נחמה וחללה ובה
 אס נפריית ודח ולעסות
 לעיני בני עמי נקתי לך קבור
 לאכול לסכעה ולמכסה עתק
 יעסו כי יונבאו קבר
 תשר יראה ותגריע טחה
 פתע יסבר ואין מרשא
 כל הלילה יטן
 יפלה חן כבד א ה א

לנגד וני עפעף סכבייב תייסיר
 מזה יאמרו באנו אנכי העבונה
 היאמרנו בה דבר אחד בעלי אספות
 סקסאל לי פלגית אמתך
 מה חזן הזמן לאסת התיק
 ואסר להס אסת ודחייכס וכות חצר
 וחזנה הסכחה
 וכלי חרם האכוסה
 ואסר אכל וסבע ודסן
 ואסר יעמוד על תרדו

ברישא, גרשם בן משה שונצינו, כ"ו מרחשון רג"ב. ר' עמנואל ב"ר שלמה, ספר המחברות.

Brescia, Gerson b. Moses Soncino, 30. Oct. 1491. Immanuel b. Salomo, Machberot. St. p. 1057, no. 5269, 1. Fr. p. 10, no. 29. Pr. 7021.

ורא

לאברהם לאמר הנה ילדה מלכה גם היא בני לנחור אחיך ואת
בכר ואת בנו אחיך ואת קמיואל אבי ארם ואת כשד ואת חור ואת
פלדש ואת ידלף ואת כתיאל וכתואל ילד את רבקה שמנה אלה
ילדה מלכה לנחור אחי אברהם ופלדשו ושמה ראמה ותלד גם
הוא את שכח ואת גחם ואת תחש ואת מעכה :

פ פ פ

ויהיו

חיי שרה מאה שנה וששים שנה ושבע שנים שני
חיי שרה : ותבת שרה בכרית ארבע הוא חברון
בארץ כנען ויבא אברהם לספר לשרה ולבנותה : ויקם אברהם מ
מעל פני מתו וידבר אל בני חת לאמר : גר ותושב אנכי עמכם ת
תנו לי אחות קבר עמכם ואקברה מתי כל פני : ויענו בני חת את א
אברהם לאמר לו : שמענו אדני נשיא אלהים אתה בתוכנו במבחר
קברינו קבר את מתך איש ממנו את קברו לא יכלה ממך מקבר מ
מתך : ויקם אברהם וישתחוה לעם הארץ לבני חת וידבר אדם לאמר
אם יש את נפשכם לקבר את מתי מלפני שמעוני ופגעו לי בעפרון
בן עזר : ויתן לי את מערת המכפלה אשר לו אשר בקצה שדה
בכסף מלאיתנה לי בתוככם לאחות קבר : ועפרון ישב בתוך ב
בני חת ויען עפרון וחתי את אברהם באוני חת לכל באי שער
עירו לאמר לא אדני שמעני השדה נתתי לך והמערה אשר בו לך
נתתה לעיני בני עמי נתתה לך קבר מתך : וישתחו אברהם לפני
עם הארץ : וידבר אל עפרון באוני עם הארץ לאמר אך אם אתה
לו שמעני נתתי בכסף השדה קח ממני ואקברה את מתי שמה : ויען
עפרון את אברהם לאמר לו ואדני שמעני ארץ ארבע מאת שקל
כסף ביני ובינך מה האותות מתך קברו וישמע אברהם את עפרון
וישקל אברהם לעפרון את הכסף אשר דבר באוני חת ארבע

ברא אלהים את השמים ואת הארץ והארץ תהו ובוהו וחשך על
פני תהום ורוח אלהים מרחפת על פני המים ויאמר אלהים יהי אור
ויהי אור וירא אלהים את האור כי טוב ויברך אלהים בין האור ובין
החשך : ויקרא אלהים לאור יום ולחשך קרא לילה ויהי ערב ויהי ב
בקר יום אחד : ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים
ויהי מבדיל בין מים למים : ויעש אלהים את הרקיע ויברך את המים
אשר מתחת לרקיע ובין המים אשר מעל לרקיע ויהי כן : ויקרא א
אלהים לרקיע שמים ויהי ערב ויהי בקר יום שני :
ויאמר אלהים יקוה המים מתחת השמים אל מקום אחד ויגרא
היבשה ויהי כן : ויקרא אלהים ליבשה ארץ ולמקוה המים קרא ימים

ותשלם כל המלאכה מלאכת היתור והתורה תורת חמימה עם חמש
מגילות והפטרות כפי מנהג בני אמונתנו אשכנזים וצרפתים
היום יום כ"ד לחודש שבט רנ"ב פה ברישה אשר החת
במשלת השררה מוה"ר יצחק על יד צעיר המחוקקים גרשם
בן חזק משה צל וזע ישראל איש שונצינו דשם כנינו בלשון
אשכנזי בקרא מעצלאן שונצינו יצו

ברישת, גרשם בן משה שונצינו, כ"ד שבט רנ"ב. חומש עם חמש מגילות והפטרות.

Brescia, Gerson b. Moses Soncino, 23. Jan. 1492. Tora, Megillot, Haftarot. St. p. 3, no. 12. Pr. 7022.

תשא

ושב אל הבחנה ומשרתו יחושע בן נון נער לא ימש ממזד האהל
 ויאמר משה אל יהודי ראח אתה אמר
 אליהעל את העם הזה ואתה לא הודעתני את אשר תשלח עמי
 ואתה אמרת ידעתך בשם וגם מצאת חן בעיני ועתה אסגל
 מצאתי חן בעיניך הודעתני נא את דרכך ואדעך למען אמצא חן
 בעיניך וראה כי עמך הגוי הזה ויאמר פני ילכו והנהיחתי לך
 ויאמר אליו אם אין פניך הולכים אלי תעלנו מזה ונבטיחידע
 אפוא כי מצאתי חן בעיניך אני ועמך הלווא בלכתך עמנו ו
 נפלינו אני ועמך מכל העם אשר על פני האדמה ו

ויאמר יהודי אל משה גם את דרכי וזה אשר דברת אעשה
 כרצונך חן בעיני ואדעך בשם ויאמר הראני נא את כבודך ו
 ויאמר אני אעביר כל טובי על פניך וקראתי בשם יהודי לפניך
 וחנתי את אשר אחן ורחמתי את אשר ארחם ויאמר לא תוכל
 לראות את פני כי לא יראני האדם חיו ויאמר יהודי ונה מקום
 אתי ונצב על הצור וזהו בעבור כבודי ושמתיך בנקרת הצור
 ושכתי כפי עדיך עד עברי וחסרתי את כפי ראיתי את אהרן ופני
 לא יראו ויאמר יהודי אל משה פס

לך שני לוח אבנים כראשנים וכתבתי על הלוח את הדברים
 אשר היו על הלוח הראשנים אשר שברת וזהו נכון לבקר ועלית
 בבקר אל הר סיני ונצבת לי שם על ראש ההר ואש לא תעלה
 עמך וגם איש אל ירא בכר ההר גם הצאן חבקר אל ידעו אל
 כול ההר והוא ופסל שני לוח אבנים כראשנים משכם משכן
 בבקר ויעל אל הר סיני כאשר צוה יהודי אתו ויקח בקר שני לוחות
 אבנים ויורד יהודי כענן ויתיצב עמו שם ויקרא בשם יהודי ויעבר
 הודיעו פניו ויקרא יהודי יהודי אל רחם וחנן ארך אפים ורב חסד
 וחסד ונער חסד לא לפס נשא עון ופסע וחסה ונקח לא ינקח

אל משה ודבר יהודי אליו מאהל מועד לאמר ודבר אר בני
 ישראל ואמרת אליהם אדם כי יקריב כבש קרבן ליהודי מן הכהנים
 כן הבקר וכן הצאן מקריבו את קרבנכם ואם עלה קרבנו מן
 הבקר וכן תמים יקריבו אל פתח אהל מועד ויקריבו אתו לרענו
 לפני יהודי וסבך ידו על ראש העולה ונרצה לו לכפר עליו ושחט
 את בן הבקר לפני יהודי והקריבו בני אהרן הכהנים את הדם
 וירקו את הדם על המזבח סביב אשר פתח הול מועד והפשיט
 את העלה ונתח אתה לנתחיה ונתנו בני אהרן הפחן אש על ה
 המזבח ועורבו עצים על האש ועורבו בני אהרן הכהנים את דגתחם
 את הראש ואת הפדר על העצים אשר על האש אשר על המזבח
 וקרבנו וברעי וירחץ במים חקשר הכהן את הכל המזבח עלה
 אשתרית נחית ליהודי ואם כן
 הצאן קרבנו מן הבשמים או מן העדים לעלה זכר תמים יקריבו ו

מגלת אסתר

כל־בֹשׁ מלכות־תְּכֵלֶת וְחֹר וְעֹטֶרֶת זֶה־גְּדֻלָּה וְתֹכְרִיד בּוֹן וְ
וְאֶרְבֵּן וְהַעִיר שׁוֹשֵׁן עֹהֶרָה וְשִׁכְחָה וְלִיָּדוּיִם הִימָה אֹרֶחַ וְשִׁכְחָה
וְשִׁטָּן וְיֹקֵר וְכִכְל־מִדִּינָה וּמִדִּינָה וּבְכָל־עִיר וְעִיר מְקוֹם אֲשֶׁר רָ
דְּבַר־הַמֶּלֶךְ וְחָל מִיַּעַן שִׁמְחָה וְשִׁטָּן לִיהוּדִים מִשְׁתַּח וְיוֹסֵם טוֹב וְ
נִרְבִּים מִעַמֵּי הָאָרֶץ מִתִּיּוֹדִים כִּי־נָפַל פֶּחַד הַיְּהוּדִים עֲלֵיהֶם וְ
וּכְשֵׁנִים עֶשְׂרֵת חֹדֶשׁ הָאֵל־חֹדֶשׁ אֲדָר בְּשִׁלְטַן עֶשְׂרִים בֶּן אֲשֶׁר הָ
וְהָיָה דְּבַר־הַמֶּלֶךְ וְדָחַל לְהַעֲשׂוֹת כִּי־יוֹסֵם אֲשֶׁר טַבְּרָו אִבִּי הַיְּהוּדִים
לְשִׁלְטַן בְּרוֹם וְנִחַפֵּךְ הָיָה אֲשֶׁר יִשְׁלַח הַיְּהוּדִים רַבָּה בְּשִׁנְאֵיהֶם
בְּקִהְלֵי הַיְּהוּדִים כְּעֵרֵיהֶם בְּכָל־מִדִּינֹת הַמֶּלֶךְ אַחֲשֹׁרֶשׁ לְשִׁלְחָה
יֵד בְּמִקְשֵׁי רַעֲתָם וְאִישׁ לֹא־עָמַד בְּפָנֵיהֶם כִּי־נָפַל פֶּחַדָם עַל־כָּל־
הַעַמִּים וְכָל־שְׂרֵי הַמִּדִּינֹת וְהָאֲשִׁדְרָפְנִים וְהַפְּחֹת וְעֹשֵׂי הַמְּלָאכָה
אֲשֶׁר לְמֶלֶךְ כְּנֻשָּׁאִים אֶת־הַיְּהוּדִים כִּי־נָפַל פֶּחַד מִרְדֵּכִי עֲלֵיהֶם כִּי־
גְּדֻלַּת מִרְדֵּכִי בְּכִית הַמֶּלֶךְ וְשִׁמְעוֹ הָרַךְ כָּל־הַמִּדִּינֹת כִּי־הָאִישׁ
כְּרִדְכִי הוֹלֵךְ וְגֹדֵל וְיָבִין הַיְּהוּדִים בְּכָל־אִיְכֻדָם בְּכַת חֶרֶב וְדִיג
וְאִכְדֹן וְיַעֲקֹב בְּשִׁנְאֵיהֶם בְּרַצְנָנָם וְנִכְשׁוֹן הַכִּיּוֹרָה הַרְגוּ הַיְּהוּדִים
וְאִכְדֹן חֲמֵשׁ מֵאוֹת

אִשׁוֹ	וְהָיָה	בְּנֵי־הַבֶּן כִּן־הַמִּדְּוֹתָ עֶרֶר הַיְּהוּדִים
פֶּרֶשׁ שְׂנֵדָתָא	וְהָיָה	הַרְגוּ וּבְכִיּוֹה לֹא־שָׁרְחוּ אֶת־יָדָם
דִּלְפִּין	וְהָיָה	וְכִי־יוֹסֵם הָיָה בְּמִסְפַּר הַיְּהוּדִים
אֶסְפָּתָא	וְהָיָה	בְּשׁוֹשֵׁן הַכִּיּוֹרָה לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ וְ
פֹּרְתָא	וְהָיָה	וְיִאמֶר הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר הַמְּלִכָה
אֲדִרְיָא	וְהָיָה	בְּשׁוֹשֵׁן הַכִּיּוֹרָה הַרְגוּ הַיְּהוּדִים
אֲרִידְתָּא	וְהָיָה	וְאִכְדֹן חֲמֵשׁ מֵאוֹת אִישׁ וְהָיָה
פֶּרֶשׁ שְׂנֵדָתָא	וְהָיָה	עֶשְׂרֵת בְּנֵי־הַבֶּן כְּשֶׁאֵד מִדִּינֹת
אֲרִיסִי	וְהָיָה	הַמֶּלֶךְ מִה עֶשְׂרֵת וְכֵה שְׁאֵלְתָּךְ
אֲרִיזִי	וְהָיָה	וְנִתְּנָן לָךְ וְכֵה בְּקִשְׁתְּךָ עוֹד וְ
וְהָיָה	עֶשְׂרֵת	וְנִתְּנָן וְהָאִכְדֹן אֶסְתֵּר אִשׁ עַל־

ושעיה

יִשְׂרָאֵל כִּי הִנֵּנִי מִשְׁתַּחֲמֵד מִדְּחֹק וְהָיָה אֶעֱבֹד מֵאֶרֶץ שָׁכִים וְשָׁכִים יִ
יִעֲקֹב וְשָׁמַט וְשָׁאֵן וְאֵין מִחֲרִיד וְהָיָה אֶת־אֵלֶי
חִירָא עֲבָדִי וְעַקֵּב נָאִם יְהוָה כִּי אֶתְּךָ אֲנִי כִּי אֶעֱשֶׂה כָּל־הַכָּל ח
הַגִּזְיוֹן אֲשֶׁר־הִדְחָתְךָ שְׁמָה וְאֶתְּךָ לֹא אֶעֱשֶׂה כִּי־הָיָה וְיִסְרִיתְךָ
לְמִשְׁפַּט וְנִקְהָ לֹא אֶנְכֵךְ וְ

הפסוק כשלה בשפטים

דבורה

אֵשֶׁה נְכִיחָה אֵשֶׁת לְפִידוֹת הָיָה שְׁפֹטָה א
אֶת־יִשְׂרָאֵל בְּעֵת הַהִיא וְהָיָה יוֹשֵׁבֶת ת
תַּחַת תְּמָר דְּבִרָה בִּין הָרֵמָה וּבִין בֵּית־אֵל
בְּהָר אֶפְרַיִם וְיַעֲלֶה אֱלֹהִים בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁפָּט וְהִשְׁלַח וְתִקְרָא ל
לְכָרֶךְ בֶּן־אֲבִינֵעָם מִקְדָּשׁ נִפְתָּלִי וְתִאמַר אֵלָיו הֲלֹא עָנִיתִי לָךְ
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לָךְ וּמִשְׁכַּתְּךָ בְּהָר תִּבְנוֹר וְלִקְחָתָ עִמָּךְ עֶשְׂרֵת אֲלָפִים
אִישׁ מִבְּנֵי נִפְתָּלִי וּמִבְּנֵי זְבֻלֹן וּמִשְׁכַּתְּךָ אֵלָיְכִי אֵל־נִחַל קִישוֹן אֶת־
סִיסְרָא שֶׁר־עָבָד יָכִין וְהָיָה רֶכֶב וְהָיָה נִגְתָּתִי בִּידֵי וְיִאמַר
אֱלֹהֵי בְּרַק אִם־תִּלְכִּי עִמִּי וְהִלַּכְתִּי וְאִם־לֹא תִלְכִּי עִמִּי לֹא אֵלָיְכִי וְ
וְתִאמַר הֲלֹךְ אֵלָיְכִי עִמָּךְ אִפְסָא מִי לֹא תוֹדִיעַ תִּפְאָרְתְּךָ עַל־הַדָּרֶךְ אֲשֶׁר
אֶתָּה הוֹלֵךְ כִּי בִיד־אֵשֶׁה יִמְכַר הָיָה אֶת־סִיסְרָא וְתִקַּם דְּבִרָה וְ
וְהָלַךְ עִם־בְּרַק קְדִשָּׁה וְיַעֲקֹב בְּרַק אֶת־זִבְוֹרָן וְהָיָה נִפְתָּלִי קְדִשָּׁה
וְיַעֲלֶה בְּרִגְלָיו עֶשְׂרֵת אֲלָפִים אִישׁ וְהָיָה עִמָּךְ דְּבִרָה וְהָיָה חֲקִינִי
נִפְרֵד מִקֶּדֶם מִבְּנֵי חֲכָב חֲתָן מֹשֶׁה וְיִשְׁאָלֶנּוּ עִיר־אֵילָן בְּעֶצְנֵיהֶם
אֲשֶׁר אֶת־קִישוֹן וְיַגִּידוּ לְסִיסְרָא כִּי־עָלָה בְּרַק בֶּן־אֲבִינֵעָם חֶרֶם־תִּבְנוֹר
וְיַעֲקֹב סִיסְרָא אֶת־כָּל־רֶכֶב וְתִשַּׁע מֵאוֹת רֶכֶב בְּרִזָּל וְהָיָה כָּל־הָ
הָעָם אֲשֶׁר אֶתָּה מִחֲרַשְׁתְּ הָגָיוִם אֵל־נִחַל קִישוֹן וְתִאמַר דְּבִרָה
אֵל־בְּרַק קִישוֹן כִּי־הָיָה וְיִוֹסֵם אֲשֶׁר־נָתַן יְהוָה אֶת־סִיסְרָא בְּיָדֶךָ הֲלֹא
יְהוָה יֵצֵא לְפָנֶיךָ וְיִירֵד בְּרַק מִהָרֶם בְּרַק וְעֶשְׂרֵת אֲלָפִים אִישׁ אַחֲרָיו

כְּרִישָׁה, גִּרְשָׁם בֶּן מֹשֶׁה שׁוֹנְצִינוֹ, כ"ד שְׁנָא רנ"ב. חוּמֶשׁ עִם חֲמֵשׁ מַגִּילוֹת וְהַמְּסֻרוֹת.

Brescia, Gerson b. Moses Soncino, 23. Jan. 1492. Tora, Megillot, Haftarat. St. p. 3, no. 12. Pr. 7022.

אשרי

האיש אשר לא הלך בעצת רשעים
וידרך חסידים לא עמד
ובמשכב לצים לא ישב כי אם
בתורת יהוה ופצול ובתורתו י
הנה יקום וילח: וידה בעץ ש
שתה על פלגים אשר פרו
ותן בעליו ועליו לא יבול וכל
אשר יעשה יצליח: לא כן ה
רשעים כי אם כנפץ אשר ת
הרפנו רוח: על כן לא יקבצו
רשעים במשפט וחסידים בעד

משה ואהרן: עז

בשפיל לאסוף ואמרו עמי תורת
חנן אנכם לאמר פי: אפתחה
במשל פי אביעיה וידות מר
קדם: אשר שמענו ונדעם
ואבתינו ספר לנו: לא נכח
בפניהם לרד: אחרון מספרים
תחילת יחזק וקנח: ונפלאותיו
אשר עשה: יקום ערות ביעקב
ותורה שם בישראל אשר צמח
את אבותינו להודיעם לבניהם
למען ידעו דור אחרון בגים
ולדו יקמוס פרו לבניהם:

ועבד: ה' ואלהו בצל צל שמע
ה' ואלהו בצל צל תרדקח: כל
הנשמה תהיה תלד:

א	אשרי האיש
ב	למה רצא
ג	מזמור ליהוה בכתב
ד	למנצח בנגנות בקדש
ה	למנצח אחרי האזנה
ו	למנצח האל באסך
ז	סגן ליהוה
ח	למנצח הארמונים
ט	למנצח אלה ה'
י	למה ה' תשחור

ברוך רחמנא דסייען חרופ
עד כען: כל תפילת דוד
בן ישי לנצר ביש וכל י'
ותהי השלמת היום: וכתב רבד
לפ"ק פה בריפה עלי ד' צעיר
המחוקקים קטן התלמידים
גרסס בן הח' ייסה ז'ל
זרע ישראל אים ע נבינו ז'ל

ברישא, גרשם בן משה שונצין, ו' סבת רנ"ד. תהלים.

Brescia, Gerson b. Moses Soncino, 16. Dec. 1493. Tehillim. St. p. 3, no. 16. Cassuto p. 34, no. 42.

תשא

לשב אל המחנה ומשרתו יודשע בן גינן בער לא ימש מתוך האהל
 ויאמר משה אל יהוד ראה אתה אמר
 אליהעל את העם הזה ואתה לא הודעתני את אשר תשלח עמי
 ואתה אמרת ידעתך בשם וגם מצאת חן בעיני ועתה אם נא
 מצאתי חן בעיניך הודיעני נא את דרכך ואדעך למען אמצא חן
 בעיניך וראה כי עמך הגוי הזה ויאמר פני ילכו והניחתי לך
 ויאמר אליו אם אין פניך הלכים אל תעלנו מזה וכמה יודע א
 אפוא כי מצאתי חן בעיניך אני ועמך הלא בלבתיך עמנו
 ונפלינו אני ועמך מכל העם אשר על פני הארמה

ויאמר יהוד אל משה גם את הדבר הזה אשר דברת אעשה
 כי מצאתי חן בעיני ואדעך בשם ויאמר הראני נא את כבודך
 ויאמר אני אעביר כל טובי על פניך וקראתי בשם יהוד לפניך
 והנחתי את אשר און ורחמתי את אשר ארחם ויאמר לא תוכל
 לראת את פני כי לא יראני האדם חיו ויאמר יהוד הנה מקום
 אתי ונעבד על הצור והנה בעבור כבלי ושמתוך בנקרת הצור
 ושכתי כפי עליך עד עברתי והסרת את כפי וראית את אחרי ופני
 לא ירא ויאמר יהוד אל משה פסל

לך שני דלות אבנים פראשנים וכתבתי על הלחת את הדברים א
 אשר חיו על הלחת הראשנים אשר שברת וזהו נכון לבקר ועלית
 בבקר אל הר סיני ונצבה לי שם על ראש ההר ואיש לא יעלה
 עמך וגם איש אל ירא בכל ההר גם הצאן ודבכר אל ירעו אל
 מול ההר ההוא ויפסל שני דלות אבנים פראשנים וישכם משה
 בבקר ויעל אל הר סיני כאשר צוה יהוד אתו ויקח בידו שני דלות
 אבנים וירד יהוד בענן ויתיצב עמו שם ויקרא בשם יהוד ויעבר
 יהוד על פני ויקרא יהוד ויהוד אל רחום חנן ארך אפים ורב חסד
 ואמת וצד חסד לא לפי משא עין ופשע וחטאה ונקלה לא ינקח

אשרי

האיש אשרי לא חלף בעצת ר
 רשעים ובדרך חטאים לא עמד
 וכמשכ לעים לא ישב כי אם
 כתורת יהוד חפצו ובתורתו י
 יהנה יחס ולילה ויהיה בעץ ש
 שתול על פלגי מים אשר פרו
 יתן בעתו תולדו לא יבול וכל
 אשר יעשה צדקה לא יבן ח
 הרשעים כי אם כבול אשר ת
 תדפנו רוח על כן לא יקמו
 רשעים במשפט חטאים בעדת
 צדיקים כי יודע יהוה דרך
 צדיקים ודרך רשעים תאבד כי
 למה דגשו גוים ולאמים יתג
 ריקו יתעבר מלכי ארץ ורזנים
 נוסדו יהוד על דתו ועל משתחו
 נגמקו את מוסדותיו ונ
 ונשליכה ממנו עבתימו וישב
 גשמים ישחק איני ילעג למו
 אויביו ארימו באפו ובחרונו
 יבולמו ואני נסכתי מלכי על
 ציון הר קדשי ואספרה אל חק
 יהוד אמר אלי בני אתה אני ה
 היום ילדתו שאל ממני ואתנה

גוים בחלתי ואחיותי אפסי א
 ארץ ותרועם בשכט ברול ככלי
 יוצר תנפצם ועתה מלכים ה
 השכילו ויוסר שפטי ארץ
 עברו את יהוד ביראה ונלדו ב
 ברעיה נשקור בר פן יאנף
 ותאבדו דרך כי יבער כמעט
 אפס אשרי כל חוסי בו
 מזמור לדוד בברחו מפני
 אבשלום בנו ויהוד מה רבו צרי
 רבים קמים עליו רבים אמרים
 לנפשי אין ישועתה לזבאלדים
 סלה ואתה יהוד מן בעדי כ
 כבודי ומרים ראשי קולי אל
 יהוד אקרא ויענני מיד קדשו ס
 סלה אני שכבתי ואישנה ה
 הקיצותי כי יהוד יסמכני לא
 אירא בריבכות עם אשר סביב
 שתי עלי וקמה יהוד הושיעני
 אלוי ביהדות את כל איבי לחי
 שני רשעים שברתי ליהוד ה
 הישועה על עמך ברכתך סלה
 למנצח בנינו מזמור לדוד
 בקרא ענני אלוי צדק בצר ה
 הדחת לי חנני ושמע תפילתי
 בני איש עד מה כבודי לבלמה
 שש

ברישא, גרשם בן משה שונצינו, פ' שלח לך נדר, תנ"ך.

Brescia, Gerson b. Moses Soncino, 24. ~ 31. Mai 1494. Biblia. St. p. 3, no. 17. Fr. p. 5, no. 6. Pr. 7024.

נאם האיש	בנו משה	בשם גרשם	בתוך סופרים
מחוקק עם	דפוס מדור	שבו זכור	ככל דורים
חבינותי	שאן גלות	חזיתי	המק צידם
חזיתי	אשר תורה	שכחה	האן קודם
הכי כסף	מאד אול	הזכים רק	בבית מדרס
האן קנה	אכל עונת	הלא גלות	ככל עדים
האך אירד	בגטל חול	מגלותי	ההפירים
קטן כמות	ורב אכזת	חקקתיו מן	האן עשרים
הארכה	ספרים ל	נבא אל	כבוד שרים
מגורד אף	מדוק הוא	מאוד תבל	ההגרים

הגברים ראיתי בני עליה ' בסערת חזקן פקו פליליה ' ישת בעיר
שמה ושמה ' וזה על הוא שכלה וענה ' גלות אריאל לפנים עגלה
שלישית ' ועתה נפשו לא היה ' תופש התורה ולתורה ' משה ידן
וכבודו ' שם לו לחרדה ' כי תם ובסוף אול ' מכלית ומאומה אין בידו
לקנות ספרים ולדעות גם זה שברו האדון ' ועל אלה הגו יושב
ובטל ' ונוסף על זה עת וזכר גולה ומשלה ' יכבר עליו מעור אל
עיר וזאת נוטל ' כזכר משא ונטל הספרים ' ממלכות למלכות אל
אדון הערים '

לכן אני גרשם בן דוד משה זצ"ל אשר שם כנתי בלא מעצולן
אש שונצ'נו אדוני בגבר מתני ' וביתני על אשד לפני ' עת
לעשות לוי ' ה'דברו אדוני עיני ' ואבא דודס (החוקק ספר העשרים
הארבע כבמות קטן למען ידעו אצל כל אנש לילה ויום ' לדעות בו
ולא ילך ארבע אמות בלא תורה וזה אצל וקרא בו בשבנו וקומי
לילד רבמי ' כאשר ישא ותפלך ' בלעזו כל ילדן ' ישאנו יכוננו
ידעו בו ויבדדו ' נא על יקראתי ' יחזר ' אין ושמענו ' בצרה יקרא
יעננו ' כי על מי לא ידל אורדו ' ותשלם כל המלאכה פל רמלא
בבד האת כל הארץ שנת לפלא נדד ' פה בדיש אשר תחת ממטל
השורה מתיכני יהיה ' ועת' יגדל נא כח ה' ' ויכנו עשות ספרים
ורבה אן קן בתורת אדוני ושמענו כבאות גואל ' עם נזבת ציון
בבנין אריאל עם כל ישראל וכ"ר אמן

דניאל

רבים ' השע' אהלי אפרנו ' בן ימים לחר-צבי קדש נבא ' עד קצו
ואין עוזר לו ' ובעת וזיא ' יעמד מיכאל ' השד הגדול העמד על
בני עמך היתה עת צרה אשר לא נהיתה מזהות גוי קד ' העת החיה
ובעת וזיא ' פרש עמך כל דגמציא כתוב בספר ' ודכים משיני א
אדמת עפר יקצו אלה לחיי עולם ואלה להרפוח לדראון עולם ' ו
המושכילים ' ויהיו כוזה ורשע ומצדיק הרבים בכוכבים לעולם
ועד ' ואתה דניאל סתום הדברים וחתום
הספר עד עת קץ ישטנו רבים ותרבה הדעת ' וראיתי אני דניאל
הנה שנים אחרים עמדים אחד הנה לשפת היאר ואחד הנה ל
לשפת היאר ' ואמר לאיש לבוש הבדים אשר ממעל למי היאר
עז מתי קץ הפלאות ' ואשמע את האיש לבוש הבדים אשר מ
ממעל למימי היאר וירם יבינו ושמאלו אר-חשמים וישבע בוד
העולם כי למעד מועדים וחצי ובכלות נפץ יד-עם קדש ת
תכלינה כל אלה ' ואני שמעתי ולא אכן ואמרה אדוני מה אחרית
אלה ותאמר לך דניאל ב' סתמים וחתמים ודברים עד-עת קץ ' ו
יתבררו ויתלכנו ויצטרפו רבים וחדשעו רשעים ולא יבינו כל ד
רשעים והמשכילים יבינו ' ומעת' הוסר התמיד ודתת שקוץ שמים
ימים אלה מאתים ותשעים ' אשרי הבחכה ויגוע לימים
אלף שלש מאות שלשים וחמשה ' ואתה לך
לקץ ותנח ותעמד לגורלך לקץ והסין

סכום פסוקים של ספר דניאל שלש מאות וחמשים ושבעה ט
וסדרים שבעה וחצי הדגשו ושכחו

חוק

אֵלֶּה הַשְּׁמִים הַנִּכְבָּדִים וְהַגִּדִּים סִלַּח נָא לַעֲוֹנוֹתָם זֶה יֵצֵאת הַחֲלָלִית
 לְסִפְרָה בְּעֵבֹר כְּבוֹד שְׁמֵךְ הָיָה אֲנֹכִי אֵל הַחֲפָלָה וְאֵל
 הַחֲתֻמָּה אֲשֶׁר עֲבָדֶיךָ מִתְפַּלְלִים לְפָנֶיךָ גִּשְׁתִּי בַּיּוֹם זֶה לְהוֹדוֹת
 לְשִׁמְךָ וּלְהַתְּהוֹדֹת חֲטָאתִי וְחַטָּאת עַמְּךָ דְּבָרֵי תַחֲנוּנִי בְּהַפִּילִי
 מִן הָאָרֶץ בְּרִיתְךָ וְאֵתָהּ תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם מִכּוֹן שִׁבְתְּךָ הֵן
 עֲמַדְתִּי מִגֵּד מִרְעִיד מִפְּנֵי כּוֹכָב עֲוֹנוֹתִי בִּי רַבּוֹ פֶּשַׁעִי וְעֲצָמוֹ
 חֲטָאתִי וְלִקְחָתִי דְּבָרִים עִמִּי שֶׁהוֹרִית לַעֲנִי מִקֶּדֶם בָּהֶם לִ
 לְרִצּוֹתֶךָ מַעֲוֶנָה אֱלֹהֵי קִדְּם וְעַתָּה תַחֲנוּנִי תִבְאֵנָה עֲדֶיךָ וְלֹא
 תִּשְׁיֵב פְּנֵי קִטְּנוֹתִי שֶׁלֹּא יִהְיֶה צָבוֹר עֲבָדֶיךָ חֲנוּן הַחֲרָצָה לְקוֹל וְעַתָּה
 מִחֲנוּגֶיךָ תִּבְרַח לְבָבִי תִּקְשִׁיב אֲנֹכִי טוֹב דְּרָכֵי דְּחִמִּיךָ לֹא
 תִּמְנַע מִמֶּנִּי בְּגוֹדֶל חֲסִדְךָ הַתַּחֲנוּג עִמּוֹי יִחְשַׁב נָא בְּקִרְבּוֹ לְפָנֶיךָ
 צוֹם תַּעֲנִיתִי וְהַצִּילֵנִי וּכְפָר עַל חֲטָאתִינוּ בְּפֶרֶא לְמַתְּוִוִּידִים
 לְפָנֶיךָ חֲטָאתָם גָּסָם וְטָהָרָם מִכָּל טוֹמְאוֹתָם לֹא יִבוֹשׁוּ מִסִּבְרָם
 כָּל הַמִּפְּלִילִים לְפָנֶיךָ תַחֲנוּגָם וְשִׁמְעַת מִן הַשָּׁמַיִם אֶת תְּפִלָּתָם
 מִחַל נָא לְמִבְקָשֵׁי הַיּוֹם לְפָנֶיךָ מִחִילָה וְחֲשִׁלֵּךְ כָּל חֲטָאתָם
 בְּעִמְקֵי מִצִּילָה נָא כֹּאז לְאִישׁ חֲמוּדוֹת הַקִּשְׁבָּה שׁוֹעֵה בְּזַעֲמָה
 חֲפֹלַת עֲבָדֶיךָ יְיָ שִׁמְעָה סִלַּח נָא וְשֹׂא נָא לְפֶשַׁע עַמְּךָ וְשׁוֹב
 מִחֲרוֹן אַפֶּךָ וְשִׁכַּר מֵהֶם וְעַמְּךָ עֲבוֹד יִדְעוּ כָּל בְּאֵי עוֹלָם בִּי ע
 עַמְּךָ הַסְּלִיחָה חֲטָאת מִבְקָשֵׁי פָנֶיךָ יְיָ סִלַּחְהָ פִּקּוּד נָא
 בְּרַחֲמִים אֶת סְגוּלָתְךָ לֹא תִבְזֶה וְלֹא תִשְׁקֹץ עֲוֹנוֹת עַנְיֵי עַדְתְּךָ
 צִיוֹן תִּרְחַם וּבִירושָׁלַיִם עוֹד תִּבְחָר יְיָ הַקִּשְׁיָבָה וְעֵשָׂה אֵל הַאֲחֵר
 "קִבֵּץ נָא גְּפוּצֵי צִיּוֹן וּבְקוֹד גִּבּוֹן זֶה וְזֶה אֲשֶׁר גִּטְעָה יְמִינְךָ
 רוּחָהּ וְהַנֶּשֶׂא לְאַסּוּף גִּדְּתִי לֹא לְמַעֲנִינוּ בִּי אִם לְמַעַן אֱלֹהֵי
 שְׁמֵךְ נָא וְהַאֲוִינָה לְקוֹל שׁוֹעֲתִנוּ וְהַעֲתֵר לָנוּ בְּתַפִּלָּתֵנוּ תִּשׁוּב
 שְׁבִינְתְּךָ לְעִירְךָ וְעַל עַמְּךָ יִהְיֶה רַחֲמִיךָ בִּי שְׁמֵךְ וְקִבֵּץ אֵל ע
 עִירְךָ וְעַל עַמְּךָ

ראש וזבחה להחליש · רואימו יריאמו להחליש ·
 ריעול בוסם להגליש · ותשקמו בדםעות שלישי ·
 שלישי במועצות ובחר · שבת בבל מסחר ·
 שמעה גרוני נחר · ועשה אל תאחר ·
 תאחר שלומית מאחר · תחש
 בעת מחר · תגה פצמר
 צחר · הנשקפה כמו
 שחר " שחר מוציא
 מזרות לאור
 תוציא גירות ·

מהר ישועות גירות · פי ושכחו הצרות · הצרות חטא היטני ·
 הרבה בושל ומעטנו קח טוב שפתינו אשר נואנו ואשר חטאנו

היום ויום ה' שמנת ימים להודש תשרי שנת' גור לאף הששי השלמנו בעה הסליחו על חסדו
 ביד ה' הטובה ע'ינו התאמצנו בהגותם ובגיתתו אמתות וחמלאכה היא תפאר עושי
 לפני ה' אנשים ידעי דת ותורה ותחת השלמתם פה ברק אשר במדעת ברישג' על צעיו
 המזקקים גרסם בהר'סיה ול הנקרא בלא כעו על שונעין יש כן יעוררו הבחמול
 להתהל מסבת סטודין ולהשליטה עם שאר ספרי קדש וזכת למדתי יעמוד לנו ולכל
 ישראל יטבע שמעת פזכות בבאת נואל ובנין אריא אמן

דיני ממונות בשלשה

דיני ממונות בשלשה בגמ' ילפינן לה * מילות כופר כפרדון * דמסלח בן יד גולן וכן חצות מיד חכירי גולן כגון ויגול את החצית מיד המצרי אבל לזה ולא פליג לא מוקיר גולן דמלוגה להצאה נתינה * ומכלות ההכל בחכירי חייב פחמשה דברים כדאמר' כבבא קמא אחד מוס בשמיני ונ' כן יעשה לו במחון ובגמ' פריך היינו דיני ממונות * נזק דשור המועד או אדם שהזיק בגמ' פריך היינו חבלות * תשלומי כפל דגביה טעמא כיד דכתי' אס המצא תמצא כיד ונ' * ותשלומי ארבעה וחמש דשור

או פה טעמא או מכר' יאנס ומפתה כשרה בתלה חמשים כסף * מוציא שם רע לא מוציא לכתב בתולים ושגג אמת מזה כסף * דיני נפשות דאס אמת היה שזינת' תחתיו ושקלה ודיני נפשו' כשנ' כב' דלוקח כפרק' * מכות חלוקת ארבעים טעמא דר' שמעון ורבנן מפרש במע' מקראי * עיבור החדש בגמ' מפ' * ע בור השנה ט' ו כד יושבין ויזאין אס גריבין לעבר מפני האביב והתקופה * כ כדאמר' בגמ' מילתיה : ר' שמעון מ מופרש בגמ' כבריית' סמיכת וקני' על ראש פד העלם דבר של כבור * חלוקה בשלשה כיבמות וליף לה כפ' מכות חלוקה * מילתיה : ר' שמעון קטנה שהטואה אלה ואחיה לרעה יונאה בלא נזכר במיזן כל זמן שלא גדלה תינתן ונשלם כשנ' דכל דתקון רבנן כשנ' דאוריית' תקון ומילתיה דרבנן דתורה אורייתא אפילו מיזן לא כשיח דאין קדושי קטנה כלום אלא אס כן קדשה אחיה דכתיב את בתי בתני לאיש הוי' * כעשר כסף אס בא לחלל על המעשה וכן משנה פני ואין דמיון ידובן כע פירות והרקיבו שאין להם שער כשאין * והקדש הכא לפדותן דר' מלמה לשומן * הערכין המעלגין בגמ' מפרש * אחד מהם כהן דכתיב כהן כפרה כשרך הכהן ונ' : ו והקרקעות של הקדש דר' טוהשורי כהן לשומן אס בא לפדותן * ובגמ' מפר' וליף לה מקראי ואדס הכא לפדותן עשו מיד הקדש דריך שורה לשומן ובגמ' פריך אדס מי קדיש * דיני נפשות כעשרים ושלשה לקח' וליף לה בתנאי * הרבוע והערב שור שרבעאשה ובהמה פגורעלאס טירונת הבהמה לישקל כב' כאדס הרבוע דיתקיים להדי והרת את האס ואת הבהמ' היינו רובעאיתק' בהמה לאשה וזה אס כב' אף כהל' כב' : ואמר ואת הבהמה תהרנזו בנרכש כחוב * שר הנשקל טעמא אדס ומת * במיתת כשלים אס היה כידן כחייב מיתת בית דין דכש

דיני ממונות בשלשה

גמלות והכל' בשלש' נזק וחצי נזקת שלומי כפל ותשלומי ארבעה וחמשה בשלשה האונס והמפתה והמוציא שם רע בשלשה דברי ר' מאיר * והכמים אומ' מוציא שם רע בעשרים ושלשה מפני שיש בו דיני נפשות מכות בשלשה משום ר' שמעון אמר בעשרים ושלשה עיבור החדש בשלשה עיבור השנה בשלשה דברי ר' מאיר רבן שמעון בן גמליא אומ' בשלשה מתחילין ובחמשה נטשאין וגותנין וגומרין בשבעה

דיני ממונות בשלשה אחר פטירה דיני' בתלת'

כדי משויענן בכמה דין אונס הא דלא תנא כופר ול' של עבר דרתגן שאר קנסות יח משום דשור מיתתו כב' וכזמן ששור כסקילה בשלים משלוחין כופר ול' של עבר ודלא כר' אליעזר דמחייב עב' עד אחד ועל פי הכשלים כפ' דהוא אס אסא א אמוראי התם דסברי דאפי' ר' עקיב' דריש אס כופר לרבות שלא כבונה ונראה לר' דכופר ול' של עבר הוי בכלל חבלות ואי כמי תנא נשיר טייר הני נשיר כמי יציאת עבד בראשו איברי דקנס הוא וכע' כמי ג' מומחין

ואס גמרו בשלשה מעוברת סמיכת וקנים ועריפת עגלה בשלשה דברי ר' שמעון ור' יהודה אומ' בחמשה הדיצה והמאונן בשלשה נטע רבעי ומעשר שני שאין דמו ידעין בשלשה ההקדשות בשלשה הערכין המטלטלי' בשלש' ר' יהודה אומ' אחד מהן כהן והקרקעות תשעה וכהן ואדס ביוצא בהן דיני נפשות בעשרים ושלשה הרובע והגרבע בעשרים ושלשה שגאמ' והרת את האשה ואת הבהמה ואומ' ואת הבהמה תהרנזו שור הנסקל בעשרים ושלשה שגא' חשור יסקל וגם בעלי צמת כמיתת בעלים כך מיתת השור הוא בהמה ארי הרוב והגמ' והברדלס והנחש מיתתן בעשרים ושלשה ר' אליעזר אס כל הקודם להורגן וזה ר' עקיבא אומ' מיתתן בעשרים ושלשה * אין דין לא את השבט ולא את נביא השקר ולא את כהן גדול אלא על פי בית דין של שבעים ואחד ואין מוציאין למלחמת הרשות אלא על פי בית דין של שבעים ואחד אין מוספין על העיר ועל העזרות אלא על פי בית דין של שבעים ואחד אין עושין סגדרות ל לשבטים אלא על פי בית דין של שבעים ואחד אין עושין עיר הנדחת אלא על פי בית דין של שבעים ואחד ואין עושין עיר הנדחת בספר ולא שלש אבל עושין אחת או שתי * סנהדרין גדולה היתה של שבעים ואחד וקטנה של עשרים ושלשה ומגין לנחלה שהיא שר שבעים ואחד שגאמ' אספה ל' שבעים איש מוקגי ישראל ומשה על גביהן ר' יהודה אומ' שבעים ומגין לקטנה שהיא של עשרים ושלשה שנ' וספטו העדה והציל העדה עדה שופטת ועדה מצלת הרי כאן עשר ומגין לעדה שהיא עשרה שנ' ער לעדה הרעה הואת יצאו יהושע וכלב * והבא עוד שלשה כמסמך שגאמ' לא תהיה אחרי רבים לדעות

כך כן מיתת השור דהא כעמי וימת קרא ויתירא להך דרשא ולא דכתיב קטלא כדמפרש טעמא בגמ' * הארי והזאב כולה שהמית אדס וינדינן כסקילה כשור דאוריית' כבבא קמא אחד מוס בשמיני ונ' כן יעשה לו במחון ובגמ' פריך היינו דיני ממונות * נזק דשור המועד או אדם שהזיק בגמ' פריך היינו חבלות * תשלומי כפל דגביה טעמא כיד דכתי' אס המצא תמצא כיד ונ' * ותשלומי ארבעה וחמש דשור או פה טעמא או מכר' יאנס ומפתה כשרה בתלה חמשים כסף * מוציא שם רע לא מוציא לכתב בתולים ושגג אמת מזה כסף * דיני נפשות דאס אמת היה שזינת' תחתיו ושקלה ודיני נפשו' כשנ' כב' דלוקח כפרק' * מכות חלוקת ארבעים טעמא דר' שמעון ורבנן מפרש במע' מקראי * עיבור החדש בגמ' מפ' * ע בור השנה ט' ו כד יושבין ויזאין אס גריבין לעבר מפני האביב והתקופה * כ כדאמר' בגמ' מילתיה : ר' שמעון מ מופרש בגמ' כבריית' סמיכת וקני' על ראש פד העלם דבר של כבור * חלוקה בשלשה כיבמות וליף לה כפ' מכות חלוקה * מילתיה : ר' שמעון קטנה שהטואה אלה ואחיה לרעה יונאה בלא נזכר במיזן כל זמן שלא גדלה תינתן ונשלם כשנ' דכל דתקון רבנן כשנ' דאוריית' תקון ומילתיה דרבנן דתורה אורייתא אפילו מיזן לא כשיח דאין קדושי קטנה כלום אלא אס כן קדשה אחיה דכתיב את בתי בתני לאיש הוי' * כעשר כסף אס בא לחלל על המעשה וכן משנה פני ואין דמיון ידובן כע פירות והרקיבו שאין להם שער כשאין * והקדש הכא לפדותן דר' מלמה לשומן * הערכין המעלגין בגמ' מפרש * אחד מהם כהן דכתיב כהן כפרה כשרך הכהן ונ' : ו והקרקעות של הקדש דר' טוהשורי כהן לשומן אס בא לפדותן * ובגמ' מפר' וליף לה מקראי ואדס הכא לפדותן עשו מיד הקדש דריך שורה לשומן ובגמ' פריך אדס מי קדיש * דיני נפשות כעשרים ושלשה לקח' וליף לה בתנאי * הרבוע והערב שור שרבעאשה ובהמה פגורעלאס טירונת הבהמה לישקל כב' כאדס הרבוע דיתקיים להדי והרת את האס ואת הבהמ' היינו רובעאיתק' בהמה לאשה וזה אס כב' אף כהל' כב' : ואמר ואת הבהמה תהרנזו בנרכש כחוב * שר הנשקל טעמא אדס ומת * במיתת כשלים אס היה כידן כחייב מיתת בית דין דכש

בן גרול בן סורר ומורה הדרן עלך אלוהן הנשרפין עלן הן הנחנקין

בהן גרול הדרן עלך בן סורר ומורה אלוהן הנחנקין

כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא

שנ'ועמד כולם צדיקים לעולם ירשו ארץ נצר מטעי מעשה ידי לזה תפאר
ואו שאין להם חלק לעולם הבא האומר אין תחיית המתים בן התורה
ואין תורה בן השמים ואפיקורוס ר' עקיבה אומר אף הקורא בכפרים החיצונים

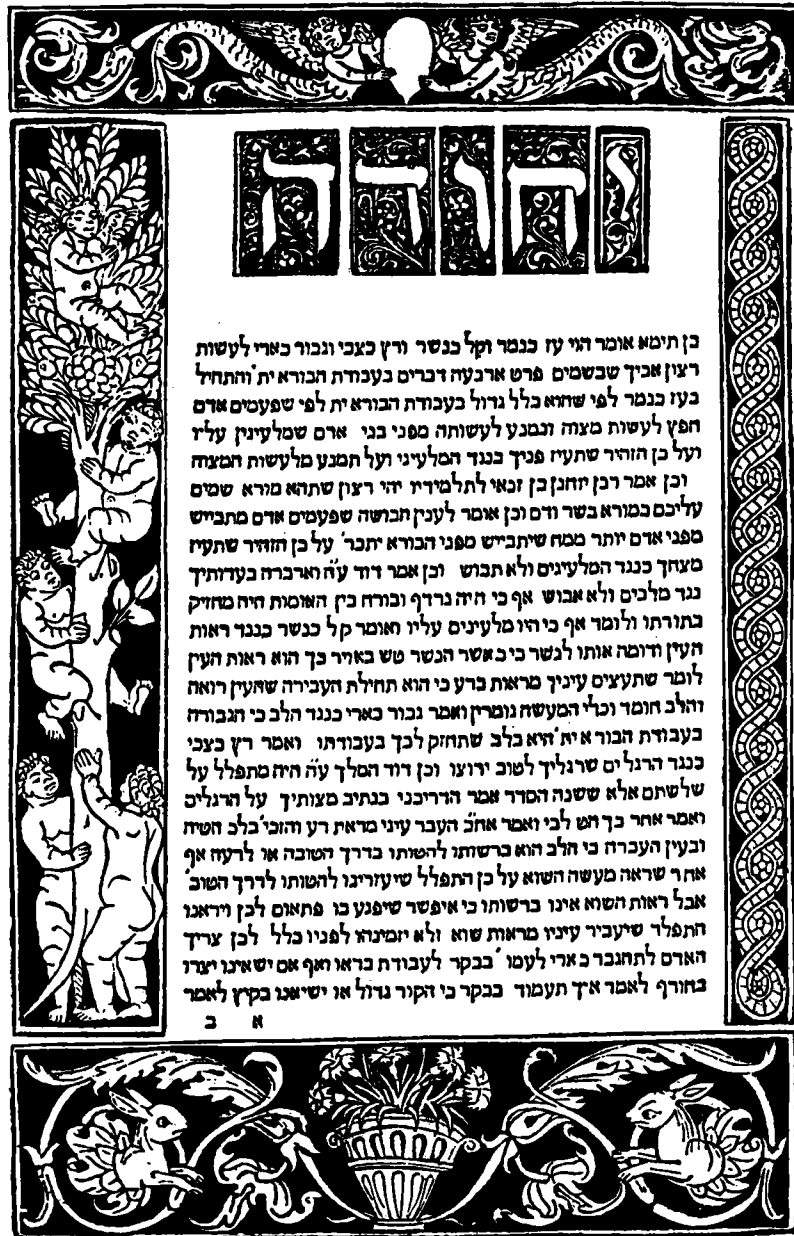
כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא

משקרא אייתי בארבע מיתות וזמ'
ואול להו לכוניהו וחדר מפרטי הכי ד
דאין להם חלק לעולם הבא ה' ה' ה'
האומר אין תחיית המתים בן התורה

הדרן עלך כל ישראל וסלקא מסכת סנהדרין בעזרת ארון כל וזאת ית' בחסלותו יצאנו מעמלינו ומעצבון ידינו ותהי
חשלתנו ביום בא כסל שנת רנח לפק על ידי צעדי המתקנים גרשם בן הרר משה ז"ל וכלא נקרא מעצבון שונצין ין

חמ"ד [ברק], גרשם בן משה שונצין, כ"א כסלו רנ"ח. תלמוד בבלי, מס' סנהדרין עם פירש"י ותוספות.

l. [Barco?], Gerson b. Moses Soncino, 16. Nov. 1497. Talmud Babyl., Synhedrin c. Sal. Isaki Comm. et Tosafot. St. p. 273, no. 1914 et Add. p. LXXVII.

בן תימא אומר הוי עץ כנמר וקל כנשר ורץ כצבי וגבור כארי לעשות
 רצון אביך שבשמים פרט ארבעה דברים בעבודת הכבודא ית' והתחיל
 בעז כנמר לפי שהוא כלל גדול בעבודת הכבודא ית' לפי שפעמים אדם
 חפץ לעשות מצוה ובמנע לעשותה מפני בני אדם שמלעיגין עליו
 ועל כן הוזהר שתעז פניך כנגד המלעיג ועל תמנע מלעשות המצוה
 וכן אמר רבן זחנן בן זכאי לתלמידיו הוי רצון שתהא מורא שמים
 עליכם כמורא בשר ודם וכן אמר לענין תכונה שפעמים אדם מתבייש
 מפני אדם יותר ממה שיתבייש מפני הכבודא ית' על כן הוזהר שתעז
 מצורך כנגד המלעיגים ולא תבוש וכן אמר רוד' ע"ה ואירכזה בעדותך
 נגד מלכים ולא אבוש אף כי היה נרדף ובורח בך האומות היה מחזיק
 בתורתו ולומר אף כי היו מלעיגים עליו ואומר קל כנשר כנגד ראות
 העין ודומה אותו לגשר כי כאשר הגשר טש בארץ כך הוא ראות העין
 לומר שתעצם עיניך מראות ברע כי הוא תחילת העבירה שהעין רואה
 והלב חומר וכלי המעשה נזכרין ואמר גבור כארי כלל כי תגבורה
 בעבודת הכבודא ית' וזאת כלל שתחזק לך בעבודתו ואמר רץ כצבי
 כנגד הרגלים שרגליך לטוב ידועו וכן רוד' המלך ע"ה היה מתפלל על
 שלשתם אלא ששנה הסדר אמר הדריכני בנתיב מצותיך על הרגלים
 ואמר אחר כך וט' לבי ואמר אח"כ העבר עיני מראית רע וחזק' כלל חשית
 ובעין העבירה כי הלב הוא ברשותו להשתחו בדרך הטובה או לרעה אף
 אחר שראה מעשה השוא על כן התפלל שיעזריני להטותו לדרך הטוב
 אבל ראות השוא אינו ברשותו כי איפשר שיפגע בו פתאום לכן ויראנו
 התפלל שיעביר עיניו מראות שוא ולא יזמנהו לפניו כלל לכן צריך
 האדם לתחנך כארי לעמו' בבקר לעבודת ברא ואף אם ישאנו יגדו
 בחורף לאמר אף תעמוד בבקר כי הקור גדול או ישאנו בקץ לאמר

א ב

בדבר זה אם רוצה להיות בטובה ולא יבעול א
אלא כשימצא גופו כריא וחזק ביותר והוא מ
מתקשה הרבה שלא לדעת ומסיו עצמו לדבר
אחר והקשו בשו"ח וימצא כבוד ממנו ולמטה
וכאלו חוש הבציע נמשכי וכשרו חס זה צריך
לבעול והפואה לו לבעול לא יבעול ארס והוא
שבע אורעב אלא עד שיתעכל המזון במעוהו
ויברוק נקביו קודם בעילה ואחר בעילה ולא
יבעול מעומד ולא מיושב ולא כבי המרחץ ולא
ביום שנכנס למרחץ ולא ביום חקזה ולא ביום
יצא לדרך או ביאה מן הדרך לא לפניהם ולא
לאחריהם רמא **לא** ישתין
כפני מנתו ערום ד' דברים הקב"ה
שונאן ואחר מהן המשתין מים לפני כשתו ערו'
וגרסין בשבת כפ' כמה אשה א"י אמי ואמרי' לה
במתניתא תנא שלש דברים מביאין האדם לדרך
עניות ואלו הן המשתין מים לפני כשתו ערום
וכן לא אמרן אלא דמהדר אפי' לפורייא אבל
לא מהדר אפי' לפורייא לית לן בה ודלא מהדר
אפי' לפורייא נמי לא אמרן אלא בארעא אבל
כמנא לית לן בה וקודם שיאור הבקר ימהר לקו'
בזריות לעבודת הכורא יתע' ולא יתא
הב' מעירו אלא יעירו הוא
וכו' כדלעיל ייש
חסידים
ואנשי מעשה שהיו מחמירין על עצמן וטובלין
לקירין להתפלל וחומראית' היא זו שאף לרב
אלפס שכת' שיש מצריכין טבילה לתפלה לאו
דווקא טבילה אלא רחיצה כשקבין ואני בתבתי
למעלה שאין צריך לא טבילה ולא
רחיצה והמחמיר תבא עליי
כרחה רמב

סליק סדר עבודת היום בעזרת
צור נורא ואיום ח ב

ומי שידרע בעצמו שיכול לעשות זה המעשה
ולא תבנם בו מחשבה אחרת והוא משהו עצמו
כדי שתחנה האשה מן האיש ותזרע תולדה מ
מכין לעשות מצוה והקבה משלם לו שכרו כ
בבנים זכרים ומי שאינו כושל בעצמו ומקדור
כמעשה כדי ליניצל מן החטא גם ה' עושה מצוה
והקבה משלם לו שכרו בבנים זכרים ויום מגלה
טפח על הסתר שהיתה חונת בו שאף בשעת
תשמיש והיה מצריכה לחוננו ומגלה רק טפח
ממנו ומכסה מיד לאחר תשמיש כדי למעט
הנאותו ואל יספר עמה לא בשעת תשמיש ולא
קודם לכן שלא יתן דעתו באשה אחרת ואם
ספר עמה ושימש אמרו עליי מגיד לאדם מה
שידור אפי' שידור קלה שבין אדם לאשתו מגידין
לו בשעת זרין אבל בעינינו תשמיש יכל לספר
עמו כדי להדכות תאותו כדאיתא בפר' ודיווא
רב כהנא על וננא תותי פורייא דרב שמעיה
דשח ושדח ונעש צרכי ואם היה לו כעס עמה
שצריך לרצותה שאסור לשמש עד שיפייסנה
יכול לספר עמה כדי לרצותה אסור לשם ביום
דאמרינן ישראל קרושים הם ואין משמשינן מ
מטותיהן ביום ולא לאור הגר ובבית אפל מותר
ותלמיד חכ' שהוא צנוע בדרכי' מאפיל בטליתו
ושרי אסור לשמש כשתו בשבת רעבון אלא
לחשובי בגים ואכסנאי אסור לשמש כתב ה"ם
במ"ל שכבת זרע הוא כח הגוף וכאור העינים
וכל זמן שתצא ביתר הגוף כלה וחיו אוכדיו
והוא שאמר שלמה בחכמתו אל תתן לנשים
חילך כל השטוף בבעילה זקנה קופצה עליו
וכחו תשש ועיניו כהות וריח רע נקדף מפיו ו
ושער ראשו נגבות עיניו וריס' עיניו נושרות ו
ושער זקנו ושדיו ושער רגליו רכה ושיניה ג
נופלו ודרכ' כאכ' חוץ מאלו באים עליו אמרו
חכמי הדופאים אחר מאלף מת משאר חלאים ו
האלף מרוב תשמיש לפיכך צריך אדם לזהר

חשובה כזו ח'מי הפסח הרי ט' ומשלים עליהם ט"ז שעה אחת לפני עצרת חשובה כזו ועצרת חשובה כזו ימים שכיון שאם לא הקריב קרבנו עצרת בעצרת יש לו תשלומין כל ז' חשוב כזה הרי י' ומשלים עליהם י"ז יום כ' של עצרת עולה למנין י"ז רכין שאין בקיין בקבוע ידחא ואין אנו עושין שכי ימים אלא משום מנהג חשוב בחול ועולה למנין י"ז שעה אחת לפני ראש השנה וזה הרי י"ז ומגלה ערב יום הכפורים שמבטל ממנו נזירת ל' שעה אחת לפני יום הכפורים וזה הרי י"ז ומגלה ערב החג שעה אחת לפני החג והחג הרי י"ז ושמיני עצרת חשוב ז' הרי כ"א יום שני של שמיני עצרת הרי כ"ב ומשלים עליהם שמנה שמע שמועה קרובה בשבת או כרגל למוצאי שבת ודגל נעשית רחוקה אינו נוהג אלא יום אחד כדין שמועה רחוקה ונוהג אבלות כיום ראשון ומקצתו כבולו ולשבת או כרגל נוהג דברים שבצנעה שמע שמועה רחוקה בשבת או כרגל אינו נוהג בשבת וכרגל אפילו דברים שבצנעה אלא למוצאי שבת נהג שעה אחת ודין וכן למוצאי הרגל תקטט

הלכות תשעה באב ושאר תעניות

גרסינן בפרק בתרא דתענית חמש דברי ארעו את אבותינו כ"ז בתמוז וה' בט' באב כ"ז בתמוז נשתברו הלוחות ובטל הקרבנות ובטל התמיד והזבקה העיר ושרף אפססמו הרשע את התורה והעמי' עלם בהיכל בט' באב גזורה נזרה על אבותינו שלא יבטלו לארץ וחרב חבית בראשונה ובשנייה ונלכדה ביתר ונחרש העיר שחרש טורנוכרופוס הרשע את ההיכל ור' עקיבא היה דורש כה אמר' צום הרביעי וצום החמישי וצום השביעי וצום העשירי יהיו לבית יהודה לששון ולשמחה צום הרביעי זה י' בתמוז שבו הוקבע העיד ש' בחר הרביעי בתשעה לחודש רחוק הרעב בעיד וכת' וחבקק העיר ולמה נקרא רביעי שהוא בחדש רביעי שמונין לחדשים מניסן צום החמישי זה ט' באב שבו נשרף בית אלקינו שנא' בחרש החמישי בתשעה לחודש ונומר ולמה נקרא שמו חמישי שהוא בחדש החמישי צום השביעי זה ג' בתשרי שבו נהרג גדליה בן אחיקם ולמה נכתב כאן ללמדך ששקולה מיתת צדיקים כשרפת בית אלקינו ולמה נקרא שביעי שהוא חדר השביעי

צום העשירי זה עשרה בשבת שבו סמך מלך ככל על ירושלם שנאמר ידיו דבר ה' אלי בשנה התשיעית כעשור לחרש לאמר בן אדם בתוב לך ונומר ולמה נקרא שמו עשירי שהוא חדרש העשירי וזהו ראי להקרימו בסדר הפורענות אלא שכתב בסדר החדשים אע"ג דכתיב בקרא צום תרביעי בתשעה לחדש וחבקק העיר ה האידנא מתענין כ"ז בו משום דמתחלה תקנו תענית בתשעה בו לפי שכת' בו וחבקק העיר בראשונה ובשנייה כ"ז וכין רבשנייה וחבקק כ"ז תקנו להתענות כ"ז בו לפי דחודכן בית שני חסידין ומ"מ צום תרביעי הוא להבקק העיר ולעלות שהאכלו בו

פריך בנמרא קרי לחו צום וקרי לה ששון ומשני רבה בזמן דאיבא של' כגון שכיח המקדש קיים ששון בזמן דאיבא שמו צום והאידנא דליבא שלום וליבא שמו רצו מתענין רצו אין מתענין פירוש דליבא שלום שהבית חרב וליבא שמו במקום ידוע בישראל רצו רוב ישראל והסכימו עליהם שלא להתענו אין מתענין רצו רוב עמך מתענין והאידנא רצו

חמו"ד ושהמ"ד [איטליא, ע"י בני שונצינן]. ר' יעקב ב"ר אשר, טור אורח חיים.

S. l. e. a. e. t. [Italia, per Soncinales]. Jakob b. Ascher, Tur Orach Chajjim. St. p. 1186, no. 5500, 22. Pr. 7442.

וכן כתב רשכס כשם זקנו רשי וכתב דמסתבר שפמיה וכן דעת בעל העיטור והגאונים כתבו שאין
 להם זמן בשני לא בקדוש ולא בשופר וכתב א"א הראש ז"ל וטוב שיקח אדם פרי חדש ויניחנו לפניו
 ויברך שהחיינו והא דעתו גם על הפרי ויצא יד ספק וכן היה נוהג הדם מרשנבור ע"כ וכל שאם חל
 יום ראשון בשבת דבול ע"מא יש לומר זמן כשופר ביום שני כיו' שלא תקעו בראשון תרא
 מתפללין ותוקעין כמו בראשון וקורין בפרשת וידא א"י מן והא"ר נסה את
בשני
 אברהם עד סוף סדרא ומפשיד קורא כמו אתמול ופמשיד בירמיה כח אמר
 ה' מצא חן במרבר עד הכן ויקר לי אפרים וכמציא ראש השנה מברדלין כמו במציא שבת אלא
 שאין מברכין על הכשמים ועל האש תרב
למהרתו מתענין ומתפללין תפלת תענית והוא צום חשביעי האמור בפסוק ובהלכו תענית
 פירשתי וכלל ימים שבין ראש השנה ליום הכפורים מרבין בתפלות ובתחנונים
 כמו שכתוב למעלה ומוסיפין באבות זכרנו ובגבורות מי כמוך ובהודאה וכתוב לחיים וכשים שלום
 ובספר היים ובאשכנז נוחגין לומר בקר וערב אחד סיום שמנה עשרה שבינו מליכנו על א"פ ביתא
 וכן כתב רב עמרם ודחידים מתענין בהן חוץ מבשבת שאין להתענות בו כלל ונוהגין בספרד
 שגם בשבת מרבין לומר סליחות ותחנונים ואני תמיה על מנהגם שהרי אין מריעין בשבת ואי
 מאן דאמר הרענו כפה פי' לומר הענינו דם ואומרי ענינות ותחנונים וכאשכנז אין נוחגי' כן ירושלם
 ד' חייא מפקיד לרב א' אתה יכול למיכל כולי שתא בטהרה אכול ואי לא אכול ימים בשתא וכתב
 אבי העזרי קבלתי אילו הם ימים שבין ראש השנה ליום הכפורים ע"כ וקורא אותן ז' ימים לפי
 שכראש השנה לא היה צריך להזהר לאכול בטהרה שפשיטא שיאכל בשחרה שחייב אדם לשהר
 עצמו כרגל ולא נשאר עדיין אלא ז' ימי חול שהוצרך להזהירו עליהם ועל כן נוחגין באשכנז שאף
 מי שאינו נזהר מפת של גוים כעשרת ימי תשובה הוא נזהר תלג תלד

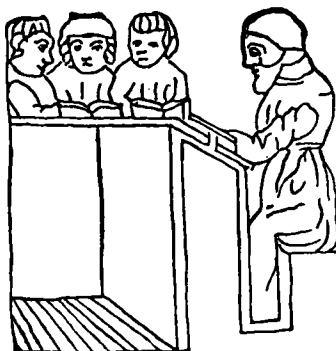
הלכות יום הכפורים

תניא ר' חייא בר רב מדרפתי תעניתם את נפשותיכם בתשעה לחדש וכי בתשעה מתעני' והלא
 ב' מתענין ללמדך שכל האוכל ושותה בתשעי מעלה עליו חטוב באלו התענה תשעי
 ועשירי דהכי קאמר קרא הכינו עצמכם בתשעי לעינו של מחר נמראפקיה רחמנא לאביח בלשון
 עינאי א"כ חשיב כמו עינו באלו התענה תשעי ועשירי ונצטוו להתענות בשניהם והוא מאבות
 הק"ב את ישראל שלא צוה להתענות אלא יום אחד בשנה ולשובתם לכפר עונותיהם וע"י שיאכלו
 וישתו תחלה כדי שיוכל להתענות ושלא להניק להם העינוי משל למלך שחיה לו בן יחיד ונזר
 עליו להתענות יום אחד וצוה לראכולו ולחשקותו קודם שיוכל לסכול וכן נוחגין להרבו' בו בסעודה
 ומביא במדרש מעשה בשופר העיר שאם לעבדו קנו לי דגים ולא מצא אלא דג אחד ונותן בו נזקב
 ודח שם ויהידי חייט וחוכי עליו עד שהעלהו לחמשת ובשאר לחיט בא העכר א' ארוננו וכפר לו כל
 המאורע שלח השופר אחר החיט ואמר לו מה מלאכתך אמר לו חייט אמר לו ולמה קטת דג שוה
 זהוב בחמשה זחוכים ולא עוד אלא שלקחתו מיר עבדי ששלחתני לקנותו לי חשיב לו ודאך לא

חמו"ד ושהמ"ד [איטליא, ע"י בני שונצינ]. ר' יעקב ב"ר אשר, מור אורח חיים.

S. l. e. a. e. t. [Italia, per Soncinates]. Jakob b. Ascher, Tur Orach Chajjim. St. p. 1186, no. 5500, 22. Pr. 7442.

אורח חיים

גן חולחמועד

הלכות חול של מועד

יום י"ד ושו"ש בארד הראשון מותרים
בהספד ובתענית דהא דאמר'
דיום י"ד ושו"ש דארד הראשון וחשני
שין בהספד ותענית דיינו
דוק כשקראו המעלה
וכו ביום נר' ליהן
לעבר
השנה אבל אם קראו
המעלה מותרין בהספד ובתענית
וכ"ס כתב שאסורין בהספד ותענית
בכל השנים א"ע"י שלא קראו המעלה וכן
ידאז מרבני ה"ס במ"ל וכן כתב ה"ף ושצריך
להרכות בו בסעודה ב"ד אבל בש"ס
כתב שאין צריך להרכות
בו בסעודה הא"א הראש
ז"ל כתב בסברא
ראשונה
סליק

נשלם המד האחד שבח ל' המיוחד

חמ"ד ושהמ"ד [איטליא, ע"י בני שונצינו]. ר' יעקב ב"ר אשר, סוד אורח חיים.

S. l. e. a. t. [Italia, per Soncinates]. Jakob b. Ascher, Tur Orach Chajim. St. p. 1186, no. 5500, 22. Pr. 7442.

יִזְרָק עַם אֱלֹהִים קָדְשׁוֹ
הַכֵּל יִזְרָק

וּלְתוֹת שֶׁבֶן פֶּסַח לְעֶצֶרֶת
וְהָ אֹמְרִים בְּשִׁכְתָּ אַחֵר רֹאשׁ חֹדֶשׁ אֵינִי

אֶזְכָּר דְּרֵי מֵאֶרֶץ יִרְדֵּן
וְחֶרְמוֹנִים בְּגֹדֶל

מִסּוֹת אֲשֶׁר חָפְלָאֵת לְמִדְמוֹנִים
נֶאֱלַתְּם בְּזִרְעוֹ וְהִצַּלְתֶּם בְּמַהֲמוֹנִים
דְּמִינוּ עֲתָה בְּנֹלָה בְּמִתִּי אֲשַׁמְנִים
הִדִּיחְנִי הָאָרֶץ וְעֵצִים עֲצֵמִי וְהִצַּלְתִּי
מִפִּיּוֹ לְפִי מִלֵּאֵת יָמִי וְנִבְנִי הִדּוּב וְגֵרָם
נִרְמִי חֲלָצְתִּי מִיָּדוֹ וְנִרְשַׁת דְּמִי
סִרְיָנִי מִרֹפֶאֶת הִיבִלִי יַעֲזֵן מִבֵּית
וּמְחוּץ לְשִׁבְלִי בְּלִית אֲנִפִּיּוֹ בְּשִׁמְעַת
קוֹלִי לְגִיּוֹנִי מִחֲצַת וְחוֹשַׁעַת קֹהֲלִי :

ש מִיֵּי אֱלֹהִים יִחַנְנוּ וְיִבְרַכְנוּ
מִמַּעַן קָדְשׁוֹ לְבִרְכָנוּ
נִאֲמֹר יִקַּם מִלִּכְנוּ בְּפִרְסַת
שְׁלוֹמוֹ לְסוֹכְכֵנוּ
כִּנְיָ פֶדֶס סוֹכֵת שְׁלוֹם עֲלֵינוּ וְעַל כָּל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל

יִזְרָק לְשִׁבְתָּ בְּרֵאשִׁית

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ
הָעוֹלָם יִזְרָאֵל
וּבִזְרָאֵחֻשְׁךָ עוֹשֶׂה שְׁלוֹם וּבֹרָא
אֶת הַכֵּל אֹרֶךְ שְׁלֵם בְּאִזְרַחֲיִים
אֹרֹת מֵאֹפֶל אֲמַרְוִיחִי
אֵל נִשְׂאֲרָנִי בְּחַתְעֵלְסָה אֲמִן
עֹשֶׂה אֲנִיד בְּכִנְסָהוּ בְּסוֹד
בְּרָא בִּזְרָאֵחֻשְׁךָ בְּרֵאשִׁית

בצה ויבצע כזית ככל אחת ואכלם יחד בהסבה ואם
 אינו יכול לאוכלם ביחד יאכל התחיל משל המציא ואחר
 כך משל אכילת מצה ויקח כזית מהמרחץ ויטבילנו מתוך
 החרוסת חל ישחנו בתוכו ויברך עליו על אכילת פרוה
 ויאכל בלא חסיבה : ויקח כזית ממצה חשלישית וכדרכה
 בכזית פרוה ואוכלו בלא ברכה זכר למקדש בחלל :
 וגומר סעודתו ואוכל באחרונה כזית מהאפוקמן בהסיבה
 וקודם חצי הלילה : ואחריו לא יאכל ולא ישנה זולתי
 הבוסת שהן חובה ומברך ברכת הבזון ושנתה כוס
 שלישי בהסיבת שמאל וא"ל יברך אחריו ומתחיל
 שפוק ולא לנו וגומר והלל והלל ויגיד ואינו חותם אלא
 עד ועד עולם אתה אל ואומר חלל הגדול ונשמת
 וחותם טלך מהולל בתושבחות ומברך בורא פרי הגפן
 ושנתה כוס רביעי בהסיבה ומברך אחריו על הגפן :
 כסלם סדר פסח

**הא לחמא עניא די
 אכלו**

**אבהתנא בארעא דמצרים פל
 דבפין יתייבול : פל דצריך ייתי
 ויפסח השתא תבא לשנה הבאה**

**היכליה בנה ולמקדש פולחנא נבא
 פארעא ולא תבא פולחנא דשמיא לאתריה
 ומליך קודשא בריך הוא במלכות יהוה יקרה
 בחיבון וביעמיון ובחיו דכל בית ישראל
 בענלא ובזמן קריב ואמרו אמן :
 ותברך בולו**

תלמן עסכ מן סארן ואמרים

**ויצינו מעיר כעשכ הארץ ויש אומרים
 נכור כי עפר אנחנו :**

וכסמלן ידסס אמרים זס

**כלע הסות לנצח וסחה " אלהים דמעה
 מעל כל פנים וחרפת עמו יסיר מעל כל
 הארץ כי ידבר :**

סוכה עירובי תכטילין אמר

**ברוך אתה " אלדינו מלך
 העולם אשר קדשנו
 במצותיו וצונו על מצות עירוב**

ואתחנן

שמור תשמרון את מצות ידוע אלדרכם
ועדתיו וחקיו אשר צוה וועשית רחש
ותשוב בעני ידוע למען יטב לך ובאת
ורשת את הארץ תסבה אשר נשבע
ידוע לאבתך לחרף את כל איבך
מפניך כאשר דבר ידועו ס

פי שאלך בנגד מחר לאמר מה
חזרת ורחקים ותמשפטים אשר צוה
ידוע אלדעו אתכם ואמרת לבנגד
עבדים היינו לפרעה במצרים ויצאנו
ידוע ממצרים ביד חזקה ויתן ידוע
אותנו ומפתים גדלים ורעים במצרים
בפרעה ובכל ביתו לעינינו וארתנו
רוצא משם למען תביא אתנו לתת
לנו את הארץ אשר נשבע לאבתינו
ויצונו ידוע לעשות את כל רחמים
האלה לראא את ידוע אלדעו למוב
לנו כל תמים לחיתנו כרחם חור
וצדקה תהיה לנו כי נשמר לעשות
את כל המצות האלה לפני ידוע אלדעו
כאשר צונו ס

יביאך ידוע אלדך אל הארץ אשר
אתה בא שפרה לרשתה ונשל גוים
רבים מפניך חתלי וחנרבי וראמרי
וחננעני וחפרזי וחחוי והיבוי שבעה
גוים רבים ועצומים ממך ונתנם ידוע
אלדך לפניך ורחבתם חחרם תחרים
אתם לא תכרות לחם ברית ולא תחנם
ולא תתחתן במכתך לא תתן לבנו
ובתו לא תקח לבנגד וכי יסיר את בנגד
מאחרי ועבדו אלדים אחרים ותחרה אף
ידוע בכם והשמידך מהר ופי אסבה
תעשו להם מובחתי תתצו ומצבתם
תשברו ואשירם תגרעון ופסל ירחם
תשרפון באש כי עם קדוש אתה
ל ידוע אלדך בך בתר ידוע אלדך

לדוע

תירשון ואת המצות החקים וחם
וחמשפטים אשר צוה ידוע אלדרכם
ללמד אתכם לעשות בארץ אשר אתם
עברים שמה לרשתה ולמען תירא את
ידוע אלדך לשמר את כל חקתיו ו
ומצותיו אשר אנכי מצוה אתה ובנגדובן
בנגד כל מי חידול מען יארכי ימיו
ושמעת ישראל ושמרת לעשות אשר
יטב לך ואשר תרבו מאד באשר
דבר יחור אלדך אבתך לך ארץ זבת
חלב ודבש פ

שמע ישראל ידוע אלדעו ידוע אחד
ואתבת את ידוע אלדך בכל לבבך
ובכל נפשך ובכל מאדך וחלי ה
חדברים האלה אשר אנכי מצוה חים
על לבבך וושננתם לבנגד ודברת בם
בשבתך בביתך ובכלכתך בדרך וב
בשכבך ובקומך וקשרתם לאות על
ידך ויהי לסמפת בין עיניך וכתבתם
על מזוזת ביתך ובשעריך ס

והיה כי יביאך ידוע אלדך אל
הארץ אשר נשבע לאבתך לאברהם
ליצחק וליעקב לתת לך ערים גדלות
ומבת אשר לא בנות וכתים מלאים כל
מוב אשר לא מלאות וברת חצובים
אשר לא חצבת כרמים ויתים אשר לא
נטעת ואכלת ושבעת והשמר לך פן
תשכח את ידוע אשר חוציאך מארץ
מצרים מבית עבדים את ידוע אלדך
תירא אותו תעבד ובשמו תשבע ולא
תלכן אחרי אלדים אחרים מהלדי
העמים אשר סביבותיכם וכי אל קנא
ידוע אלדך בקרבך פן יחרה אף ידוע
אלדך בך והשמידך מעל פני האדמה
לא תנסו את ס

ידוע אלדרכם כאשר נסיתם במסח

ואתחנן

בריתו אשר צוה אתכם לעשות עשרת
 הדברים וכתבתם על שני לוחות אבנים
 ואתיצוה ידוה בעת ההוא ללפד אתכם
 חקים ומשפטים לעשותכם אתם בארץ
 אשר אתם עברים שמה לרשתה
 ונשמרתם מאד לנפשותיכם כי לא
 ראיתם כל תמונה ביום דבר ידוה
 אליכם בחרב מתוך האש פן תשחתון
 ועשיתם לכם פסל תמונת כל סמל
 תבנית זכר או נקבה ותבנית כל בהמה
 אשר בארץ תבנית כל צפור כנף אשר
 תעוף בשמים ותבנית כל דמש בארמה
 תבנית כל דנה אשר במים מתחת
 לארץ ופך תשא עינד השמים וראית
 את השמש ואת הירח ואת הכוכבים
 כל צבא השמים וגדחת ורשתחות
 להם ועברתם אשר חלק ידוה אלדך
 אתם לכל העמים תחת כל השמים
 ואתכם לקח ידוה ויצא אתכם מבור
 הברזל ממצרים להזית לו לעס נחלה
 בעים חזוה וידוה התאנה בעל דברכם
 וישבע לבלתי עברי את הירדן ול
 ולבלתי בא אל תארץ חסובה אשר
 ידוה אלדך נתן לך נחלהו כי אנכי
 מת בארץ הזאת אינני עבר את הירדן
 ואתם עברים וירשתם את תארץ
 חסובה הזאת ושמרו לכם פן תשכחו
 את ברית ידוה אלדכם אשר ברית
 עמכם ועשיתם לכם פסל תמונת כל
 אשר צוה ידוה אלדך ופי ידוה אלדך
 אש אכלה הוא אל קנאו פ
 כי רעוליד במסובב בנים וגו' שנתם
 בארץ והשחתם ועשיתם פסל תמונת
 כל ועשיתם חרע בעני ידוה אלדך
 להבעיסו העידתי בכם ריוס את
 השמים ואת תארץ כי אבד תאבדון
 אף

ומשפטים אשר אנכי מלמד אתכם
 לעשות למען תחיו ובאתם וירשתם
 את תארץ אשר ידוה אלדך וכתבתם
 נתן לכם לא תסיפו על הדבר אשר
 אנכי מצוה אתכם ולא תגרעו ממנו
 לשמר את מצות ידוה אלדכם אשר
 אנכי מצוה אתכם עיניכם הראות את
 אשר עשה ידוה בבעל פעור כי כל
 האיש אשר הלך אחרי בעל פעור
 השמידו ידוה אלדך מקרבך ואתם
 הדברים בידוה אלדכם חיים כלכם
 ראוה למדתי אתכם חקים
 ומשפטים באשר צוה ידוה אלדך
 לעשות פן בקרב תארץ אשר אתם
 באים שמה לרשתה ושמרתם ועשיתם
 כי הוא חכמתכם ובינתכם לעני העמים
 אשר ישמעון את כל דחקים ואלה
 ואמרו רק עם חכם וגבון חמי הנדול
 וזהו פי מינוי גדול אשר לו אלדים
 קרבים אליו בידוה אלדנו בכל קראנו
 אליו ומינוי גדול אשר לו חקים
 ומשפטים צדיקים בכל התורה הזאת
 אשר אנכי נתן לפניכם ריוס רק
 השמר לך ושמר נפשך מאד פן תשכח
 את הדברים אשר ראו עינד ופך יסורו
 מלבבך בלימי חייך וחורעתם לבניך
 ולבני בניך ויום אשר עמדת לפני ידוה
 אלדך בחרב באמר ידוה אלי חקלה
 לי את העם ואשמעם את דברי אשר
 ילמדון ליראח אתי כל חיים אשר הם
 חיים על הארמה ואת בניהם ילמדון
 ותקרבון ותעמדון תחת החר וחרור
 בער באש ער לב השמים חשך ענן וע
 וערפלו וידבר ידוה אליכם מתוך ראש
 קול דברים אתם שמעים ותמונה א
 אינכם ראים וזלתי קול ויגר לכם את

עבר שמח ולא תיראום בני ירוח אלדיכם
הוא תגלחם לכם

פ פ פ

ואתחנן
אל ירוח בעת
ההוא לאמרו
אדני ירוח אתה תחלוף להראות את
עבדך את גדלך ואת מרך החומר

ותנכם היום כמזכבי השמים לרב
ירוח אלדי אבותיכם יסף עליכם בכם
אלף פעמים ויברך אתכם כאשר דבר
לכם ו איבת אשא לבדי מרחכם
ומשאכם וריבכם ו תבו לכם אנשים
חכמים ונבנים וירעים לשבמיכם וא
נאשימם בראשיכם ותענו אתי
ותאמרו מוכר הדבר אשר דברת
לעשות ואקח את ראשי שבמיכם
אנשים חכמים וירעים ואחז אותם
ראשים עליכם שרי אלפים ושרי מאות
ושרי חמשים ושרי עשרות ושסרים

הדברים אשר דבר משה אל כל
ישראל בעבר הירדן במדבר בערבה

וילך את מנה ואת בנתיה ויקרא לה
נבח בשמו

פ פ פ

אלה
מסעי בני ישראל אשר
יצאו מארץ מצרים
לצבאתם ביד משה ואהרן ויכתב

וְיָשָׁם נֶאֱמַר **ויעבור** יי' עַל פְּנֵי חַסְדֵּי
 חֶסֶד וְרַחֲמֵי אֱלֹהִים וְיָשָׁם
 אֶת אֵפֶס וְרֹב חֶסֶד וְהָאֵת נִדְּרָה חֶסֶד לְאֵלִים נִשְׁאָר
 עַל וּפְשַׁע וְחַטָּאת וְנִקְיָה **אנשי** אֲמוֹנָה אֲבֹדִים
 בָּאֵם בְּכָח מַעֲשֵׂיהֶם
 לְעִמּוּד בְּפָרֶץ דִּיחִים אֶת הַגּוֹרֹת הָיוּ לָנוּ לְחִימָה
 לְחִסְמָה בְּיוֹם זֶה וְעַכְשִׁים אֵין כְּלָחֶשֶׁם חֶסֶד עֲצִיר
 בְּשִׁרְעָם שֵׁם קְרֹאֵךְ עֲנִיתָם יִדְעִים לַעֲזֹר וּלְרַצּוֹת
 בְּאֵב רַחֲמֵי לְמַעַן לֹא הִשְׁכִּיחַ פְּנִיָּה רַקִּים מְרֹב
 עֲזִיבֵי אֲבִדְנוּם נִסְאָפוּ מִנִּי בְּחִשְׁאֵינוּ מִעַד הַמָּוֶה
 לְמַטְוִיָּה עֲזָבוּ אֶתֵּנוּ לְאִנּוּיָּה פְּסִיחֵנוּ נִדְּרָה צִוְּמֵנוּ
 מִשִּׁבְיָה חֶסֶד קָמִי בְּפָרֶץ אֵין רִאיוֹם לְרַצּוֹת אֲפִסָּה
 שׁוֹשְׁטָנוּ בְּאַרְבַּע פְּחוֹת תְּרוּפָה לֹא מִצִּינֵנוּ שִׁבְנוּ אֵלֶיךָ
 בְּבִשְׁת פְּנִיָּה לְשִׁחֲךָ אֵל בַּעַת צִדְקָתֵנוּ אֵל מֶלֶךְ
תמהנו מִרַעוֹת תִּשְׁלַח כְּתֹם מַעֲדוֹת שֶׁ
 שָׁחֲנוּ עַד לְמָאֵר שְׁפִלְתָּ עַד עַ
 עַפְרֵי רַחֲמֵי בְּךָ הָיָה מִדְּחִינוּ קִשִּׁי עֵרָף וּמִסִּיִּים אֲנוֹס
 צִעֲקָנוּ בְּפִיִּם חֲסָאֵנוּ פִּתְלֹתוֹ וְעַקֵּשׁ לִבֵּנוּ עֲלִיתָן

רַחֲמֵיךָ מִעוֹלָם סְלִיחָה עֲבֹד הָיָה נִיחָם עַל הַרְעָה מִ
 מִשְׁחָה בְּלִי חֶסֶד לֹא תִתְעַלֵּם בַּעֲזוֹת כָּאֵל כִּי בַצִּירָה
 נִחַלְהָ אֲנוֹנוּ יִדְעֵנוּ לַעֲזֹר הַבֵּל מִבְּכָךְ וְחִסְדֵּךְ עֲמֵנוּ
 חֲתִים פֶּה שֶׁשֶּׁן הָאֵל יִשְׁעֵינוּ עֲלֵינוּ וְעוֹס כִּי וְדִיחֵנוּ וְיִ
 וְיַעֲמִיד מֶלֶךְ שׁוֹב לְצִדְקָתוֹ הָיָה יְעִיד וְיִשְׁרֵנוּ רִדְבִית
 רַחֲמֵי חֶסֶד גִּלִּית לְאִמָּנוּ כִּיִּת בְּכַקְשׁוֹ אוֹ מִלְפָּנֶיךָ אֵ
 אֲמוֹנָתֵךְ הִדְשֵׁתָ לָנוּ אֵל מֶלֶךְ אֱלֹהֵינוּ הָאֵל הָאֵל
 אֲכַתִּינוּ אֵל תַּעֲשֶׂה עִמָּנוּ כְּלָה תֵּאָחַז יָדְךָ בְּמִשְׁפָּט בִּ
 כְּבָא תִזְכָּחַתְנוּ שְׁמִינִי מִסְפָּרְךָ אֵל תִּמְתָּ נִשְׁתָּ לִּ
 לְחֻקֵּי מִסֵּר רַחֲמֵיךָ יִשְׁמְרוּ וְהַיָּדִיךְ דְּלֹת מַעֲשִׂים בִּ
 בְּשִׁיחֲךָ שִׁבְ צִדְקָתְךָ וְהָיָה בְּעֵינֵינוּ לֵךְ צִיִּינוּ
 יִשְׁרֵנוּנוּ בְּמִפְּנֵי וְתִשָּׁב שְׁבוֹת אֱלֹהֵי תָם פִּתְחוּ
 וְהָאֵל כִּי שִׁמְנוּ וְכֹדֵה נִפְתַּח שְׁחוֹת לֹא תִשְׁכַּח מִנִּי וְרַעַ
 חֲתִים תַּעֲזֹרָה תִּתִּיד סוֹדֵךְ שֵׁם בְּלִמְחֶךָ שְׁבוֹר אֵ
 אֵין חֶסֶד כֹּא אֵל יִחְסֵר הַמֶּלֶךְ יִדְעֵנוּ אֵת אֲשֶׁר יִדְעוּךָ
 מִנִּי אֵת אֲשֶׁר לֹא יִדְעוּךָ כִּי תִשָּׁב לְכַעֲרֵךְ לְכֹחֵיךָ
 אֲסִירֵי חֲקִיךָ **אלהינו** אֱלֹהֵינוּ אֲבֹת
 אֲבֹתֵינוּ תִּבְרָא

נִפְשֵׁי לְחֻדוֹת אֵת שְׁמֵךְ כִּי יִכְתִּידוּ צִדְקָתְךָ כִּי תִגְמֹל
 עָלֵינוּ הַיְשִׁיעֵנוּ **ערבית** וְהָיָה רַחֲמֵי
 יִכְפֹּר עוֹן וְלֹא יִשְׁחָתוּ חֶסֶד
 וְהִדְבָּה לְהַשִּׁיב אֲפִי וְלֹא יַעֲזִיר כָּל חֲסָתוֹ " בְּרִכּוֹ " **ברוך**
 אַתָּה יי' אֱמֹהָ אֲשֶׁר בְּדִבְרֵךְ מַעֲרִיב
 עֵרֶבִים בְּחִכְמָה פִּתְחָה שְׁעָרִים בַּת
 בְּתִבּוּיָה מִשְׁנֵה עוֹתִים וּמִתְלִיף אֶת חֲזִמִּים וּמִסְחֵר
 אֶת הַבּוֹכִים בְּמִשְׁטְרוֹתֶיךָ בְּרִקְעַת כְּרֻצּוֹ בִּידֵיךָ
 יוֹסֵם וְלִילֵה נִגְלָל אֹר מִפְּנֵי חֹשֶׁךְ וְחֹשֶׁךְ מִפְּנֵי אֹר
 הַמַּעֲבִיד יוֹם וּמִבְּרֵא לִילָה הַמַּבְדִּיל בֵּין יוֹם וּבֵין לִ
 לִילָה יי' צְבָאוֹת שְׁמוֹ בְּאֵי הַמַּעֲרִיב עֵרֶבִים אֲתִבַּת
 עוֹלָם בֵּית יִשְׂרָאֵל עִמָּךְ אֲרִבְתָּהּ וּמִצֵּת חֶסֶד ו
 וּמִשְׁפָּטִים אֲתִם לְמִתָּה עַל כֵּן יי' אֱלֹהֵינוּ בְּשִׁכְבֵּנוּ ו
 וּבְקוּמָנוּ נִשְׁחָח בְּחֻקֶּיךָ וְנִשְׁמַח וְנַעֲלִיז בְּדִבְכֵי תִלְטוּד
 תִּזְדַּחַךְ וּמִצֵּתוֹךְ וְהַקִּיתָ לְעוֹלָם וָעֶד " כִּי תִסְתַּחֲנוּ
 וְאֵיךְ יִמִּית וְכֹהֵם מִדְּנֵה יוֹסֵם וְלִילָה וְאִרְבַּתְךָ לֹא
 חֶסֶד מִכֵּנוּ לְעוֹלָמִים בְּאֵי אִיְהוָה אֵת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל " **שמע ישראל וכו'**
 שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְכוּלָּהּ

במדחלב ודשן תשבע נפשי ונפתי ונמתי ונחלי פי :
 אם זכרתיך עלי צעתי באשכרתיך ארנה כך : כי
 היות עזרתה לי וכל כנפיו ארנן : וכל נפשי א
 אחיך כי תכבד ימין : והכל לשוא יבקשו
 נפשי יבואו בתחתיות הארץ : יגירו על ידיך
 מנת שועלים יהיו : ודמך ישמח בארץ יתהלל
 כל הנשבע כי מי יספר פני דבורי שקר : סו
למנצח מזמור לדוד : שמע אלהים קולי בשיח
 מפחד איב תצור חיי : תסתירני בסוד
 מרעים מרגש פלי און : אשר שנוי כחרכ לשונם
 דרכו חצם דבר מר : לירדת במסתרים הם פתאם
 ירחו ולא ייראו : יחזקו למד דבר יעסדו נסמון
 מוקשים אמרו מירא להמו : יחפשו עלות שמנו
 חפש מחפש וקרב איש וילכ עמק : רדם אלהים חץ
 פתאם היו מכותם : ויבטלו עליו לשונם יתגודדו
 כל דאי כס : ויוראו כל אדם ויגידו פעל אלהים
 ומעשהו השכילו : ישמח צדיק ביהוה וחסד בו
 ויתהללו כל ישראל : סח

למנצח מזמור לדוד שיר : לד רמיה תהלל
 אלהים בציון ולך ישלם נדר : שזמע
 תפלה ערך כל בשר יבאו : דגרו עזות נכדו כני
 פשעיו אתה תכפרם : אשר יתכדו ותקרב ישכון
 חציוך נשבעה בטוב ביתך קדש היכלך : נזאנתי
 בערק הענט אלהי ישעני מבטח כל קצו ארץ וית
 דחקים : מכין דרים במדבר נאור כנבוכה : נשכיח
 שאון ימים שאון גלדום דומון לאמים : ויוראו יסבר
 קצות מאותהוין מוצאי בלד וערכ תרגין : נקודת
 הארץ ותסודקה רבת מעשרנה פל אלהים מלא
 מים תבין דגם כי כן תבינה : תלמיה רוח נחת
 נדודה כי ביקים תמזגנה צמחה תבדך : עשרת
 שנת שובתך ומעליך ירעפות דשן : ירעפו נאור
 מדבר וניל נבעתה תתרגנה : לכשו כרש וצאן
 ועמקים יעשפרבר יתרעעו אג יסידו : סו
למנצח שיר מזמור דודיש לארץ כל הארץ :
 זמרו כבוד שמו שימו כבוד תהלתו : אמרו לארץ
 מהמרא מעשיר ברב עון יבחר שורץ איביו :

עמית שגבם בחסדך לעיני כל לאמים מלאך רח
 הדאם שוכן מרומים אל פלך יושב על כסא רחמים
 אל מלך נט ויעבוד "פזמון" שעה עליזן לקול
 אביון ושועתו אל תבזה לבבו מר
 ביום נאמר לכן ביו החזות "כתוב לך את שם ה
 היום את עצם היום הזה" יה צבאות זכור תלאית
 אשר צר לי מאד עליהן במול גור הלא בעדי נ
 נאספו שלשתיהן ובו שיות ודחיות תלחנה ב
 בהן ובו סמך מטאן שמך על קרית מסושתן ו
 ובו נאספ ראש המן הא עזרא הבהן כל אלה
 קראוני ורבות כח וכות' כתוב לך "ארי עלו ביום
 הלז וחזן קלל למל עידי ומס עשירי בעשירי
 לשחת כל שאר העשירי לאבד כל מרי אשכול ו
 וללקוש ענבי נזירי ועוד קשור אני לאשה אשר
 נצב על צדי אני נדע ולא ארע למי אבכה הזה
 או זה "כתוב לך" סמך עכר ביום סמך ארי
 על עיד קיש שעה שועם כחה פשעם בעשור ל
 לחודש והמלכה הנסיכה כימי קדם חדש ותחלה
 כבתולה שמך יתבט

חרבותיה ותשיב בחזכה לעד נחל אמרי שפר "לשום"
 סליחה נחמו נחמו עמי יאמר א
 אדירים דברו על לב ירושלם וק
 וקראו אליה כי מלאה צבאה כי נרצה עונת כי לקחה
 מיד יי כפלים בכל חטאתיה "אנכי אנכי הוא מנח
 מנחמכם מי את ותיארא מאנוש ימות ומבן אדם
 וצדי ינתן" כי נחם יי ציון נחם כל חרבותיה וינחם מ
 מדינה בעדן וערביתה בן יי ששון ושמחה ימצא ב
 בה תודה וקול זמרה "רום שמים וגיל ארץ יער וכ
 וכל עץ כי נחם יי עמו נאל ירושלם "שמחו את
 וירושלם וגיל בה כל אוהביה שישו אתה משוש כל
 ומסתאכלים עליה למען תנקו ושבעו משרת הנח
 תנומיה למען תמרוצו והתענגתם מזיו כפורה "
 כאיש אשר אסור תנחמו בן אנכי אנחמכם וביר
 ובירושלם תנחמו "קול צופר נשאו קול יחדו יח
 ידנו כי עין בעין יראו בשוב יי ציון" פצחו רננו יח
 יחדו חרבות ירושלם כי נחם יי עמו נאל ירושלם "
 ופרו יי ישובו ונבא ציון ברנה ושכחת

הא לחמא

עניא די אכלא אכחאנא בארעא דימצרים כל דכפין
ייתי ויכול כל דצריך ייתי ויפסח: הא שתא הבא
לשתא דאתיא בארעא דישראל: הא שתא הבא
עכדי לשתא דאתיא בארעא דישראל בני חורין:

מה נשתנה

הלילה הוה מכל הלילות שבכל הלילות אין אנו
מטבליק אפילו פעם אחת והלילה הוה שתי פעמים
שבכל הלילות אנו אוכלין חמץ או מצה והלילה הוה
כלו מצה שבכל הלילות אנו אוכלין שאר ירקות והלילה הוה מרור שבכל הלילות אנו אוכלין
בין יושבין ובין מסובין והלילה הוה כלנו מסובין:

עבדים היינו לפרעה במצרים ויוציאנו יי אלדנו משם
ביד חזקה ובזרוע נטויה שאילו לא הוציא הקדוש ברוך הוא את אבותינו ממצרים הרי אנו
בנינו ובני בנינו משועבדים היינו לפרעה במצרים ואפילו כלנו חכמים כלנו נבונים כלנו
וקנים כלנו יודעים את התורה מצה עלינו לספר ביציאת מצרים שכל המספר ביציאת
מצרים הרי זה משבח: מעשה ברבי אליעזר ורבי יהושע ורבי אלעזר בן
עזריה ורבי עקיבא ורבי טרפון שהיו מסובין בבני ברק והיו מספרין ביציאת מצרים כל אותה
הלילה עד שבאו תלמידיהם ואמרו להם רבותינו הגיע זמן קרית שמע טל שחרית:

אמר להם רבי אלעזר בן עזריה הרי אני בכך שבועים שנה ולא נכיתי
שתאמר יציאת מצרים בלילות עד שדרשה בן זומא שנאמר למען תזכור את יום צאתך
מצרים כל ימי חייך ימי חייך הימים כל ימי חייך הלילות וחכמים ואומרים ימי
חייך העולם הזה כל ימי חייך להביא את ימות המשיח: ברוך המקום ברוך
הוא ברוך שנתן תורה לישראל ברוך הוא כנגד ארבעה בנים דבכה תורה אחד חכם ואחד
רשע ואחד תם ואחד שאינו יודע לשאל: חכם מה הוא אומר מה
העדות והחקים והמשפטים אשר צוה יי אלדנו אותנו אף אתה אומר לו כהלכות הפסח אין
מפטרין אחר הפסח אפיקימן: רשע מה הוא אומר מה העבודה
הזאת לכם ולא לו ולפי שהוציא את עצמו מן הכלל וכפר בעקר אף אתה הקהא את
שניו ואמר לו בעבור זה עשה יי לי לי ולא לו שאילו היה שם לא היה נגאל:

תם מה הוא אומר מה זאת ואמרת אליו בחזק יד הוציאנו יי ממצרים
מבית עבדים: ושאינו יודע לשאל את פתח לו שנאמר והגדת
לבנך ביום ההוא לאמר בעבור זה עשה יי לי בצאתי ממצרים יכול מראש חדש תלמוד
לומר ביום ההוא אי ביום ההוא יכול מקוד יום תלמוד לומר בעבור זה לא אמרתי אלא
בשעה שמה ומרור מונחים לפניך: מתחלה עובדי עבודה זרה היו
אבותינו ועבשיו קרבני המקום לעבודתו שנאמר ויאמר יהושע אל כל העם כה אמר יי

בן יהודה אבן תבון זאת המסכתא: ר"ל מסכת אבות ידועה מסדר יצועות הדורה בין מסכת עדיות ומסכת עבודה
 זרה ולא נמצא לה במרא וקרב הגדול רבינו משה מיימון ז"ל פירשה כלשון הגרי ככלל פירשו למאנת סיתא כדרי
 פירשה כללה כלשון ההוא והרחיב במסכתא הזאת המאמר להיותם יקרה בעיניהם מפני שהיא מדברת במדות האדם
 החשוב והישר והמפחות והמעוות אשר החטובות והישרות מהן מפנות הדריך ומסקלות המסלה העולה המעלות
 השכליות כמו שאמר החכם אמע עזה וקבל מוסר למען תחכם באחריתך. וכמעלות השכליות ישיג המשיג ידיעת

דין תנאי כאונס קלד

כל תנאי שיש לו אונס לא כלום הוא. וכל העובר על דברי תורה לא כלום הוא והואיל ויש אונס בדבר **דין כרירת דין אחד או שנים קלה**

ושנים שכרדו לחם דין אחד או שנים או שלשה וקנו סתן שכל מה שדנו להן סתכלין אותו ע'ה' וקודם שישבו בדין כנע אחד ולא רצה ליהרר לדין כופין אותו עד שירד וירדנו אותו משום שכבר קנו ממנו ו ואינו יכול לחזור וכלב שדכין להם דין תורה

דין חנות מתנה וריגנים אחרים קלו

חנות מתנה לאדם בעד' וכענין בין לבנו בין לאיש אחר אינו יכול לחזור בו. ומה שעשה עשוי ואינו חוזר כלל **אשת** איש ואיש שאמר עברנו עברה זו אין שומעין להן מפני שנשאה בו עיניה אבל האיש ילקח האשה לא תלקח אבל יושבת תחת בעלה שאם תלקח תחיה אסורה לו. ואם מעיר אפי' עד אחר על אותו שהורה על עצמו שעבר באש' איש ספרישין אותה סבעלה כנס וסלקין אותה מבת מדרות ומצליחין את ראשן **ואיש** שעבר עם חמותו אין ספרישין בזה ממנו אלא מלקין אותו ואינו מדבר עם חמותו לשלם **ואיש** שגרש את אשתו והתגרש שותרת לחזור לו אבל אם נשאת אסורה לו לעולם **מי חם** וראויין לירש אין האשה יורשת לפרי בטנה אבל האב קודם לכל יוצאי ירכו ובני האבן קודמין לבני האחיות כהלה' כן לעולם קודם לבת וכל יוצאי ירכיהם של אחים קודמין לאחי האב. ולעולם האיש יורש את אשתו **לעולם** האשה שנפרעת מסתובת צריכה כתב פירעון מבד שאם אין לה כתב פירעון האשה נתבעת ונפרעת ואינה יכולה ללמכור ולא ליתן במתנה שום דבר מפני היושרין שיש להם לומר משל אבינו היה. אבל אם היח כתב פירעון בידה סכר יכולה לעשות כל מה שהיא רוצה ברבד שלה בין לטכור בין ליתן במתנה **ולחלות** לעטרין במזיד בבית שמעתי מרכותי שאסור אם אינו משומר רשביק התרא ואכל אסורא ראו הוא סותר אבל במשומר לתאבן רבית שלו אסור

דין ורסלבכך קלו

אסור להתנאות שכל פן תאכל חשבעת וסמ'ך ליה ורס לבכך ושכחת' שאלו לחכם מהו חצאות אמר להם שטות שאין בעלה מכיר בה' ונכ' נקרא תועבה שנא' תועבת כל גבה לב' וגם כתי' גבה עינים ורחב לב' אותו לא אומר' ואמר החכם תחם אני במי שיעבר כמעבר השרין ו חזרתי איך יתנאה ואמר זל איש מלא תורה שהעלו הבח'

לגדולה והגים רענו הבה' משפילו שנא' ומכמות הנאי ולא עוד אלא ששוקפין אותו בקרקע שכאם' וכשקפה על פני ה הישימון' ואם חזר בו הבה' מנביתו שכל' כל' כי ינשא' ואמר זל כל המשפיל עצמו כאלו הקרוב כל הקרובות כל' שכל' ובתי אלהים רח' כשברח ואם לול העלובין ואינן עלובין שומעין חרפתן ואינן משיבים עליהם הכתו' אומ' ואזהבין כצאן חשמש כנבורתו' ואמר זל לעולם יהא אדם רך בקנה ואל יהי קשה כארז' לכן' וזה הקנה לכתוב ספר תורה **קלה** **דין לא תוסיף ולא תגרע קלה**

לא תוסיף כגון לעשו' ה' בתים בתפלין' זה ציצית ושלל לגרע כגון ג' בתים בתפלין' זה ציצית' ופי' חתום' פרק כל דבר שאין מנין מפורש בקבלה בהריא כגון ערבי' נחל וכן תקיעה לייבא משום כל תוסיף אבל ברכת כהנים אם תוסיף ברבה ארדת משל' איכא כל תוסף שות' ספורשות בתורה ובתקיעה יש טעם אחר דלא אקרי כל תוסף אלא אם עושה כמצוה דבר חדש כגון ה' ציציות זה' שוטפות' זה' מינין שבלול' ל' ברכות כהנים' אבל תקיעת שופר שאינו מוסף אלא עושה המצוה ג' פעמים לייבא משום כל תוסף אעפ' שכל התקיעות ספורשות בתורה כמו אם נטל לולב שני פעמים או חצי תפלין ב' פעמים' ואם תאמר דהרי ערבה שנותנין יותר מכ' בלולב ואם מוסף הוא במצוה' יל' דערי' שמשע שתי' וכל שכן יותר אם ירצה' וכן במציאות דמוכר דמני' פל' אם ירצה' דהי' חוקן ת תרין גבי ערבה דליכא כל תוסף אלא אם מוסף סן אחר' **קלס** **דין העובר על הדרס קלס**

אמר חכמים זל כל העובר על חרס כאלו עובר על כל התורה כלה' כיצר מנה שתי' אותיות חכמים' תיבות שחמשה חומשי תורה מסיימין בדין וצא חשבו ר ראשונה ואחרונה' ספר בראשית מסיים בסצרים קח' בס' וספר ואלה שמות מסיים מסעיהם קח' מס' הרי קב' וספר ויקרא מסיים סיני קח' מי' הרי קצב' וספר במדבר סיני מסיים יריחו קח' יל' הרי לח' וספר דברים מסיים ישרא' אל קח יל' הרי רמח סך הכל עלה חרס' **נוסח הדרס** **בגזרת** עירין ובמסמר קדישין אנו מחריםין ומשביעים וכו' ודין ומשמעין ומקללין' ומאריין על דעת המקום ועל דעת הקהל בספר התורה הזה בשש מאות ושלוש עשרה מצות הכתובות בו בחרם' שהחלי יהושע את יריחו ובקללה שקלל אלישע את הנערי' ובקללה שקלל נחזי נער ובשמתא דשמת' ברק לסרו ובשמתא דשמת' יחיהו ובשמתא דשמת' ובשמתא דשמת' רב יהודה בר יחזקאל להחיות עברא' ובכל החרמות והאלות והקללות ו הכהדיין והשמות שנקשו מיסות משה רבנו ועד עכשיו בשם אבותיהם יל' ה' צבאות בשם סיכאל השר הנדול בשם מטטרון ששמו בשם רבו בשם סנדלפון הקושר קשרים לרבו בשם שם בן ארבעים

דין נזרת צבור

דין פקדון

לארץ ישראל קבו

תפלות

מלך חנוך ורחום אתה ..

מוסף של ראש חודש

אומרים אשירי וכל לבין
אבות ונכדות :

ראשי חרשים לעמך נתת
זמן כפרה לכל
תולדותם בהיותם מקריבין
לפניך זכרי וזכרונ
חטאת לכפר בעדס זכרון
לכלס יהיו תשובת נפסס
מיר שונא מזבח חרש כביון
תכין ועולת ראש חרש נעלה
עליו ושעיר עזיס נעשר
ברצון ובעבורת בית המקדש

תפלות

יוס וכל עת וכל פער
בשלומך באי המכרך את
עמו ישראל בשלום :

אלהי נצור לשוני מרע
וספתותי מדבר
מרמה ולמקללי נפשי תרוס
ונפשי כעפר לכל תהיה פתח
לבי בתורתיך ובמצותיך
תדרוך נפשי וכל החושבים
עלי רעה מהרה הפך
עצמם וקלקל
מחשבותם יהיו
לרצון אחי פו
והגיון לבי
לפניך יי צדי וגורלי :

תפלות

מזבח הזהב מתננה אחרת
מהן מעבכת ושירי הרס
היה מופך על יסוד מערבו
של מזבח החיצון אס לא
נתן לא עכב ..

פרים ונשר פיס
ושעירים הנשרפים מחיטתן
בכפון וקבול דמן בכלי שרת
בכפון ודמן טעון הזירה על
בין הכרים ועל הפרוכת ועל
מזבח הזהב מתננה אחת מהן
מעבכת ושירי הרס הורה
מופך על יסוד מערבי של
מזבח החיצון אס לא נתן לא
עכב :

ד ר 6

תפלות

קול צורריך ושראון קמין
עולה תמיה : אל תכרי
בשפט עמנו כי לא יכרי
לפניך כל חי : א תנאן למען
שמך ואל תנבל כשר כבודך
זכור ואל תפר בריתך אחנו :
אל תעזבנו יי אלהינו ואל
תרחק ממנו : אל תרחק
ממנו כי ברה קרובה וראין
עוזר : אל ישובך נכלס
עני ואביון יהללו שמך : אל
כל תשת עלינו חטאת אשר
נאלנו ואשר חטאנו : חטאנו
עס ראבוננו רועינו
והרשענו ..
נחשאנו צורנו סליח

תפלות

תרומת הרשן

אביי הוה מסר סר
מערכה משמר

ואנחנו

עקידת יצחק

תפלות

שבעים ושנים
פסוקים

חמו"ד ושהמ"ד [אימליא]. סדר תפלות כל השנה מנהג רומי.

S. l. e. a. e. t. [Italia]. Seder Tefilot rit. Rom. Rabbinovicz O. A. no. 4242. ZfhB. IX, p. 150.

תפלות

עושה שלום במרומיו הוֹרֵא
בִּרְחֻמֵּיו יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם
עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל אָמֵן:

בשני ובחמשי

וְהוּא רַחוּם יִכְפֹּר עֵץ
וְלֹא יִשְׁחִית וְהִרְבֵּה
לְהַשִּׁיב אִפְסוֹ וְלֹא יַעֲזֹב כָּל חַמְתּוֹ
אֶת־יְיָ לֹא תִכְלֹד רַחֲמֶיךָ
מִמֶּנִּי חֲסִדְךָ וְאַמְתְּךָ תִּמְנֶנִּי
יִצְרוֹנִי הוֹשִׁיעֵנִי אֲדֹנָי יִשְׁעֵנוּ
קִבְּצֵנוּ וְהַצִּילֵנוּ מִן־רִגְזֵנוּ
לְהוֹרֹת לְשֵׁם קִדְשְׁךָ וּלְהַשְׁתַּכַּח
בְּתַהֲלִיתְךָ אִם עֲנוּת תִּשְׁמֹר

תפלות

לנו יוצרנו:

שמע יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ
יִשְׂרָאֵל יְיָ

אֶחָד:

ברוך סֵם כְּבוֹד
מְלִכֵנוּ

לְעוֹלָם וָעֶד:

יְיָ הוּא אֱלֹהֵינוּ יְיָ
הוּא אֱלֹהִים .. **כְּבוֹד**
בְּתוֹרַתְךָ וִירְעַת הַיּוֹם וְהַשָּׁבוֹת
אֶל־בְּכֶךָ כִּי־יְיָ הוּא אֱלֹהֵינוּ
בְּשִׁמְיֵנוּ מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ
מִתַּחַת אֵין עוֹד:

ובשחשאו יִשְׂרָאֵל
בְּמִדְבָּר
עֲמַד מִשֶּׁה בְּרַמְלָה לַעֲנִיד

תפלות

וְהִי לִי לִישׁוּעָה: **אֲדוּרְךָ:**
אֲבִיךָ מֵאִפְסוֹ הַבּוֹנִים הִיתָ
לְרֹאשׁ פָּנֶיךָ: **אֲבִיךָ:**
מֵאִתְּךָ יְיָ הִיתָ זֹאת הִירָא
נִפְלְאוֹת בְּעֵינֵינוּ: **מֵאִתְּךָ:**
זֶה הַיּוֹם עֲשֵׂה־יְיָ נִגְלוֹתֶיךָ
וְנִמְחָה כּוֹ: **זֶה הַיּוֹם:**
אֲנִי יְיָ הוֹשִׁיעָה נָא:
אֲנִי יְיָ הוֹשִׁיעָה
נָא: **אֲנִי** יְיָ הַצִּילֵנִי
נָא: **אֲנִי** יְיָ
הַצִּילֵנִי נָא:

בחור רַחֵם בְּסֵם יְיָ
בְּרַכְנוּכָם מִבֵּית
יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְיֵאָדָר לָנוּ אִסְרוֹ רַחֵם
בְּעֲבוּתֵינוּ עַל קִרְוֹת הַמִּזְבֵּיךְ

תפלות

לֹא אֲחִיכּוֹן בְּמוֹת הַמֶּת נָאִם יְיָ
אֱלֹהִים הַשִּׁיב וְחַיּוּ ..
אֱלֹהֵי עַד שְׁלֹא
נִזְכַּרְתִּי וְכוּ ..

תָּמוּ וְנִשְׁלְמוּ תַפְלוֹת כָּל הַשָּׁנָה
תְּהִלָּה לְלֹא שׁוֹכֵן מַעֲוֵנָה ..

כל חי תברך את שמך יי אלהינו ורחל כל בשר
תפאר ותרום זכרך מלכנו מן העולם ועד
העולם אתה הוא ומכל עריך אין לנו מלך גוא
עוזר ומושיע פודה ומציל מפרנס ומרחם בכל
עת צרה וצוקה אין לנו מלך אלא אתה :
אלי הראשונים והאחרונים אלה כל בריות ארץ
כל תולדות המהולל ברכות ושבתות המטהג
עולמו בחסד ובריותיו ברחמים ויז לא ינום
ולא ישן המעורר ישנים והמקיץ רדומים סומך
נופלים ורופא חולים ולך אנחנו מודים :

אלו מאה כרכות שחייב

אדם לאוסרם בכל יום וחאוסרם בכל יום מוכרח לו שהוא בן
העולם חבא שאמר ועתה ישראל סח' אלריך שואל סעסך אלת
תקרי סח אלא מאה . כשעוסק אדם סמטתו שחרית כפרס עריך
לברוק נקבץ קודם תפלות משום שנאמר הכון לקראת אחיך ישראל
ובבניסעו לבית סכנסת להתפלל תפלת שחרית סתתיל ואמר :

כל העולמים יי רצון
מלפניך יי אלהי ואלהי
אבותי שחתן הלקי כ
בבתי כנסיות ובבתי

מדרשות ולא תתן חלק בבתי סקסארובבתי
שאטראות של ס שחם עמלים ואני עמל אני
עמל לחיי העולם הבא והם עמלים לבאר שחת

וספסד ביחוקל היתה עלי יד ה' ער רבתי תעשתי נאם ה' : וסצאתי
ששאלו את רבתי האני נאין ול' סה עניין לסתים שהחיה יחוקל בפסח
ילענין נגו וסנוג כתג : והשיב כי סכודת היא בידנו סאמתיט שהחיה
תסתי' תהיה בפסח וסלחסת נגו וסנוג כתג : ולסחר ביום ראשון חודרין
וקרין קרשלי . וביום ב' קרין אס כקף ונ' : וביום ג' קרין בסדר
סיני : ויעשו בני ישראל וס'סין לרבר יסמו ידחה : וס'סין הקריאות
לפי סדר זה : מסך : תורא : פסל : בקורשא : כקף : בסרדא : שלח :
בוכרא : ובכל הימים שלחיל שלסוער סתפללין בסוקף אתה בחדתנו
כמו ביום טוב עצמו אבל בערבית שחרית וסנחה סתפללין של חל
וסוכידין יעלה ויבוא בעבודה ואס טעה ולא הזכיר חודר וכן שבת של
חול המעדר ערבית שחרית וסנחה סתפלל ססדר שבת וסוכיד יעלה
יבא בעבודה ואין סוכיד של שבת שאין זכר לשבת אלא בברכה
רביעית בלבד : אבל בעבודה אין זכר לשבת כלל : ושבת בחלו ש
של סוער אס שכת לומר וסאבתך ואס' אתה בחדתנו : א לא הזכיר
יעלה ויבא בעבודה ראיתי סורי שלא חוד להתפלל : ואס' כין שהזכיר
ז'ט ושבת אעפ' שלא אס' יעלה ויבא בעבודה אינו צריך לחודר עוד
סצאתי שבת של חלו של סוער שכתך לומר ישסח ססה בשחרית
ואס' אתה בחדתנו והזכיר של שבת ואס' שאינו צריך לחודר ולסצאתי
יום טוב כין לחלו של סוער כין לחל נסור אסר אתה הברלת

העולם הבא : ואומ' החזן קרישגמור :
יתגדל ויתקדש שמייה רבא בעלמא
 דברא כרעותיה ומליך מלכותיה
 בחייכון וביומיכון ובחיי דכל בית ישראל בעגלא
 ובזמן קריכו ואמרו אמן : יהא שמייה רבא מברך
 ולעלם ולעלמי עלמיא : יתברך וישתבח ויתפאר
 ויתרומם ויתגשא ויתעלה ויתהדר ויתהלל
 שמייה דקודשא בריך הוא : לעילא לעילא
 מן כל ברכתא שירתא תושבחתא ונחמתא
 דאמירן בעלמא ואמרו אמן : תתקבל עלותהון
 ובעותהון דכל בית ישראל קדם אבוהון דבשמיא
 ואמרו אמן : יהא שלמא רבאמן שמיא וחיים
 טובים עלינו ועל כל ישראל ואמרו אמן : עשה
 שלום גמרומו הוא ברחמינו יעשה שלום עלינו
 ועל כל ישראל ואמרו אמן : ואומר החזן והעבור
אתה הוא שהקטירו אבותינו לפניך
 קטורת הסמים פטום הקטורת הערי
 והעפורן החלבנה והלבונה משקל שבעים ש

הארץ ולא שמנו כמשפחות הארצות שלא שם
 חלקנו בהם וגורלנו ככל המונס שהם משתחרר
 ומתפללים

ואנו כורעים ומשתחיים לפני מלך מלכי
 המלכים הקדוש ברוך הוא נוטה שמים ויוסר
 הארץ וכסא כבודו בשמים ממעל ושבינת עזו
 בנבתי מרומים הוא יי אלהינו אין עוד מלכנו
 אמת מלכנו ואין זולתו ככתוב בתורתך וידעת
 היום והשבות אל לבבך כי יי הוא האלהים בשמים
 ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד : על בן נקנה
 לך יי אלהינו לראות מהרה בתפארת עוזך
 להעביר גלולים מן הארץ והאילים ברוה יכרתון
 לתקן עולם במלכות שריוכל בני בשר יקראו
 בשמך להפנות אליך כל רשעי ארץ יכירו וידעו
 כל יושבי תבל כי לך תכרע כל בך תשבע כל
 לשון לפניך יי אלהינו יכרעו ויפולו ולכבוד
 שמך יקד יתנו ויקבלו כלם עול מלכותך

י"מלך מזמור ארון צדיק מגדל ויכלו

סדר תפלת מוסף סדר שחרית של שבת

תסונשלם תהלה
לאל עולם :

על קיד מצבך לרצון ונודה לך שיד
חדש על גאולתנו ועל פדות בנשינו
ברוך אתה יי גאל ישראל :
ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם
בורא פרי הגפן :

ונעלין ידיהם ומברכין על נטילת ידים ויחם
מנה העליון ויברך עליה בא יי אמה המוציא
לחם מן הארץ • ולא טאכל עד טיקח החמיה
טכנע מתחילה ויכנע ממנה ויברך עליה •
בא יי אמה הקבץ על אכילת מנה • ויאכל
ביחד ויתן לכולם • ואח כך יקח לטובא ויטבול
בחדוסי ויברך עליו • בא יי אמה הקבץ על
אכילת מדור • ויחם מנה הטלמיה הטלמית
והלמין עמה ויאכל טניהן יחד ויין בלא טיבול
ובלא כדכה זכר למקדש כהילל • ויאכלו וישתו
כל צרכיהן • ואחם הסעודה נעלין ידיהם ואין

בל מה שבראת ויראוך על כל המ
המעשים וישתחוו לפניך כל הברואים
ויעשו בלם אגיה אחת לעשות רצוננו
בלבב שלם במה שיוענו יי אלהינו ש
שהשלטון לפניך עוז בידך וגבורה בי
בימינוך ושמך נורא על כל מה שבר
שבראת : ויבדו תז בבור יי
לעמך תהילה להראיך ותסיח
לדורשיך ותתחוו פה למיחלים לך ש
שמחה לארצך וששון לעירך וצמיחת
קדו ל דווי עבדך ועריבת גר לבן ישי
משיחך במהרה בימינו :
ואז צדיקים יראו וישמחו וישירים
יעלוזו וחסידים בדינה יגלו ועולתה

ויצא

וּלְקַח עִיד מִשָּׁם לְמַר אֲשֶׁל גַּם שְׂנִיכֶם
 זֶה אֶחָד : וְתֹאמַר רִבְקָה אֵל יִצְחָק קִצְמִי
 כִּי מִנִּי בְנוֹת חַת אִם לְקַח יַעֲקֹב
 אִשָּׁה מִבְּנוֹת חַת כְּאֵלֶּה מִבְּנוֹת הָאָרֶץ
 לִמֶּה לִּי חַיִּים : וַיִּקְרָא יִצְחָק אֶל יַעֲקֹב
 וַיְבָרֶךְ אֹתוֹ וַיֹּצִיאוֹ וַיֹּאמֶר לוֹ לֹא תִקַּח
 אִשָּׁה מִבְּנוֹת פְּנֵעַן : כֹּסֶם לְךָ פָּרְנָה אֲרָם
 בֵּיתָה בְּתוּל אֲבִי אִמְךָ וְקַח לְךָ מִשָּׁם
 אִשָּׁה מִבְּנוֹת לְבָן אֲחִי אִמְךָ : וְאֵל שְׂרִי
 יִבְרָךְ אֶתְךָ וְיִפְרֹד וְיִרְבֶּךָ וְהִיָּרְרָה לְקַח
 עִמָּיִם : וַיִּתֵּן לְךָ אֶת בְּרִית אֲבִירָה לְךָ
 וְלֹרְעָךָ אֶתךָ לִישָׁמְךָ אֶרֶץ סוּרִיד
 אֲשֶׁר נָתַן אֱלֹהִים לְאֲבִירָה : וַיִּשְׁלַח
 יִצְחָק אֶת יַעֲקֹב וְלֶךְ פָּרְנָה אֲרָם אֶל לְבָן
 בֶּן בְּתוּל הָאֲרָמִי אֲחִי רִבְקָה אִם יַעֲקֹב
 וַעֲשׂוֹ : וַיֵּרָא עֲשׂוֹ כִּי בָרַךְ יִצְחָק אֶת יַעֲקֹב
 וַיִּשְׁלַח אֹתוֹ פָּרְנָה אֲרָם לְקַח לוֹ מִשָּׁם
 אִשָּׁה רִבְכָּה אֹתוֹ וַיָּצֵא עָלָיו לֹאסֶר לֹא
 תִקַּח אִשָּׁה מִבְּנוֹת פְּנֵעַן : וַיִּשְׁמַע יַעֲקֹב
 אֶל אֲבִיו וְאֵל אָמוֹ וְלֶךְ פָּרְנָה אֲרָם וַיֵּרָא
 עֲשׂוֹ בִּירְעוֹת בְּנוֹת פְּנֵעַן בְּעֵינֵי יִצְחָק
 אָבִיו : וַיִּךְ גֶּשֶׁן אֶל־יִשְׁמַעֵאל וַיִּקַּח אֶת
 מִתְלִיפֵת יִשְׁמַעֵאל בֶּן אֲבִירָה אַחֲוֵת
 נְבִיחַת עַל גִּישׁוֹ לוֹ לֹאשָׁה :

פ פ פ

וַיִּצְא יַעֲקֹב מִבְּעַר שֶׁבַע
 וַיֵּלֶךְ וַיָּבֹנֶה וַיִּפְגַּע

ויצא

בְּמָקוֹם וַיִּלְשׁוּם כִּי בֹא הִשְׁמֵשׁ וַיִּקַּח
 מֵאֲבֵנֵי הַמָּקוֹם וַיִּשָּׂם מִרְאשֵׁיתוֹ וַיִּשְׁכֵּב
 בְּמָקוֹם הַהוּא : וַיַּחֲלֵל וַהֲנִיחַ סֹלֶם הַצֵּב
 אֶרְצָה וְרֹאשׁוֹ מִנִּיעַ הַשָּׁמַיִם וַיִּיָּרֶךְ
 מִלֹּאבִי אֱלֹהִים עָלָיו וַיִּרְדִּים בּוֹ : וַהֲנִיחַ
 יִשְׂרָאֵל נֶצֶב עָלָיו וַיֹּאמֶר אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵי
 אֲבִירָה אָבִי וְאֵלֶיךָ יִצְחָק הָאָרֶץ אֲשֶׁר
 אֲתָה שֹׁכֵב עָלֶיהָ לְךָ אֲתַנְנָה וְלֹרְעָךָ :
 וְהִתְיַרְעֶךָ בְּעַפְרֵי הָאָרֶץ וּפְרִצְתָּ יִמֶּה
 וּמִקְדָּם וּצְפֹנָה וּנְכוֹן וְנִגְבֵּי כָּל כָּל
 מִשְׁפַּחַת הָאֲרָם וּבֹרְעָךָ : וַהֲנִיחַ אֲנִי
 עֶפְרָיִם וְשִׁמְרֹנֶיךָ בְּבֶרֶךְ אֲשֶׁר הִתְיַרְעֶךָ
 וְהִשְׁכַּתִּיךָ אֶל־הָאֲרָם וְהֹאֲרִיתִי לֹא
 אֶנְכֹכְךָ עַד אֲשֶׁר אִם עֲשִׂיתִי אֶת־אֲשֶׁר
 רִבְכָּה תִּי כֵן וַיִּתֵּן יַעֲקֹב מִשְׁנֵתוֹ וַיֹּאמֶר
 אֲבִי יִשְׂרָאֵל בְּמָקוֹם הַזֶּה וַאֲנִי לֹא
 וַיִּרְעָמִי : וַיִּירָא וַיֹּאמֶר מֶה נֹרָא הַמָּקוֹם
 הַזֶּה אֲנִי זֶה כִּי אִם בֵּית אֱלֹהִים וְזֶה שֵׁן
 הַשָּׁמַיִם וַיִּשְׁכֵּם יַעֲקֹב בְּקֶדֶר וַיִּקַּח אֶת־
 הָאֲבֵן אֲשֶׁר שָׂם מִרְאשֵׁיתוֹ וַיִּשָּׂם אֹתָהּ
 מִצְבָּה וַיִּזֶק שִׁמְרֹן רֹאשָׁהּ וַיִּקְרָא אֶת־
 שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא בֵּיתֵאל וְאֵלֶּם לוֹ שֵׁם
 הָעִיר לֵאמֹר שֵׁן : וַיֵּרֶד יַעֲקֹב נָדָר לֵאמֹר
 אִם יְהִיֶּה אֱלֹהִים עִפְרָיִם וְשִׁמְרֹנֵי בְּדֶרֶךְ
 הַזֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי הוֹלֵךְ וְגֵרְזוֹ לִי לֶחֶם
 לֶאֱבֹל וּבִנְיָן לִלְבָשׁ : וְשָׁכַתִּי בְּשֹׁלֹחַ אֶל־
 בֵּית אֲבִי וְהִיָּה יְהוָה לִי לְאֱלֹהִים : וַהֲבֵן

נא א

טחנה סיסרא לפי חרב לאנשאר ער
יחד וסיסרא נס בר גליו אל אהל געל
ישראל : ותד יד בני ישראל חל
וקשר על יבין מלך כנען ער
אשר הכריתו את יבין מלך כנען :
ותשר רכובה וברק בן
לאמר : בנר עפרשת בישראל
עם ברכו יהיה : שמעו
אנכי ליהוה אנכי אשירח אומר
אלהי ישראל : יחורר
בצערך משרה ארום ארץ רעשה
אבינעם ביום ההוא
בחתנרב מלכים תאזינו רונים
ליהוה
בצאתך משעיר
גם

קטע [נאפולי, ירושע שלמה בן ישראל נטן שונציק, לערך רנ"א-רנ"ב]. חומש עם הפטרות.

Fragt. [Napoli, Josua Salomo b. Israel Natan Sencino, ca. 1490–1492]. Tora, Haftarot.

אלעכר האפר ביתה: ויעשו שתי טבעות
זהב ויתנם על שתי כתפת האפר מלמטה
ממול פניו לעמת מחברתו ממעל לחשב
האפר: וירכסו את החושן מטבעת יד ימין
טבעת האפר בפתיל תכלת להיות על חשב
האפר ולא ירחיק החושן מעל האפר באשר צוה
יהוה אלהים: פ

ויעשו את מעיל האפר מעשה ארג כליל
הכלת: ופי המעיל בתוכו כפי תהרא שפה
לפיו סביב לאיקרע: ויעשו על שולי המעיל
רמוגות תכלת וארגמן ותולעת שני מטה: ויעשו
פצעמנין ויבטורו ויהנו את הפצעמנים
בתוך הרמנים על שולי המעיל סביב בתוך
הרמנים: פצעמן ופצעמן ורמון על שולי
המעיל סביב לשרת כאשר צוה יהוה את
משה: ס ויעשו את הכתנה משיבוע
ארג לאהרון ולבניו: ואת המצנפת שש
פאר המנבעת שש ואת מקנני ת: ויעשו
משור ואת האבנט ששג: ואת גרמל
וארגמן ותולעת שני מעשה ארזים

ויעשו צה יהוה את משה: ס ויעשו
את ציץ נזר הקדש חזק סהור ויכתבו עליו
מכתב פתוח: חותם קדש ליהוה: ויתנו עליו
פתיל תכלת לתת על המצנפת מלמעלה
כאשר צוה יהוה את משה: ס ותכל
כל עבדת משכן אהל מועד ויעשו בני ישראל
ככל אשר צוה יהוה את משה כן עשו: פ
ויביאו את המשכן אל משה את האהל ואת
כל כליו קרסיו קרשיו בריחו ועמדו ואמר
ואת מבטח עזרת האילים המאדמי
מבטח עזרת התחשים ואת פרכת הנ
ארון העדת ואת בדיו ואת הכפרת: אר
השלחן את כל כליו ואת לחם הפנים: ואת
המנורה המהירה את גרמיה נרת המערכה
ואת כל כליה ואת שמן המאור: ואת מובח
הזחב ואת שמן המשחה ואת קטרת הסמים
ואת מקד פתח האהל: ואת מובח הנחשרת
ואת מכפר הנחשת אשר לו את בדיו ואת
כל כליו את חביו ואת כנו: ואת קלעי

החצר את עמדיה ואת אדניה ואת
 לשער החצר את מיתריו ותלתיה ואת כל
 כלי עבדת המשכן לאהל מועד : את כנרי
 השדר לשרת בקדש את כנרי הקדש לאהל
 הכהן ואת כנרי כנני לכהן : ככל אשר צוה
 יהוה את משה בן עשו בני ישראל ארץ כל
 העבקה : ורא משה את כל המלאכה והנה
 עשו אותה כאשר צוה יהוה בן עשו : ויברך
 אתם משה :

וידבר יהוה אל משה לאמר : ביום החדש
 הראשון באחד לחודש תקים את משכן אהל
 מועד : ושמת שם את ארון העדות וסככתה
 על הארץ את הפרכת : והבאת את השלחן
 וערכת את ערפו וחבאת את המנורה והעלית
 את נרותיה : ונתת את מזבח הזהב לקטרת
 לפני ארון העדות ושמת את מסך הפרח
 למשכן : ונתת את מזבח העלה לפני פתח
 משכן אהל מועד : ונתת את הכיור בין אהל
 מועד ובין המזבח ונתת שם מים :

את את החצר סביב ונתת את מסך שער
 החצר ולקחת את שמן המשתה ומ שחת את
 המשכן ואת כל כליו והיה קדש ומשתה את
 סביב העלה ואת כלכליו וקדשת את המזבח
 והיה המזבח קדש קדשים וכשחת את הכיור
 ואת כנני וקדשת אותו והקרכת את אהרן ואת
 כנני אל פתח אהל מועד ורחצת אתם במים
 והלכשת את אהרן את כנני את כנני את כנני
 אתו וקדשת אותו וכהן לי : ואת כנני תקריב
 והלפשת אתם כהנת : ומשחת אתם באשר
 משחת את אביהם וכתנו ללזותיה לחיות להם
 משחתם לכהנת עולל לזרעם : ויעש משה
 ככל אשר צוה יהוה אתו כן עשה :
 ויהי בחדש הראשון בשנה השני באחד
 לחודש חנוכה המשכן ויגמם משה את המשכן
 ויתן את אדניו וישם את קרשיו ויתן ארץ
 כריתו ויגמם את עמודיו : ויפרש את האהל
 על המשכן וישם את מכסה האהל עליו
 וילמעלה באשה צוה יהוה את משה : ס

יחזקאל אלהינו מה אריר שמך
 ככל הארץ: ס
 למען עלמות לכן
 מוסר לך:
 אורה יהודה כל
 אספה כל יום
 אשמה ואעלה בק
 אומרה שמה עליך: כשיב
 אויבי אחור וישראל יאבר
 מפניך: כי עשית משפט
 ודין ושבתי לכסא שופט

באי למה שלא עשיתי אשח
 באי למה מנביות שפלים
 באי למה פוקד עושים
 באי למה זקף כפופים
 באי למה סומך נופלים
 באי למה מתיר אסורים
 באי למה רוקע הארץ על המים
 באי למה אשר הבין מעדיו גבר
 באי למה שעשית לי כל צרכי
 באי למה אזור ישראל בנבירה
 באי למה עושר ישראל בתפארה
 באי למה הבוחן ליעקב כח
 באי למה המעביר שינה מעיני
 ותנומה מעפעפי

יהי רצון מלפניך יי אלהי
 ואני אבנותי שתי ידליכי
 בתורתך ודבקני במעוזיך ולא תביאני
 לא לידי חטא ולא לידי עברה ו
 ועון ולא לידי גסון ולא לידי כיוצא
 ואני ישלש כי יצר הרע ודוקמי
 באדם רע ודבקני ביער טוב וכוף א
 את יצרי להשתעבד לך ותגני חילום
 ובכל יום לחן ולחסד ולרחמים ב
 בעיניך ובעיני כל רואי ותגמלני
 חסדים טובים כדונך אתה יי גמול
 חסדים טובים לעמו ישראל
יהי רצון מלפניך יי אלהי
 אבנותי שתעלה גי וחם

רח נבואה נח	יעל ונכח	אנשי אמת ולא	יכלו ויכחשו ..
הכריל ויחזקתם	מעל נזיתם	עודם נחיתם	יבאוו ויחזקתם ..
סחת פלאתם	אכן כשרא	כלבד ועש אחר	לא ידע מה הוא
ואת כח קמחי	יבא את שא	עורה כביאור	בחוץ יעשיהו ..

אמר דוד כל יוסף קמחי הספרדי ול ארבעה הספרים האלה שהם יעשיהו ירמיהו יחזקאל תרי עשר הם נבואות והוכחות ונחמות לשרא גם יש בהם נבואות לחזקות העולם על פועלמותם ולפי שהרש לשרא נבטכו כן הנבואות ככה כי הקדש כמו שכתבו הגבאים עליהם להודיע כי יעקב הא מהם נקמת בני ישראל ויעשיהו נבא כימי ארבעת מלכים אלה גם חושע מנחם שכתב כימי ארבעת מלכים אלה ובהוא שזכר ידעם כן יורא מלך ישראל ולפי שכתבנו על חרבן בית יהוא ועל מלכות אפרים שכלה ויעשיהו לא רבא אלא על יהודה וירושלם ואעפ"י שאין ובעוד ששים וחסד אנה יחד אפרים מעם על נבואת יהוא כל אלה הפסוק להכתיב את יהוא שלא יפחית עוד מאפרים וכן מה שאמר וידע חכם כל אפרים ויוסף שומחן בעבור יהודה אומר כמו שאמר בסוף הפרשה מנשה את אפרים ואפרים את מנשה יחדו המה על יהודה וירושלם וכן מה שאמר דוד עטרת נזית שזכר אפרים בעבור שזכר יהודה שלמד מעשיהם אומר וגם אלה כן שזכר ונזכר תעו מה עקר נבואתו היתה על יהודה ואין כי בשעה שכתבנו עזריה היתה תחלת נבואתו יעשיהו לפי שאמר כשנת מות המלך עזריה ואמר את מי אעלה ומי ילך לבט ואומר הנני שלחך ואחריך פרש היתה ראויה לחות תחלת הספר אלא אחר מוקדם ומאוחר ואיפשר שכתבנו מלכות עזריה היתה תחלת נבואתו כדאין בדברי הימים ויהי דברי עזריה הראשונים והאחרונים כה יעשיהו כן אמוץ הנביא חזק כשנת מות המלך ראה חזקה המרחה הגדולה אלא ראה חזקה קודם לכן לפי כהן כחמה מרחה ומה שאמר את מי אעלה כי נביאים אחרים היו כימי כי היה עמו ויהי וזכריתו המכין מרחה אלהים והיה חושע כן באר ואמר את מי אעלה להוכיח את הנהיה היה כי שלחתי אלהים נביאים ואלה האעלו ואין יעשיהו הנני שלחתי כי חס לא האעלתי עד עתה אולי האעל עדיין ואיפשר לפרש דברי הימים כי דברי עזריה קודם נבואתו כהן כספר עש האחרונים החר שהתנבא .. **חזון** יעשיהו כן אמוץ וגו' לא ידענו ייחוסו מלי זה שכתב היה אלא שחול קבלו כי אמוץ ואמנה מלך יהודה חזיה .. **שמעו** שמים וגו' החל דברו וספרו בדברי תוכחה כי בני דוד היו רעים חמץ שכתב בעזריה ויעש הישר כענין א וכן בזאת הרי נחמ' בעזריה וכתבנו וכה לבנו עד להחיה וכימי שניהם היו העם מוכחים ומקטרים ככמות וכתוב בדברי הימים בעלכות יתם עד העם משחיתים כה כימי אחר שהיה הארע ועשה רשות גדולה כמו שכתב בשנים את אלה חזותם ואף כימי חזקיהו לא היה לבנם אלא חס אה א כמו שכתב בדברי הימים ואין בפתחו דברי תוכחה שמש שמים וכן משה רבינו כשכתב לאביה את ישראל פתח ואמר האזינו האזנים כי הם עדים כן א וכן ישראל כמו שכתב ואעזרה כה את האזנים ואף האזן לפי שהם קיימי והאזנה הולכים לא לפי שאם יעבדו את כרית א האזנים לא יעבדו טלם והאזן

ואדי אלחנארה, שלמה בר רבי משה בן אלקאבין הלוי, ברנך. פי ד"ק על נביאים אחרונים.

Guadalajara, Salomo b. Moses Ibn Alkabiz ha-Levi, 1481. Dav. Kimchi, Perusch Nebiim Acharonim. St. p. 869, no. 4821, 5. Pr. 9586. Haebler no. 348.

מראות אלהים	נשום ונס נפלאו	ולפני נביאיו	כנבואה נבראו
יראו תמונות	יעלו נס ירחו	נרות למיניהם	אזר לא נמצאו
בהם בשלם רק	בעת היתקשרו	נחות ברוחות	כנביאים נבראו
נפלאו יסודיהם	לאשים חכמו	כי נבראו נס	עמקו ההפלאו
מראות יחוקא	מראותם נפתחו	וללכ נכנסם	מהכנס מראו
סעף כט קמחי	לכרשם ישאלו	מא עיורם נס	למען נפלאו ..

אמר 'דוד בן יוסף קאחי הספרדי ול זאת המראה אשר פתח בה יחוקא הנביא ספרו היה מראה סתומה מאד ואט אדבר בענין המראה מעט... דע כי מראות הנביא נעין לכונן נראות במחשבו כאלו יצורה בכה עיני נדמיה לדמיון המראה הנביא אשר נענה נבראה... ון מאחורי הספר לרואה נמצאה ואחר הקינו מתרדמת המראה ימצאה במחשבו כלואה כענין יכתבנה או כפי יקראנה ומחשבהו כפה מחברתו כח המדבר לפעל המחקר העלה מרומות ותרד תהומות תעזה לה נכנס והשוף בשמים תשכ חצרים ותכנס בחצרי חצרים תראה תמונות נפלאות לעתם נקראות לשעתם נבראות לכמו נמצאות כאלו לעין החוש נראות מלפני אלו החצרות הנה שלחות כלב חנניא מפתחות פעם כחורות לו ונכחות פעם בהם מחשבותיו פתחות במראה וכריה מה אה אדוני ומאמר דכא ואשהומס על המראה ואין מרין ואט שמעתי ולא חין ישמע דברים נפלאים וקולות עצומים ויחוקא הנביא ראה מראה סתומה ושמע שמועה עצומה אכל ממנו לא נעלמה אדם כן היה אז עלה בזכריה ודכא והמראה הוזה נקראת מרכבה כמו כן בספר מלכים ומעשה האוכנס כמעשה אופן המרכבה: ויהי כעבדי גלגל מרכבה יקרה: וכן נדברי הימים ובהכנס המרכבה הכרוכים והכ... וראה שלמה בחכמהו מה אראה יחוקא הנביא נבואתו נס דוד המלך אביו מסר לו הכל על ידי רוח הקדש כמו שכתוב הכל בכתב מיד יא על השכיל כל מלאכות הכתוב נס חרות בקרים וחריות אשר בקירות הכות והכלם מעטן מרכבה הקדש היה שנה ראה יחוקא הנביא פפ אריה ופפ אור והכרוכים אשר בהם היו במקום נסר ואדם אשר במרכבה כי הכרוכ פנו פפ אדם ונפיו כנפי נסר הנה הכרוכ כלל שניהם וכן היו בהם ארבעה אופנים ונקראת מרכבה לפי נבראיה על דמות מרכבה בארבע חיות וארבעה אופנים: והמרכבה העשויה למרכבת נט אדם היא בארבע נקמות כמו שכתוב והנח המרכבה ממנרים כשם מואת כסף וסוס בחמשי ומאה וכן רול קראו המראה הוזה מרכבה כמו שאמרנו ולא במרכבה ביחיד אלא חס כן היה חכם ומכין מדעתו: ואחר שכותבים ול אהירו שלא לדרוש במעשה מרכבה איננו ראוי לכתוב כפי הספר הזה מה שעלה בדעתי לפרש במרכבה כי חס אעשה כן אחיה כדורש אותה ברפס כי ה"ה הזה הוא נמסר לכל למד ספר ל"ה כתבתי פירוש מעשה מרכבה בקוננים כפי עצמו כמו עמדי חתום באוצרותי בעבור שלא אשכחם ולהעיל בו כל הראוי למסור לו סהרי תורה: ואשוב מעתה לפרש הספר ולא אפרש כפסוק המרכבה אלא עמי המלך מנסוק ואחר עד סוף המרכבה ועתה אחל בעזרה המלמד אדם דעה... וזהו

נבואת וואל רבר יא אשר היה אל יאן פתא. זה הנביא נתנבא על הארצה
 סיכיא הא תחלה על ארץ ישראל על שמהיהם ואחר כן נתנבא
 נבואה עתידה למוות המשיח ויש אומרים כי כימי יהורם בן אחאז נבא זה הנביא שהיה רעב
 בארץ כמו שאמר כי קרא יא א הרעב וגם כל א הארץ שבע שנים החרב שנים היו ארבע מים
 הארצה והשלא שנים היו השמים נעצרים ונסדר שלם אומר כי כימי מנשה נבא ואמר יא אל

עזר כל א אחר	ועין לבי האיר	ככתבי דברי נר	ויחן אכניא ..
היה עם ש עמי	כדבר לא יחטית	ענדק מכטי	ישר מחשבי ..

סמוך א יתמוך כל לכי	היה עזרי ככירא ירמיהו
כחנני בעורבך האל היא	לכנני כל יכיה האל ומיהו

אמר דוד בן יוסף בן קמיחי הספרדי וטל ייה הספר מצאנוהו מסודר בסדרן של נביאים
 אחר ספר ישעיהו וכן כתבתי פירושו אחר ספר ישעיהו ואעפ"י שאינן מסודרין כן
 בדברי חז"ל שאמרו סדרן של נביאים יהושע אפסטיס שמואל מלכים ירמיהו יחזקאל ישעיהו שנים עשר

והא"ץ לכן המחלצות וחסף

יגישו הבוק הטבעות הגלונים

דברי נביאים	מאכל נשאים	כאשר קהלים	אינם מקוים
נבואותם	יתנום גם	ודעו ידם	כאשר נהלים
זהם לנביאים	ארכ ונחם	קצרו רכשם	עשר נביאים

כפר יב נבואים הושע אמר חז' כו יסוף קמחי הספרי ז"ל
 זה יסיר המחויבר משנים עשר נביאים
 אמרו רז"ל כי לפי שנבואתם קטנה חכמים יחד שלא יאכל כל ספר מפני קטנותו אם היה
 מיוחד כל אחד בעצמו ואמר כי נבואתו הוציא קדמה לנביאית אפיה וזהו שאמר תחלת דבר' א'

נלמ האבות והנביאים יחדיו פן אחיזה ביה לנביא יחידים הוא שיתנו בעל תש"ב נאם הנביא שאל
 יכה הארץ כלה ויהי חרס ואשר לא יהיו ביה ויהיו כל ויסוף במדבר חעמים או לנשם המעט
 בארץ ישראל' והמשכילם יהיו כוהר הקדש וימגדקי הרבים ככוכבים לשלם ועד תם תם ..

עמוס כטן " ומעבדיו ישר	נא האל להוציע ויחל
.. אחזקו יסון כל טוב ושאר	והמנה בעם המך המחס ..
.. ומלאכי באלהיכם ..	ויום חג לזרון יהי לו ..
לכל תעשה שנים עשר ועשר ..	נביאים הם כשרי זה רמזים ..

ברוך א' אלהי עבדות אשר עשה עמי לטובה חזק' ג' ושיהבס ר' דוד קמחי ול' לגמור
 ולעשות כחצב מחות וכל אחד מהם כמקומו חנל יודע דתודין לעד ולאות כי רחם
 בצדק נפזי פני האל אס דבות הלאות מעשיה ואדי אחיזה הדיחחמס דברי נבואות
 בצדק' א'ך נבך מיהרה ירחטקן הפלאות יפתח עיניו כחורו תקטב וע' מטריות
 פופריות ועל טוכו הגדול הרים טהן הילל והודאות זה שמי והן תוי שלמה כרוב
 מהק נחו כשן כן חלקאכז חלי .. תם תם ענה לאל כדא שלם ..

וארי אלהיגארה, שלמה בר רבי משה בן אלקאבין הלוי, ברכך. פי רד"ק על נביאים אחרונים.

Guadalajara, Salomo b. Moses Ibn Alkabiz ha-Levi, 1481. Dav. Kimchi, Perusch Nebiim Acharonim. St. p. 869, no. 4821, 5. Pr. 9586. Haebler no. 348.

(הדריב בדרך ישרה ולהקיר המכשול-יכל סאיש חקטב על אסתו וכנו ומזהירין ומקד
 גרביהם מחיר ער מידע סהם סלמים מכל חקט בקרא חוטא גנא ופקדה כד ולא תקטא

והל הארי יצילנו מאניאנה ויניאנו מאפלנה לאורנה ויאחר די לצרותיט
 ויטיב אחריתנו מראשיתנו אמן תם ונאליס טקא לא סרין שלם

חזעני הקטף והוא נטף תמכנה עם סחט הקטורה: ולט לטסים
 ורמיתנו זכרם לברכה אחריו מורם עשב סמחו אסמרו יאה בחסכת
 צע' מה חזקו כתרנו וכמיט אה דחיו ועלם אה חיתתו... וימחשו
 חנה אחיה וכל מחינה סהיה אצל דברים כגן זה יוכנו וימחש יעקב
 אבו ואת אחיו וכן טעמה וסחט ירנם אקלם נעבד ונקבל וכל סהיה סח
 האון כחיו וימחש אה קול י' אהים ורבה סחטת: סחטת אה תלטה כס
 ימ' א' כלם חתנמי' וסחט וסחטת סחית קרמי'... ויעבד אהים חרעסיו /
 ה' סחיה אחרת ויהוידע הכתוב סחכר טעמים הרבה סחאחר ויחטכו /
 ויעלו אה יוסף מן הס' וימכרו אה יוסף לסחטת' ויח' סחטת' לסח' ויח' סח' /
 והחריט סחכר אה' למצרים... וימכר ראובן אה הס' וימכריו (א' היה סס /
 לפ' סהינע יוחיו לילך ולסחט אה אבו: דבר אחר עמק היה בסקן וכתענת על /
 בלסל יצוה אבו... ואז אה אב בא' אה אבריו סחטתו סל אה... סחט ע' /
 לפ' סחיו דומה לסל אה... ויעלו אה הכתוב כך סח' וסח' דמקה לתנה /
 אחרת כגן כתונה יוסף כתונה פמים כתונה כד נקוד כתונה בסח... ויכירה /
 ויחמר כתונה כס זו היה רעה אלתהו: נצנה ס חח הקרס סח' סחטתה ס /
 אסח פטיפ' ולמה לא גלה לה הבה לפ' סחטתו וקלל אה כל מי סילה וסחט /
 נהבה עמח' אכל יחח סח' היה סס יודע היה סח' ח' וסח' הבה ח' רעה /
 ללטה ל' אה אה לא אלה... יחיס רבים עמרים וסח' סח' סח' סח' ע' /
 סידר יעקב למצרים כי יוסף היה סחטת עמח' סח' כסחכר וכן סח' היה /
 כעמדו לפ' פרע וסחט סח' סחט: וסחט סח' הרעב סח' סח' כי זה סח' הרעב /
 בקרב חרץ ובלח' הפרי ירד יעקב למצרים ח' עמרים וסח' סח' כנגד כ' /
 סח' קיים כסד אה ואס' עמרים סח' סח' רבה לבן סח' סח' זה לעמרים סח' /
 רבה וסח' סח' סח' כרד בסח' סח' לבן: סח' עמ' ח' סח' בסח' /
 וסח' ח' סח' רבה וזה סח' לבן זה לעמרים סח' לתע' סח' סח' /
 לקוח כנגד... כל כס וכל כסח' י' יהודה אחר אחרת תלחמה כ' (ד' עס כל /
 סח' וסח' וסח' סח' סח' אחר כעמ' היו ומהו כסח' סח' /
 סח' סח' סח' סח' סח' וסח' סח' סח' וסח' סח' סח' /
 לקבל יח' סח' על ח' וסח' סח' סח' סח' סח' סח' /
 ולח על ח'... כי אה א' סח' סח' סח' על כ' סח' /
 על כח' א' סח' וא' כיה א' תלח' אהן אהים... אכל /
 הוא בל' אק' ל' אה' כל יח' וסח' גיה'

פה כל הטמאין

B 8, 1

תרעז הלכות מצלה גרסינ

במלכות תענית ואת יס יר ויס כו' וימי שריא ילין לל ליתעמלח בזון ולל למסכר בזון ויזעב דקיימא רלן
ובטלה מנלית העמלח בזמכח וישרס לל בטלה ויס כן למסכר ולחריקס כני יסוד כדאיהל במסכת תענית
ובגל מקס שרימל לל למסכר בזון למסכר ולחריקס כני יסוד ילל קכ מומנן לתענות בל לל עדיף

תקמו הלכות תשעה באב ושאר תעניות גרסינ

בשרקא בתרא דתעניות חמסא דברים אירע את אסעמ בל כהמון וימסכר בל כאב
בל כהמון נהגברו קלחות וסמל חתומד וקב קעמ קעמ וסרף אטוסעמס את . קעמ
ויזעמנז בלס במילי . בקעמ בלכ כמזק גירק על אסעמ של יכנסו לחר ויכר קשת בראשונה ובשנייה

צו שכור איתפלל צו וצריך צח תנורבנן

הל סרל שלש

תש ושלש

ידי לא אש—אלו רשעים	ידי לא אש—אלו רשעים
טא לקראת גזל יקראת וטב	ידי לא אש—אלו רשעים
דלו ספר ועץ חיים וטרו	ידי לא אש—אלו רשעים
שינו יקרא לגזל טוס ויטרו	ידי לא אש—אלו רשעים
אשר נכתבו בשרש טב וקמ	ידי לא אש—אלו רשעים
ויא נעמק כדוק רב טוקר	ידי לא אש—אלו רשעים
טלמיקס וטבטס ויטרו	ידי לא אש—אלו רשעים
גזל יד בל גזל וטלן	ידי לא אש—אלו רשעים
ויא אס עקמ כסף רע כ	ידי לא אש—אלו רשעים
וימנע בל יי עמ מלכ	ידי לא אש—אלו רשעים
ונכתב על ידי חס ידס	ידי לא אש—אלו רשעים
אשר טעל יי נכר כחוקס	ידי לא אש—אלו רשעים
ונלש כמסר ריקה גאל	ידי לא אש—אלו רשעים
וקל מקמיע—למסמ	ידי לא אש—אלו רשעים
ונרשט יד יד ויטרו	ידי לא אש—אלו רשעים

חמ"ד ושחמ"ד [אישאר, אליעזר בן אלמנטאנס], אלול רס"ה. ר' יעקב ב"ר אשר, מור אורח חיים.

S. l. e. t. [Ixar (Hijar), Eliëser b. Alantansi], Aug. 1485. Jakob b. Ascher, Tur Orach Chajjim. St. p. 1186, no. 5500, 21.

Fr. p. 9, no. 22. Pr. 9599. Haebler no. 330.

לחלואיו אצט לא מנפ קדס שריץ לייב לבסות . פצ' יעצא מחד או מענקר של חייב תרם ככסו לא
 שחט שחטת קראויה לסל . קילכר קשוחט קטרפה או קשוחט וכתנבלה שזו סמור מלבסות . לפ' כריך לבזוק
 בסימטן וחסכן קודס שיכסא . וכתב בעל קשעור קשוחט חיה לא יכסא עב שיבזוק קראויה שחטת ככסמא
 ומסתב' אי משהתב סירבא ותללא בריקא בען סמטא דחלש פוגיע דלא בריקא קשעור אי פמי אוימא לזמן מנסא
 בלא ברה . חרש שחט וקטן שחטו סגן לזן עצמן אין אחרים חייבם לבסות . ראו אחרים שחטו כראוי
 חייבם לבסות . מי שאין לעפר לבסות לא יחוט עב שיח' לעפר לבסות . קשוחט חיה או עוף ולא יצא מקדס דס
 מותרים . אין מכסין לא בעפר וכל הדברים שדורעם קטרעם בוס מעמימים בוס בכל עפר . ואם
 אינם מעמימין אס פקראים עפר מכסין בוס . לפ' מכסין בובל וחול מקקין מאד עד שאין מותר כריך לטעם
 כל' ונסיד ובחסיית ולבנה ומעטפה של חרש סתהן וכו' ובזבז שחוק ובחסיית חרשים ובגערות של פשתן דקס
 ובגערות של חרשים ובזבזן או בגדן שרופן עד שנגעא אפר' ובשיזור ובזבזן ובקדחת סתבילן . אבל אס
 כפה על כל או כסמו באבס אין זה כסוי . לפ' אין מכסין בובל וחול למגע שחוקר כריך לטעמן ולא בקימא
 וסוגן ומורסן ולא בחסיית מיתסות חוק מביאב שחוק . וכת' קרשכ' ברא' של נשרפ' אכל נשרפ' חורין לטב
 ומכסין באפרין . אין מכסין בעפר קאדבר . כת' בעל קשעור אין מכסין בדבר שיש בו לשחית מים בען מועתה

כט הלכות בדיקת הריאה ושאר הטרפות

כתב וכו' בשדה טרפה לא תלכל . מבאין אוקרה לסרפה וסקתס קטרפה קיין סטרפה ארי וכו' . ובעוף
 שדורס אותה עוף קדורס בען הכן וכו' . ועל כרחיק לא איירי בגטרפה ומיתה דא' קוד לה ככלה דמיה לנבלה
 שהומתה עב' אחרים או שמיה מעצמה לא מיירי שנטרפה ועדי' לא מיתה . ואי אפשר לעמר דבטרפה בעלמא
 שהוסתה מלה כל שהיא תמיה אקורה דחא כתב לבל תשלטן אותה לא מיירי בעטן שאינה יולה לחיות ואינה
 ראויה לא לבלבא למשימטן טין שנטרפה בעטן שאינה יולה לחיות אפ' אס קדס ואחטא אסורה וטין שידענו
 דכשנטרפה עד שאינה יולה לחיות אסורה אפ' קדס אס אירע לה בעצמה חול שאינה יולה לחיות ממנו שהיה
 אסורה דע קייב נגע נבלה אין חילוק בין מענה מעצמה או מיתה עב' דבר אחר כך אין חילוק בגטרפה בין נטרפה
 עב' אחרים בין נטרפה מעצמה עב' חול שכל עטן היא טרפה וקוד ששטן כל שאין כמות חיה טרפה ויש מיט
 חלואים שאלכא למשה מסיט שהיא נטרפת בקן לש' שאינה יולה לחיות מנס וקס שמנה . דדוסק נקבא חסרה
 כולא סדוקא קרועה נעלה שטרה וכל הטרפת נכללן בא' קשיונה . כת' קרמנ' אפ' שכלס קלכא למשה
 מסיט אין לך בפירו מן קתרה לא דדוסק ולבך החמורו בה וכל ספק שסתפק בדדוסק אסור . ואזר מיט שנגע
 טרפת י' בוס ספק סימטריין . וקנצ' מפרש אותה על סוד חילק ככסמא ואחיל' מן הראש . פלגולת
 שחכסא ונקב קדוס של מוח . וחוט קשורה שנמסק כ' מוח פגשך מן קמיו . ואחיו לראש בען עטל קלמי . וטרפ'
 קושט וקוסק בעוף וקקנה וכל האיברים קטמימים בען ריאה לב כבד ומערה טחול וטלף . ואס וקקין וקקית
 וקס קטמי וקחיון וקמסס ושת קטסות וקקקין בעוף וקקב בחור למל' . ולשמה חלותר . וטלף לאור
 . ואח' איברים קחיונים בען קדוס וקלמט וקדגל' ואח' טרפת שישו בכל קנף בען דדוסק נעלה וקלמט
 ושאלס סס חיות . ושקישא נש' או נשכא כלב שחט
 ענש נלגולת פ' שנתרנן ברוס טרפה בין ברוכ
 מאימנשת ולממל שחוק למטה מן קשעור טין ברוכ נבדו דקייין מן מקס סתחיל כבד
 קייט דקייין

ל בהמה

ספר יורה דעה

אשר ישראל אשר לא יצאנו וקצתה' לא יצאנו שירושלם' כלל חמדתו עמו ומקדשו' כרא
עליו' על כל אלה מחד נעלה' אס אומנו אסמיע כל ידוה' וזו בעל גזרת חמלת

ברוך

קס ונאל שבת לא כרא עולם : בריך דחמל דסייען מרס ועד כען

אנשים יסכים	גזלות מנכסים	דחשים קדשים	חכמים לעש
נשים בתרות	באמרי טחורות	טאו לו ומדות	בקות תרופה
ישראל יסרון	נשמות יסרון	בספרי יסרון	טכס נשמה
אסור נשמות	כארי עלמות	לרופת אומות	כסס ירעה
לשלה וסלכ	כסס נשמה	ול יסר	כל אס נרועה
יסור נשמה	נשמה נשמה	בתל וחמל	למעלה נשמה
ענינה נשמה	אסומה סתמה	כלל יסר ועמל	ובאסור קלעה
אסור כלמור	ואימה מנחמות	ורגועה	נשמה לרעה
לאו כל סתים	כל טוב יקרים	ועמל יסר	נכס נשמה
באסור סלנים	ובנשמה נשמה	ועמל מנחמות	נכס נשמה
נשמה נשמה	אסומה נשמה	קס לו וחמל	ידיס נשמה
אסור נשמה	עמל כלנשמה	לסרון מנחמות	ובסס נשמה
אסור נשמה	כתבס מנחמות	נשמה מנחמות	ועמל נשמה
אסור לו	נשמה נשמה	קס לו נשמה	קדוה נשמה
נשמה נשמה	קלמס נשמה	נשמה נשמה	נשמה נשמה
נשמה נשמה	כרי פ אסר	ועמל נשמה	לרעה נשמה
אסור נשמה	חמל לו נשמה	על אס נשמה	נשמה נשמה
נשמה נשמה	מנחמות נשמה	נשמה נשמה	נשמה נשמה
נשמה נשמה	נשמה נשמה	נשמה נשמה	נשמה נשמה
נשמה נשמה	נשמה נשמה	נשמה נשמה	נשמה נשמה

אשר, אליעזר בן אלמנטאנסי, אסור לו. ר יעקב ביר אשר, מור יורה דעה.

Ixar (Hijar), Eliëser b. Alantansi, 1487. Jakob b. Ascher, Tur Jore Dea. St. p. 1189, no. 5500, 31. Fr. p. 9, no. 24. Pr. 9600. Haebler no. 329.

B 11.1

ידבר עזה אל משה
במדבר סיני באהל
מועד באחד לחדש

ומליל י"ז עם משה בסדנא
דסני בששון ויסנא בחד
לירחא תננא בשתא חמיתא
למיפקהון סארעא דסצריס
לסער :

קבעלו יתחושבון כל בנישטא
דבני ישראל לורעייתרון
לפית אבהתהון בסעין שמה
כל דכורא לגולגלתחון ;

סבר עשרת שנים ולעילא מל
נפיק חילא במשרא חסון
תתון לחילתא את ואחר

יאמרין את חמבב : וגם הקדוש אף
 הבהירות שהעומק נהם : כנצנים
 ש"י להקדים קרבנות אף הם יתקדשו
 ולא יסמנו על חשיבתן לעולם :
 יתקדשו : יהיו מוחדרין לתועב על
 מעמדם : כן יספד : לאן פרצה
 הדמיון הנקו והעשוק פרצה : לא
 וכל העם : יחד נרדף להשד נהם

מִן עֲרִיבָם וַיִּרְדּוּ מִשְׁהֵאֱלֹהִים
וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים:
אֱלֹהִים אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
לֵאמֹר:

אמר
מצרים

נב דוה אלחך
הלגאתך מארץ
מבית עבדים

ונחת משה לעמא האמר לחון
כליל יי יתכלתגמטוהאליו
לסמרו

אנא אלחך דאפיקחד
מארעא דסערים סכנת
נברותא

שֶׁהֵי מוֹתֵרִין וְעוֹמֵמִים הַסְּדוּס אֶלֶּה יִמְלֵךְ וְלֹא יִפְּלֵה לַעֲלֹת אֶחָד לְבֵּס רֹשׁוֹ : רַד חֲזַד בַּעַם : פִּנְסֵם שֶׁנָּה מִכֶּלֶךְ
 שִׁמְרֹחִין אֶת הָאֵלֶם קוֹסֵם מַעֲשֵׂה וְחוֹרֵין וְיִמְרֹחִין אִשֶּׁה בַּעֲשֵׂה מַעֲשֵׂה וְעֹלֵת אִשֶּׁה : אִימֹר מַעֲשֵׂה אִשֶּׁה מִיִּחְיָה
 לַעֲשֹׂךְ וְאִחֶר מִיִּחְיָה לַעֲשֹׂךְ : וְהֵם כֹּל עֶקֶד לֹא יִהְיֶה אֶת מַעֲשֵׂה לַעֲלֹת : יִמְשֵׁל כִּנֵּה וְיִתֵּר מִיִּחְיָה וְאִחֶר וְיִתֵּר מִן

וְהָא קוּדְשָׁא קְדָם לֵהּ :

לֹא יִבְקַד בִּין שֶׁב לְבִישׁ וְלֹא
יִחַלְפֵינָהּ וְאִם חֲלָשָׁה
יִחַלְפֵינָהּ וְהָא הוּא וְחִילּוּסָהּ
וְהָא קוּדְשָׁא לֹא נִחְסְרִיק :

אילין פיקוריא דפקיד וילית
משה לבני ישראל בטורא
דסיני: ויחזקאל

העשירי יחזה קדש ליהוה לא יבקר
בין טוב לרע ולא יסירו ואם חסר
יסירו וזהו הוא ותמורתו יחזה
קדש לא יגאל, אלה חמצות אשר
עוה יחזה את משה אל בני ישראל
בדר סיני:

וזה בחרמי כהנים שחלל מורס
שחרמי כהנים חללם פהן עד
שיפולו לר כהן וחרמי גסם כהן
כל חרס קח קדשים מוח' האומר
סתם חרמים לבד קצת מפי
ראיה מכהן' והאומר סתם חרמים
לבקעם מפרס כל חרס—
קדשים מוח' למען שחרמי כהנים—
חלס על קדשי קדשים ועל קדשים
קלים ופוקן לבקן כמו ששם
במשכת ערשן חס נדר מרן
מיעים' ואם נהפכות—
עוברת' מחדש כעו שקדשים את

[illegible]

אישאר, חשהמ"ד ואליעזר בן אלאנתאנסי?], אב נה. חומש עם תרגום אונקלוס ופירש"י.

Ixar (Hijar), s. t. [Eliëser b. Alantansi?], Jul. – Aug. 1490. Pentateuchus c. Targum Onkelos et Sal. Isaki Comm.

St. p. 2, no. 8. Fr. p. 6, no. 8. Pr. 9602. Haebler no. 530.

• שמונת ימינו לב אשר	• פועלת אל בלבס דנקד
• למען רען חל בכור	• מערכה מול מערכה דוקה
• מתן טקס דא הכתב	• חייס אשר נכסס אטקד
• קא יוכס לראות באור	• כע משנה חכמה קענוקה

ונס כן תתן און כנתים לשתמת שינו וכפיו

• שלמה פועלת אל וות	• וסת לפ לער יד ברית
• לב חו פס פולת	• לבי שרוש לשי כחיק תרית
• מחזיקים מתרגם דברת	• מן נעמי אלהים מן חת
• קלס וז אור מכל אש נחלת	• טחורי לב קחולסם לשמת
• חוק וחתקלם כראדנו	• שפשוט נכסס וכיעת
• נשמה וכנמר זאת חכמת	• שנת קימי אורי כי בא

נאם קשימא כפיד מינוס • ונע וכו ממקומו בעצמות קא
שלמה כר ממקון זל ולמחטי

• און קכל אשר ל כל ברזיו	• לשע כל מבשר קל בעצמו
• כח סע כקדמוע בטט	• ופה כל כעולות לעמו
• רען קראח ורוב חפ לבט	• באמר להם לב לחינו כלמיו
• קלס לפ נתגה דא יקרה	• כסו תרח אשר ברא כלמיו
• מערס שבת וממלכת ממקס	• סעלת ועס קדס לטעמו
• בב אל די וכל אחי וטחי	• תפ כל איסיקר ופח לחינו
• ראוספר ואין ספר למותו	• איקסופר אשר יכתב כתימו
• יסודות וחי קין שלמד	• כתרס קס אשר נחם מדיוע
• ברור תרח ואנקלס מתרגם	• וקאכס אשר משרה בשכמו
• קחם סס מן שרים ששר	• חמש תרגום ורפס שלמד
• קחו חותם אשר נכתב וסחש	• שנת כר כחם חכ וכעמו
• בעת רען שלמות באשר	• יד כרוך לאל פלן מקומו
• נחש פס וכל ארס קס לה	• תרופה דא למסד ית חשמו
• דבר חכמה ותשיח כחנה	• לקדס כחיון מושג בוימו
• ויקשו ורוב מעמו ושעק	• בוס כחם יסג ית פנמו
• דליתך טח לפ למחטי	• און קכל אשר ל כל ברזיו

אישאר, חשדמ"ד אליעזר בן אלאנתאנסי?], אב זל. חומש עם תרגום אונקלוס ופירש"י.

Ixar (Hijar), s. t. [Eliëser b. Alantansi?], Jul. – Aug. 1490. Pentateuchus c. Targum Onkelos et Sal. Isaki Comm.

St. p. 2, no. 8. Fr. p. 6, no. 8. Pr. 9602. Haebler no. 530.

בני מכיר בן מנשה ילדו על ברכי
יוסף: ויאמר יוסף אל אחיו אנכי מת
ואלהיםפקד יפקד אתכם והעלה
אתכם מן הארץ הזאת אל הארץ
אשר נשבע לאברהם ליצחק
וליעקב: וישבע יוסף את בני ישראל
לאמר פקד יפקד אלהים אתכם
והעלתם את עצמתי מזה: וימת
יוסף בן מאה ועשר שנים ויחגטו
אתו ויישם בארון במצרים:

סכום פסוקי דספר בראשית
אלף וחמש מאות ושלשים
וארבעה: וסימן אף לד וחציו
ועל חרבך תחיה: ופרשיותיו
שנים עשר: וסדרתו ארבעים
ושלשה: וסימן מג:

ואלה שמות בני ישראל
הבאים מצרימה את
יעקב: איש וביתו באו:
ראובן שמעון לוי ויהודה: יששכר
זבולן ובנימין ודן ונפתלי גר ואשר:
ויהי כל נפש יצא ירך יעקב שבעים
נפש ויוסף היה במצרים: וימת יוסף
וכל אחיו וכל הדור ההוא:
וישראל פרו וישרצו וירבו ויעצמו
במאד מאד ותמלא הארץ אתם:
ויקם מלך חדש על מצרים אשר
לא ידע את יוסף: ויאמר אל עמו

הנה עם בני ישראל רבועצום ממנו
הבה נתחכמה לו: פן ירבה והיה כי
תקראנה מלחמה ונוסף גם הוא על
שנאינו ונלחם בנו ועלה מן הארץ:
וישימו עליו שרי מסיס למען ענתו
בסבלתם ויבן ערי מסכנות לפרעה
את פתם ואת רעמסס: וכאשר
יענו אתו כן ירבה וכן יפרץ ויכצו
מפני בני ישראל: ויעבדו מצרים את
בני ישראל בפרך: וימרו אר
חיהם בעבודה קשה כחמור ולבנים
ובכל עבודה בשדה את כל עבודתם
אשר עבדו בהם בפרך: ויאמר
מלך מצרים למילדת העברית אשר
שם האחת שפרה ושם השנית
פועה: ויאמר בילדכן אתה עבריות
וראיתן על האבנים אם בן הוא
והמתן אותו ואם בת היא וחיה:
ותראין המילדת את האלהים ולא
עשו כאשר דבר אליהן מלך מצרים
ותחיינ את הילדים: ויקרא מלך
מצרים למילדת ויאמר להן מדוע
עשיתן הדבר הזה ותחיינ את
הילדים: ותאמרן המילדת אל פרעה
כי לא כנשים המצרית העברית
ביחיות הנה כטרסת כנא אלהן
המילדת וילדו: וייטב אלהים

חמו"ד [אישאר], אליעזר בן אברהם אלאתנסי, [לערך רמ"ד רמ"ט]. חומש עם הפסרות ומגלות.

S. l. e. a. [Hijar (Ixar)], Eliëser b. Abraham Alantansi, [ca. 1486—1489]. Chumesch c. Haphtarot et Megillot. St. p. 156, no. 1011 a.

Pr. 9601. Wachstein p. 29, no. 70. Cassuto p. 29, no. 35.

המו"ד [אישאר], אליעזר בן אברהם אלאנתנסי, [לערך רמ"ד רמ"ט]. חומש עב הספרות ומגלות.

S. l. e. a. [Hijar (Izar)], Eliëser b. Abraham Alantansi, [ca. 1486—1489]. Chumesch c. Haphtarot et Megillot. St. p. 156, no. 1011 a.

Pr. 9601. Wachstein p. 29, no. 70. Cassuto p. 29, no. 35.

ויאמר אלחם
אלהים את כל הדברים האלה
לאמר

נבי יהוה אלהיך
הוצאתיך מארץ
מצרים
לא יהיה לך אלהים אחרים על
פני לא תעשה לך פסל וכל תמונה
אשר בשמים ממעל ואשר בארץ
מתחת ואשר במים מתחת לארץ
לא תשתחוה להם ולא תעבדם
כי אנכי יהוה אלהיך אל קנא פקד
עון אבות על בנים על שלשים ועל

ויקדשו וי
כבד את אביך
ואת אמך למען שרכון ימך על
הארמה אשר יהוה אלהיך נתן לך

לא תרצח
לא תנאף
לא תגנב
לא תענה כרעך עד שקר
לא תחמד בית רעך
לא תחמד אשת רעך
ועבדו ואמתו ושורו וחמורו
וכל אשר לרעך
וכל העם ראים את הקולת וארת
הלפידם ואת קול השופר ואת התר

ואעידה בס את השמים ואת הארץ כי ידעתי
אחרי מותי כי השחת תשחתון וסרתם מן
הדרך אשר צייתי אתכם וקראת אתכם הרעה
באחרית הימים כי תעשו את הרע בעיני יהוה
להכעיסו במעשה ידיכם וידבר משה באזני כל
קהל ישראל את דברי השירה הזאת עד תמסו

האזינו השמים ואדברה	ותשמע הארץ אמרי פיו
יערף כמטר לקחי	תזל כטל אמרתי
כשערים עלי דשא	וכרביבים עלי עשב
כי שם יהוה אקרא	הבוגדל לאלהינו
הצור תמים פעלו	כי כל דרכיו משפט
אל אמונה ואין עול	צדיק וישר הוא
שחת לו לא בנו מומם	דור עקש ופתלתל
דל היה תגמלו ואת	עם נבל ולא חכם
הלא הוא אביך קנך	הוא עשך וכנגך
וכר ימות עולם בנו שנות דר ודר	שאל אביך ויגדך וקנך ויאמר לך

חמו"ד [אישור], אליעזר בן אברהם אלמנטסי, [לערך רמ"ד רמ"ט]. חומש עם הפסוקים ומגילות.

S. l. e. a. [Hijar (Ikar)], Eliëser b. Abraham Alantansi, [ca. 1486—1489]. Chumesch c. Haphtarot et Megillot. St. p. 156, no. 1011 a.

Pr. 9601. Wachstein p. 29, no. 70. Cassuto p. 29, no. 35.

פירוש התורה לרבינו שלמה ול

בראשית ברא אלהים את ריחוק לא היה צריך להתהלך ההתרחקות מזה שחזר שחזר להם ראש הרשים לפי שחזר מצד ראשונה שנעשו ישראל וזה מעט פתח בבראשית משום כח מעשיו חגיד לעמו לתת להם נחלת גוים שאם יאסרו אומות העולם לישראל ליסמים אתם שבעשיתם ארצות שבעה גוים והם אוסרים להם כל הארץ של הקב"ה הוא ברא ונתנה לאשר ישר בעיניו ברצות נתנה וברצות נטלה חסם ונתנה לנו בראשית ברא אלהים אין חסרקה הוא אוסר אלא דורשני כמו שדרשו ר' דבתינו בשביל התורה שנקראת בראשית דבתינו בשביל ישראל שנקראו ראשית תבואתו שגא קדש ישראל ליהוה ראשית תבואתו ואם באת לדורש כפשוטו כך פרשו בראשית בראת שמים וארץ והארץ הייתה תהו ובהו וחשך ואמר אלהים יהי אור ולא בא חסרקה לחירות סדר תבואתו לומר שאלו קדמו מאליו שאם בא לחירות בן חיה לנו לכתוב בראשונה ברא אלהים את השמים ואת הארץ שאין לך ראשית במקרא שאינו דבוק להבה של אחריו כמו בראשית במלכות יהוה ויקים ראשית דבתינו ראשית במלכות ואף אין אתה אוסר בראשית ברא חקבה את השמים כמו בראשית ברא וכתב ותהי דבר בהושע כמו ותהי דבורו של חקבה ויאמר יהוה אל הושע ואם תאמר לחירות בא שאלו בתחלה נבראו ופירושו בראשית הכל ברא אליו ויש לך מקראות שמקצרים לשונם ומעטים תיבה אחת כמו כי לא סגר דלתי במני ולא פירש מי הסוגר וכמו ישא את חיל דמשק ולא פירש מי ישאנו וכמו אם יחדש בבקרים ולא אם יחדש אדם בבקרים וכמו מגיד מראשית אהרית ולא כתב מגיד מראשית דבר אהרית דבר אם כן תמה על ענין שחרי חמים קדמי שחרי כתיב ורוח אלהים סודתה על פני המים ועדיין לא גלה בראית המים מתי הא למדת שקדש לארץ ועוד שהשמים אש ומים נבראו על בדרך לא למד חסרקה בסדר הקדמים והמאחרים בלום ברא אלהים ולא נאמר ברא יהוה שבתחלה עלה במחשבה לבראתו בסדר הדין ראשון שאין סתקים וחקרים סדר רחמים

רשותה למדת הדין חיינו ורבותנו ביום עשויות יהוה אלהים ארץ ושמים תהו ובהו ותהו לשון תהו והמה השמים שארם תהו ומשמותם על ויהי שבת בהו לשון קדש וצדו על פני תהו על פני המים שעל הארץ ורוח אלהים סודתה וגו' כסא כבוד עומד באור ומדד על המים ברוח פיו של חקבה ובמאמר כינה המדדפת על הקן אקובטיר בלשוננו על פני תהו על כני המים שעל הארץ וראו אלהים את האור כי טוב ויברל אף בזה אנו צדיקין לדברי הגדה ראהו שאין בראי לחשתמש בו דשעיהו הכילו לצדיקים לעתיד לבוא ולפי פשוטו כך פרשו ראהו כי טוב ואין ראוי לאור ולחשך שהיו משמשין בערבוביא וקבעו לוה ת תחומוליום ולוה תחומולילה יום אחד לפי סדר לשון הפרשה היחלו לכתוב יום ראשון כמו שנתנו בשאר חמים שני ושלישי ודביע למחכת אחד על שם שהיה חקבה יהי בעולם שלא נבראו ח המלאכים ער יום שני וכך מפורש בבראשית וברא יהוה רקיע ויחוק דרקיע שאעפ שגבראו השמים ביום ראשון עדיין לחים היו וקדשן בשני מגערת חקבה כאמרו יהוה רקיע והוא שכתב עמודי שמים יתפפו ויתמחו מגערתו כל יום הראשון ובשני יתמחו מגערתו כאדם שמשותם ועוד מגערת המאיים עליו בתוך המים באמצע חמים שיש הפרש בין מים חליונים לרקיע כמו בין חרקיע למים שעל הארץ הא למדת שהם תלויים במאמר של מלך ויעש אלהים את הרקיע תקנו על עמודי ויהי עשייתו כמו ועשתה את צפניה מעל לרקיע על הרקיע לא נאמר אלא מעל לרקיע לפי שלא נגמרה בשני ודבך שלא נגמר אינו במלואו וסובו ובשלישי שגמר מלאכת המים וחרתה וגמר מלאכת אחרת כפל בו כי טוב שני פעמים אחד לגמר מלאכת השני ואחר לגמר מלאכת היום וקרא אלהים לרקיע שמים אש מים שמים ראש ומים שערבן זה את זה ועשה מהם שמים יקוו המים חעשטוהן על פני כל הארץ והקים באוקינוס הוא הגדול שבכל הימים קרא ימים ותלויים אתה הוא אלא אינו דומה מעט דג העולה מן חים בענו למעט דג העולה באספמא ירשא הארץ וישא עשב לא דשא שם עשב ולא עשב לשון דשא ולא היה לשון המקרא לומר תעשיב מיני דשאים סתלקים כל אחד נקרא לעצמו עשב פלוני ואין לשון לומר דשא פלוני שלשון דשא

סאמורה, שמואל ב' מוסה ועמנואל, ז"ל. פירשי על התורה.

Zamora, Samuel b. Musa et Imanuel, 1487 vel 1492. Salomo Isaki, Perusch ha-Tora. St. p. 2342, no. 6927, 4. Haebler no. 568.

שנבים בסדר ואת הכרבה וסכות על הארץ לשון הגנה שהרי מהיזה היה וערבה את ערבה שהם מערכות של לדם הפנים ופרש את האהל על המשכן הן ידעוה שים את העדות הלוחות על ירך המשכן עפונה בחצי צפוני של רחב רבית ירך כהר גומא צד כירך הזה שהוא בעדו של אדם וקצר עליו אחרן שחרית וערבת כמו שנה בבקר בבקר כהיטבו ובהעלות אהרן אף ביום השמיני למלאים שהוא חם הקמת המשכן שמש משח והקריב קרבנות עבור חין מאותן שניצטוו לבו ביום שנה קרב אל דמוכה את העלה עולת המיד ואת המנחה מנחת נסכיו של המיד כמו שנה ועשרון סלת כלול בשמן ודחצו מפנו פשה ואהרן ובניו יום שמיני למלאים חיו בולן שוין לכהונה והדגמו ומקדשין מיניה לבו ביום קדש משה עשהם ובקרבנם כפיו ובקרבם שיקרבו ולא יכול משה לבו וכהו אדר אומר ובכוא משה אל אהל מועד הכריע ביניהן כי שכן עליו הענין אסור מעתה כל זמן שהיה הענין לא יכול כשהלכא נסתלק הענין נכנס ומדבר עמו לעיני כל בית ישראל בכל מסעיהם בכל מסע שהיו נוסעם היה הענין שוכן במקום אשר יחנו מקום חנייתם את קריו מסע וכן וילך למסעיו וכן אלה מסעיו לפי שהמקום ההגיי חודר ונסעו לכן בקדאו כולן חמק מות מסעות " נשלם ספר ואלה שמות שפרשתי האפר והחשן פרקים פרקים על פירוש המקראות לשונות בעירופתן אני כותב מעשיהן ירך ואפוד היה עשוי כמין סיגר של נשים דוכבות סיסים וחגורו מאחריו כנגד לבו כמסה מאציליו רחבו כמדת רחב גבו של אדם ויותר ומגיע עד עקביו וההשב כחבור בראשו על פני רחבו מעשה אורג לכאן ולכאן כדי להקיף ולהגור בו והכתפות כהצורות בהשב אחת ליסין ואחת ל לשמאל מאחרי הכהן לשני רחבו של סיגר וכשווקפן עומדות לו לזקפן אצל צוארו מיכן ומיכן ונקפלות לפניו למטה מכתפיו מעט ואבני השם קבועות בהן אחת על כתף ימין ואחת על כתף שמאל והכשבעות נחונות ב בראשיתן לפני כהפיו ושהי עבותות הוזה תהובות בשתי טבעות בשתי קצות רחבו העליון אחת לימין ואחת לשמאל ושני ראשי השרשרות תקועין במשבצות ליסין וכן ראשי שרשרות חשמאלית תקועין במשבצותן שבכתף שמאל נמצא החשן הלוי במשבצות ואפר על לבו ועוד מלפניו שתי טבעות בשתי קצות רחשו בהחיתו וכנגדן שתי טבעות בשתי כתפות האפודה מלמטה בראשו ותחתון המחבור בהשן וטבעות החשן סול טבעות האפוד שוכנין על זה ומרכסן בפתיל תכלת תחוב בטבעות האפוד וההשן שהוא תחתית והשן דבוק לחשב האפוד ולא יתא נד וגבדל והולך והוור בילא חסלת ספר ואלה שמות שנה נשוכן מדוכות

כפר ויקרא אל משה

לכל הדברות ולכל האמירות ולכל העויות קדמה קריאה לשון רבה לשון שמלאכי השרת משתמשין בו שנה וקרא זה אל זה ואמר אבל לגביא אמות העולם נבלה עליהם בלשון עו אי בלשון טובאח ויקר אלהים אל בלעם ויקרא אל משה הקול הולך וסביע לאוניו וכל ישראל לא שופעין יכול אף להפסקות היתה קריאה ה'ל וידבר לדבור היתה קריאה ולא להפסקות ומה היו ההפסקות בשמשות ליתן דיוה למשה להגבון בין כרשח לפרשה ובין ענין לענין קו להדיות הלכד מן ההדיות אליו למעט את אהרן ד יהודה בן במירא אובר שלש עשר דברות נאסרו בתורח למשה ולאחרן וכנגדן נאסרו שלש עשרה סיעותין ללמדך שלא לאהרן נאסרו אלא למשה שואמר לאהרן ואלו שלשה עשר סיעותין לדבר ארעו מדבר אליו וידבר אליו ונוערהי לך בחזרת כחנים יכול ישמעו את קול הקריאה ה'ל קול לו קול אליו משה שמע וכל ישראל לא שמעו באהל מועד מלמד שהיה מקול נפסק ולא היה יוצא חוץ לאהל יכול מפני שהקול נסוך ה'ל את הקול ממו הקול המתפרש בכתובים קול " בכח קול " בחדר קול " שובר אדום אם כן למח נאמר מאהל מועד מלמד שהיה הקול נפסק כיוצא בו וקול כנפי חכרובים נשמע ער החצר החיצונה יכול מפני שהקול נסוך ה'ל בקול אל שדי בדברו אם כן למח נאמר ער חיצר החיצונה כיון שפגיע שם היה נפסק מאהל מועד לאמר יכול מכל הבית ה'ל בער חכרית יכול כולה ה'ל בבין שני חכרבים לאמר צא ואמור להם דברי כיבושין בשבילכם הוא נדבר עמי שכל שני שנים וששנים שנה שהיו וישראל במדבר כמגורין היו מן המדגלים ואילך לא נתיחד הדבור עס משה שנה וחי נאמר תמוכל אנשי המלחמה וידבר יי אלי לאמר אלי היה הדבור דבר אחד צא ואמור להם דברי והשיבני אם יקבלם כמו שנה וישך

אנכי ייז אלהיך

פרשת ויגש אליו יהודה פרשת ויאמר ייז אל אברם

פרשת והיה עקב תשמעון פרשת עז את אהרן

פרשת ואלה חמש שפטים פרשת והיה מקץ

למען יגדיל תורה בעמו	בעון נורא ואיום תם וגשלים
בלי שרשום בקו ישר בתומו	הלא נכתב באין אצבע מרובע
ואל עלה עלי קולמוס מקומו	עלי ריז נזיר שלא בדרך
בנו מוסה ביד צייר ומסו	למשחול יכרך אלן שמואל
עטנאל יחמשורח לשפמו	ולסכן אשר סוד וחבר
עליהם יפרוש סופת שלוחו	לכל עושי מלאכה זו ברת אל
שלישי ראש למאור רם שלוח	פראש תגם הפלות אל עשחם

חס וגשלים של כורא עולם סקהל קדוש קהל סאמורא יצו שנת ששנן וישמחת יצא פת תורה נקל ומרה

סאמורה, שמואל ב' מוסה ועמנואל, זמרה. פירש"י על התורה.

Zamora, Samuel b. Musa et Imanuel, 1487 vel 1492. Salomo Isaki, Perusch ha-Tora. St. p. 2342, no. 6927, 4. Haebler no. 568.

ראשית ברא

אלהים אר

השמים ואת

הארץ והארץ

היתה חנה וכו

והשך על פני

החום ורוח אלהים מרחפת על פני

המים ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור:

וירא אלהים את האור כי טוב ויברך

אלהים בין האור ובין החשך ויקרא

אלהים לאור יום ולחשך קרא לילה

ויהי ערב ויהי בקר יום אחד:

ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך

המים ויהי מבדיל בין מים למים ויעש

אלהים את הרקיע ויברך בין המים

אשר מתחת לרקיע ובין המים אשר

מעל לרקיע ויהי בן ויקרא אלהים

לרקיע שמים ויהי ערב ויהי בקר יום

שני:

ויהי יקוו המים מתחת השמים אל

מקום אחד ותראה כיבשה ויהי בן:

ויקרא אלהים ליבשה ארץ ולמקוה

המים קרא ימים וירא אלהים כי טוב:

ויאמר אלהים תרשא הארץ רשע

עשב מוריע ורע עץ פרי עשה פרי

למינו אשר ורעו בו על הארץ ויהי

בן: ותרעא הארץ רשע עשב מוריע

ורע למינה ורע עץ פרי אשר ורעו

בו למינה וירא אלהים כי טוב ויהי

ערב ויהי בקר יום שלישי:

ויאמר אלהים יהי מאורת ברקיע ה

השמים להבדיל בין היום ובין הלילה

ויהי לאור ולמועדים ולמים ושנים:

ויהי למאורת ברקיע השמים להאיר

על הארץ ויהי בן: ויעש אלהים את

שני המאורות הנדלים את המאור ה

הגדל לממשלת היום ואת המאור ה

הקטן לממשלת הלילה ואת הכוכבים

ויהי אחס אלהים ברקיע השמים

להאיר על הארץ ולמשל ביום

ובלילה ולהבדיל בין האור ובין

החשך וירא אלהים כי טוב ויהי ערב

ויהי בקר יום רביעי:

ויאמר אלהים ישרעו המים

שרץ נפש חיה ועוף יעופף על הארץ

על פני רקיע השמים ויברא אלהים

את התנינם הנדלים ואת כל נפש

החיה הרמשת אשר שרעו המים

למינהם וארץ כל עוף כנף למינהו

וירא אלהים כי טוב: ויברך אתם

אלהים לאמר פרו ורבו ומלאו את

המים בימים ותעוף ירב בארץ ויהי

ערב ויהי בקר יום חמישי:

ויאמר אלהים תוצא הארץ נפש חיה

למינה בהמה ורמש ותיהו ארץ למינה

ויהי בן: ויעש אלהים את חית הארץ

למינה ואת הבהמה למינה ואת כל

רמש האדמה למינה: וירא אלהים

כי טוב: ויאמר אלהים נעשה אדם

בעלמע כדמותנו ונרדו בדגת הים

וַיִּמָּחַר יוֹסֵף בֶּן מֵאָה וְעֶשְׂרֵי שָׁנִים ו
וַיִּחַנְטוּ אֹתוֹ וַיִּישָׂם בְּאֶרֶץ כְּמִצְרַיִם :

כיום מסוקי בראשית אלף ורמט סאות שלטים
ושכניה וסי אף לר וחציו ועל חרכך תחיה ונרש
יגא וסכריו סג וכולל משנה העולם אף ושט שני

וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים
מִצְרַיִם אֵת יַעֲקֹב אִישׁ וּבֵיתוֹ כֹּאז :

עִיר הַחֲמָדִים יָד עֶמֶר: וַיֵּאכֹר יִהוּה	לַעֲשׂוֹת בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם לַפְּרָעָה וּלְכָל
אֱלֹהֵי וְאֵת הָאֶרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי	עַבְדִּי וּלְכָל אֲרָצוֹ וּלְכָל הַיָּד הַחֲזָקָה
לְאֲבוֹתָם לֵיחָדָק וּלְיַעֲקֹב לֵאמֹר	וּלְכָל הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל אֲשֶׁר עָשָׂה מִשְׁתָּה

לַעֲמֵק כָּל יִשְׂרָאֵל :

נִשְׁלַח בְּמֶלֶךְ כְּפֹאֵדָא בְּחִשְׁתָּה יָמִים לְסָדִישׁ חֲמֹחַ בִּשְׁנָת

אֲמָרוּ צָרִים בְּמִטָּב כִּמְאֹד חֲנִיטָא וּמַעֲלָחָה שְׁמֹאל נֶאֱקָן יַעֲ

ישראל אל הארץ אשר נשבעתי להם ואנכי אחיה עמך ויהי ככלת משה לכתוב
 את דברי התורה הזאת על ספר עד תמסו ויעו משה את הלויים נשאי ארון כרית יהיה
 לאמר: לקח את ספר התורה הזאת ושמתם אותו סער ארון ברית יהוה אלהיכם
 והיה שם כך לער: כי אנכי ידעתי את מדין ואה ערפך הקשה הן בערני חי עמכם
 חיוס כמרים חיתם עם יהוה ואף כי אחרי מותי: הקהילו אלי את כל וקני שבטיכם
 ושטריכם ואדכרה באוניהם את הדברים האלה ואעדה בם את השמים ואת
 הארץ: כי ידעתי אחרי מותי כי השחת חשחיתו וסרתסמן הדרך אשר צויתי
 אתכם וקראת אתכם בדעה מאחרית הימים כי תעשו את הרע בעיני יהוה
 להכעיסו במעשה ידיכם: וידבר משה באוני כל קהל ישראל את דברי השירה
 הזאת עד חכם:

: חאזינו חשמים ואדכרה	הארץ אמרי פי	: והשמע
: יערף כמטר לקחי תול כטל אמרתי בשעירים עלי רשא וכרביכים עלי עשב		
: כי שם יהוה אקרא	הכונדל לאלהינו	: הכונדל לאלהינו
: העור חמים פעלו	כי כל דרכיו משפט	: כי כל דרכיו משפט
: א אמינח ואין עול	עדיק וישד הוא	: עדיק וישד הוא
: שחת לו לא בניו	מוקם דור עקש ופתלחל	: מוקם דור עקש ופתלחל
: ר-ליהוה חנמלו ואת עם נכל ולא חכם הלא הוא אביך קנך הוא עשך ויכנך:	שלא אביך וינך וקניך ויאמרו לך	: שלא אביך וינך וקניך ויאמרו לך
: וכר ימות עולם בינו שנות דור ודור		

רושיה תורה לרב רבינו משה בר נחמן תנצבה :

באיימה פראדא גרדת בוייע במורא : מתגלל ומתעלל בלב נדבך ונפש שסדק
שאל ספחא מנכא מחרלה וכפרק : בקידק בגדיה בהשתחויא ער שיפקקו
כל חוליות שבסדרה : ונפשי יודעת מחד ידיעה בדוכ : שאין בצת חמלה
כפג גלל מעלון בעצק כאשר חכמת קטנה ודעתי קנדה כפג סתרי חתר
הכפוט בדתה קטנות בחדרה כלי יקר וכל טלא וכל סוד עמוק וכל חכמה
מפוארה כמנס עמק חתם באוצרה ברמז בדיסר במתכנ ובאמירה כאשר
אין הנפח המפואר בלגש מלכות ועזרה : משיח אלהי יעקב ונשם קומירה
לכל תלה ראיתי קץ רחבה משתר מאד וטמר פלאות עדותך על כן נגדתי
נפשי לכל מה אעשה ונפשי חשקה בתורה וקיה בלי כחש אוכלת סעודה
בכליות עשרה : לבית בעקב הראשונים אריות שבחורה : גאות הדורות
בעל הגבורה להכנס עמקם בעב הקודק : לכתוב בקס פשטים בכתובים
ומדרשים ואגדה עדוכה בכל ושמורה : ואשים למאור פט נרות המאורה
הטהורה פרושי לשי עזרת צב ופירת תפארה מוכתר בעמוסי במקרא
ובמשנה ובגמרא : לו משפט הכוכב : בדכריו אהנה באהבתם אשנה ועמקם
יקיה לבן משה ומתן דרישא וחקירה בפשטיו ובמדרשיו : וכל אגדה בפירושיו
וזכרה : ועל אברהם בן עזרא תהיה לבן תכרת מעלה ואהבה מסוקה :
ומאל אשר ממס לבדו אירא יטלג מיוסעברה יחשכט משגאות ומכל חטא
ועצרה : וידיכט בדך ישרה : ופתח לא שערי אורק : וחכא לנס קבסוקה
כדמקב מן טאו על הקדים רגלי מבשר ונ : גרופה אמרתך מאד ועבך
אהבה : בדיקך נק' לעלם ותרתך אמת נק' עדותך לעלם קבנע ואחיה

•	אשר קצקם בנס חסידות אפר ואימחל	•	בשלמו חמשה ספרים קאל
•	אשר באלג כדמינו וכדוב חסידיו אשר לפ שאל	•	ואלע ברכות וקודאות לאל
•	וידע קמים פ אש א מקדש את ישראל	•	ויקיים מקרא דכתב על ידי יחזקאל
•	וכרוך א אל ישראל	•	בחיות מקדשי בתכס לעלם
•	אינן ואינן	•	מן קעלם ועד קעלם

ברוך יה לעולם אמן ואמן

אשר חוק שם פאראל ופירד	אהל שם כסד ארס ופירד
כתב יקר וטוב מכל פח דה	ברוכ חסדו פ רש להלם
הקי נפשו בן עזר מדורד	לחזיקן מאור עלת ספרד
דפס בלג וקנה יס	דב יוקר ומר ומש
תאומים נג בתלה קס בחבד	ביום ככב אזי נ קי משרת
ואברס לא ידעס ס בצבנד	וקחדש לשראל לחב קו
ונג פס דל אשר קוא שק פורק	אבל בשנת ארס אתיק דק
וכה מנחז קחלם וקדרד	באשטם בחוף ימים בפויק
ושתת אל בעלם מדורד	כללה קיא בל חכמה ודעה
אלעשר ארי שחסידד	בבת הרבנ פערבא ודנן
ביל אימין ודוע פס נסיד	אשר יח לעס קדוש לעשר
פכות קדכ ספרים אין כפרק	לרומס דת אלהים ופיר
לעבדק את אלהים חי בינורא	למען יקראו עמנו ורמנו
פנינו פיר להער קאסורק	נמולו ארל יסלם לו וישלם
ואויסם לאח נחם מקהד	חכא ופברל שי למורא
בחומת אש לכסד ועטרק	ויגה סר וסל מטן לשבת
אלעמס חסד שפס ב דק	לעבדו כ שס אחד יתק
לזל שם כסד ארל רס ופירא	פזקב ל לטין קהדורד

אשכנז, ר אליעזר, ארזם. פי רמב"ן על התורה.

Lisboa, Eliëser Toledano, Jul. 1489. Moses Nachmanides, Perusch ha-Tora. St. p. 1960, no. 6532, 49. Fr. p. 14, no. 49. Pr. 9833. Haebler no. 458.

אשכונה, ר' אליעזר, א' סבת ר"ן. ר' דוד ב"ר יוסף אבודרהם, אבודרהם.

Lisboa, Eliëser Toledano, 25. Nov. 1489. David Abudrahim, Abudrahim. St. p. 856, no. 4784, 1. Fr. p. 7, no. 17. Pr. 9834. Haebler no. 1.

קלות ברכות

הגשמים משיבא חתן לקראת כלה וכתלול אף
בתשובה שאהיה לך לשון ושאלתם מקו חתן לקראת
כלה לפי שנקראת ירדית גשמים דשעה כדאמרין
מנאי דשעה אל אבהו דבר דרובע את הארץ כדנר
יקודה אמר רב מטרא בעלמא דארעא שטא וקולעה
והנמיחא וכשרואין לה לחיות הגשמים יורדין על
אותה לה לחיות ומתנגעת אומרין ווי היא יצאה חתן
לקראת כלל ומברכין וקראש פ שקטיפת שידו
על הארץ עלות לקראת קטיפת היורדות עוד
וכתב הרב זמנא מלאמתי מברכין על הגשמים—
משדכו המים על הארץ ויעלו אבעטשת מן ה
המטר על פני המים וילכו אבעטשת וו לקראת
ווי קהולך למוד את גרמ אומי יי דען מלפניך
אין וואי אבותינו שהשל ברכה בכל מעשה ידינו
על שם שכתב בפרש מעשרות למען יברך אף
בכל מעשה ידיך אשר תעשה כי ידוע הוא שהיה
שולל ברכה בכדי כיון שהיה רגיל למשר שטא קטאו
את המעשר א בת האוצר ויהי טרף בדעו ובחפז
נא בואת אמר אבות אס לא אפיה לבס את
ארוצות קשמים והיקותו לבס ברכה עד בלדי
אז יוחנן מנאי עד בלדי עד שיכלו שפתותי מלוח
דיי אבל יש ברכה בכדי אחד ויהי מאחד לגך
מתפלל שתשל ברכה בכל מעשה ידינו פ ברכה
גדולה התחיל למוד אומי באי אמת השול ברכה
בכדי הזה השולל לא אשר שלח כמון המוצא להם
אשר קטאו פ טפח הוא בשם שכבר שלח ברכה
כיון שהתחיל למוד כדי לעשר כדי הוא גל ש
הטאק והוא מלאן רזל נהמרח הכדי מרד ואחז
בדבר קרי וו תפלת שוא לפי שאין ברכה מעשה לה
בדבר הקשול ולל בדבר המדוד ולל בדבר הממני
אלל בדבר הסמוי מן העין שטא יי אתר אר
הברכה באסמין קיוכא לדרך מתפלל תפלת
הדרך יי דען מלפניך אף אין וואי אבותינו
שתלכנו לשלם ותנחנו לשלם ותמכנו לשלם

ותחזינו לשתנו לשלם ותנחנו לשלם ותמכנו לשלם
ותשלמו מכם כל אובי אור בדרכך ותנח לחן לחסד
ולרחמים בעצרך ובעשך כל דוחס ותשני תפלת
פ אתה שומע תפלת כל פק באי שומע תפלת
ושאל בפ תפלת השחר אימת מנל אל יעקב אמר
רב חסדיא מעשה שיאחו בדרכך ועד כמח עד פנס
ופי כמח כשיש ללך פנסה או יוקד מברך אותה
אבל פחות מפרסה אין מברך אותה מפני שאין
מקום סכנה וקיימא לן קתם שמתפללן תפלת וו
מעמד וגרסין בדוש פל אין עמדין ד חוקים
בשם ריעקב בד אחא בשם ר אסי בשם ר יוחנן
לעל אל יי פסוק זה וו משר א בראות עממ
משגלן לי יעקב סל ר יסא כל טן בשם ר אבהו
בשם ר יוחנן וחבריה א בראות אשרי אדם ווי
ד חוקים בשם ר יוחנן ור אבהו יי דען מלפניך א
אין וואי אבותי שתלמו מעשה קטאו המתנגע
לבא בעלש ר יסא בשם ר אבהו ור אף אף
וואי אבותינו שתלמו מעשה קטאו המתנגע
המתנגע לבא בעלש הנכנס לבך בבטחה
אומי יי דען מלפניך אף אין וואי אבותי שתכנס
לבך זה לשלם כמון שמעם בעקב שקיה מתפלל
לשם שיתלמו בדרכי ויכנס לשלם למקום שקיה קולך
שטא אס יקיה אס עמדי ושמרתי בדרכך קוז אשר
אנכ קולך ונתן לל לחם לח כול וו ואעף שקיה עייק
היה מפחד שמא יגרסו החטא נכנס לשלם אומר
מודא את לגנך אף שקכנסת לבך זה לשלם
שגם כן מצמ בעקב כשקיה בער שסס קודק לשם
אשר נחמו לשלם שטא יי ויבא יעקב שלם עד שסס
ווי וכתב ויבא שסס מוכח ויקרא לו ווי ונש מעטש וו
למדו רזל ואמרנו בקש לראת אומי יי דען מלפניך
אף אין וואי אבותי שתכנס מברך זה בשלם יי
בשלם אומר מודא את לגנך אף אין וואי אבותי
שקוואתם מברך זה לשלם וכשם שתכנס
לשלם כך תגדע לשלם ותלכע לשלם

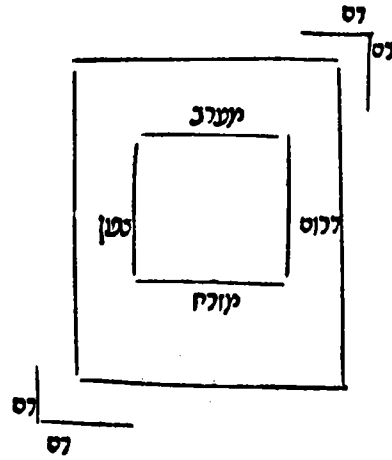
[illegible]

B 19, 3

לשמים מחזורים נתקע לפי מחזורים מעתה—	לחמשים מחזורים קוק	המחזורים ממחזור דסט ועד מחזור לרנ	לוח מולדות ראשי
למחזורים—	הוטם	מחזורים	ימי קשטע
לשבעים מחזורים—	דטרי	דסט	ב
למחזורים—	נעלף	דסי	ד
לחמשים מחזורים—	נדר	דסיא	ז
המחזורים		דסיב	יג
		דסיג	ק
		דסוד	א
		דסיח	ד
		דסיו	ו
		דסין	ב
		דסייח	ק
		דסייט	ו
		דפי	ג
		דפא	ו
		דפב	ב
		דפג	ז
		דפד	יז
		דפה	יז

B 19, 5

והנה אציר לך עשר דמיונות וקדש על הדק
מאמרו: וס' קד' דמיונות ל' חס' ל' יסוד

הפ'ק הראשון ממנו א' סוכו	הפ'ק השני ממנו א' סוכו	הפ'ק השלישי ממנו א' סוכו	הפ'ק הרביעי ממנו א' סוכו
ועד ערב פסח	הפ'ק עד ערב שבת	שבת עד ערב ט' באב	ט' באב עד ערב סוכות
פשוטק	פשוטק	פשוטק	פשוטק
סימנה פקדו ופסחו	סימנה מן ועגרו	סימנה עמנו וטו	סימנה קומו ותקע
ב' חג בשב' חגו וז' חגו	כל שבתות סימנה חשט	ב' חג חשט וז' חגו וז' חגו	ב' חג בשב' חגו וז' חגו
השבתות כל וקסדרים כו'	הפשוטות השבתות ו'	השבתות וקסדרים ו'	השבתות וקסדרים ו'
חבר ויקהל עש' חג פקודי	וקסדרים ט' חג בשב'	חבר שלח עש' ויקהל קרח	חלק אהרן נצט' מן וילך
הש' חג	שבתות שט' קדרים בכל	גב' חג	חגו חשט וז' חגו
השבתות כל וקסדרים כל'	שבת ושבת וקס' חשט	השבתות ח' וקסדרים ו'	השבתות ח' וקסדרים ו'
אין שט' חסר ולא חלק	כ' חריע עש' וז' חריע	חבר בשבתות כ' קדרים	אין שט' חסר ולא חלק
מעבדת	ואחרי מות עסקדושים	ואלע קן שלח וויקח	מעבדת
סימנה סגרו ופסחו	היו ובהר סיני עש' חס	ראשי חמנו וז' חג חמנו	מעבדת
הח' חשט	בחוקותי	מעבדת	הח' חשט
השבתות כל וקסדרים כח	מעבדת	חח' חשט וז' חגו וז' חגו	השבתות ח' וקסדרים ו'
לכן יש מקומות שמחלקים	כל שבתות סימנה חשט	השבתות וקסדרים ו'	אין שט' חסר ולא חלק
ולא קימנו פסטים מן אסכסך	המעבדות השבתות ו'	חבר שלח עש' ויקח קרח	אין שט' חסר ולא חלק
תלוק' או וקס' מן ויט'	וקסדרים שש' אין שט'	בחמ' חשט	בש' חגו בחק
וסימנה חשט חשט כח' חג	חסר ולא חלק	השבתות ח' וקסדרים ו'	השבתות ח' וקסדרים ו'
בחק בש' חגו וז' חגו	חבר בשבתות כ' קדרים	ח' חלק אהרן נצט' מן וילך	ח' חלק אהרן נצט' מן וילך
השבתות כל וקסדרים כח	בכל שבת' וז' חגו שלח	ויקח וראשי חמנו וז' חג חמנו	ויקח וראשי חמנו וז' חג חמנו

ע

אשכנז, ר' אליעזר, א' מבת ר"ן. ר' דוד ב"ר יוסף אבדורחם, אבדורחם.

Lisboa, Eliéser Toledano, 25. Nov. 1489. David Abudrahim, Abudrahim. St. p. 856, no. 4784, 1. Fr. p. 7, no. 17. Pr. 9834. Haebler no. 1.

[illegible]

לעולם קורין
 בשם פשוט
 מקדו ופסח
 ש' ע' את אהרן בשבת שלטת פסח ימיו ועברו
 ש' במדבר סיני שיש בו מען ישראל בשבת שלטת
 עשרת ימי וכו' ש' שבת שלטת תשעה באב

אתה נגלית מה אנו למנחה עדקתך

רִצָּה לֹא אֱלֹהֵינוּ אֶת צִמְחָדוֹד סֵדֶר הַהִנְדָּה

נשם פרוש הכרכור וקתלות •
 וחכמתו את בלשן של המעלה •
 ואומל לא אשר על רחמיו את נשטן •
 קשם ברחמיו וחינוך עלם בחמלת •
 ללכת בדרשו ולגדל את אות •
 ולחי קשם הכא עם עמו ורחלת •
 בשנת קל אשר לו נתקם עללות •
 בשנת המשת ג' פס ומאק לצדק •
 בדין רחמנו דמ' ען מרש ועד כען •
 וישפט עלם כל בכרנו •
 ונזכר לענות קמשיח ולטובנו •
 ויראם נטלור מתגרנו •

ויראם לענות ולטקנת

בברך שם כבוד מרא תחלות •
 וקורא קדמון ויאקל קן ותכלה •
 וקורא שור לגל עשי רעם •
 ערם ברוך ער להשלם •
 אשר חיבר גדול רעם וקשכל •
 בצינור זה יפרש קדברים •
 עשוי ברעם כמו טל לים •
 אשר נשלב כוס ברוח מלוחות •
 וקדוש לשאל לטוב •
 סגת רעל בשוב קלל אפס •
 בלשונה בועקת יש קהל •
 חסמים בה ונר ראשי יסית •
 בעת חסיד ירא לים וחכ •
 אשר עזר למיושב בבר •
 והאות להרבות בסגרים •
 למרס לכל חפץ לקרא •
 ילש אל שבר סוס וחשר •
 וכוונתו אי טכא גלול •
 ואז נשיר בשיד חדש בבת אל •
 יגדל כם ויחשקן לילית •
 שמוא סבא לשתחיל כל תחלות •
 וקורא ראשון וקורא מרא עללות •
 וקורא סוּמֶר ומקיס כל נפלות •
 כחטב פרוש סידור תלור •
 אסדרקס נכמו איב למעלות •
 כש סדרס בעניס סלור •
 במוחות ישרות גם מעלות •
 גדול כח לפאיר כל אלות •
 שמו טבת אשר ארוך בלות •
 ונדקם במוחות מעלות •
 לער ואס לכל ראשי קלות •
 וכל סוסת בועקת קלות •
 ליער שמו רב ק פעלות •
 וס מדות בשס קטוב גלות •
 אשר אין קן למסרה בגלות •
 למדות אל זלגבס מעלות •
 ונר עזר יקבל רוב גלות •
 שמו וכו בראשית קלות •
 במו ססר ונר בכתב מעלות •
 לברך שם כבוד מרא תחלות •

תוספתא ואמר קין אל הבל אחיו וגו': ואמר
 קין להבל אחיו ליתני דין וליתני דין וליתני דין וליתני דין וליתני דין וליתני דין
 לצדיק וליתני דין וליתני דין וליתני דין וליתני דין וליתני דין וליתני דין
 אית דין ואית דין ואית דין ואית דין ואית דין ואית דין ואית דין ואית דין
 פורענות לרשיע אחרה במהוידון בסקלא וקס קין על הבל אחיו
 וקמליה: תוספתא ירושלמי היא מוצאת
 תמר היא מתפקא לאתוקדא בנורא ובעת תלתא סהדין
 ולא אשכחתי תהון בדאתא סמאל מלאכא וטמרנומן קודמה
 וקפת ענהא לשמיא ואמרת בבעו מנד אלהא חייא עננבהרא
 שעתא דאנא נקא ואנא יחבת לך תלתא צדיקא אינון חנניה
 מישאל ועזריה בבקעת הירדא דפלון בנורא על דילי בה שעתא
 רמזיחה לגבריא לונחת ויהבנון לה ואסיקת תהון לקדם
 רגליהון דרשיא ואמרת אשתמודע בען דמן עוקתא ושושיפא
 וחוטא האלין: תוספתא ויכריהודה וגו'
 ואשתמודע יהודה ואמר זכא מני היא מעריא וליר היא
 מעריא בבני דזנו במכילתא דאדם מכיל בה מכילין ליה ע
 בדנסבת כחונא דיוסף אחא וטבילת תה בדמא ואשתיה לות
 אבא ואמרת אשתמודע בען הכחונא דברך היא אסלא בבן
 אמר לי אחי וכל איש ביתא בנה אשתמודע בען

פירוש רש"י זל ללך מדברות וללך האמנדות ולכל העמים קדמך קריאם לשון חנה קוראשן שמילתם קשרת משהמשך ב כחן וקרא זה אל זה אינל לנביא החומות כלה עליהם לשון עריא לשון טומאם שזכרם בים אל בלעם ויקרא אל משה קדון קולך ומעט לשון וס ישראל לשון שומעם יאל אף לפתקות חיותה קריאם תל ודע לעסר הנה קריאם ולל לפתקות ומען קז הפסקות

וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה וְצִבְרֹן יְהוֹה אֵלָיו
מֵאַהֲל מוֹעֵד לֵאמֹר יְדָבָר אֶל
יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אָדָם כִּי יִקְרֵב
מִכֶּם קָרִיב לַיהוָה מִן הַכְהֹמִיחַ מִן
הַבָּקָר וּמִן הַצֹּאן מִקָּרִיב יָבוֹ אֶת־
קָרְבָּנָם יֵאָסֶה עֲלֵה קָרְבָּעוֹ מִן הַבָּקָר

[illegible]

אשכנזה, ר' אליעזר, אב רנ"א. חומש עם תרנוס אייכלום ופרש"י.

אתם נצבים

והבאו אל המקום הזה: עתה אתם ראיתם ענין וכוונת אל המצב הנקרא אל יום לבנים: ושמרתם את
דברי הברית הזאת למען תשפילו את כל אשר תעשו: דבר יחד ולא תהי' לכם לב לבנה: שאין אדם עומד ער-
בית דמו וחמית משנה עב ארבעה שנה לשכר לט הפקדו: לכם המקום עד היום הזה: אל מנצח ואלך יפקד
לשכר ושמרתם את דברי הברית הזאת:

ותבאו אל המקום הזה ויצא סיוח מלך
חשבון ועונ מלך הבשן לקרא ארצו
למלחמה ונכם: ונקח את ארצם
ונתנה לנחלה לראובן ולגד ולחצי
שבט המנשה: ושמרתם את דברי
הברית הזאת מעתה אתם למען
תשכילו את כל אשר תעשו: פ
פ פרט אתם נצבים
היום כלכם לפני יי אלהיכם ראשיתכם
שבטיכם וקמכם ושמרתם כל איש
ישראל: מפניכם נשיכם ונרד אשר
בקרוב מחנה מחטב עיניך ער
שאב מימך: לעברך בברית יי

ואתחזק לאחרא הדין ונפק
סיוח מלכא וחסבון ועונ מלכא
דמתנן לקדמותנא לאנתא
קרבא וסחגון: וכל שנה יר-
אערו ויהבנה לאחסנא
לשיבטא דראובן ולשבטא
דגד ולפלטת שבטא דמנשה:
ותשרון יתפתגמי קיימא דרא
ותעבדון יתרון כדיל התשכלון
ית כל דמעבדון: פרט
אלון קיימין ומאדון
בלבן קדם יי אלהבן רישכון
שבטיכון סביכון וסרביכון כל
איש ישראל: מפלכון נשיכון
ומורד רבנו משריתך מלקט
אעד עד מל מימך: לאעלותך
בקיימא דיי

אתם נצבים היום

מלמד שבעתה משה למען קקחם בדרך הוא שם מות למעשה בברי
ראשית שבעים: ראשית שבעים: וקסם ושומרים חסונם חסונם
קסם ואחר כך ב. איש ישראל: מיוסר ענין: מלמד שכלו בבעשט
שמי יושע וכו' שאמר בבעשט וישא נא משה ויחזק ענין ושאם מים: לעברך
בברית: ודק בעבד פס קז סדיתן בית עשין מידתה מנצח ומידתה מנצח ובעדים במית כמא שאמר
העל אשר בית לשט ועבדו כן בעדיו: למען קקס אותך: כל כך הוא נכנס בנורא בשמים למען
קקס אותך: לשט ושם וכו' יקח לך לאלהים: לשט שבע לך ונשבע לשט שבע לך ונשבע לשט שבע לך
ואחר כך קז איש ראשית שבעים: בבעשט קלו

אליסף ברדעאל וקורבנה
 מגסתא דכסף חדא מאה
 ותלתין סילעין תוח מתקלה
 מזרקא חד דכסף מתקלה
 שבעין סילעין בסילעין קודשא
 תרויחין מלן סולתא דפילא
 במשחל למחחא וביזא חדא
 מתקל עשר סלעין ודהב
 מלא קטרת כוסמין תורה
 בר תורה וברך אברהם בר
 שתה לעלתא צפיר ברעויה
 לחטאתא ולנכסת קודשא
 תורין תרין דברי חמשה
 גדי חמשה אמרין בני שנה
 חמשה דין קורבן אליסף בר
 דעאל

ביום שביעאה רבא
 לבני אפרים אלישמע בר
 עמיהוד וקורבנה מגסתא

ביום השביעי נשיא לבנה אליסף בן
 דעאל: קרבנו קערת כסף אחת
 שלשים ומה משקלה מזרקא אחד
 כסף שבעים שקל בשקל דהקדש
 שנהם מלאים סלת כלולה בשמן
 למנחה: כף אחת עשרה זהב מלאה
 קטרת: פראחד בן בקראיל אחד
 כבש אחד בן שנת ולעלה: שעיר
 עזים אחד לחטאת: ולזבח השלמים
 בקר שנים אילם חמשה עתידים חמשה
 כבשים בני שנה חמשה זה קרבן
 אליסף בן דעאל: פ

ביום השביעי נשיא לבני אפרים אלישמע
 בן עמיהוד: קרבנו קערת כסף אחת
 שלשים ומה משקלה מזרקא אחד

יתפתגמי חושב חאודא עד
 דשלימו פרס
 פ פ פ פ
 אעיתו שמא ואימליל ותשמע
 ארעא מימר פומי יכסס כמטרא

משה באזני כל קהל ישראל את
 דברי השירה הזאת עד
 תמם: פ פ פ פ
 האזינו השמים ואדברה ותשמע
 הארץ אמרי פי: יער פ בממ

פרשת האזינו השמים
 חלמך: שאת מתקן נהם בשלח ותקין עש כנע
 שך חמרת חלמך שאת מתקן עש וק ותאמנ

פינחס

٩ ٩ ٩ ٩ ٩ ٩ ٩ ٩ ٩

בְּאֵלֶּיךָ עָבְדוֹ לְיוֹמָא שְׁבַע
יָמִין לְחֶם קִדְּוָן דְּמִתְקַבֵּל 1

[illegible]

הכרזה

ולכל קיד חזוקה · שקבל את קיתודם בלוחות שליו · ולכל קמנדא קמנד · נשם ונערוה שטמנד קמנד וקב רח
 לעט כל ישראל · ששאו למן שבר את קלוחות לעטקס שטמנד ואשכרס לעטקס וקסטימק דעת קקדוש ברוך
 קוד לעט שטמנד אשר שגרת ישר כחך שגרת · סלק ספר ואלה קדברים
 ברוך מוק לעט כח · ולסין יאונט עצמק ירכז

לכל האתת והמופתים אשר שלחו · לכל אתא ומופתא ארש לחיה
 יהוה לעשות בארץ מצרים לפרעה · ולמענד בארעא ומצרים
 ולכל עבדיו ולכל ארצו · ולכל ריח · לפרעה ולכל עבדו · ולכל
 החזקה ולכל המור · והגדול אשר · ארעה ולכל ידא מקיפתא
 עשה משה לעיני כל ישראל · ולכל חונא רכאד עבד משה
 חזק · לעיני כל ישראל
 חזק

חזקו ויאמין לבבכם כל המיחלים · חזקו ויאמין לבבכם כל
 ליהודה · ונתחזק · המיחלים ליהוה ונתחזק

סנו פסוקים דספרא וספרא דאורייתא בראשית
 אלף חמש מאות שלשים וארבעה

ואלה שמות · אלף מאתים ותשעה · א
 ויקרא · שמה מאת חמשים ותשעה · ר
 במדבר סעי · אלף מאתים שנים ושמונה
 אלה הדברים · אלף חמשים וחמשה

סנו פסוקי כל התורה חמשת אלפים ותשע
 מאות וארבעים וחמשה · ברוך נתן לעתה כח

יחזק אתה זקן

קולה כמבדח על אנשים
 ערבובקר גם בעת צוריהם
 חזבל אנוש צמא לבו למים
 לאלאלפים ולרבותים
 עוף כנגפיה עלי שמים
 חם יובלו כי אין לאל ידים
 ישאו עלי שגסם וכתפיו
 דרב אליעזר לבין מאונסו
 חש רב שלמח הוא מאור עיניו
 שלשאלפים עוד עלי אלפים
 נדות ועוזבים ובמצלותם
 גם יעלנו על ערי כפים
 רחמדת כתב יצאלשום שמים
 לאיעורכו לה ורגפרוים
 חפליג אנוש שכל ואיש בינים
 כל איש לקחתה יפרשו כפים
 כח תמצאו נחת מלא רפנים
 ען חדבקי עם מלאבי סחנים
 כו אנו בחוץ נרן ובעינים

דת אל בחוץ תרון ובעינים
 זבס מרוס קרת מטנה עשתה
 חרשה בפי שער לכל עובר ושכ
 באו אל פרדס חנעודתרוגן
 רכים עזובה ולא ממאסם
 יקח ספירה ואיך חם לקנו
 ולבענור תורת אלהים ילמדו
 סוככות על ידי אנוש זכאי ובר
 פעל וחקק דת בתרגום גם בפי
 נשלם באשכונה שנתרנא באב
 יתעל אלהים חסדיען בב
 חסד באוצרו יצא אל ואף
 יען לשעעם אלהינו טרוד
 נפיה ויקרתה כחשם שיש ווד
 אמנם כהנהגה ודיוכק רב מאד
 יום כוא אליכם דרשו אותה וגם
 שורו בני עליין נתיבנה רבי
 צמתו כמעני ישועתה למ
 חבוראות מקדש שכמרת יה כתי

..
 זספ כלפון

ישעיהו

חזון

ישעיהו ונמל ל ידענו יחוסו מלא זה שבע הים אל שחפנים אל קבלו ב אמן ואמננה מלך יקודק
 היו אחים : שמעו שמים : החל ספרו בדברי תוכחה ב בעזרוו היו רעים . ואעפ שכתב
 בעזיקו ויעש קישר בעצו יי
 וכן ביהם : הרי נאמר בעזיקו ונחזקתנה לטע עד לשחית ונמי
 שעהם היו קעס מוכחים ומקטרים בזמנות וכתב בדברי הימים במלכות יותם עוד קעס משחיתים כל שכן עמי א
 אחז שקיה הוא רע ועשה רעות גדולות

כמו שכתב בן היו קעס עיניו שכתב
 בעזוס את יי אלפי אברהם ואף עמי חזקיה
 ל קיה לבסם של אל יי עתו בדברי הימים
 ואמר בנחמו דברי תוכחה שמעו שמים
 וכן משה רבינו בשנא לרופח את ישראל
 טרם ואמר האוינו השמים ב קס עינים בן
 יי וכן ישראל כמו שכתב ואשדק נס את
 השמים ואת הארץ לפי שם קיימים זה
 והקדוה קולכס : או לפי שם יעברו על
 ברית יי השמים ל ידנו טלס והארץ ל את
 תקן את יטלס : ויש דרשות לפי חזן שמע
 לשמים והאונה לרץ בהפך מה שאמר
 משה רבינו עה : ואחד מהם לפי שקיה

חזון ישעיהו בן אמוץ אשר
חזה על יהודה וירושלם במי
עזיהו יותם אחז יחזקיהו
מלכי יהודה : שמעו שמים והאזיני ארץ
כי חזה דבר בעם גדלתי ורוממתי
והם פשעו בי ידע שור קנהו וחמור
אבוס בעליו ישראל לא ידע עמי לא
התבונן : הוינו חטא עם כבד עון זרע

משה קדוש לשמים לפיכך אמר האוינו השמים ולפי שקיה רחוק מן הארץ והשמים הארץ נא ישעיהו ואמר שמעו
 שמים שקיה רחוק מן השמים והאזיני ארץ לפי שקיה קדוש לרץ : פ יי דבר : מה שאת אומר הם דברי יי אשר
 שלט שקיה זועק על בעז ואומר בעם גדלתי ורוממתי והם פשעו : וכן בהרבה מקומות שקנהו מדבר בלשון
 האל כאלו הוא מדבר ב דבריו דברי האל גלתי אותם ורוממתי על כל עם והכפל לחזק קעטן אחד וכן מנהג כ
 המקרא במקומות רבים : ואז יל פרש גלתי בתורת ורוממתי בשטות : והם פשעו : מרדו ב נמרד ובמנהג
 עברו על תורת להכעס ע י מפרים וטפרים ויש און מפרים ועלשם אמר ידע שור קנהו : ידע שור ונמל : וכן
 בהקמיות שם גלתי עם האדם לעבודתו ואעפ שאיש בן דעת בבה הקברה שיש נהם : לרחוק מן הטק
 ולתקדש אל התעלות יברו מי שייטיב לם תמיד והם הבעלים ושם ליתם ולמקום מאכלם כשנאים ממלאכתם ואין
 פירוש קנהו קונה אותם בדמים לבד אל המצולו ועשה לו צרכו תמיד וכן אבך קטר קונה שמים וארץ ופירוש אבוס
 מקום מאכל הנהמה והוא נקוד בצרי בשקל אטון והוא אחד במעון ונמוכרת
 בזמנות מפרים המטיב לם וישראל שקיה עמי שקטתו מבת עבדים ל ידעו ב את המטיב לם ונתת לם ארץ
 נחלה ונרשת עים מנעם שם הכרו זה ל עבדו אחרי ציקומי ולא התבשו ב שמרם תורתם הם בטובה ובעב
 את תורתם הם בדעה און ל התבונן זה : הוי גוי יטול : הוי לשון קריאה ונעקה קן ללל קן לשמיים השומע
 ויטק תרם זה בלשון אכל כמו אוי שתרם וי על עם לאיתקריאו עם קייש וחטו : כבד סס תואר בשקל מלך
 עבד והוא אחד במעון ונמוכרת כל שיכע עמי עלו

א ב

אשכנזה, ר' אליעזר, ברנה לפרט. ישעיה וירם הו עם פי רד"ק.

Lisboa, Eliëser Toledano, 1492. Jesaia et Jeremia c. Dav. Kimchi Comm. St. p. 3, no. 13. Pr. 9836. Haebler no. 337.

ירמיהו

דברי ירמיהו בן חלקיהו. כהן לוי אב אל פ חלקיהו וקדוה חלקיהו בן שפן הכהן שיעצו ספר התורה בזה
 יי בני יאשיהו וירמיהו בן נחא בני יאשיהו והחלת נביאת קיתה בנ שנה למלס
 ועדין לא שב יאשיהו וקדוה מערתה עד יח שנה למלס כשימצאו ספר התורה מן הכהנים. הן מן רישי מערת
 כהני מן אמרכל לא דקו ברושם גברא דקבל אחסנתה בעצמותה והיא מערי הכהנים כמו שכתב בספר יהושע
 ומה שקחל דברי לפי שאלו כהני חזק

דברי נביאות שנכא על ישראל ועל קהנים
 וכן דברי עצמו מנה שקרה לו בנביאות עם
 ישראל. וכדא שלם נביאים על ידי
 שיתנה נביאות דברי קנעדין לפי נבליה
 נביא בעצמן ואלו מן דברי קהלת דברי
 עצמוס דברי ירמיהו רותה למע עצמן
 שדעו דברי עצמן כמו שלמה שאמר אי
 קחלת קיית מלך וכל הענין שפיר
 בעצמוס וכן עצמוס ספר דברי עצמוס קשר
 עלך עצמוס וכל הענין כמו שכתב וכן
 ירמיהו ספר בחלת ספרו דברי עצמו
 בטרם ארץ כנען וכל הענין וכן בטר
 ספרו מנה שאמר מן קרשת שגשלו
 ויהי בימי דבר יי שקיה אל קיהם כן
 בימי ימיו קיס כן יאשיהו וכן בימי
 נביאיו עד תום מלכות שילך יא שנה
 ובשנת יא שנה נפל בן מלך בבל וגלתה
 ירושלם בחדש חמישי כמו שכתב בסוף
 ספר מלכים ובסוף זה הספר גם כן

בטרם אצורך. כן כתבנו ותקראי חטף כמו שפשו עם הכהנים ואין עמו ואו והענין אחד וענין
 בטרם אצורך כתבנו אב אל כדאשר נרא היסודות הארבעה ידע בזה הטבע ואחר כן הוציאו
 למעטל וכן אמר ישעיהו מעת היתה שם אב בזה היסודות הייתי מוין שיתנה עת בעולם ועתה הוציאת למעטל
 ושלם נביאו. לו פירוש ידעתך כמו ידעתך בשם שאמר למשה ומוורק עלי ונבאס הנא מרחס הקדשתך מלשון
 קדושה וידעתך לשון גדול. ולפירוש הראשון יש לשאול וקל כל הנביאים והנביאים וכל הרשעים נאסס הקדש
 ידעם והקדשם אך יורה זה שאלו ואינו נוקדו בקדושה וטקרה בעת הקדשן שקיה הנביא מקדש. והחכם
 הגדול הכד משה בן מיימן כתב זה ענין על נביא אי אפשר לו מכלת הכנה טבעת בעקרי צדקת שקיה
 נטן לנביא עי הקדש מרות ומעט זה ל הקדש נדון בן נביא

**בְּרִי יִרְמְיָהוּ בֶן חֲלִקְיָהוּ
 מִן הַכֹּהֲנִים אֲשֶׁר בְּעִנְתוֹת ו
 בָּאָרֶץ בְּנֵימִן אֲשֶׁר הָיָה ד**

**דְּבַר יְחֹזֶה אֱלֹוִיבִי יֹאשִׁיָּהוּ בֶן אֲמוֹן
 מֶלֶךְ יְהוּדָה בְּשָׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה ל
 לְמַלְכוֹ וַיְהִי בִימֵי יְהוֹשִׁיָּהוּ בֶן יֹאשִׁיָּהוּ
 מֶלֶךְ יְהוּדָה עַד תִּסְעֶשְׁתִּי עֲשָׂרָה
 שָׁנָה לְצִדְקִיָּהוּ בֶן יֹאשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה
 עַד גְּלוֹת יְרוּשָׁלַם בְּחֹדֶשׁ חֲמִישִׁי
 וַיְהִי דְבַר יְחֹזֶה אֱלִי לֵאמֹר בְּטָרִם א
 אֲצֹרְךָ בְּבֶטֶן יִדְעָתְךָ וּבְטָרִם תֵּצֵא
 מִרְחֹם הַקֶּבֶר שֶׁתֵּךְ נִבְיָא לְגוֹיִם נִתְּתִיךְ**

סח יח

ישעיהו

ספר ישעיהו

רוח נבואה נה	עלו ונגדו	אנשי אמת ולל	טובים וטובים
הפרי יחידה	מנע ניהם	עוד כחיהם	יראו ויתמקו
סודות כליות	אכן בשרא	כלי ונפ אחר	ל ידעו מה קווא
ואת כן קמח	מלא אט שג	ערה בלאר	נחון ישעקו

אמר דוד בן יוסף קמחיה ספרדיו

ארכנוה קמחיה קאלה שהם ישעקו ידמיהו יחזקאל תי עשר הם נבואות ותבואות ונחיות לשאל. ויש נהם
נבואות לאומות קמחיה על פרטותם ולפ שהרע לשאל נכתבו כן הנבואות בכתב קדש כמן שנתנו קמחיה

סכום פסוקי דספרא אלף ומאתים
ותשעים ואחר וסימן ארצא
וחציו כי אם שם אריר
וה לנו

הבולש מהגות ומקטעם של זכר
לכרוח ישאלו בארץ שגל אכן אלא
בבית תגלו נחלש ומקטעם כמג נבואות
ישעה כל כחשן תגלו ונשאל כעל
עבר מוסכ לעשר מנע קו וקמן טעח
וקתלר קמן קמחיה כי אתר ויסתק למשפטי כמן שט יסדע יא אך נמשפלו מן אסדך כפי שתכל לשל ול
כע אפ וחמיה לפ מנשים קרע וכן תו וחיית עלך יסודין לא שתק כס כין חסוך ומג למשפטי נבואות

סכום הפסוקים של ספר ירמיהו
אלף ושלש מאות וששים
וחמשה וסימן אשסה
נכתב באשכונה בבית הרכר אליעזר בשנת בא יבא ברנה לפרט היצירה

אשכונה, ר' אליעזר, ברנה לפרט. ישעיה וירמיה עם מר רד"ק.

Lisboa, Eliéser Toledano, 1492. Jesaia et Jeremia c. Dav. Kimchi Comm. St. p. 3, no. 13. Pr. 9836. Haebler no. 337.

הלכות שחיטה

יש בכללן
 למעשה שרי ייתנו תל תכונה וזקן כרסן
 אחת לשחי יזר קריינבל שניה של לשחוט
 אחת וזאת בג כזס אחד שלבית לבסות דס
 דק ועד ומצבת שלם לקח קאס על קבס
 חמישית ללם קאס חס לקח על קבס
 וביאור מנהג לו כפרקים לו

הפרק הראשון

מעת עשה
 למח סי מידנה לאכל בשר בחמם דק ועד
 ואחד קי יאכל שחמך וזכחת מנכקדומבאק

כאשר עתה ואכלת בשערך ונאמן בכבוד ופל.
 ינוס אך כאשר יאכל את מצבו ואת מאיל כן
 תאכלם קל לידת שחמך כחממה לענן שחמך
 וכעף קול אונן אשר יעד ער חית או ועד
 אשר יאכל שחמך דמיו וכסכו בעבר מלמד
 ששכרת דס קשף כשפכת דס חמך והלכות
 שחמך כוללן אחת היא לעכך קשוחט כחממה
 דק ועד מנכך תחלש כדוך אחת לו און מילך
 כעלש אשר קדשם כמשתעו ועל קשחמך
 ואס לו כרך כין כשונגבן כמניד כבשר מוקד
 ואסור לאכול מן קשחמך כל וזקן שקיא
 מנכרת וקאכול מנמנה כחית קודס שחמך
 כשק שער כל תעשה ודרי קול בכלל לו
 תאכלו על קדס ואיס לקח ומוקד לחתוך
 מיעד אחד שחמך קודס שחמך כשחמך ומקלן

משלי

פירוש ספר משלי הנקרא קב ונקי

אמר המחבר ראו שני דברים זה הספר ומשליו וזהו שם וזהו משליו. כגלגל עומד וכל מעט
 קמוסר. לכל חזי לכל נאר. מעשים כל טע אשר לך יפנה אחרי שרירות לב ועצתי ומחשתי
 כל סכל אשר לך יסכל סופו ואחריתו. מנהל עון נבוי להלכות קורא בחכמה ובתבונה. וחזקה תניימה סבב סתור
 וקאמונה. ובגמלתו חכמות דמיות ומאמות. לך יעדרם נפירת הפלגה וכל אכן יקרה גשש וריאמות. מנהל
 נמשכות כשפת הפה וזהו הסודות אשר עיקות השכבה סתם ומנהל פתחים בכל דא חתם. ומעט זה הסכמו
 וזו השכל בדי קהנה ובעל המדות הטובות. אשר ימני הדעה ממעט השועה נפסס שאותו. (למוד ולמד מדי
 שנה בשנה דבריו הערפס ולעמוד ולדעס דרס. וקבעו שנים בתחלת הקיץ ושמך ספירת העומר ב' אז יתעדר
 סכח קמוסערד לפשרתו חזק. והנפש המשכלת חוגגת תחת משאו וקיא חסרת תחת תלמוד. וקראת וק—
 הספר נאות חזקו קיו תמיך לסל לערמ. וקו נכונס ליום מתן סתור. על בן שערד לב לפלג קשקייג
 והשפן בן וקשתי ספרי המפרסם. ישמס גם חסם. מקס סרכ לט' אל אשר דבריו ערפס נמן. קווס נאכב
 ונמנעליה וימן. ובעל המסקל ופסטי סתור. סרכס ל' אסרכסן ערמ. ואדע הדקדוק ומפרסי המקראי: סרכס ל'
 יוסף וז' נד נא אשר עליס יאמר על דרך מלגת סכיר אס אין קמח אין ערמ. והרל'ג בעל סתגלות:
 דבריו כל סחכמות כלולות. וסרכס רב שסל אשר קימ בארץ יסמנאל. ול עמס אל אלק סדעת בגמריאל.
 וסמאיר טע סדעק בפרוש זה ספר. טען ובגלות. סרכס ל' מנחם סמאירי לסופ. לון סדעת גלות.
 ומורס קוקן בחכמה וסמס אשר נזוכס קיוס פירוסו כפלג מוס בצון סרכס ל' יוסף חיון. ואין ספס
 סדעיקס סקייס מנדרים סכסן וסולות מולות. אס ואס כפי סדעק. סמאיר ספי טמס סמס טעמיס שס
 ב' סכס ויקון נפס קמנשן לוכ. ארכות. וטעמיס שס סקציק נאוכן ל' יתגלדו דברי ספרי לסיסמ נסס דעתי
 ואולס בעסר ואת ראה ראות ערד אלגת דעיקס קמנעל פיס ספרי ויקולס. וגם לנכסס אל פדסס מילקיס
 וולות ממנדרסי סכייס עליסס סקלס. לקט ממטט מוסכלותס. ומג טעס סספ ספדוסס סמנעליס באמתחותס.
 פרוש סלל סמחר דעיקס נהפלט קקיער לום ספר קמנעל. אשר נכסס אופיר ל' יוסל. ולמס סקיס
 זה עמס קראת סמו קב ונקי פ קול סולת נקייס ממנערי פירוסס אל.

אע ספר אשר ספר משליו	ולן אפר אצל קול קב ונקי
וב מרפא ללב נספס ונכספ	למי סס פה טמו טפ ומנעקי
וכס סלס אט סטס ומנעס	לכל סוטס עלי סטס א' אנקי
לכל משכל אט סכסל ואלס	ואערימס למנערסס וסופקי
ומי סכסל אט אסקס ואלס	ואלס דא אשר כסס עתקי
ואספך מסכסעט עסעט נחוסע	ומנעסות מלעסעט סוד נאוכי
ואמנעט סכס נאח ואקרא	דכוריס ל' אסוריס ב' אוקי
וזרי סן מלר עסס ויעסס	עלי כסס מכון סכסע סאוקי
לזאת כל אס אשר סכס לסס	נפסמתי וסוב טעמי ונמקי
לכ עכר אשר מנחז מפרסס	לקטמו אסס סרכס ונקי
סלמות סמו מודק וכלת	טמו דקב קפ קול קב ונקי

חמ"ד ושהמ"ד [אשכנזי, ר' אליעזר, לערך ר"ב]. משלי עם פי קב ונקי לר' דוד ב"ר שלמה ה' יחיא.

S. l. e. a. e. t. [Lisboa, Eliëser Toledano, ca. 1492]. Proverbia c. David b. Salomo ibn Jachja Comm. Kav ve-naki. St. p. 162, no. 1067.

Fr. p. 7, no. 16. Haebler no. 591.

משלי

משלי שלמה. איננו חול שלם ספרים חבד שלמה. סד הספרים סקססות. משל בעזרות. קהלת בוקמות
ולקח בבל איננו הספרים שון מנולף. סד הספרים ל' וד יסו פ' חס שון לב' לזיות
דני השק. ומשל אינ מלך ישראל שהכחור מושל בעזרות על כל האומה וכן קהלת אינ מלך כח שלם בוקמות
ל' קהלת פחותה על כל כאשר חיותה בתחלה. וקמל וק ספר משל מכת שברוב דבר יס משל ועמל טעו האש
הטובת משל לעתה. והוזה לט' לרעת

חכמה ומוסר. חכמה רמון

על השקן. ומוסר על

הממשק החשוב. ואמר שמשלות האלו

מיועדת לבירות שון וממשק. ואין לשון

אמר שנה שיער האדם לשון שים בעת

ספרים ואמירות. אשר סממני מן קר

והיך האדם לשון סק. לקחת מוסר

מוסר פתח וסמון להשל

ודנה שתכלה וק חסר לפיכך ממש מוס

ממשכל. ולכינון שתכלית המדינה היא

משלי שלמה בן דוד מלך
ישראל: לרעת חכמה ומוסר
להבין אמרי בנה: לקחת
מוסר השכל צדק ומשפט ומישרים:
לתת לפתאים ערמה לנער רעת וזממה:
ישמע חכם ומוסר לקח ונבון תחבולות

כעולת המדות הטובות אינן לקחת שורה על הטעם. או יורה על למידה ולקידה מאחר שהיא רם ולעת חכמ
ומוסר יורה על הלמידה מעבדו והא מפי סופר. וכן יורה על קטן המלך הטובות לפיכך ומשפט
יורה על שפוטת האמת לזולת. ומאחר על קושר האזי בדעתו חסדנות. או יורה על השקד כין
לתת לפתאים ערמה. עתה תאר לטענה נקלת יחד ככלי הזמן. וערמה הוא שם לעומק המושגות וקנה
על פניו בדברים המדיניות והא מן המלך לטענות. ואמר שכתב חס כללם וזו יתחבנו. וכן יקו וק חסר
לעצמם המעשים מהלכות דעת לבדד האמת מן השקד. ומחמה שקיף עבד לבדד חכמה מהמעשה. ישמע
חכם. חס הוא בעל שמונה שלום מפי רם והוא נקי מנה שלום ונכון מוסף על חס שון דבר מיתק
דבר והמוסף על מה ששמו. ואין שכתב וק חסר לטענות ולפעמים וישלם כן לטעמים אשר באמנם
אלו המעשים מוסרים בחכמה ובתבונה ושיעור על הקטן אשר לשם והוא אומרו ומוסף לקח שורה לקח על קטן
החכמה. וכן ישלם לנכון שיקנה החסלות שהם דרכים לקחים בדקות המעשה מנה לפיכך בוק חסר. להבין
משלי. בחר שכל מוסר וק חסר יסן האדם המקראי שים פה משל ועמל. וק דגש המעשה שקיף טוב כלשון
וכחות וכן דברי החכמים שהם מדיניות כלשון חכמה וכן יסן חכמה. והמשל הוא בעזרת שים בוק
נמשל. והמעשה בעדד מיתקות השון ודברי חכמים כמון שאמר בעזרון כותב מכתב וק חסר מנה טעם
וקעמל שאלו על ר' אבא חסן הלי והשיב שכל ראות מראש השיב והוא אומרו כותב מכתב. והגבט מנה
טעם ירבה שהלי לז' קנגב אשר שם חכמים חזקים למנה טעם. ואין וידועתם שהיא דבר טעם וקנגב ל' ביא
ל' מושל ול' מנה טובה כמון שיבא המשל ראיך לז' חדות שמקון. יראת יל. טאר שיראה השם היא שקד
ושרה הדעת שהיא כולל חכמה ומוסר. או יהיה ראשית מבחר הדעת. כמון ראשית ערמותה וירבה
שיראה השם הוא מבחר הדעת. או יהיה ראשית יורה על קדימה אומרת למד שקדם שיתפסם שכלו בדעת
המוטטת ימלל כדיוס מהתורה ומיראת השם ואין חכמה ומוסר אינן כו ירשלא דכעת מקבל. עמל מנה חסר
איננו כח האלוש מביא החכמה והמוסר מכת שכלל טעם פ' אינל תאר לפי שסוד העמן כחלף מנה שיבא

חמו"ד ושהמ"ר [אשכנזי, ר' אליעזר, לערך רנ"ב]. משלי עם פי קב ונקי לר' דוד ב"ר שלמה י' יחיא.

S. l. e. a. e. t. [Lisboa, Eliaser Toledano, ca. 1492]. Proverbia c. David b. Salomo ibn Jachja Comm. Kav ve-naki. St. p. 162, no. 1067.

Fr. p. 7, no. 16. Haebler no. 591.

גם דלף טורד ברזל מברך

מקשיב דעת: ביעה חוץ גם יצן יצוקה

פ קמו

במה ויאשרוה
בעלה ומהללה: רבות
בנות עשו: חל ואת עלת
על כלנה: שקר חזן והכלה יפי
אשה יראת יהוה היא תהלל: תנו
לה מפר יידיה ומהללה בשערים
מעשיה:

סכום פסוקי דספר משלי
תשע מאות וחמשה עשר וסימן יהץ

חמו"ד ושהמ"ד [אשכנזי, ר' אליעזר, לערך רנ"ב]. משלי עם פי' קב ונקי לר' דוד ב"ר שלמה ן' יהויא.

S. l. e. a. e. t. [Lisboa, Eliëser Toledano, ca. 1492]. Proverbia c. David b. Salomo ibn Jachja Comm. Kav ve-naki. St. p. 162, no. 1067.

Fr. p. 7, no. 16. Haebler no. 951.

אלדינו ואלדי אבותינו
 תבא לפניך
 תפלתנו ואל תתעלם מתחנו רבונו
 שאין אנו עושי פנים וקשי עורף לומר
 לפניך אלדינו ואלדי אבותינו
 צדיקים אמתנו ולא חמאנו אבל
 אמתנו חמאנו אשמתנו
 בדרנו גלנו דברנו דופי
 חזינו וחרשנו זדנו חמסנו
 מפלנו שקר יעצנו רע
 כזבנו לצנו מרדנו ניאצנו
 סרדנו עינו פשענו צרדנו
 קשינו עורף רשענו שיחתנו
 העבנו תענו העתנו
 סרנו ממצותך וקמם שפמך
 חטובים ולא שוח לנו

ובחן כליות ולב אין כל דבר
 נעלם ממך ואין נסתר מעד עיניך
 יחי רצון מלפניך אלדינו
 ואלדי אבותינו שתמחול לנו על
 כל עוונותינו ותסלח לנו על כל
 פשענו ורחב פר לנו על כל ח
 חטאתינו

על חטא שחטאנו לפניך
 ב א ונסוכרצון
 ב א ומין חלב
 ב ב ימיו שפתים
 ב ב לי דעת
 ב ג לוי וכתר
 ב ג לוי עריות
 ב בור פח
 ב ד עת וכתר
 ועח של
 עח של
 ועח של
 עח של
 ועח של
 עח של
 ועח של

רלבג

מלכים

רדק

בער דוד וברכרי הימים ולא קברוהו בקברי קמלכס ט
 שריקודק שחוקו איתרו ופתע איתו לעשות רחשת
 שפעה מיתו במלחמה ט מיתו יי קיה כלזה שלחחנקמה
 יון קשרים ומן יוחא על הרעה אשר עשו לעבור עברה
 זרה וקברוהו זכריקולפ עשול קעט קוק רחביון ולא
 עתקו שיקברוהו בקברות קמלכס

קע קספורים קולאודיעם נחלכע כדרט יי ימשכו קטות וקסך למי אשר מלחרי יי ולגה קסר ט
 יקשפט עקא קישר בעט יי ובעתית קקדש אשר נשאר בימי אשר אכטו ונמשכו לע מקהשנות וקטות
 וקולא של מדרום קלדומיים ומדרו תכף אחרי מעות ומק שקרה לע מקהש וקדע קיה נתיחברו לרשע מדר
 קרשע ולזה קיועל אימות מעות במלחמת מורגלעד ונשכרו אכטות נתיחברו עס מלך ישראל ולגה
 תמנא ט כל קרעש קישין לזרע יקשפט קיעלע מפת קשלמו עס מלך ישראל וקתחנן ט ולגה
 קשכנס כן קסר אכטות כן אכטות מפת קפלע לעשות קרע בעט יי ככל קטא אכטות מפת
 אחרי מות אכטות כפלעד קשכנע בעלית אשר בשמרן וקל מפת זק חלו אשר מיתו מפת שקיה דורש
 כבעל זכר אלפי עקרון קיחיה מיתו זה וקל כלל חמדה ט לא נשאר לע כן שילך תחתיו ולזה נס כן
 קסר מקהש קקשטם שקיו מקרשם קכטא אכטות נשאו על זה קשיצו אכטות מן קיער וקעמקס
 אכטות וקשטם ולזה נס כן תמנא ט יקורס כן אכטות קפלע ברע כמו אכטות ט אכטות וקמו
 וקסיר אכטות קכטעל וקעפ אכטות כחמדת ירבעם קכ מפת מנה שמיעט מן קרענת קשם יתכו ככרו
 שקחיד לע זמן קערעש קד אכטות עשרה אנה ולא תמנא כן כחית ירבעם וכתת בעשארם קכלח במלחמת
 מלחמת קשם ית במלחמת אשר נחצו קש (הפשו וקיה זה יאמיס רבת) על ידי נכח קשם יתברך
 ולזה נס כן תמנא כחיו ט בעטור אכלל כטור קדי יתברך לקחת בקל על קמופת אשר עשה לעמון
 ובעטור שלח אכטות קעטן לעשע קיעטע נאכדק ט כרעת נעמן וכזרע ער עשם וקיים זאת קסכ
 קזכרם קסר נס כן קווק קרעש שקיה בימי יקורס ער אכלל נשר בטקס ועס כלזה לא שר מלחמת ירבעם
 אשר רכך נס אכל קיה ממשלע ויתר ברע שקיה מנזס למית ככר יי

על דבר זה ירעב ולזה נס כן קסר קמשח חזאל
 למלך על ארס אשר קיה לקין מלח
 לשאל בעטור נכרס אכטות קשם
 יתברך כמו שילח קשם יתברך לשלח

לייראה, חשמי"ד [דון שמואל דורטאש ושלשה בניו], י"ט—כ"א שבט נד"ר. נביאים ראשונים עם תרגום יהונתן ופי' רד"ק ורלב"ג.

Leiria, s. t. [Don Samuel d'Ortas et tres Filii], 26. — 28. Jan. 1494. Nebiim Rischonim c. Jonat. Targum, Dav. Kimchi et Levi Gersonidis Comm.

St. p. 4, no. 18. Haebler no. 558.

ספר הליכות עולם

ספר הליכות עולם כן יוסף חלי כע" פתח דברי
 ויחלף למרי ודקאית בכורי שבוית לא יקדש חלף לאי
 אשר יצר את האדם בצלמו ויהפוך לממא כען מופת
 כן בכורי ישראל אשר ע' יתפאר להיות לעם סתם מכל
 העמים ואומם הדושה מכל האומים ויהא האלים את
 האדם ישראל ראשית תפירתו וזן מרשע ושימאנו בגן
 עדן היתה לעבדה ולשמרה ולחלומען הדעת למען
 דעתם אי קנא האלים מקור מים חיים אשר לא יכוש
 מימיו יתן לפתחים ערימה וקבוצה את חכמיו ודבר
 המוקד לזכות את ישראל להיות מאורים ומזבחים לפי
 דרכם להם תורה ומצות חקים ומשפטים דריקים דריק
 אי צדקית אהב למור להבין זה הדרך לכו פה לקח
 סוכה עת לכו תורת א' תעזוב הורה ומצות אשר
 קבל מן הכתובים מפי האל ולמדה את בני ישראל ש
 הורה בכתב ומצור על פה תפוי זמן במשכונ
 בפח נחמה ומסר להם כללים וסימנים שרשים וסמנים
 להבין משפטי הורה ודיתה ולשאל ממצותה קן קן חיה
 מורה שמונים ויחדות לורה קשורה וחקליו

ק ק

ספרהיראה לרבי יונה זל

ספר לנדר שישא על כעצמיו ש עוכלאדם לסתל אסת
 על מנתו שלמה ולתת מונות ומוסדות על פארו
 להכנס בעצרת ערב שלם ויזכור את בוראן במי
 בבורותיו ובכל יום ויום ויוסף אומץ ויתחזק במצות
 ערב שלם ויכנס אהבה כלם ויחשבו ערב רב מור
 לנדר עטו ועל ידי כן יתן יד את הער על פטו א' יכנס
 לע' ויסתלקו מותו ואת רשעו וילך שמו ויתבה על
 עניות כעצמו ויכנס עליהם תמיד וישמור בכל כחו
 מקטנו עד במסתרים ולא יעשה עד במאסך מעשיו
 ואז יקיה אהב וקמור בעש' הסר וכל רואיו יאשרומו
אלה הדברים אשר יעשה אותם האדם וחי בהם
 חיי שלם בכל דבר דקיק משעבד
 יזעזעו ויהיה כרתם וכתחם מאומתה ערב בזכרו
 קסרו וקמתו אשר עשה לו וקמונתו אשר שמו לו כ
 קחור לו את גשמתו אשר הפקיד אליו וזיכר כלם
 הערב אשר הגדיל לעשות עמו כ' קדש וקחלקו כחו
 ובשמו הדברים קאלו על לע תבער כלם אהבה ערב
 עולם ואז אלוט על מנתו דרך עז א' במהירורה
 י י

א' יהודה בן תימא אומר

ק"ט
כ"ט

והלכנו ורצנו ונעמד בארץ לעשות רצון אבינו ששמים פרט
דברים בעבודת הערוא יתברך והתחיל בעו כעמר לפי שקרא כל גדול
בעבודת הערוא יתברך לפי שפעמים שאדם חפץ לעשות משה ומוכח
מולעשות משה בן אדם שמועצתו עליו ולכן הזכירך שישנו סטך
כנגד המועצתו ואי תמוכע מולעשות המועצת וכן אמר רבן יוחנן בן זכאי
להלמדיו יהי רצון שיהא מורא שמים עלפם כמורא בשר דם וכן הוא
לעמן המשה שפעמים שהאדם מיתביש מפת האדם יותר ממה שיתביש
מפת הערוא יתברך ולכן הזכירך שישנו מנחך כנגד המועצתו ושלח
העם וכן אמר דוד ע"ה ואדברה בעדויתך נגד מלכס ולא אעש אף
היה כדדף ונערה מן האומות תמיד היה מקחיק בערתו ולמד אף
מולעצתו עליו ואמר קל כעמר כנגד ראית מעשן ודמה אותן לגשם
כאשר העמר טש באויר כן הוא ראית מעשן ודל שיעצם שטך מראית
ברעם היה תפלת העברה שהעשן רואה ואלב קומד וכל המועצת
ומורים ואמר גמר בארץ כנגד מלכס המערה בעבודת הערוא היה
כלב ואמר שתחזק לך בעבודתו ואמר רצנו כנגד הרגלם שירות
רגלך לשוב כן דוד ע"ה התפלל על אשתו לא שיהיה קסדר אמדריכס
בעצמו מעתה על הרגלם ואמר כך אמר קטלם אלהותך ואמר
אחכ העבר נעמ מראית שון ומזכר כלב קטיין ובען העברה מלכ
הוא ברשות למשות לדרך הטובה או לרעה אף לאמר שיהא מועצתך

ספר אורח חיים

ברוך

אלהינו ישראל

אשר לנו הגדולה והנשגבה

לנפלאה שיר ושבח קלל וזמרה עז וממלאה מרח עליו
 על כל אלה מאד בעל אס אומר אשמיט על תהלתו וקולו לא חוכל ש אין כלשום מלה וס
 הוא מרומם על כל ברכה ותהלה ועל דומיה תהלה שלט בכל דרי מטה ומעלה כלם אים
 ממוקמו ושתפנו בחילם ראשון לראשונם אין לראשית ראש ותהלה וגם את אחרונם הוא
 ואין לקנותם כלם בראשית בראשית ראשית ראשית ראשית ראשית ראשית ראשית ראשית ראשית
 כלם וייתר את האדם עפר מאדמות את הכל עש יפה בעת בעת ישראל ראשית ראשית
 ובעת תרתקמא ראשית ראשית ראשית ראשית ראשית ראשית ראשית ראשית ראשית ראשית
 ראשית ראשית ראשית ראשית ראשית ראשית ראשית ראשית ראשית ראשית ראשית ראשית ראשית
 וארבעה ככלם ויתן לא עז נאמן בת חוקי דת ועתה ויבדילם משומאית גוי הארץ ויקרבם
 לעשרת ויעקו על ארסוקים ומשפטים למדא ויעש כל אשר עק וילמד חוק ומשפט בשרא
 לא עש כן לכל גוי ומשפטים כל ידעם וחוקי הארץ ותורה אשר קבל משה מסע ומסרה
 לקושת ויהא על הקטם והקטם לבאים וכבאים מסרות לאשי כשת הגדולה וקס חזרו עשרה
 לושכא ויבדעו עמורא הארץ הגדולה מגער והארץ ותקף כל סדרי הכרית קרית שמע שרית
 שתם לפתח ואחת לאריות ועד בית שתם לפתח ושתם לאריות וסמך על דמקרא שבע
 שום קליפת וכן כל שמונה עשרה כרית על הסדר וסמך על המקראות ותקף לברך מאח
 כרית כל יום ולבד על כל דבר דבר מעין ברכת וקס מסרות תלמידים וכן דור
 אחר דור עד היום ויען כי ארבו לן קיימים בלועז כל דבר ויש כחא ושום לב
 ורע ידי וכו' שמש וכדנו חזמא ונאלם לשונם ושל מל דריס ונשתנו מעשים כמריביס
 נשתנו חכמות וגדלו חמלות ורע הדעת ולח נשאר חלבה פסוקה שאין בה דעת שות
 עד ש רבם מועלן במלכות מן העלם כל ברכה וארז לילך אל חכם וילמד סדרי כרכו כדי
 סלם יבא לרי מעלה עלבן מערות רשות ומחשבת ועם לב אשיקה אמרים אקומה נח
 ואסובב בבת יעבד ידעתיס סוכתם סופרים ואסבב בפתרים ואלקמ שם שלם גרבים
 בראשי אמורים מדברי חמכרים ואסבב ספר בעמ קתלות ואסבב ואסבב ברכ
 דבר דבר ברכת מראיתו תהלה וסוף ואסבב בעמ שלם ישראל בם ספק וישמע סעפ
 קלם ימים ידעו ורובם יודיע חכמה ונער אתם למים ואין כך דעת ומזמנה ולח אתך
 יודעך מה לכן קל לך ממחשבתך מן מה תעשה בראיתך ולח יכלמוך רעך
 ואשיב דבר למור אקומה נח וידי מה ש חיל מלכת שמים ואשאל עזר מאת ויקל לעש
 ולשמוע בלמודים יער ל חזמא ולרבי מישרים יתחל שפתם ויפתח לפתל מחשבת
 ותעלה כלותי וריתת עד לבד עמקם חלכות שבת ומועדים מנהל ואסבב ורף ותעמול
 ס חס דברים קאווים וכאים לעתם ידעם ואין רעם לארץ כרבים ובריות לאל לבח

גם כעמם מוקף מיל חילוך אם מקרב לתוכו פסול מקרב צדק קטממי
 סלחם חפץ לו שאר ממנו אלף כל שהיה שר דג
 קימית שאר ממנו מולף אור קטנה שר ואם לאו
 פסול ואם כפסח אחר מהאונות קם תפסח
 דלף חכם ולף ספס יודע לקרות שר
 ואם לאו פסול כעצב כפסד מעט
 הקטן שאם כפסל מיתר דיו
 קורס שגזמרה האות
 ולף קיתמ האות
 שכרת
 ואחר
 כך
 מכל
 קדיו
 או
 שכל
 קיתמ
 מוקפת מיל
 מיתמלת פסול דמיו
 פמו חק תוכות
 אכלאם כנר
 קיתמ פשויר
 כעקב ונפל ס דיו יכול
 לעלנאם הרב אשר פסל גם כזה

וכן כעצב כתרומות וכתב עוד שאם עשה ריש שמון ללף שאם יכול לגרור ולרדק
 דמיו פמו חק תוכות וכתב כזה כתב אף הרש"ל שאם פתחם סכרן פתחם ופתחם
 שאין מושל לגרור הדק ולפתחם וברירת דק שכן אור לאות כתב שמונת למרדיו
 וכתבם ככתבם ואמר אף כותל לשם קדושת תפלן וקין דף שמה שיאסר כך וכלל זה נדע
 לכתוב כל המזכרו לשם קדושת תפלן ונדיך שידקק כפסדו ויתריות שאם אסר אף יתר אור
 מין פסולן ונמצא המעמין מנכר בכל יום ברבה לבסוף וגם שריו בכל יום כלף מעט תפלן
 ונמצא עש הסופר מרוב לכן כדן מיד ירא סמי וקדד כדן קא המיתעסק ככתב תפלן

תנ"ח אין מרגלין עלי שהוא ארץ
 תקיח רבן גמליא תקיט מי שיש
 שם מכו שגפרין תקב אין

תשנשל תל מרגלש

אורח לקיים	ברעס קקויס	עצבע לאיס	עעכע עזייד
סגמי אמונס	ברתא למעס	סאן פארעס	מאס יגדיל קערד
אס תלע נשמעס	עעסא טאס	פיועס אס	אס און קמא און ערק
מסכו וקאן לב	לזכות לבס	וין בערס	לעזית עזיד
עבלה ברענ	נשק פוימנא	פיון סערגל	למיוס עזיד
אקי יזעב	נשק פאס	נשק ליכ	אין עזיד

והיה לך לאות על ירך ולזכרון
בין עניך למען תהיה תורת
והיה כפך סכר חוקה
חוציאך יהיה מצרים: ושמרת
את החקה הזאת למוערה
מימים ימימה:

והיה כי יבאך יהיה אל ארץ
הכנעני כאשר נשבע לך
ולאבתיך ונתנה לך: והעברת
כל פטר רחם ליהוה וכל פטר
שגר בהמה אשר יהיה לך
הזכרים ליהוה: וכל פטר חמר
תפרה בשה ואם לא תפרה
וערפתי וכל בכור אדם בכורך
תפרה: והיה כי ישאלך בך
מחר לאמר מה זאת ואמרת
אליו בחוק יד הוציאני יהוה
ממצרים מבית עבדים: והיה כי
הקשה פרעה לשלחני ויהיה
יהוה כל בכור בארץ מצרים
מבכר אדם ועד בכור בהמה
על כן אני זכר ליהוה כל פטר
רחם הזכרים וכל בכור בני
אפריקה: והיה לאות על ירך
ולטוטפת בין עניך כי בחוק
יד הוציאני יהוה ממצרים:

והיה בשלח
פרעה את העם ולא נחם
אלהים דרך ארץ פלסתיים
קרובה: כי אטר אלהים פן
ינחם העם בראתם מלחמה
ושבו מצרימה: ויסב אלהים

את העם דרך המדבר ים סוף
וחמשים עלו בני ישראל
מארץ מצרים: ויקח משה את
עצמות יוסף עמו כיהשבע
השביע את בני ישראל לאמר
פקד יפקד אלהים אתכם
והעליתם את עצמתי מזה
אתכם: ויסעו מסכת ויחוו
באתם בקצה המדבר: ויהיה
הלך לפניהם יומם בעמוד
ענן לנחתם הדרך ולילה
בעמוד אש להאיר להם
ללכת יומם ולילה: לא ימוש
עמוד הענן יומם ועמוד האש
לילה לפני העם:

וידבר יהוה אל משה לאמר:
דבר אל בני ישראל ושבו
ויחוו לפני פי הדבר בין מנר
וכן הים לפני בעל צפון נכו
תחנו על הים. ואמר פרעה
לבני ישראל נכנסים הם בארץ
סגר עליהם המדבר: וחזקתי
את לצפרעה ורדף אחריהם
ואכבדה בפרעה ובכל חילו
וירעו מצרים כי אני יהוה ועשיתי
כן: ויגד למלך מצרים כי כרח
העם ויהפך לבכפרעה ועבריו
את העם ויאמרו מה זאת
עשית כי שלחנו את ישראל
מעברנו: ויאסר את רכבו ואת
עמולקח עמו: ויקח שש מאות
רכב בחור וכל רכב מצרים

ושלשם על כל: וחזק יהיה את לב פרעה מלך מצרים וירדף אחרי בני ישראל ובני ישראל יצאים ביד רמה: וירדפו מצרים אחריהם וישנו אחס תנים עליהם כל סוס רכב פרעה ופרשיו וחילו על פי החירת לפני בעל צפן: ופרעה הקריב וישאו בני ישראל את עיניהם והנה מצרים נסע אחריהם ויראו מאד ויצעקו בני ישראל אל יהוה: ויאמרו אל משה המבלי אין קברים במצרים לקחתנו למות במדבר מה זאת עשית לנו להוציאנו ממצרים: הלא זה הדבר אשר דברנו אליך במצרים לאמר חדל ממנו ונעבדה את מצרים כי טוב לנו עבד את מצרים ממחנה במדבר. ויאמר משה אל העם אל תיראו התיצבו וראו את ישועת יהוה אשר יעשה לכם היום כי אשר ראיתם את מצרים היום לא תספו לראותם עד עולם: והוה ילחם לכם ואתם תחשפו: פ ואמר יהוה אל משה מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו: ואתה הרס את מטך וגטה את ירך על הים ובקעו ויבאו בני ישראל בתוך הים כיבשה: ואני הנני מחזק את לב מצרים ויבאו אחריהם ואכברה בפרעה ובכל חילו ברכבו ובפרשיו ויורעו מצרים כי אני יהוה בהכבד בפרעה ברכבו ובפרשיו ויסע מלאך האלהים ההלך לפני מחנה ישראל וילך מאחריהם ויסע עמוד הענן מפניהם ויעמר מאחריהם: ויבא בין מחנה מצרים ובין מחנה ישראל והי הענן והחשך ואר את הלילה ולא קרבה אל זה כל הלילה: ויט משה את ידו על הים ויולך יהוה את הים פרוח קדים עזה כל הלילה ושם יהוה את הים לחרבה ויבקעו המים: ויבאו בני ישראל בתוך הים כיבשה והמים להם חומה מימנם ומשמאלם: וירדפו מצרים ויבאו אחריהם כל סוס פרעה רכבו ופרשיו אל תוך הים: ויהי באשמרת הבקר ושקף יהוה אל מחנה מצרים בעמוד אש וענן ויהם את מחנה מצרים: ויס את אפן מרכבתו ויני גתו בכבדת ויאמר מצרים אנוסה מפני ישראל כי יהוה נלחם להם במצרים:

וואמר יהוה אל משה נטה את ירך על הים וישבו המים על מצרים על רכבו ועל פרשיו: ויט משה את ידו על הים וישב הים לפנות בקר לאיתנו ומצרים נסים לקראתו וינער יהוה את מצרים בתוך הים: וישבו המים יכס את הכבד ואת הפרשים לכל ח' פ' ע':

מערכות מואב אל הר נבו
ראש הפסגה אשר על פניו רחו
ויראהו יהוה את כל הארץ את
הגלעד עד דן: ואת כל נפתלי
ואת ארץ אפרים ומנשה ואת
כל ארץ יהודה עד הים
האחרון: ואת חגב ואת הכנר
בקעת ירחו עיר התמרים עד
צעה: ויאמרי יהוה אליו ואת
הארץ אשר נשבעתי לאברהם
ליצחק ודוד עקב לאמר לזרעך
אחננה הראיתיך בעיניך ושמה
לא חעבר: וימת שם משה
עבד יהוה בארץ מואב על פי
ויהוה: ויקברו אתו בני בארץ
מואב מול בית פעור ולא ידע
איש את קברתו עד היום הזה:

הונה בהללי

ומשה בן מאה: ועשרים שנה
כמתו לא כהתה עינו ולא נס
לחה: ויבכו בני ישראל את
משה בערכת מואב שלשים
יום ויחמוימי בכי אכל משה:
ויהושע בן נון מלא רוח חכמה
כי סמך משה את ידיו עליו
וישמעו אליו בני ישראל ויעשו
כאשר צוה יהוה את משה: ולא
קם נביא עוד בישראל כמשה
אשר ידעו יהוה פנים אל פנים:
לכל האמת והמופתים אשר
שלחו יהוה לעשות בארץ
מצרים לפרעה ולכל עבדיו
ולכל ארצו: ולכל היר החזקה
ולכל המורא הגדול אשר
עשה משה לעיני כל ישראל:

חזק

אחר שנלקחה שרה כמצרים אצל פרעה ונעשה לו גם נחל שחוצץ לו להחזירה לו בעל כרחו על ידי ננעים גדולים מה היה חוזר עתה כנרד ואמר לכל אחותי היא וכי היה סומך על הגם ככל פעם ופעם ושמה אין עושין לו גם: וכתב ר' חננאל זל' כי עכשו כשכא כנר גרשה לפי שהיה ירא שמה יחרנהו אם היה או' שהי' אשתו ואעפ"י לא הניחו חס"י שיפרד ממנה ולא הניח את הצדקת אצל הרשע כי לא ינוח שבם הרשע על גורל הצדיק ונרשין חללו היה מפני הפחד וזה שא' הש"י והוא בעולת בעל שלא גרש רק מפני הפחד כי אנוס הוא ונמצא שאין גירושין גירושין גמורין וזהו שא' אבימלך הגוי גם צדיק תחרוג כל' הגוי שאין לו זה הדין אלא אפי' אנוס גירושין גירושין ועוד שהוא צדיק שלא קרב אליה תחרוג ולא עוד אלא שהוא אסור לי אחותי היא ואיך גם היא אסרה פעם אחרי פעם אחי הוא בתוס' לבב לקחתיה ובנקיון כפי שעדיין לא קרבת אליה: הגוי גם צדיק תחרוג: יתכן לפרש כי היה אבימלך אומר על עצמו אם אתה הורג גוי זה היתה סבה שיחרג גם הצדיק ואם' זה על אכר' כי יחרג המלך על המעשה הזה הלא עבדי המלך יחרגו לאכר': וגם אמנה: אמנה בפי אחותי בת אבי לא היתה בת תרח אלא בת חרן היתה שהיה בנו של תרח שנ' בת חרן אבי מלכה ואבי יסכה ויסכה א' שרה ובני בניס הרי הנכבד ומזה אמ' בת אבי כל' בת בן אב: ויחי כאשר התעו אותי אלהים מבית אבי: רמז שהיו בית אביו עובדי ע"ז ועל שהיו מתעין אותו מבית אביו לעבוד אלהים אחרים חוצץ לצאת משם וללכת אל ארץ אחרת ולאמר לאשתי זה חסדך אשר תעשי וגו': תנה נתתי אלף כסף לאחייך: אמר זה על מה שהזכיר לסעלה צאן ובקר ועבדים ושפחו' שהיו שוים אלף כסף לאחייך אותו שאמרת שחזר אדריך והכסף הזה הוא לך כסות עינים שיכסו עיני הסבים' כך בשנתתי אותו לאחייך ולא לך שאלו נתתי לך היו חבל מרגנין ואומ' ראו מה נתן לה כאתננה אבל עבשו שנתתי לאחייך ואמר המלך חוצץ לפדות עצמו ונתן ממון על כרחו והלא הוא שונא לאברהם וחפץ בו שימות והענין הזה יחיה לך פתחון פה לכל האנשים אשר אתך ועם כל באי עולם תוכלי להתוכח ולחצדיק את עצמך: ויש שפירשו ואת כל ונוכחת ועם כל זה היתה שרה מתוכחת עמו ולא רצתה לסחול לו עלבון חתופים וכל זה מתוך הענוה הגדולה אשר לה: או יחיה ואת כל דבק לסעלה לכל אשר אתך ואת כל ויחיה ונוכחת כל' ראוי לך שתהיי נ כחת מזה עתה: ודעת רז"ל כסות עינים שחזר קללה שנתקיים בורעה ומכאן דרשו זל' אל תהי קללת הדיוט קלה בעיניך: ויש שפירשו עוד כי הגה הוא שתאמר אחייך כסות עינים ודרך סודר ולמי לכל אשר אתך כל' עם בני ביתך אבל עם כל העו' ונוכחת תהי מכחת שלא תאמר בן כי איפ' שתבאי לידי מכשול ובמדרש כסות עינים עשה לה כסות שיחיו לך חכל מביט' ביחפיו ולא בנויה: דא' כסות עינים שהיא כסויה עינים עינים: ויהפיל אברהם אל האלהים: על דרך חקבלה אל האלהים היא חסדה העשירית ועליה הזכיר סיד וירפא אלהים לפי שנהפכה מדתהרין למדת רחמים: כי עצור עצר יי בעד כל רחם: ומדת רחמים שנהפכה עליו לדין: ואם תשכיל בכתובים של מע' התראה שהזכיר תחלה ויבא אלהים אל אבימלך בחלום כי נגלית אליו שכמה לכבוד אברהם ועל כן התפלל בשם אלף דלת' ואמר אדני הגוי גם צדיק תחרוג ותתנצל בכל הענין כשנגלית אליו השכינה בחלום זהו שא' ויאמר אליו האלהים בחלום הזכיר בה' חדיעה ודבר עמו ואמר לו גם אנכי ידעתי כי בתם לבבך כל':

שנכללו מל הגלגלים כ" ומניעים ד' יסודות: ונראה מדבריו בפרק י' זה שחשינו: יעקב מתחלה היסודות עד ערבות זהו ט"ו סלס סוצב ארצה וראשו מגיע השמימה הוא המקוף שהוא ערבות שחשם ית' נצב עליו ומלאכי אלהים נראה שטנתו על היסודות כענין עושה מלאכי רוחות וגו' השנים עולים למעלה והשנים יורדים למטה: ומה שהזכיר דרך ירידה הגלגלים תחלה ואחר כך עלה שאמר והנה י" נצב עליו כן מצינו בחזקאל שהזכיר החלח חיות חקדש שהם המלאכים ואחר ירד אל האופנים שהם הגלגלים לדעת כל המפרשים והיסודות לדעת הרמבם זל': ואחר כך עלה והזכיר השנה מעולה משניהם והוא השנת החשמאל: וראה לדעת הרב זל' שחאופנים הם היסודות לשון הכתוב והנה אופן אחד בארץ כלומר מחובר בארץ שכן מצינו יסודות נקראים בשם ארץ ועוד שהזכיר בהם ומעשיהם להורות שהם מקבלים המעשה: ועוד שהזכיר בהם בשם ונביחם ולשון בשם כי

והחכם בן תבון זל" כתב כי הסלם הזה ירצת לאיכות ההשגה שהמין האנושי איפ' לו להשיגה עד
שהיה שלם בו והתחיל להודיע תחלה חדרך ההיא ואחר כך הודיע תכליתה והודיע שהדרך ההיא
סלולה בארץ לארבה ולא לרחבה אך היא דרך עלי
שואין עד לשונו; והנה הדברים שהדיכון שעלתה וראשו בשמים עד

והנה" נצב: על דרך הפשט על הכלל: על דרך חקילה עליו על יעקב והמשילו הכתוב לכרוב שכתוב בו וירכב על כרוב ועף כי האמת חס הם המרכבה כדוגמת כרובים של מעלה וכבר ידעת כי יעקב נקרא קטן ואמר חכמי האמת כענין הכרוב נ"א רכבי ואפי' אמרי וזהו שאמר דוד עה" על דרך חקילה חיות קטנות עם גדולות: והנה מאיר ענין לכך כי צורת יעקב חקוקה בכסף הכבוד ומה אמר הכתוב יושב אהלים מעלה ומטה ומפורש מזה תמצא כמתן תורה וידאו את אלהי ישראל ותחת רגליו בא לרמז לשרא"ל תחת רגליו וזהו שא" בפרשה הזאת התחת אלהים אנכי שלא בתמיהה והכן זה: אני"י אלהי אברהם אביך ואלהי יצחק: על דרך הפשט יבטיח הכתוב ליעקב ולורעו כמתנת הארץ ושיחיה עמו ושישמרו בכל דרכיו כענין שכתוב במעלה ה צדיקים כי מלאכו יצאו לך לשמך בכל דרכך ועל זה חזיר בו לשון אני על דרך הכתוב אני חלקך ונחלתך ללמדך שהוא חלק"י כענין שכתוב כי חלק"י עמו יעקב חבל נחלתו לא חלק מלאכי אלהים שהזכיר והנה הפרשה הבטחה ליעקב לשעה שיהיה חשם ית' עמו ושיצליח את דרכו אשר הוא הולך עליה ושישיבנהו לבית אביו בארץ הקדושה גם הבטחה לורעו לדורות שיהיה עמם בכל מקום שיגלו ושישתעבדו בין המלכויות וכמו שדרשו ז"ל בכל מקום שגלו שכנה עמם ושישמור אותם מן הצרות אשר להם בגלות ושלא יכלו בהם ושישיבם לארצתם לבסוף זהו

חמ"ד [מפרד או פורמוגאל], ר' שם טוב, י"ו מרחשון וז'רה. פי' ר' בנאי על התורה.

הלכות תשובה

גדולה יתירה רבה ענין ער מאד עד שתתא נפש קשורה באהבה יא' וגמלא שונה בה תמיד
 כאלו חולי האהבה שאין דעתם פנויה מאהבתם אותה אשה שהוא שונה בה תמיד בין בשבתו
 בין בקיוו בין בשעה שהוא אוכל ושונה יתר מזה תחיה אהבה יא' בלב אהבו שונים בה תמיד
 כמו שצינו בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאריך והוא ששלמה אומר דרך משל כי חולת אהבה
 אני וכל שיר השירים משל הוא לענין זה אמרו חכמים דאשונים שמא תאמר דהני למד
 תורה בשביל שאחיה עשיר בשביל שאקרא ל' בשביל שאקבל שכר לעולם הבא תל' לאהבה
 את יא' אלוהך כל שאתם עושים לא תעשו אלא מאהבה • ועוד אמרו חכמים
 במצותיו חפץ מאד במצותיו ולא בשכר מצותיו • וכן היו גדולי החכמים מצווים לנבוגי תלמי
 דיהם ומשכיליהם ביהור אל תחיו כעבדים המשמשין את חרב על מנת לקבל טובה אלא היו
 כעבדים המשמשין את חרב על מנת שלא לקבל כלום אלא מפני שהוא הדב ראוי לשמשו כדו
 עכר מאהבה כל העוסק בתו' כדי לקבל שכר או כדי שלא תגיע עדיו פורענות הרי זה
 עוסק בה שלא לשמה וכל העוסק בה לא ליראה ולא לקבל שכר אלא מפני אהבת אדון כל
 הארץ שצוה בה דרייה עוסק בה לשמה ואמרו חכמים לעולם יעמוק אדם בתורה אפילו
 שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה לפיכך כשמלמדן את חסידים ואת הנשים וכל
 עמי הארץ אין מלמדין אותן אלא לעבור מיראה וכו' לקבל שכר עד שתראה דעתם ויתחבבו
 חכמה יתירה ומגילין להם זה מעט מעט ומגילין אותן לענין זה בנחת עד שישגחו ויוע הו
 ויעבדו מאהבה רבי ירוע וכו' שאין אהבת הקבה נקשרת בלבו של אדם עד שישגח
 בה תמיד כדאוי ויעזוב כל מה שבעולם חוץ ממנה כמו שצוה ואמר בכל לבבך ובכל נפשך
 אלא ברעה שירעהו על פי הרעה ועל פי האהבה אם מעט מעט ואם הרבה הרבה לפי צריך
 האדם ליחור עצמו לחבין ולחשכיל בחכמות ובתבונות המדיעין לו את קונו כפי כח שיש באדם
 להבין ולהשיג כמו שביארנו בהלכות יסוד התורה גשלים ספר ראשון בעזרת שדי
 ומנין פרקיו ששה וארבעים וזה מגינס הלכות יסוד התורה עשרה פרקים הלכות דעות
 שבעה פרקים הלכות תלמוד תורה שבעה פרקים הלכות עבודה זרה יב' פרקים הלכות
 תשובה עשרה פרקים בריך דחמא דסייען

בעט בדול ועופרת חצבונ
 בלא דיו ולא כנח כננוני
 אלי גלגל ובנחוש כבשוני
 משה ׀ שאלתיאל הן אני

ראו מדע ברוב דעה הכינוני
 בלא קלמים ולפרקן נתגוני
 הן כיוון ולא מחשב הדיינוני
 שאלו מי זה ואי זה פעלני

אחר שראה מעשה חשוא • על כן התפלל
 שיעורנו להטותו לדרך הטובה • אבל ראתה
 חשוא אינו ברשותו • כי אפשר שיפגע בו
 פתאום ויראנו • על כן התפלל שימנע עניו
 מראית שוא ולא יזמנהו כלל • לכן צריך
 האדם להתגבר כארז לעמוד בבקר לעבודת
 בוראו • ואף אם ישאנו יצרו בחורף לאמר
 איך תעמוד ממטתך והקור נרדלי או שואך
 בקיץ לאמר איך תעמוד מנידון לא שבירת
 משנתך • התגבר עליו לקום ישתחא ארצה
 מעורר השחר ולא יחא הוא מעיד • כמו
 שאמר דוד עליו השלום עורה כבודי עורה
 הנבל וכנור אעירה שחר אני מעיר השחר
 ואין השחר מעיר אותי וכל שכן אם ישכים
 קודם אור דבקר לקום להתחנן לפני בוראו
 מה יופיו ומה טובו • וטוב למי שמקדים א
 שיכון לשעות שמשותות המשמרות שהן
 בשלוש הלילה ולסוף שני שלמי הלילה א
 ולסוף הלילה ישבאלו הזמנים הקדוש ברוך
 הוא נזכר לחורבן הבית גלות ישראל בין
 האומות והתפלה שתפלל האדם באותה
 שעה על החרבן ותגלות רצויה • וקרובה א
 להתקבל יופל תחנתו לפני המקום אחד
 חמרה ואחד הממעט ובלבד שיכוון לבו
 בתחנינו כי טוב מעט בכוונה מחריבות בהם
 ושלא בכוונה יטוב לומר פרשת העקידה
 ופרשת המן ועשרת הדברות • ופרשת
 הקרבנות כגון פרשת העולה ומנחת השלמים
 וחטאת ואשם אמנם פרשת הקרבנות טוב
 יותר לאומרה ביום שהם במקום הקרבת
 הקרבן שזמנו ביס • ובשישים פרשת העולה
 אמר • רבנו כל העולמים יהיו רצון מלפניך
 שיהא זה חשוב ומקובל לפניך כאלו א
 הקרבתי עולה בזמנה וכן אמר אתר פרשת
 המנחה והשלמים והאשם • ואחד פרשת

היוען כנמר וקל כנשר ורץ כצמח תבור א
 בארז לעשות רצון אביך שבשמים פרט א
 ארבעה דברים מנורת הבורא יתברך • א
 והתחל בעו כומר • לפי שהוא כלל גדול א
 בניסודת הבורא לפי שפעמים שאדם חפץ
 לעשות המצוה ונמנע מלעשותה מפני בני
 האדם שמלעיגים עליו וועל כן הזהיר שתעני
 פניך כנגד המלעיגים ואל תמנע מלעשות
 המצוה • וכן אמר רבן יוחנן בן זכאי א
 לתלמידיו • יהיו רצון שתהא מורא שמים א
 עליכם כמורא בשר ודם • וכן הוא לענין א
 חבושה • שפעמים שאדם מתבייש מפני
 האדם יותר ממה שיתבייש מפני הבורא א
 יתברך • ועל כן הזהיר שתעני מצדך כנגד א
 המלעיגים ולא תבוש • וכן אמר דוד עליו
 השלום ואדברך בנרותיך עד מלכים ולא
 אבוש • אף כי היה נדף ובירח בין האומות
 היה מחזיק בתורתו ולומר אף כי היו מלעיגים
 עליו יאמר וקל כנשר כנגד ראות העין •
 ודימה אותו לנשר כי באשר הנשר טשא
 באויר כן הוא ראות העין • לומר שתעצם
 עיניך מראות ביע • פי הוא תהלת העברה
 שהעין רואה והלב חומר • וכלי המעשה א
 נוסק ואמר נבור כארז כנגד הלב כי החבורה
 בעבודת הבורא יתברך היא בלב • ואמר
 שתחזק לבך בעבודתו ואמר רץ כצמח כנגד
 התגלים שתנלך לטוב רוצו • וכן דוד עליו
 השלום התפלל על שלשתן • אלא ששניה
 חסדי • אמר הדרכני בתיב מצותיך על א
 התגלים ואמר אחרי כן הטלבי אל עדותיך
 ואמר אחרי כן העבר עיני מראית שוא •
 והוצר בלב המטה ובעין העברה כי הלב הוא
 ברשותו להטותו לדרך הטובה אולרעה אף

תם הוא הסדר קדש משמאלו ואחריו בבית
השני והיה כי נבאך. ובשלמה והיה אם
שמוע. ובדביתו שהוא החיצון שמע. סמן
לדבר הווית להדרי. ושני שניק דהמקדש
שמע לצד חוץ אצל חשינן שבביתים. וכן
הוא הסדר בשל יד למר כראית לה ולמר
כראית לה. ומהו גם לדביתו תם צריך
לכתב בסדר שהן בתובן בתורה שהוא
קדש והיה כי נבאך שמע והיה אם שמוע.
והנניא כתבן שלא כסדרן ענו. פירוש שלא
כסדר הכתובין בתורה. לפיכך של יד שהן
בקלף אחד וכתוב קדש והיה כי נבאך ויניח
חלק לפרשת והיה אם שמוע וכתוב שמע.
ואחר כך וכתוב והיה אם שמוע. הסדר
הנחתן בביתים של יד ושל ראש שוין ודבר
זה נפל מחלוקת בין הנאונים מש מהן סוברים
כדברי רש"י מש מהן כדברי רבינו תם וכתב
אא הראש וצול. לפי שנחלקו בו באוני עולם
ותפלן של אלו פסולין לאלו רתניא החליף
פרשותיה. פירוש שניתן של בית זה בזה
פסולין. ואפ"ר חכמים ול מקום מש בראש
להניח בו שני תפלן וכן בודע. לכן ידא
שמים נצא יד שניהם ועשה שני ונתי תפלן
ויניח שתייהן ויכוין בהנחתן באיתן שעשוין
בתקנן אלבא ודלכתא דין אנוצא יד
חובתיו ואחרים חתין כרצונית בעלמא.
ואין באן משום בל תוסף ולא מקרי בל
תוסף אלא כשעושה חמש בתים. ולא עשה
שני הונק בבית אחד כי אחד מהם הוא חול
ואסור לתתם בבית של תפלן אלא עשה
שני בסיס וסימן לכל כיס שלא יתן של זה
בזה. וכן היה הוא נותן ורבו רבעו מאד ול.
במקן השמן על פי
הקבלה לכתוב בשל
יד שבעה שימן בכל פירשה ופרשה א

ובשל ראש ארבעה שימן. ואם שניה לא
פסל ואלו הן ראשי שימן בשל יד וידבר.
את היום. ויצאם. לתת. תנ. יהוא. תורת
בשניה והיה. רחם. בשח. לאמר. כי הקשה
בהמה. לאות. שלמית. שמע. את. והיו
לבכד. ובלכתך. ידך. מוונות. רבעית
וחה. ובבל נפשכם. ואבלת. יי בבס. אשר
וי. בין עניכם. ביתך. ובשעריך. ואלו הן
ראשי שימן של ראש. וידבר מזה. הואת
יד שניה. והיה. וכל פטר חמור. ממצרים
מבית. כל פטר חמור. חזרים. שלמית
שמע. נפשך. לבכד. על. רבעית. והיה.
עישב. לא תתן. על בנים.
שצריך לדקדק בתיבתן שנקל אדם טועה
בהן הא צריך לומר במקרה שעלה שהוא
כמין עד שתענה בה וכן כל האותות צריבן
להתגלם אחד לכך צריכות כולן לעני כנון
הנקודה בשן ועין ומה שאחורי הצד א
ובאחת שאונה נונעת פסולין. חוץ מתל
ההא וחוקף שאותן לבד אין להן לעני א
ואם ננועית פסולין בית צריך לומר בה א
בת שאחורה לרבעה שלא תהא נראית
ככה וצריך שיהיה לה בראשה לצד שמאל
ת קטן. ולת צריך לומר בת שאחורה
לרבעה שלא תהא נראית כרש הא ושל
ת קטן למעלה לצד שמאל כראיתא בפרק
הקובץ מאיטעמא אית לה להא תנא א
ופרש"י מש לה ת קטן בסוף גה למעלה ורבו
תם פירוש רמ"ז בעוקץ שאחורה לרבעה
שלא תהא עולה מאחורה. וטוב לעשות
ברבת שניהם. חת איתא בפרק הקומץ
חזנא לספרי דוקנדרחמיה לנה דחית ופי
רשי במין חזנא של צד שמאל מש לה א
למעלה כמין מקל כזה ורבינו תם פי
שמש לה להית גבה באמצענה כזה

קרא כל הנוגע כמת נפש האדם אשר ימות אי זה סת שבגש
 קוי אומר זה עובר שבמעו אשה ור' שמעאל הוא מיבעי רי
 לרביעית דס הבאה מן המת שכתמאה באהל ש' כל הנוגע בנ
 בגש האדם אשר ימות אי זה היא נפש אדם שהיא חשוכה כבת הוי
 אומ זה רביעית דס ור' עקיבה לטעמיה דאמרי רביעית דס הבאה מ
 משני מתים גמי מטמאה באהל דחניא ר' עקיבא אומ מנין רביעית
 דס הכאתמש' מתים שמתמא באהל ש' נוער כל נפשות מת לא ינא
 אמרה ת ר' שתי נפשות ושיעור אהר' מתני' בהמה המ
 המקשיני' ד' כן אמאי טומאת בית הסתרים היא וטומאת
 בית הסתרים לא מטמא לימא ר' מאיר לטעמיה ורבנן לא לטעמיהו
 דתנן מלשה על שלשה שנהלק כהר מן המדרס אבל טמא מנע ס
 מדרס דר' מאיר אמר יוכי וכי באי זה בדרס נגע זה אלא שאם
 נגענו זכ יהא טמא מנע זכ לאו איתמר עלה אמ' עולא לא שנו אלא
 בשלשה על שלשה שנהלקו אבל שלש על שלוש הבאות מבנה
 גרול בשעת פרישתו מאכיהן מקבלות טימאה מאכיהן הכא נמי בשעת
 פרישתו מאכר מקבל טומאה מאכר רבינא אמ' כגד לאו לרביעיה ע
 עומד אכר לחתיכה עומד וכל העומד לחתיכה בכהך דאמי כמאן כ
 כר' מאיר דתנן גל ידות הכלים שהן ארוכות ועתידי לקוצצן כמגל ע
 עד מקום המירה דברי ר' מאיר וחכמים אומרים מכב לא את כולו אפי'
 תימא רבנן חיכורי אוכלין במאן דמיפרתי דאמי ונגע כהדרי' בשלמ'
 לעול' הינו דקתני חתכה אלא לרבינא מאי חתכה אידי דתנא רישא
 חתכה חנא סיפא נמי חתכה פיס' וחכמים אומרים מנע כרפה
 ש' וטרפה שחטה מי מטמא אין כדאבזה דשמואל ראמר אבזה
 דשמו' וטרפה ששחטה מטמא במוקדשין מתני' אמ' להן
 ר' מאיר לא אם טיהרה כו' תניא אמ' להן מאיר לחכמי
 מי טיהרו לאנה זה מידי נכרה אמרו לו שחיטת אמו ותתירנו באכילה
 אמרו לוה' המצלת על שאינה גופה ייתר כגופה שהר' שנינו הוהך
 מן העובר ש' כמעיה מותר באכילה מן הטחול ומן הכליות אכור באכילה
 וכו' קאמ' וזי קאמרו ליה אמ' רבה ואנ' די לה כדי הסורי כידכא
 וחזי קתני אמ' ר' מאיר לחכמים מי טיהרו לעבר זה מידי נכ' ה' כרו

ואני נחתיו לכם על המזבח שלכם הוא דכי רבי ישמעאל תאנא לכפר
 לכפרה נחתיו ולא למעילה רבי יוחנן אמר הוא הוא לפני כפרה כל
 אחר כפיה מה לאחד כפרה אין בו מעילה אף לפני כפרה אין בו א
 מעילה: ואימא הוא דחד כפרה כלפני כפרה מה לפני כפרה יש
 בו מעילה אף לאחר כפרה יש בו מעילה אין לך ובר שועשית מת
 מצותו ומועלין בו ולא והרי תרומת הדשן דנעשית מצות ומועלין בת
 שנו ושמו אצל המזבח משום דהוי תרומת הדשן וכנז כחונה שני פת
 כתובין הבאין כאחד וכל שני כתובין הבאין כאחד אין מלמדין הניחא
 לרבנן דאמרי והניחם שם מלמד שטעונון גזירה אלא לרבי דוכא דאמ

דאויין לכהן הדיוט ומאי
 והניחם שם שלא ישתמש
 בהן כיום הכפורים אחר מאי
 איכא למימר אלא משום
 דהוי תרומת הדשן ועילה
 ערופה שני כתובין
 הבאין כאחד
 ואין מלמדין
 הניחא לסאן
 דאמר אין מלמדין אלא למאן
 דאמר מלמדין מאי איכא למימר
 פיעוטי כתיבי התם כתב ושמו והכא
 כתב הערופה
 וחלחה קראי

בדס למה לי חד למעוטיה מנותר וחד למעוטיה ממעילה
 למעוטיה מטוסאה אבר ספינול לא צריך דתנן כל שיש לו מתד י
 אין לאדם בין למזבח חייבין עליו משום פינול ודס גופיה פתידן וזא

מקצתה מהו לאוד העולם מהו תיקו בעי רב אשי פרשה על
 גב תמרה מהו לנערעה מהו כתמרה לחמרה מהו תיקו "אמר
 ששא בריה דרב אידי קוקני אסירי מאי טעמא מעלמא אהו "כת
 פתקיף לה רב אשי אימ' עלמא לישתכח ורך ביה הדע "איכא דאמ
 דאמר אמ' רב ששא בריה דרב אידי קוקני שרו מאי טעמ' מיניה גב
 גבלי אמ' רב אשי פשיטא משום דלא מישתפחן דרך בית הדע וה
 והילכתו "קוקני אסירי מינס נייס כוונא ועילי באוסיה מורא דבשרא
 אסירי "וארי שרין" אמ' דאבינא לא מיה אכלעלי ואנא איכול "
 אמ' ל הדר משדשיה בריה גבא אחא בר נפחא לדאבינא מאי שוא

פ תניא ואת נבלחם תשקצו לרבנן

דרנן שבהמה הכי השתא בהמה ש

בשחיטה משתריא והני מדלת

באסיכא שהיטח להו פבי

באסוריהו קיניי אבל דרין

אסירא בעלמא מישחדי

מישחדי כי קא

גבלי בהחירא

גבלי הע

רבנן

הולך על גחין זה נחש כל לרבנן שרשול קטן הולך על ארבע זה ע
 עקרב כל לרבנן חפושית והרומה לחפושית מרבה דגלים זה גורל ע
 ער כל לרבנן את הרומה לדומה "ד יוסי אומר שני קשקשים וכנפיר
 אחד "תניא ד יוסי בן רוד מסקות אומר לויתן דג כחור הוא שנא נאווה
 אפקי מנינם ונאווה אפקי מנינסי "אילו הקשקשים תחתיו הדודי
 הרס אילו ספיריח שפורם בהן "

ערן

והדרך

עלך

הררי

פרקי מושהתפלל ולא כיון אחל מחזור
 וואס כיון אחלמ בכי כהרא שנה שוב
 ך מי שטעה בארת משלש ברכות הראשונות ויראש
 ליה באחת מן אחרתו חוזר לעבוד חואם בארת מן תאמצעו
 ח זר לחלח הכרעה שלעה בה ומשלם תפלתו על הכבוד וכן ש' צ'
 שטעה כשהוא מתפלל בקול רם על דרך זו הוא חוזר אבל אם
 טעה ש' צ' כשהוא מתפלל בלחש אני אומר שאינו חוזר ומהפלל פ'
 פעם ש' יד מפני טורח הצבור אלא סומך על החפלה שהוא מתפלל
 בקול רם והוא שאם טעה בה לעולם חוזר כמו שהיחיד חוזר ש' צ'
 שטעה ונחל ולא ירעם כן יהחיל ושהמעט יעמוד אחר חתיו
 ואם טעה בכרעה המינין אין ממתינין ואלא מידי יעבור אחרתהו
 שמאמ נות מרקה בו והוא שלא החחיל בה אבל אסדהחיל בה ממדונין
 לו שעה אחת ולא יהיה השני סרבן באותה שעה ומהיכן הוא מחחיל
 מתחלת ברכה שטעה בה הראשון אם טעה באחת מן האמצעיות
 אבל אם טינה באחת מן הראשונות מחחיל השני מן הראשונות אם טעה
 באחת מן האחרונות יתחיל השני מן העבודה האומר אני יורד לפני
 התיבה שכנדי צנועין אף בלגנים לא יעבור ראיתה תפלה אמר אני
 עובר מפני שיש ברולי סודל אף יחף לא יעבור מי שנכתפק לו אם
 התפלל אם לא התפלל אינו חוזר ומספלל אלא אם כן התפלל תפלה
 זו על דעת שהיא ודכה שאם רצה היחיד להתפלל כל היובת תפלת נדכה
 יתפלל מי שהיה עומד בתפלה ונזכר שכבר התפלל פוסק ואפלו
 באמצע כרכה ואם היחה תפלת ערבית אינו פוסק שלא התפלל א'
 אותה מתחלה אלא על דעת שאינה חובה מי שטעה וחחיל של
 חול בשבת יצא ואם נזכר והוא בחיך ההפלה נימר ברכה שהחחיל
 בה וחוזר ומתפלל של שבת בדא במעריב אי בשחרית ובכמור
 במוסף פוסק אפי' באמצע הכרכה וכן אם השלים תפלה של ל על
 דעת שהיא מ' סף חוזר ומתפלל מ' סף אחד שבת ואחד יוב לובאהר
 ראש חרש טעה כימות הגשם ולא אמ מיריד הגשם ולא וירידת
 חוזר לראש ואם הזכיר הטל אינו חוזר ואם טעה כימות החמה ואמ'
 מוריד הגשם חוזר לראש אבל אם לא הזכיר טל א' מחזירן אורו

שוא וכל הצועק לשעבר הרי זו תפלת שוא. הנכנס לבית המדרש
 אומר יהי רצון מלפניך יי אלהי שלא אכשל בדבר הלכה שלא א
 אומר על טמא טהור ועל טהור טמא ועל מותר אסור ועל אסור
 מותר ולא אכשל בדבר הלכה וישמחו בני חברי ואל יכשלו חבדי ב
 דבר הלכה ואשמת אני בהם. וביציאתו מבית המדרש אומר מ
 מורה אני לפניך יי אלהי ששמת חלקי מיושבי בית המדרש ולא
 שמת חלקי מיושבי קרנות שאני משכים זהם משכימין אני משכים
 לדברי תורה זהם משכימין לדברים במלי אני עמל זהם עמלים אני
 עמל ומקבל שכר זהן עמלין ואון מקבלים שכר אני רץ והם רצים
 אני רץ רחיי העולם הבא והן רצים לבאר שחת. הנכנס לכרך אומ
 יהי רצון מלפניך יי אלהי שתכניסני לכרך זה לשלום ואם נכנס ב
 בשלום אומ מורה אני לפניך יי אלהי שחכסחני בשלום וכשיבקש
 לצאת אומר יהי רצון מלפניך יי אלהי שתוציאני מכרך זה בשלום
 ואם יבא בשלום אומר מורה אני לפניך יי אלהי ואלהי אבותי
 שהוצאתני בשלום מכרך זה וכשם שהוצאתני בשלום כך תולוכני ב
 בשלום ותסמכני לשלום ותצערני לשלום ותצלגני מכף אויב ואורב
 בדרך. כללו של דבר לעולם יצעק אדם על העתיד לבוא ויבקש
 רחמים ויתן תורה על שעבר ויורה וישבח כפי כחו וכל המרבה ל
 להורות את השם ושכחו תמיד הרימשוכה פרק יא כל
 הכרכו פותח כהן בכרוך וחותם בהן בכרוך
 מכרכה אחרונה של ק ש' ובכרכה הסמוכה לחברתה ובכרכת הפירות
 והרומה להן ובכרכת עשיית המצוות והרומה להן ואלו הכרכות
 שאמרנו שהן דרך שבה והודייה יש מהן שהוא פותח בכרוך ואינו
 חותם ויש מהן שהוא חותם בכרוך ואינו פותח אלא מעט מכרכתה
 המצוות כגון בכרכת סת וכגון רואה קברי ישראל מאלו שהם שבה
 והודייה אבל שאר ברכות המצוות כולן פותח בהן בכרוך ואינו חותם
 יש מצוות עשה שחייב אדם להשתדל ולדרוך עד שיעשה אותן כגון
 תפלין וסוכה ולולב ושיפור ואלו הנקראין חובה לפי שאדם חייב על
 כל פנים לעשותן ויש מצוות שאינן חובה אלא דומין לרשות כגון
 מזחה ומעקה שאין אדם חייב לשכון בהן תחתיה כמזוזה כדרי שיעשה

המדיכין כדריקה ולשון הכיטול וביצד מצער ודין חמץ שנפלה עליו
 מפולת או נתנו לנכרי קודם זמנו וער כמה שענות אוכלי כמנו ביום יד
 וכיצד מכטל כיוס ולשון הכיטול והנודק בית שאינו שלואם יכול לנטל
 והשוכר בית קודם יד ולא קבל המפתח או שכרו ביד על מי חיוכ ה
 הנדיקה והכטול והשוכר בית בחזקת בדוק ואינו בדוק ודין המפרש
 והוצא כשיירה ועושה בירו אוצר לבער ולכטל ומי ששכח לכרו
 תוך זמנו וכורק לאחר זמנו אם יכטל וחמוצא המץ ביט ודין חור שמו
 לחכירו או בנלכין הגוי ובתי כנסיות אם צריכי כדריקה ומי שיש לו עבר
 מגולגל ומתירא שמא תהמיץ ודין חמצו של גוי ביד ישך או ון
 כנר בשמי קורה או כבוד ואם חוששין שמא נדרה חולדה ודין הניה
 עשר ומצא חשע ודין עכבר נכנס וכנר בפיו ואם סגי בניטול ברמץ
 ירו צחינוק נכנס וכנר בידו אם צריך כדריקה אחריו וחמץ של ישראל
 שעבר עלי הפסח והאוכל עירוב חמץ וחמץ שנתערב קודם הפסח
 או בחך הפסח או אחר הפסח בין במינו בין שלא במינו ואם נחמל
 קודם כתייער ובתו אסחור ונעור ושמן שמצאו בתוכו חמץ ויין ששמו
 בתוכו שעורים לחמץ ודין נותן טעם לפגם ודין נכרי שהלוה לישראל
 על חמצו וישראל שהלוה לנכרי וגוי חנכנס לביחו של ישראל וחמצו
 בירו וגוי וישראל הבאים בספינה כיצר יעשה ישראל מחמצו ואשה
 שלותה כנר מחברתה קודם הפסח ודין אם כבסו בגדים בחלב חטה
 ומלונמה שנצרה ונצק שכצדיקי עריכה ונצק אשר בשולי החכית
 ודין יין שנתנו כתיכו חטים קלויים לתקנו ואי זה דבר אסור משום רמץ
 ואם מותר ללוש חמשת מיני דגן במים ומי פירות ואם אוכלין רבש
 בפסח ואם צריך לבדור החטים מאכילת העכברים או מנשיכת אדם
 ואם נותני מלח או תכלין כבצק ואם לשין במים מלוהין ואם מכשלי
 חטים או קמח במים ודין דגן שצמח במחונר וכיצד מוללין הדרורי
 ואם נמצאו חטים או שעורי בחך החכשיל אגס וכן חמצה ביד אחר
 חצות וצלי רותח שנפל ליי חמץ וחמץ שנמצא על כשר מליח ואם
 נמצאו חטים או שעורים חך ענפות אחר מלוחן ודין נשר שומלה
 קודם הפסח ונכניה ישנה ודגים מלוהים ומצה ישנה ובני מעים מלוהים
 וכוסר שנדרך קודם הפסח ודין לתיתה ואם מחוץ דם לחולה ש

שישנוסכנה יורין רנן שנטבע בנהר אוכרי חטים או קמח שנפל עליהם
 דלף ואם נפל קמח על הפת אחר שנאפה כיצר יאכלנו ודין יד שהל
 להיות בשבת וכיצד יעשה נסעורות ודין כלי עץ או מתכת או חרס
 שנשתמשו בהן חמץ כחמין או נצונן אם ישחמש בהן במצה יורעין
 אם מותר להשתמש בהן ודין כיב ואם אופין לרם נרמץ ואב אופין
 בתנורי גוים ודין הנעלה כיצר מגעיל והכלים שעדיכי טבילה ונאי
 זה כלי מגעילי ואם מגעילי בכל משקה או בחמי טנדיה וכיצד
 מכשוי שרחת שמשחמשי בה כחמץ כל השנה ודין כלי עץ שנשתמש
 כחמץ במקצתו אם צריך להגעיל כלו ואם מותר ללוש בעריכות שלשי
 בה כל השנה אחר ההגעלה ודין הנפה והטבליירש והראורש ודין
 כלי גללים ואבנים וכוסות של כסף ושיפורי ואסכלאות והמחנת כיצר
 מכשירי אותן וטעם ההגעלה ולמה אין מכרכי עליה ודין כלי חרס
 ומאני דקוניא וכלי זכוכית ישנים וכלי עץ המצופים בסמון וירניצאטש
 בלע ודין מים שלנו ובאי זה מקום לשין ושיעור הלישה ואם עושי
 צורות כפת ואם מותר המנהג שנהגו לתת ביצים לאפות על הפת ודין
 הכלי שנוקבי בו הפת וכיצד מסדרי הפת בתנור וכיצד לשין שלש
 נשים זו אחר זו והמים שרוחצי בהן הידים ואם עושי מורסן לתרגולי
 ואם אשה שפה על כשרה מורסן כמרחץ ודין אכילת מצה בליל יפכח
 ואם נשים חייכות במצה וכיצד עושי לזקן ול' ולה' ואם נלע מצה
 או מרור או מצה ומרור ביחד ואם אכל מצה נלא כונה ולמה אסר
 לאכל מצה בערב הפסח ודין שמור מצה ואם נתן בה מלח ואם לשה
 גוי ויצא בה ואם יוצאין בקמחים של גוים ומאי זה דבר עושין אותה
 וכמה לשין אותה ודין מצה נוולה ואם עושין אותה עבה וזמן עפייתה
 ואם מצא פת תוך הפסח ואינו יורע אם חמץ או מצה ודין ישראל וגוי
 ש' להם תנור בשותפות ומי שקבל ככרות מסערו פיא שלוכל השנה
 כיצר יעשו ואם מותר לזמן לחנוני תן חמץ לעבדי ואם שוכרי בהמה
 לזנוי לישא חמץ עליה וגוי ששלח לישראל חמץ כיום אחרון של פסח
 נה' דין ערבי פסחים ושאר ערבי ימים טובים' אבאר בו למה
 אסור לעשויה רלאנה בערבי פסחים ודין חומרי מקום שיצא משם
 או הלך לשם ואם דעחו לחזור ואם נתג איסור בדבר מחמת חומרא

כי יתן איש אל רעהו כסף או כלים לשמר וינכ
 סכית האיש אם ימצא חנוכה שלם שנים אם לא ומצא חנוכה ונקרב
 בעל חבלת אל האלהים אם לא שלח ידו במלאכת רעהו על כל
 דבר פשע על שור על חמור על שה על שלמה על כל אברה אשר
 ואמר כי הוא זה עד האלהים יבא דבר שניהם אשר ירשיען אלהים
 ישלם שנים לרעהו : כי יתן איש אל רעהו
 חמור או שור או שה וכל בהמה לשמר וכות או נשכר או נשכה
 אין ראה שכעך יהיה תהיה בין שניהם אם לא שלח ידו במלאכת
 רעהו ולקח בעליו ולא ישלם : ואם גנביו נכר מעמו ישלם לבעליו :
 ואם סרף יטרף יבאחו עד הטרפה לא ישלם :
 וכי ישאל איש מעם רעהו ונשכר או מת בקריו אין עמו שלם י
 ישלם אם בעליו עמו לא ישלם אם שכיר הוא בא בשכרו :
 וכי יפתה איש בחולה אשר לא ארשה ושכב עמה
 מהר ימחרנה לו לא שהיא אם מאן ימאן אכיה לחתה לו כסף ישקל
 כמהר הכחולת : מכשפה לא תהיה כל
 שכב עם בהמה מית יומתו זבח לאלהים יחרם
 כלתי ליהיה לכוונר לא תונח ולא תלחצו כי גרים הייתם בארץ
 מצרים כל אלמנה נחתם לא תענון : אם ענה תענה אחו כי אם
 צעק וצעק אלי שמע אשמע צעקתו וחרה אפיו והרגתי אתכם כ
 כחרב והיו נשיכם אלמנות וכניכם יחמים
 אם כסף תלוה את עמי את העני עמך לא תהיה לו בנשה לא ת
 תשימון עליו נשך : אם חבל החבל שלמת רעך עד בא חנוכה
 תשיבנו לו כי הוא כסוהה לבדה הוא שמלחו לערו כמה ישכב
 וחיה כי יצעק אלי ושמעתי כי חנון אני :
 אלחם לא תקלל ונשיא בעמך לא תאמר מלאך ורמק לא
 תאחר בכור בנך חתן ליי כן תעשה לשוך לצאנך שבעת ימים
 יהיה עם אמו ביום השמיני החנו לי ונאנשי קדש תהיון לי ובשר
 בשרה מרפה לא תאכלו לכלב תשלכין אתו לא

מפ כס תעשו: ויאמר בני נר ובני ראובן אל משה לאמר עבדיך
 יעשו כאשר ארני סעוה טפנו נשינו מקונו וכל בהמתנו יהיו שם
 בערי הנלעד: ועבדיך יעברו וכל חלוצ צבא לפני יהוה למלחמה
 כאשר ארני דבר: ויצו להם משה את אלעזר הכהן ואת יהושע
 בן נון ואת ראשי אבות המטות לבני ישראל: ויאמר משה אלהם
 אם יעברו בני נר ובני ראובן אחכם את הירדן כל חלוצ למלחמה
 לפני יהוה ונכבשה הארץ לפניכם ונתתם להם את ארץ הנלעד
 לאחזה: ואם לא יעברו חלוצים אחכם ונאחזו כתכם בארץ כ
 כנען ויעניו בני נר ובני ראובן לאמר את אשר דבר יהוה אל עבדיך
 בן נעשה: נחנו נעבר חלוצים לפני יהוה ארץ כנען ואתנו אחוזת
 תלתנו מעבר לירדן ויהי לחם משה לבני נר ולבני ראובן ולחצי

מגיד לי: ויאמר יוסף אל פרעה חלום פרעה אחד הוא את אשר האלהים עשה הגיד לפרעה: שבע פרת הטבת שבע שנים הנה ושבע השבלים הטבת שבע שנים הנה חלום אחד הוא: ושבע הפרות הרקות והרעות העלת אחריהן שבע שנים הנה ושבע השבלים הרקות שרפות הקרים יהיו שבע שני רעב: הוא הדבר אשר דברתי אל פרעה אשר האלהים עשה הראה את פרעה: הנה שבע שנים באות שבע גדול בכל ארץ מצרים: וקמו שבע שני רעב אחריהן וגשכח כל השבע בארץ מצרים וכלה הרעב את הארץ: ולא יורע השבע בארץ מפני הרעב ההוא אחריכן ניכבד הוא מאד: ועל השנות החלום אל פרעה פעמים כי גבון הדבר מעם האלהים וממהר האלהים לעשות: ועתה ירא פרעה איש נביא וחכם וישיתו על ארץ מצרים: יעשה פרעה ויפקד פקדים על הארץ וחמש את ארץ מצרים בשבע שני השבע: ויקצצו את כל אכל השנים הטבת הבאת האלה ויצברו בר תחת יד פרעה אכל בערים ושמרו: והיה האכל לפקדון לארץ לשבע שני הרעב אשר תהיו בארץ מצרים ולא תכרת הארץ ברעב: ויטב הדבר בעיני פרעה ובעיני כל עבדיו: ויאמר פרעה אל עבדיו הנמצא כזה איש אשר רוח אלהים בו: ויאמר פרעה אל יוסף אחרי הודיע אלהים אתך את כל זאת אינ גבון וחכם כמון: אתה תהיה על ביתי ועל פיד ישק כל עמי רק הכסא אנדל ממך: ויאמר פרעה אל יוסף ראה נתתי אתך על כל ארץ מצרים: ונסר פרעה את טבעתו מעל ידו ויתן אתה על יד יוסף וילבש אתו בגדי שש וישם רבד הזהב על צוארו: וירכב אתו במרכבת הסנה אשר לו ויקראו לפניו אכרד ונתון אתו על כל ארץ מצרים: ויאמר פרעה אל יוסף אני פרעה ובלעדיך לא ירים איש את ידו ואת רגלו בכל ארץ מצרים: ויקרא פרעה

שבע תורתא סבתא שבע שניא אינן ושבע שבלא סבתא שבע שניא אינן חלומא חד הוא: ושבע תורתא חסכתא ובישתא דסליקא בתריהן שבע שניא אינן ושבע שובליא לקותא דשקופין קידום יהיון שבע שני כפנא: הוא פיתגמא דמלולית עם פרעה דין עתיד למיעבר אחרי ית פרעה: הא שבע שניא אתון סיכעא רבא ככל ארעא דמצרים: ויקומו שבע שני כפנא בתריהן ויתגשו כל סיכעא בארעא דמצרים וישעיו כפנא ית עמא דארעא: ולא יתירע סיכעא מן קדם כפנא ההוא דיהי בתר כן אריתקוה הוא לחדא: ועל ראיתו חילמא לפרעה תרתין זמנן ארי תקן פיתגמא מן קדם יו ואחרי יו למעבריה: וכען יחיו פרעה גבר סוכלתן וחכים וי: על ארעא דמצרים: ועבד פרעה וימני מרמנן על ארעא ויחיון ית ארעא דמצרים כשבע שני סיכעא: ויכשון ת כל עיבור שניא סבתא דאתן אלן ויצרן עיבורא תחות ית מהימני פרעה עיבורא בקיריא ויסרון: ויהי עיבורא גני לעמא דארעא לשבע שני כפנא דחיוון בארעא דמצרים ולא ישתעיו עמא דארעא בכפנא: ושפר פיתגמא בעיני פרעה ובעיני כל עבדיו: ואמר פרעה לעבדיו הנשכח

כדין גבר דרוח נבואה מן קדם יו: ואמר פרעה ליוסף סתר דתודיע יו יתך ית כל רא לית סוכלתן וחכים כותך: ואו תהי מסנא על כיתי ועל מיסר יתן כל עמי לחור כורסיה מלכותא דדין איהי יקיר מער: ואמר פרעה ליוסף חיי דמנוני יתך על כל ארעא דמצרים: ואערי פרעה ית עוקתיה מעל ידו ויהב יתה על ידו יוסף ואלבש יתה כבישן דביין ושיח מניכא דרהבא על צוניה: וארכב יתה כרתמא תנייתא ריחא ואכריון קרמיה דין אכא למלכא ומני יתה על כל ארעא דמצרים: ואמר פרעה ליוסף אגא פרעה ובר מיסרך לא ירים גבר ית ידו למיחר זין וית רגליה למירכב על סוסא ככל ארעא דמצרים: וקרא פרעה שם יוסף גברא דמסמח גלן לה ויהב ליה ית אסגרת בת פוטפרע רבא

אשר צוה יהוה את משה אל בני ישראל בהר סיני :
ספר רביעי במדבר סיני

וידבר יהוה אל משה במדבר סיני באהל מועד באחד
לחדש השני בשנת השנית לצאתם מארץ
מצרים לאמר: שאו את ראש כל עדת בני ישראל למשפחתם

מקומות מושבותם להתפלל תפלת ערבית וכן
וקבלו עליהם לתפלת חובה " וכן תקנו תפ
תפלה אחת אחת תפלת המנחה סמוך לשק
לשקיעת החמה ביום חתונות בלבר כדיל
לחוסף תחת ובקשה מפני חתונותיו התפל
נקראת תפלת נעילה כלום נעלו שער השם
חשמיש ונסתרה לפי אין סתפלין אותה לא
סמוך לשקיעת החמה נמצא התפלות בכל
יום שלש תפלות ערבית שחרית ומנחה ב
בשבתות ובמועדים ובראשי חודשים ארבע
שלש של כל יום ויום ותפלת המוספין וכיום
הכפורים חמישי ארבע אלו ותפלת נעילה
תפלות אלו אין פוהתין מהם אבל מוסיפין ע
עליהן אם רצה אדם להתפלל כל חיום כלו ח
חדשות בידיו וכל אותן התפלות שיוסיף כמו
מקריב נדבות לפיכך צריך שיחדש רבו בכל
ברכה וברכה סן האמצעות מעין חברה
ואם חדש אפי' בברכה אחת דיוכרי להוריעו
שחיד נדבה ולא חובה " ושלש ראשונות וש
ושלש אחרונות לעולם אין מוסיפין בהם ואין
פוהתין מהן ואין משנין בהן שום דבר אין
הצבור מתפללים תפלת נדבה לפי שאין חצ
הצבור מביאין קרבן נדבה ולאיתפלל אפי'
יחד תפלת מוסף שנים אחת חובת חיים וא
ואחת חובה לפי שאין מתנדבים קרבן מוסף
ויש סן חצאני שהוח שמוסר להתפלל תפלת
נדבה בשבתות וימים טובים לפי שאין מקר
מקריבים בהם נדבה אלא חובת החם בלבר

פרק שני

בימי רבן גמליאל חקן
דכו חסין בישראל והיוסעדין לישדאל וס

ומסיחם אותם לשוכ מאחר י" וכו' שראת
שזוגדלח סכל צרכי האדם עמר הוא זכית ה
רנו והתקן ברכה אחת שתהיה בה שאלהם
סלפני י" לאכר חסין וקבע אותה בתפלה
כדי שתהיה ערוכה בפי הכל נמצא כל חס
אכריות שבתפלה תשע עשרה ברכות בכל
תפלה משלש תפלות שבכל יום ויום סתפלל
אדם תשע עשרה ברכות אלו על הסדר " ב
במה דברים אמורים בשמצא רצו סכנות
ולשנו רגלה לקרות אבל אם היה סדור היה
וחקן או היתה לשנו קצרה מתפלל שלש ע
ראשונות וברכה אחת מעין כל האמצעות וש
ושלש אחרונות ויצא ידי חובתו והא חב
הברכה אשר תקנו מעין כל האמצעות הב
חבענו י" אלה עולרעת דרכך וסל את לבב
לבבנו ליראתך וסל לענינו ולחטאתינו
ונאלט למען שמך וחקנו ססכאוב ורשנו
בנאמא ארץ וחפצים סארבע כנפות הארץ
תקבץ ומונעים ברצתך ישפוטנו על חדשני
תניף ירך וישסחו צריקם בבנין עירך ובתקן
חיכלך ובהצמחת קץ לרז עכרך תגייכת נר
לבן יש משיך מרם נקרא אתה תענה מרם
נדבר אתחת שמעך אתח הוא ענת בכל ע
עת צרה וצוקה ופחד וסעיל ביא שומע תפלה
במה דברים אמורים בימות החמה אבל בים
בימות חגשמים אטו סתפלל הכינו ספני
שערי לום שאל בברכת השני וכן במצאי
שבתות וימים טובים אטו סתפלל חבענו ספני
שעריך לסור הכרלח בחונן חרעת בשבתות
וימים טובים סתפלל שבע ברכות בכל תפ
תפלה ותפלה סארבע תפלות של אותו חום
שלש ראשונות ושלש אחרונות וברכה אסע

אח

לחדשים שבעה עשרים ושלש להחיות מהם נשמה ה לחדות ורעיו על עמלק מ לומר סגור
 ו שלא לשכח מעשיו ואתם ואבותי בדרך יי שלא לשכח בארץ מצרים יי לשא
 לשאל שלום ליחשבי חסיד כשערים ע יה ולחן כה כאשר ספורש בתורה אמת שלום ואם
 לאת שלום יי שלא לרדוש שלום מעמון וכאכ בלדר כשערים עליהם יי ש
 שלא להשחית אלני סאכל בסעוד מו להתקין די שיצאו בועליהם סמחה להפנות בו
 יי להתקין יתר להפזרבו יי למשח כחן לדבר באני אשי העבא בשעתם
 מלחמה יי להיות מאדם וכוונת בנין וטענה כרם שמחים כקנים שנה תמימה ומחידין א
 אותם סן חסלחם יי שלא עבוד עליהם דבר שלא יצאו אפי לצרכי העיר וצרכי הנחיר והסח
 להם כ שלא לערין ולחור לארצי בשעת מלחמה כא וין עת תואר ככ שלא יסכנה לאר
 כג של יכשנה לעבודת אדני שנבעל נמצא כל חסדות הנכללות בספר

וה ארבעה ושבעים סון שבעה ועשרים מצות עשה וש

ושבע ועשרים מצות לא תעשה ומצא

כל החלכות של אר

ארבעה עשר ספר

אלן של שושנים

הלכות

ועתה אחל לפרש משפטן כל מצוה ומצוה וכל הדין הנכללין עמה מעניינה על סדרן ההלכות בעזרת שדי ברוך הוא

אוהם סמני ספרי היו של רו"ס בסול

פסוק אכתב לזכרים ולנשים קדושתך פליא ורעים סעבורת קרב
 קרבנותיך תמצא תוקין ותקנה משפטים ומפטים

נא' שלא לחשוב עובדי עז בארץ יש
שנ לא ישבו בארץ ..
נב' שלא להתחתן בעובדי עז שנ לא
תחתן כם ..
נג' שלא ישא עמוני ומואבי בת ישראל ל
לעולם שנ לא יבא עמוני ומואבי ..
נד' שלא להרחיק חרע עשו מן הקהל לא
עד שלש דורות שנ לא תתעב אחמי ..
נה' שלא להרחיק מצרי מלבא בקהל לא
עד שלש דורות שנ לא תתעב מצרי ..
נו' שלא לקרוא לשלום לעמון ומואב בת
בתלה בשעת מלחמה כשאר הגוים שנ
לא תדרוש שלוםם וטובתם ..
נז' שלא להשחית אילני מאכל במצורוכ
וכן כל שיש בו השחתה שנ לא תשחית
את עצה ..

יתר על רחבו אופחות ממנו אין בכך כלום אל
מקפידין אלא על ארכו שיתא כדרכו וחזקין
בו שלשה תריעים כדי שיעשה לו ארכה עזר
ראשים כגון ח
ולוקחים עזר
ומדמיבין אותו
במים ומשטין
בואת העץ וס
ומכניסין את
העזר בין כל הריץ ומכמישין אותו הוא רמז
מכאן ומכאן עד שיעשוין סן העזר דמות שין
שיש לה שלשה ראשים מיסין המניח תפלין
דמות שין שיש לה ארבעה ראשי משמאל

גמרא ספר הכרע
ומנין פרקים של ספר וז' ששה וארבעים ..
הלכות יסודי התורה
הלכות דעות
הלכות תלמוד תורה ..
הלכות ענין וחוקות הגוים שנים עשר פרקים ..
הלכות תשובה ..
עשרת פרקים
בנלקח ואע"י

שמות כגון ח האצו
השמים וארבעה
וז' שמע הארץ
לקחי תל כמל
עלירשא וכר
שם יא אקרא
כולה ואלהן חתיבות שבאש כר שם
ושימה מהן האצו יערף כשערים כי
הצור אל שהת הליא הלא זכור בהחל יצב
כיימצאחו יסוכבנהו כנשר יא ירכיבהו

נשלם ספר שני והוא
ספר אחבה בעזרת
שרי
 מנין פרקים של ספר זה ששח וארבע

הלכות קרית שמע

ארבעה ט. י. יס

הלכות תפלה

וברכת כהנים

חמשה עשר פרקים

הלכות תפלין ומוזזה

וספר תורה עשרה פרקים

הלכות ציצית

שלשה פרקים

הלכות ברכות

אחד עשר פרקים

הלכות מילה

שלשה פבקים

באמצע ענין שבת מצאה שבת חלוקה לשלש
 ומצאה רוח כנגד חכתב וכתב כנגד חיות זו
 היא צורתה יי או ישיר משה ובני ישראל
 את השירה הזאת ליליא ואמר לאמר
 אנשיה ליליא כי
 גאה גאה
 סוס ורכבו דמה בים עיוזם דתיה יי
 ויהי לי לישועה וח אליאנוח
 אלהי אבי וארומנהו יי איש ש
 מלחמה יי שמו מרכבות פרע
 וחלוייה בים ומכרר שלישיו
 טובעו בים סוף רחומותי
 יבסימו ידו במצולות כמו אבן
 ימך יי נארכי בכח ימך יי
 תרען אויב וברכ גאונך תה דוס קמין
 תשלח רחוקך יאכלמו בקש
 ובחרו אפך נערסו מים נצפוכמו
 גר נגלים קפאו תחומות בלב
 יס גמר אויב ארדוף גאשיגא
 אחלק שלל תמלאמו נפשי
 ארק חר ביתורישמו יי נשפרנכ
 ברוחך כסמו יס צללו כעופרת
 במים אדירים מי כמך באלים יי מי
 כמסה נאדר בקדש נורא תהלות
 עשה פלא נסית ימך תבלעמו אר
 ארץ נרזית בחסוך עסו ג
 גאלת נחלת בעוף אל נה קרשך
 שמעו עמים ירגון חיל אחו
 עשבי פלשת אונבלו אופי אדום
 אלי מואב יאחזמו רער
 נמוגו כל יושבי כנען תפל עליהם א
 אימיה ופחד כגדל ודעך
 גמזו באבן עד יעבור עמך יי ער

שָׁמַח מְנַחֵה וּבֹא לִפְנֵי:
הִשְׁתַּחֲוּ לִי בְּהַדְרַת קֹדֶשׁ
חִינּוּ מִלִּפְנֵי כָּל הָאָרֶץ אֲמַר
תִּפְזֵן תִּבֵּל בְּלִתְמוֹט: יִשְׁמַחוּ
הַשָּׁמַיִם וְתִגַּל הָאָרֶץ וְיֹאמְרוּ
בְּגוֹיִם יִמְלֹךְ: יִרְעֵם חַיִּים
וּמְלֹאֵא יַעֲלוּ הַשָּׁדָה וְכָל
אֲשֶׁר בּוֹ: אֲזִי יִרְנְנוּ עֲצֵי הַיַּעַר
מִלִּפְנֵי יְיָ כִּי בָא לִשְׁפּוֹט אֶת
הָאָרֶץ: הִזְדוּלִי כִּיטוֹב כִּי
לְעוֹלָם חֶסֶד: וְאֹמְרוּ הוֹשִׁיעֵנו
אֱלֹדֵי יִשְׁעֵנו קִבְּצֵנו וְהַצִּילֵנו מִן
תַּנּוּס לְהוֹרֹת לִשְׁם קֹדֶשׁךָ

לְהִשְׁתַּבַּח בְּתֵהֱלֶךְךָ: כִּדְרֵי
אֱלֹהִים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם
וְעַד הָעוֹלָם וְיֹאמְרוּ כָּד הָעַם
אֲמֵן וְהִלֵּל לִי: רֹמְמוֹ יֵאָדְנוּ
וְהִשְׁתַּחֲוּ לַהֲדוֹם רַגְלֵי קֹדֶשׁ
הוּא: רֹמְמוֹ יֵאָדְנוּ
וְהִשְׁתַּחֲוּ לַחֵר קֹדֶשׁ כִּי קֹדֶשׁ
יֵאָלְהֵנוּ: וְהוּא רַחוּם יְכַפְּרֵנוּ
וְלֹא יִשְׁחִית וְהַדְּבָרָה לְהַשִּׁיב
אֶפְסוֹ וְלֹא יַעֲדֵר כָּל חֶמְתּוֹ: אֲתָה
יֵלֵא תִכְלֵא רַחֲמֶיךָ מִמֶּנִּי
חֶסֶדךָ וְאַמְתִּיק תְּמִיד יִצְרוֹנִי:
זְכוֹר רַחֲמֶיךָ יֵי וְחֶסֶדךָ כִּי
מִגִּדֹל

כי חתום הוא: וסלחת שובה שיבת
שארית עם העם ושלח מִבְּשָׁר בְּבִרְיָת
להודיעם את אשר יחיה באחרית העם
ונחם ואם לא עם בנות הוא: וסלחת
הוסיף יד ועיר משנה תשלח וקרן לנגיש
ונענה תעמית גבר וכל אשר עשה יעליו
וידע כי משיח אלהים הוא וסלחת

פומן יעירוני סעפי לחותך ויראני בעין
לב נוראותך ויורוני להגיד נפלאותך

כי אראה שמיר מעשה אעבדותי: כי
מתהלך עלי קיווג שמים ומסובב מסיבתו
באבנים ומספר כבודך כלי שפתים והאין
עומדת בנתים והיא תלויה בחבלי אהבתך:

כי שתי שואף השמש שזרח והוא
אוצל מאור לירח והגלגל כמו אהל מותר
וכבבים עליו כנן פורר להודיע עמך
מחשבותי: כי האפס חסר אל לעד
עד ואם גבר דבר נחומים ומסער אסורפא

והתקדשתם והייתם קדושים: בני עליון
להלל ולשורר פלאות כומן אין לו ליל ולא
עתים תגואות להעריץ ולפלל בתאוה דאות
וגי טהור למלל תהלות נוראות ועמוד
והתפלל בעצרת קדואות והכל שיר מחולל
ומהלל לו יאות קדוש קדוש קדוש יי
צבאות קדושה לרבי משה זכ ערה

ובכן ולך תעלה קדושה כי אתה

אלהינו: אנשי חסד הנושאים קולם הבו
ללי כבוד: נובכו וענו יחד כלם אל מידמית
בכבוד: ידו לעמוד בחל יחזקע קהלם
יעלו חסידים בכבוד: פדו חטאים ירפא
ירצח פעלים וחופת אש סביב ולכבוד:

שכמישי עמד לגם עמים כלם צמח ולי לעמי
ולכבוד: העמים אמרו כי בשכר סבלם
עשה את כל הכבוד: קולם ישפה ועוז יצוה
י הנחלים גם עושר גם בכבוד: טובו יבשר
כי נשא פניהם מחולם ונגד וקניו בכבוד:

או העזריאין בגלעד יהי מחזיק לב ילד לבד
יסער והוא דופק שערי חמלתך כי

והוא לסלחו רחמיך עד עזרתנו ונחמנו
כמו שכתוב לעלה וקדש תתקבל

תפלת מנחה

לנצח על הנחת אשרי ובא לציון ומצא החן
פה וקירן בו כהן ולוי וישראל ומפטיר בפרשת
ערי' עיר קוף הפרשה וההפטרע קנה וכש וצא
שליה עכור ספר תורה ואמ' אלאר' אפי' ואני'
בש בת' הליים הכפורים בו ויכרד הספטיר על
ההפטרע וססים בחתימה מקדש ישראל ויס
הכפורים ואם הוא שבת יכו' שבת ויום הכפורי
בחת סה ומחזיר ספר תורה למקומו ואומר קדי'
ער לעילא ומחללין העבור תפלה בלה' כמו
שהיא כתובה למעלה תורת תפלת מנחה
לחן אבות וגפוחת ער טחי הסתי

סדר קדושה ובכן

נקדישך מלך בני עליון בנבתי שחקים
יאינו ומי טהור כנניה מאורות יצאו להקדיש
יה תמיהי לבושי יסרינו ואת אלהי ישראל
יערינו בני עליון איזמי קומה וגוף סהר
אליהם הוד לשמי שבו וספיר מדר מכולי
אשולא מי אנמיסולא נהר ומה תערוך

ואין דומה לך באי שומע קול רועו גמ?

ישראל היום ברחמים וחוקע סטן רדת

גן

רצה

ואמר היום רדת עלי

ישראל

לה אליהנו בעמד

ולתפלתם שעה והשב העבודה לדכיד ביתך

ואשי ישראל ותפלתם מדרה באהבה תקבל

ברעון ותהי לרעון תמיד עבודת ישראל עמד

ותחפון בנו ותרגנו ותחזינה עינינו בשוכך

לעיון ברחמים כמאן ברוך אתה יי' המחזיר

יְהוֹמֵי נֶאֱחָדִים יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְתָן שָׂכָר טוֹב
 לְכָל הַכּוֹטְחִים בְּשִׁמְךָ בְּאֵמֶת וּשְׁמִי
 וְשֵׁם חֲלֹקְנוּ עִמָּהֶם וְלַעֲוֹלָם לֹא נָבוֹשׁ
 כִּי בְךָ בָּטְחוּ וְעַל חֲסֹדְךָ הַגָּדוֹל יִשְׁעֵנוּ
 בְּאֵי מִשְׁעָן וּמִכְטָח לַצַּדִּיקִים תִּשְׁכֹּן
 בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלַם עֵירךָ כְּאִשֶּׁר דִּבַּרְתָּ וּבִנְיָ
 זִבְנָה אוֹתָהּ בְּנֵן עוֹלָם בְּמַחֲדָה בְּמִינֵנוּ
 וּכְסֵא דָוִד מְרִירָה בְּתוֹכָהּ תִּכֵּן בְּרוּךְ א
 אֲתָה יְיָ בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַם אֶת צִמְחָה
 דָּוִד עֲבָדְךָ מִחֲדָה תִּצְמַיִח וּקְרָנוּ תְּרוֹם
 בִּישׁוּעָתְךָ כִּי לִישׁוּעָתְךָ קוִינֵנו כָּל הַיּוֹם
 בְּאֵי מִצְמִיח לָנוּ קֶרֶן יִשׁוּעָה אֲבָה
 תִּרְחֹמֵן שְׁמֵנוּ קוֹלָנוּ יְיָ
 אֱלֹהֵינוּ חוּם וְרַחֵם
 עָלֵינוּ

וּקְבַל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת תַּמְלִיתֵנוּ כִּי
 אֵל שׁוֹמֵעַ תַּמְלִיתֵנוּ וְתַחֲנוּנֵינוּ אֲתָה מ
 וּמִלִּמְיָן מִלִּכְנֹס רִיקָם אֵל תְּשִׁיבֵנוּ תִּנְנוּ
 וְעֲנֵנוּ כִּי אֲתָה שׁוֹמֵעַ תַּמְלִית כָּל מַה בְּאֵי
 שׁוֹמֵעַ תַּמְלִית רָצִיחֵנוּ אֱלֹהֵינוּ בְּעֶמֶד יֵשׁ
 יִשְׂרָאֵל וְלִתַּמְלִית שְׁעָה וְהִשָּׁב הַעֲבוֹד
 הַעֲבוֹדָה לְדַבֵּיר בֵּיתְךָ וְאֲשֵׁי יִשְׂרָאֵל
 וְתַמְלִית מִחֲדָה בְּאֵמֶת תִּקְבַּל בְּרָצוֹן
 וְתִהְיֶה לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדָת יִשְׂרָאֵל עֲמֵךְ
 וְאֲתָה בְּרַחֲמֶיךָ תִּרְבִּים תִּתְפַּחֵץ בְּנוּ וְתִרְצֵ
 וְתִרְצֵנוּ וְתַחֲנוּנֵנוּ עֲיֵנֵנוּ בְּשׁוֹכֵךְ לְצִיּוֹן
 וְלִירוּשָׁלַם עֵירךָ בְּרַחֲמִים כְּמֵאֲזָנֵינוּ
 תִּמְחֹזֵר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן מוֹרִים אֲנִי
 אֲנַחְנוּ לְךָ שְׂאֵתָה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֵל
 וְאֱלֹהֵי אֲבֹתֵינוּ

אֶת כָּל אוֹהֲבֵינוּ וְאֶת כָּל הַרְשָׁעִים יִשְׁמִי
 יִשְׁמִיר תְּהִלַּת יְיָ יִדְבָּר מִי וְיִכְרֹךְ כָּל ב
 בְּשֵׁר שֶׁם קָדְשׁוֹ לַעֲוֹלָם וְעַד וְאֲנַחְנוּ נִבְרָךְ
 יְהִי מִעַתָּה וְעַד עוֹלָם הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ
 הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ נִפְשֵׁי אֶת יְיָ אֱהַלֵּלָהּ
 יְיָ בְּחַיֵּי אוֹמְרֵיהָ לְאֱלֹהֵי בְּעוֹדֵי אֵל תִּבְחַ
 תִּבְטְחוּ בְּנִדְבִים בְּכֹן אֲרָם שְׁאִין לוֹ ת
 תִּשְׁוֶעַה תִּצְאָרוּחוֹ יִשׁוּב לְאַרְמְתוֹ
 בְּיוֹם הַהוּא אֲכַדְרוּ עֲשִׂתוֹנוֹתֵינוּ אֲשֵׁרֵינוּ
 שְׁאֵל יַעֲקֹב בְּעֶזְרוֹ שְׁכָרוֹ עַל יְיָ
 אֱלֹהֵינוּ עוֹשֶׂה שְׁמִים וְאָרֶץ אֶת הַיָּם
 וְאֶת כָּל אֲשֶׁר בָּם הַשּׁוֹמֵר אֵמֶת לַע
 לַעֲוֹלָם עוֹשֶׂה מִשְׁפָּט לַעֲשׂוֹקִים
 נוֹתֵן לֶחֶם לַרְעִים יְיָ מִתִּיר אֲסוּרִים יְיָ
 מוֹקֵחַ עוֹרִים יְיָ זֹקֵף בְּמוֹתֵינוּ יְיָ אוֹהֵב

צדיקים יי שומר את גרים יתום ואלמ
ואלמנה יעזר וידר רשעים יעזר ימ
ימלוד יי לעולם אלהי ציון לדור ודור
ודור תלליה תלליה כי טוב זמרה
אלהינו כי נעים נאווה תהלה כונה יר
ירושלם יי נדחי ישראל יבנם ורונא
לשכור לב ומחפש לעצנתם מונה מ
מספר לכבכים לכלם שמות יקרא גר
גרזל ארוננו ורב כח ולתבונתו אין מ
מספר מעודד ענוים יי מסמל רשעי
רשעים ערי ארץ עני ליי בתורה זמרו
לאלהינו כנגור תמכסה שמם בעבים
המכין לארץ מטר המצמיח תריס תציר
נתן לבד המוחל בן ערב אשר יקרא
לא בגברת חסד חפץ ולא בשקי האיש

לסגלתו כי לא יטש ייעמו ונחלתולא
יעזוב והוא רחום יביר עון ולא ישחית
והרכה להשיב אמו ולא יעיר כל תמתו
יי הושיעה המלך יענו ביום קראנו א
אשרי יושב ביתך עזר יהללך סלח
אשרי העם שכבה לו אשרי העם שיי
אלהיו תהלה לדור ארוממו אלהי המ
המלך ואכרבה שמך לעולם ועד בכל
יום אברך ואהללה שמך לעולם ועד
גרזל יי ומהלל מאד ולגדולתו אין ח
חקר דור לדור ישבח מעשיך וגבורתך
יגידו דרך כבוד הדרך ודברי נגלאותיך
אשיחה עוזו נוראותיך יאמרו וגדול
וגדולתך אספרנה
זכר רב טובך

מחבץ נדחי עמו ישראל השיבה
שוננו בסראשונה ויעצנו ככתחלה
והסר ממנו יגון ואנחה ומלון עלינו את
אתה יי לדרך ברחמים בחסד כצדק ו
ובמשנת בא יי מלך אוהב צדקה ומ
ומשנת למשומרים אל תהי
תקוה וכל המינים וכל המלשינים ברג
כרגע יאכדו וכל איבינו וכל שונאינו ו
וכל מבקשי דעתינו מהרה יכרתו ומלב
ומלכות זרן מהרה תעקר ותשבר ותמ
ותכניע ותשביל במהרה כימינו
סיוך אתה יי שוכר אויבים ומביע
זרים על הצדיקים ועל החסידים ועל
שארית עמך בית ישראל ועל כל טת
בית סופרים ועל גוי הצדק ועלינו

אתגמלתם מס

ורבים ביד מעטים וסמא דס

ורשעים ביד צדיקים וידים נכף עסק
 תורתך ולך עשית שם גדולי וקדושי
 בעולםך ולעבדך ישראל עשית תשועה
 גדולה ופורקן כהיום הזה ואחר כך באו
 בנך לדביר ביתך ופנו את היכלך וטהרת
 את מקדשך והדליקו נרות בתצורת
 קדשך וקבעו שמונה ימים כהולל
 ובדו צאה לשמך אנא השם כשם

איהוים אל

ברכות

ברוך אתה יי אל הינו מלך העולם
 אשר קדשנו במצותיו וצונו להדליק
 נר של חנוכה
 ברוך אתה יי אל הינו מלך העולם
 שעשה נסים לאבותינו בימים
 ההם בזמן הזה
 ברוך אתה יי אל הינו מלך העולם
 שחיינו וקיימנו ונהיגענו לזמן תוח:

ברוך ה' אלהי ישראל

אשר לו הנדב' והנבד' לו סוף שר וסוף חלל ואמר עו
מומס' על כל חלל' מחד כעל' אם אומ' אשמינו על תהלת
ואחלה לא חלל' כי אין כללנוי מלה ובי הוא מרד' על כל
ברכה ותהלה ולו דומיה תהלה שלט בכל דרי מטה ומו
ומעלה כלם איש איש ממקומו ישתחו לו בחלה ראשון
לראשונים אין לראשית ראש ותהלה ונש את אחריכו' הו'
ואין לו קץ ותהלה בראשית בראשית השמים ואת האד'
וכשת ימי יום עשה את מלאכתו עד אם כלל ויצר את
האדם עשר מאדחות את הכל עש' יפה בעצמו בעצמו יסר'
ראשית תבואתו וכעטר תורת קרבו וראשית כשיכחו לה
להסדלה לעם קדשו יעקב חבל כחלתו חמוג ראשית עם
ראשית טוב אחרי דבר מראשיתו וזוג יפהעלה כי א'
אחרת ה' צדוקה קופטת כבד' ככלה ויתן לנו על ידי
פאק' בתי חוקי דתו ותורתו ויבדילנו מעומות גויי הא'
הארצית ויקדשו לעבודתו ויניחנו עליו חוקי' ומשפטי'
ללמדנו וישם כאשר צוה וילמד חוק ומשפט לישראל לא ע'
עז כן לכל גוי ומשפט' כל ידעם וחוקי האל ותורה א'
אשר קבל משה מסיני ומסרה ליהושע ויהושע לנחמיה ו
וחסיה לנבואים ונביאים מסרה לחסיה כשת הגדולה
וה' החזירו העברה לנפשה וברכו במורא האל הגדול הג'
הגבור והמורא ותקנו כל סדר הכרכות קס' שמחית כל
לביה' הו' לאחריה וערכות שנים לפניהם וסמיתם לאחריה
ואיכוסם על המקרא ספגו כיום חללתך וכן כל יח' כרכ'
על חסדך ושמוסם על המקראות ותקנו לבדך מחד בר'
ברכות כל יום ולבדך על כל דבר ודבר מעין ברכות ו
והם מקדשים לנביאיהם וכן דור אחר דור עד היום וי
יעזב ארבו לנו הימים בעלותנו ותפס כחיו ושמוס ל
לבו ודפו ידיו וכתו עיניו וכדו אומים ונאל' לנפשו
וכו מדברים וכשתו מעימות חכמתו ונשתבשו הם
הסככות וגדלו החלוקות ורבו הדעות ולא נשארה הל'
הלכה כמנהג שאין בה דעות שונות כי רבים מעלים בה
בהכחית מן העולם בלא ברכה ואין דל' ילק אדם חלל ח'
חכם וילמדנו סדר ברכו כרי שלא יבא ליד מעיל' על כן
העירוי רעיונו מחשבותיו ועם לבב אשמה אומים ח'
אקומה סא ואסובנה בבתי יעבך תרעת' שמעתיס סוכ'
סוכתיס סוכתיס ואכנה כשפריס ואלקטה כ' ג' נרבי'
בראשי האומים מדברי המחברים ואחבר ספר בענין ה'
התפלות והברכות ואחדס כל דבר ודכ ברכות הראויה
לו תהלה וסוקיאכר' בענין שלא ישאל כחן סל וישיבני
סעיש הלל ימים ידברו ורוב סוכס יודיע חכמה ואמת
סגיד אמת ואין כך דעת ומזימה ולא אתה יודע עד מה
לבן חל' ס' במחשבותיך סן מה תעשה באחריתך ואל יכ
יבלימוך רעיד ואשיכם דבר לאמר אקומה סא ויהי מה
כי היא מלאכת שמים ואשאלה עזר מאתו ויהי לי לעינים
ולשונם בלי ימורים יעיר לי אומים ולרבר משרים יסתח ל'
לי סכתי ויניח לי מעל מחשבותי ותפלותי כליות וראי

וראיתי לחבר עזר הלבות סבת מוועדים מעלה וחמכה
ורח' ותעלות כי הם דברים ההו' ונאים לעינים ידועים
ואין רעיו' להאריך בראיות אלל להביא דברים פסוקים
בניקוס שיש דעות שונות אכתבם ואכת' אחרי כן וס'
מס' ק' א' הלאס זל וקראתי ספר זה אחר חיים כי הוא
יסיר ממנוקסי מות להולבי באורחותיו וחלקתי לב' חלקי'

החלק הראשון סדרתי בו סדר היום איך ית

יתבהג האדם מעת קומו עד שכתו בענין קס' שמחית וע'
וערכות וענין התפלות כל אחת בזמנה והלבותיה וסא'
תתפלות כגון תפלת הדרך והדומין לה ואיך יתבהג סא'
בזמנאיו וכמסקיו במשאלו וכמתבו כל אחד בעצמו ואכר'
הלבות ציית בעת התענוטו בבקר ואחריו הלבו' תפלה
בעת הנחתו ובכל ברכה ובכר' תיח' ברכות סדרתי בה
ענינה כגון הזכרה בגבורות ושאלה בברכות הסוכס וכ'
ונשאיות כפסם בברכות השלום וכן כולם ואח' יח' סדרתי
קראת העזרה וברכותיה ואחריו כן קדשת בית הכנסת
ומכירתה ובעת הסעודה סדרתי דין כעילת ידים מים
ראשונים כסח' ת' השעודה ומים אומעים כחצציה וס'
ואחרונים כסופה דין הכצצה ועל מה רחמי לבצוע וכל
הלבות השעודה ודין כוס של ברכה וברכות המזון וכל מ'
מח' שמוסיעין בכל ברכה ובכר' חס שכח ולא הזכיר ו
וכל דיניו והזימון מי יצטרף ומתי כחלקין וכל דיניו וכ'
וברכות הכהן תהלה וסוף ושיעורם ואיזה קוד' למכיר
ופסוק חטיו וכל משפטן וברכות הריח והסם וההודאה
ושאר כל הברכות וסמית הסהרים וכונת האד' כהנאותיו
מן העולם הזה

סדר יום השבת איך יתבהג סדרו ומי

הראשון ואיך והלבות כל ענין וענין בזמנו כגון חקטול'
וסכיר' מרחן שלבי שבת וסותפות עם הגוי והסגנה פ'
סכנה וסיל' אגרי ג' ימים לפני השבת ודברים סמנהגן
בע' ס' כגון איסור מלאכ' וסחיית' והטומאה והדלקה כל א'
אחד בזמנו ואיוו מלאכה מתחילין ע' ס' עם חסיכה ומי
סחמסיק לו בדרך ואח' כך סדר היום בעצמו והלבותיו
המוותרין והאסורין אכל חיוב חטאת לא רציתי לראד' בו

סדר מועדות והלבותיהם ו

מועלה וחמכה ורח' והתעבות והתהלה סלכות רח' וס'
ויסרתי בו ברכת הלכה ומועט מהעבוד לירע חמול'
והתקנות וקביעות השנה ואחר כך הלבות הספח כי ל'
לרגלים מוכין מססן וספירת העומר והלבות יט' וחול ה'
חמועד וס' כאכ וסא' תעבות והאסמיות לפני דה' ורח'
ועשרת ימי תאכה ויום הכפורים וסוכה ולולב וחמכה
וסדר הפרשיות ומועלה וראיתי עוד לעשות סימנים למ'
לכלול כל ענין וענין בחלות קצרות ולבותם בתחלת הש'
הספר כחשכ כחין למען היות סקל לבקס כל ענין ועני'
פ

הלכות סוטה אונס ומפתה מיאון יבוס וחליצה

אזכרו יראי ה' איש אל עמו וקטל ח' וישימע ויכתב בעפר זכרון לפניו בהתגדב עם לחזק בדרך הרת ולהוסיף על יאמונה על מכוני כי ה' חסד למען גדקו יגדיל תורה ויחרידו הוי כל נמא לבו למים ואמר אין לו כסף התכונות לבטור מהתלמוד להוסיף לאור דין האיסור וההתר והחייב והפטור וההכרחי והמותר מצד טורח חבלות כי ארכו לו עם הימים לבו טכרו כלל טורח יין התורה וחלטה מהספר הזה הנכסד ד' טורים מהכרת סחכם תר"ד. יעקב בן תר"ד אשר וכו' תשאלו מי הדינים בשון מכלתי בער לבחור האמות מהפכו ולעשות אונסם באפרכסת כי טכחו טכחו ויכו מונג הלכה רוחות מצדק לבסוף החיוב והפטור וכבר לזהב האיסור וההתר ולדיוט טראינו מועלת זה הספר ואת יקר תפארת גדולתו משהאר פטרי הפוסקים כי הדור ראוי לבד הסתדלם להרכיז תורה בישראל על יד האומנים ד' דודן נחמיאש ור' שמואל אחיו תהי משכורתם שלמה כי ים סבסלפנותם להימנם סבת המטה

כבר נתבאר זה בעל היה קורא בערכות והשתדלתי בהשלמות בהסרת העשות כפי האפשר אפי' הדל באלפי אלף זכ' ה' כבימן הלוי כ'ע' ואומנם להיות שמוחק זאת המלחמה להצעת חלקיה מיד חל' יד לא יבקה כל המונע בה מהפנייה אומנם ד' דק השתדלתי בחוק האפשר הוא סלמות מיד ג' אור בעים ויורדות ישראל סביאות מ' יסין ולהיות סבבר) כתבאר כ' מטררין בקליס ופ' חלטה סהלך בעלה כי כמות ת' ח' האומר דבר חלטה מפיו בעולם הזה ספתינו דוכבות כל' אומר על ד' סנחות וססיון שהיתה השלמה אלו הטורים פרשת ופחי רוח יעקב אביהם יום ד' לטבת סבת חושת חלפים וות מואתים וחומים וארכנה פה בעיר קוסטנטינא רבה תחת מלכות יסועל המלך הגדול סולטן כייזט יחי לעד יהי ח' כעזרו ותבטא מלכות אמן

The Thesaurus Typographiae Hebraicae Saeculi XV by Aron Freimann and Moses Marx appeared originally in 8 instalments published in Berlin from 1924 to 1931. In collaboration with the original publishers, this exact facsimile reproduction was printed in 325 copies, viz. a Reference Edition of 300 copies, numbered 1-300 and a Study Edition of 25 copies, numbered 1-XXV.

225

הספר הזה חובר ע"י אהרן פריימאן
ומשה מרקס ויצא לאור לראשונה
בשנות 1924 - 1931 בהוצאת מרקס
ושות' בברלין. ההוצאה החדשה
הזאת שהוצאה ברשות ע"י ב"מ
ספרים אוניברסיטס, הוא שעתוק
זהה להוצאה המקורית.
עבודות הצילום ולוחות-אופסט
הובנו ע"י גרפיקה אודות. הדפוס ע"י
בית דפוס ליבנהיים ובנו, ועבודות
הכריכה בוצעה בכריכת וינר.
כל העבודה בוצעה בשנת
תשכ"ח 1968 שנת כ"א
למדינת ישראל בבירתה
י ר ו ש ל י ם